NATALE SOLUM
MAGNI ECCLESIÆ DOCTORIS
SANCTI HIERONYMI

IN

RUDERIBUS STRIDONIS OCCULTATUM,

PROBATORUM NIHILOMINUS HISTORICORUM, ET GEOGRAPHICORUM OPINIONIBUS,

AC

BREVIS ILLYRICANÆ CHRONOLOGIÆ ADJUMENTO

ERUTUM,

ATQUE

CUM VITA EJUSDEM PURPURATI DALMATÆ

PER

A. R. P. JOSEPHUM BEDEKOVICH,
Ordinis Fratrum Eremitarum S. Pauli primi Eremitæ Definitorem Generalem patefactum,

ANNO REPARATÆ SALUTIS, M. DCC. LII.

NEOSTADII AUSTRIÆ,
EX TYPOGRAPHEO MÜLLERIANO.

Digitized by Google

Digitized by Google

PARS SECUNDA.

VITA
MAGNI ECCLESIÆ DOCTORIS,
SANCTI
HIERONYMI,
DALMATÆ STRIDONENSIS.

PROLOGUS.

QUantumvis ad prænominati tam Eximii Doctoris, ac Venerabilis Viri vitam, omni imitatione digniſſimam, deſcribendam me indignum, & inſufficientem profiteri debeam, ea tamen, quam ad Sanctum hunc meum, *Slavonicæque* nationis patronum habere obligor, devotio, atque clientalis pietas compellit me, quatenus præconia laudis ejus ex præcipuis ſanctæ vitæ Ejusdem Scriptoribus in unum colligerem, eaque compatriotis ejusdem legenda exhiberem. Scripſerunt porro vitam præattacti Sanctiſſimi Eccleſiæ Doctoris *Cæſar Baronius Soranus* ex Congregatione Oratorii S. R. E. Cardinalis, *Surius*, *Marianus Victorius* Epiſcopus Reatinus: & ex hoc *Zacharias Lippeolus*, ac *Franciſcus Haræus*: Præterea *Petrus Ribadeneira*, & *Heribertus Rosweidus* Ultrajectinus, uterque è Societate Jeſu Theologus. Item *Franciſcus Glavinich* in Idiomate *Slavo-Dalmatico*, & *Pelbartus de Temesvar* in *Latia* lingua, uterque Ordinis S. Franciſci Seraphici hic Prædicator, ille Lector jubilatus. His accedit quidam nomine *Sebaſtianus*, de quo *Petrus Diaconus* Caſſinenſis *Lib. de Viris illuſtr.* hæc habet: *Se-*

Digitized by Google

baſtianus S. Benedicti Monachus, *Hieronymi Doctoris egregii vitam deſcribens Eccleſiis tradidit: in qua, quæ ei à pueritia inſtitutio, quæ in ſenectute ei ſcientia fuerit, lucidiſſime demonſtrat.* Scripſerunt quoque quidam præmemorati Sancti Doctoris vitam ſub nominibus Sanctorum *Cyrilli* Epiſcopi Hieroſolymitani, & *Euſebii* Cremonenſis Diſcipuli Sancti *Hieronymi*; ſed hanc reprobat Cardinalis *Baronius* in Annalib. Eccleſiaſticis ad *A.C.* 420. & *Jacobus Cavacius* in *Notis* ad Vitam ejusdem Sancti *pag.* 157. utpote pluribus apocryphis relationibus ſcatentem, quia ex ſpuriis (ut *Baronius* exiſtimat) Epiſtolis præattactorum Sanctorum *Cyrilli*, & *Euſebii* concinnatam. Ego univerſis his præinſertis centenis gradibus tam ingenio, quam virtute inferior, nihil eſt, quod ſcriptis eorum ſapientiſſimis addam, vel demam; vitam tamen ſæpefati Sancti Doctoris admirandam, tam ex prærecenſitis graviſſimis Authoribus (iis tamen, quos *Baronius* rejicit, niſi forte in aliquibus cum aliis ſibi adverſantibus Scriptoribus conciliari poſſe viderentur, exceptis) quam ex ipſiusmet Divi *Hieronymi* ſcriptis (è quibus notabiliora per extenſum producere, alia autem, vel quia nota, vel quia ſupervacanea forent, prætermittere intendo) elicitam; uſus plerumque *Petri Ribadeneiræ*, qui eam ex *Mariano Victorio* decerpſit, ordine, atque in plura capita diſtributam, & nonnihil tum ex pluribus celebratioris famæ *Hiſtoricis*, apud quos aliqua de hoc celeberrimo Sancto reperire potui, tum ex manuſcriptis mihi ab amicis litterarii exercitii cupidis, pariter ex Authoribus bene meritis erutis, benevole ſubminiſtratis auctam; quamvis non ea, qua decet, ſed qua licet ſcribendi peritia expoſitam, benevolorum Lectorum oculis repræſento legendam, atque in modernæ debilioris, ac labilioris vitæ ſtatu pro poſſe imitandam. Pro cujus accuratiori authentica, cum citandæ quoque ſæpius venient ipſæ Hieronymi Epiſtolæ, quarum exemplaria in binis reperi Libris, *Petri* videlicet *Caniſii* editionis Venetæ A. D. 1730. & *Nicolai Kesler* editionis Baſilæenſis A. D. 1489. Et quia hic poſterior plura contineret, quam prior, ideo dum aliquam Epiſtolam, quæ non habetur apud *Petrum Caniſium*, ex hoc poſteriori cito, ſemper addo; ly: *in Vetuſto Codice*, vel per abbreviationem: *in Vet. Cod.* aliam autem quæ habetur in priori Libro ſimpliciter cito, absque aliquo additamento, de quo reverenter præmonitum habere volui benevolum Lectorem, ut ſi rei veritatem inveſtigare cuperet, ſe in inquirendis citatis Epiſtolis dirigere valeat.

PRÆ-

Digitized by Google

PRÆFATIUNCULA
AD
BENEVOLUM LECTOREM
DE
SANCTI
DOCTORIS HIERONYMI
EFFIGIE.

EFfigies, quam hic cernis benevole Lector, eſt S. noſtri *Hieronymi*, deſumpta ex Libro, qui intitulatur: *Vetus Academia Jeſu Chriſti, Iconibus* & *Documentis priſcorum veræ pietatis Doctorum, & Profeſſorum illuſtrata.* Authore *Theophilo Spizelio* Auguſtæ Vindelicorum A. D. 1671. edito. Qui de veterum Doctorum iconibus eodem Libro contentis benevolum Lectorem ſic affatur: *Quas Lector benevolus in hoc volumine cernis veterum pietatis Chriſtianæ Doctorum imagines, eas ante plurimos annos vir quidam eruditus, ſed Anonymus, juxta antiqua celebratiſſimæ Bibliothecæ Auguſtanæ exemplaria per Raphaëlem Cuſtodem æri incidi, & cum breviſſimis Patrum Græcorum, & Latinorum deſcriptionibus divulgari curavit. Ut vero magis, clariusque appareat, non omnino temere eas confictas, aut è cerebro pictas; ſed vel ex antiquiſſimis monumentis depromptas, vel juxta veterum Scriptorum proſographias adornatas fuiſſe.* His expoſitis addit quædam non contemnenda documenta, ſibi bene (ut aſſerit) explorata, è quibus producit optime explicatas formas, & ſtaturas eorundem veterum Sanctorum Doctorum. Ut in exemplo: (plura quidem habet, ſed nobis ſufficiet unum) in antiquo Græcorum Menæo, apud *Petr. Hall.* in vita S. Dionyſii Areopagitæ *fol. 116.* forma, & ſtatura *Dionyſii Areopagitæ* perquam exacte deſcribitur ad hunc modum: *Erat autem, quod ad figuram corporis attinet, ſtatura mediocri, gracilis, albus quidem, ſed ſubpallidus, ſubſimus, contractis ſuperciliis, oculis profundis, magnis auribus, canus, comatus, barba modice promiſſa, pauxillum ventrioſus, digitis manuum oblongis, &c.* Cui deſcriptioni citatus *Theophilus Spizelius* ſubjungit ſequentia: *An non memorabilis hæc Dionyſii deſcriptio optime reſpondet noſtræ imagini fol. 13. exhibitæ?* Ita de imagine *Juſtini* Philoſophi, & Mart. à *Fed. Morello* deſcriptæ; de Icone *S. Baſilii* magni à *Cardinali Baronio ad A. C. 378. S. Ephremi* Syri à *Voſſio*; ac denique *S. Ambroſii* Epiſc. Mediolanen. *ex monumentis ejusdem Eccleſiæ*, in qua antiquiſſimæ ejusdem Sancti Doctoris imagines aſſervantur, memoratus *Spizelius* diſſerit, ac tandem concludit, dicens: *Non equidem ſive pro harum, ſive cæterarum Imaginum* (inter quas eſt etiam *S. Hieronymi*) *veritate authentica vadem me dare, aut eas pro indubitatis Doctorum veterum iconibus venditare; ſed oſtendere duntaxat conſtitui, illas haud temere confictas, aut ſine ratione pictas ſculptasque fuiſſe.* Ex hujus ergo eruditiſſimi Authoris Libro & ego Imaginem S. noſtri *Hieronymi* copiari curavi, an illa vera dicti S. Doctoris ſit Ef-

figies, nec ne ? perpenſis prænominati Authoris monumentis in medium adductis diſceptare mihi haud convenit, credere potius, quam diſcredere tam celebri Authori parato; magisque de *S. Hieronymi* certiſſima exhibenda Icone ſollicito: qui virtutum, morumque exquiſitiſſimum exemplar *Hieronymum* Orbis Chriſtiani, & vel maxime *Illyrici* conſpectui ſiſtere decrevi, quod cum ex ipſiusmet monumentis plurimum, ſed & ex aliis venerandæ antiquitatis documentis fideliſſime ſit depromptum: ideo nullam de eo dubitationis apud benevolum Lectorem locum reperturam, ſed poſt diligentiorem inſpectionem ipſam aliquando imitationem ſubſecuturam mihi pleniſſime perſuadeo. Nunc itaque ad ipſa Sancti *Hieronymi* virtutum, morumque illuſtrium Sacra penetralia acceſſum faciamus.

CA-

Digitized by Google

Digitized by Google

Pluribus excelſum dedit hunc excellerę donis
Cur non â Celſo dos foret illa Deo?

F Gabr. Daller O.S. P.p.E. del. Lepogl. 1747.

Digitized by Google

CAPUT I.

Sancti Hieronymi Natales, Educatio, & Studia Humaniora.

I. PAtriam Divi *Hieronymi* tellurem *Parte prima* luſtravimus, quæ an genuina ſit, nec ne? prudentum judicio diſcutiendum relinquitur; hac igitur hic prætermiſſa, tempus nativitatis ejusdem, nec non educationis normam, ac ſtudiorum exercitia deſcripturus, primo cum omnibus ejusdem vitæ Scriptoribus aſſero Sanctum *Hieronymum* (quæ vox in Græco idiomate *Sacrum nomen* ſignificat) natum eſſe in confinibus *Dalmatiæ*, & *Pannoniæ*, Civitate *Stridone* (quam vulgus hodie *Stridovo*, *Strigovo*, & *Strigovam*, & *Petrus de Broecke* ſæpius *Strignam* appellat) quæ ipſo *S. Hieronymo* vivente fuit à *Gothis* vaſtata, ut ipſemet *Comment.* in *Habacuc* Proph. *cap.* 3. teſtatur, dicens: *Nonne hoc impletum audivimus in noſtræ originis regione, Pannoniæ finibus, atque Illyrii, ubi poſt varias Barbarorum invaſiones ad tantam deſolationem eſt perventum, ut nec humana ibidem manſerit creatura.*

II. Natus igitur eſt *S. Hieronymus* patre Euſebio (matris nomen eſto litteris proditum non ſit, credibile tamen eſt eam egregiæ pietatis fuiſſe matronam) viro Chriſtiano, nobili, ac præpotente, temporibus *Conſtantii* Imperatoris, filii *Conſtantini* magni, Anno Chriſti (ut vult *Proſper in Chronico*, atque cum hoc *Graveſon in Hiſt. Eccl.* item *Petr. Annatus in Apparatu ad Theolog. poſitiv.* & *Philip. Briet. in Annalib. Mundi*) 342. Et quamvis ipſe S. Hieronymus *Epiſtola* 12. ad *Nepotianum* ſcribat ſe natum in paupere domo, & tugurio ruſticano, qui vix milio, & cibario pane rugientem ſaturare poterat ventrem, nunc ſimilam, & mella faſtidiat: id tamen non de ſe ipſo, ſed de voluptuoſis Clericis, & Monachis, ex perſona tamen ſua diſſerit, ut teſtatur *Baronius ad A. C.* 372. in quo de primordiis *S. Hieronymi* agit. Unicus ei fuit frater nomine *Paulinianus*, & ſoror pariter unica, cujus, ſicut & Matris nomen ignoratur. Habuit juvenculus pro ſocio collactaneum ſuum, & ut credibile eſt compatriotam, juvenem quemdam nomine *Bonoſum*, prædivitum pariter, & opulentorum parentum filium, quocum ab infantia ad florentem usque adolevit ætatem; cujus & ipſe *Hieronymus Epiſt.* 11. ad Ruffinum meminit, inquiens: *Bonoſus tuus, immo meus, & ut verius dicam, noſter.* Et paulo infra: *Ecce puer honeſtis ſeculi nobiſcum artibus inſtitutus, cui opes affatim, dignitas apprime inter æquales erat.*

III. Dum autem *Hieronymus* infantiles ſupergreſſus fuiſſet annos, præclara parentum ſolicitudine dignis Chriſtianæ juventutis moribus inſtitui, atque in pietate erga Deum, Cœliteſque, ac amore erga proximum inſtrui non negligebatur. Aſt cum vanos inter parentum famulos nonnihil mobilis *Hieronymi*, & imprudens adhuc juventus à pia ſeniorum educatione degenerare animadverteretur, datus eſt Magiſtro *Orbilio*, viro quidem rigido, ſed in imbuen-

Digitized by Google

buenda primæva juventa ſolerti ſimul, & ingenioſo. De his ipſemet S. *Hieronymus Epiſt.* 41. ad Ruffinum ita loquitur: *Recordor me cucurriſſe qua juvenem per cubicula ancillarum, conſumpſiſſe tempus ludis, & jocis: & ex gremio Matris eram datus Magiſtro horribili, atque plagoſo Orbilio invitus, & coactus.* Apud hunc itaque Magiſtrum pueritia *Hieronymi* ab univerſis illius ætatis ſeu illecebris, ſeu vitiis immunis conſervata, ſolique virtutum, ac litterarum ſtudio capaciſſimum animadverſum pectus, ut majoribus ſtudiis commodius operam navaret, à parentibus *Romam*, utpote totius Orbis, Catholicæque Religionis caput, ac cunctarum cultiorum litterarum Scholam miſſus fuit, ipſemet in ſuo *Chronico ad Conſtantii Ann.* 20. fatente.

IV. Romæ exiſtens cum collactaneo ſuo *Bonoſo* audiit in Grammatica Magiſtrum *Donatum*, qui docta ſcripſit in *Terentianum*, & *Virgilium* commentaria: atque brevi temporis intervallo (erat namque vivaciſſimi, capaciſſimique ingenii) capiens ea tam perfecte, ut poterant ab illo mox doceri; totis viribus ad condiſcendam *Rhetoricam* incubuit, totumque ſeſe tradidit eloquentiæ, in qua etiam ſingulariter eminuit, ſeque exercuit in componendis, recitandiſque declamationibus, & controverſiis, evolvendiſque omnibus omnium excellentium Oratorum, Hiſtoricorum, Poëtarumque, ac Græcorum, & Latinorum libris, ut elegantiam, proprietatemque utriusque idiomatis conjugeret, ſeque in Græca, & Latina lingua numeris omnibus abſolutum, & omnino conſummatum redderet, prouti & reddidit. His tamen non contentus ad altiora ſtudia natus *Hieronymi* animus, gradum fecit ad ſublimiores ſcientias, ſtudiumque *Philoſophiæ* accedens, omnes *Platonis*, & *Ariſtotelis*, aliorumque Philoſophorum libros, nullis utilibus omiſſis diligenter, ſimul & intelligenter revolvit, & evolvit, neque ullum doctrinæ genus reliquit intactum. (De his ſuis ſtudiis meminit ipſemet *lib.* 1. contra *Pelagium*, & *Comment.* in Epiſt. ad Gal. *cap.* 2.) Dominus enim, qui ſtatuerat ejus opera, & doctrina ad illuſtrandam Eccleſiam uti, eundem ſenſim, & ſenſim diſponebat ad ſtatutum finem.

CAPUT II.

Sancti Hieronymi Baptiſmus, Peregrinatio Gallica, & reditus in Italiam.

I. DUm ſæcularibus his, atque vanis mundi ſtudiis incumberet *Hieronymus*, paulo ſolutiorem geſſerat vitam, ita, ut ſuæ integritatis caſtimonialis paſſus fuerit naufragium, hinc neque adeo animum ſuum in rebus fidei excolebat: Eodem tamen Præceptore ſuo *Donato* ſaniora conſilia propinante, ac brevioris humanæ vitæ probitatem ſuadente motus, poſtquam myſteriis fidei plenè edoctus fuiſſet, in adultiore jam ætate ſacro Baptismatis fonte ablutus eſt. Ipſomet *Epiſt.* 25. & 26. ad *Damaſum* teſtimonium perhibente: hinc ſibi cum *Romana* urbs jure aſſerere poteſt, utpote, qui ibidem per Baptiſmum Chriſto renatus fuit, conſequenter Chriſtianus *Romæ* natus cenſeri meritò debet: ſed ſpiritualiter tantum. Adeptâ in baptismate Spiritus ſancti gratiâ, continuo diſſolutiorem vitam in meliorem, & pientiorem emendavit,

Digitized by Google

atque priorem quam amiſerat corporis integritatem, multis lachrymis aliisque pœnitentiæ operibus expiando, ſecundam, quam vocamus continentiam, poſt Baptismum ſervavit immaculatam: totus namque ex poſt fuit in piis officiis, & operibus charitatis; atque hinc diebus Dominicis, & Feſtivis cum ſuo collactaneo *Bonoſo* ſolebat ſepulchra Sanctorum Martyrum inviſere, eorumque ſacras Reliquias ſumma cum devotione venerari, conabaturque à Sanctis opem pro ſubſequenti vita ſancte tranſigenda impetrare. De hac ſua devotione ipſemet *Comment.* in Ezechiel. *cap.* 4. ſic diſſerit: *Dum eſſem Romæ, & liberalibus ſtudiis erudirer, ſolebam cum cæteris ejusdem ætatis, & propoſiti diebus Dominicis ſepulchra Apoſtolorum, & Martyrum circuire, crebróque Cryptas ingredi, quæ in terrarum profundo defoſſæ ex utraque parte ingredientium per parietes habent corpora ſepultorum: & ita obſcura ſunt omnia, ut prope illud Prophetæ compleatur: Deſcendant in infernum viventes. Et raro deſuper lumen admiſſum horrorem temperat tenebrarem, ut non tam feneſtram, quam foramen dimiſſi luminis putes: rurſumque pedetentim acceditur, & cæca nocte circumdato illud Virgilianum proponitur:*

Horror ubique animos, ſimul ipſa ſilentia terrent.

II. Diebus porro ferialibus occupabat ſe in deſcribendis variis ſibi utilibus libris (eo enim tum nondum utiliſſima illa, ſimul & celeberrima *Typographiæ* ars inventa fuit, ut ſibi libros impreſſos procurare valuiſſet) in tantum, quod ſibi magno ſtudio, & labore ingentem librorum copiam conſcripſerit, quæ non exiguam Bibliothecam conſtituere cernebatur. Hac pro deſiderio ſuo comparata, ratus eſt animum ſuum gravioribus, & ſublimioribus eſſe ſtudiis applicandum, ſacræque attendendum *Theologiæ*. Eapropter diverſas Provincias obeundas, varias civitates luſtrandas, & ſapientiſſimos quoque viros inviſendos, & conſulendos; quemadmodum à *Pythagora*, *Apollonio*, *Thyanæo*, *Platone*, aliisque factitatum *Philoſophis* noverat: qui pro conſequenda rerum naturalium ſcientia, relicta patria peregre profecti, pleraſque Orbis oras impigre circumiere, in animum induxit. Quam ob rem *Bonoſo* comite aſſumpto in *Galliam* diſceſſit, quæ ea tempeſtate (ut ipſemet *Epiſt.* 13. ad *Ruſticum* Monachum teſtatur) præſtantibus, doctiſſimisque viris abundabat, ſtudiisque florentiſſimis vigebat, ut his in *Theologicis*, & *Scripturiſticis* ſcientiis erudiretur, cum illis vero amicitiam contraheret, ac tandem Provinciam illam, & quæ in ea forent viſu digna, curioſius perluſtraret.

III. In hoc itinere, quod *Româ* conficiebat in *Galliam*, tranſiit *Inſubriæ* oppidum *Concordiam*, quæ non procul abeſt *Mirandula*, contraxitque ibi notitiam familiarem cum Sancto quodam ſene viro, nomine *Paulo*, cui poſtea à ſe ſcriptam Sancti *Pauli primi Eremitæ* vitam transmiſit, ut ipſemet *Epiſt.* 8. ad eundem *Paulum* aſſerit, dicens: *Miſimus interim te tibi, id eſt: Paulo ſeni, Paulum ſeniorem, in quo propter ſimpliciores quoque multum in dijiciendo ſermone laboravimus.* Et paulo poſt: *Si hoc munuſculum placuerit, habemus etiam alia condita, quæ cum plurimis orientalibus mercibus ad te, ſi Spiritus Sanctus afflaverit, navigabunt.* In *Gallias* perveniens, hæſit aliquo tempore *Treviri*, quæ tunc erat urbs *Germano-Gallica* (ut *Dio lib.* 53. & *Ptolomæus* Geograph. *lib.* 2. *c.* 9. notant) ubi propria manu magnum deſcripſit volumen *S. Hilarii de Synodis*, quod ille pretioſiſſimi inſtar theſauri ſervavit, & quamvis illud *Ruffino* eo tum ſibi amiciſſimo commodaverit; repetiit tamen ex poſt ut ſibi remittatur, ut ex *Epiſt.* 5. ad *Florentium* ſcripta patet, in qua etiam ſe

Digitized by Google

librum eundem propria manu deſcripſiſſe fatetur. Adjunxerat ſe hic eidem *Innocentius* cognatus ſuus, forte etiam ſtudiorum cauſa *Treviros* adveniens, qui ipſum cum *Bonoſo* in pluribus vetuſtis codicibus deſcribendis apprime adjuvit.

IV. Ex *Gallia* Anno Chriſti 370, ut quidam notant, ſed *Baronius* habet ad A. C. 372. cum ſæpefato ſocio ſibi fidiſſimo *Bonoſo* redit in *Italiam*, atque aliquamdiu ſubſtitit *Aquilejæ* ob ſocietatem, & experientiam capiendam multorum ſanctitatis fama præſtantium virorum, *Valeriani* videlicet, *Heliodori*, *Nepotiani*, *Ruffini*, *Chromatii*, *Jovini*, *Euſebii*, *Bonaſi*, *Florentii*, *Niceæ* Subdiaconi, & *Chryſogoni*: ad quos omnes intimæ neceſſitudinis teſtes extant Ejusdem Epiſtolæ: horum vero tres potiſſimum laudat in ſuo *Chronico*, dicens: *Florentius*, *Bonaſus*, *& Ruffinus inſignes Monachi habentur.* Ex quibus paucis Sancti *Hieronymi* verbis, nonniſi ſumma laus prædictorum elicitur Monachorum: fuit namque eo tum, ut *Baronius ad A. C.* 372. ſcribit Eccleſia *Aquilejenſis* laudatiſſima, poſt mortem etenim Epiſcopi *Fortunatiani*, qui *Arianiſmo* adhæſerat, ipſam ſucceſſor *Valerianus* ab *Arianæ* hæreſis peſte, atque ab omni impietate purgaverat, ad Eccleſiaſticas dignitates optimos quosve, & doctiſſimos viros conſtituerat, qui ita celebres erant, ut *S. Hieronymus* in ſuo *Chronico ad Annum Valentis Imp.* 13. eorum optimam mentionem faciendam judicaverit, dum de iis ſic ſcribere haud vanum duxerit: *Aquilejenſis* (inquit) *Clerus aſſimilatur choris, ſeu communitati Sanctorum, quia per hos univerſum Arianum venenum pro tunc profligatum fuit.* Quod autem Clerus iſte ex monachis plerumque conſtiterit, id ex ſupradicto elogio ejusdem Sancti Doctoris elicitur: Dum enim *Florentium*, *Bonaſum*, & *Ruffinum* inſignes monachos fuiſſe memorat, hos vero à *Valeriano* Epiſcopo ad ſuæ Eccleſiæ dignitates aſſumptos ex ſupra relatis conſtat, legitime ergo infertur Eccleſiæ *Aquilejenſis* Clerum ex monachis plerumque eo tum conſtitiſſe. *E quibus* (ulterius diſſerit *S. Hieronymus loc. cit.*) *Florentius erga pauperes tam miſericors fuit, quod in communi Pater pauperum fuerit appellatus.* Hic idem adjumento fuit *Heliodoro*, ut iter orientem verſus peragere quiverit, & Sancto *Hieronymo*, quod ad ejusdem expenſas *Aquilejæ* etiam, & alibi plurimos libros copiari, & deſcribi ſibi curaverit, ut ipſemet *Epiſt.* 4. fatetur, in quibus ipſius miſericordiam erga pauperes his verbis celebrat: *Ego debeo numero, & ſilentio præterire multos, in quibus tu Chriſtum Dominum enutriſti, ſatiaſti, veſtiſti, & viſitaſti &c.* In horum itaque illuſtrium virorum, & ſanctorum religioſorum ſocietate detinebat ſe *Hieronymus Aquilejæ*, conſulendo eos, & audiendo de ſubtilioribus Myſteriorum fidei quæſtionibus, quas ſibi reſolvi, & explicari poſtularat.

CAPUT III.

Sancti Hieronymi reditus in patriam, Peregrinatio ad partes orientales, & Electio vitæ ſtatus.

I. Poſtquam *Aquilejæ*, ut præinſinuatum eſt, amicitiam cum magni nominis viris contraxiſſet, indeque non ſcitur quo recedere ſtatuiſſet *Hieronymus*, improviſo rerum eventu (caſum fors ſororis ſuæ in ſpiritu prænoſcens) in *Dalmatiæ* oppidum *Stridonem* patrium ſuum Solum

Digitized by Google

lum pervenit: ubi dum ſororem ſuam adoleſcentulam propter ætatis imbecillitatem virginitatis flore excidiſſe cognoviſſet, eam deſperabundam pro poſſe ſuo ſpiritualibus colloquiis juvit, ſublevavit, & erexit, atque primum *Juliano* Diacono oretenus (Parentes namque jam naturæ debitum ſolverant) dein & per litteras, uti & *Chromatio* itidem per litteras, ut infra patebit, commendavit, quorum ſalutaribus conſiliis uſa pravam, atque perverſam mundanarum deliciarum deſerens viam, religioſæ vitæ ſtatum complexa, conſtanter in virtute continentiæ perſeveravit. Cum autem in patria ſua moraretur *Hieronymus*, lis ei quædam (hujus cauſa nullibi notatur) cum matertera *Caſtorina* interceſſit, eam vir, jam ſanctitatis viam terere incipiens, per amicabilem accordam terminavit, Chriſtianam per hoc profeſſus omnium injuriarum amniſtiam. Portionem autem ſuam ſubſtantiæ Paterno-hæreditariæ, quam diviſione mediante obtinuerat, Germano ſuo fratri *Pauliniano* totam quantam conſignavit, ea conditione, ut hanc bene conſervet, eaque mediante, dum occaſio ſe obtulerit, Monaſterium Religioſorum, ubi ſibi melius viſum fuerit, ædificet.

II. His *Stridone* peractis, ac vale ab amicis, notisque accepto, itineri longiori ſe accinxit, peragravitque ad orientis ſolis partes conſtitutas provincias principaliores, *Thraciam* videlicet, *Pontum*, *Bithyniam*, *Galatiam*, *Cappadociam*, *Ciliciam*, & denique *Syriam*. De qua peregrinatione *Marianus Victorius in Vita S. Hieron.* ſic diſſerit: *Jam vero non apparet verificari rem, quam ſcribit quidam de S. Hieronymo: quod videlicet is cum Ruffino, & cæteris ſociis primario Jeruſalem adiviſſet, ibidemque ſe ab invicem diviſiſſent; Ruffinus iviſſet in Ægyptum, Sanctus vero Hieronymus ſe ad alias mundi partes extendiſſet, & ultimatim in Syriam veniſſet. Nam quod Ruffinus cum Melania Româ in Ægyptum ſit profectus, & hinc venerit Hieroſolymam; Sanctus vero Hieronymus fuerit Monachus in Syria, præcedentia, & ſubſequentia abunde confirmabunt. Nihilominus ex deſcriptione itinerum S. Hieronymi, quæ ipſemet Epiſt. 4. declaravit, colligere poſſumus etiam itinera orientalia, & occidentalia: ſcribit enim ex Syriaca Eremo ad Ruffinum, qui non pridem in Ægyptum venerat, ſe primo in Thraciam iviſſe, & hinc Pontum, & Bithyniam: poſt hoc Galatiam, & Cappadociam, poſtremo tandem per Ciliciam in Syriam perveniſſe, ubi etiam ſe ſtabilivit ut monachum, & eremitam.* Poſt *Marianum Victorium*, de peregrinationibus *S. Hieronymi* in genere *Cornelius* quoque *à Lapide* Comment. in *Eccleſiaſtici cap. 34. v. 10.* ſic loquitur: *Quin & S. Hieronymus Græciam, Galliam, Aſiam, Syriam, Palæſtinam, Ægyptum, ſapientiæ, & virtutis ſtudio, ut ſcilicet videret ſanctos Anachoretas, & Religioſos, ab iisque vitam religioſam addiſceret, peragravit: in qua peregrinatione multa diſcrimina, labores, & eventus ſe ſubiiſſe ipſe teſtatur.* Et mox ſubjungit: „Huc facit illud „*Democriti* apud *Stobæum ſerm. 38.* „Qui interrogatus: *Ad quid peregri-* „*natio prodeſſet?* Reſpondit: *Vita* „*frugalitatem docet.* Offa quippe, & „thorus herbaceus peregrinanti fa„mis, & laboris dulciſſimæ medelæ „ſunt.„ Atque hæc eſt univerſa, & genuina deſcriptio itinerum *S. Hieronymi*, quæ ille cum fideliſſimis ſuis Sociis, *Bonoſo*, & *Innocentio*, quibus deinde acceſſit *Evagrius*, & *Hylla* ſervus *S. Melanii*.

III. Dixi *Evagrius*. Is fuit Presbyter *Antiochenus*. De hoc *Baronius ad A. C. 372.* hæc ſcribit: *Quod primo Evagrium Antiochenum attinet, inſinuatum eſt ſupra ſub temporibus Juliani Apoſtatæ: quod is nempe doctus vir fuerit, & cum S. Euſebio Epiſcopo Vercellenſi in occidentem venerit: idipſum teſtatur S. Baſilius Epiſt. 1. qui de eodem ad Euſe-*

C *bium*

bium Samoſatenſem Epiſcopum ſcribit, *&* *dicit*: *Quod ei is ipſe in ſuo reditu ex Italia aliquot litteras apportaverit.* Cum igitur legamus *Evagrium* ſe *S. Hieronymo* aſſociaſſe, credere poſſumus id *Aquilejæ* accidiſſe, & cum eodem peregre ex occidente in *Cappadociam* profectum fuiſſe. Nullum enim alium *Evagrium* præter hunc ſocium *S. Hieronymi* fuiſſe teſtatur *S. Baſilius Epiſt. 8.* ut notat *Rosweidus in Vitis Patrum.* Hoc ipſum confirmat etiam dignitas Sacerdotalis, & patria *Antiochia*; item *Italia*, quæ univerſa uniformiter conveniunt. Quod autem iſte idem *Evagrius* ſit ille, qui *Mediolani* multa adverſus paganum *Auxentium* egerat, & cujus *S. Hieronymus in Epiſt. 7. ad Innocentium* meminit certiſſimum eſt. Quo vero anno *Evagrius* in *Cappadociam* cum *S. Hieronymo* comparuerit? Ex ſcriptis præfati *S. Baſilii* colligi poteſt: in quibus antequam de *Evagrio* mentionem faceret, de infirmitate, in quam inciderat, *Epiſt. 8.* ita loquitur: *Quinquaginta diebus, quibus ægrotabam, diligenter mihi adſtabat amantiſſimus frater, & coadjutor meus Elgidius, nam febres me conſumebant, & præ inedia alimenti corpus meum macerimum tanquam ex charta lampadem circumdabant: ſat protractam infirmitatem pertuli &c.* Hæc, & plura ſimilia ſcribit *Baſilius* de infirmitate ſua, quæ ipſi evenerat Anno Chriſti 370. quo fuerat in Epiſcopum electus; poſt explicatas dein infirmitatis miſerias meminit quoque *S. Hieronymi*, & *Evagrii*, eosque in *Cappadociam* veniſſe, atque hinc in *Syriam* abiiſſe, ac tandem in Eremum ſeceſſiſſe ſcribit. Non tamen (ut opinari licet) ante A. C. 371. cum ad hunc collimet etiam Epiſtola 4. ad *Ruffinum* ſcripta à *S. Hieronymo*, idque ipſum nos ſentire facit *Baronius ad A. C. eundem.*

IV. Poſtquam *Antiochiam S. Hieronymus* perveniſſet, ibidem agens cum *Evagrio* in villa *Maronia*, quæ (ut ipſe *Epiſt. 3. in vita S. Malchi* ſcribit) triginta ferme millibus paſſuum ab *Antiochia* orientem verſus diſtat, quæque poſt multos vel Dominos, vel Patronos ad *Evagrii* poſſeſſionem devoluta eſt, contraxit cum *S. Malcho* ſanctiſſimo Monacho (cujus poſtea, uti & plurium Anachoretarum, quibus eo tum *Syria* florebat, vitam conſcripſit) notitiam, quo cum frequentius colloquia ſpiritualia, ſermocinationesque de eligendo vitæ ſtatu inſtituere in amoribus habebat: quibus alte perpenſis, accenſus deſiderio conſectandæ vitæ monaſticæ, litteras ad pleroſque præclari nominis Anachoretas dedit, petens eorum precibus ſolvi à vinculis ſeculi. Inter hos maximæ famæ fuerat *Theodoſius*, ad quem pariter eodem in merito per litteras recurſum faciens, ſcripſit his verbis: *Quam vellem nunc veſtro intereſſe conventui, & admirandum conſortium, licet iſti oculi non mereantur aſpicere, tota cum exultatione complecti. Spectarem deſertum omni amœnius civitate; viderem deſolata ab accolis loca, quaſi ad quoddam paradiſi inſtar, ſanctorum cœtibus obſideri. Verum quia hoc mea faciunt delicta, ne conſortio beatorum inferatur obſeſſum omni crimine caput, idcirco obſecro (quia vos impetrare poſſe non ambigo) ut me ex iſtis tenebris ſeculi veſtro liberetis oratu.* Et paulo poſt: *Nunc veſtrum eſt, ut voluntatem ſequatur effectus: meum eſt, ut velim: obſecrationum veſtrarum eſt, ut quod velim, & poſſim.* Ac tandem iterum in fine Epiſtolæ: *Supereſt, ut oratu veſtro ſancti Spiritus aura me provehat, & ad portum optatum optati littoris proſequatur.* De præmemorato *Theodoſio* Anachoreta *Baronius ad A. C. 372.* ſcribit: Quod ejus inſtantibus orationibus Sanctus *Hieronymus* auſteram Eremitici ſtatus vitam ardentiſſime ſuſceperit: illumque eundem eſſe, qui eo tum in iis regionibus ſanctitate cunctis prævaluit. Hujus laudabilia acta *Theodoretus lib. 9. cap. 10.* apud *Rosweidum* conſcripſit, qui eum etiam

Digitized by Google

etiam *Antiochenum*, utpote ibidem natum, & educatum, nominat; & dicit: Quod Nautæ ad invocationem tantum ejus nominis proceſſosas maris tempeſtates ſedaverint: ac tandem ipſum *Antiochiæ* etiam mortuum, & tanquam ſanctum virum celebri ſepultura honoratum fuiſſe tradit. Sed ad noſtrum *Hieronymum* redeamus.

V. Quod *Hieronymus* occaſione modernæ moræ ſuæ *Antiochiæ* habitæ Eremiticæ, & ſolitariæ vitæ cultores inviſerit, quamvis nullibi expreſſe notetur, id tamen ipſum præſtitiſſe ſuadent tum vicinia Deſertorum *Syriæ*, *Arabiæ*, *Calcidis*, & *Scetis*, tum ardentiſſimum, quo erga ſolitariam vitam æſtuare cœperat, deſiderium: atque hoc ipſemet innuere videtur in *Epiſt.* 40. ad prænemoratum *Theodoſium* Eremitam ſcripta, in qua hæc leguntur verba: *Et ante dixeram præſens, & nunc per litteras votum indicare non ceſſo.* Ubi illud: *Et ante dixeram præſens*, indicat *Hieronymum* cum aliquibus ad minus Anachoretis notitiam, & converſationem habuiſſe: ſed hoc de vicinioribus duntaxat intelligendum aliqui exiſtimarent, quod autem & ad remotiores extendi idipſum valeat, probari poteſt, & ipſiusmet Sancti *Hieronymi* ſcriptis, ſignanter dum de *S. Antonii* habitaculo in *Vita S. Hilarionis* ſic loquitur: *Saxeus, & ſublimis mons per mille circiter paſſus ad radices ſuas aquas exprimit, quarum alias arenæ bibunt, aliæ ad inferiora delapſæ paulatim rivum efficiunt: ſuper quem ex utraque ripa palmæ innumerabiles multum loco & amœnitatis, & commodi tribuunt.* Deinde de ipſo *S. Hilarione* ſcribens, inquit: *Videres ſenem huc, atque illuc cum diſcipulis Beati Antonii Iſaac, & Peluſiano diſcurrere. Hic, ajebat; pſallere S. Antonius, hic orare, hic operari, hic feſſus reſidere ſolebat; has vites, has arbuſculas ipſe plantavit; illam areolam manibus ſuis ipſe compoſuit: hanc piſcinam ad irrigandum hortulum multo ſudore fabricatus eſt; iſtum ſarculum ad fodiendam terram pluribus annis habuit: jacebat in ſtrato ejus Hilarion, & quaſi calens adhuc cubile deoſculabatur.* Ex quibus colligitur *Hieronymum* oculatum fuiſſe habitaculi *S. Antonii*, & cum ipſomet *Hilarione* de *S. Antonio* ſermonem habuiſſe, conſequenter credendum eſt ipſum Sanctos hos quoque Eremi Patres in *Thebaide* viſitaſſe, & exinde forte amorem ſolitudinis concepiſſe. Hoc ipſum colligitur etiam ex *Brietio*, qui cum *Spondano ad A. C.* 372. ſcribit *S. Hilarionem* obiiſſe, vel, ut *Ribadeneira* notat A. C. 373. die 21. Octobris: Sanctum autem *Hieronymum* ſupra ex *Baronio* notavimus *Antiochiam* A. C. 371. perveniſſe, adeoque potuit *S. Hieronymus* intra hos duos quaſi annos prædictis Sanctis Eremitis ſuam præſtitiſſe viſitationem. Præterea ipſemet fatetur *S. Hieronymus* ſe de vita *S. Pauli primi Eremitæ* ab *Amatha*, & *Macario S. Antonii* Diſcipulis in *Thebaidis* ſolitudine informatum fuiſſe, adeoque & hoc medio probari poteſt *S. Hieronymum* cellulas, & tuguriola Sanctorum Anachoretarum *Thebaidis* luſtraſſe.

VI. Medio tempore, quo *Antiochiæ* de deligendo vitæ ſtatu deliberabat *Hieronymus*, ne inutiliter dies terere videatur, docentem audivit in ſacris ſcripturis *Apollinarem Laodicenſem*, virum quidem eruditum, ſed hæreſi *Ariana* infectum, quia tamen antequam damnaretur cum ſuis erroribus, nequaquam vitabatur, atque ideo ſe eidem in diſcipulum tradiderat *Hieronymus*, ſed poſtquam ad A. C. 373. in *Synodo Romana* à *Damaſo* Papa *Apollinaris* cum univerſis ſuis erroneis ſententiis damnatus extitiſſet, *Hieronymus* quoque eum, licet Magiſtrum ſuum execratus eſt, ut ipſemet *Epiſtola* 65. ad *Pammachium* fatetur ſequentibus verbis: *Apollinarem Laodicenſem, Antiochiæ ſæpius au-*

dieram; qui quamvis me informaret in ſacris litteris, tamen apicem ipſius pertingere nolo. Et quia probabiliter advertebat ſanctus vir Magiſtrum hunc ſuum à doctrina veritatis deflectere, eum, antequam damnatus fuiſſet, deſeruit, atque omnibus carnis illecebris, & ſæculi vanitatibus, fluxisque mundi bonis, ac naturæ, fortunæque dotibus, quibus ad ſumma quæque eniti poterat, ſepoſitis, ac abdicatis; ut eo quietius ſoli DEO vacare poſſit, rerumque divinarum contemplationi intendere valeat, ſeceſſit in aſperam *Syriæ* ſolitudinem (quæ juxta *Syriam Saracenis* jungitur) tanquam unicum ſalutis omnium fidiſſimum portum, comitibus *Innocentio*, & *Hylla*, quibus poſtea acceſſit *Heliodorus*, ille idem, cui (ut *cap. præc.* inſinuavi) *Florentius Aquilejenſis* adjumento fuit, quòd iter orientem verſus peragrare quiverit.

CAPUT IV.

Sancti Hieronymi vita ſolitaria, & Lucta Spiritus adverſus carnem.

I. IN ſolitudine Syriæ *Hieronymus* cum prænominatis ſociis (*Bonoſus* namque jam receſſerat ab eo) conſtitutus, vitæ neceſſaria accipiebat ab *Evagrio* Pontifice, ſuo olim amiciſſimo itineris comite. De hoc eodem *Evagrio Baronius ad A. C.* 372. hoc modo ſcribit: *Hieronymus Evagrium nominat Pontificem, quia eo tum, dum hoc in ſuo ſenio ſcriberet actualis Epiſcopus Antiochiæ fuit.* Item idem *Baronius ad A. C.* 389. ſupra Ann. 11. *Theodoſii* Senioris tradit: Quod *Evagrius* Epiſcopus *Antiochenus* fuerit, atque ad confirmandam ſuam traditionem, in teſtimonium adducit Scripta *Theodoreti, lib.* 5. *cap.* 23. *Socratis, lib.* 5. *cap.* 15. *Sozomeni, lib.* 7. *cap.* 15. & *Epiſtolam* 78. *S. Ambroſii*, ultro quoque de eodem *Evagrio* ſatus *Baronius* notat: Quod ad minimum pervenerit ad An. 14. Theodoſii Imp. idque deducit ex *Regeſtro* celebrium Eccleſiæ Scriptorum, nominatim autem ex *cap. ult. Regeſtri illius*, quem *S. Hieronymus* conſcripſit. Hic ergo *Evagrius Hieronymum*, & ſocios ſuos in ſolitudine degentes ſuis ſuſtentabat ſumptibus: cui etiam amanuenſes, hominesque doctos, & antiquitatum peritos, qui ſuis in ſtudiis eum adjuvarent, atque libros, prout ei opus erat, deſcriberent, intertenebat. Ejusdem quoque *Evagrii* opera Epiſtolæ, quæ diverſis ex locis *Maroniam*, vel *Antiochiam* ad *Hieronymum* inviatæ afferebantur, eidem reddebantur, viciſſimque Reſponſoriæ *Hieronymi* ad alios expediebantur, taliterque correſpondentia plurium Illuſtrium, immo Illuſtriſſimorum virorum cum *S. Hieronymo* ſecuriſſima reddebatur. De hac ſua Poſtaria ſecuritate ipſum *Damaſum* Papam certiorem reddit *Epiſt.* 25. ſic ſcribens: *Et ne forte obſcuritas loci, in quo dego, te fallat, per bajulos litterarum ad Evagrium Presbyterum, quem optime noſti, dignare ſcripta transmittere.* Quibus innuere videtur, ſe hoc mediante litteras rite percepturum.

II. Locus Eremi, ſeu ſolitudinis fuit inter *Syros*, & *Saracenos*, ipſomet *Epiſt.* 5. ad *Florentium* atteſtante his verbis: *In ea parte eremi commoranti, quæ juxta Syriam Saracenis jungitur dilectionis tuæ ſcripta perlata ſunt.* Item alio in loco: *Hic locus erat ſpeluncæ Provinciæ Calcedonenſis.* Poſita porro eſt hæc ſolitudo in *Calcide Syriæ*, ubi *Syri* ab *Agarenis* barbaris diſterminaban-

bantur, quam præter ſparſos hinc inde monchorum greges, exceptis feris, ſerpentibus, & ſcorpionibus, incolebat nemo. Solitudinem, de qua hic agitur, ſi bevolo Lectori oculis mentis inſpicere lubet, adeat Tabulam Geographicam *Matthæi Seüter*, his verbis intitulatam: *Deſerta Ægypti, Thebaidis, Arabiæ, Syriæ, &c. Ubi accurate* (ſi ei fides adhibenda eſt) *adnotata ſunt loca per SS. Anachoretas inhabitata*: atque in hujus longitudine ſub *Lit. C.* latitudine vero ſub *Lit. G.* inveniet Deſertum *Calcidis* intra fluvios *Euphraten*, & *Orontam*, ab Urbe *Antiochia* 40. quaſi milliaribus ad occiduum ſolem diſtans, ſituatum, quod Sanctus noſter *Hieronymus* ſuis cum ſociis inhabitabat.

III. Eremum itaque hanc ingreſſus *Hieronymus*, illico bellum ſpirituale generoſiſſio animo eſt aggreſſus, orationi namque, & Librorum lectioni aſſidue vacans, naturæ ardorem, vitiorumque incentiva crebris frangebat jejuniis: nihilominus præter frequentes corporis infirmitates, acerrimas dæmonum infeſtationes, & ingentia prælia carnis ſuſtinere cogebatur: quæ quantumvis, uti dictum, precibus, & jejuniis, duriſſimisque corporis mortificationibus, ac jugi litterarum ſtudio frœnare, vincereque conſueverit; hæc tamen, utpote aſperrima certamina vir ſanctus ad Euſtochium *Epiſt.* 22. ſcribens, in hæc verba depinxit: *O quoties ego ipſe in Eremo conſtitutus, & in illa vaſta ſolitudine, quæ exuſta ſolis ardoribus horridum monachis præſtat habitaculum, putabam me Romanis intereſſe deliciis. Sedebam ſolus, quia amaritudine repletus eram; horrebant membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis obduxerat, quotidie lacrymæ, quotidie gemitus; & ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſſit, nuda humo vix oſſa hærentia collidebam. De cibis vero, & potu taceo, cum etiam languentes aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepiſſe luxuria ſit. Illic igitur, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipſe damnaveram, ſcorpionum tantum ſocius, & ferarum, ſæpe choris intereram puellarum. Pallebant ora jejuniis, & mens deſideriis æſtuabat in frigido corpore, & ante Dominum ſuum jam carne præmortua, ſola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio deſtitutus, ad Jeſu jacebam pedes, rigabam lacrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia ſubjugabam. Non depudeſco infidelitatis meæ, quin potius plango me non eſſe quod fuerim. Memini me clamantem, diem crebro junxiſſe cum nocte, nec prius à pectoris ceſſaſſe verberibus, quam rediret, Domino increpante, tranquillitas. Ipſam quoque cellulam meam, quaſi cogitationum mearum conſciam, pertimeſcebam, & mihimet iratus, ac rigidus, ſolus deſerta penetrabam. Si ubi concava vallium, aſpera montium, rupium corrupta cernebam, ibi meæ orationis locus, ibi illud miſerrimæ carnis ergaſtulum.* Hactenus *Hieronymus*.

IV. Qui ſatis abundéque declarat, quantum cum ſua carne bellum habuerit, quamque rigidum ſuimetipſius corporis cenſorem egerit, quam duris illud modis domuerit ſcorpionum, & ferarum ſocius, ſacco veſtitus, humi cubans, aquam frigidam bibens, & cibis crudis utens, coctumque comedere luxuriæ deputans, carnis laſcivientis pugnas hebdomadarum inedia vincens: & tamen inter has tantas corporis fatigationes, & afflictiones adeo ſpiritu exultabat, ut diceret *Epiſt.* 13. ad *Ruſticum* Monach. ſcribens: *Oppidum mihi carcer, ſolitudo paradiſus eſt.* Sed quo etiam ſolatio, poſtquam victoriam de hoſte proprio reportâſſet, circumdatus extiterit, in eadem *Epiſt.* 22. ad *Euſtochium* exprimit his verbis: *O quoties me ſenſi in Eremo deſolatum, & afflictum! non ceſſabat planctus ab oculis meis, vociferabam die, ac nocte, & petra percutiebam pectus meum. Sed quid? Ut ipſe teſtis mihi eſt Dominus,*

Digitized by Google

poſt multas lacrymas, poſt cœlo inhærentes oculos, nonnunquam mihi videbar intereſſe agminibus Angelorum, & lætus gaudensque cantabam: Poſt te in odorem unguentorum tuorum currimus. Meruit ſanctus hic vir ſuæ continuæ contemplationis ſtudio hanc ſpiritualis conſolationis ineffabilem haurire dulcedinem. Atque ideo contemplationis exercitia virginibus DEO dicatis enixe commendabat, dum Librum *de Virginitate* ſcripſit, ajens: *Experto itaque ſeni devote conſulenti credite filiæ: ſi ſemel guſtaſtis quam dulcis eſt Dominus, ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum; poteritis ab eo illud audire: Venite, & oſtendam vobis omne bonum. Et tunc oſtendet vobis talia, qualia nonniſi mentes aſſuetæ norunt. Scio quid loquor chariſſimæ: nam & meam inſipientiam loquor. Ego homunculus, ſic abjectus, ſic vilis in domo Domini, adhuc vivens in corpore Angelorum choris interfui, de corporeis per hebdomadas ſuſtentationibus, & nutrimentis nihil ſentiens Divinæ viſionis intuitu. Poſt multorum forte dierum ſpatia præſcius futurorum redditus corpori flebam. Quid ibi manens felicitatis habebam, quid innumerabilis delectationis ſentiebam? teſtis eſt ipſa Trinitas, quam cernebam, neſcio: teſtes ſunt & ipſi beati ſpiritus, qui aderant; teſtis eſt conſcientia mea, quia tantis bonis fruebar, quot, & qualia neſcit proferre mollicies corporis mei.* Denique pro doctrina cujuslibet ſubjungit dicens: *Non poteſt ad tantæ contemplationis dulcedinem cor ſæcularibus plenum negotiis aſpirare, ſed oportet, ut ſæculo moriatur, ut ſoli Deo per tantas meditationes, & deſideria ſuperius inhæreat. Unde granum frumenti cadens in terram, niſi mortuum fuerit, ſemper ſic ſolum manet, ut cecidit, quod ſi moritur, fructum plurimum affert.*

V. Ne tamen ſibi uni in vaſta illa Eremo videretur *Hieronymus*, ſic mores aptavit ſuos, ut tamen ingenium ſuum, Eccleſiæ Doctor eximius aliquando futurus, excoleret. Hinc Vir quidem, ſed Juvenis adhuc quasdam *Origenis* Homilias, quas ille ad populum habere ſolebat, in *Latinum* idioma ex *Græco* transferebat. Credibile quoque eſt, quod hujus ſolitudinis occaſione idem ſanctus vir ſcripſerit vitam ſui, & omnium Eremitarum Anteſignani *S. Pauli primi Eremitæ.* Teſtatur etenim ipſemet *Lib.* de viris illuſtrib. *cap.* 135. his verbis: *Scripſi vitam Sancti Pauli monachi.* Meminitque hujus ſæpius in diverſis ſuorum Scriptorum locis. Præprimis in *Chronico ad An.* 19. *Conſtantii Imp. junioris.* ſequentibus: *Antonius monachus centeſimo quinto ætatis anno in eremo moritur, ſolitus multis ad ſe venientibus, de Paulo quodam Thebæo, miræ beatitudinis viro, referre quamplura: cujus etiam nos exitum brevi libello explicavimus.* Item *Epiſt.* 8. ad *Paulum Concordien.* ut *cap.* 2. inſinuatum eſt, his verbis: *Miſimus interim te tibi, id eſt: Paulo ſeni, Paulum ſeniorem, in quo propter ſimpliciores quosque multum in dejiciendo ſermone laboravimus.* Præterea *Epiſt.* 22. ad *Euſtochium*, dum in eadem vitæ ſolitariæ, ſeu eremiticæ ſtatum dilaudat, adjungit hæc verba: *Hujus vitæ author Paulus, illuſtrator Antonius.* Item ad eandem *Epiſt.* 27. referens *Paulam Matronam Romanam* in eremum ſeceſſiſſe, dicit: *Paula ſola ſic dici poteſt, & incomitata ad eremum Antoniorum, & Paulorum pergere geſtiebat.* Ad finem porro vitæ memorati *S. Pauli pr. Eremitæ* ſubjungit ſequentia: *Obſecro, quicumque hæc legis, ut Hieronymi peccatoris memineris: cui ſi Deus optionem daret, multo magis eligeret tunicam Pauli cum meritis ejus, quam Regum purpuram cum Regnis ſuis.* Quod autem *S. Hieronymus* de vita *S. Pauli pr. Erem.* (*Thebæi* ex eo dicti, quod in urbe *Thebaidis* natus fuerit, atque *Thebaidis* deſerta incoluerit) ab *Amatha*, & *Macario S. Antonii* Ab. diſcipulis (qui eidem in ſolitudinem

Digitized by Google

Syriæ advenienti, ſeque ibidem ut Eremicolam ſtabilienti ſæpe ſæpius enarrabant: *Paulum* quendam *Thebæum* Principem iſtius rei, id eſt: Vitæ Eremiticæ fuiſſe) edoctus fuerit, colligitur ex ipſo *Prologo S. Hieronymi* in vitam *S. Pauli pr. Er.* dum de utroque paulo ante memorato *S. Antonii* diſcipulo ſic ait: *Etiam nunc affirmant.* Conſequenter concludendum quoque venit, quod *S. Hieronymus* occaſione hujus ſolitudinis *Syriacæ* vitam *S. Pauli pr. Erem.* conſcripſerit, & vulgaverit: hoc namque verba illa de *Amatha*, & *Macario* notata: *Etiam nunc affirmant*, ſufficienter probare dignoſcuntur.

VI. De hac à *S. Hieronymo* conſcripta vita, *Baronius ad A. C.* 344. ſic diſſerit: *Cujus quidem vitæ hiſtoriæ Divina providentia bene conſultum voluit, ut à S. Hieronymo ſcriberetur, viro ab omni fabularum commento longiſſime abhorrente, & qui non ſibi exploratiſſima ſtylo ſuo perpetuæ memoriæ potuerit conſecraſſe: cum præſertim ſui ſæculi res geſtas conſcribens, à quovis prudente mendacii redargui valuiſſet, atque à quolibet è vulgo homine pariter derideri, & qui ſciret ſe adverſarios emunctæ naris habere, quamlibet, leviſſimam licet, occaſionem captantes ipſius ſcripta carpendi.* Perſpectum namque ſibi habebat *Baronius* vir ſicut eminentiſſimus, ita eruditiſſimus, qualiter Scripta *s. Hieronymi*, quantumvis per tot ſæcula ſibi ſuccedentia aſſidua lectione probatiſſima, ſemperque in æſtimatiſſima veneratione habita, à pluribus *Novatoribus* irrideantur, atque vilipendantur. Contra quorum ineptias, & calumnias orituras, quaſi in ſpiritu prævidiſſet ipſe *Hieronymus* in *Præfatione* vitæ *S. Hilarionis* ſequentem pro ſe adducit defenſionem. *Maledicorum voces contemnimus, qui olim detrahentes Paulo meo, forſitan detrahent & Hilarioni: illum ſolitudinis calumniati, huic objicientes frequentiam, ut, qui ſemper latuit, non fuiſſet, qui à multis viſus eſt, vili æſtimetur. Fecerunt hoc & majores eorum quondam Phariſæi, quibus nec Joannis eremus, ac jejunium; neque Domini Salvatoris turbæ, cibi, potuſque placuerunt. Verum deſtinato operi imponam manum, & Scyllæos canes obturata aure tranſibo.* Ea propter *Gelaſius* hujus nominis Papæ I. Vitam *S. Pauli pr. Erem.* ab *Hieronymo* conſcriptam cum omni honore ſuſcepit, eamque in Concilio 70. Epiſcoporum A. C. 494. *Romæ* celebrato inter alias Sanctorum vitas præ cunctis approbavit, dum de Libris Canonicis egiſſet, inter quos de vita *S. Pauli prim. Erem.* ſequens placitum, quod habetur in Decreto *Gratiani Diſt.* 15. *cap. Sancta Romana Eccleſia* inſeri curavit hujus tenoris: *Vitas Patrum Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium Eremitarum, quas tamen Beatus vir ſcripſit Hieronymus, cum omni honore ſuſcipimus.* Hinc univerſa Eccleſia *Græca*, & *Latina* hiſtoriam iſtam, utpote canonicam eſt amplexata, *Paulumque primum Eremitam* recognoſcens venerata, hodieque colit, & veneratur, ut patet ex *Antologio, Mænais*, & minori *Mænologio*: prouti etiam & vetuſtiſſimo *Martyrologio Romano*, & *Germanico-Colonienſi*, nec non *Bedæ*, *Rabani*, *Maurolyci*. Item ex antiquo Regni *Hungariæ*, ac Ordinis *S. Pauli primi Eremitæ Breviario*, uti & *Eboracenſi*, *Mediolanenſi*, *Zagrabienſi*, atque *Romano*. Sed ad *Hieronymum* noſtrum, à quo tantiſper digreſſi ſumus, regrediamur. Hic præter memoratam *S. Pauli prim. Erem.* vitam, conſcripſit etiam, probabiliter hujuſce ſolitudinis occaſione vitas SS. Eremitarum *Hilarionis*, & *Malchi* monachi fugitivi, cujus *cap. præc.* memineram, in cujus hiſtoria ea recenſuit, quæ ab ipſomet acceperat, ut erudiret homines religioſos, quam ſit periculoſus amor inordinatus erga parentes, & cognatos, qui quandoque titulo, & colore pietatis

Digitized by Google

religioſos reddunt inquietos, eosque è cœnobiis extrahunt, quemadmodum in dicto *Malobo* videre, & experiri licet.

CAPUT V.

Sancti Hieronymi Sociorum amiſſio, & de his, aliisque ſolicitudo.

I. HUnc tam præclaræ ſpei, & Sanctitatis Adoleſcentem, novumque inexpertum eremicolam humani generis hoſtis, qui eum multis ex cauſis jam reformidare cœperat, & à quo ſibi ingens exitium imminere præſagiebat, variis, ac gravioribus tentationum generibus eſt aggreſſus. Et imprimis quidem omnes Sodales, quos ſecum *Hieronymus* eam in eremum adduxerat, ſuſtulit. *Heliodorus* namque, mutato propoſito, ad patriam, veluti ſorori viduæ, ac nepoti ex ea parvulo *Nepotiano* proſpecturus remeavit. Hunc intimum ſuum amicum, conatus eſt Sanctus vir propoſiti ſocium retinere, verum eum præſentem nequiverit, abſentem per *Epiſtolam 6.* plenam lacrymis, quærimoniiſque, ut quæ deſerti contubernalis monſtraret affectum, revocare contendit, multis ad ſolitariam vitam hortando argumentis, & ea, quæ in contrarium adduci poterant, non minus facunde, quam felici ingenio late, copioſeque refellendo. Quam Epiſtolam hoc epilogo, quaſi celeuſmate concludit: *O deſertum Chriſti floribus vernans! O ſolitudo, in qua illi naſcuntur lapides, de quibus in Apocalypſi civitas magni Regis extruitur! O eremus familiarius Deo gaudens! Quid agis frater in ſæculo, qui major eſt mundo? quamdiu te tectorum umbræ premunt? quamdiu formoſarum urbium carcer includit? Crede mihi, neſcio quid plus lucis aſpicio. Libet, ſarcina corporis abjecta, ad purum ætheris evolare fulgorem. Paupertatem times? ſed beatos pauperes Chriſtus appellat. Labore terreris? at nemo athleta ſine ſudore coronatur. De cibo cogitas? ſed fides famem non timet. Super nudam metuis humum exeſa jejuniis membra collidere? ſed Dominus tecum jacet. Squalidi capitis horret inculta cæſaries? ſed caput tuum Chriſtus eſt. Infinita eremi vaſtitas te terret? ſed tu paradiſum mente deambula: quotieſcunque illuc mente conſcenderis, toties in eremo non eris. Scabra ſine balneis attrahitur cutis? ſed qui in Chriſto ſemel totus eſt, non illi neceſſe eſt iterum ſe lavare. Et ut ad cuncta audias Apoſtolum breviter reſpondentem: Non ſunt (inquit) condigna paſſiones hujus ſæculi ad ſuperventuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Delicatus es frater, ſi & hic vis gaudere cum ſæculo, & poſtea regnare cum Chriſto.* Ita ſanctus vir *Hieronymus* non ſolum ſuam, ſed & proximi ſui curare ſatagebat ſalutem. Nam & *Ruſticum*, quem prius per *Epiſtolam 10.* quod promiſſam cum uxore *Artemia* continentiam fregiſſet, ad pœnitentiam, &, ut Conjugis exemplo ſancta inviſat loca, hortatus fuerat, nunc vero jam profeſſione monachum per aliam *Epiſtolam 13.* inſtruit, qualiter vitam monacho dignam inſtituere debeat, & quanto tutius ſit in monaſterio cum aliis, quam in ſolitudine illam traducere, nihil tamen per hoc ſolitudinis laudi detrahens, imo de ſe ipſo loquens eam eximiè commendat, dum in *eadem Epiſt.* dicit: *Viderint quid alii ſentiant, unuſquiſque enim ſuo ſenſu ducitur: mihi oppidum carcer, ſolitudo paradiſus eſt.* Plures ſimiles ejuſdem *S. Hieronymi* extant Epiſtolæ, in quibus fati ſancti viri cura de proximi ſalute luculenter compro-

probatur, quas hic adferre longum foret, tædiumque Lectori fortè parerent, ideo ad alia deſcendimus. Occaſione tamen præmiſſæ *S. Hieronymi Epiſt.* 13. ad *Ruſticum* ſcriptæ notandum cenſui opinionem *Petri Caniſii*, quam huic Epiſtolæ pro Argumento præmittit, inquiens: *Ex hac autem Epiſtola luce clariùs omnes dicere poſſunt, cœnobitarum vitam, & profeſſionem vetuſtiſſimo, ſacroque inſtituto; non diabolico invento, ſicut blaſphemant hæretici, in Eccleſia, qualis hodie eſt, introductam.*

II. Alii porro ſocii *Innocentius*, & paulo poſt *Hylas*, *Hieronymo* jam ſecundum annum in ſolitudine agente, vitæ munere functi ſunt. *Bonoſus* etiam, quo cum æducatus, & à pueritia honeſtis, ac liberalibus ſæculi artibus eruditus, quique in *Gallicarum* peregrinatione ſocius illi fuerat, prius adhuc ab eo recedens aliam ſolitudinem, in quadam Inſula *Dalmatico* pelago circumdata, petiit, cui aſperæ cautes, & nuda ſaxa, ac ipſum deſertum terrori eſſent: Et quamvis juvenis eſſet apprime dives, ac nobilis, contempta matre, ſororibus, & chariſſimo ſibi germano fratre, cum unico tantum ſocio *Oneſimo*, in ea orationibus, ac jejuniis vacans manebat, vitamque eremiticam in patrio ſolo (ut pie ominandum eſt) propagabat. Eo tum namque in *Dalmatia* fuiſſe Eremitas, teſtatur *S. Hieronymus Epiſt.* 22. ad *Heliodorum*, qua eum ob mortem nepotis ſui *Nepotiani* triſtem conſolatur: in qua de eodem *Nepotiano*, & *Dalmatica* eremo ſic habet: *Cumque arderet (Nepotianus) quotidie, aut ad Ægypti monaſteria pergere, aut Meſopotamiæ inviſere choros, vel inſularum Dalmatiæ, quæ Altino tantum freto diſtant, ſolitudines occupare, ſed Avunculum Pontificem deſerere non audebat.* Item Epiſt. in *vet. cod.* 118. ad *Julianum*, qua eum conſolatur de filiis & uxore defunctis, eumque ad contemptum mundi exhortans, dicit: *Multus à te per inſulas Dalmatiæ Sanctorum numerus ſuſtentatur; ſed melius faceres, ſi & ipſe Sanctus inter Sanctos viveres.*

III. Sed & ipſius eremitici ſtatus *Bonoſi* meminit *S. Hieronymus* in *Epiſt.* 37. quæ eſt Reſponſoria ad *Chromatium*, *Jovinianum*, & *Euſebium Aquilejenſes* Presbyteros, atque, ut Epiſtola eadem ſonat, omnes etiam *Stridonenſes*, in qua eoſdem reſalutat, ac de *Bonoſo*, eum dilaudans, ſic diſſerit: *Bonoſus, ut ſcribitis, quaſi filius piſcis, aquoſa petit; nos priſtina contagione ſordentes, quaſi reguli, & ſcorpiones arentia quæque ſectamur. Ille jam calcat ſuper colubri caput; nos ſerpenti terram ex Divina ſententia comedenti adhuc cibus ſumus. Ille jam poteſt ſummum graduum pſalmum ſcandere; nobis adhuc in primo aſcenſu fluentibus, neſcio, an dicere aliquando contingat? Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi. Ille inter minaces ſæculi fluctus in tuto inſulæ, hoc eſt: Eccleſiæ gremio ſedens, ad exemplum Joannis, librum forte jam devorat; ego in ſcelerum meorum ſepulchro jacens, & peccatorum vinculis colligatus, Dominicum de Evangelio expecto ſermonem: Hieronyme veni foras! Bonoſus, inquam, quia ſecundum Prophetam: Omnis diaboli virtus in lumbis eſt, trans Euphratem tulit lumbare ſuum, ubi illud in foramine petræ abſcondens, & poſtea ſciſſum reperiens cecinit: Domine tu poſſediſti renes meos: dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.* Hic ſufficienter indicat Sanctus *Hieronymus* ſtatum *Bonoſi* eremiticum, ſed clarius in *Epiſt.* 11. qua *Ruffinum Aquilejenſem*, quem in *Ægyptum* conceſſiſſe audierat, ut ad ſe in *Syriam* veniat, invitat; aſſerens ſe, uno *Evagrio* excepto, ab omnibus derelictum eſſe, ubi de *Bonoſo* ſequentia ſcribit: *Ecce puer honeſtis ſæculi nobiscum artibus inſtructus, cui opes affatim, dignitas apprime inter æquales erat, contempta matre, ſororibus, & chariſſimo ſibi germano, inſulam pelago circum-*

ſonantè naufragam, cui aſperæ cautes, & nuda ſaxa, & ſolitudo terrori eſt, quaſi quidam novus paradiſi colonus inſedit.

IV. Cum ergo Conſodales ſibi intima amicitia junctos amiſiſſet *Hieronymus*, ſuam tamen ſervare voluit tutam conſcientiam; hinc cum nonnullum ſcrupulum forte ſenſiſſet de diſſidiis in patria cum Matertera *Caſtorina* habitis, hoc ſe extricare volens dedit ad eandem *Epiſtolam* 39. qua ad pacem, & concordiam ipſam adhortabatur, quam ſic incipit: *Joannes idem Apoſtolus, & Evangeliſta in Epiſtola ſua ait: Quicunque odit fratrem ſuum, homicida eſt. Et rectè; cum enim homicidium ex odio ſæpe naſcatur, quicunque odit, etiam ſi necdum gladio percuſſerit, animo tamen homicida eſt. Cur, ais, tale principium? ſcilicet ut veteri rancore depoſito mundum pectoris Deo paremus habitaculum. Iraſcimini, inquit David, & nolite peccare. Hoc quid vult intelligi? Apoſtolus plenius interpretatur: Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.* Et poſt plura ſancta inimicitiæ deponendæ documenta eandem Epiſtolam ſic concludit. *Precor itaque, quod & ante annum prioribus litteris rogaveram, ut pacem, quam nobis reliquit Dominus, habeamus, & meum deſiderium, & tuam mentem Chriſtus intueatur. In brevi ante tribunal ejus reconciliata, ſeu ſciſſa concordia aut præmium recuperabit, aut pœnam. Quod ſi tu, quod procul abſit, nolueris, ego liber ero: Epiſtola me hæc mea, cum lecta fuerit, abſolvet.* Ex hac Epiſtola colligitur, prius etiam ſuæ Materteræ *Hieronymum* ſcripſiſſe, ſed vix reſponſum obtinuiſſe, an autem ad hanc receperit? non conſtat.

V. Reſpondit quoque ex hac ſolitudine ad Litteras *Juliani* Diaconi *Stridonenſis Epiſtola* 2. excuſans ſe quod is ſuas litteras non receperit, atque promittens ſe ita ipſum faſcibus obruturum litterarum, ut è contrario rogare incipiat, ne ſcribat. Deinde gaudet ſe certiorem redditum de ſtatu ſuæ ſororis, his verbis: *Sororem meam, filiam in Chriſto tuam gaudeo, te primum nuntiante, in eo permanere, quod cœperat* (continentiæ ſcilicet propoſito) *hic enim ubi nunc ſum, non ſolum quid agatur in patria, ſed an ipſa patria perſtet? ignoro.* Concludit ex poſt de ſorore ſolicitus Epiſtolam ſequentibus: *Quapropter quæſo, ut Apoſtolici memor præcepti, quo docet, opus noſtrum permanère debere, & tibi à Domino præmium in illius ſalute pares, & me de communi in Chriſto gloria crebris reddas ſermonibus lætiorem.* Non contentus hac ſpiritualis *Hieronymi* erga ſororem ſuam amor recommendatione, aliam quoque adjunxit ad *Chromatium*, *Jovinianum*, & *Euſebium Aquilejenſes Epiſt.* 27. in qua his quoque iterat ſuæ ſororis recommendationem, inquiens: *Soror mea Sancti Juliani in Chriſto fructus eſt. Ille plantavit, vos rigate: Dominus incrementum dabit. Hanc mihi Jeſus pro meo vulnere, quod diabolus inflixerat, præſtitit, vivam reddendo pro mortua. Huic ego, ut ait gentilis Poëta: omnia etiam tuta timeo. Scitis ipſi lubricum adoleſcentiæ iter, in quo & ego lapſus ſum, & vos non ſine timore tranſiſtis. Hoc illa nunc maxime ingrediens, omnium eſt fulcienda præceptis, omnium eſt ſuſtentanda ſolatiis, id eſt crebris veſtræ Sanctitudinis Epiſtolis roboranda. Et quia charitas omnia ſuſtinet, obſecro, ut etiam à Papa Valeriano ad eam confortandam litteras exigatis. Noſtis puellares animos his rebus plerumque ſolidari, ſi ſe intelligant curæ eſſe majoribus. In mea enim patria, ruſticitatis vernacula, Deus venter eſt, & in diem vivitur: & ſanctior eſt ille, qui ditior eſt. Valerianus*, cujus *S. Hieronymus* in hac Epiſtola more ſibi ſæpius uſitato ut *Papæ* mentionem facit, fuit *Epiſcopus Aquilejenſis*. Quantumvis ergo *Hieronymus* ab univerſis derelictus fuerit ſociis, is tamen firmus in propoſito ſuo perſeverans, omneſque dæmonis

Digitized by Google

nis inſultus, & machinamenta ſpernens, Eremum, quam intraverat, incoluit, ſpem ſuam totam in Domino reponendo, in qua non ſolum ſuam, ſed & proximorum ſalutem, ut vidimus, curare ſatagebat.

VI. Mox ſub initum Eremiticæ vitæ *S. Hieronymi*, *Ruffinus* Presbyter *Aquilejenſis* (cujus mentionem *cap. 2.* habui) *Romanam* inviſit urbem, devotionis probabiliter cauſa circa A. C. 372. (ut *Spondanus* notat) quem magni nominis virum *Gennadius* Lib. de *Viris Illuſtrib.* ſic deſcribit: *Rufinus Aquilejenſis Presbyter non minima pars Eccleſiæ Doctorum, & in transferendo de Græco in Latinum elegans ingenium habuit; denique maximam partem Græcorum Bibliothecam habuit.* Poſt hæc enumerat Opera ab eodem ex *Græco* in *Latinum* traducta; & ab ipſomet compillata. Hic itaque *Romam* veniens, poſtquam cum illuſtrioribus *Romanæ* Urbis viris notitiam, & amicitiam contraxiſſet, inſinuavit ſe quoque apud nobiliſſimam *Romanarum* mulierum Matronam, nomine *Melaniam*, ſicut virtutibus, ita divitiis inclytam. Hæc *Marcellini* Conſulis, ſive filia (ut *S. Hieron.* & *Pallad.* in Chron.) ſive Neptis (ut *Rufinus* exprimit) in teneris adhuc annis nuptias paſſa, & brevi Mater, præter alias orbitates fætuum abortivorum, duobus filiis, & marito intra anni tempus ſiccis oculis (ut *S. Hieron. Epiſt.* 25. ſcribit) ſepultis, & unico tantum parvulo ſibi relicto, peregrinationem *Hieroſolymitanam* ſuſcepit, atteſtante *S. Hieron. Epiſt.* 5. ad *Florentium*, & *Epiſt.* 41. ad *Rufinum*, aſſumptoque ſibi in ſocium itineris *Rufino*, in *Ægyptum* primo divertit, ibidemque octo menſium (ut *Rosweidus* vitæ Patrum *lib. 2.* in *Notis ad peregrinationem Melaniæ* tradit) traxit; Ex *Ægypto* vero *Hieroſolymam*, remanente, juxta *Rosweid. loc. cit.* in *Ægypto Rufino*, ſe conferens, Monaſterium erexit, in eoque cum quinquaginta Sororibus Virginibus ad quinque luſtra, vel amplius permanſit, infinitaque pietatis, & charitatis officia exercuit. Hujus tamen bonæ Matronæ in *Ægypto* commoratio, prouti, & *Rufini* remanſio in *Ægypto* magnum plane utrique attulit detrimentum. Siquidem cum *Dydymo Alexandrino*, oculis quidem cæco, ſed intellectu perſpicaciſſime vidente, intimam conſuetudinem habentes, propinante illo ipſis ſitientibus, quem mirifice prædicabat Origenem ſuum, hauſerunt iſti una cum dulci potu venenum, quod quidem *Melania* Matrona *Hieroſolymæ* veniens fovebat tantiſper ſub cineribus, & *Rufinus* poſt quinquennium aſſociatus iterum *Hieroſolymis Melaniæ* ſuſcitans, una cum *Melania* maximus fautor, protectorque *Origeniſtarum* effectus eſt, ut ſuo loco patebit.

VII. *Rufinus*, dum *Romæ* moratus fuiſſet, *Hieronymo* noſtro pro tunc ſingulari amicitia, quam *Aquilejæ* ad invicem contraxerant, junctus, reſciens eum in Deſerto *Syriæ* conſediſſe, ſcripſit ipſi plenas humanitatis litteras, poſtulans ſibi ab eo interpretari hiſtoriam ſuper jurgio duarum mulierum meretricum, *Salomonis* judicio ſapienter extricato. Quod Sanctus Vir ſicut libentiſſime, ita promptiſſime in omni humilitate, amicaque humanitate præſtitit; memoratamque hiſtoriam pro *Eccleſia* ex *Gentibus*, & *Synagoga Judæorum* congregata ſapientiſſime expoſuit, eidemque *Rufino* transmiſit, ut videre eſt in *Epiſt.* 9. ad *Rufinum*. Cum vero *S. Hieronymo* innotuiſſet *Melaniam* cum *Rufino* peregrinationem *Ægyptiacam* ſuſcepiſſe, præmemoratum Amicum ſuum *Rufinum* per *Epiſt.* 11. ad *Ruf.* humaniſſime, ut ad ſe in *Syriam* veniat, invitabat, aſſerens ſe, uno *Evagrio* excepto, ab omnibus ſuis derelictum eſſe, *Innocentio* ſcilicet, *Hylaque* defunctis, *Bonoſo* vero in Inſulam quandam *Dal*-

matiæ, pœnitentiæ peragendæ cauſa, recedente. Præterea, dum iterum intellexiſſet *Hieronymus* ex *Ægypto* rediiſſe *Melaniam*, exiſtimans *Rufinum* etiam cum eadem veniſſe, mox *Hieroſolymam* ad *Florentium* ibidem degentem (nam & hic *Aquileja* devotionis cauſa Sanctam Urbem inviſerat) expedivit *Epiſtolam* 4. ad *Florent.* laudans eum, quod multorum pauperum neceſſitatibus ſubvenerit. Et quia huic Epiſtolæ alteram, quæ erat ad *Rufinum* junxerat, *Rufini* etiam laudes (ignorans probabiliter eum *Origenianæ* doctrinæ virus hauſiſſe) admiſcet his verbis: *Et quia Frater Rufinus, qui cum S. Melania ab Ægypto Hieroſolymam veniſſe narratur, individua mihi germanitatis charitate connexus eſt: quæſo ut Epiſtolam meam, huic Epiſtolæ tuæ copulatam, ei reddere non graveris. Noli nos ejus æſtimari virtutibus; in eo conſpicies expreſſa ſanctitatis veſtigia, & ego cinis, & viliſſima pars luti, & jam favilla, tum veritur, ſatis habeo, ſi ſplendorem morum illius, imbecillitas oculorum meorum ferre ſuſtineat. Ille modo ſe lavit, & mundus eſt, & tanquam nix dealbatus; ego cunctis peccatorum ſordibus inquinatus diebus, ac noctibus opperior cum tremore noviſſimum quadrantem.* Ecce quanti *Rufinum* fecit *Hieronymus*! Aliam quoque ad præfatum *Florentium* dedit *Epiſt.* 5. reſponſoriam, excuſans ſe, quod *Hieroſolymas* ad videndum eum proficiſci nequeat, petensque ne naſcentes inter ſe amicitias, quæ Chriſti glutino cohæſerunt, aut temporis, aut locorum magnitudo divellat, quin potius fœderet eas reciprocis Epiſtolis. Deinde de *Rufino* ſequentia ponit: *Rufinus autem Frater, ut ſcribis, necdum venit, & ſi venerit, non multum proderit deſiderio meo, cum eum jam viſurus non ſim: ita enim & ille longo intervallo ſeparatus eſt, ut huc non poſſit excurrere, & ego arreptæ ſolitudinis terminis arceor, ut cœperit jam mihi non licere, quod volui.* Ex eadem Epiſtola colligitur, quam ingens ſtudium in antiquorum Patrum Scriptis perquirendis habuerit *S. Hieronymus*: dum eundem *Florentium* requirit, quatenus inſtaret, apud *Rufinum* dum *Hieroſolymas* venerit, ut eidem Beati *Rhetitii* Epiſcopi *Auguſtodunenſis* Commentarios in *Cantica Canticorum*: Interpretationem quoque *Pſalmorum Davidicorum*: & librum de *Synodis S. Hilarii*, & alios, quos ſe non habere edocuerit, ad deſcribendum largiatur: appromittens viciſſim de ſua Bibliotheca ſe eidem præſto futurum, dummodo jubeat, quam juſſionem nullatenus ſibi gravem futuram ſignificans his verbis: *Habeo* (inquit) *Alumnos, qui antiquariæ arti ſerviunt.*

CAPUT VI.

Sancti Hieronymi in ſolitudine Hebræi idiomatis ſtudium, Divinarum Litterarum lectio, atque cum Hæreticis concertatio.

I. NOn precibus tantum, & pœnitentiæ operibus ſeſe ad præliandum contra dæmonem (ut *præc. cap.* dictum eſt) armavit *Hieronymus*, verum & Divinarum rerum lectione, atque ſtudio Litterarum, quibus noctes, diesque inſumebat, ne fortè deprehenſus à *Zabulo* otioſus, faciliori methodo ſuperaretur. Ut itaque is potius vinceret tentatorem, quatenusque divinas Litteras melius intelligeret, applicuit ſeſe primo condiſcendo *Hebraico* idiomati, quo Teſtamentum vetus conſcriptum fuerat. Quam ob rem cujusdam monachi, qui ex *Judæo* Chriſtianus

nus effectus fuerat, diſciplinæ ſe concredidit, uſque dum hujus opera prætactum idioma comprehendit quidem, ſed cum ingenti difficultate, ut ipſemet *Epiſt.* 13. ad *Ruſticum* fatetur in hæc verba: *Dum eſſem juvenis, & ſolitudinis me deſerta vallarent, incentiva vitiorum, ardoremque naturæ ferre non poteram, quem cum crebris jejuniis frangerem, mens tamen cogitationibus æſtuabat, ad quam edomandam Fratri, qui ex hebræis crediderat, me in diſciplinam dedi; ut poſt Quintiliani acumina, Ciceronis fluvios, gravitatemque Frontonis, & lenitatem Plinii alphabetum diſcerem, & ſtridentia, anhelantiaque verba meditarer. Quid ibi laboris inſumpſerim? quid ſuſtinuerim difficultatis? quoties deſperaverim? quotieſque ceſſaverim, & contentione diſcendi rurſus incœperim? teſtis eſt conſcientia mea, qui paſſus ſum, quàm eorum, qui mecum duxerunt vitam: & gratias ago Domino, quòd de amaro ſemine, dulces fructus carpo.* Hucusque S. Doctor. Cui lingua *hebraica* operoſa valde cura, & ſollicitudine fluctuante percepta ad nectareos delibandos è ſacris Codicibus fructus plurimum facilitatis, & utilitatis protulit.

II. Aſt omnium ærumnarum, quas *Hieronymus* in ſolitudine *Syriæ* ſuſtinuit, illa maxima ei viſa eſt, graviſſimamque exiſtimavit, quam ei pariter non alter, niſi genius inflixit infernalis. Videns namque ſe nullo molimine Adoleſcentis pium animum dimovere ab arrepto propoſito poſſe, nihilque ſe carnis tentationibus proficere, ad ſecretiores artes, quibus fortiores fidelium animos quatere, ac decipere ſolet, atque ad malitiæ commenta confugit, ut quem aperta fronte, veluti manifeſtus hoſtis ſuperare nequiret, occulte, tamquam amicus, inſidians labefactaret, ac caperet. Primo namque incitavit adverſus eum *Campenſes*, & *Tarſenſes Apollinaris* ſectatores *Semiariana* hæreſi infectos, qui fidem ejus impeterent, & vel uno, vel altero modo vinctum juvenem ad ſe pertraherent. Videbant enim eum Adoleſcentem eſſe maximæ ſpei, quique doctrina, & ſanctitate *Græcos* omnes, qui eas, & remotiores etiam oras incolebant, jam ſuperaret, inſtant igitur apud eum: *An tres, vel unam potius confiteatur Hypoſtaſin?* Cautus hac in quæſtione *Hieronymus* eſſe volens, non modicas in reſolvendo ſe ad dandum reſponſum nectebat moras, usque dum videlicet accuratius, quidnam reſpondendum foret? perpenderet. Sed cum inſtanter urgeretur, ut reſponderet, iis repoſuit: *Se fundatum eſſe in ea petra, adverſus quam portas inferi non prævalituras Chriſtus promiſerat: ſeque id credere, quod Romana credit Eccleſia, in qua baptizatus fuerat, atque ſe in ea, qua natus eſſet fide mori velle conſtanter aſſeverabat.* Illi vero hoc reſponſo non contenti, ut eruditiſſimum juvenem ſuas in partes pertraherent, dicebant: *Seſe cum Romana pariter ſentire Eccleſia*, ut dicteriorum horum voce allectus ad priora quæſita de *Hipoſtaſi* celerius reſponderet. Quare iterum interrogatus: *An tres vel unam confiteretur Hypoſtaſin?* Sed quemadmodum hi ſubdole circumveniebant *Hieronymum*, ita is prudenter, & Chriſtiane reſpondit: *Si Hypoſtaſis nomine Uſiam: ſin vero Perſonam intelligant, tres confiteri Hypoſtaſes.* Reſponſum autem iſtud *Cornel. à Lap.* Comment. *in Epiſt. ad Hebr. cap.* 1. *v.* 3. ſic intelligendum eſſe docet: „Subſtantia græce *Poſaſis*, „*Poſaſis* autem inquit *S. Hieron. Epiſt. ad Damaſ.* idem eſt quod *Uſia*, id „eſt: *Eſſentia*, & *Subſtantia*: & ſic „*Hieronymus* in Deo agnoſcit unam „*Hypoſtaſin* ſicut & unam *Eſſentiam*, „nec audet dicere in Deo eſſe tres „*Hypoſtaſes*, ne videatur dicere in „Deo eſſe tres *Subſtantias*.„ Sed neque hoc *Catholico* plane reſponſo contenti *hæretici*, ipſum *Hypoſtaſis* nomen efflagitant, ut ſimpliciter *Unamne, an tres Hypoſtaſes in Divina credat eſſe natura?* reſpondeat.

III. Quia vero eo tum univerſa Eccleſia, & Provincia *Antiochena* in trifariam diviſa fuerat, ita, ut una pars *Paulinum*, altera *Meletium*, utrumque Catholicum Epiſcopum ſequeretur, tertia vero *Apollinaris* hæreſi inquinata pro ſuo Paſtore, & Præſule *Vitalem* agnoſcebat. Quælibet pars factionum harum ad ſeſe rapere *Hieronymum* nitebatur, rata cum tantæ doctrinæ, & ſanctitatis viro, ad quamcunque partem inclinaret, plurimum authoritatis ſibi conciliaturam. Sed & hac occaſione Sanctus vir moras nectere cœpit, & cum, cui parti faveret, clare, diſſerteque edicere nollet, cœpit iisdem, uti & his, quibuscum converſabatur ſuſpectus eſſe, *hæreticusque*, & *anathema* proclamari. Verum ille latentes in omnibus his ſuſpicatus dolos, ut his labyrinthis, ac tricis ſe extricaret, ut procelloſas has undas, fluctusque enavigaret, ad Sancti Petri Cathedram, tanquam ſecuriſſimum portum, confugit; dans hujus ſui refugii rationem in *Epiſt.* 24. ad *Damaſum* ſcripta, his verbis: *Ideo mihi Cathedram Petri, & fidem Apoſtolico ore laudatam, cenſui conſulendam: inde nunc meæ animæ poſtulans cibum, unde olim Chriſti veſtimenta ſuſcepi.* Scripſit itaque geminas ac admirandas ad *Damaſum*, qui tunc Eccleſiæ Romano-Catholicæ ut ſupremum caput, præerat, Epiſtolas, quibus explicuit ſuas difficultates, petiitque ſibi ſignificari, quid credere debeat? & qualiter venenum in ly *Hypoſtaſis* lateat, docuit. Quo autem animo in Sedem Apoſtolicam Sanctus hic vir ferebatur, in eadem *Epiſt.* 24. ad Damaſum, ſed magis *Comment. in Matth. cap.* 16. exprimit, dum dicit: *Cum enim nullum primum, niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt: Cathedræ Petri, communione conſocior; ſuper illam petram ædificatam Eccleſiam tuam ſcio, quicunque extra hanc Domum Agnum comederit profanus eſt: ſi quis in arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio; quicunque tecum non colligit, ſpargit; hoc eſt: Qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.* Atque ideo *Hieronymus* ad Summum Pontificem, quem tanti æſtimabat, recurſum faciens, ſupplicuit, conſilium ſibi dari, qualiter ſibi in materia adeo delicata, myſteriisque plena cum hæreticis loquendum eſſet? & ſimul imperari, cuinam parti ſe ex tribus ſupra relatis factionibus conjungere? & an *Paulino*, an *Meletio*, vel *Vitali* communicare debeat? Quoad primum punctum in *Epiſt.* 25. ad *Damaſum* in fine ſic loquitur: *Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam per Crucifixum, mundi ſalutem, per Homouſion Trinitatem, ut mihi Epiſtolis tuis ſive tacendarum, ſive dicendarum Hypoſtaſeon detur authoritas.* Et paulo poſt de altero puncto ſubjungit: *Simul etiam, cui apud Antiochiam debeam communicare, ſignifices: quia Campenſes, cum Tharſenſibus hæreticis copulati, nihil aliud ambiunt, quam ut authoritate communionis veſtræ fulti tres hypoſtaſes cum antiquo ſenſu prædicent.* Sed cum longiori tempore nullum ad hæc à *Damaſo* Papa reſponſum obtinuiſſet *Hieronymus*, ab hæreticis autem in dies magis, & magis urgeretur in utroque puncto pro ultima reſolutione, & ſimul enormiter dicteriis inhumanis, atque contumelioſis vexaretur, iterum *Epiſt.* 26. ad Eundem pro reſponſione inſtat, ſuamque inſtantiam in fine Epiſtolæ his verbis exprimit: *Ego igitur, ante ut ſcripſi, Chriſti veſtem in urbe Romana ſuſcipiens, nunc barbaro Syriæ limite teneor. Et ne putes alterius hanc de me fuiſſe ſententiam, quid mererer, ipſe conſtitui. Verum, ut ait gentilis Poëta: Cœlum, non animum mutat, qui trans mare currit. Ita me inceſſabilis inimicus poſt tergum ſecutus eſt, ut majora in ſolitudine bella nunc patiar. Hinc enim præſidiis fulta mundi, Ariana rabies fremit. Hinc in tres partes ſciſſa Eccleſia, ad ſe rapere me feſtinat: monachorum circa manentium antiqua in me ſurgit authoritas. Ego interim clamito: Si quis Cathedræ*

Petri

Petri jungitur, meus eſt. Meletius, Vitalis, atque Paulinus tibi hærere ſe dicunt: poſſem credere, ſi hoc unus aſſereret: nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Idcirco obteſtor Beatitudinem tuam per Crucem Domini, per neceſſarium fidei noſtræ decus, per Paſſionem Chriſti, ut qui Apoſtolos honore ſequeris, ſequaris & merito. Ita in ſolio cum duodecim judicaturus ſedeas, ita te alius ſenem cum Petro cingat, ita municipatum cœli cum Paulo conſequaris, ut mibi litteris tuis, apud quem in Syria debeam communicare, ſignifices. Noli deſpicere animam, pro qua Chriſtus mortuus eſt. An *S. Damaſus* Papa *S. Hieronymo* ad ſuas reſponderit Epiſtolas? non conſtat, cum nullibi ſimiles reperiantur. Quia tamen idem Sanctus Papa *Paulino* magis, ex eo, quod ſanioris conſilii fuerit, faviſſe legitur apud *Spondanum ad A. C. 378.* qui de hoc ſic loquitur: „ *Cui quidem* (Paulino) & *Damaſum* Romanum Pontificem, *S. Athanaſii* cum eodem „ communione inductum, fuiſſe Formatarum communicatione junctum, certum redditur ex litteris „ *S. Baſilii* ad *Terentium apud Baſil. in ult. edit. ante canon. Epiſt.* Imo & „ eundem tantæ apud *Damaſum* fuiſſe „ æſtimationis, ut qui ad Eccleſiam „ *Antiochiæ* recipiendi eſſent, ipſe ejusdem *Paulini* arbitrio crederet: ſatis „ probat *Epiſt. Tom. 1. Conc.* ipſius *Damaſi* ad eundem *Paulinum* de *Vitale* „ ſcripta. „ Credibile igitur eſt, quod *Damaſus* Sanctum quoque *Hieronymum* ſive per litteras, ſive per nuntium juſſerit, ut *Paulino* communicaret, hoc ipſum namque vel ex eo etiam colligere licet: quod *S. Hieronymus* ſucceſſu temporis (ut infra exponetur) *Paulini* precibus, actionibus, & manu in Presbyterum ſe conſecrari paſſus fuerit, quod certe non feciſſet, niſi *S. Damaſus Paulini* merita, & doctrinam ſaniorem præ reliquis, eamque ſequendam eſſe, judicaſſet.

VI. Interea temporis in eremo ſua degens *Hieronymus*, cœpit ingenii ſui vela pandere, ingentesque ſapientiæ ſuæ theſauros in lucem proferre, atque ſuis ſcriptis Orbem Chriſtianum illuſtrare. Interpretatus eſt namque *Abdiam* Prophetam, ut ipſemet fatetur *in Præfat. in Eund.* Hæc tamen Commentaria poſtmodum emendavit, quod cenſeret eſſe partus adhuc immaturos, juvenilisque nimium ingenii, quos cum intellexiſſet per *Italiam* circumferri, erubuit, hos etenim exiſtimabat oblivione eſſe deletos: annos namque natus 30. illos in ſolitudine *Calcidis* ſcripſit, & poſt alios 30. annos nempe anno ætatis ſuæ 60. correxit, ut ex ſcriptis ipſiusmet ſatis elicitur, licet ſæpe ipſe in iisdem, dum de prioribus illis temporibus mentionem facit, Adoleſcentem ſe, vel etiam infantem dicat, ut legere eſt in *Præfatione* ad poſteriorem interpretationem, ubi ſic loquitur: *Infans adhuc eram, necdum ſcribere noveram, titubabat manus, tremebant articuli. Nunc ut nihil aliud perfecerim, ſaltem Socraticum illud habeo: Scio, quod neſcio.* Et mox: *Libere profiteor & illud fuiſſe puerilis ingenii, & hoc maturæ ſenectutis.* Si etenim prioris expoſitionis in locutione quis Tropos conſideraverit, interdum eum & figuris, prouti & attenuatione, ac quandoque amplificatione uſum fuiſſe, adimadvertet, conſequenter ipſum in mille errores labi potuiſſe judicabit. Commentarium porro hoc, id eſt: primum ſecundo, aut tertio ſuæ ſolitudinis Anno ſe ſcripſiſſe ipſemet *Epiſt.* ad *Rufinum* ſignificat, dum ait id contigiſſe, antequam *Heliodorus* ab eo recederet, quem liquet ex ſupradictis *cap.* 5. ad *Hieronymum* in eremum conceſſiſſe, ſed neque diu in ea commoratum fuiſſe.

V. Præter interpretationem *Abdiæ* Prophetæ, *Lactantii* quoque Libros

deſcripſit, eosque Pontifici *Damaſo*, an cum Epiſtola, vel absque ea? non conſtat, miſit, qui libri occaſionem præbuerunt & Pontifici, & *Hieronymo* frequentiorem habendi correſpondentiam, ut infra patebit. De *Lactantio S. Hieronymus Epiſt.* 1. ad *Magnum* Oratorem *Romanum* hæc ſcribit: *Septem Libros adverſus Gentes Arnobius, totidemque diſcipulus ejus Lactantius, qui de ira quoque & opificio Dei duo volumina condidit: quos ſi legere volueris, dialogorum Ciceronis in eis epitomen reperies.* De eodem *Lanctantio* deque ejusdem libris *Bellarminus* de Scriptorib. Eccl. in Bibliotheca Patrum *Tom.* 3. *pag.* 206. hæc notat: „Lactantius Firmianus, Arnobii Auditor, floruit ſub Diocletiano, & „ad Principatum *Conſtantini* Magni „in ſenectute pervenit, teſte *S. Hieron.* in Libro *de Scriptorib. Eccl.* ubi „multa ejus opera recenſet, quæ „non extant: quæ autem extant; „hæc ſunt: *Divinarum inſtitutionum* „*lib.* 7. *de ira Dei*, 1. *de opificio Dei*, 1. „*Epitome in libros ſuos. Carmen, de* „*Phœnice. Aliud, de Paſſione Domini.* „*Tertium, de Reſurrectione ejusdem, &* „*de Paſchate.*„ Non tamen omnia opera *Lactantii* approbata ſunt, ſiquidem *Gelaſius* Papa in *Concilio Romano* gravi, maturoque judicio cenſuerit ea pro *Apocryphis* pronuntiare. Inſunt namque operibus ejus multiplices errores, & ſententiæ à puritate orthodoxæ doctrinæ diſcrepantes. Quod perpendens bene S. Hieronymus de *Lactantii* Libris *Epiſt.* 14. ad *Paulinum*, inquit: *Lactantius quaſi quidam fluvius eloquentiæ Tullianæ, utinam tam noſtra confirmare potuiſſet, quam facile aliena deſtruxit.* Et *Comment.* in Epiſt. ad Gal. *cap.* 4. ait: *Multi per imperitiam Scripturarum (quod & Firmianus in octavo ad Demetrianum Epiſtolarum libro facit) aſſerunt Spiritum Sanctum ſæpe Patrem, ſæpe Filium nominari.* Rurſum in *Apologia* ad *Pammachium*, & *Oceanum* adverſus *Rufinum*, qui *Hieronymum* redarguebat, quod *Lactantii* operum lectione ſe diſtraheret, inquit: *Lactantius in libris ſuis, & maxime in Epiſtolis ad Demetrianum, Spiritus Sancti omnino negat ſubſtantiam, & errore judaico dicit: Eum ad Patrem referri, vel ad Filium, & ad Sanctificationem utriusque Perſonæ ſub ejus nomine demonſtrari. Quis mihi interdicere poteſt? ne legam ejus Inſtitutionum libros, quibus contra Gentes ſcripſit fortiſſime; quia ſuperior ſententia deteſtanda eſt.* Ex quo S. Hieronymi textu colligitur: Non omnia *Lactantii* opera, ſed aliqua tantum fuiſſe erronea, atque à fide orthodoxa diſcrepantia.

VI. Hæc itaque opera, an univerſa, vel aliqua tantum? non conſtat, *Hieronymus* miſit *S. Damaſo* Papæ: qua occaſione S. Pontifex ſcripſit *Hieronymo Epiſtolam* 27. quæ ſic incipit: *Dormientem te, & longo jam tempore legentem potius, quam ſcribentem, quæſtiunculis ad te miſſis excitare diſpoſui, non quod legere non debeas, hoc enim veluti quotidiano cibo aliter, & pingueſcit oratio; ſed quod lectionis ſit fructus iſte, ſi ſcribas.* Deinde poſt paucum ſubjungit: *Neque vero ullam puto digniorem diſputationis noſtræ confabulationem fore, quam ſi de Scripturis ſermocinemur inter nos, id eſt: ut ego interrogem, tu reſpondeas. Qua vita nihil puta in hac luce jucundius, quo animæ pabulo omnia mella ſuperantur.* Circa medium autem Epiſtolæ deſcendens ad miſſos ſibi *Lactantii* libros, de his ſic diſſerit: *Fateor quippe tibi eos, quos mihi Lactantii dederas libros, ideo non libenter lego, quia & plurimæ Epiſtolæ in eis usque ad mille ſpatia verſuum tenduntur, & raro de noſtro dogmate diſputant: quo fit, ut & legenti faſtidium generet longitudo, & ſi quæ brevia ſunt, Scholaſticis magis ſint apta, quam nobis, de metris, & regionum ſitu, & Philoſophis diſputantibus.* Ac tandem ex *Libro Geneſis* quinque Quæſtiunculas Divo *Hieronymo* diſcutiendas proponit, ajens: *Accingere igitur,*

tur, & mihi, quæ ſubjecta ſunt ediſſere, ſervans utrobique moderamen, ut nec propoſita ſolutionem deſiderent, nec Epiſtola brevitatem. Percepta hac Epiſtola *Hieronymus* ſuo ſupremo capiti obtemperantiſſimus, confeſtim accito Notario, ad propoſitas Quæſtiones per capita diſtinctiſſime, ſimul & ordinatiſſime ad contentum Proponentis reſpondit, easque, quæ vel inter ſe contrariæ videbantur conciliavit, vel, quæ dubiæ erant enucleavit. Quod cum ſumme Summo placuiſſet Pontifici, deinceps etiam is, quamvis eſſet Papa, ſupremusque totius Eccleſiæ Catholicæ Magiſter, vir Sanctiſſimus, juxtaque ſapientiſſimus, & grandævus, non dedignabatur ſcribere ad *Hieronymum* tunc juvenem, eumque de dubiis, & difficilioribus Sacræ Scripturæ locis conſulere, & quidem tanta cum animi ſubmiſſione, tantaque *Hieronymi* æſtimatione, ut non verecundaretur dicere (prout ex *ſupra citata Epiſt.* 27 inſinuavi) *ut ego interrogem, tu reſpondeas.* Ex quibus verbis liquet, quanti *Damaſus* æſtimaverit *Hieronymi* virtutes, & doctrinam.

VII. Quantumvis autem ſub decurſum ſolitudinis hujus ſibimetipſi *Hieronymus*, ne otio torperet, diaboloque pulvinar per hoc ſubſterneret, aſſiduos præſcripſiſſet labores, & ſimul manu quotidie, ac proprio ſudore (ut *Epiſt.* 55. ad *Marcum* Presbyterum *Celedenſem* teſtatur) quæſiiſſet cibum, ſciens ab *Apoſtolo Act. cap.* 20. *v.* 34. ſcriptum eſſe: *Qui autem non operatur, non manducet.* Attamen iterum tam à Stygio veteratore, quam ab hæreticis plurimis inquietabatur modis. Tanta namque ab his, prouti & à Monachis *Meletianis* ingeſta fuit ei moleſtia, quod quo ſe vertere deberet, ignoraret. Dum etenim ſæpe ſæpius nunc iſti, nunc illi ipſum quid crederet? ſciſcitarentur, eumque hæreticum appellarent, *Sabellianumque* nominarent, ac de eo in vulgus calumnias mendaciſſimas ſpargerent, Virgines in Aſceterio montis *Hermon* degentes, aliique, alias eidem familiares, ab eo cœperunt abhorrere. Alii autem ſub Catholicæ fidei nomine, quamvis *Schiſmatici* eſſent, illum adeo, nonniſi dæmone inſtigante, acriter perſequebantur, omnique inhumanitatis genere afficiebant tam diu, usque dum ipſum ex eremo tandem diſcedere coegerint. Explicat hæc univerſa ipſemet *Epiſt.* 55. ad *Marcum* Presbyterum *Celedenſem*, in qua inter cætera ait:

Quod genus hoc hominum, quæve hunc
tam barbara morem,
Permittit patria? hoſpitio prohibemur
arenæ:
Bella cient, primaque vetant conſiſtere
terrâ. &c.

Quæ idcirco de gentili Poëta ſumpſimus, ut qui Chriſti pacem non ſervant, pacem ſaltem diſcant ab Ethnico. Hæreticus vocor, Homouſion prædicans Trinitatem: Sabellianæ impietatis arguor, tres ſubſiſtentes veras, integras, perfectasque Perſonas indefeſſa voce pronuntians: Si ab Arianis, merito: ſi ab Orthodoxis, qui hujusmodi arguunt fidem, orthodoxi eſſe deſierunt; aut, ſi eis placet hæreticum me cum occidente, hæreticum cum Ægypto, hoc eſt: cum Damaſo, Petroque condemnent. Et paulo infra: *Hæc Venerabilis, & Sancte Pater cum quali gemitu, cum quali dolore conſcripſerim, teſtis eſt Jeſus. Tacui, nunquid ſemper tacebo? dicit Dominus. Non mihi conceditur unus angulus eremi: quotidie expoſcor fidem, quaſi ſine fide renatus ſim. Confiteor, ut volunt, non placet: ſubſcribo, non credunt. Unum tantum placet, ut hinc recedam. Jamjam cedo: abruperunt partem à me animæ meæ, chariſſimos fratres, qui diſceſſerunt, melius eſſe, dicentes, inter feras habitare, quam cum talibus Chriſtianis: & ego ipſe, niſi me & corporis imbecillitas, & hyemis retineret aſperitas, jam modo fugerem. Ve-*

Digitized by Google

runtamen dum vernum tempus adveniat, obſecro ut paucis mihi menſibus eremi concedatur hoſpitium: aut, ſi hoc tardum videtur, abſcedo. Domini eſt terra, & plenitudo ejus. Aſcendant ſoli cœlum, propter illos tantum Chriſtus mortuus eſt, habeant, poſſideant, glorientur. Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti, per quem mihi mundus Crucifixus eſt, & ego mundo. Dixi ſupra: *Ad Marcum Presbyterum Celedenſem*, ita namque habet *Petrus Caniſius*, quamvis in vetuſto Codice Epiſtolarum *S. Hieronymi* legatur *Caldicenſem. Hieronymus* etenim inhabitabat, ut *cap.* 4. inſinuatum eſt Eremum *Calcedonenſem* in *Syria*, & non *Celedenſem*, ſeu *Calcidenſem*: ita habet *Baronius ad A. C.* 378. Quamvis alii libri nominent etiam *Celedenſem* Eremum, in eaque habitaſſe refertur *Annianus Celedenſis* Pſeudo-Diaconus: diſtincta igitur videtur à *Calcedonenſi*, cujus incola fuit noſter *Hieronymus*.

CAPUT VII.

Sancti Hieronymi Peregrinatio Hieroſolymitana, & in Exſtaſi vapulatio.

1. CUm quatuor, ut *Ribadeneira* refert, annis in præmemorata *Syriæ* ſolitudine incolatum tenuiſſet *Hieronymus*, ſimulque vitam rigidiſſimam duxiſſet, tamque duris à Domino rudimentis in lucta carnis, ac Spiritus exercitatus fuiſſet, glorioſam quoque ab hoſte Stygio victoriam retuliſſet, prodiit Eremo angariatus quidem ab hæreticis, ſed diſponente magis conſilio Dei, ut ſub modii anguſtia lucerna latens, ſuper candelabrum in Eccleſiæ amplitudine collocata longe, lateque ſplendoris ſui radiis effulgeret. Antequam autem alio progrederetur, voluit primo, Spiritu Sancto probabiliter ducente, humanæ ſalutis pia loca *Hieroſolymitana* inviſere, ut, & loca illa noſtri Servatoris veſtigiis conſecrata veneraretur, & ſe magis in *Hebræa* lingua perficeret. Veniens igitur *Hieroſolymam Hieronymus*, poſt viſitata, ac devotiſſimo cultu honorata ſacra loca, Monaſterio cuidam ſe incluſit, atque in eo *Hebræi* idiomatis Magiſtro uſus eſt Judæo, cui nomen erat *Barabanus*, vel, ut aliqui volunt, *Barinina*, qui timens alios *Judæos* noctu Monaſterium, in quo *S. Hieronymus* degebat, ingrediebatur, Sanctumque virum in mentionata *Hebræa* lingua fideliter, & ſolerter inſtruebat, iſque pro ſui laboris præmio liberali didactro à *S. Hieronymo* honorabatur. *Cornel. à Lap.* Comment. in *Gen. cap.* 11. *v.* 7. dicit *Hebraicam* linguam, ab *Heber* filio *Sale*, qui fuit *Cainan*, qui fuit *Arphaxad*, qui fuit *Sem*, qui fuit *Noë*, ſic dictam, eſſe omnino matricem qua omnes homines ante Diluvium, & poſt Diluvium, uſque ad confuſionem linguarum in ædificio turris *Babel* à Deo mirabiliter inſtitutam, utebantur, poſt confuſionem autem idiomatum, hoc in unica familia *Heberi* perſeveraſſe, atque in omnes ejus poſteros *Hebræos*, *Iſraëlitas*, & *Judæos* transfuſam extitiſſe. Verum quemadmodum ex aliis matricibus linguis variæ aliæ tanquam filiæ generatæ fuere, ita & ex *hebræa* progenitæ ſunt *Chaldaica*, *Syriaca*, *Arabica*, *Samaritana*, & *Ægyptiaca*, è quibus principaliores fuere, *Hebraica*, utpote Matrix, deinde *Chaldaica*, & *Syriaca*: quibus etiam Sacri Codices conſcripti fuiſſe dicuntur, apud *Hebræos* videlicet idiomate *Hebraico*, apud *Chaldæos*, *Chaldaico*,

co, apud *Syros*, *Syriaco*. Ut igitur *S. Hieronymus*, Sacros Codices his tribus linguis conſcriptos facilius intelligeret, in omnibus quoque tribus his linguis ſe inſtrui volebat, prouti & inſtruebatur, ut ipſemet *Epiſt.* 58. juxta *Vetuſt. Cod.* ad *Damaſum* Papam aſſerit, dicens: *Eſt vir quidam, à quo ego plura me dediciſſe gaudeo: & qui hebræum ſermonem ita eliminaverit, ut inter ſcribas eorum Chaldæus æſtimetur.*

II. Sanctum porro *Hieronymum* occaſione ſui ex *Syriaca* Eremo receſſus *Hieroſolymam* petiiſſe, antequam *Romam* veniret ad *Damaſum*, ex ipſiusmet poſtea aſſertione probatur, dum ait ſe *Româ* recedentem poſt obitum *Damaſi*, poſtliminio reverſum *Hieroſolymam*. Scribit namque *Epiſt.* 45. ad *Aſellam* dum *Romam* relinquens navim pro diſceſſu paratam conſcendit, hæc verba: *Ora autem, ut de Babylone Hieroſolymam regrediar.* Ubi ly *regrediar* ſupponit prius etiam *Hieroſolymis Hieronymum* extitiſſe. Clarius hoc exprimit *Epiſt.* in *vetuſt. Cod.* 47. ad *Paulinum*, dum dicit: *Cum in Babylone* (*Romæ*) *verſarer, & purpuratæ meretricis eſſem colonus, & jure Quiritum viverem, volui aliquid garrire de Spiritu Sancto, & cœptum opuſculum ejusdem Urbis Pontifici dedicare.* Et poſt explicatas injurias, quas *Romæ* pati cogebatur, ſubjungit: *Illico ego velut poſtliminio Hieroſolymam ſum reverſus.* Ergo *Hieronymus* antecedenter etiam *Solymis* fuiſſe concluditur. Ubi eo tum manentem Sanctum virum *Damaſus* crebris Divinæ Scripturæ Quæſtionibus pulſavit, ut plures ejus ad ipſum *Hieronymum* datæ Epiſtolæ docent, in *Vetuſto* Epiſtolarum *Hieronymi volumine* reperibiles. Et quidem præter illas quinque Quæſtiones ex Libro *Geneſis*, quarum *cap. præc.* memini, petiit ſibi *Damaſus* ab *Hieronymo* reſolvi, & explicari Viſionem *Iſaiæ*, qui viderat Dominum ſuper ſolium excelſum: An hoc de Deo Patre, vel vero de Deo Filio intelligendum veniat. Item: De *Seraphin*, & calculo, de quo habetur in capite 6. *Iſaiæ*. De filio prodigo, de *Hoſanna* ſanctificante, & pluribus ſimilibus. Petiit quoque eundem, ut *Pſalterium Davidicum* ſecundum LXX. Interpretum editionem in *Latinum* transferat idioma, & ſi quid in eo emendandum foret, corrigat. Quemadmodum autem Sanctus vir ad omnes Quæſtiones accuratiſſime Pontifici *Damaſo* reſpondendo ſatisfecit, ita & *Pſalterium* pro deſiderio ejusdem Papæ *Latinizatum*, & emendatum *Romam* transmiſit, cum *Epiſt.* ut in *vetuſt. Cod.* notatur 41. ad eundem *Damaſum* ſcripta, ſequentis tenoris: *Legi litteras Apoſtolatus veſtri poſcentes, ut ſecundum ſimplicitatem LXX. Interpretum canens Pſalmographum interpretari feſtinem propter faſtidium Romanorum, ut ubi obſcuritas impedit, apertius & Latine trahatur ſenſus. Precatur ergo cliens tuus, ut vox iſta Pſallentium in Sede Romana die, noctuque canatur: & ut in fine cujuslibet Pſalmi, ſive matutinis horis, ſive veſpertinis conjungi præcipiat Apoſtolatus tui ordo: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. * Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſecula, ſeculorum, Amen. Iſtud carmen omni Pſalmo conjungi præcipias, ut fides 318. Epiſcoporum Niceni Concilii etiam Veſtri oris conſortio declaretur.* Ex hac Epiſtola clarum fit, jam à *Concilio Niceno*, vel etiam prius, ut *Spondanus ad A. C.* 325. inſinuat, quasdam Eccleſias in more habuiſſe, ut ſupradictus *Glorificationis* Verſus poſt *Pſalmos* concinatur, quia tamen mos iſte necdum in *Romana* Eccleſia introductus fuiſſet, *S. Hieronymus* inſtitit apud *S. Damaſum*, ut eundem Glorificationis Verſum in Eccleſia quoque *Romana* decantari, ut ſupradictum eſt, poſt quemlibet Pſalmum ſtatuat.

III. Verum enim vero, quantumvis *S. Hieronymus* quodam inſatiabili ſciendi deſiderio teneretur, ſitique my-

myſteriorum Divinorum *Sacro Codici* incluſorum torreretur, non tamen ei deerant impedimenta, difficultatésque, quas in hoc ſacro ſtudio ſuperandas non habuiſſet. Cum etenim ſummopere addictus fuiſſet *Eloquentiæ*, nitorique verborum, neque in *Sacris ſcripturis* ſimilem dictionis elegantiam, reperiſſet; ſubinde *Prophetarum* quempiam in manus ſumebat, moxque abjiciebat offenſus dictionis humilitate, quâ *ſpiritus ſanctus* ad confundendos ſuperbos, erudiendosque modeſto ſtylo *Divinos Libros* conſcriptos habere voluit. Quia vero Deus *Hieronymum* elegiſſet pro interprete *Divinorum Codicum*, ſeverius eum punivit, quòd eos negligentius, quam *Ciceronem* legerit. Qualiter porro punitio hæc acciderit, operæ pretium erit ipſius ſancti viri verbis referre, qui hac de re *Epiſt.* 67. in *Vetuſto Cod.* ad *Euſtochium*; quæ incipit: *Audi filia*, ſic poſt medium ejuſdem ſcribit.

IV. *Referam tibi mea hiſtoriam infelicitatis: Cum ante annos plurimos domo, parentibus, ſorore, cognatis &c. & quod his difficilius eſt, conſuetudine lautioris cibi propter Regnum cœlorum me caſtraſſem, & Hieroſolymam militaturus pergerem; Bibliothecâ, quam mihi Romæ ſummo ſtudio, ac labore confeceram, carere non poteram. Itaque miſer ego lecturus Tullium jejunabam, poſt noctium crebras vigilias, poſt lacrymas, quas mihi præteritorum recordatio peccatorum ex imis viſceribus eruebat, Plautus ſumebatur in manus. Si quando in memet reverſus Prophetas legere cœpiſſem, ſermo horrebat incultus. Et quia lumen cæcis oculis non videbam, non oculorum putabam culpam, ſed Solis. Dum ita me antiquus ſerpens illuderet, in media Quadrageſima medulis infuſa febris corpus invaſit exhauſtum, & ſine ulla requie (quod dictu etiam incredibile ſit) ſic infelicia membra depaſta eſt, ut oſſibus vix hærerem. Interim parantur exequiæ, & vitalis animæ calor, toto jam frigeſcente corpore, in ſolo tantum tepente pectuſculo palpitabat: cum ſubito raptus in ſpiritu, ante Tribunal judicis pertrahor, ubi tantùm luminis, & tantùm erat ex circumſtantium claritate fulgoris, ut projectus in terram, ſurſum aſpicere non auderem. Interrogatus de conditione, Chriſtianum me eſſe reſpondi: & ille, qui præſidebat, Mentiris, ait, Ciceronianus es, non Chriſtianus, ubi enim theſaurus tuus, ibi & cor tuum. Illico obmutui, & inter verbera (nam cœdi me juſſerat) conſcientiæ igne magis torquebar, illum meum verſiculum reputans: In inferno autem quis confitebitur tibi? clamare autem cœpi, & ejulans dicere: Miſerere mei Domine, miſerere mei; hæc vox inter flagella reſonabat. Tandem ad Præſidentis genua provoluti, qui adſtiterant, precabantur, ut veniam tribueret adoleſcenti, & errori locum pœnitentiæ commodaret, exacturus dein cruciatum, ſi Gentilium libros aliquando legiſſem. Ego, qui in tanto conſtrictus articulo, vellem etiam majora promittere, dejerare cœpi, & nomen ejus obteſtans, dicere: Domine! ſi unquam habuero codices, ſæculares, ſi legero, fidem negavi. In hæc ſacramenti verba dimiſſus revertor ad Superos: & mirantibus cunctis oculos aperio tanto lacrymarum imbre perfuſos, ut etiam incredulis fidem facerem ex dolore. Nec vero ſopor ille fuerat, aut vana ſomnia, quibus ſæpe deludimur. Teſtis eſt tribunal illud, ante quod jacui, teſtis judicium triſte, quod timui. Ita mihi nunquam contingat incidere in talem quæſtionem, liventes habuiſſe ſcapulas, plagas ſenſiſſe poſt ſomnum.* Tanto deinde ſtudioſe legiſſe Divina, ipſemet *citata Epiſt.* fatetur, quanto antea mortalia non legerat. Atque ideo latentium ſub velamento myſteriorum dulcore plenius hauſto exclamavit, ut in *Ead. Epiſt.* legitur: *Quæ pars fideli, cum infideli? quæ communicatio luci ad tenebras? quis conſenſus Chriſto cum Belial? quid facit cum Pſalterio Horatius? cum Evangelio Maro? cum Apoſtolo Cicero?* Ac tandem hanc ſuæ ſeriæ vapulationis confeſſionem concludens, in-

Digitized by Google

inquit: *Eadem ſentire, ſi quem non movet admonentis authoritas, moveant ſaltem patientis flagella, quæ ille expertus, cum & vibices in corpore apparent, & diſcedente ſomno dolor non diſcederet, intellexit non ſoporis fuiſſe, ſed punitionis.*

V. De hujus Hieronymianæ caſtigationis veritate dubitari nequit, niſi quis præſumptuoſus ſanctum virum falſitatis inſimulare vellet: attamen inventi fuere quidam loquaculi, plusque ex cerebro, quam ratione differentes, ſéque *Ciceronianos* jactitantes, & relationem hanc punitionis riſui exponentes, dictitantésque: non fuiſſe cauſam cædendi *S. Hieronymum*, quod fuiſſet *Ciceronianus*, ſiquidem ipſum in ſtylo non ſit ſecutus: non conſiderantes autem eum non vapulâſſe, quod habuerit *Stylum Ciceronianum*, ſed propter affectum ad ipſum, cujus lectioni nimium fuiſſet addictus, ipſumque legendo occupatus, lectionem *Divinorum Codicum* omitteret, quos Deus ab ipſo legi volebat: quodque magis mortua *Tullii* verba deperiret, magisque oblectaretur fucatæ dictionis vanitate, quam viva Divinarum ſententiarum veritate. Neque perpendentes eſſe *Ciceronianum* non ex eo tantum modo quòd quis dictione *Ciceronis* utatur, quam quod in rerum gravitate, verborumque emphaſi, diſpoſitione, & ordine *Ciceronem* imitetur in eo, quod quis ſcribat ad docendum, delectandum, & perſvadendum. Quo in genere adeo *S. Hieronymus* excelluit, ut nulli Scriptorum ſecundus eſſe videretur. Quis enim Oratorum inter *Græcos*, & *Latinos* reperitur: qui clarius doceat, ſuavius oblectet, efficacius moveat? Quis invenitur: qui ſincerius laudet, vehementius reſpondeat, ferventius exhortetur? qui ſic res augeat, minuatve, quas vel attollere vult, vel deprimere intendit? Quis Doctorum Eccleſiæ res ſacras tanta majeſtate tractat, res faciles tanta doctrina comit, res ſcabras tanta facundia exaggerat, res obſcuras tanta luce colluſtrat? qui divinas, humanásque ſcientias adeo commode adhibet? qui religionis Catholicæ ſacra myſteria naturalius exhibet, ut *Hieronymus*? In eo namque eſt ſummum *Rhetorem* eſſe, in eo *Ciceronem*, & *Tullium* imitari; in quo *Hieronymus* utpote ſummus, & perfectiſſimus Orator eminuit, & ob quod *Romanæ facundiæ Princeps* audiit. Omnes enim ſcientiæ humanæ ſunt tanquam *famulæ*, quæ debent ancillari *Dominæ*, *Reginæque* ſuæ, ſacræ nimirum *Theologiæ*; & *Ægyptiorum theſauri* ſerviant opportet *populo Dei*.

CAPUT VIII.

Sancti Hieronymi Peregrinatio Conſtantinopolitana, Sacerdotium, & Divinarum Litterarum ſtudium.

I. UT ergo *S. Hieronymus* tanto rigore ſenſit ſe cogi ad convertenda *Ciceronis*, humanarumque ſcientiarum ſtudia in *Divina*, ſepoſitis omnibus, à quibus impediri poterat, totus cœleſti incubuit ſapientiæ, nervóſque omnes diu, noctuque ad *ſacras Litteras* intelligendas intendit. Hinc ſibi quoque conquiſivit viros undequaque illuſtriſſimos, à quibus harum cognitione litterarum quàm diligentiſſime imbueretur, neque, ut ſui compos efficeretur voti, ulli labori, ſumptuique pepercit, neque ulla viarum, vel itinerum diſcrimina refugit. Eapropter movens *Hieroſolymis* iter ſuum *Conſtantinopolim* verſus, ubi viros in

omni ſcientiarum genere illuſtres habitare noverat, direxit: ac *Antiochiam* divertens, adhæſit ex tribus illis, qui tunc illam Eccleſiam divexabant, Epiſcopis *Paulino*, quod ita à *Damaſo* Papa, ad quem de ſciſſione horum Epiſcoporum ſcripſerat, juſſus fuerat. Neque tamen ibi conſiſtens monachi, aut ſolitarii nomen amiſit: nam eſto loca vel diſcendi, vel ſilentio, aut quieti vacandi cauſa ſæpius mutaret, ipſum tamen monachi animum nunquam innovavit, verum litteris, & precibus ſemper intentus, familiares hominum congreſſus, quoad fieri potuit, continuò devitavit.

II. *Antiochiæ* ſimiliter modeſtiſſime, & ſimul ſanctiſſime ad ingens cunctorum exemplum viventem, *Paulinus* Epiſcopus, perſpecta triginta plus, minus annorum vitæ ſanctimonia, & præclariſſima eruditione hodie, cras toti Eccleſiæ utiliſſima futura, ad Presbyteri dignitatem eum, licet invitum, evexit; ſuſcepit quidem vir ſanctus ſacrum hunc Ordinem in omni humilitate, ea tamen conditione, ut nulli adſtrictus eſſet Eccleſiæ; quippe, qui ſic conſentiret in ſui clerizationem, ut tamen nollet deſerere *monachiſmum*, ſed pro animi arbitrio liber, quo vellet, pergeret: neque ullo modo adduci potuit, ut ad ſerviendum alicui Eccleſiæ alligaretur, quatenus eò liberius, commodiusque ſua peccata deflere, atque *Divinarum ſcientiarum* ſtudio incumbere valeat. Id ipſemet teſtatus eſt *Epiſt.* in *Vetuſto Codice* 22. ad *Pammachium* contra *Joannem* Epiſcopum *Hieroſolymitanum* (qui eum Eccleſiæ ſuæ ſubjicere tentabat, *Paulinianumque* ejus Fratrem ab *Epiphanio* illegitime ordinatum contendebat) ſcribens: *Fac à te ordinatum* (*Paulinianum*) *idem ab eo audies, quod à me miſello homine ſanctæ memoriæ Epiſcopus Paulinus audivit: Num rogavi te, ut ordinarer? Si ſic Presbyteratum tribuis, ut monachatum nobis non auferas, tu videris de judicio tuo. Si autem ſub nomine Presbyterii tollis id, propter quod ſæculum dereliqui, ego habeo, quod ſemper habui, nullumque tu diſpendium in ordinatione paſſus es.* Ex quibus *Hieronymi* verbis colligitur, eum non multum curaſſe exercitium ſacri Ordinis *Presbyteratûs*, reſervato ſibi jure *monachatûs*, cum aliunde nunquam ab eo impetrari poterat, ut ex poſt in Monaſterio, inter monachos conſtitutus publice *Sacerdotii* officio fungeretur: atteſtante *Epiphanio Epiſt.* ad *Joannem* Epiſcopum *Hieroſolymitanum*, in vetuſto Cod. Epiſtolarum *Hieronymiarum* 21. ubi agit de cauſa cur *Paulinianum* ordinaverit; inquiens: *Cum enim vidiſſem, quod multitudo fratrum ſanctorum in monaſterio conſiſteret, & ſancti Presbyteri Hieronymus, & Vincentius propter verecundiam, & humilitatem nollent debita nomini ſuo exercere ſacrificia.* Ex hoc autem eodem capite *Brietius* Annalium Mundi Sæculi Chriſti *Lib.* 4. *cap.* 8. *ad A. C.* 379. conſentiens *Spondano Hieronymum* à *Paulino* Antiocheno Presbyterum, eâ omnino lege, ut ſupra relatum eſt, ordinatum eſſe notat, additque hæc verba: *Eos ergo, qui illum Cardinalem Romanæ Eccleſiæ fuiſſe volunt, amandamus ad Pictores, à quibus tantum Sanctus ille purpuram accepit: ſicut & comitem leonem, quem ereptum Hieroſymo monacho eidem affinxerunt propter nominis ſimilitudinem.* Sed de dignitate *Cardinalitia* Sancti hujus pluribus diſſerendum concluſi *cap.* 10. & 11. Prouti etiam de *Leone Hieronymiano cap.* 14.

III. Sacerdotio itaque (ut paulò ante dictum eſt) initiatus *Hieronymus* una cum collega ſuo *Vincentio Antiochia* ſe *Conſtantinopolim* contulit, ut *Gregorii Nazianzeni*, qui propter ſingularem ſapientiam, & doctrinam Theologus fuerat cognominatus, eſſe mereretur in Sacris Scripturis auditor, quo poſtea ſemper Magiſtro glo-

gloriatus eſt, ſignanter *Epiſt.* 12. ad *Nepotianum.* Item in *Libro de viris Illuſtrib.* his verbis: *Gregorius Nazianzenus vir eloquentiſſimus, præceptor meus, à quo Scripturas explanante didici.* Ex quo liquet eximia *S. Hieronymi* modeſtia, humanitas, atque humilitas, qui quamvis jam paſſim Doctor ab omnibus appellaretur, & in rei veritate talis eſſet, quem, velut oraculum conſulerent *Occidentales Epiſcopi*, & ipſe etiam *Romanus Pontifex*: & quem *Orientales Prælati* tanto ſtudio lucrari, ſuasque in partes pertrahere, ut *cap. 6.* inſinuatum eſt, conarentur, quatenus eos propugnaret, & authoritate ſuæ doctrinæ tueretur, nihilominus vir Sanctus maluit eſſe Sancti *Gregorii* diſcipulus, quam diſcipulorum Magiſter: res certo admiratione digniſſima, videmus etenim quod ſæpius diſcipuli ſe ſupra magiſtros extollere nitantur. „Sed „quod gloria patris (inquit *Spondanus ad A. C. 379.*) ſit filius ſapiens, „diſcipulusque excellens doctrinâ „decori ſit præceptori; ſi conferas „*Hieronymum* cum *Gregorio*, veram „judices *Ennodii Ticinenſis* Sententiam; „nempe: *Hieronymum, niſi præceptorem* „*ſuum diceret Gregorium, illo meliorem* „*cenſeri: ſed illi applicanda eſſe bona* „*nominatim, à quo ſumpſiſſe videntur* „*originem.* Certe namque in his, quæ „pertinent ad multiplicium lingua„rum peritiam (quam in *Divinis* ex„plicandis *Scripturis*, & Scriptoribus „antiquis conſulendis, magni mo„menti eſſe nemo negarit) abſque „controverſia *Gregorium* primas dare „*Hieronymo* certum eſt, utpote qui „profiteatur *Epiſt.* 71. ad *Poſthum.* „etiam *Latinam* linguam toto orbe „diffuſam penitus ignoraſſe.

IV. *Conſtantinopoli* ſubſiſtit *Hieronymus*, ut vult *Baronius To. 4. pag. 411.* quaſi triennium publicus *S. Gregorii* docentis auditor, ut patet ex ejusdem Libro *de Scriptorib. Eccl. in Gregorio Niſſeno.* Ubi ait, ſe *Conſtantinopoli* eundem *Gregorium Niſſenum* cognoviſſe, quem conſtat A. C. 381. ad *Concilium Conſtantinopolitanum* veniſſe, *Hieronymum* autem A. C. 379. Scholam *Gregorianam Conſtantinopoli* frequentare cœpiſſe, inde vero A. C. 382. *Romam* receſſiſſe. Per triennium igitur, an integrum, vel non? diſputare non vacat, Sanctus Magiſter *Gregorius* cum Sancto diſcipulo *Hieronymo* familiariter (ut vir doctus cum alio viro docto, vel amicus cum amico agere conſuevit) diſſerens de difficilioribus *Sacræ Scripturæ* locis, converſabatur, diſcipulus à Magiſtro, & è contra magiſter à diſcipulo fructus veræ ſanctitatis & doctrinæ, quæ, nonniſi ad Dei majorem gloriam, animæque conducat ſalutem, decerpens. Eadem occaſione *Hieronymus* quemadmodum notitiam, ita & amicitiam contraxit cum ſupramemorato *S. Gregorio Niſſeno, S. Baſilii* fratre ejusdem germano, de quo *Libro de Viris Illuſtrib.* agens ita loquitur: *Gregorius Epiſcopus Niſſenus, Frater Baſilii Cæſarienſis, ante paucos annos mihi, & Gregorio Nazianzeno Libros contra Eunomium prælegit*, ex quibus verbis patet, quam avidus fuerit virorum Sanctorum *Hieronymus*, vel maxime eorum, à quibus aliquid vel virtutis, vel doctrinæ capere potuit. Medio tempore, quo *Hieronymus Conſtantinopoli* morabatur, A. C. videlicet 381. celebrata fuit authoritate *Damaſi* Papæ *Synodus Oecumenica* Epiſcoporum *Theodoſii* Imperatoris Litteris convocatorum, tum ut *Gregorium* ejusdem *Conſtantinopolitanæ* ſedis Epiſcopum ſtabilirent, tum ut fidem *Concilii Nicæni* confirmarent. Quod autem pertinet ad res in hac Synodo geſtas, *Maximus* Philoſophus Cynicus variis dolis, atque hypocriſi ſua, contra legitimam *Gregorii* electionem, ſedis *Conſtantinopolitanæ* invaſor, declaratus eſt nec eſſe, neque unquam fuiſſe Epiſcopus, ideoque ordinationes, atque alia omnia, quæ ab eo in Epiſcopatu geſta fuiſſent, improbata

Digitized by Google

ſunt, atque reſciſſa: ac deinde communi Patrum calculo probata eſt electio *Gregorii Nazianzeni*, facta ab Imperatore, & populo, ſolo ipſo *Gregorio* mœrente tunc, ut ait ipſemet *in Carmine de vita ſua*, atque hanc confirmationem lugente. Qua in re *Hieronymus* ſicut promptiſſime, ita potentiſſime adjuvit Magiſtrum ſuum *Gregorium*, ſcriptaque informatoria ad *Damaſum* Papam Epiſtola, obtinuit Decretum pro conſervando in ſede Epiſcopali Magiſtro ſuo, *Maximo* vero Philoſopho ex Urbe *Conſtantinopolitana* pellendo; cui decreto ſatisfactum fuiſſe, mox ſubſecuta in utroque executio docuit. Quamvis & *Gregorius* ob diſſenſiones, quas Epiſcopi hac in Synodo concitârant, ceſſerit volens Epiſcopatu, & ægrè impetrata ab Imperatore licentia ſeceſſit in ſuam *Cappadociam* poſt triennii in hac urbe moram, Synodos quoad vixit averſatus, in quibus tot, tantosque tumultus deprehendiſſet. Occaſione moræ *Conſtantinopolitanæ Hieronymus* confecit Commentarium *De Viſione Iſaiæ Prophetæ*, illudque *S. Damaſo* Papæ, qui id munus ei injunxerat, ex ſuaſu amicorum dedicavit.

CAPUT IX.

Sancti Hieronymi ſecundaria Romana peregrinatio, Romæ aſſiduus labor, & exemplaris converſatio.

I. QUandoquidem Orientis Eccleſiæ ob exortas multifarias hæreſes nonnihil turbatæ fuiſſent, atque nonnullæ in his diſcordiæ fidei Catholicæ pernicioſæ promanatæ Synodo *Conſtantinopolitana*, conſopiri nequiviſſent, viſum fuit *Damaſo* Papæ, & *Theodoſio* Imperatori, utrique natione *Hiſpano* celebrare *Romæ* Concilium orientalium, & occidentalium Epiſcoporum, quo controverſia tam fidei, quam Schiſmatis componeretur, Eccleſiæque univerſalis pax conciliaretur. Hanc ob cauſam evocati Pontificia, & Imperatoria authoritate totius Orbis Epiſcopi, inter hos comparuere etiam *Epiphanius Salaminæ* in *Cypro*, & *Paulinus Antiochenus* Epiſcopi, ſicut ambo notæ ſanctitatis viri, ita ſancto viro *Hieronymo* amici, & arctiſſimo Spiritûs Sancti vinculo copulati. Hi duo, quilibet à ſua Eccleſia proficiſcentes, in Urbe *Conſtantinopolitana* convenere, initaque pro continuando *Romano* itinere ſocietate *Hieronymum* quoque ſecum aſſumpſere; noverant enim hunc magni nominis virum *S. Damaſo* Papæ multis ex cauſis acceptiſſimum, & de Orientalium Eccleſiarum, ſignanter *Antiochenæ*, diſſidiis optime inſtructum. Sanctus *Hieronymus* vel horum Sanctorum Epiſcoporum ſuaſu, & rogatu, vel ipſius Summi Pontificis *Damaſi* (quod credibilius apparet) ut ejus opera in concilio uteretur, juſſu, ſe præmemoratis Sanctis Epiſcopis aſſociavit, & cum eisdem *Romam*, licet renitens, feliciter pervenit. Ubi à Summo Pontifice ingenti, ac urbana benevolentia, ſinceraque charitate exceptus fuit, & honeſto diverſorio accommodatus. Sed & populus omnis eum adveniſſe intelligens ſingulari reverentia, & admiratione eſt proſecutus

II. Romam adveniens *Hieronymus Paulinianum* fratrem ſuum Germanum, quem adoleſcentem per litteras ad ſe, ut eum ſacratioribus ſtudiis applicatum erudiret, placidioribusque moribus imbueret, evocaverat,

tat, invenit: qui vel cum *Amenio Sirmienſi*, vel cum *Valeriano*, quod probabilius eſt, *Aquilejenſi* Epiſcopis, vel vero cum utroque ſimul (quos ambos *Baronius* huic *Concilio Romano* interfuiſſe notat) ſe ad evocationem ſui Fratris Senioris ſtitit. *Pammachium* quoque antiquum ſuum Condiſcipulum, alioſque reperit amicos vel antea notos, vel ab olim familiari converſatione, aut correſpondentia, prouti etiam fama Sanctitatis, doctrinæque ſibi conciliatos. Hi itaque, ſed non ſolum, verum & alii, ignoti quoquo ad eum certatim confluebant, & quivis eum ſibi demereri conabatur. Iſti laudabant ejus modeſtiam, & pietatem, illi prædicabant comitatem, nonnulli doctrinam ſtupebant, morumque ſuavitatem, & affabilitatem commendabant: denique univerſi eum ſuſpiciebant veluti omnis virtutis exemplum, pœnitentiæ ſpeculum, ſapientiæ oraculum, adeo ut cunctorum ſententia dignus ſummo Sacerdotio cenſeretur.

III. Cum autem diuturniori tempore moraretur *Romæ Hieronymus*, totius Urbis ſtudiis conſonantibus à diverſis in diverſis interrogabatur, conſulebaturque Sacræ Scripturæ quæſtionibus, ac præcipue à compluribus illuſtribus *Romanis* matronis, & virginibus diſcendi cupidiſſimis; quarum habitacula aut ipſe adire, aut illæ ipſius ſolebant ſumma pietate, & modeſtia, ut Scripturas eis diſſereret: ad quas etiam extant plurimæ ejusdem de variis quæſtionibus, aliiſque piis rebus Epiſtolæ: Quæ vero inter illas præcipue enituere, imprimis *Marcella* fuit vidua, quæ, ut ipſemet *Epiſt.* 43 ad *Principiam* ejus filiam ait: *Quidquid nobis longo fuit ſtudio congregatum, & meditatione diurnâ, quaſi in naturam verſum, hoc illa libavit, didicit, atque poſſedit: ita ut, poſt profectionem noſtram, ſi in aliquo teſtimonio ſcripturarum eſſet oborta contentio, ad illam judicem pergeretur.* Quam & inſuper monaſticæ vitæ inſtitutum imitatam fuiſſe, atque in alias propagaſſe in *Epiſt. ead.* tradit. Ejus quoque Mater *Albina*, ut *Hieronymus Præfat. in Epiſt. ad Gal.* notat, ita audire hunc S. virum conſueverat, ut tamen examinaret omnia, & ſagaci mente univerſa penſaret, *Ut*, quod ipſe *loco cit.* inquit: *non tam ſe ſentiret habere diſcipulam, quam judicem. Paula* (de hac ſcribit in *Epiſt.* 8. ad *Euſtochium*) porro maternum genus ex antiquis *Graccorum*, & *Scipionum* familiis, paternum vero ex regio *Agamemnonis* ducens, quinque liberorum mater, quatuor fœminarum, & unius maſculi, plus cæteris viſa eſt eruditione proficere: ſiquidem non ipſa tantum, ſed & liberi, & cognati ejus uſu perfectiſſimi redditi ſunt Chriſtiani, & domus ejus velut in Eccleſiam commutata. Cujus filius *Toxotius*, cum uxorem duxiſſet *Lætam*, *Albini* gentilitiæ ſuperſtitionis Pontificis filiam, tanta cum conjuge vixit pietate, ut *Albinus* ex eorum converſatione, admirante urbe, evaſerit *Chriſtianus*. Ex filiabus vero *Paulæ Bleſilla* primogenita, viginti annorum vidua à viro, quo cum ſeptem tantum menſibus vixerat, relicta, magis ipſam deploravit virginitatem, quam mariti obitu doluerit: fuitque adeo exculta *Græcis*, ac *Latinis* litteris, ut ſi *Græcè* loquentem audiiſſes, *Latinè* eam neſcire putares, & ſi in *Romanum* idioma ſe lingua verteret, nihil omnino peregrini ſermo redoleret: eademque paucis non dicam menſibus, ſed diebus *Hebrææ* linguæ vicit difficultates. Sed & *Euſtochium Bleſillæ* ſoror virginitatem Deo conſecrans, *nobilitatis portas* (inquit *S. Hieronymus Ep. in vet. cod.* 26.) *& arrogantiam generis conſularis virginali propoſito fregit, & in Urbe prima primum genus ſubjugavit pudicitiæ.* Cujus cum aliquando prætextatæ jubente *Hymetio*, qui patruus erat *Euſtochii*, habitum, cultúmque

mutâſſet, & neglectum crinem mundano more texuiſſet, eadem nocte ab Angelo terribiliter in ſomno ea de re correpta, prædictionem accepit fore, ut manus ejus, quæ caput virginis Dei ſacrilegè attrectare præſumpſiſſent, areſcerent, & finito menſe quinto ipſa duceretur ad inferna; ſin autem perſeveraret in ſcelere (*Hymetii* uxor) & marito ſimul orbatam iri, & filiis, quæ omnia per ordinem expleta ſunt, & ſeram miſeræ pœnitentiam velox ſignavit interitus. Fuere quoque inter ſtudioſas *Hieronymi* fœminas *Paulina*, & *Rufina*, prædictorum *Bleſillæ*, & *Euſtochii* ſorores: nec non & *Felicitas Aſella*, & *Lea* clariſſimæ genere, & ſanctitate, de quibus extant egregia ejusdem S. Patris in *plurib. Epiſt.* Elogia, ſed his, aliisque ejusmodi rebus dimiſſis, res geſtas *S. Hieronymi* enarrare pergo.

IV. Hoc feciſſe *S. Hieronymum* ad exemplum *S. Joannis* Apoſtoli, & Evangeliſtæ arbitratur *Cornel. à Lap.* *Comment. in Epiſt. S. Joan. cap. II. ℣. 1.* Ubi exponens illud Epiſtolæ ly *Electæ*, dicit fuiſſe fœminam aliquam ſingularis virtutis *Electam* nominatam, æque ac nunc vocatur aliqua e. g. *Martha, Thereſia &c.* Sed hanc eandem *Lucius Dexter in Chron.* proprio nomine vocatam fuiſſe aſſerit *Druſiam*, vel, ut *Eſpenceus* dicit: *Druſianam*. Ad hanc, licet fœminam, præter morem ſcripſit *S. Joannes*, ut eam, & per eam cæteros in fide confirmet, ne ab *Ebione*, *Cherinto*, & *Gnoſticis*, ſeducatur *hæreticis*. Videntur enim hi *hæretici* ſe in Dominæ hujus domum, & animum inſinuaſſe, ut eam, & per eam cæteros ſua *hæreſi* inficerent: ſicut reliquos *hæreticos* ſuas hæreſes per fœminas propagaſſe docet *S. Hieronymus Epiſt. in vet. cod. 15. ad Cteſiphontem*. Hoc innuat & *S. Joannes v. 10.* ubi ſevere *Electam* jubet, ne *Ave* eis dicat, neo in domum recipiat. Erat autem hæc fœmina quaſi Mater, & refugium fidelium, mira charitate, & largitate florens; *Electa* dicta ob eximiam virtutem, & probitatem, quia filias inſtruebat in cultu virginitatis, & familiam habebat religioſam: atque ideo electa fuit in Præſidem, & Præfectam cæterarum mulierum *Chriſtianarum*, præſertim pauperum, ut eas in fide, & *Chriſtianiſmo* inſtrueret, inſtructas confirmaret, & earum neceſſitati Eleemoſynas procurando ſubveniret. Simili itaque modo *S. Hieronymus* nobiles Matronas *Romanas*, & verbis præſens, & ſcriptis abſens erudiendo, non illas ſolum, ſed & per illas magnam partem nobilitatis *Romanæ* ad perfectionem *Chriſtianam* inſtruxit, inque ſuam *Bethlehem* ad Monaſterium ſuum, & *S. Paulæ* pertraxit. Id ipſe reſpondet pium hoc ſuum cum fœminabus commercium calumniantibus *Epiſt. in vet. cod. 140. ad Principiam* his verbis: *Si viri de ſcripturis quærerent, mulieribus non loquerer. Si Barach ire ad prælium voluiſſet, Debora de victis hoſtibus non triumphaſſet. Jeremias carcere clauditur, & quia periturus Iſraël virum non receperat prophetantem, Olda eis mulier ſuſcitatur. Sacerdotes, & Phariſæi crucifigunt filium Dei, & Maria Magdalena plorat ad Crucem, unguenta parat, quærit in tumulo, hortulanum interrogat, Dominum recognoſcit, pergit ad Apoſtolos, repertum nuntiat: illi dubitant, iſta confidit. Vere turris candoris ac Libani, quia proſpicit ad faciem Damaſci, ſanguinem videlicet ſalvatoris ad facti pœnitentiam provocantem. Defecerant Sacræ muliebria, & ideo Abraham ei ſubjicitur, & dicitur ad eum: Omnia, quæ tibi dicit Sara, audi vocem ejus.* Verum, de conſilio *Cornelii à Lap. loc. cit.* idipſum non cuilibet eſt imitandum, ac planè junioribus fugiendum, ne pro charitate ſupponat ſe carnalitas, aut certe ejus ſuſpicio, & periculum, ut ex fumo flamma ſequatur.

V. Quod attinet publicas *Romanæ Hieronymi* functiones, *Damaſum* Papam ejus opera unum eſſe in conſcribendis Epiſtolis ad conſultationes ex diverſis Eccleſiarum tam *Orientis*, quam *Occidentis Conciliis* ad Sedem Apoſtolicam perlatas ipſemet teſtatus *Hieronymus Epiſt.* in *vetuſt. cod.* 61. Erat namque jam eo tum *Catholico-Chriſtiana* religio in omnes Orbis oras diffuſa, adeoque tanto gravius, difficiliusque reſpondendi onus ad propoſitas tot, & tanti momenti Quæſtiones. Commiſſa quoque fuerat *S. Hieronymo* cura proponendi confeſſionem *Fidei Nicænæ* illis, quibus emittenda erat: & erudiendi *Neophitos* ad *fidem Catholicam* converſos, quive reconciliandi ſeſe *Romanæ Eccleſiæ* cauſa fidem Apoſtolicam appellabant. Præterea in aliis quoque ad regimen *Eccleſiæ Catholicæ* pertinentibus rebus *S. Hieronymus* maximam oneris partem humili ſolertia ſubibat, Sanctumque *Damaſum* Papam ſolerti ſtudio ſublevabat; Indeque tantæ apud omnes, etiam *Concilij* Patres, fuiſſe æſtimationis, ut omnium pene judicio dignus etiam ſummo Sacerdotio decerneretur, ipſomet *Epiſt.* 45. ad *Aſellam* atteſtante; ſequentibus. *Antequam domum S. Paulæ noſſem, totius urbis in me ſtudia conſonabant: omnium pene judicio dignus ſummo Sacerdotio decernebar.* Hoc quoque tempore, quo *Romæ Hieronymus* morabatur, quod dudum medio Epiſtolarum *Damaſus* Papa ab eo flagitabat in effectum deduxit, dum *Pſalterii* à ſe juxta LXX. interpretum verſionem emendati in *Eccleſia Romana* concentum, ad normam eam, quam *Græcos* ſequi docuerat, inſtituit; atque ut cuilibet *Pſalmo* Verſus *glorificationis* Dei unius, & trini conjungatur, induxit. Ipſe quoque Lectiones in Officio Divino recitandas compoſuit, diſpoſuitque Epiſtolas, & Evangelia, quæ hodiedum in Sacris Miſſarum ſolemniis per Eccleſiam catholicam dicuntur, & cantantur. Quæ omnia probantur ex ejusdem *Epiſt. in vet. cod.* 40. 41. 42. & 43. Ipſe primus omnium fuit (ut *Caſſiodorus Inſtit.* 5. *Lect.* 32. *Uſuardus, Ado Vienen. Ep. Victorius* in vita *cap.* 23. & *Baronius Tom.* 4. *pag.* 504. teſtantur) qui *ſanctorum Martyrum* martyria compendio conſcripſit. *Novum* quoque *Teſtamentum*, quod eo tum adhuc erat valde mendoſum, juſſu *Damaſi* correxit. Scribit quoque *Gregorius Papa cap.* 63. *in Joan.* Ex *Hieroſolymitana Eccleſia* ſuaſu ejusdem *Hieronymi Damaſum* accepiſſe, ut *Romana Eccleſia* in Officiis Divinis concineret *Alleluja*. Sed hoc non ſic accipiendum eſſe cenſet *Spondanus ad A. C.* 384. ut tempore *Damaſi* cani cœptum ſit *Romæ*, ſed ut caneretur extra *Paſchale tempus*, excepta *Septuageſima* usque ad *Paſcha*. „ Nam hujus voci uſum (inquit *Spondan. loc. cit.*) *Romæ* perantiquum fuiſſe vel „ex Auguſtini *Comment. in Pſal.* 106. „intelligi poteſt, dum ait: *Antiqua* „*traditione ab Eccleſia Catholica toto* „*orbe diffuſa Alleluja cantari ſolitum.* „ „Cæterum (ulterius diſſerit *Spondan.* „*loc. eod.*) peculiarem quendam ejus „vocis uſum ab *Eccleſia Hieroſolymita-* „*na Romanam* mutuatam eſſe, poſſu„mus ex *Gregorii* verbis intelligere. „Siquidem ejusdem uſus diverſas „fuiſſe conſuetudines, idem Augu„ſtinus *Epiſt.* 119. tradit, docetque „(*Comment. in Pſal.* 106.) certis tan„tum diebus moris fuiſſe ſolemniter „decantari, tempore vero *Quadra*„*geſimali* (*Comment. in Pſal.* 110.) ab eo „ceſſari ſolitum. „ Et hæc fuere *Hieronymi Romana* geſta publica.

VI. Quantumvis autem tantis diſtinebatur vir ſanctus negotiis, nihilominus in viſitandis *Romæ* Sanctuariis frequentius occupabatur; quæ eſto Juvenis *Romæ* baptizatus viſitâſſet, hac tamen occaſione ferventiori pietate id factitabat, Miſſarumque officia multis irroratus lacrymis, miroque devotionis affectu cele-

Digitized by Google

celebrare non omittebat. Hodieque (ut tradit *Ribadeneira*) *Romæ* calix ſacer, & caſula, quibus Sacrificans uſus fuit, aſſervatur; populoque, ſignanter extraneo devotionis cauſa advenienti pro pia raritate, in tanti viri memoriam, reverenter remonſtratur. Ad hæc amantiſſimus fuit, & maxime ſollicitus nitoris Eccleſiarum, Altarium, & Ornamentorum, ad hæc pertinentium: atque ideo *Nepotianum* jam demortuum hi- totis ſimilis ſtudioſum laudabat in *Epiſt.* 22. ad *Heliodorum* ejus Avunculum tenore ſequenti: *Erat* (*Nepotianus*) *ſollicitus, ſi niteret Altare: ſi parietes abſque fuligine: ſi pavimenta terſa: ſi janitor creber in porta: vela ſemper in oſtiis: ſi ſacrarium mundum: ſi vaſa luculenta? & in omnes cæremonias pia ſollicitudo diſpoſita: non minus, non majus negligebat officium. Ubicunque eum quæreres, in Eccleſia invenires.* Erat præterea *Hieronymus*, familiaris toti Nobilitati, etiam virili, Curiæque *Romanæ*, donatus omnium animos ad amorem, timoremque Divinum provocare. Et quia cernebant *Romani* in Sancto hoc viro perfectum mundi contemptum, advertebant cœleſtem adeo vultum, audiebantque ſæpius verba viva, conſilia tam ſecura, ſuprebantque profundæ ſapientiæ puteum; ita, ut rebus in omnibus homo potius *Divinus*, ac *immortalis*, quam *humanus* ac *mortalis* æſtimaretur. Atque ideo multi exemplo ejus, & ſuaſu vitiis ſeſe, illecebriſque abdicabant, ſerioque virtutes amplectebantur.

VII. Eodem tempore, quô Romæ ſubſtitit *Hieronymus*, per ſolidum videlicet triennium plurima opera, prorſuſque admiranda conſcripſit. Nam cum *Helvidius* hæreticus aſſerens ejuſdem eſſe gloriæ Virgines, ac maritatos eo prolapſus fuiſſet, ut ſacrilego ore *Beatiſſimæ* quoque Virginis *Mariæ* intemeratam virginitatem appetere non fuiſſet veritus: ei ſe vir ſanctus fortiter oppoſuit, potenterque adeò convicit, ut ſimul hoc monſtrum comparuit, etiam evanuerit. Succeſſit *Helvidio* monſtrum aliud, *Jovinianus* Pſeudomonachus, in Monaſterio *Mediolanenſi*, quod *S. Ambroſius* fundaverat, religioſam profeſſus vitam (cujus meminit etiam *S. Auguſtinus* in ſuo *Confeſſionum Libro*) *Romamque* profectus docebat, uti prior, Matrimonium Virginitati par eſſe dignitate: negabat etiam jejunandum, atque id genus plures errores, qui potius quempiam *Epicurum* de grege porcorum, quam *Chriſtianum Philoſophum*, multo minus *Monachum* decerent, ſeminabat: poſtquam autem impurus hic homo aliquas etiam Sanctimoniales (ut *Auguſtinus lib.* 2. Retractationem *cap.* 22. tradit) ad nuptias dejeciſſet, *Saram*, *Suſannam*, *Annam*, aliaſque commendatiſſimas commemorando fœminas, quæ in ſacris Codicibus nuptæ reperiuntur, quibus ſe illæ meliores, vel etiam pares cogitare non poſſent: eodem quoque modo cœlibatum etiam ſanctorum virorum, commemoratione Patrum conjugatorum fregiſſet; niſi adverſus hunc pernicioſiſſimum hæreticum *S. Hieronymus* duos illos admirandos ſane libros humanæ, divinæque eruditionis plenos, qui quoſvis Lectores, Auditoreſque moveant ad ſtuporem, conſcripſiſſet. Scripſit & *Dialogos* adverſus *Luciferianos hæreticos*: aliaque opera mitiſſima, ſimul & utiliſſima condidit: quin & in explicanda *Scriptura ſacra* diligenter occupabatur, à perſonis quibuſdam religioſis vel apprime devotis, immo & ſanctis cum audiendi perſtudioſis, variarum quæſtionum elucubrationem ab ipſis poſtulantibus inſtigatus, & quaſi compulſus.

VIII. Sed qui iſti abſurdi, monſtroſique *hæretici* fuerint, qualemve exitum habuerint? non abs re erit

ad

ad intelligentiam hiſtoricæ narrationis, & eruditionis brevibus declarare. De Helvidio *Gennadius Lib. de viris illuſtrib.* hæc habet: *Helvidius Auxentii diſcipulus, Symmachi imitator, ſcripſit religionis quidem ſtudio, ſed non ſecundum ſcientiam, librum, neque ſermone, neque ratione nitidum: quo opere ita Sacrarum Scripturarum ſenſum ad ſuam perverſitatem flectere conatus eſt, ut earum teſtimoniis aſſerere voluerit ſanctam Mariam poſt nativitatem Domini, quem Virgo peperit, Joſeph Sponſo ſuo junctam, & ex ejus conſortio filios ſuſcepiſſe, qui fratres Domini appellati ſunt.* De eodem Helvidio *S. Auguſtinus lib. de Hæreſib.* ſic ſcribit: *Helvidiani exorti ab Helvidio. Iſti virginitati beatæ Mariæ contradicunt, ut eam poſt Chriſtum alios etiam filios de viro ſuo Joſeph peperiſſe contendant. Sed nimirum iſtos, prætermiſſo Helvidii nomine, Antimaritas Epiphanius appellavit.* Eundem Helvidium *Spondanus ad A. C.* 382. oblatrantem *canem*, & hominem imperitum, ſed blaſphemiis pollentem, hoſtemque virginitatis acerrimum nominat: notatque hunc à *S. Hieronymo* Libro *de perpetua beatæ Mariæ virginitate*, qui in *vetuſt. cod.* habetur ſub nomine *Epiſt.* 11. Item alio Tractatu *de Cuſtodia Virginitatis* ſub titulo *Epiſt.* 17. ad *Euſtochium* dati, plene confutatum fuiſſe, ſimulque adjungit ex *S. Hieronymi Epiſt. in vet. cod.* 22. *Damaſum* Papam eodem argumento, carmine, & proſa ſcripſiſſe libellos; uti & *S. Ambroſium* alios: idque *S. Baſilium*, & *S. Gregorium Nazianzenum* paulo ante præſtitiſſe, & paulo poſt *S. Joannem Chryſoſtomum.* Qui Sanctiſſimi, & doctiſſimi Patres nonniſi inſtinctu Divino in eadem correſpondebant materia, cum diabolus ſua monſtra in medio eſſet producturus.

IX. *Helvidium*, ut diximus prius, ſecutus eſt *Jovinianus*. De hoc *S. Auguſtinus Lib. de Hæreſib.* hæc notat: *Jovinianus hæreſiarcha de monacho clericus, docebat ſicut Stoici presbyteri, omnia peccata paria eſſe, nec poſſe hominem peccare lavacro regenerationis accepto: nec prodeſſe jejunia: vel cibis aliquibus abſtinentiam. Virginitatem viduitati, conjugatoſque fornicatoribus etiam poſt pœnitentiam æquabat: adeo ut Sacræ Virgines provectæ ætatis quædam in urbe Romana, ubi hoc docebat, nupſerint. Unius quoque meriti, præmii, retributionis, ordiniſque omnes juſtos eſſe apud Deum. Cito tamen Secta hæc oppreſſa, extincta, & ad nihilum caſſata eſt, revelante beato Hieronymo, nec ad aliquorum Sacerdotum deceptionem pervenit Damaſo Papa, Valentiniano Auguſto, Arcadio, & Bautone Conſulibus.* Hæc *S. Auguſt.* quo atteſtante impietas hujus delicatuli, & incontinentis Pſeudomonachi à *S. Hieronymo* duobus Satyricis libris 49. capita continentibus (qui in *vet. cod.* videri poſſunt ſub Tit. *Epiſt.* 9. & 10.) repreſſa eſt, atque, ut *Spondanus A. C.* 390. aſſerit, *Siricio* Papa damnata, prouti & in *Concilio Mediolanenſi* authoritate ejuſdem *Siricii* Pontificis celebrato ab *Ambroſio* ejuſdem Eccleſiæ Antiſtite, ac tandem Sectatores ejuſdem hæreſis à *Theodoſio* magno proſcripti, ipſe vero hæreſiarcha ad inſulam *Boam* in litore *Dalmatiæ* poſitam relegatus. Qui poſtquam huc deportatus fuiſſet, nuſquam amplius auditus fuit, ubi & ad A. C. 412. inter luxurioſas epulas libidinum, & voluptatum magnus fautor turpem effudit animam.

X. Luciferiani porrò hæretici, ſic à Lucifero *Calaguritano*, Epiſcopo *Sardiniæ* dicti. De hoc *S. Hieronymus lib. de Scriptorib. Eccl.* ſic diſſerit: *Lucifer Calaguritanus, Epiſcopus, cum Pancratio, & Hilario Romanæ Eccleſiæ clericis, ad Conſtantium Imperatorem à Liberio Epiſcopo pro fide Legatus miſſus, cum nollet ſub nomine Athanaſii Nicænam damnare fidem, in Palæſtinam relegatus, miræ conſtantiæ, & præparati animi ad Martyrium, contra Conſtantium*

Impe-

Imperatorem ſcripſit, librumque ei legendum miſit: Ac non multo poſt ſub Juliano principe Caralis reverſus eſt. De hoc eodem *S. Iſidorus* Etymologiarum *lib. 8.* ſequentia notat: *Luciferiani à Lucifero Syrimæ Epiſcopo orti, qui Epiſcopos Catholicos, qui Conſtantii perſecutione perfidiæ Arianorum conſiſtentes erant, & poſtea correcti in Catholicam Eccleſiam redire delegerunt, damnantes, ſive quod crediderunt, ſive quod ſe credere ſimulaverunt; quos Catholica Eccleſia materno recepit ſinu, tanquam Petrum poſt fletum negationis. Hanc illi Matris charitatem ſuperbe accipientes, eoſque recipere nolentes ab Eccleſiæ communione receſſerunt, & cum ipſo Lucifero ſuo auctore, qui mane oriebatur, cadere meruerunt.* Caſus autem hujus occaſionem deſcribit *Spondanus ad A. C. 362. Lucifer* Epiſcopus redux ex exilio à *Liberio* Papa conſtitutus fuerat Legatus ad componendas *Orientis Eccleſias*, in *Concilio Alexandrino* authoritate Pontificia celebrando: cui pro ſocio adjunctus *Euſebius* Epiſcopus *Vercellenſis*, vir & doctrinæ, & ſanctitatis eximiæ: dum ergo *Antiochiæ*, ubi diſſidentibus partibus orthodoxorum *Euſtathianorum*, & *Meletianorum*, ſed in unum poſſe revocari ſperantibus, ſi utriſque gratus eligeretur Antiſtes, *Paulinumque* crearet Epiſcopum, Sanctum quidem, & dignum eo munere virum, ſed tamen in quem acquieſcere plebs utraque non poſſet, moratur; hic cum duobus Diaconis *Luciferianis Alexandriam* ad Synodum perrexit. Ubi cum ſtatutum fuiſſet, ut Epiſcopis, & Sacerdotibus olim *Catholicis*, qui vel ignorantia, vel vi adhibita, aliqua hæretica communionis contagione ſe maculaſſent, ſi ſincere pœnituerint, aditus Eccleſiæ Catholicæ pateat, atque in eodem honoris gradu, quo antea inſigniti fuerant, recipiantur. Porro cum *Euſebius Alexandria Antiochiam* rediiſſet, ibique populum in duas factiones partitum offendiſſet, quod non omnes *Paulini* electioni à *Lucifero* factæ acquieviſſent, *Luciferi* factum improbavit. Qua improbatione irritatus *Lucifer*, reprobans aliunde lapſos Epiſcopos cum dignitate recipi, *Schiſma* conflavit, in eo ſitum: Quod neque cum lapſis, neque cum iis, qui eos admiſerant, communicaret. At nihil eum, ut *Theodoretus lib. 3. cap. 5.* ſcribit, contra doctrinam egiſſe, præter *ſchiſma*, quod conflavit, teſtatur *S. Ambroſius orat. in funere fratr.* Qui rediens in ſuam *Sardiniam*, ibidem A. C. 371. mortuus eſt. *Baronius* quidem aſſerit eum in ſchiſmate mortuum, *Spondanus* autem negat, multiſque argumentis probat ipſum pœnitentiam egiſſe, & palinodiam ceciniſſe. Poſt obitum vero ejus, ſectatores ipſius, quorum exiguus fuit numerus, ſe in *Hiſpaniam* receperunt: ibique ut ſolos ſanctos, & puros, à reliquis omnibus Orthodoxis diviſos conſediſſe, docet *S. Hieronymus Libro adverſus Luciferianos*, quo & eoſdem, dum ejus tempore *Romæ* turbas excitabant, acerrime confutavit: habeturque in *vet. Cod.* ſub Tit. *Epiſt. 14.* in qua dum ulcus ſchiſmatis *Luciferi* tangit, vocat etiam ipſum poſt obitum *beatum*, quod vix apud eum reperias de quoquam *non Catholice* mortuo uſurpatum. Sectatores porro ejus ſub *Theodoſio* Imperatore eo ipſo, quo oborti ſunt ſæculo, extinctos penitus eſſe tradit *Spondanus* ad A. C. 362.

XI. Sed quemadmodum *S. Hieronymus* pro tuenda fide Catolica *hæreticos* ſapientiſſimis ſuis ſcriptis nervoſiſſime coarguebat, & explodebat, ita etiam inventi fuêre adverſarii, qui ejuſdem ſanctiſſima, ſimul & doctiſſima ſcripta calumniari præſumebant. Cum etenim *Joviniani* inſanam doctrinam contra virginitatem vulgatam confutâſſet, ipſam deinde virginitatem ex *Bethlehem Epiſt. 17.* ad *Euſtochium*, item *Epiſt. 18.* ad *Demetriadem*, ſuper omnia commendaſ-

Digitized by Google

daſſet, non leviter impugnari cœpit à pleriſque, ſignanter à quodam Monacho, quod cum totus eſſet in commendatione virginitatis, quam *Jovinianus* deprimebat, viſus eſſet cum *Manichæis* nuptias deſpexiſſe. Qua de re admonitus ab amicis *Domnione*, & *Pammachio Hieronymus*, coactus eſt, cum jam amplius eadem tam in citatis Epiſtolis, quam in Libro contra *Jovinianum* contenta pro virginitate ſcripta revocari nequirent, pro eorundem roboratione *Apologias* binas concinnare. Quarum prima in *vet. cod.* ſub Tit. *Epiſt.* 47. ad *Pammachium*, docet ſe non damnâſſe nuptias, ſed illis virginitatem prætuliſſe: & Apoſtoli capitulum benignius à ſe, quam à cæteris interpretatum fuiſſe. Altera autem in *vet. cod.* ſub Tit. *Epiſt.* 48. ad *Domnionem*, invehitur contra garulum Monachum detractorem ſuum, qui ſcripta ejus contra *Jovinianum* carpebat, monetque eum, ut ſcriptis agat, ſi audeat detractare, non maledictis. Meminit ipſemet *S. Hieronymus* libelli, ſeu Epiſtolæ in laudem virginitatis ſcriptæ in *Epiſt.* 78. ad *Demetriadem* his verbis: *Ante annos circiter* 30. *de virginitate ſervanda edidi librum: in quo neceſſe mihi fuit ire contra vitia, & propter inſtructionem virginis, quam monebam, diaboli inſidias patefacere. Qui ſermo offendit plurimos, dum unuſquiſque in ſe intelligens quid diceretur, non quaſi monitorem libenter audivit, ſed quaſi criminatorem ſui operis adverſatus eſt. Veruntamen quid profuit armâſſe exercitum reclamantium, & vulnus conſcientiæ dolore monſtrâſſe: liber manet, homines præterierunt.*

XII. Ratio calumniarum in *S. Hieronymum* occaſione dicti libelli de Virginitate vibratarum fuit hæreſis *Manichæorum*, quæ etiam hoc tempore vexabat Eccleſiam; hinc *Manichæorum* cauſam eos agere, qui virginitatem nuptiis præferebant, jactare ſolitum fuiſſe *Jovinianum S. Auguſt.* De nuptiis, & Concup. *lib.* 2. *cap.* 23. tradit. Atque ideo hic ſanctus Præſul, & Doctor, quod ſciret *Hieronymum* inde paſſum calumniam (quantumlibet pie ſancteque ſcripſiſſet, conteſtatusque eodem ipſo in *Joviniano* ſcripto fuiſſet, ſe & *Marcionis*, & *Manichæi*, atque *Encratitarum* dogmata deteſtari) ipſe cautior adverſus eundem *Jovinianum* alia via ſibi agendum propoſuit, ut teſtatur *lib.* 2. Retractat. *cap* 22. nempe, ut quantum liceret nuptias laudibus celebraret, ac ſimul præconia virginitatis extolleret. Taliterque elaboravit Commentarium illud *de Bono Conjugali* adverſus *Jovinianum*. *Severus Sulpitius Hieronymi* coævus *Dialogum* ſcribens *de monachis*, & *anachoretis orientalibus*, de ſupracitato libello S. *Hieronymi* pro conſervanda virginitate edito, quendam introducit ita loquentem: *Ante hoc quinquennium quendam ipſius libellum legi, in quo tota noſtra natio monachorum ab eo vehementiſſime vexatur, & carpitur.* Et poſt pauca: *Nihil*, inquit, *penitus omiſit, quod non carperet, laceraret, exponeret: præcipue avaritiam, nec minus vanitatem inſectatus eſt: multa de ſuperbia, non pauca de ſuperſtitione diſſeruit. Vere fateor, mihi pinxiſſe videtur vitia multorum. Cæterum de familiaritatibus virginum, & monachorum, atque clericorum, quam vera, quam fortia diſputavit. Unde à quibuſdam, quos nominare nolo, dicitur non amari, quin & fremere dicuntur, cum in illo opuſculo ſcriptum legunt: Calibem ſpernit virgo germanum.* Ex quibus apparet, eos *Hieronymi* Scripta laudaſſe, & approbaſſe, qui ſe tactos non ſentiebant, & è contra, quos conſcientia mordebat, vituperaſſe, & carpſiſſe. Cæterum, quod ſordida hujuſmodi *Joviniani* hæreſis deformes in Urbem omnis generis libidines invexiſſet, *Theodoſius* Imperator lege ad A. C. 390. lata graviter puniri, nefandum autem Sodomiticum peccatum flammis vindicibus expiari ſancivit.

Digitized by Google

CAPUT X.

Sancti Hieronymi Cardinalitia dignitas.

I. INgens quantumvis inter Scriptores vitæ S. Hieronymi habeatur diſceptatio: *An idem vir Sanctus fuerit Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis?* nihilominus præſens Caput pro ejusdem Cardinalitia dignitate ſub diſſertatione problematica apponendum cenſui, affirmativam non negando, ſed neque negativæ adhærendo. Sunt namque plures, iique gravioris authoritatis Scriptores, qui S. *Hieronymum* ad hunc dignitatis honorem à *Damaſo* Papa ob ſupra allatas Sancti viri virtutes, ejusdemque in memorato *Concilio* pro Eccleſia Dei exantlatos labores ſublimatum fuiſſe aſſerunt. E quibus unus eſt *Joannes de Turre Cremata Cardinalis* in Quæſtionibus Evangeliorum. Alter, *Cornelius Schultingius* in Diſputatione de hac re edita. Tertius, *P. Alphonſus Ciacconius* in ſpeciali Opuſculo de Cardinalatu S. *Hieronymi.* Quartus, P. *Joſephus de Sequenza* in ejusdem Sancti Doctoris vita. Ac tandem, præter alios, graviſſimæ authoritatis vir, & ſcriptor S. *Auguſtinus Ep. Hipponen. & Eccl. Doctor*, in ſuis Sermonibus ad Fratres. Quibus merito ſubſcribendum cenſerem, niſi me Authores contrarium ſentientes deterrerent, meque neque affirmativam, neque negativam opinionem propugnaturum ſpopondiſſem; quandoquidem id ipſum approbent & Icones vetuſtiſſimæ ejusdem Sancti viri in Cardinalitio apparatu effigiatæ (ut videre eſt in imagine huic opuſculo præpoſita) item continua Eccleſiæ opinio, quantumvis necdum deciſa; ac tandem, quod eo tum jam Cardinalitia dignitas, eſto fors non in tali authoritate, tantoque ſplendore, honore, ac numero, quali modernis temporibus viſitur, ad An. videlicet Chriſti 325. in Concilio Romano ſub *Sylveſtro* Pontifice habito viguerit.

II. Negativam propugnant Cardinales *Baronius*, & *Bellarminus*, habentque pro fundamento ſui argumenti quandam ipſiusmet S. *Hieronymi* Epiſtolam, in qua ſcribens ad *Pammachium* clare, diſſerteque profitetur, ſe, cum in Sacerdotem à *Paulino* Epiſcopo ordinaretur, conſenſiſſe quidem ad ſuſcipiendum *Presbyteratum*, ea tamen conditione, ne cui Eccleſiæ (ut *cap. 8.* inſinuavi) ſua libertas obligaretur. *Voluit namque* (dicunt præcitati Authores S. *Hieronymo* dignitatem *Cardinalitiam* adimentes) *fieri Clericus, ita tamen, ut non deſineret eſſe Monachus, neque ei libertas migrandi, quemcunque in locum voluiſſet, adimeretur.* Nullum tamen horum S. *Hieronymum* ab honore *Cardinalatûs* impedire poterat, quemadmodum neque modernâ tempeſtate impediuntur *Cardinales* cum titulo ad certum locum alicujus Eccleſiæ in Urbe alligati, ad adminiſtrandos extra Urbem Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus. Utut ſit, benevolus Lector adhærebit ſententiæ ſive huic, ſive illi, pro placito ſuo: Ego verò cum *Ribadeneira* neque eos, qui S. *Hieronymum* probare contendunt fuiſſe *Cardinalem*, multum dignitatis, vel honoris eidem deferre: ſed neque eos, qui contrarium ſentiunt, auferre exiſtimo: quandoquidem glorioſus hic Eccleſiæ Doctor per ſe tantus fuerit, & ſit, ut neque hac, neque alia quacunque dignitate major, aut illuſtrior fieri potuiſſet; neque ejus honori, aut exiſtimationi quidquam derogari poſſit, quamvis ea caruiſſet.

Digitized by Google

III. Non abs re tamen ſubnectendam recentiorum, & vetuſtiorum Scriptorum judicabam opinionem in affirmativam potius, quam negativam propendentem. Et primo quidem: *Proſperi Cardinalis de Lambertini*, primum *Anconitanæ*, deinde *Bononienſis*, nunc vero univerſalis Eccleſiæ Pontificis *Benedicti XIV*. qui Operis ſui ante Pontificatum compoſiti *Lib. 3. cap. 33. num. 2.* de Cardinalatu *S. Hieronymi* hæc habet: „ Maximum quidem decus eſſet Cardinalium collegii, ſi de Cardinalatu *S. Hieronymi* quæſtio eſſet reſoluta. *In Sermone* 24. S. Auguſtini *ad Fratres de Eremo* leguntur hæc verba: *Legimus enim fratres chariſſimi, Sanctum Fratrem Hieronymum, Cardinalem fuiſſe in Eccleſia S. Laurentii Martyris.* At licet *Joannes Marquez* in Libro de Origine *fratrum Eremitarum S. Auguſtini cap. 8.* §. 2. probare conetur prædictos Sermones eſſe *Auguſtini*, concors tamen eſt Eruditorum ſententia, eos eſſe apocryphos, & *S. Auguſtino* falſo adſcriptos. Cardinalis *Baronius Tom. 4. Annal.* eum excludit à Cardinalitia dignitate validis profecto argumentis. Concordat Cardinalis *Bellarminus*. Ciacconius *Opuſculum* edidit *de Cardinalatu S. Hieronymi*, in quo plura de eo refert teſtimonia. Andreas Victorellus in *Notis ad vitam S. Damaſi relatam in Tom. 1. Ciacconii*, & *Auguſtinus Oldoinus eodem pariter loco* referunt, quæ hinc, atque inde deducuntur. Quare ad eos Lectores remittimus. „ Hucusque præcitatus *Proſper Cardinalis de Lambertinis*, nunc feliciter Eccleſiam Romano-Catholicam gubernans SS. Pater, qui pariter, ut ex contextu patet, contra morem ſuum nihil concludens, adeoque neque in affirmativam, neque in negativam declinans, Lectores benevolos ad citatos pro affirmativa Authores relegat, plus probabiliter his authoritatis, & credulitatis attribuendo.

IV. Opuſculum *Alphonſi Ciacconii* de Cardinalatu *S. Hieronymi* quemadmodum dudum habere deſiderabam, ita illud variis in Bibliothecis inquirebam, neque tamen reperire valebam: coactus exinde fui recurſum facere Romam, ad A. R. Patrem *Franciſcum Kovachich*, Ordinis noſtri in Curia Romana Procuratorem Generalem, eum inſtantiſſime requirendo, quatenus præattactum Opuſculum inquireret, eoque reperto, ea, quæ pro probanda Cardinalitia *S. Hieronymi* dignitate momentoſiora forent, excerpere, mihique transmittere dignaretur. Fecit vir humaniſſimus, & eruditionis ſtudioſiſſimus quod poſtulabatur, & quidem (ut in Epiſtola ſua ad me data ſignificabat) in Bibliotheca *Caſſinatenſi*, alias omnium Urbis, poſt *Vaticanam*, opulentiſſima, hoc tamen nullatenus invenire, conſequenter neque me in deſiderio meo conſolari poterat. Ne tamen totaliter voto fruſtrarer meo, idem optimus Religioſus innato ſibi erga publicum bonum zelo, ex alio Opere ejusdem *Alphonſi Ciacconi* de vita, & Rebus geſtis *Pontificum Romanorum*, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ *Cardinalium*: Item ex Notis *Andreæ Victorelli*: atque ex Additionibus *Auguſtini Oldoini*, ad præmemoratum *Ciacconium*: quæ ad Cardinalatum *S. Hieronymi* pertinere viro prudentiſſimo videbantur, fideliſſime proprio pugno deſcripſit, mihique transmiſit. Sunt autem ſequentia.

ALPHONSUS CIACCONIUS

Ex Ordine Prædicatorum, in vita, & rebus geſtis Pontificum Romanorum, ac Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ad A. C. 367. ſcribens de Damaſo Papa hæc habet.

V. Hoc eodem tempore (Anno videlicet 382. nam de hoc Anno *Ciacconius* in contextu hiſtoriæ loquitur, licet prior, nempe 367. in margine ponatur) *Sanctus Hieronymus* à *Damaſo* Papa Presbyter *Cardinalis* creatur, Titulo *S. Anaſtaſiæ* ad Palatinas, deinde *S. Laurentii* in *Damaſo*, novæ à ſe Baſilicæ conditæ juxta Theatrum *Pompejanum*. Quod autem fuerit Cardinalis, *Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus*, ſcribens ad *Auguſtinum* de vita Beati *Hieronymi*, & *Euſebius Cremonenſis*, Diſcipulus Beati *Hieronymi*, ſcribens ad *Theodonium* Senatorem *Romanum*, & ad *Damaſum* Epiſcopum *Portuenſem*. *Sanctus* item *Petronius Epiſcopus Bononienſis*, qui floruit A. C. 440. in *Tractatu Apophtegmatum Selectorum Sanctorum Patrum*. Qui Coëvus *S. Hieronymo* fuit, utpote, qui ex hac vita migravit A. C. 472. *Sanctus* etiam *Auguſtinus in ſermone* 25. *ad Eremitas*, vel cujuscunque Authoris antiqui ille ſit. Et omnes fere recentiores idem teſtantur, quos longum eſſet recenſere. Inter quos eſt *Nicolaus IV. Pontifex Romanus*, qui *S. Hieronymum* habitu *Cardinalitio*, qualis erat ſua ætate, opere vermiculato fecit exprimi ad *Paulam*, & *Euſtochium* ſermonem facientem. Accedit, quod à *Paulino* Epiſcopo Presbyter trigeſimo anno *Antiochiæ*, trigeſimo nono *Romæ* creatus itidem Presbyter nequivit fieri, niſi *Romæ* Presbyter *Cardinalis* crearetur, nam non poteſt idem creari *Romæ*, & *Antiochiæ* Presbyter, niſi alter titulus *Presbyterii* fuiſſet *ordinis*, alter *dignitatis*, cujus rei argumentum nos peculiari libello edito, latiſſime, & copioſe tractavimus, & comprobavimus *Hieronymi Cardinalitium Presbyteratum*. Hucusque *Ciacconius*.

ANDREAS VICTORELLUS

In Notis ad Ciacconium loco citato ita ſcribit.

VI. Cardinales *Baronius*, & *Bellarminus* negant *S. Hieronymum* fuiſſe Sacræ Romanæ Eccleſiæ *Cardinalem*: affirmant alii: *Cardinalis de Turre Cremata in cap.* Quamquam 2. *qu.* 7. Ex Hiſtoria, & Chronicis; Ex priſcis Scripturis; Ex *cap.* Eccleſia 16. *qu.* 1. Et quia communis ſententia eſt, probat *S. Hieronymum* Eccleſiæ Romanæ (*Antiochenæ* dixit *Cardinalis Bellarminus*) Presbyterum fuiſſe. Pro *Cardinalatus* dignitate *Hieronymi* afferri poſſunt: *Gloſſa in cap.* Quamquam 2. *qu.* 6. *S. Antoninus part.* 2. Hiſt. *Tit.* 10. *cap.* 6. *Petrus Maturus ibid. Micrologus cap.* 21. *lib.* de Eccleſ. Obſervat. Author Sermonum ad Fratres in Eremo. *Ado* in Martyrologio. *S. Notkerus*, itidem in Martyrologio, apud *Henricum Caniſium Tom.* 6. Antiqu. Lect. 2. *Kalend. Octobr. in Breviario manuſcripto* Bibliothecæ *S. Sylveſtri* in *Quirinali*, ſecundum ritum Sacræ Romanæ Eccleſiæ Sanctus *Hieronymus Romanæ Eccleſiæ Presbyter* appellatur. Idem fere habes in Breviario à Paulo III. promulgato editionis Pariſienſis A. C. 1543. Denique Sanctiſſimi hujus viri *Cardinalatum* tuentur multi. *Volaterranus lib.* 22. Antropologiæ. *Andreas Barbatia. Quæſt.* 1. *Baſilius lib.* de Præſtantia Cardinalium, ad Cardinalem *Beſſarionem*, ex verbis ejusdem *S. Hieronymi*: *Et nos Senatum habemus*. Item *Jacobus Philippus Bergomas* Supplementi Chronicorum *lib.* 9. *Vincentius* in Speculo Hiſt. *lib.* 15. *cap.* 18. *Nauclerus par.* 2. Chronographiæ, *Generat.* 15. *Sabellicus par.* 2. Raſp. Hiſt. *Enead.* 7. *lib.* 9. *Paulus Borgaſius*, de irregularitate *par.* 6. *Jo. Viguer*,

Digitized by Google

guer, in Inſtitut. Theol. *Jacobus de Varagine*, & *Petrus de Natalibus* in ejus vita, §. 1. *num. 8. Cornelius Schultingius Canonicus SS. Apoſtolorum apud Colonienſes*, in Confeſſione Hieroſolymitana. *Lancellotus Corradus lib. 2. cap. 2.* Templi omnium Judicum. Et alii plures. In *Vaticana* Bibliotheca vidi olim duos Codices manuſcriptos: *Alterum* ab *Antonio* Cardinali *Caraffa* eidem Bibliothecæ teſtamento donatum. Alterum, qui fuerat *Angeli Maſſarelli* Epiſcopi *Theleſſini*. In utroque erant varia. *In illo*: Tractatio *Anonymi*, oſtendentis *S. Hieronymum* fuiſſe Sacræ Eccleſiæ Romanæ *Presbyterum Cardinalem*. *In hoc*: Libellus, in quo diſputat Author: An is fuerit Romanæ Eccleſiæ Cardinalis? & affirmantem ſententiam ſequitur. Hæc *Victorellus*.

AUGUSTINUS OLDOINUS

In Additionibus ad Eundem Ciacconium hæc ponit.

VII. *Baronius*, *Ciacconium* affirmantem *S. Hieronymum* à *Damaſo* Papa *cardinalem* renuntiatum titulo *S. Anaſtaſiæ*, oppugnat, his verbis: „ Placuit autem Paulino eundem ordinare Presbyterum: cui tamen ſic ipſi aſſenſit, ut nihilominus conteſtaretur ſe nolle alicui Eccleſiæ adſcribi: quippe, qui nolens deſerere monachatum, liberum ſibi eſſe vellet, quo luberet pergere. Id enim ipſemet teſtatus eſt ad Pammachium Epiſt. 61. ſcribens, cum à Joanne Hieroſolymitano ei Eccleſiæ ſubjici tentaretur. Atque de illo Epiphanius apud eundem Epiſt. 60. ad Joan. Nec precibus adduci unquam potuiſſe, ut vel ſaltem in monaſterio ſacerdotis muneri alligaretur. At ſi, quod plerique dicunt, is à *Damaſo* factus eſt *cardinalis* tituli *S. Anaſtaſiæ*; cur cum redigi tentaretur à *Joanne* ſub Eccleſia *Hieroſolymitana*, non æque excepit, ſicut de ordinatione à *Paulino* facta, ita de Cardinalatu Eccleſiæ Romanæ? Vel, cur ex illa primitus à ſe facta conteſtatione *Paulino*, ſe omnino liberum declaravit, ſi interim in titulum Cardinalis à *Damaſo* cooptatus eſt? Neque enim Cardinalis quis unquam ſine titulo Eccleſiæ particularis eſſe potuit. Nec eſt, quod fingere quis poſſit, *Hieronymum* poſtquam recuſavit adſcribi Eccleſiæ *Hieroſolymitanæ*, venientem *Romam* id accepiſſe à *Damaſo*: nam illa, qua hæc refert, ad *Pammachium* Epiſtola (ut ibi teſtatur) ſcripta eſt decimo tertio anno poſt ſuum *Româ* reditum *Hieroſolymam*, totidemque, & amplius poſt obitum *Damaſi*. Sed quid eſt, quod eam dignitatem conſecutum volunt, quod intime *Damaſo* inhæreret? Quaſi. vero neceſſe fuerit; omnem, qui ab Epiſtolis eſſet Summo Pontifici (hoc enim munere poſtea functum *Hieronymum* apud *Damaſum*, ſuo loco dicetur) fuiſſe Cardinalem: cum de *S. Proſpero* certum ſit ex *Gennadio* de viris illuſtrib. *cap. 84.* in eodem miniſterio uſui fuiſſe *S. Leoni*, nec tamen Cardinalem extiſſe. Cæterum Authores illi, apud *Auguſtinum Serm. 24. ad Fratres in Eremo*, qui hanc dignitatem in *Hieronymo* adſtruere conantur, præter, quod incerti ſunt, & plerumque recentiores, multis præterea ſcatent mendaciis, ut nulla iis fides tuto adhiberi poſſit. „ Hæc ſunt verba *Baronii* contra Cardinalatum *S. Hieronymi* quæ etiam apud *Spondanum* ejusdem Compendiatorem *pag. 386.* leguntur. Quibus ſubjungit *Oldoinus*. His omnibus validis Argumentis *Baronius Hieronymum* à *Cardinalitia* dignitate excludit. Tanti viri authoritas cùm multum apud me valeat, in eandem me traduceret ſententiam, niſi immo-

morarer teſtimonio doctiſſimorum virorum, *Cyrilli* ſcilicet Epiſcopi *Hieroſolymitani*, *Euſebii Cremonenſis* Diſcipuli ejusdem, & *Petronii* Epiſcopi *Bononienſis*, qui floruit circa annum noſtræ ſalutis 440. Hi enim omnes coëvi Divi *Hieronymi*, *Hieronymum* inter *Purpuratos Patres* admiſſum à *Damaſo* affirmant, ut refert *Ciacconius* in Opuſculo, quod edidit de Cardinalatu S. *Hieronymi*. Neque dubitare quis poterit hos omnes, qui *Hieronymum* noverunt, ſecumque horum aliqui familiariter egerunt, erraſſe, vel mentitos in re cæteroquin illis temporibus, quando ſcripſerant, notiſſima; dum omnes, qui vitam tunc temporis ducebant, illos objurgare de errore perſpicuo, vel aperto mendacio potuiſſent. Legat, quisquis veritatem indagare in hac re percupidus vivit, præter *Ciacconii* Opuſculum ſupra laudatum, & *Joannis Marquez*, viri eruditiſſimi, Librum de Origine Fratrum Eremitarum S. *Auguſtini*, qui contra Cardinalem *Robertum Bellarminum*, S. *Auguſtinum* Authorem facit *Sermonum ad Fratres in Eremo*. Item: *Cornelium Schultingium* Colonienſem in Diſputatione ſuper hac re. Ac *Molanum*, de Hiſtoria ſacrarum imaginum *lib.* 3. *cap.* 42. Ita & hucusque *Oldoinus*.

VIII. His tribus à Cardinali *Proſpero de Lambertinis*, ut ſupra dictum, citatis adjungo ego *Spondanum* ſæpefati *Baronii* Epitomatorem, qui relatis ejusdem contra Cardinalatum S. *Hieronymi* argumentis *pag.* 386. hanc apponit *Notam*: „ (Egit etiam de „ his *Baronius* Anno 382. Num. 25. „ Sane tamen *Pelagius* Papa ſecundus „ in Epiſtola ad *Eliam Aquilejenſem* „ (ſeu potius *Gregorius* magnus eam „ *Pelagii* nomine, ut putatur, ſcripſerit) quàm longè poſt hæc à ſe „ *Baronius* acceptam à *Nicolao Fabro* „ edidit in Appendice *Tomo* 9. inſerendam Anno 586. diſerte paulo „ ante finem vocat *Hieronymum*: *Noſtræ Eccleſiæ Presbyterum*, hoc eſt: „ *Romanæ*. An, quia diu *Romæ* vixit Presbyter inſerviens Pontifici, „ etſi non in ejus Eccleſiæ clerum „ cooptatus? An vero potius, quia „ cum Patria *Dalmata*, ſive *Illyricus* „ eſſet, eo nomine pertineret ad ſpecialem *Romano Pontificis Patriarchatum*) „ Hæc habentur apud *Spondanum*. Ex quibus itaque hucusque adductis Benevolus Lector aſſumat tuendam ſententiam, quæ ſibi præplacuerit, nihil exinde, ut jam inſinuatum eſt, Sancto noſtro *Hieronymo* honoris, aut gloriæ detracturus, nihilque adjuncturus. Quia tamen ſæpecitati *Schultingii* diſputationem de eadem materia editam, ac operi ſuo *Confeſſionis Hieronymianæ* inſertam, qua *Purpurati Dalmatæ* dignitatem Cardinalitiam acriter propugnat, præ manibus haberem, Opuſculo huic ſpeciali capite adnectendam jure merito exiſtimabam. Adeoque ſit

CAPUT XI.

Sancti Hieronymi Cardinalatus à Cornelio Schultingio propugnatus.

I. CONſtanter pernegant Adverſarii, usquam ante tempora beati *Hieronymi* auditum fuiſſe nomen Cardinalium. Verum hanc falſam opinionem funditus evertere mihi tam facile eſt, & in promptu, quam quod facillimum. Nam tempore *Hieronymi* fuiſſe Cardinales docet *Volaterranus lib.* 22. Antropologiæ. *Invenio* (ait) *in antiquis tabulis, apud Eccle-*

Eccleſiam Aretinam, *Originale Donationis cujusdam Zenobii Senatoris Romani*, *eidem Eccleſiæ usque ad tempora Damaſi Pontificis facta*, *ubi hujusmodi eſt ſubſcriptio: Et Ego Jo. S. R. E. Diaconus Cardinalis*, *ex parte Damaſi Pontificis laudo*, *& confirmo*. Non mirum itaque, quod *Damaſus* Pontifex beatum *Hieronymum* Sacræ Romanæ Eccleſiæ Presbyterum Cardinalem (utpote cui ab Epiſtolis erat Eccleſiaſticis) tam paterno affectu fuerit proſecutus. Fateor, quod non magnis redditibus abundabat, neque Eccleſiam immoderatis ſumptibus onerabat, ſed, quod ad ſplendorem, & majeſtatem hujus ampliſſimi ordinis facit maxime, tam profundæ fuit eruditionis, ut cum eo ex hoc ordine nemo unquam fuerit comparandus. Falluntur autem, quotquot ſcriptis ſuis mandârunt, nomen, & dignitatem Cardinalitiam fuiſſe conditam à *Benedicto VIII.* ſub A. C. 1033. Nam & Divus *Gregorius Cardinalem Sacerdotem* commemorat, qui & Epiſcopus eſſe non deſinit, *Lib. 2. Epiſt. 25. & 52.* Huic dans & uſum *Pallii Lib. 7. Epiſt. 5.* Inſignia Cardinalium eſſe recentiora, & A. D. 1033. illis addita, & deinde circa A. C. 1250. ab *Innocentio IV.* amplificata non invitus conceſſero: ſed Cardinalium nomen veteribus fuiſſe plane ante ætatem *Benedicti VIII.* incognitum, plane pernego. In publico officio, quod Eccleſia (forte *Colonienſis*) de *S. Hieronymo* ſolemniter celebrat, bis *S. Hieronymus Cardinalis* fuiſſe perhibetur. Nec mirum profecto: Nam ſi, ut ipſe locuples ſatis teſtis eſt, in *Apologia contra Rufinum*, totius Urbis ſtudia in ipſum conſonabant, ut omnium pene judicio, dignus *ſummo Sacerdotio* decernebatur: quid abſurdi continet, ſi *Cardinalem*, quæ dignitas *Pontificia* ſecunda, & proxima eſt, fuiſſe aſſeramus? Neque ſane arrogantiæ vitio id adſcribendum eſt, quod ipſemet ſe faſtigio, & culmine Pontificiæ majeſtatis dignum fuiſſe ob ſanctitatem, humilitatem, & diſſertitudinem profiteatur: nam veritatis hanc vocem *Rufini* invidi Sycophantæ, & æmuli Sanctiſſimi viri, malitia, & improbitas ab invito, tanquam teſtimonium integritatis extorſerat.

II. Audiamus quæſo magnum, & perdiligentem antiquitatum inveſtigatorem *Carolum Molinæum*, bonum *JuràConſultum*, malum *chriſtianum* ſi ſola ſine ratione, vel teſtibus ejus valeret authoritas. *Notandum obiter* (ait de *Cardinaliũ* origine) *non fuiſſe inventum unius ſolius Papæ*, *ſed Symmiſtarum quoque ſuorum*, *videlicet Parochorum Romæ* (*quos vulgo Curatos appellant*) *non totius Diœceſis Romanæ*, *ſed ſolius Urbis*, *& ſuburbiorum. Cum enim hi eſſent Papæ* (*utpote proprio Epiſcopo*) *non minus aſſidui*, *quam in eadem Urbe vicini*, *videntes favore*, *judicioque Imperatorum*, *Officialium*, *& ſubjectorum Imperialium plus ſuo Epiſcopo*, *quam reliquis Epiſcopis Provincialibus tribui* (*utpote in loco*, *quod eſſet caput Imperii ſedentis*) *cœperunt & ipſi cum ſuo Epiſcopo*, *& ejus Archi-Presbyteris*, *& Diaconis hunc mundanum favorem pro jure arreptum*, *quacunque occaſione augere*, *propriumque*, *& Papæ*, *velut commune negotium collatis operibus urgere*: *atque ſe tanquam aſſiduos*, *familiares*, *conſiliarios*, *& laterales Papæ*, *è numero reliquorum Parochorum in altiorem ordinem*, *nonnunquam prærogatæ dignitatis collegium erigere*, *novo*, *& ſplendido in id confecto vocabulo*, *ſeſe Cardinales appellarunt.* Hæc *Molinæus*. *Joannes* vero *Calvinus lib. 4. cap. 7. ℣. 30.* Non Inſtitutionum, ſed Deſtructionum Chriſtianæ fidei: Originem Cardinalium ad tempora *Gregorii I.* tantum extendit, nihilque Cardinales ab Epiſcopis differre exiſtimat, immo Epiſcopis fuiſſe longe inferiores, nihilque præter fucum, & inanem larvam retinere Cardinales noſtros mentitur. *Remundus Rufus*, Jurium Doctor diſſertiſſimus, & in ſupremo *Pariſiorum* ſenatu Advocatus,

tus, in doctiſſima ſua defenſione pro Pontifice Maximo, Cardinalibus, Epiſcopis, totoque Ordine Sacro in *Molinæum* graviſſime, ſolidiſſimeque invectus, ejuſdem calumniam refellit, & tria Capitalium Cardinalium: munus videlicet, originem nominis, & inſignia diligenter explicat. Cujus graviſſimi Scriptoris ſubjecta verba ſic habent: „ Munus quidem „ ipſum ortu ſuo æquale eſt Presby„ terio, & Diaconatui, quod intelle„ ximus jam dudum ex Ignatio, qui „ vixit Apoſtolorum temporibus: „ in *Epiſt. ad Trallianos. Quid eſt* (in„ quit) *Presbyterium, niſi inſtituto Con„ ſiliarii, & Confeſſoris Epiſcopi? Quid „ Diaconi, niſi imitatores Chriſti mini„ ſtrantes Epiſcopo?* Iſtud autem eſt „ munus Cardinalium, quod nemo „ negarit, & *Molinæus* nunc fatetur. „ Quare *Hieronymus ad Ruſticum* Cæ„ tum Presbyterorum, *Senatum* ap„ pellat, apud *Gratianum Diſt. 16. „ qu. 1. Senatum* (inquit) *Romani ha„ bebant, cujus concilio cuncta agebant: „ & nos habemus Senatum noſtrum, cæ„ tum Presbyterorum.* Antea oſtendi„ mus Presbyteros inſtitutos, ut ju„ varent Epiſcopos: & ita *Concilium „ Carthaginenſe 4. can. 25.* Quod eſt „ apud *Gratianum Diſt. 95.* tranſum„ ptum: *Epiſcopus* (inquit) *in Eccle„ ſia in ſeſſu Presbyterorum ſublimior ſe„ deat, intra domum vero collegam Pres„ byterorum ſe eſſe cognoſcat.* Et hæc „ quidem de munere. De *Origine „ nominis* vero iſta comperta habe„ mus ex *S. Auguſtino lib. 1.* de *Baptiſ„ mo* contra *Donatiſtas, cap. 6.* Ubi „ *Auguſtinus Cardinales Donatiſtarum* „ vocat: *Grandioris partis Presbyteros,* „ quæ pars *Carthagine* erat, ejusque „ *Epiſcopus Primianus Carthaginenſem* „ enim ſæpenumero intelleximus „ *Afrorum Primatum Primatem* eſſe, & „ vulgo dici ſolet. Ex *Auguſtino* er„ go diſcimus *Cardinales Presbyteros,* „ vel *Diaconos* eſſe, non omnium „ quidem *Epiſcoporum*, ſed primæ, „ & majoris partis, ſeu Sedis. Di„ ſtinguebantur ergo magnitudine „ *Epiſcoporum* ſuorum iſti *Presbyteri,* „ ab aliis aliorum *Epiſcoporum*: genere „ quidem omnes *Presbyteri, Conſilia„ rii,* & *Confeſſores Epiſcopi*, eſt com„ mune iſtud munus omnium, at „ non omnes *Cardinales*, ut nec om„ nes *majores Epiſcopi. Cardinalis* e„ nim nil niſi *Presbyter* erit, vel *Dia„ conus* primarum ſedium, præſer„ tim *Primates Primatum.* Et ante „ *Auguſtinum* nomen iſtud fuiſſe ex „ *Concilio Romano à Sylveſtro* A. C. 325. „ habito intelligitur *Can. 6. Diaconi* „ (ait) *Cardinales Urbis Romæ ſint ſep„ tem.* Non eſt itaque novum, & „ recens *Cardinalium* vocabulum, ut „ jam milleſimam centeſimam ætatem „ ab *Auguſtino*, qui illa ſcripſit, ſu„ peret: & à *Sylveſtro* milleſimam du„ centeſimam. Nec tunc primum „ inditum probabile eſt. „ Plura de Etymologia, & vi Nominis, atque *Cardinalium* inſignibus apud eundem *Ruffum* reperies, quæ, brevitati conſulens, prætereo.

III. *Paulus Bargoſus, Feltrenſis* Epiſcopus, *Nemoſienſis* Gubernator Generalis, ac Prolegatus in *Turcia*, Jurisconſultus acutiſſimus: in *Tractatu* de Irregularitatib. Ordinum, Officior. ac Beneficior. Eccleſiaſticor. *part. 6.* De origine prima *Cardinalium* prolixè varias diverſorum commemorat opiniones: Ubi primum ortum *Cardinalium* refert ad tempora *Pontiani* Papæ, qui floruit A. C. 237. & fuit decimus nonus Papa poſt *Petrum.* Vel vero ad *Marcelli* Papæ ætatem, qui vixit A. D. 294. ſummus hic Canoniſta, doctiſſimusque Epiſcopus non veretur beatum *Hieronymum* bis *Cardinalem Presbyterum* appellare. His *Remundi Ruffi*, & *Pauli Bargoſi* verbis diligenter inſpectis, attenteque conſideratis, non modò *Caroli Molinæi*, ſed & *Joannis Calvini*, atque *Polydori Virgilii* commentum in fumos evaneſcit.

IV.

IV. *Polydorus Virgilius*, de inventione rerum *Lib. 4. cap. 4.* ad *Evariſtum*, ſeu *Eucbariſtum* natione *Græcum*, à Patre *Bethlehemita Bethlehemiten* cognominatum, qui floruit A. C. 112. primam *Cardinalium* originem refert: *Is enim* (ſcribit) *Pontifex primus omnium Titulos ipſis Presbyteris diviſit, ſeptemque Diaconos inſtituit, imitatione Apoſtolorum. Hunc Dionyſius circa Annum ſalutis* 267. *& Marcellus circa Annum Redemptionis noſtræ* 294. *Pontificis ſecuti, Titulos dilatârunt, atque amplificârunt: ut Damaſus, & Platina teſtificantur; à quibus Guido Archidiaconus in commentariis in ſextum Juris Pontificii Librum, & Franciſcus Zabarellus Cardinalis, ex teſtimonio Martini Ciſtercienſis Hiſtorici non diſcrepant.* Hæc quidem veritati conſentaneè, nec inepte ab eo prodita arbitror. Sed in ſequentibus priora manifeſte oppugnare, & ſibi contradicere videtur. Quam enim ineptum, & falſum ſit illud, quod in ſubſequentibus affirmat: Per id videlicet tempus, quo *Hieronymus* vixit, ne nomen quidem tam ſublime Cardinalis fuiſſe auditum: cujus oppoſitum ante ex *Volaterrano*, *Auguſtino*, & *Concilio Romano* ſub *Sylveſtro* habito eſt demonſtratum. Quam plane hæreticum, quod in *eod. cap.* aſſerit: *Bonifacium III.* ab Imperatore *Phoca* impetraſſe; ut in omnes Epiſcopos prærogativam haberet, omniumque caput perpetuo foret; quaſi vero non Jure Divino, & mandatu Chriſti ſemper in omnes, & ſuper omnes alios Epiſcopos habuiſſent Pontifices eminentem poteſtatem, quod à noſtris evidentiſſime eſt comprobatum. Deinde quid referret, ſi maxime vocabulum Cardinalis eo tempore in uſu non fuiſſet? cum Romanæ Eccleſiæ Conſiliarii, & Papæ Coadjutores in executione Pontificialis Officii ſemper exstiterint. Quid litigamus per inanem Logomachiam de verborum apicibus? cum de re ipſa liquidiſſime conſtat.

V. Inter Parenthesim. Cùm in præcedentibus ſæpius acta fuerit mentio *De Origine Cardinalium*, & alias frequentius etiam in dubio habita, atque acriter diſputata extiterit; placet hanc à *Ciacconio* conſcriptam, mihique à ſupra memorato A. R. P. Ordinis noſtri ad Curiam Romanam Procuratore Generali ſubmiſſam de verbo ad verbum hic loci apponere, ac tandem pro complemento utriusque diſceptationis iterum ad *Schultingianæ* propugnationis concluſionem regredi.

ORIGO S. R. E. CARDINALIUM.

Ex Ciacconio, ad A. C. 150. poſt Vitam S. *Hygini* Papæ.

VI. Nomen Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum Sanctæ *Romanæ* Eccleſiæ *Cardinalium*, licet non ſtatim à principio fuerit *Romanæ Eccleſiæ*, ſed progreſſu temporis ortum, munus tamen ipſorum ſemper extitit cum *Pontificia ſede* conjunctum. *Pontificatus* namque citra opem, ſubſidium, & conſilium multorum adminiſtrari nequivit unquam. Unus etenim haud poterat tantam ſolus molem, & pondus ſuſtinere, quin in partem miniſterii nonnullos idoneos adſciſceret, quibuscum ardua negotia Eccleſiæ, pro tempore occurrentia tractaret, ac penſum cuique laboris impertiretur. Tales fuerunt apud *Petrum*, Apoſtolorum Principem *Linus*, *Cletus*, *Clemens*, *Anacletus*, & *Marcus* Evangeliſta, atque alii permulti, qui *Pontificatus* ejus munia, & onus ſubiêrunt, & Coadjutores, ac Conſiliarii in re gerenda, & adminiſtranda ſuêre. Qui licet nomen *Cardinalium*, tunc inſuetum, haud habuerint, munus tamen, & officium genuinum, quod nunc *Cardinales* exercent, procul dubio præſtiterunt.

VII. Non multo autem poſt *Evariſtus* Titulos in Urbe Presbyteris diviſit, ut unusquisque ſuæ Parœciæ terminis, certisque limitibus diſtingueretur. Deinde *Hyginus*, tradente *Damaſo*, clerum compoſuit, & gradus diſtinxit. Hinc creditur gradus ita diſtinxiſſe, ut alii ſuperiores, alii inferiores *Presbyteri*, & *Diaconi* haberentur; alii præeſſent, ſubeſſent alii; & quidem *Cardinarii*, aut *Cardinales* cognomento *Præſidum Aſiæ*, honoris gratia, illis adjecto, reliqui autem ſimplices *Presbyteri*, & *Diaconi* Eccleſiæ *Romanæ*, non tamen *Cardinarii*, aut *Cardinales* dicerentur. Erant autem tunc *Romæ* Curatores Urbis, ſub Præfecto Urbis conſtituti, qui, quæ Regionis cujusque eſſent commoda, civiliter adminiſtrabant; hos noſtra ætas *Capita Regionum* vocat. Horum imitatione ad promovendam *Religionem Chriſtianam* Prædicationem, Baptismum, & Euchariſtiam miniſtrandam, ſeptem primùm *Diaconi* ſeptem Regionibus præfecti, quæ ſolæ ex quatuordecim ab incendio *Neroniano* ſalvæ, & incolumes evaſerant, atteſtante *Tacito*, qui ait; *In Regiones quatuordecim Roma dividitur, quarum quatuor integræ manebant, tres ſolotenus dejectæ, ſeptem reliquis pauca tectorum veſtigia ſupererant, lacera, & ſemiuſta.*

VIII. Primis ergo temporibus, non multo poſt *Neronis* Imperium, ſicut ſeptem Curatores, aut Capita erant Regionum Urbis, Civilia tractantia; ita totidem iisdem Regionibus Curatores inſtituti ſeptem primores *Diaconi*, qui Sacram Religionem Chriſtianam promoverent, & vita, ſi opus eſſet, expoſita pietatem tuerentur. Quod ex *Decretis Symmachi*, *Hormiſdæ*, *Gelaſii*, ac *Gregorii Magni* Pontificum maximorum eluſceſcit. Floruit autem *Symmachus* A. D. 499. in cujus *Decretis* ita *Diaconi* Regionarii ſubſcribunt: *Cyprianus Diaconus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Regionis ſeptimæ his ſubſcripſi, & conſenſi Synodalibus conſtitutis, atque in hac me profiteor manere ſententia.* Et rurſus: *Anaſtaſius Diaconus Regionis primæ ſubſcripſi. Citonatus Diaconus Regionis quintæ ſubſcripſi. Joannes Diaconus Regionis ſecundæ ſubſcripſi. Tertullus Regionis quarta ſubſcripſi.* Sed ante *Symmachum S. Sylveſter* primus Beatiſſimus Pontifex, in Concilio Romano, inter Thermas *Domitianas* celebrato, ſeptem Regiones feciſſe traditur, easque diviſiſſe Septem *Diaconibus*, *Fabiano*, *Marco*, *Liberio*, *Arcidamo*, & *Julio*, & aliis duobus *Priſco*, & *Theodoro* ad hanc ſarciendum numerum ordinatis. Origo igitur vera Cardinalium ex antiquis Curatoribus, ſeu Capitibus Regionum Urbis *Romæ* primitus deſumpta, & ab *Evariſto*, & *Hygino* Sanctiſſimis Pontificibus inchoata, & a Beato *Sylveſtro* non tam inſtituta, quam renovata.

IX. Cæterum factum eſt, ſuadentibus aliis poſt *Evariſtum*, & *Hyginum* temporibus, ut ſe non amplius à Regionibus, quibus præerant, ſed paſſim ab ædificiis, & Patrimoniis Eccleſiæ, à piis viris, & matronis potentioribus in ſubſidium Presbyterorum, & Diaconorum legatis, diſcriminis ſe cauſa nuncuparent. Ex collationibus namque & Legatis virorum, ac piarum, & potentium matronarum non ſolum comperimus Eccleſiam Romanam fuiſſe ditatam, ut & *Ammianus Marcellinus* licet Ethnicus *lib.* 27. atteſtatur, verum etiam Presbyteros, & Diaconos Cardinales ſuos titulos adeptos, ut quisque in talibus domibus donatis habitaret, vel prædiis, aut aliis facultatibus relictis frueretur. Hinc Tituli orti: *Equitii*, *Veſtinæ*, *Pammachii*, *Lucinæ*, *Julii*, *& Calliſti*, *Damaſi Papæ*, *Paſtoris*, *Eudoxiæ*, *Æmilianæ*, *Creſcentiæ*, *Faſciolæ*, *Tigridæ*, *&c.* Tituli autem ejusmodi nihil aliud erant, quam redditus, vel proventus ex villis, prædiis, fundis, aut agris à piis

Digitized by Google

piis, ſive viris, ſive fœminis ad alendos Eccleſiæ miniſtros relicti, in quâ ſignificatione dicitur quempiam ad titulum ſive Beneficii, ſive Patrimonii ordinari, hoc eſt: ad redditus, qui vel ex Beneficio, vel ex Patrimonio percipiuntur, in ſuſtentationem ordinandi.

X. Quando autem proventus Legatorum copioſi erant, & opulenti, tunc non unus Cardinalis, ſed duo, vel tres Titulis præficiebantur: titulo namque Julii unico tres ſe Cardinales ſubſcripſerunt: *Paulus, Marcellinus, & ſeptimius.* Titulo *Equitii* totidem: *Felix, Sebaſtianus, & Adeodatus.* Titulo *Marcelli* duo: *Timotheus, & Venantius.* Titulo *Vizantii* duo: *Agatho, & Aſellus.* Hujuſmodi autem forma tam diu obſervata, quamdiu Chriſtiani intra Cœmeteria, & occulta loca ſe abdebant Sacramenta miniſtraturi, & percepturi Baptiſmi, & Euchariſtiæ, ob metum Principum, & Sacerdotum gentilium, qui eos inquirebant, & morte etiam mulctabant.

XI. Poſtquam autem Eccleſia ſub Principibus Chriſtianis cœpit libertate frui, & Templa publica in ſuis Titulis, vel Domibus legatis ædificari, tunc primum Cardinales, Titulis etiam Sanctorum Martyrum & Confeſſorum nomina adjecerunt, ita ſe ſubſcribentes: *Laurentius Presbyter Cardinalis S. Sylveſtri in Exquiliis titulo Equitii. Joannes Presbyter Cardinalis SS. Vitalis, Gervaſii, & Prothaſii, titulo Veſtinæ. Deusdedit Presbyter Cardinalis SS. Joannis, & Pauli, Titulo Pammachii. Petrus Presbyter Cardinalis S. Mariæ trans Tiberim, Titulo Julii, & Caliſti. Specioſus Presbyter Cardinalis S. Laurentii in titulo Damaſi Papæ. Baſſus Presbyter Cardinalis SS. Pudentis, & Pudentianæ, in Titulo Paſtoris. Andromachus Presbyter Cardinalis S. Petri ad Vincula, in Titulo Eudoxiæ.* Qui ordo deinceps ſervatus eſt. Hæc autem vera eſt Origo, & Progreſſus Cardinalium, qui ad tantum ſplendorem, & authoritatem pervenerunt, ut prima dignitas poſt Pontificiam habeatur, utpote qui ſoli nunc Papam creent, & ex illorum ferme Collegio eligendus aſſumatur. Hucuſque laudatus *Ciaconius.* Quia autem hujus præmiſſam de Origine Cardinalium diſſertationem *Andreas Victorellus* non contemnendis *Notis* illuſtravit, non abs re erit, ſi has oculis Lectoris benevoli ſubjecero.

NOTÆ ANDREÆ VICTORELLI

Super præmiſſa Ciacconii de Origine Cardinalium deſcriptione.

XII. 1ma. (Nomen) *Eugenius IV. par. 1. Bullarii*, Litteris: *Non mediocri &c.* in quibus de Dignitate Cardinalium. Vide etiam *Cardinalem de Turrecremata lib. 1.* Summæ de Eccleſia, *cap. 83. S. Sylveſter* in Concilio Romano Coadjutores ſuos Cardinales appellavit. Vide *Eugenium loc. cit.* de Cardinalium origine etiam *Panvinus*, in interpretatione vocum obſcurarum.

2da. (Munus tamen ipſorum) *Eugenius Pontifex* ſcriptum reliquit: *Officium tamen ipſum à beato Petro, ejusque ſucceſſoribus inſtitutum evidenter invenies.* Et *Stephani III.* Synodus: *Oportebat, ut hæc Sacroſancta Domina noſtra Romana Eccleſia (juxta quod à beato Petro, & ejus ſucceſſoribus inſtitutum eſt) rite ordinaretur, & in Apoſtolatûs culmen unus de Cardinalibus Presbyteris, aut Diaconis conſecraretur.* Cardinalis de *Turrecremata cap. 80. loc. cit.* Et in *cap.* quanquam *q. 7.* Cardinalium ſtatum à ſolo Chriſto originaliter, & primordialiter (ſic ille loquitur) inſtitutum fatetur. *Joannes Paulus Donatus cap. 8.* de jure eligendi

Digitized by Google

Miniſtros Eccleſiæ: Cardinales à Divo *Petro* inſtitutos tradidit. *Innocentius III.* ab *Eugenio IV.* relatus; Dei præcepto ex Veteri Teſtamento Cardinalium ſtatum duxiſſe opinatus eſt. Cardinalis *de Turre Cremata*, Argumenta ajentium Cardinales humano jure inſtitutos fuiſſe, refutat. De hac re etiam *Thomas Waldenſis lib.* 2. Doctr. antiqu. fidei *cap.* 54. *Art.* 3.

3tia. (Creditur gradus ita dixinxiſſe) Conſule Cardinalem *Baronium* in Annalib. ad A. C. 158. Et *Panvinum loc. cit.* Et *Libro* de ſeptem Urbis Eccleſiis. Ubi de origine Presbyterorum Cardinalium cenſet hic, ſingulis Titulis, ſingulos præfuiſſe Presbyteros; plures autem in unoquoque titulo ab *Hygino* collocatos, eumque Presbyterum Cardinalem appellatum, qui aliis præerat. Et nomen Cardinalis ante *Sylveſtri* ævum in Romana Eccleſia uſurpatum. Cardinalis *Bellarminus*, nomen Cardinalis loco primum impoſitum, deinde à loco ad perſonas translatum fuiſſe opinatur; nam in Concilio Romano ſub *Gregorio* Magno duo erant *Cardinales S. Marcelli*, duo *S. Sylveſtri*, duo *S. Damaſi*, duo *SS. Apoſtolorum*, tres *S. Balbinæ*. *Vasquez in 3. par. S. Thom. Tom. 3. Diſp. 141. cap. 1. Panvino* favet. Hucusque Illuſtrator *Ciacconii Andreas Victorellus*.

XIII. Quæ, prouti & alia promiſſa, à citatis eruditiſſimis Authoribus pro Cardinalatu *S. Hieronymi* producta, ſi bene in trutinam ſumantur, non videtur ratio, cur hac dignitate hic Sanctus vir, & Eccleſiæ Doctor à *S. Damaſo* nequiviſſet honorari? Sed de hoc, memor propoſiti, nolo ulterius diſſerere, adeoque & longior quidem, ſed neceſſaria Parentheſis CLAUDATUR, ſequaturque Concluſio propugnationis *Schultingianæ*.

XIV. Sanè in Generali *Concilio* ſub *Sylveſtro* jam conſtat fuiſſe *Cardinales*, ut eſt Textus in *Can.* Præſul. 2. *qu.* 4. Et in *Can.* A Subdiacono *Diſt.* 93. Cum autem *Damaſus* Pontifex in omnibus cauſis, & graviſſimis negotiis Eccleſiaſticis decidendis, Epiſtolisque ſacris ſcribendis, adeoque ipſis ſcripturis explicandis, conſilio, & opera beati *Hieronymi* aſſiduo ſit uſus, quis dubitabit beatum *Hieronymum* Catalogo Cardinalium adſcriptum fuiſſe? quod autem Pictores inſignia Cardinalium, quæ poſterioribus temporibus ab *Innocentio IV.* circa Annum 1550. inventa ſunt, & à *Polydoro Vergilio*, omnium autem eruditiſſimo *Remundo Ruffo* & *Lazaro Boyſio* explicantur, divo *Hieronymo* attributa, atque impertita ſint, quibus etiam nunc ejus Imago paſſim in ſacris ædibus ornata viſitur, id eorum imperitiæ, licentiæ, libertati nimiæ adſcribendum eſt;

Pictoribus etenim, fictoribus, atque Poëtis,
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

Pictores quoque imperiti ſe præſenti potius tempori, & habitui, atque moribus, quam præteritis, vel antiquis accommodare, & ex uſitatis hodiernis *Cardinalium* inſignibus vetuſtum habitum pro errore æſtimare ſolent. Ita, & plauſibiliter quidem, *Schultingius* pro ſancto Patriota noſtro diſceptare dignabatur: Quamvis id ad nos, utpote tam eximii ſancti Viri, & Eccleſiæ Doctoris Connationaliſtas magis pertinuiſſet. Interim cum propugnatio hæc ab Alienigena edita firmior evadere videatur, nos merito gloriari poſſumus, habere nos Conterraneum ejusmodi, qui ſicut prudentiâ, litteris, & ſanctitate clariſſimus, ita etiam tanquam Eccleſiæ Catholicæ lux fulgentiſſima, omniumque *Illyriorum* decus

Digitized by Google

decus ampliſſimum ab exteræ etiam nationis Viris illuſtribus propugnetur, & honoretur. Ut autem ulterius, & uberius honoris, gloriæque titulis colatur, ad ejus ulteriorem quoque transactæ vitæ ſeriem deſcribendam, à qua prolixiore diſſertatione, ſed non absque ratione digreſſus fuerat, reditum expoſcit calamus *S. Hieronymo* ex aſſe dicatus.

CAPUT XII.

Sancti Hieronymi Integritas contumeliis appetita.

I. LOngum nimis foret univerſa ſingillatim referre, quæ toto triennio, quo *Romæ* Sanctum *Hieronymum* morari contigit, ad decorem, & utilitatem totius Eccleſiæ fecit, ordinavit, atque conſcripſit. Quibus omnibus à *S. Damaſo* Papa injunctis, ad deſideratum terminum deductis, ſicut ſolicitudine ingenti, ita & ſolida authoritate in id incubuit, ut vitiorum radices hominum cordibus evelleret, effrenemque, cui *Romani* multi nimium indulgebant, frenaret libertatem, ac clericorum mores reformaret, quatenus hac ex reformatione unica ſanctitas in Urbe ſancta perpetuis temporibus floreret.

II. Cum itaque *S. Hieronymus* fuiſſet vir religioſiſſimus, graviſſimus, rigidiſſimusque vitiorum cenſor, neque hominum reſpiceret perſonas, verum omnia ſola virtute, Deique gloria metiretur, non potuerunt oculi ejus tantam ferre vitiorum duritatem, quin & ſæcularium, & clericorum, ſignanter imperitiam (ut videre eſt in *Præfat.* adverſus *Didymum* de Spiritu S.) ac pravos mores, de quibus *Epiſt.* 17. ad *Euſtochium*, agit, Scriptis ſuis ſugillaret, laſciviamque reprehenderet. Diſſipuit reprehenſis cibus hic, eſto ſapidiſſimus, quibus palatus jam fuerat corruptus. Illi ipſi itaque, qui prius illius veſtigiis inſiſtebant, qui veſtes, manusque ejus exoſculabantur, qui ab eo benedici poſtulabant, multis eum ſub communi nomine *Monachorum* petebant conviciis, &, ut *Impoſtorem*, ac *Græcum* jactabant, quaſi urbe pellendus, lapidibus obruendus, & in fluctus præcipitandus. Majores autem ſibi ſumpſerunt animos ex morte *S. Damaſii* Papæ (qui A. C. 384. deceſſerat) rati, jam virum ſanctum præſidio nudatum, omnique defenſore deſtitutum. Eapropter, ut ſua mendacia aliquo fuco tingerent, oculosque hominum aliqua veritatis larva faſcinarent, muſſitabant imprimis, nefas eſſe *monachum* adeo familiariter cum fœminis converſari, quamvis & principes Matronæ eſſent, & ſanctæ apparerent. Hoc autem ea de cauſa dictitabant, quod aliquæ nobiles Matronæ Romanæ viro Sancto vel imprimis devotæ, omnisque omnino perfectionis ſtudioſæ, Sanctum *Hieronymum* tanquam Patrem, Magiſtrumque conveniebant, ut ab eo erudirentur, & quemadmodum Deo placere poſſent, inſtituerentur. Inter has præcipuæ fuere (ut *cap.* 9. inſinuavi) *S. Paula* vidua, ejusque filiæ *Paulina*, *Euſtochium*, *Bleſilla*, & *Rufina*: *S. Marcella*, *Albina*, *Aſella*, aliæque quamplures optimæ notæ, & famæ mulieres: E quibus maximæ eminuit *S. Paula*, quæ, quo perfectius Deo ſerviret, domum, filios, cognatos, amicos, ipſamque adeo *Romam* deſerere decreverat, atque *Hieroſolymam* pergere, quo *S. Hieronymus*, mortuo jam *Damaſo* Papa navigare deſtinabat.

Digitized by Google

III. Quia vero mundus pro ſtultitia habet Chriſti ſapientiam, putatque id omne perire, quod Domini ſervitio impenditur; opinatus etiam eſt nimium eſſe rigorem, qui divinæ legi conſonat: illi ergo qui ſe ab *Hieronymo* rigorem vitæ ſuadente, laxitatem vero increpante reprehenſos ſentiebant, ut ipſum aliqua nota, non modo hypocriſeos, & falſitatis, ſed & laſciviæ, ac mulieroſitatis inſignirent, uſi ſunt hac occaſione. Cum Sanctum (ſed adverſariis non ſanctum, verum hypocriticum virum, & impoſtorem, ac fucatæ virtutis hominem) *Hieronymum* ad matutinas ſolito more ſurgere, & veſtes induere noſſent, iniqui hi veſtem mulieris Sanctæ *Paulæ* furto ſublatam juxta lectum illius clam collocarunt, quam Sanctus vir expergefactus, & in tenebris, lumine carens, ſuam eſſe credens induit, atque in Eccleſiam ſic proceſſit. Hoc autem detractores, illi ideo faciebant, ut mulierem in thalamo habere crederetur continentiſſimus *Hieronymus*; atque ut plauſibilius hæc, & alia ſua mendacia venditarent, uſi ſunt falſo cujusdam ære conducti teſtimonio adverſus virum Sanctum, Sanctamque *Paulam* prolato. Pſeudoteſtis tamen à viris timoratis in vincula conjectus, examinatus, tortusque negavit, quod antea jurejurando affirmaverat, ſuumque mendax teſtimonium faſſus, totam rei actæ ſeriem veracem, Sanctique *Hieronymi* integritatem, ac *S. Paulæ* innocentiam publice detexit.

IV. Agricolæ aſperam amant hyemem, quo enim magis eſt frigus, eo ſegetes magis radicantur in terra, magisque ſugunt terræ ſuccum, indeque in æſtate majorem expectant meſſem. Ita Sancti generoſi amant aſpera, inde etiam lætiores fructus patientiæ, aliarumque virtutum in hac vita, & gloriæ in æterna metunt. Novit quam optime hoc *Hieronymus*; hinc quemadmodum poſtea Comment. *in Ezech. cap. 3. v. 8.* docuit, dicens: *Dedi tibi vultum duriſſimum, & frontem, quæ nullo pudore ſuperetur. Ex quo diſcimus, interdum gratiæ Dei eſſe, impudentiæ reſiſtere, & cum res popoſceris, frontem fronte concutere.* Sic idipſum antecedenter omni animi libertate, facieque imperterrita arguebat, increpabat, carpebatque vitia obſtinatorum hominum, & ſignanter clericorum *Romanorum*, parvi pendens eorum odium, quod ſe incurſurum prævidebat, prouti &, ut ex actis ſupra relatis patet, incurrit. Quapropter ſcribens ad *Aſellam Epiſt.* 45. ait: *Gratias ago Deo, quod dignus ſim, quem mundus oderit. Quotam partem anguſtiarum perpeſſus ſum, qui Cruci milito? infamiam falſi criminis imputarunt, ſed ſcio per bonam, & malam famam perveniri ad Regna Cœlorum.* Deinde *Epiſt.* 19. ad *Furiam*, oſtendens quantis maledictis, tituliſque calumnioſis, à maledicis laceſſeretur, inquit: *Addant, ſi volunt, Samaritanum, ut Domini mei titulum recognoſcam.* Item *Epiſt. in vet. cod.* 119. ad *Pammachium*, laudans eum, quod ex Conſule *Monachum* induerit, vulgique ſermones contempſerit, ajens: *Quis crederet hoc, quod Conſulum Pronepos, & Furiani germinis decus inter purpuras Senatorum furva tunica pullatus incederet? & non erubeſceret oculos ſodalium, ut deridentes ſe derideret? Prima virtus eſt monachi contemnere hominum judicia, & ſemper Apoſtoli recordari dicentis: Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem. Tale quid & Dominus loquitur ad Prophetas: Quod poſuerit faciem eorum quaſi urbem ſiccam, & lapidem adamantinum, & columnam ferream, ne paverent ad injurias populi, ſed impudentiam ſubſannantium frontis rigore contererent.*

V. Harum ſuarum contumeliarum meminit *Hieronymus*, dum cum ſtomacho Urbem relinquens *Hieroſolymam* navigatus in portu *Romano* ſub-

ſubſiſteret, tempuſque navigationis expectaret, atque ad *Aſellam Epiſt.* 45. ſcriberet, & hujuſmodi obtrectatorum obloquiis excitata bile reſponderet, ac hominum malevolentiam deploraret, dicens: *Ego probroſus, ego verſipellis, & lubricus, ego mendax, & ſathanæ arte decipiens. Quid enim eſt tutius, hæc vel crediditſſe, vel finxiſſe de inſontibus, an etiam de noxiis credere noluiſſe? Oſculabantur mihi manus quidam, & ore vipereo detrahebant: & dolebant labiis, corde gaudebant. Videbat Dominus, & ſubſannabat eos, & miſerum me, ſervum ſuum, futuro cum eis judicio reſervabat. Alius inceſſum meum calumniabatur, & riſum, & ille vultui detrahebat, hic ſimplicitate aliud ſuſpitabatur. Pæne certe triennium cum eis vixi. Multa me virginum crebro turba circumdedit. Divinos Libros, ut potui nonnullis ſæpe diſſerui: lectio aſſiduitatem, aſſiduitas familiaritatem, familiaritas fiduciam fecerat. Dicant, quid unquam in me aliter ſenſerint, quam Chriſtianum decebat? Pecuniam cujuſquam accepi? munera vel parva, vel magna non ſprevi, in manu mea æs alicujus inſonuit? obliquus ſermo, oculus petulans fuit? Nihil mihi aliud objicitur, niſi ſexus meus: & hoc numquam objicitur, niſi cum Jeroſolymam Paula, & Melania proficiſcuntur. Eſto: crediderunt mentienti: cur non credunt neganti? Idem eſt homo ipſe, qui fuerat: fatetur inſontem, qui dudum noxium loquebatur: & certe veritatem magis exprimunt tormenta, quam riſus: niſi quod facilius creditur, quod aut fictum libenter auditur, aut non fictum, ut fingatur, impellitur. Antequam domum Sanctæ Paulæ noſſem, totius urbis in me ſtudia conſonabant: omnium pæne judicio dignus ſummo Sacerdotio decernebar. Beatæ memoriæ Damaſus meus ſermo erat, dicebar ſanctus, dicebar humilis, & diſertus. Nunquid domum alicujus laſcivioris ingreſſus ſum? numquid me veſtes ſericæ, nitentes gemmæ, picta facies, auri rapuit ambitio? Nulla fuit alia Romæ matronarum, quæ meam poſſet edomare mentem, niſi lugens, atque jejunans, ſqualens ſordibus, fletibus pæne cæcata, quam continuis noctibus miſericordiam Domini deprecantem ſol ſæpe deprehendit: cujus canticum Pſalmi, ſermo Evangelium, deliciæ continentia, vita jejunium? nulla me potuit alia delectare, niſi illa, quam manducantem numquam vidi? ſed poſtquam eam pro ſuæ merito caſtitatis venerari, colere, ſuſpicere cœpi, omnes me illico deſeruere virtutes. O invidia primum mordax tuis! O ſathanæ calliditas, ſemper ſancta perſequens!* Hactenus *Hieronymus* eo tum, dum Romano in portu *Hieroſolymitanam* navigationem expectabat raptim, flens, dolensque, ut *ead. Epiſt.* teſtatur. Ubi convenerant eum *S. Paula*, *Euſtochium*, multæque aliæ piæ virgines, quæ magis Domini invitantis, quam retrahentis mundi vocibus attendentes, inhæſere.

VI. Gravia certo, atque injurioſa fuere hæc convitia in tam Sanctum, & eruditum virum linguis maledicis jactatæ, quæ cum ne ferendo quidem potuiſſet reprimere, ceſſit ut dictum eſt, Româ: manſueti enim, placidique hominis proprium eſt dare locum improbitatibus aliorum, neque ad pertinaciam malignitate contendere. Sed quis æquo animo ferat impoſtorum abſurda mendacia, quibus quidam tradiderunt eundem muliebri veſte ab Urbe expulſum? Ad quam impoſturam refellendam, illud ſufficiens eſſe dignoſcitur argumentum, quod *Spondanus* ad A. C. 385. notavit de *Rufino*, qui *Hieronymi* adverſarius maximus levioſa quæque in *Hieronymum* unquam jactata diligenter collegit, iſtud non invexit in eum, quod in fronte fuerat collocandum: cum præſertim res tanta, in tantum virum, locoque tali admiſſa nec angulum Orbis præterire potuerit, ubi non ſciretur.

VII. Cum igitur *Hieronymus*, tantis exagitatus calumniis, privato con-

ſilio ab Urbe diſceſſum decreviſſet, illud Evangelii conſilium ſecutus, *ſi vos perſecuti fuerint in civitate iſta, fugite in aliam*, ac in *Palæſtinam* perveniſſet, dum Librum *Dydimi* latinitate donaret, in *Præfatione* ejusdem *Romanam* Urbem *Babylonem*, & *Purpuratam meretricem* appellabat, atque in adverſarios inſurgens, poſt pauca ſubdit: *Ecce Phariſæorum conclamavit ſenatus, & nullus ſcriba vel fictus, ſed omnis quaſi indicto ſibi prælio doctrinarum, adverſum me imperitiæ conjuravit.* Liberiorem hunc loquendi morem *Rufinus* exprobrat *Hieronymo*, ac miratur, inquiens: *Quomodo de Urbe Roma, Deo favente, Capite Chriſtianorum ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum Gentiles in ea populi, & perſecutores Principes morabantur.* Sed poſt oſculum ſacrorum pedum flexis auſcultemus genibus æquum, & juſtiſſimum Hieronymi defenſorem, modernum Sanctiſſimum Dominum noſtrum *Benedictum XIV.* in quo ſicut Vicarium Chriſti dignitatem profundiſſimo cultu venerari obligamur, ita ab hoc ad aliud, præter ipſiusmet Chriſti Domini tribunal appellare prohibemur. Hunc inquam in Littera Apoſtolica de Nova Martyrologii Romani editione ad *Joannem V.* Regem Portugalliæ A. D. 1748. ſcripta audiamus pro *Hieronymo* contra *Rufinum num. 64.* ſic differentem: „ Æquior Baronius, rigidiora illa S. Doctoris verba ex juſto dolore potius, quam ex furore, odiove prolata explicat, ſimulque excuſat ad A. C. 385. ita ſcribens: *At hic lector attende, hæc à S. Hieronymo ſcripta de inſcitia Romanæ Eccleſiæ miniſtrorum, non ſic quidem accipienda eſſe, prout hyperbolicus ſonat ſermo, omnes Romanæ Eccleſiæ Clericos fuiſſe doctrina expertes, cum dicit: Quod nullus ibi ſcriba vel fictus, nempe Doctor, ſed Phariſæi omnes, nempe ſceleſti, cautela vero, & hypocriſi ſcelera contegentes. Concedendum aliquid Hieronymo juſtiſſima cauſa indignanti, qui oculos in eos tantum converſos habens, à quibus contumeliis, & calumniis impeteretur, omnes illos pravos dixerit, & imperitos. Certe quidem, qui tempora hæc exacte conſiderat, intelliget plane hoc tempore coaluiſſe in Eccleſia Romana* Clericos *doctrina, atque ſcientia claros.* Si quid ergo vehementiori ſtylo *Hieronymus* aliquando protulerit, venia dignus; non enim in probos, atque innoxios ſed in eos, quorum vitia damnaverat, ſermonem convertit. Enim vero ſuis Epiſtolis Monachos inſectatus fuerat, qui ſuæ profeſſionis obliti, vitio gulæ ſe dederant, divitum domus frequentabant, efferebantur ſuperbia, ſuperſtitione tenebantur; Virgines quoque, quæ nimia familiaritate cum viris verſabantur, acrius reprehenderat. Hinc odia, obtrectationes, ac maledicta pravorum hominum, qui inſaniebant in Medicum, à quo ſanabantur. „

VIII. Cum iterato ſacrorum pedum oſculo humillimas Beatiſſimo Patri, & Domino meo, potentiſſimo, ac ſimul invictiſſimo *Hieronymianorum* ſcriptorum defenſori ago gratias, & cum pauper religioſus non habeam, quo tantis protectionis favoribus correſpondeam, precibus longævam eidem vitam, feliciſſimumque Eccleſiæ gubernium, ac tandem cœleſtis vitæ præmium ab Altiſſimo exorare connitar: ne tamen ingratus exiſtimer, illud, quod ſuum eſt, ac in citata Littera *num. 8.* de eodem *S. Hieronymo* appoſitum univerſis legendum repræſento. „ Si arcana Divinæ providentiæ conſilia ſcrutari liceret, duce *Gennadio Maſſilienſi*, vel alio, quisquis ille fuerit, Scriptore vitæ *S. Hieronymi*, quam in citato *Tom. 2. Vallarſius* edidit, haud dubitaremus aſſerere: Deum, qui ſatius duxit de malis bona facere, quam mala nulla eſſe permittere, maximum ex conſpiratione in *Hieronymum Romæ* facta, ejusque ab Urbe re-

„ receſſu elicuiſſe bonum; ut nimi„rum *S. Doctor* à publicis negotiis, „& Urbis ſtrepitu remotiſſimus, Sa„crarum Scripturarum ſtudio totus „vacaret, ſuasque vigilias, ac curas „omnes, nullo prohibente, in præ„clarum illud opus, utiliſſimum, „æque ac commendatiſſimum con„ferret. *Verum enim vero* (ita loqui„tur Scriptor vitæ apud *Vallarſium* „*pag.* 243.) *hunc ego felicem dixerim,* „*hujus fugæ eventum corrigentis Chriſti* „*judicio diſpenſatum, quem pravorum* „*hominum perſecutionibus paratum fore* „*exiſtimo: ſcilicet ut Romana Eccleſia,* „*Petri inſtituta regimine, omniumque* „*veteris Teſtamenti Librorum edocta ve*„*ritate Chriſto Deo volente, & Hiero*„*nymo ſpeciali ſtudio deſudante, hebrai*„*cam quoque habeat veritatem, & Græ*„*corum quorundam levitas, quæ ſibi Ro*„*manos à ſe omnes Scripturas divinitus* „*inſpiratas accepiſſe plaudebat, eos ha*„*bere, quod non habet, recognoſcat.* „

IX. Adjungo huic doctiſſimam plane pro tuenda *Siricii Papæ* ſanctitate, ac *Hieronymi* fama Apologiam Ejusdem *SS. Dom. noſtri*, quam in ſæpè citata Littera *num.* 73. duobusque ſequentib. hiſce exprimit verbis: „ Quo tempore gravior illa „ de *Hieronymi* doctrina contra *Jovi*„*nianum* fervebat in Urbe diſceptatio (cujus ego ſupra *par.* 2 *cap.* 9. *num.* 11. memini) *S. Doctor* ſuam ad *Pam*„*chium* ſcripſit Epiſtolam, quæ in „*Tom.* 1. editionis *Veronenſis* eſt 49. in „ quæ poſtquam meritas reddidit a„mico grates, quod Exemplaria *Ro*„*mæ* ſuſpecta prudens ſubtraxerit. „*De Opuſculis meis contra Jovinianum,* „*quod & prudenter, & amanter feceris* „*exemplaria ſubtrahendo, optime novi.* „Subdit poſt pauca: *Audio totius in* „*te Urbis ſtudia concitata: Audio Pon*„*tificis, & populi voluntatem pari men*„*te congruere. Minus eſt tenere Sacer*„*dotium, quam mereri.* Hiſce verbis „expendendis intentus *Florentinius* in „relata *Exercitatione pag.* 1003. ſic fa„tur: *Verum ea occaſione Siricium com*„*motum in Pammachium, nedum in* „*Hieronymum, ex omnibus fere clamo*„*ribus ita idem Hieronymus affirmat:* „*Audio totius in te Urbis ſtudia concita*„*ta: Audio Pontificis, & populi volun*„*tatem pari mente congruere. An vero* „*amarulentum illud, quod ſequitur, in* „*Siricium jactatum ſit? hæreo: Minus* „*eſt tenere Sacerdotium, quam mereri.* „Hæret ergo *Florentinius*, nec audet „hæc verba ad *Siricium* transferre. „Quod ſi quis præſidentior, ea de „*Siricio* intelligenda eſſe obfirmato „animo contendat, tandem id dabi„mus, ita tamen ut nullo pacto *Si*„*ricium* ex *Hieronymi* teſtimonio Pon„tificatus honore indignum fuiſſe „concedamus. Quidquid enim hac „in re S. Doctor ex aliena potius, „quam ex propria ſententia protu„lerit, ut infra explicabimus, profe„cto privata unius, vel alterius au„thoritas, publico totius Romani „Cleri, Populique judicio non eſt „anteponenda. Cumque ſplendi„dum, atque inconcuſſum ex *Valen*„*tiniani* Imperatoris Epiſtola petatur „argumentum de provida *Siricii* ele„ctione, ejusque innocentia ac pro„bitate, ſileat oportet quicunque „obtrectator, hujuſce Elogii, quod „pro *Siricio Valentinianus* attexuit, „authoritate convictus: *Magnum* „*innocentiæ, & probitatis exemplum eſt,* „*in una acclamatione & ipſum (Siri*„*cium) eligi, & cæteros improbari.* Sed „neque lividam obtrectationis ma„culam *Hieronymo* inurendam cenſe„mus; quidquid enim hac in parte „illi excidit, quod *Siricii* ſanctitati „injurium videatur, inani potius il„lius credulitati, quam infenſo in „optimum Pontificem animo tri„buendum. Potuit ſane S. Doctori „contigiſſe, quod iis paſſim uſuvenit, „qui remotiſſimas regiones inhabi„tant, ut nimirum ex falſo quopiam „rumore *Jeroſolymam* perlato, in er„rorem inductus, minus æquam de „*Siricii* virtutibus, regimine, ac pro-

 „bita-

Digitized by Google

„ bitate conceperit opinionem. Quod
„ animo imbiberat privatis ad ami-
„ cum *Pammachium* litteris aperuit, at-
„ que ob eam, quæ inter amicos, ob-
„ tinet, familiaritatem, fortaſſe minus
„ cautus, de iis facile locutus eſt, quæ
„ ex incerto, atque inani rumore in
„ vulgus diſſeminabantur. Accedit,
„ quod litteras ad *Pammachium Hiero-*
„ *nymus* dederit, quo tempore diſce-
„ ptatio contra *Jovinianum* adhuc
„ fervebat, & *Siricius* populari Urbis
„ opinione deceptus, adverſariis *Hie-*
„ *ronymi* liberius fortaſſe, quam opor-
„ tebat, favere videbatur. Hinc
„ nova *Hieronymum* inceſſit ſuſpicio,
„ novus timor, qui tandem in voces,
„ quæ *Siricii* integritati adverſari vi-
„ dentur, erupit. Quo ferme pacto
„ inter collitigantes occurrunt aliqui,
„ qui cùm bonam foveant cauſam, ſi
„ Judicem, in adverſam partem pro-
„ pendere ſuſpicantur, in Judicem
„ ipſum inſurgunt, obloquuntur,
„ ejus laudibus obtrectant, munere,
„ quo fungitur, indignum affirmant,
„ donec judicium, de quo ſibi me-
„ tuunt, definiatur. Ubi vero juri
„ conſonam Judex ſententiam tulit,
„ verſis vicibus, ſermonem corri-
„ gunt, ſuſpicionem execrantur, pa-
„ linodiam recinunt, ſummamque
„ Prætoris ſententiam, atque integri-
„ tatem commendant. Hæc eadem
„ facile *Hieronymo* poſſunt accommo-
„ dari. Cum enim pendulo adhuc ju-
„ dicio anceps hæret, ac dubius, de
„ *Siricio* conqueritur; at contra, re
„ integra, & quavis ſuſpicione remo-
„ ta, *Siricium* veneratur, ac multa
„ cum laude commemorat, ut infra
„ patebit. „ (apud me Operis hujus
par. 2. *cap.* 16. *num.* 6.) „ Haſce con-
„ jecturas amplectimur, quæ & *Siricii*
„ Sanctitati, & *Hieronymi* famæ ac di-
„ gnitati bene conſulunt. Eos nam-
„ que averſamur, qui de celeberrimi
„ Eccleſiæ Doctoris honore tuendo
„ nihil plane ſolliciti, ut *Siricium*
„ vindicent, damnant *Hieronymum*:
„ in quem idcirco nedum maledicen-
„ tiæ, ſed & invidiæ, ac ambitus cri-
„ mina congerunt. Ferunt enim,
„ illum ſecunda populi acclamatione
„ in *Damaſi* ſucceſſorem propoſitum,
„ ſed mox in Electione *Siricio* poſtha-
„ bitum, verba illa in æmulum im-
„ merito ſibi præpoſitum protuliſſe;
„ *Minus eſt tenere Sacerdotium, quam*
„ *mereri*. Præpoſteram hanc verbo-
„ rum *D. Hieronymi* interpretationem
„ refert *Florentinius*, quamvis eam om-
„ nino non approbet. At Nobis
„ nullo modo ferenda videtur; non
„ enim citra ſummam injuriam, illud
„ de *Hieronymo* aut ſentire, aut etiam
„ ſuſpicari poſſumus, tantum Virum
„ usque adeo ambitus crimine abre-
„ ptum fuiſſe, ut & futurum Ponti-
„ ficatum concupierit, & deperditum
„ ingemuerit. „ Ita Sanctiſſimus
Pater *Benedictus PP. XIV*. pro Sanctis,
quorum meritis ut ſanctificetur ad-
huc, Deum exoraturus, ad reſidua
S. Hieronymi pro Dei gloria, & Eccle-
ſiæ ejus emolumento Acta tranſeo.

CAPUT XIII.

Sancti Hieronymi repetita Hieroſolymitana peregrinatio: Item Alexandrina, & Ægyptiaca: ac iteratum linguæ hebraicæ ſtudium.

1. PRæmiſſis his, & ſimilibus, iisque quam plurimis *Hieronymus* laceſſitus injuriis, non ille vindictam ſpirabat, non ille lædentes ſe infeſtabat, non ſe in iram non in choleram agitabat, verum omnia in patientia pro Deo ſuſtinebat: tanto enim Sanctiſſimi nominis JESU flagrabat amo-

Digitized by Google

amore, ex ſimplici, puraque fide derivato, quod omnem ſæcularem deſpexerit vanitatem, ac Deo duntaxat vivere, ſuæque militiæ finem, ut ipſe loquitur, non terræ, & temporis, ſed Cœli, & æternitatis regnum eſſe voluerit, immo nihil amplius præferendum duxerit ei, qui verus eſt Dominus, & verus Pater, æternusque Imperator. Quo facilius autem, & expeditius ſeſe totum ſacro huic dicaret ſtudio, de ſeceſſu iterato apprimè cogitavit, ſuosque *Romæ* tumultus relinquere, inque piam ſeſe abdere ſolitudinem decrevit; nimirum ut ibi ab hominum frequentia ſemotus, cum ſolo Chriſto, cumque ſuis libris habeat commercium, Chriſtianæque pietatis exemplar egregium ibidem abſolvat.

II. Quapropter, poſtquam demortuo *S. Damaſo* Papæ ſubrogatus fuiſſet *Syricius*, qui *S. Hieronymum* non adeo, ex informatione (ut creditur) invidorum æſtimabat, factaque ejus, & ſcripta, quamvis excellentia vilipendebat, neque amplius ad conſilia admittebat: *Hieronymus Roma* ſe A. C. 385. (ut *Baronius* notat) menſe Auguſto cum *Pauliniano* Fratre ſuo germano, natu minore, & *Vincentio* Presbytero, aliiſque monachis *Hieroſolymam* uſque ipſum comitaturis, & illic habitaturis abſtraxit. Cum his itaque ſolvens à portu *Romano* navigavit *Cyprum*, ubi magna cum benevolentia, & amore fuit à *S. Epiphanio* loci hujus Epiſcopo exceptus. Ab hoc vero iterum navigans *Antiochiam* conceſſit, ubi *Paulinus* Epiſcopus eum hoſpitio ſuſcepit, & perhumaniter habuit; à quo digrediens abſoluta navigatione in ſumma hyeme, & frigore graviſſimo intravit *Hieroſolymam*. Hujus itineris ipſemet meminit in *Epiſt.* in *vet. cod.* 41. ad *Rufinum* ſcribens, his verbis: *Vis noſſe profectionis meæ de urbe ordinem? narrabo breviter. Menſe Auguſto flantibus Etheſiis cum ſancto Vincentio Presbytero, & adoleſcente Fratre, & aliis monachis, qui nunc Hieroſolymis commorantur, navim in Romano portu ſecurus aſcendi; maxima me ſanctorum frequentia proſequente. Veni Rhegium, in Scyllæo litore parum ſteti, ubi veteres didici fabulas, & præcipitem fallacis Ulyſſis curſum, & Syrenarum cantica, & inſatiabilem charybdis voraginem. Cúmque mihi accolæ illius loci multa narrarent, durentque conſilium: ut non ad Prothei columnas, ſed Jonæ portum navigarem, illum enim fugientium, & turbatorum, hunc ſecuri hominis eſſe curſum; malui per Maleas, & Cycladas Cyprum pergere. Ubi ſuſceptus à Venerabili Epiſcopo Epiphanio, cujus tu teſtimonio gloriaris, veni Antiochiam; ubi fruitus ſum communione Pontificis, Confeſſoriſque Paulini: & deductus media hyeme, & frigore graviſſimo intravi Hieroſolymam. Vidi multa miracula, & quæ prius ad me fama pertulerat, oculorum judicio comprobavi.*

III. Ne autem hic cui ſuſpicio oriatur, quod *Hieronymus* mira quædam ſe hac vice *Hieroſolymis* vidiſſe ſcribat, quaſi is prima nunc vice Urbem hanc ſanctam ingreſſus fuiſſet; notandum cenſui, *Hieronymum* hac vice jam ſecundo *Hieroſolymam* perveniſſe, idque patet ex ipſiuſmet aſſertionibus ſupra *cap.* 7. productis. Quæ porro fuerint illa mira, quæ tum primum *Hieroſolymis* ſe vidiſſe *Hieronymus* tradit? Reſpondet *Baronius* apud *Spondanum* ad A. C. 385. his verbis: „ Fortaſſe ejuſmodi intelligit, qualia ad ſepulchra Sanctorum „alibi fieri ſolita ſcribit in Epitaphio „*Paulæ Epiſt.* 8. ajens: *Cernebat va„riis dæmones rugire cruciatibus, & an„te ſepulchra ſanctorum ululare homines „more luporum, vocibus latrare canum, „fremere leonum, ſibillare ſerpentum, „mugire taurorum: alios rotare caput, „& poſt tergum terram vertice tangere, „ſuſpenſiſque pede fœminis, veſtes deflue„re in faciem.* His ſimilia narrat „*Hilarius lib.* de Synodis, nec non *Pau-*

,, *lonis Nolano* Natali 7. *S. Felicis*: *&*
,, *Severus* Dialogor. *Lib.* 3. qui de fœ-
,, minis arreptitiis illud addunt:
,, quod licet pedibus ſuſpenſæ eſſent
,, deorſum capite, nihilominus veſtes
,, inhærerent Divino miraculo pedi-
,, bus, quo fœminino pudori eſſet
,, conſultum. ,,

IV. *Hieroſolymis* conſtitutus *Hieronymus* pietati, ac devotioni vacans, ſenſit ſe adeo à pompis, & vanitatibus ſeculi, atque ab aulæ, curiæque *Romanæ* murmuribus fatigatum, tantiſper abſolutum. Non diu tamen morabatur *Hieroſolymis*, mox etenim anno ſequenti diſcendi adhuc cupidus profectus eſt in *Ægyptum*, & quamvis eſſet vivum omnis ſanctitatis exemplum, virque ſemiſenex, & omnium ſcientiarum peritiſſimus, erat tamen adeo humilis, atque modeſtus, ut ab omnibus virtutes, & litteras condiſcere non dedignaretur. Hinc veniens *Alexandriam* concredidit ſe in Diſcipulum *Didymo* cæco, omnibus eruditis ſeculi ejus viris oculatiori, olim *Athanaſio*, & *Antonio* charo, atque ob doctrinæ magnitudinem celeberrimo; qua de cauſa maximo ſuo ingenio *Viri ſapientiſſimi* nomen fuerat conſecutus; eumque *S. Hieronymus Proæmio in Epiſt. ad Gal.* virum *Videntem* appellare conſuevit, oculoſque eum habuiſſe columbæ, quæ laudatur in *Canticis Canticor.* in Sponſa ſcribit *Præfat. in Didym. de Spiritu S.* Item: idem *S. Hieronymus* de *Didymo Libro de Scriptorib. Eccl.* hæc habet. *Didymus Alexandrinus captus à parva ætate oculis: & ob id elementorum quoque ignarus, tantum miraculum ſui omnibus præbuit, ut Dialecticam quoque, & Geometriam, quæ vel maxime viſu indiget, usque ad perfectum didicerit. Is plura opera nobilia conſcripſit: Commentarios in Pſalmos omnes: Commentarium in Evangelium Matthæi, & Joannis: Et de Dogmatibus, & contra Arianos Libros duos: Et de Spiritu Sancto Librum unum, quem ego in Latinum verti. In Iſaiam tomos decem: In Oſee ad me ſcribens Commentariorum Libros tres. Et in Zachariam meo rogatu Libros quinque: Et infinita alia, quæ digerere proprii judicii eſt. Vivit usque hodie, & 83. ætatis ſuæ exceſſit annum.*

V. Apud hunc itaque Cæco-Videntem, eruditiſſimum virum *S. Hieronymus*, qui tempore *Damaſi* Papæ fuerat totius *Orbis* Magiſter, univerſæque Eccleſiæ ſubtiliſſimus, & clariſſimus Doctor, quemque *S. Damaſus*, quamvis & ipſe inſignis eruditionis vir, plurimi æſtimabat, conſiliisque ejus acquieſcebat, in humilitate ſua multa jam canitie venerandus (ut ipſemet *Epiſt. in vet. cod.* 33. ad *Pammachium* fatetur) diſcere maluit, quam docere, dum dicit: *Dum eſſem juvenis miro diſcendi ferebar ardore, nec unquam, juxta quorumdam præſumptionem, ipſe me docui.* Et paulo poſt: *Jam canis ſpargebar caput, & Magiſtrum potius, quam diſcipulum decebat. Perrexi Alexandriam, audivi Didymum: in multis ei gratias ago. Quod neſcivi didici, quod ſciebam, illo docente non perdidi.* Alibi quoque ad eumdem *Pammachium* ſic loquitur: *Interim dum fuiſſem Alexandriæ, viderum Didymum viſitans ipſum ſæpe, quia illo tempore vir doctiſſimus erat; adiveram ipſum ideo, ut intermiſſa Origenis mihi explanaret; & explicet ſupra Oſeam Prophetam aliqua, & ad meam petitionem dictaverat, & compoſuerat tres Libros ſupra Prophetam Oſeam: Et iterum alios quinque ſupra Zachariam Prophetam.* Item *Epiſt. ad Paulam* inquit: *Ulcimum veneram eo hac ratione Alexandriam, ut Didymum videre poſſem, & ut me illuminet in diverſis dubiis Sacræ Scripturæ.* Sed & *Cornel. à Lap.* Comment. in *Eccleſiaſtici cap.* 3. ℣. 2. Dum plures producit exempla Studentium Libris priſcis, inter reliqua de *S. Hieronymo* ſcribit ſequentia:
,, Audi S. Hieronymum *Præf. in Epiſt.*
,, *ad Gal.* ſic diſſerentem: *Numquid*

,, *ab*

„*ab Adoleſcentia aut legere, aut doctos* „*viros, quæ neſciebam, interrogare ceſ-* „*ſavi, aut me ipſum habui Magiſtrum?* „*Denique nuper ob hanc maximam cau-* „*ſam Alexandriam perrexi, ut viderem* „*Didymum, & ab eo in Scripturis om-* „*nibus, quæ habebam dubia, ſciſci-* „*tarer.*„

VI. Noverat bene *Hieronymus Didymum* erroribus *Origenis* inquinatum eſſe, ſed vir ſanctus hos aut fateri noluit, aut ſi detexit, illos reprobavit. Quemadmodum enim apis argumentoſa, atque prudens ſic rorem, floriſque ſuccum colligebat, quatenus ſuos favos elaboraret, atque ſuo illos dulci nectare repleret, ſimulque venenatas herbas, à quibus inſici potuiſſent, vitaret. Nonnulli tamen, vel maxime adverſarii, ſuſpectum habere cœperunt *Hieronymum*, eo quod *Didymum* frequentaret, eumque ſuum Magiſtrum nominaret, ſuſpicionem hanc ipſemet exponit in *Epiſt. in vet. cod.* 33. ad *Pammachium*, & *Oceanum*, his verbis: *Putabant me homines finem feciſſe diſcendi, poſtquam Didymum audiviſſem.* Et poſt aliquot lineolas: *Certe Apollinaris, & Didymi inter ſe dogma contrarium eſt. Rapiat me ergo utraque turma diverſum altrinſecus, quia magiſtrum utrumque confiteor: Si expedit odiſſe homines, & gentes aliquas deteſtari, miro odio averſor concisionem, usque hodie enim perſequuntur Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in Synagogis ſathanæ. Objiciat mihi quiſpiam cur hominem Judæum habuerim Præceptorem: & auderem quidem proferre litteras meas ad Didymum quaſi magiſtrum? grande crimen diſcipuli, ſi hominem eruditum, & ſenem Magiſtrum dixerim.* Quod vero *Didymus Hieronymum Origenis* erroribus non imbuerit, quemadmodum *Rufinum* (de quo poſtea agetur) „id accidiſſe puto„) ait *Baronius* apud *Spondanum* ad A. C. 386. („vel „quod non auſus fuerit viro adeo „perſpicaci propinare venenum, vel „ſi tentavit, expertus eum renitentem „tem mox abſtinuerit, ne apud ma- „gni nominis virum concepta ſemel „caderet æſtimatione.„ Laudavit omnino *Hieronymus Didymum*, ita tamen ut poſtea Origeniſtam compertum, ea ex parte damnaverit, ut videre eſt in *Apologia* adverſus *Rufinum*, quæ habetur in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt.* 41. Ubi ſic legitur: *In Tertulliano laudamus ingenium, ſed damnamus hæreſim: In Origene miramur ſcientiam Scripturarum, & tamen dogmatum non recipimus falſitatem: In Didymo vero & memoriam prædicamus, & ſuper Trinitate fidei puritatem, ſed in cæteris, quia Origeni male credidit nos ab eo retrahimus; Magiſtrorum enim non vitia imitanda ſunt, ſed virtutes.*

VII. Cœterum quoque *Hieronymus Didymum* auditurus aliquantiſper *Alexandriæ* conſedit, cœpit vitæ monaſticæ deſiderio flagrare, & perfectionis religioſæ cupidus effici; eapropter A. C. (juxta *Baronium*) 388. Monaſteria monachorum *Ægypti*, Religioſoſque, ac Aſceticos viros in iis degentes, & Altiſſimo jugi pſalmodia, rerumque cœleſtium contemplatione famulatum exhibentes inviſit, atque ut novas, ſolidaſque ab ipſis virtutes, quibus magis, magiſque Deo placere poſſet, condiſceret, precabatur. Hujus ſuæ Ægyptiacæ peregrinationis mentionem facit ipſemet, in citata *Apologia* adverſus *Rufinum*, dum inquit: *Inde* (*Hieroſolymis*) *contendi Ægyptum, & luſtravi monaſteria Nitriæ, ubi poſitus eram inter choros Angelorum.* Intelligit: *Eremitarum, Anachoretarum, & Monachorum*, quos *Angelis* aſſimilabat; ex eo, quod hi precando, & meditando omnibus Acherontis inſidiis altiſſime ſupervolent, & ipſum ſublime Angelorum officium attingant, ipſomet *S. Hieronymo* Comment. *in Pſal.* 115. atteſtante, & dicente: *Anachoretas hoc ipſum laudandi Deum munus perſolvere in terris, quo Angeli*

ſine intermiſſione funguntur in cúlis. Quid porro viderit, quidve in Monaſteriis Ægypti, ac Aſceteriis adverterit *Hieronymus* ſcribit *Epiſt.* 22. ad *Euſtochium*, ajens: *Inveni ſanè multos apud Ægyptum, & alias in Palaſtina, ac Meſopotamia, quorum admiratus ſum, tum in ſervata dieta obſervantiam, tum in obeundis laboribus tollerantiam, ad quorum obſtupui precandi rigorem, & conſtantiam, cum obſervarem, quo pacto ſomno victi, nec aliqua neceſſitate deflexi ſublimem ſemper, & invictum animi ſenſum in fame, & ſiti, in frigore, & nuditate ſervarent, nec corporis rationem habentes, ipſi, nec ab aliis eidem corpori aliquid curæ impendi ſuſtinentes, ſed quaſi in aliena carne degerent, ipſo opere oſtendentes, quid ſit in rebus hujus vitæ cum Paulo peregrinum eſſe, & converſationem in cœlo cum Chriſto habere.* Eodem quoque tempore juxta *Baronium*, & *Brietium*, Sancta *Paula* fœmina Conſularis, ſuaſu *S. Hieronymi*, contemptis divitiis, chariſque pignoribus *Hieroſolymam* navigavit, viſitatiſque, & exoſculatis Sacris Chriſti veſtigiis, per Ægyptum (an ipſamet, vel in ſocietate *S. Hieronymi*? notatum non reperitur) peregrinabatur, atque ex Sanctorum Monachorum, & Eremitarum colloquiis pietatem unam, eamque eximiam hauriebat: quam ita reſervavit ſibi, ut eam quoque in filias transfunderet.

VIII. Ingentia Monachorum examina temporibus *S. Hieronymi* fuiſſe conſtat ex ejuſdem *Epiſt.* 14. ad *Paulinum*, poſtea *Nolæ* Epiſcopum, qui cum ſæculo renuntiaſſet, monachus effectus, ſcripſit ad *S. Hieronymum*, petens ut modum aliquem peragendæ ſibi vitæ præfigeret. Huic vir Sanctus in reſponſoria ſua, neque ſuaſit, neque diſſuaſit monachatum Hieroſolymitanum, quem pius juvenis deſiderare videbatur, verum in hæc verba reſpondit: *Non Hieroſolymis fuiſſe, ſed Hieroſolymis bene vixiſſe laudandum eſt.* Et poſt pauxillum: *Singuli quippe credentium non locorum diverſitatibus, ſed fidei merito ponderantur.* Atque hoc exemplo probat, dicens: *Antonius, & cuncta Ægypti, & Meſopotamiæ, Ponti, Cappadociæ, & Armeniæ examina monachorum non vidêre Hieroſolymam, & patet illis abſque hac Urbe paradiſus.* Idipſum *Paula, & Euſtochium Epiſt.* 8. ad *Marcellam* repetunt, ſed diverſis verbis, ex quibus colligitur magna certo fuiſſe agmina monachorum. Beatum Hilarionem caput fuiſſe magnæ multitudinis monachorum in Syria, prouti & S. Macarium, diſcipulum S. Antonii, & Hilarionis coëtaneum, ducem extitiſſe eorum, qui *Thebaidis* ſolitudinem incolebant, refert *Ludov. Gottofred.* in Archantolog. Coſmica *Lib.* 3. *Diſſert.* de Origine Ordinum *pag.* 29. Apud eundem *loc. cit. Heraclides* tradit; Abbatem *Apollonium* in eadem *Thebaide* circa fines *Hermipolis* Urbis habitantem quinque millibus monachorum imperitaſſe; item *Iſidorum* Abbatem in *Thebaide* monaſterium condidiſſe mœnibus cinctum, in quo plus quam mille monachi habitabant. Præterea in monte *Nitrio*, qui quadraginta paſſuum millibus *Alexandriâ* diſtat, plusquam quingenta monaſteria, eodem Authore teſte, ſibi finitima erant, quæ ab uno Patre regebantur, quod plane admirandum videtur. Idem *Heraclides* ait; ſe in illis monaſteriis, quæ non procul *Alexandria* aberant plus quam duo millia monachorum, & in monte *Nitrio* plus quam quinque millia inveniſſe.

IX. Monachi tamen iſti non erant certi ordinis, neque profeſſionis, ut ſcribit citatus *Ludov. Gottofred. p.* 28. Hiſce namque temporibus mos erat, ut, qui vellet mundo renuntiare, in quandam ſolitudinem ſe reciperet, ubi ab hominum conſortio remotus, pœnitentiam, qualis ipſi convenire videbatur, ageret; & quisque eum habitum aſſumebat, quem ſibi

aptiſ-

aptiſſimum judicabat: neque ulla tunc erat forma, aut regula vitæ, nec quisquam voto ſe obligabat; ſed liberum erat unicuique ſe conferre, quo lubebat: & ſi quis, mutata voluntate, alio ſe reciperet, levitatis non inſimulabatur, ſicut hodie fieri videmus. *Philo Judæus* dicit: Domicilia horum fuiſſe nominata *Monaſteria*, id eſt: *Loca ſolitaria*, à Græco *Monos*, id eſt: ut *S. Hieronymus Epiſt. 6. ad Heliodorum* explicat, unus, ſeu ſolus, conſequenter Monachus idem eſt, ac *Solitarius*, domicilium vero hujus Monaſterium, ſeu Solitarius locus. Univerſos hos Monachos *S. Antonius* Abbas, quamvis non fuerit primus author vitæ monachalis, minus eorum Superior, ex officio charitatis tantum viſitare in animum induxit, & omnes ipſum quaſi Patrem reverebantur, nam ipſius exemplum, & celebritas Sanctitatis (qua adeo excelluit, ut Imperatores, Reges, & Principes datis ad ipſum litteris, eum ſæpe conſulere, & precibus ipſius ſe commendare non eruбuerint) deſerta *Ægypti* monachis replevit, atque ideo dictus fuit *Pater Monachorum.* Hoc tamen non impedit, quo minus jam fuerint monachi non modo in illis deſertis, ſed etiam in ſolitudinibus *Thebaidis*, *Lybiæ*, *Palæſtinæ*, & *Arabiæ*, reperitque ex iſtis ipſe *Antonius* (ut S. Athanaſius ſcribit) cum deſertum petens ab uno illorum prima rudimenta monachalis, ſeu ſolitariæ vitæ accepit. Quia vero & ex his, & ex ſæculo (ut notat *Baronius* ad A. C. 328.) *Antonium* plurimi viſitarent, atque ab eo ad perfectionis vitæ ſtudium invitati, idem vivendi genus, & inſtitutum capeſſerent; complura condidit monaſteria, Cœnobiticæque vitæ primus jecit in eremo fundamenta, adeo, ut Cœnobitarum monachorum idem Inſtitutor ſit habitus. Horum itaque Cœnobitarum unicum votum erat ſe obtemperaturos omnibus, quæ ab *Abbate*, ſeu *Patre* præciperentur. Diviſi erant (ut S. Hieronymus *Epiſt.* in *vet. cod. 67.* ad Euſtochium ſcribit). in decurias, & centurias, ita ut decimus curam habuerit cæterorum novem, & centurio reliquis, qui in ipſius centuria erant, imperaret. Vitam omnino auſteram, eodem *S. Hieronymo ibidem* teſtante, in vigiliis, & jejuniis, in diſciplinis, & mortificationibus, in jugi pſalmodia, meditatione, & contemplatione ducebant, in eo tamen ſe potiſſimum exercebant, ut propriæ voluntati renuntiarent, humilesque ac patientes eſſent. Quidam deinde eorum, quando ſe omni virtute inſtructos ſentiebant, ad exemplum *S. Pauli Thebæi* in ſolitudinem ibant, ut pœnitentiam agerent, locis interdum tam remotis ab hominum conſortio, ut proximi ipſorum ſeptem dierum itinere ab illis disjuncti eſſent, atque hi *Anachoretæ* vocitabantur, quorum Author, & Patriarcha genuinus eſt *S. Paulus Thebæus*, atteſtante *Divo Hieronymo Epiſt. ſupra citata* ad *Euſtochium*, in qua ſic ait: *Anachoretæ exeunt de Cœnobio, & excepto pane, & ſale ad deſertum nihil proferunt amplius; ipſorum vitæ Author Paulus, Illuſtrator Antonius.* Item *Epiſt. 14.* ad *Paulinum*, in qua, dum prædictus S. Vir variarum inſtitutionum anteſignanos Principes commemoraſſet, ſubjecit. *Nos autem habemus propoſiti noſtri Principes, Paulos, Antonios, Hilariones, Macarios.* Ubi dum primo loco *Paulum* nominat, inſimul & Authorem vitæ eremiticæ indicare videtur: quod ipſemet in Prologo vitæ ejusdem S. Pauli à ſe conſcriptæ uberius fatetur, dicens: *Amathas vero, & Macarius diſcipuli Antonii, quorum & ſuperior corpus Magiſtri ſepelivit, etiam nunc affirmant: Paulum quendam Thebæum Principem iſtius rei fuiſſe. Quod non tam nomine, quam opinione nos quoque comprobamus.* Converſati huc

usque cum monachis Ægypti tranſeamus ad *Hieroſolymitanum* Monachum *Hieronymum.*

X. Hic peragrata Ægypto reverſus Hieroſolymam magno iterum labore, ac ſtudio Barrabanum, ſeu verius *Barhaninam Hebræum* pro perfecte condiſcendo idiomate Hebraico, non exiguo pretio conductum noctu tantum audiebat: timebat namque *Barhaninas Judæos*, atque ideo inſtar *Nicodemi* (qui in tenebris Chriſtum adierat) ne à Judæis factum reſciretur, de nocte ſolum veniens *Hieronymum* erudiebat, ipſique omnes linguæ hebraicæ apices explicabat, usque dum idiomate hoc exactiſſime loqui quiret. Huic ſtudio acriter intento *Hieronymo*, *Rufinus Libro Invectivorum* 2. adverſus *Hieronymum*, qui habetur inter Epiſtolas *Hieronymi* in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt.* 37. non minus inepte, quam impie objiciebat, quod Barabbam dimiſſo Chriſto ſequeretur, & Judaicis incumberet lectionibus, pulchrum ſibi ex Evangelio luſum accepiſſe exiſtimans, ſi cum Judæorum populo clamaret: Non hunc ſed Barabbam. Ipſa *Rufini* verba pius ſi cupit audire Lector, hæc ſunt, ſed quam impie erga S. prolata virum? conſiderandum erit, & dum de *Rufino* actum fuerit, diſcutiendum: *Non propter iſtos dicit, quia nos docuimus, ſed quod Barabbam ejus de Synagoga Magiſtrum non ſuſcepimus, & per Iſagogen Prophyrii ad Logicam non ſumus introducti. Ignoſce mihi pro hoc, quod malui ante imperitus, & indoctus videri, quam Barabbæ diſcipulus dici, propoſito enim Chriſto ſimul & Barabba, ego quaſi imperitus Chriſtum elegi. Ita tu, ut video, cum illis clamas, qui dicunt: Non hunc, ſed Barabbam. Nam Porphyrius tuus, dic quæſo, quid te docuit, qui adverſus Chriſtianos, & adverſus religionem noſtram blaſphemiæ volumina conſcripſit? Quid te iſti, in quibus tantum te jactas, unus ab idolis dæmonum, & alius de Synagogâ, ut dicis, Sathanæ, magiſtri docuerunt boni? Nihil video niſi hoc, quod & ipſi noverant. Nam Porphyrius te docuit de Chriſtianis male loqui, concidere virgines, continentes, diaconos, presbyteros, & omnem prorſus Chriſtianorum gradum, & ordinem libellis, editis infamare. Ille vero de Synagoga Barabbas tuus pro Chriſto electus docuit te reſurrectionem carnis, non in virtute, ſed in fragilitate ſperare; litteræ occidentis amicum fieri, & inimicum ſpiritûs vivificantis.* Quam inepte hæc *Rufinus*, qui velut inter olores anſer obſtreperet, & ſemet Sanctorum, doctorumque hominum numero immiſcere auderet, contra Sanctum *Hieronymum* effutierit, patebit poſtea. Sed vir Sanctus nihil hac *Rufini* motus calumnia, ut Eccleſia, ejus linguæ adjumento, genuinas Sacrorum Librorum relinqueret verſiones ſtudium ſuum ſolidiſſime continuavit.

XI. Poſtquam autem in præmemorato idiomate linguam, & ingenium ſuum, quàm optime excoluiſſet, cœpit etiam cum *Hebræorum* eruditiſſimis converſari, atque ex ipſis ambiguarum rerum in ſacris Codicibus contentarum declarationem expiſcari, neque hoc peritiſſimo ſufficit viro, verum omnem adhibuit curam, ut cum quibusdam ſcientificis *Judæis* univerſam *Palæſtinæ* terram circuiret, & cuncta illius loca, ſitus, ac regiones, quorum ſcriptura ſacra meminit, propriis colluſtraret oculis, & quod abſens audierat, præſens videret; nunquam enim in *Divinorum Voluminum* rebus propriis viribus credidit, minusque ſuæ opinioni inhæſit, ſed ea etiam, de quibus ſe ſcire arbitrabatur, multo magis ſuper quibus dubium habebat, interrogare haud verecundabatur, uti ipſemet *Epiſt.* 13. ad *Dominionem*, & *Rogatianum* fatetur, ubi etiam de luſtratione *Palæſtinæ* ſic loquitur; *Quomodo Græcorum hiſtorias magis*

gis intelligunt, qui Athenas viderint, & tertium Virgilii librum, qui à Trojade per Leucaten, & Acroceraunia ad Siciliam, & inde ad oſtia Tiberis navigaverint: ita Sanctam Scripturam lucidius intuebitur, qui Judaeam oculis contemplatus ſit, & antiquarum urbium memorias, locorumque vel eadem vocabula, vel mutata cognoverit. Unde & nobis curae fuit, cum eruditiſſimis Hebraeorum hunc laborem ſubire, ut circumiremus provinciam, quam univerſae Chriſti Eccleſiae ſonant. Et poſt pauculum, ait: *De Tiberiade quendam Legis Doctorem, qui apud Hebraeos admirationi habebatur, aſſumpſi, & contuli cum eo à vertice, ut ajunt, usque ad extremum unguem.* Atque ea de ratione edidit Sanctus vir Librum de Hebraicis locis, & locorum diſtantiis, imitatus in hoc *Euſebium* à beato *Pamphylo* Martyre ſic cognominatum, qui juxta eundem *S. Hieronymum Lib. de Scriptorib. Eccleſ.* poſt decem Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libros, poſt temporum Canones, à beato *Hieronymo* in Latina lingua editos, poſt diverſa nationum vocabula, quæ quomodo apud hebræos olim dicta ſint, & nunc dicantur, poſt Coſmographiam terræ Judææ, & diſtinctas tribuum ſortes, ipſius quoque *Hieruſalem*, templique in ea cum breviſſima expoſitione picturam, in hoc opuſculo laboravit, ut congregaret de Scriptura omnium pene urbium, montium, fluminum, viculorum, & diverſorum locorum vocabula, quæ vel eadem manent, vel immutata ſunt poſtea, vel aliqua ex parte corrupta. *Unde & nos* (inquit *S. Hieronymus* in *Prologo* ad *Epiſt. in vet. cod.* 25.) *admirabilis viri ſequentes ſtudium ſecundum Ordinem litterarum, ut ſunt in Graeco poſita transtulimus relinquentes ea, quae digna memoria videntur, & pleraque mutantes. Semel enim, & in temporum libro praefatus ſumme vel interpretem eſſe, vel novi operis conditorem, maxime cum quidam vix primis imbutus litteris hunc eundem librum auſus ſit in latinam linguam vertere, cujus imperitiam ex comparatione eorum, quae transtulimus prudens ſtatim Lector invenit. Ut enim excelſa mihi non vendico, ita terrae inhaerentia me ſupergredi poſſe credo.* Præter hunc librum, de Sacris *Palaeſtinae* locis, ſcripſit etiam in variis Epiſtolis de iisdem. Et quidem primo in *Epiſt. 8. Paulae, & Euſtochii* ad *Marcellam*, in cujus fine cuncta Sancta peregrinationis loca per Judæam breviter exponit, quæ ex ſtyli elegantia beati *Hieronymi* eſſe conjicitur. Item in Tractatu de decem tentationibus populi Iſraëlitici, quibus Dominum irritavit in deſerto: ubi tempora illarum, & loca deſignat. Haberurque in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt.* 27. Præterea *Epiſt.* in *vet. cod.* 64. ad *Dardanum*, in qua exponit terram Repromiſſionis ſecundum anagogicum ſenſum ſuperiorem terram eſſe viventium. Ac tandem *Epiſt. 8.* ad *Euſtochium.*

XII. Et quamvis *S. Hieronymus* juxta ſtudium ſuum linguæ hebraicæ occupatiſſimus eſſet in ſuſcipiendis (ut ipſe in *Proem. lib. 7. in Ezechiel.* fatetur) fovendisque omnis nationis, & utriusque ſexus peregrinis de toto Orbe Hieroſolymam ad viſitanda ſacra loca concurrentibus, ac ſpecimina diverſarum virtutum oſtendentibus: attamen aggreſſus eſt (ut ipſemet in *Praefat. in Epiſt. ad Gal.* teſtatur) interpretari Epiſtolas *S. Pauli Apoſtoli*. Ex quibus hactenus dictis colligitur, nunquam ſanctum virum ſibi quietem indulſiſſe, quin aliquid pro *gloria Dei*, atque *Eccleſiae Romano-Catholicae* dictis, factis, & ſcriptis operaretur. Peregrinationem porro *Hieroſolymitanam* in primitiva Eccleſia, & temporibus quoque *S. Hieronymi*, immo & ex poſt omnibus nationibus ex univerſis mundi partibus devotionis cauſa uſitatam fuiſſe ſcribit *Spondanus* ad A. C. 199. 318. 353. 386. 399. 401. 418. *& alibi ſaepiſſimè.* Sed ut hæc clarius eluceſcat, produco verba *S. Hieronymi Epiſt. 8.* nomine *Paulae,*

Digitized by Google

la, & *Euſtochii* ad *Marcellam* datæ, in qua de memorata peregrinatione ita loquitur: *Longum eſt nunc ab Aſcenſu Domini usque ad præſentem diem per ſingulas ætates currere, qui Epiſcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrina Eccleſiaſtica virorum venerint Jeroſolymam, putantes minus ſe religionis, minus habere ſcientiæ, nec ſummam, ut dicitur, manum accepiſſe virtutum, niſi in illis Chriſtum adoraſſent locis, de quibus primum Evangelium de patibulo coruſcaverat.* Et paulo infra: *Quicunque in Gallia fuerit primus, huc properat. Diviſus ab orbe noſtro Britannus ſi in religione proceſſerit, occiduo ſole dimiſſo, quærit locum fama ſibi tantum, & ſcripturarum relatione cognitum. Quid referamus Armenios, quid Perſas, quid Indiæ, quid Æthiopum populos, ipſamque juxta Ægyptum, fertilem monachorum Pontum, & Cappadociam, Syriam, Ceen, & Meſopotamiam, cunctaque orientis examina, quæ juxta Salvatoris oraculum, dicentis: Ubicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ: concurrunt ad hæc loca, & diverſarum nobis virtutum ſpecimen oſtendunt?* Ex quibus patet, quam frequens, quamque multiplex, ex diverſis nationibus conſtans, peregrinatio *Hieroſolymas* olim inſtituebatur, unice veſtigiorum Redemptoris noſtri adorandorum cauſa.

CAPUT XIV.

Sancti Hieronymi vita Religioſo-Monaſtica, & Hoſpitalitas.

I. DUm *Hieroſolymis Hieronymus* in aſſiduo labore, jugique Divinarum rerum contemplatione agebat, de deligendo quoque habitationis ſuæ loco deliberabat. Meminerat vero *Bethlehemi*, ubi & prima ſua *Hieroſolymitana* peregrinatione, & ſecundaria totius *Palæſtinæ* luſtratione Præſepe Domini adoraverat. Speluncam itaque illam inopinata reſolutione pro perenni ſua, ſuorumque habitatione delegit, ut ipſemet *Epiſt. in vet. cod. 41.* ad *Rufinum* fatetur. *Protinus concito gradu Bethlehem meam reverſus ſum, ubi adoravi Præſepe, & Incunabula Salvatoris, nec me inerti tradidi ocio, ſed multa didici, quæ prius neſciebam.* Veniens igitur cum ſuis univerſis ad incunabula Redemptoris noſtri, crediderim ipſum locum illum ſanctum iis, vel ſimilibus adſalutaſſe verbis, quibus ipſe *Paulam Epiſt. 8.* ad *Euſtochium*, reveritam ſcribit; videlicet: *Salve Bethlehem, domus panis, in qua natus eſt ille panis, qui de cœlo deſcendit. Salve Ephrata regio uberrima, atque carpophora, cujus fertilitas DEUS eſt. Salve terra, de qua Michæas vaticinatus eſt: Et tu Bethlehem domus Ephrata, non minima es in millibus Juda; Ex te mihi egredietur, qui ſit princeps Iſraël, & egreſſus ejus ab initio à diebus æternitatis.* Hic, hic *Hieronymus* noſter meditatione, præſentiaque illius pauperis Caſæ, ex qua Verbum æternum noſtræ carnis mortalitate veſtitum prodiit, oblectabatur; ut ibi ad Chriſti Præſepe Jeſum naſcentem, vagientem, lactentem aſſidue contemplando vitam cum Chriſto jucundiſſime & Sanctiſſime tranſigeret. *Cornel. à Lap.* Comment. *in Epiſt. Pauli* ad Timoth. *cap. 2. ℣. 8.* Dum ex *S. Chryſoſtomo Hom. 3.* de incomprehenſibili DEI natura; proponit efficaciorem eſſe orationem, quæ funditur in Eccleſia, quam quæ domi fit, addit: *Locus ipſe ſæpe devotionem cordis ad orandum excitat, & propter Sanctos, qui ibidem vixerunt, vel requieſcunt miraculis, aliisque donis, & beneficiis celebratur.*

Poſt

Poſt quæ verba concludit citatus *Cornel* dicens: „ Ea de cauſa S. *Hieronymum* tantopere ad Bethlehem anhellaſſe, eoque *Marcellam*, *Paulum*, & alios plures viros, & mulieres invitaſſe: ut ipſemet in Epiſtolis ad eas datis profitetur; Inter quas illa ad Euſtochium data ſic ſonat: *Amemus nos Chriſtum, ejusque ſemper quæramus amplexum & facile videbitur omne difficile: brevia putabimus univerſa, quæ longa ſunt; & jaculo ejus vulnerati per horarum momenta dicemus: Heu me, quia peregrinatio mea prolongata eſt.* Euſtochium ergo Paula, Melania, & nobiliſſimarum Virginum chorus S. *Hieronymum* in Bethlehem ſecutus eſt. Audi quibus verbis Paula, & Euſtochium eandem Marcellam *Epiſt. 8.* invitent: *Cum comitante Chriſto per Silo, & Bethel, & cætera loca, in quibus Eccleſiæ, quaſi quædam victoriarum Domini erecta ſunt vexilla, ad noſtram ſpeluncam* (Chriſti naſcentis in Bethlehem) *redierimus, canemus jugiter, crebro flebimus, indeficienter orabimus, & vulnerata jaculo Salvatoris dicemus: Inveni, quem quæſivit anima mea, tenebo eum, & non dimittam illum.* ,,

II. In Bethlehem itaque collocatus *Hieronymus* cogitabat de ædificando Monaſterio, ſibi, ſuisque aſſeclis pernecceſſario, quod cum inchoaſſet, ac magnis de toto orbe confluentibus turbis monachorum obrueretur, ut nec cœptum opus deſerere, nec ſupra vires ferre valeret, metueretque, ne ſibi illud de Evangelio contingeret, quod futuræ turris non antea computandi expenſas accidit, compulſus eſt Fratrem ſuum *Paulinianum* mittere in Patriam jam à *Gothis* vaſtatam, ut ſemidirutas villas, & prædia, quæ barbarorum effugerant manus, divendat pecuniamque pro his acceptam in *Bethlehem* reportet: quod dum pius, religioſæque vitæ percupidus juvenis fideliter præſtitiſſet, *Hieronymus*, ne cœptum ſanctum opus deſerens, maledicis, & æmulis riſum præbeat, monaſteriolum, & juxta illud hoſpitium pro peregrinis percommodum ædificavit. Hæc ita acta fuiſſe teſtatur ejuſdem *S. Hieronymi Epiſt.* in *vet. cod.* 119. ad *Pammachium.* Superveniente autem ex peregrinatione *Ægyptiaca*, ac totius *Palæſtinæ S. Paula* divitiis inclyta (ad cujus *Nicopolis* etiam in *Actiaco* litore poſita, veluti ab *Agamemnonis* proſopia deſcendentis, poſſeſſionem pertinebat) Monaſterium ab *Hieronymo* inchoatum, & ex parte perfectum, pluribus cellulis erectis, ampliatum eſt ſumptibus ejuſdem Sanctæ Matronæ: quæ, cum & ipſa cum filia ſua *Euſtochio* ſacrum *Bethlehemiticum* locum adamaſſet, in eodemque conſediſſet, duo etiam Virginum Cœnobia erexit, iiſdemque qua Mater, & Superior annis viginti ſanctiſſime præfuit, ut in ejuſdem Epitaphio à *S. Hieronymo* ſcribtit. *Epiſt. 8.* conſcripto legitur.

III. In neo-ædificato hoc virorum monaſterio *S. Hieronymus* novam rurſus inchoans vitam, & veluti novus quidam miles ad certamina, laboresque conſurgens, pauperem *JEſum* in paupertate imitatus, deliteſcebat, ſuæ cellulæ ſolitudinem cuſtodiebat, ac magis eſſe, quam bonus audire cupiebat. Pecunias nullas habebat, multum jejunabat, Deumque orabat: durus ei lectulus erat, & aſper, non audiebantur ex ore ejus niſi ſancta, & cœleſtia; cum verò ſileret, piiſſime Deo colloquebatur: corpus ſuum diſciplinis, & ciliciis domabat, pectuſque duriſſima petra quatiendo propitium ſibi Deum facere ſatagebat. Modeſtiam, & humilitatem non tantum externa ſpecie præſeferebat, verum etiam easdem virtutes devotiſſimo animo colebat. Supremum illum univerſorum mortalium Decretorium diem frequentiſſime pia mente revolvendo

Digitized by Google

do adeo timebat, ut abſque metu illius nunquam ſe ſenſerit liberum, ut ipſemet his verbis teſtatum reliquit: *Quoties diem illum conſidero, toto tempore, & corpore contremiſco, ſive enim comedo, ſive bibo, ſive aliquid aliud facio, ſemper videtur tuba illa terribilis ſonare in auribus meis: Surgite mortui venite ad judicium.* Modicus ei cibus, & temperatus ex oleribus, & leguminibus conſtans, paniſque ſale conditus pro deliciis fuit, nunquam ad ſaturitatem ſumptus. Deficiens in oratione, vel meditatione lectionem librorum, vel ſcriptionem inchoabat, hac terminata denuo orationem vocalem, aut mentalem repetebat. Denique pſalmodiæ diurnæ, & nocturnæ ſemper præſens Deum omnipotentem laudare non ceſſabat, juxta id, quod *Euſtochium Epiſt.* 17. inſtruebat, dicens: *Quanquam Apoſtolus orare nos ſemper jubeat, & Sanctis etiam ipſe ſit ſomnus oratio, tamen diviſas orandi horas debemus habere: ut ſi forte aliquo fuerimus opere detenti, ipſum nos ad officium tempus admoneat. Horam Tertiam, Sextam, Nonam, Diluculum quoque, ac Veſperam nemo eſt, qui neſciat. Nec cibi ſumantur niſi oratione præmiſſa, nec recedatur à menſa niſi referatur Creatori gratia. Noctibus bis, terque ſurgendum, revolvenda quæ de Scripturis memoriter retinemus. Egredientes de hoſpitio armet oratio, regredientibus de platea oratio occurrat antequam ſeſſio, nec prius corpuſculum requieſcat, quam anima paſcatur. Ad omnem actum, ad omnem inceſſum manus pingat Crucem.* Univerſa hæc Sanctus Vir ſicut fideliter, ita ferventer, ac devotiſſime exequebatur, & tamen ſæpe ſæpius flens fateri ſolebat: *Se non eſſe tum in Cœnobio, qui fuerat in eremo.* Adeo ſibi melius in ſolitudine fuiſſe exiſtimavit.

IV. Sed quantumvis his enumeratis ſedulo S. *Hieronymus* incumberet, quantumvis animi ſanctitati, & corporis puritati, quibus veluti præclara lux quædam mundo irradiabat, conſervandæ ſtuderet, attamen & continuo ſtudio nunc aliquid vertendo, nunc commentando, variaſque ad varios Epiſtolas conſcribendo. Sermones quoque concinnando, animum intendebat: ſumma contentione in eo laborans, ut extirpatis cunctis hæreſibus Eccleſiam à perfidorum inſidiis liberaret. Ut autem ſui quoque monachi, prouti & mulieres quoque, ac virgines nobilis, medii, & infimi generis, quas S. Paula è diverſis provinciis congregarat, inque tres turmas, monaſteriaque diviſerat, atque una ſecum Spirituali *S. Hieronymi* directioni concrediderat) perfectioni aſſidue ſtuderent, omnes, diſtributo ad hoc tempore, quo frequentioribus, eo ferventioribus exhortationibus, conſilia ſaluberrima dando, modoſque facillimos indigitando adhortari non ceſſabat, utque hos, & has promptiores ad ſequenda conſilia, doctrinamque propoſitam practicandam efficeret, cunctis in operationibus tam ſpiritualibus, quam temporalibus, & vel maxime in exercitio omnigenarum virtutum exemplo præibat. Hac vitæ Monaſticæ occaſione *S. Hieronymus* Regulam S. Pachomio Abbati (ut ipſe S. Hieronymus *Præfat. in eand. Regul.* Item *Gennadius Lib. de viris illuſtrib.* Et *Bellarminus de Scriptorib. Eccl.* teſtantur) ab Angelo pro Monachis datam ex Græco idiomate in Latinum vertit, habeturque in *Bibliotheca Patrum Tom. 4. pag.* 31. Et in Appendice apud Caſſianum. Verſionem hanc *Spondanus* ad A. C. 404. accidiſſe notat, adeoque poſt obitum *S. Paulæ*, ut *S. Hieronymus* in *cit. Præfat.* fatetur. Hanc itaque Regulam, ex Oreſieſis pariter monachi, & S. Pachomii collegæ Libro divino condito ſale, totiuſque monaſticæ diſciplinæ inſtrumentis conſtructo auctam, S. Hieronymus ſibi, ſuiſque aſſeclis ſequendam, probabiliter aſſumpſit, idque colligitur, ex ver-

verbis Præfationis citatæ ubi ſic loquitur : *Ut Venerabilis Virgo Chriſti, Euſtochium haberet, quod Sororibus legendum tribueret, noſtrique Fratres Ægyptiorum monachorum exempla ſequerentur.* Quamvis idem Vir Sanctus in grandævo jam ſenio ad inſtantiam Venerabilis virginis Euſtochii aliam pro mulieribus, & virginibus Regulam in 41. cap. diſtinctam compilaverit, eamque Euſtochio, utpote poſt obitum Paulæ matris monaſteriorum ſexus ſui ſuperiori, ſibique ſubjectis obſervandam commendaverit. Quæ habetur in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt.* 65.

V. Memini me in quodam opuſculo (cujus duo priora folia avulſa Authoris nomen, editionisque locum, & annum repræſentare nequibant) legiſſe: Non tantum *S. Hieronymum*, verum etiam alios, immo omnes quaſi SS. Patres Eremitas, uti *Antonium*, *Macarium*, *Hilarionem* &c. fuiſſe Monachos Montis Carmeli, habitatione S. Prophetæ Eliæ olim egregie nobilitati. Sed quemadmodum *Baronius* apud *Spondanum* ad A. C. 444. Opinionem pariformem de *Cyrillo Alexandrino*, & *Joanne Hieroſolymitano* Epiſcopis reprobat, ex eo: quòd univerſos ſcriptores, his iisdem Præſulibus coëvos, eorumque, & aliorum res celebres geſtas conſcribentes, iſte eorundem Religioſus vitæ ſtatus latuerit; Et inſuper, quod apud nullum hujus temporis ſcriptorem, quamvis de monachis in Palæſtina, & Ægypto degentibus frequentiſſimam mentionem faciant, fiat aliqua memoria de culto Carmelo monte à vitæ monaſticæ Profeſſoribus; Ita eadem promptitudine convincuntur illi, qui *S. Hieronymum* ſacri Carmelitici Ordinis religioſum fuiſſe aſſerunt; ſiquidem idem ſanctus Doctor Eccleſiæ utrique præmemorato Antiſtiti, *Cyrillo*, & *Joanni* coævus (ut ſæpius ſubſequentibus apparebit) extiterit. Abſit tamen, ut ego omnium ſacrarum Religioſarum familiarum amantiſſimus, per hoc originem religioſiſſimi, mihique gratioſiſſimi Ordinis Carmelitici, qui ſuum principium à S. Elia Propheta ſumpſiſſe, denominationem vero à Monte Carmelo, quem idem S. Propheta inhabitabat, accepiſſe ſcribitur, diſputem; ſed purè, ut *S. Hieronymum* hujus ſacri, ac celebris Ordinis Religioſum non fuiſſe (non mea, ſed citati celebris Authoris *Baronii* authoritate) demonſtrem. Quod ſi verò quis urgeat *S. Hieronymum* verè ex Eremita factum fuiſſe *monachum cœnobitam*, omnino aſſentior: Monachum videlicet, vel Religioſum talem, de qualibus *cap. præc.* diſſerui, vel vero cum *Barboſa Baſilitam*. Sanctus Baſilius namque ad A. C. 300. florens, primus *Monachos* à ſe in unum collectos, & *Cœnobitas* effectos (non tamen ut primus *Cœnobitarum Inſtitutor*, ipſomet *Epiſt.* 63. *ad Neo-Cæſarienſes* atteſtante, ſed S. Antonii magni imitator) obſtrinxiſſe ſcribitur, ut votum nuncuparent poſt annum probationis, ſe in monaſterio uſque ad mortem permanſuros, Superioribus plenam obedientiam præſtituros, nec ſtatuta ipſorum transgreſſuros; ad hæc voluit, ut continentiam, & paupertatem voverent. Quam legem poſtmodum Eccleſia tanquam bonam, & ſanctam, atque ab omnibus religioſis ſervandam approbavit. Sed cum *S. Hieronymus* in nullo penitus ſuo ſcripto ſui ſtatus Religioſi *Carmelitani*, vel *Baſilitani* (alias minimorum ſuorum actorum memor) mentionem faciat, ſignum eſt nulli harum Religioni obſtrictum fuiſſe, ſed *monachum cœnobitam* ſimpliciter, quales *cap. præc.* deſcripſi, extitiſſe; idque ipſum ipſemet *S. Hieronymus* atteſtari videtur, dum *Epiſt.* 27. ad *Euſtochium*, in qua variarum inſtitutionum Anteſignanos commorat, tandem ſubjicit, dicens: *Nos autem habemus propoſiti noſtri Principes, Paulos, Antonios, Hilariones, Macarios.*

Atqui hi fuere vel monachi *Eremitæ*, vel monachi *Cœnobitæ* in eremo, nulli Regulæ ſubjecti, ut *cap. præc.* inſinuatum eſt; Ergo. Neque obſtat, quod filii Prophetarum *Lib. 4. Reg. cap. 6.* quaſi monachi ædificaverint ſibi caſulas prope fluenta *Jordanis*, & turbis urbium derelictis, polenta, & herbis agreſtibus victitaverint, atque hinc quidam ab *Elia*, & *Joanne* ſumptam fuiſſe originem monachorum notaverint. *Sanctus* namque *Hieronymus* in *Prooemio vitæ S. Pauli Thebæi* hoc ipſum in conſiderationem ſumens, attamen *Primatum* vitæ Eremitico-monaſticæ eidem *S. Paulo Thebæo* attribuit, Eliamque plus Prophetam fuiſſe, quam monachum, ac Joannem ante prophetare cœpiſſe, quam natum fuiſſe, notavit.

VI. Circa A. C. 392. (ut Brietius notat) S. Hieronymus ad inſtantiam Dextri Præfecti Prætorii abſolvit Librum de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ſeu (ut aliis placet, & ab ipſomet *S. Hieronymo* ſæpius nominatur (*de Viris Illuſtribus*, eidem Dextro, Fratri Paciani Epiſcopi Barcinonenſis dedicatum, qui ſicut ab offerente, ita & à recipiente non modicam traxit commendationem. Placet hic de hoc Volumine ipſius *S. Hieronymi* faſſionem *Epiſt.* in *vet. cod.* 35. ad Deſiderium contentam, qua etiam ingens ejuſdem S. Doctoris pateat humilitas apponere; ſic enim in fine *cit. Epiſt.* inquit: *Scripſi Librum de Illuſtribus viris ab Apoſtolis uſque ad noſtram ætatem: imitatus Tranquillum, Græcumque Apollonium. Et poſt catalogum plurimorum me quoque in calce voluminis quaſi abortivum, & minimum omnium Chriſtianorum poſui, ubi mihi neceſſe fuit uſque ad quartum decimum annum Theodoſii Principis, quæ ſcripſerim, breviter annotare.*

VII. Hujus ſancti viri innocentem vitam Altiſſimus ſequenti caſu declaratam habere voluit: ut ſcribit *Jacobus de Voragine* in Legenda Sanctor. & *P. Henricus Engelgrave* ſermone pro feſto *S. Martini*, ex *Fulgoſa*: quibus accedit *Bonifacius Bugatta* id admirandis Orbis Chriſtiani *Tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 11. citans in teſtem *Marcum Marulum lib.* 4. *cap.* 5. Quadam die, dum *Hieronymus* cum Fratribus ad ſacram lectionem audiendam ſederet, ſubito Leo ex nemoribus claudicans ingreſſus eſt monaſterium: quo viſo, cum Fratres cæteri fugerent, *Hieronymus* ei, quaſi hoſpiti obviavit; Leo autem pedem ſibi læſum oſtendit. Vocatis autem Fratribus pedes Leoni præcepit ablui, & diligenter ejus plagam inquiri, inveneruntque plantam Leonis à ſentibus vulneratam. Adhibita igitur diligenti cura Leo convaluit, & omni feritate depoſita inter eos, quaſi domeſticum animal, habitavit; ferocire nempe non potuit, ubi hoſpitis benignitatem experiri cœpit, nec ab eo prorſus diſcedere, cujus beneficio ſe noverat convaluiſſe. Tunc *Hieronymus* (cui homines adverſabantur, terræ autem beſtiæ ſervitium exhibebant) videns, quod non tam pro ſanitate ſui pedis, quam pro eorum utilitate Dominus Leonem ſubmiſiſſet, eapropter de Fratrum conſilio eidem injunxit officium, ut Aſinum quem habebant, opeque ejus ligna de nemore deferebant, ad paſcua duceret, ductumque ibidem cuſtodiret, quod ille quotidie fideliter exequebatur, ibat namque cum Aſino ad rura, & in paſcendo defenſor illius erat tutiſſimus: verum ut ſe cibaret, & Aſinus ſolitum peragerct opus, conſuetis ſemper horis cum Aſino domum redibat. Quadam vero vice paſcendo Aſino, & Leone graviter ſoporato, Mercatores cum Camellis ibidem tranſeuntes, Aſinum ſolum conſpexerunt, eumque quanto citius rapuerunt, atque abduxerunt. Expergefactus Leo, cum ſocium non inveniret, rugiens huc, atque illuc diſcurrens, nec inveniens

tri-

triſtis ad portam monaſterii adiit, ſed Conventum ingredi, ut ſolitus erat, præ verecundia non præſumpſit. Videntes Fratres, quod tardius more ſolito, & ſine Aſino Leo comparuiſſet, exiſtimabant, quod fame compulſus Aſinum devoraſſet, noluerunt propterea ei conſuetam tribuere anonam, dicentes: vaderet, & reliquam Aſelli partem devoraret, ſuamque repleret ingluviem. Hæſitantes tamen, utrum hoc malum perpetraſſet, exierunt undique in paſcuis inquirentes, ut ſaltem indicium aliquod occiſi Aſelli invenire poſſent, ſed cum nihil ſimilis deprehendiſſent, *Hieronymo* retulerunt. Tunc monitis Sancti viri officium Aſini Leoni injungunt, & ligna cedentes Leoni deportanda ad monaſterium imponunt. Ecce bruta animalia Seniorum juſſis obſequuntur, & homo rationis capax audet ſuperioritati refragari? Certe quisquis eorum imperio parere recuſat, hoc exemplo feris beluis aſperior, & irrationabilior eſſe convincitur. Quod onus cum Leo patienter ferret, quadam die expleto opere ad agrum exivit, viditque cum onuſtis camellis, præcedente Aſino illo, Negotiatores venientes (mos enim Regionis illius fuit, qui forte hodiedum viget, ut quando qui cum camellis longius proficiſcuntur, camelli ut directius pergant, præcedentem, & è collo funiculum geſtantem Aſinum ſubſequantur) tunc Leo viſo, & recognito Aſino, ſuo quondam charo ſocio, cum ingenti rugitu contra Negotiatores irruit, omnesque in fugam coëgit, caudaque fortiter percutiens terram camellos perterritos cum univerſis oneribus ad cœnobium venire compulit. Quo intellecto Hieronymus, in ſpiritu futura prævidens, juſſit camellis pedes lavari, & venturis hoſpitibus neceſſaria præparari: Leo vero lætus diſcurrebat per Conventum ſingulorum Fratrum veſtigiis ſe proſternens, quaſi victoriam de recuperato Aſino enarraret. Interim Mercatores adveniunt, & coram *Hieronymo* provoluti culpam ſuam fatentur, veniamque petunt: quos ille benigne ſuſcipiens commonuit, ut ſua reciperent, neque deinceps aliena ſibi uſurparent: deinde frugali, ac religioſa refectione eosdem charitative pavit; qui poſtquam ſatiati cibo tam ſpirituali, quam corporali, fuiſſent, atque pro receptis beneficiis gratias egiſſent, obtulerunt Hieronymo olei (hoc namque in camellis portabatur) medietatem quod cum Sanctus vir habere renuiſſet, coactus à Negotiatoribus acceptare debuit; qui ſimul appromiſerunt ſe quot annis in futurum eandem menſuram olei Cœnobio daturos, & ad hoc fideliter præſtandum ſuos hæredes obligaturos, atque ita hilares viam ſuam continuaverunt. Hinc Sanctiſſimo huic viro pia antiquitas Leonem adpinxit. Quamvis hoc neget *Baronius* apud *Spondanum* ad A.C. 420. dicitque id ejus Hieroglyphicum eſſe, quo illius in hæreticis inſectandis infractum robur, vehemensque in eos, inſtar Leonis rugitus, clamor ſignificatur: curationem autem Leonis non Hieronymo, ſed Geraſimo Abbati, viro pariter Sanctiſſimo adſcribendum eſſe juxta *Sophronium* in Prato Spirituali *cap.* 107. dictat. *Jacobus Cavacius* pariter curationi Leonis ab *Hieronymo* factæ contrariatur in Notis in vitam *S. Hieronymi* dicens: *Ex Symbolo Leonis, qui Hieronymo appingitur, ingenium illius accipe magnanimum, & imperterritum, quô præ foribus Eccleſiæ excubans, irruentes hæreticos dicto, ſcriptoque laceravit.* Et circa finem Notarum inquit: *Vulgatum Leonis miraculum non Hieronymo, ſed Geraſimo Anachoretæ contigiſſe in confeſſo eſt, ſed apud ſæcula minus erudita ex nominis propinguitate alteri uſurpatum.* Ego bona pace, reverentialique æſtimatione Baronii, Sophronii, & Cavacii, pluribus ad initium hujus Parapraphi citatis Scriptoribus ful-

tus Leonem S. Hieronymo, & Phyſicum curatum, & Hieroglyphicum in veritate, & rationabiliter applicandum cenſeo. Si etenim id uni, cur non alteri accidere potuit Sancto? ſiquidem legamus diverſiſſimos Sanctos in diverſiſſimis regionibus habitantes æqualibus ab Altiſſimo honoratos fuiſſe gratiis, æqualia quoque patraſſe miracula, atque idipſum, quod *S. Hieronymo* circa Leonem, accidiſſe beato Sabbæ Abbati ſcribat Surius in vita ejusdem pro die 5. Dec. Præterea non legitur de Leone *Hieronymi*, quod is à quodam Militari viro, ex commiſeratione tam illuſtris animalis, data pro emendo alio Aſino pecunia, ob hoc liberatus fuerit jugo: neque, quod poſt obitum *Hieronymi* Leo ob mœrorem amiſſi curatoris ſupra tumulum ejus crepuerit. De Leone autem Geraſimi idipſum ſcribit Ribadeneira ex Moſcho ad diem 4. Martii. Diverſus igitur & caſus, & Leo, & homo Sanctus, quamvis in re æqualis caſus, & animal æquale, ſed Vir Dei, & locus diſtinctus ſit, conſequenter non male Leo & *S. Hieronymo* etiam Phyſicus attribuitur. Quod ex vetuſtiſſimo etiam Ordinis noſtri Breviario probatur: Ubi in Reſponſorio 8. Officii de eodem Sancto Doctore ad diem 30. Septembris olim recitari ſolito hæc leguntur.

℟. *Leo ſervit cum aſello*
Comes datus pecudi:
Et obſervat ſecum vadens
Cuſtodia vigili.
Quo amiſſo munus obit
Terga præbens oneri.
℣. *Raptores petunt veniam,*
Et præbent olei copiam.

VIII. Caſus hic cum Leone apud præmemoratos Sanctos *Hieronymum*, *Geraſimum*, & *Sabbam* nonniſi divina diſpoſitione contingens, pro miraculo certe ubique habitus fuit; & merito; nam Leo animal ferociſſimum, aliis animalibus ſilveſtribus, & domeſticis, immo & homini infenſiſſimum, nulla naturali propenſione ad cicurationem inclinatum, qualiter quiviſſet & ſuum vulneratum pedem homini tanquam Chyrurgo demonſtrare, & curato vulnere non ſua antra repetere, ſed ſub obedientia aſinum paſcere, hoc deperdito, onera deportandorum lignorum ſubire, aſinum dein recognoſcere (quod ipſi rationali homini difficile eſt) eum una cum camellis ad Conventum adducere? niſi ſpecialis divina providentia ad ſuam demonſtrandam omnipotentiam, ſibique ſancte & jugiter ſervientium piorum virorum manifeſtandam vitæ innocentiam, & ſanctitatem tali feroci, & irrationali animali lumen indidiſſet, ut mandatis curatoris ſui obtemperet, eidemque fidele exhibeat in omnibus ſervitium. Poſtquam ergo miraculi hujus fama non ſolum in *Bethlehemitico* rure, verum etiam per univerſam *Palæſtinam*, *Syriam*, & *Ægyptum* omnium ſermone percrebuiſſet, & aliunde inſignis *S. Hieronymi* doctrina, clariſſimaque eruditionis peritia ubique innotuiſſet, turmatim Sanctum virum omnis ſtatus homines ſpiritualis alicujus profectus cauſa, prouti & eruditionis gratia conveniebant, quos univerſos perhumaniter excipiebat, habebat, eorumque, uti & camellorum ad eos pertinentium pedes, & per ſe, & per ſibi ſubjectos monachos lavabat, frugalique pro poſſibilitate inopis cœnobii victu in hilaritate vultus recreabat: quo abſoluto animas quoque ipſorum ſalutaris doctrinæ pabulo nutriebat, ac quemlibet pro ſuo ſtatu, & neceſſitate inſtructum cum conſolatione dimittebat. De hac ſuæ perſonæ viſitatione *Epiſt.* 22. ad *Auguſtinum*, ſic ſcribit: *Nos in Monaſterio conſtituti, variis hinc inde fluctibus quatimur, & peregrinationis moleſtias ſuſtinemus: ſed credimus in eo, qui dixit: Confidite, ego vici mundum; quod ipſo tribuente,*

&

Digitized by Google

& præſule, contra hoſtem diabolum victoriam conſequemur. De confluentium vero multitudine *Epiſt.* 33. ad *Euſtochium* mittens ei Commentarios in *Ezechielem*, ſic loquitur: *Fateor me explanationes in Ezechiel multo ante tempore promiſiſſe, & occupatione de toto huc orbe venientium implere non poſſe, dum nulla hora, nullumque momentum eſt, in quo non fratrum occurramus turbis, & monaſterii ſolitudinem hoſpitum frequentia commutemus: in tantum, & claudendum ſit nobis oſtium, aut ſcripturarum, per quas aperiendæ ſunt fores, ſtudia relinquenda.* Utrique tamen vir perſpicaciſſimus ex aſſe ſatisfacere conabatur, prouti & ſatisfecit. Sanctam hanc hoſpitalitatem carpebat deinde *Rufinus*, juxta illud *Eccleſiaſtici cap.* 31. *Non omnem hominem inducas in domum tuam.* Sed S. Hieronymus nihili obtrectationem Rufini pendens, in *Apologia*, quæ habetur in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt.* 41. ad *Rufinum*, profitetur ſe omnes advenas in Bethlehem excipere, præſertim cum Romani, Roma à Gotthis capta, turmatim in Palæſtinam profugiſſent, his verbis: *Nobis in monaſterio hoſpitalitas cordi eſt, omneſque ad nos venientes læta humanitatis fronte ſuſcipimus. Veremur enim ne Maria cum Joſeph locum non inveniant in diverſorio: ne nobis dicat Jeſus excluſus: Hoſpes eram, & non ſuſcepiſtis me. Solos hæreticos non recipimus, quos vos ſolos recipitis. Propoſitum quippe nobis eſt pedes lavare venientium, non merita diſcutere. Recordare frater confeſſionis ejus, & pectoris, quod flagella ſecuerunt. Memento carceris, tenebrarum, exilii metallorum, & non indignaberis hoſpitio tranſeuntem eſſe ſuſceptum. An ideo tibi rebelles videmur, quod calicem aquæ frigidæ in nomine diſcipuli Chriſti ſitientibus porrigimus?* Sanctum Hieronymum in hoſpitalitate imitatum fuiſſe *Loth* Patriarcham, qui non examinabat, quos hoſpites reciperet, inquit *Cornel. à Lap.* Commentario in *Ezech. cap. cit.* Hinc ſanctus vir aliis quoque hoſpitalitatem exercendam ſuadebat. Ut *Epiſt.* 12. ad *Nepotianum*, dicens: *Menſulam tuam pauperes, & peregrini noverint, & cum illis Chriſtum convivam noveris.* Item *Epiſt.* in *vet. cod.* 59. ad *Oceanum* de vita Clericorum ſic habet: *Hoſpitalem præcepit Apoſtolus clericum ordinandum. Hoc præcepto Pater Abraham, & Loth Angelos ſuſceperunt, quia hoſpitalitatem inter cæteras dilexerunt virtutes. Sic & Oneſiphorus Paulum doctrinæ fontem ſuſcepit. Hæ imitatores ſint veſtræ, & ne ſinatis incolam præterire, qui apud vos panem non comedat.* „ Denique S. „ *Hieronymus* (inquit *Cornel. à Lap.* „ *loc. cit.*) laudat Chriſtianos, quod „ in foro tranſeuntes cogebant ad „ hoſpitium ſed malo, proh dolor! „ plurimi ſunt, qui hoſpites vitare „ ſatagunt.

CAPUT XV.

Sancti Hieronymi certamen cum Joanne Epiſcopo Hieroſolymitano.

I. SEd neque in Monaſterio defuere Sancto viro difficultates, & afflictiones, quas ab Origenis Sectatoribus, ſignanter à Joanne Epiſcopo Hieroſolymitano ſuſtinere coactus eſt. Dum enim Sanctus Doctor fidem Romano-Catholicam pleno ore loquendo, ſincera manu ſcribendo propugnaret (ob quod Malleus hæreticorum, & Antidotum errorum, elogiari meruit) præattactus Joannes, antea Monachus, & hæreticus Macedonianus, qui pollicitatione Epiſcopatus hæreſim ejurarat,

hoc vero, & quidem Hieroſolymitano obtento, mox acerrimum egit Origenis defenſorem, cujus eo tum errores (qui, ut cancer, longe, lateque ſerpebant, paſſimque Chriſtianos inficiebant) inter Doctores ventilabantur. Huic ſeſe *Hieronymus* fortiſſime oppoſuit, pluris faciens veritatem, quam Epiſcopi dignitatem, eundem ſub Prætextati nomine ſugillans, & in aliena perſona vapulans, quia ſic ejus vitia poſtulabant.

II. Quod ſi benevolus Lector pro ſua eruditione quærat, quis fuerit Origenes ſæpius jam hoc in opuſculo nominatus, frequentiusque adhuc nominandus? dicam breviter ex *Euſebii Cæſarienſis Lib.* 6. Hiſt. *cap.* 1. Origenes (ob indefeſſum, ac infractum in ſtudiis religionis cauſa laborem Adamantius dictus) Alexandriæ natus eſt A. C. 186. Patre Leonida viro Chriſtianæ fidei cultore peroptimo. Hujus cura omnigenam Sacrarum Scripturarum cognitionem, à teneris annis edoctus fuit, erat namque eminentiſſimi in ipſa etiam pueritia reſpectu omnium ſcientiarum ingenii, & ſimul ardentiſſimi deſiderii Martyrium pro fide Chriſti ſubeundi, adeo ut cum Genitorem ſuum Leonidam captum ob fidem Catholicam cognoviſſet, vix à matre, non quidem precibus, ſed veſtium ſubtractione, potuerit retineri, ne ſe ipſum perſecutoribus offerret: cum autem taliter ſe deſiderio ſuo fruſtratum advertiſſet, ne ſaltem Patri ſuo in aliquo defuiſſe videatur, eum in carcere detentum per litteras ad fortiter ſubeundum Martyrium cohortatus eſt ætatis ſuæ anno decimoſeptimo. Fervente autem Tyrannorum contra Chriſti religionem perſecutione paternis ob proſcriptionem Chriſtianorum exutus bonis primum matronæ cujusdam locupletis opera ſuſtentatus, ſucceſſive ludum aperuit, in quo Grammaticam pueros docuit. Tum hujus operæ, laborisque pertæſus vendidit humaniorum litterarum libros ea lege, ut in dies ſingulos quatuor obolos ad victum ab emptore acciperet: atque ſic magna continentia, & frugalitate vitam tranſigens, cum vidiſſet metu acerbiſſimæ perſecutionis omnes quaſi Doctores, & Magiſtros Chriſtianos Alexandriæ ad ſecuriora loca ſe recepiſſe, facta ſibi à Demetrio loci Epiſcopo licentia Litterarum Sacrarum interpretationem aggreſſus eſt annos natus duodeviginti, quando & multos ex diſcipulis ſuis tam Chriſtianis, quam gentilibus utriusque ſexus, quos ad Chriſtum converterat, ad fundendum pro Chriſto ſanguinem incitavit, eosque omnibus pietatis officiis publice inter ipſa ſupplicia affecit; quamvis & ipſe ſubinde latebras captare, & domicilium mutare coactus fuerit, ne à perſecutoribus ei magna ſollicitudine inſidiantibus comprehenderetur. Caſtitatis cuſtos adeo tenax fuit, ut timens, ne ex mulierum ad ſe ſtudii cauſa confluentium converſatione, aliquod ei periculum immineret, illam Chriſti Domini Sententiam *Matth. cap.* 19. de caſtratione propter regnum cœlorum ſimplicius interpretatus, ſeſe eviraverit. In ſtudiis indefeſſus longævam conſumpſit ætatem ſemper ſcribens, adeo, ut ſena librorum millia edidiſſe feratur apud Epiphanium *Hæreſi* 62. (quod tamen haud facile Hieronymus *Epiſt.* 62 & *Apolog. contra Rufinum lib.* 2. credidit. Librorumque nomine Homilias intelligendas eſſe arbitratur *Vincent. Gotti*, Theologiæ Scholaſticæ *Tom.* 5. *in* 1. *par. Quæſt.* 9. *Dub.* 5. §. 1. *num.* 4.) Græci, atque Hebraici ſermonis peritus Translationes Sacræ ſcripturæ, quæcunque extarent, magno labore exquirens, collegit: eam nimirum, quam LXX. Interpretes ante Chriſtum ediderant; deinde eorum, qui poſt Chriſtum natum, ſcilicet *Aquilæ Judæi*, qui eam *græce* verterat; aliam Symmachi,

Digitized by Google

chi, quam Cæſareæ Cappadociæ repererat: aliam denique *Theodotionis*. Quibus habitus Demetrium Epiſcopum Alexandrinum ſibi offenſum fugiens, atque ſeceſſum *Tyri* in Palæſtina petens primo *Tetrapla* in veteris Teſtamenti ſcripturam compilavit. Ideo autem hoc opus *Tetrapla* nomine intitulavit, quia quatuor columnis per ſingulas paginas diſtinxit; prima exhibebat verſionem LXX. Interpretum, altera Translationem Aquilæ, tertia Symmachi, quarta Theodotionis. Hoc labore minus contentus Hexapla poſtmodum elaboravit: in quibus videlicet ſingulæ paginæ ſex columnis diſtinguebantur; Quarum prima contineret textum Hebraicum hebraice ſcriptum, ſecunda eundem textum Hebraicum, ſed Græco charactere exaratum, tertia Aquilæ verſionem, quarta Symmachi, quinta LXX. Interpretum, ſexta *Theodotionis*. Repertis vero poſtea quinta, & ſexta editionibus (& quidem una harum in dolio occultata Nicopoli apud Actium in Græcia) ab Hebræis, ſeu, ut putat *S. Hieronymus*, piis hominibus elaboratis, easdem Origenes Hexaplis addens, Octapla compoſuit, quæ octo columnas complectebantur, claudentes ſex præfatas verſiones, & ulterius has duas ultimo inventas. Hæc fuſius Epiphanius, qui, licet Origeni infenſiſſimus, ejusmodi ab eo navatam operam non ſemel laudavit. Reddit & ipſe *Origenes Epiſt. ad Afric. de Suſanna*, & *Tract. 8. in Matth.* inſtituti ſui rationem, ejusdemque meminit *Euſebius lib. 6.* Hiſt. *cap. 12.* & alii recentiores quam plures. Quod vero antiquam LXX. Interpretum translationem ita concinnaſſet, ut ubicunque LXX. plus dixiſſent, quam haberetur in Hebræo, obelos apponeret; ubi vero minus, ex Theodotione adderet, præfixis aſteriſcis. Hanc ejus operam non ſolum commendavit ſæpius *S. Hieronymus Præfat. in Pentateuchum*, & *Epiſt.* 104. Item *Epiſt. 89.* ad *Auguſtinum*. Uti & in Apolog. adverſus *Rufinum*, & *Comment. in Epiſt.* ad *Titum*. Sed & ipſe ſecutus eſt exemplum, dum eandem LXX. Editionem vertit in Latinum. Ex quibus colligitur, quam perperam ab aliquo (*Gales de 70. Interpret.*) *Hieronymus* dicatur quæſtus de Origene: quod eo tempore non tam correxerit, quam corruperit LXX. Interpretum translationem. Dialecticam quoque atteſtante *S. Hieronymo Lib. de viris Illuſtrib.*) & Geometriam, Arithmeticam, Muſicam, Grammaticam, Rhetoricam, omniumque Philoſophorum ſectas ita didicit, ut ſtudioſos quoque Sæcularium litterarum ſectatores quam plurimos haberet, & interpretaretur eis quotidie, concurſusque ſingulis diebus ad eum miri fierent, quos ille propterea recipiebat, ut ſub occaſione Sæcularis litteraturæ in fide Chriſti eos inſtitueret.

III. Hiſce tum pietatis, tum doctrinæ monumentis celebre ſuum nomen poſteris reliquiſſet, ni ingenio plus æquo indulgens, volensque plus ſapere, quam oportet ſapere, ſenium ſuum multis erroribus contaminaſſet, eosque edito Libro Periarchon, ſeu de Principiis intitulato, qui præ cæteris omnibus denſioribus, majoribusque refertus fuit erroribus, divulgaſſet. Hos *S. Auguſtinus Lib. de Hæreſib.* exponit ſequentibus. *Sed ſunt hujus Origenis alia dogmata, quæ Catholica Eccleſia omnino non recipit. In quibus nec ipſum falſo arguit, nec poteſt ab ejus defenſionibus falli, maxime de purgatione, & liberatione: & rurſus poſt longum tempus ab eodem malam revolutionem rationalis univerſæ creaturæ. Quis enim Catholicus Chriſtianus vel doctus, vel indoctus non vehementer exhorreat, eam, quam dicit purgationem malorum, id eſt: etiam eos, qui hanc vitam flagitiis, & facinoribus, & ſacrilegiis atque impietatibus maximis finierunt, ipſum etiam poſtremo*

mo Diabolum, atque Angelos ejus, quamvis poſt longiſſima tempora purgatos, atque liberatos regno Dei, lucique reſtitui? Et rurſus poſt longiſſima tempora omnes, qui liberati ſumus, ad hæc mala denuo delabi, & reverti: & has vices alternantes beatitudinum, & miſeriarum rationabilis creaturæ ſemper fore, ſemper fuiſſe. De qua vaniſſima impietate adverſus Philoſophos, à quibus iſta didicit Origenes, in Libris de Civitate Dei diligentiſſime diſputavi. Idem *S. Auguſtinus Lib.* 17. de Civit. Dei *cap.* 3. de erroribus Origenis ſequentia ſcribit: *Multum mihi audere videntur, qui in Scripturis omnia prorſus ſignificationibus allegoricis involuta eſſe contendunt: uti in hoc extremum devius fuit Origenes, dum hiſtoricam fugiens, immo elidens veritatem pro ea ſæpe quidpiam Symbolicum ſupponit: Dum Evæ ex Adami coſta formationem ſpiritualiter accipiendam putat; arbores paradyſi Angelicam fortitudinem; tunicas pelliceas corpora humana; & plura ſimilia myſtice interpretatur, atque ingenium ſuum nimis utique præcellens apud S. Hieronymum in Iſaia, cap. 5. Eccleſiæ facit Sacramenta.* Uberius eosdem pluresque alios, eosque enormes Origenis errores S. Hieronymus *Epiſt.* in *vet. cod.* 20. ad *Avitum* exponit, atque declarat, propter quos (ut S. Hieronymus *lib.* 2. adverſus Rufinum teſtatur) prolata fuit in eum à Demetrio Epiſcopo Alexandrino Excommunicationis ſententia, quam cætoræ quoque Eccleſiæ ratam habuerunt. Porrò ejus rei gratia mox Origenes pro ſui defenſione litteras circulares ſcripſit, quibus (ut *S. Hieronymus loc. cit.* inquit) & ipſum Demetrium laceraret, & in totius Orbis Epiſcopos, ac Clericos inveheretur, fruſtraque ac Eccleſiis excommunicatum ſe eſſe diceret, quod quæ in ſuis ſcriptis arguerentur, ea ab aliis hæreticis fuiſſent depravata. Quæ quidem videri potuiſſent ad ejus excuſationem ſatis idonea, quantumlibet fuiſſet ejusmodi errorum aſſertor, dum eos non modo non defendit, ſed nec ſuos eſſe aſſeruit. At in eo minus fuit excuſatione dignus, quod cum ſciret ſua ab omnibus impugnari, retractatorum nullum ediderit commentarium. Demortuo Demetrio Epiſcopo Alexandrino ſucceſſit Heracla Origeni favens, quare Origenes è receſſu ſuo Tyro prodiens Alexandriam reverſus eſt, ubi tantiſper ab impugnationibus quievit. Sed cum poſt paucum temporis ſpatium Heraclas quoque obiiſſet, eidemque ſucceſſiſſet Dionyſius, qui licet Origenis olim fuiſſet diſcipulus, omnia tamen veritati poſtponens, Demetrii Sententiam ſecutus Origenem rurſum ob ſuos errores exagitare cœpit, qui, ut ſe defenderet, tum ad *Fabianum* Pontificem Romanum, tum ad alios Epiſcopos rectæ fidei Profeſſionem ſcripſit, quam tamen Fabianus non admiſit, verum ut Romam ſe oretenus purgaturus compareat, evocavit. Stitit ſe omnino Romæ Origenes, eumque ibi in magna æſtimatione fuiſſe notat *Euſebius lib.* 6. Hiſt. *cap.* 28. & 29. Sed an ſe purgaverit? nihil ſignificat. Spondanus exiſtimat Euſebium dolo reticuiſſe, quæ in reprehenſionem Origenis, cujus erat ſtudioſiſſimus, fuiſſent. Dum autem Româ Alexandriam rediiſſet, circa A.C. 253. ſùſcitata fuit Decii, & Valeriani Imperatorum edictis horribilis Chriſtianorum perſecutio, quæ Alexandrinam, cæterasque Ægypti Eccleſias dirè vexabat. Hanc egregie deſcripſit inſignis tunc eruditione, ac pietate ejusdem Alexandrinæ urbis Epiſcopus (qui & ipſe Divino ſecedens monitu, ac nihilominus in manus perſecutorum incidens, mirabiliter evaſit) *Dionyſius* apud *Euſeb. lib.* 6. Hiſt. *cap.* 33. & 34. recenſétque multos, qui ejusdem perſecutionis occaſione Alexandriæ Martyrium ſubiêre, multos etiam, qui relicta patria ad exteras, longinquasque regiones abiêre, concludens cum S. Paulo primo Eremita, quem

eo

Digitized by Google

eo tum in ſolitudinem migraſſe notat. Sed ut ad Origenem redeam, narrat *Euſeb. lib. 6.* Hiſt. *cap.* 32. ejus egregium pro fide Chiſtiana certamen, ſuperata tormenta, fortiterque tolerata crudeliſſima vincula: quæ quidem apud Alexandriam ei contigiſſe *Epiphanius Hæreſi 64.* aſſerit, dum & eum per urbem tractum, probris affectum, & cruciatibus immanibus applicatum tradit. An autem ceſſante perſecutione, ſicut alii plures, vinculis ſolutus fuerit? an, quod (ut plerique ſcribunt) thus obtulerit? haud ſatis compertum habetur. Apud Epiphanium certe negationis ejus turpiſſimæ illa affertur cauſa, quod abuſum corporis ab Æthiope pati, aut Idolis ſacrificare juſſus, hoc ultimo potius electo, non tamen id ſponte egerit, ſed tantum permiſerit, ut injecto in manu thure ad Aræ rogum adduceretur. Atque eapropter ab Eccleſia Alexandrina rejectus, Hieroſolymam ſe recepiſſe traditur, ibique multum rogatus docere, aperto libro in eam ſententiam *Pſal.* 49. incidiſſe; *Peccatori dixit DEUS, quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumnis teſtamentum meum per os tuum?* eaque lecta librum depoſuiſſe, & cum fletu, ac lachrymis conſediſſe, omnibus ſimul cum ipſo plorantibus. Hæc apud Epiphanium. At in Libello, qui Lamentationes, ſeu Pœnitentia Origenis inſcribitur, alia adumbratur potius, quam deſcribitur cauſa lapſus ejus; nec quodnam crimen fuerit, quod tanta amaritudine deploraſſe repræſentatur, nec ſi ab hæreticis, an gentilibus ſeductus ſit? haud ſatis intelligi poteſt. „Verum ſicut ille „Libellus (inquit *Spondanus* ad A. C. „253.) à Gelaſio Papa velut adulte„rinus reſpuitur, ita etiam ea, quæ „ex Epiphanio recitata ſunt, falſa eſſe „multa perſuadent: etſi non igno„ramus ea confirmari à poſteriori„bus Scriptoribus *Leontio de Sect. Act.* „10. Svida verbo Origenes. *Zonara* „*Annal. lib.* 2. *Nicephoro cap.* 24. & „aliis recentioribus Græcis, & Lati„nis. Non enim antiquiores illi re„rum Eccleſiaſticarum Tractatores, „ſive qui Origenis errores oppugna„runt, ut *Hieronymus, Theophilus Ale„xandrinus, Vincentius Lirinenſis*; vel „alii, qui de eo pluribus egerunt: „nec non, qui ſub Juſtiniano Impe„ratore ejus rurſum damnationem „operati ſunt: ſive qui pro illo Apo„logias ſcripſerunt, ut Pamphylus „(ſeu potius *Euſebius* ejus nomine) „atque *Rufinus*: ſive denique Eth„nici, qui de eo ſcripſerunt, ut Por„phyrius, licet Eccleſiæ gloriæ in„vidus Ammonium Origenis con„temporaneum, & in ſchola Ale„xandrina ſocium, à Chriſti fide ad „Ethnicos diſciviſſe, non erubuerit „mendaciſſime litteris prodere. Nul„lus inquam horum, vel aliorum eo„rundem temporum Scriptorum, „ejuſmodi Origenis lapſus vel nu„tu tantum meminit. Ut prorſus „veriſimile ſit, quæ de eo apud Epi„phanium leguntur, addita eſſe ab „aliquo fabularum concinnatore, „cum *S. Auguſtinus de Hæreſib. ad* „*Quodvultd.* de duplicibus Origenia„nis hæreticis agens, eaque omnia ſe „ab Epiphanio mutuatum eſſe teſta„tus, nihil penitus de Origenis ne„gatione habeat, quam vel obiter at„tigiſſet, ſi eam apud Epiphanium „reperiſſet, facile adducimur, ut cre„damus. Et ipſe *Epiphanius de Men„ſur.* de eodem Origene verba fa„ciens, id tantum dicit, eum in per„ſecutione Deciana multa paſſum, „ad finem tamen Martyrii non per„veniſſe. Id namque ipſum & *Eu„ſebius* tradit, qui licet Origenis lau„des qualibet captata occaſione, pa„rum ſincere interdum fuerit pro„ſecutus, tamen in iis, quæ de ejus „confeſſione ſcribit, haud putandus „eſt fuiſſe mentitus, cum antiquo„rum neminem habuerit repugnan„tem. Sed hæc ſatis pro hiſtoriæ

„elucidatione, cum alioqui in Dog„matibus Origeni minime favea„mus. „ Hæc *Spondanus*.

IV. Non diu poſt vixit Origenes, nam A. C. 256. ætatis vero ſuæ 69. ipſum extremum clauſiſſe diem notat *Euſeb. lib.* 7. Hiſt. *cap.* 1. Qui autem vivens in ſcribendo ſæpe redargutus eſt erroris, multo amplius poſt mortem & hæreſis infamatus. Quamobrem pluribus opus habuit Apologiis. Quarum primam à Pamphylo Martyre conſcriptam credidit *S. Hieronymus Lib. de Scriptorib. Eccleſiaſticis in Pamphilo*: Sed poſtea *Epiſt.* 62. ad *Pammachium de Errorib. Origenis.* & in *Apolog.* contra *Rufinum* retractans, Euſebii, non Pamphyli eſſe affirmavit. Sane quidem ſuam eſſe teſtatur ipſe *Euſebius lib.* 6. Hiſt. *cap.* 26. & 29. quam tamen ſcripſerit adjutus à *Pamphylo.* Vulgata quoque extat pro eodem *Origene Rufini Apologia*, ſed à *S. Hieronymo* multis reprehenſa. Duos porro aliqui conſtituunt Origenes, quorum alter Adamantius, de quo hic ſermo eſt, dictus ſit: alter plane ignotus, ex quo Origeniſtæ Turpes ſint cognominati, qui cum matrimonium damnarent, in omnium libidinum cœno velut ſus volutarentur, quorum meminerunt *Epiphanius Hæreſi* 63. & *Auguſtinus de Hæreſi cap.* 43. „Verum exiſtimamus (dicit *Spondanus ad A.C.*256.) nonniſi unum Ada„mantium extitiſſe aliquando Ori„genem, qui vero alium effinxe„runt, ideo feciſſe, ut de Origene la„bes aſperſas in illum egererent, vel, „quod Origenis Sectatores in dete„rius prolapſi, etiam Gnoſticorum „ſordibus ſint infecti, & ad differen„tiam aliorum Origeniſtarum, Tur„pes, à dogmate, non ab Authore „Origeniſtæ ſint dicti. „ Reperi ego apud *Jacobum Cavacium pag.* 97. unum Anachoretam nomine Origenem Magni Antonii diſcipulum optimum Catholicum, de quo in *Notis* idem *Cavacius* hæc habet: *Nos Origeniſtam hæreticum damnatum explodimus. Sed noſtri hujus Origenis laus ſit apud Catholicos, utpote diſcipuli Magni illius Antonii, qui hæreticorum omnium familiaritatem ex teſtamento ſuis ſectatoribus interdixit.* Non videtur proinde hic Origenes fuiſſe ille, quem quidam pro altero ab Adamantio extitiſſe exiſtimabant.

V. His inter Parentheſim de Origene notatis, tempus eſt ut ad certamen *Hieronymi* cum *Joanne* Epiſcopo Hieroſolymitano tranſitum faciamus. Certaminis hujus cauſa fuit contentio inter Epiphanium Salaminæ in Cypro, & eundem Joannem Hieroſolymitanum Epiſcopos. Hic Rufini, Palladii, Iſidori, & aliorum Origeniſtarum amicus, quos cavendos eſſe monuerat Epiphanius, adverſantibus ſibi Theophilo Alexandrino, Hieronymo, & aliis, Epiphanio quoque inimicus fuit, cum eis litium occaſionem quærebat. Cum autem Epiphanius Paulinianum S. Hieronymi Fratrem Diaconum primo, dein & Presbyterum, etſi non ſub Joannis Parochia, in Palæſtina tamen in quodam Monaſterio Eleutheropolitani territorii, ubi tunc agebat, ordinaſſet, inſurrexit in eum, quaſi in aliena Diœceſi aliquid contra canones præſtitiſſet: cui aliam quoque iracundiæ ſuæ cauſam afferebat Joannes, quod nimirum ſacrificium incruentum offerens ſic oraret Epiphanius: *Domine, da Joanni, ut recte credat.* Huic ergo per nobilem illam Epiſtolam (quæ habetur in *vet. cod.* ſub *num.* 21.) quam in latinum idioma vertit *Hieronymus*, reſpondit Epiphanius, & mente ſua de ultimo capite explicata, ad primum reſpondit, ſe ex neceſſitate ſibi bene perſpecta Paulinianum in Presbyterum ordinaſſe, idque jure optimo feciſſe, tum quod id eſſet in uſu poſitum apud *Cyprios*, tum quod ejus non eſſet de hac ordinatione conqueri, ſed Epiſcopi Cæſareæ, cui Hieroſolyma etiam

Digitized by Google

etiam ex Nicæna Synodo ſubdita eſſet; denuoque Joannem commonuit, ne Origenis erroribus, quos ex ordine detegebat in Epiſtola, implicetur: atque ideo ſe orare affirmabat, non tamen, ut quidam ſuſurrones, ultro citroque portantes rumuſculos, ut rixas inter fratres concitent, ajebant: *Domine, da Joanni, ut recte credat*, verum ſecundum ritum myſteriorum in completione orationis ſicut pro omnibus, ita & pro eodem dicendo: *Tu præſta Domine, & cuſtodi, ut ille verbum prædicet veritatis, ſicut occaſio ſermonis ſecum tulerit; & habuerit oratio conſequentiam.* Idque nunquam aperte, ut in alienas perveniret aures, verum in corde duntaxat ſuo.

VI. Hoc reſponſo Joannes non contentus ingentis origo fuit Controverſiæ de facili quidem excitatæ, ſed cum maxima difficultate terminatæ. Mox namque Hieronymum, Fratremque ipſius Paulinianum, omneſque monachos Hieronymo ſubjectos excommunicavit. Deinde Epiſtolas Enciclycas adverſus ipſum Epiphanium tum ad Theophilum Alexandrinum Epiſcopum, tum ad alios ſignanter occidentales miſit, quibus oſtendit ſe Origenis ingenium, non fidem ſecutum, atque inter alia calumniam ei Hæreſis Anthropomorphytarum impingere non verebatur: Sed S. Hieronymo magis credendum eſt, qui zelo fidei *Epiſt.* in *vet. cod.* 22. ad *Pammachium* ſub forma pariter Enciclyca pro defenſione Epiphanii hinc inde expedita, eum ab omni contumelia vindicavit, erroreſque Joannis ex Origenis Libro *Periarchon* deſumptos acriter, abundeque refutavit, eumque hæreſis redarguit. Non modicum hoc diſplicuit Joanni, quamobrem *Hieronymum* perſequi, omnibuſque modis, quibus poſſet, affligere decrevit, atque ideo eum ingreſſu Sepulchri Domini, ad quod tamen & Hæretici admittebantur prohibuit, & è Bethlehem pellere meditabatur, quod tamen attentare per ſe auſus non eſt, S. Paulam veritus, cui tanquam nobili, diviti, potentique Matronæ Romanæ nemo non obſequi geſtiebat, id ergo apud Theophilum Alexandrinum per litteras efficere conabatur, quaſi non ipſius, ſed alieno, eoque Patriarchali juſſu è monaſterio exulare cogeretur. Bethlehem juxta *Severum Sulpitium* Dialog. *Lib.* 1. *cap.* 4. ab Hieruſalem ſex milliaribus diſtat, conſequenter & Eccleſia cum Monaſterio, quod *S. Hieronymus* inhabitabat, & regebat, Parochia autem ejuſdem loci ſpectabat ad Epiſcopum, qui ſuam ſedem Epiſcopalem habebat in Hieruſalem, qui cum aliis quoque Epiſcopis, adeoque univerſis Eccleſiis Epiſcopalibus, Parochialibus, & Clauſtralibus ſubjiciebatur Patriarchatui Alexandrino.

VII. Intelligens S. Hieronymus Joannem à Theophilo excluſionem ſuam, & ſuorum petiiſſe, mox *Epiſt.* in *vet. cod.* 23. ad Theophilum ſcripta calumnias Joannis refellit, eumque Origenis Sectatorem oſtendit: in qua de petita quoque ſui, ſuorumque de Monaſterio ejectione ſic loquitur: *Nuper nobis poſtulavit, & impetravit exilium, atque utinam implere potuiſſet, ut ſicut illi voluntas imputatur pro opere, ita & nos non ſolum voluntate, ſed & effectu coronam haberemus exilii. Fundendo magis ſanguinem, & patiendo, quam faciendo contumelias. Chriſti fundata eſt Eccleſia, perſecutoribus crevit, martyriis coronata eſt. Aut ſi iſti ſoli juxta quos legimus, amant rigorem, & non noverunt perſecutionem ſuſtinere, ſed facere: Sunt & hic judæi, ſunt variorum dogmatum hæretici, & maxime impuriſſimi Manichæi, cur eorum ne verbo quidem quempiam audent lædere? nos ſolos expellere cupiunt. Nos ſoli, qui Eccleſiæ communicamus, Eccleſiam ſcindere dicimur. Oro te, nonne*

U *æqua*

Digitized by Google

æqua iſta eſt poſtulatio? Ut aut illos nobiſcum expellant, aut nos cum illis teneant: niſi quia in eo magis honorant, quos ſaltem ab hæreticis exilio ſeparant. Monachus, proh dolor! Monachis minatur, & importat exilium: & hoc monachus Apoſtolicam cathedram habere ſe jactans, non novit tyrocinatio iſta ſuccumbere, & impendenti gladio magis cervices, quam manus ſubjicit: quis enim monachorum non exul patriæ, non exul eſt mundi? Quid neceſſe eſt authoritate publica, & Reſcripti impendiis, & toto orbe diſcurſibus? tangat ſaltem digitulo, & ultro exibimus. Domini eſt terra, & plenitudo ejus. Chriſtus loco non tenetur incluſus.

VIII. Theophilus volens diſſidia inter Joannem, Epiphanium, & Hieronymum componere, miſit Legatum Hieroſolymam Iſidorum Presbyterum, ac monachum Alexandrinum, occultum Origeniſtam, adeoquo Joanni Epiſcopo faventem, Hieronymo autem, tamquam Origeniſtarum adverſario, contrariantem, eapropter neque litteras Hieronymo à Theophilo exaratas reddentem: qua de re Hieronymus apud Theophilum conquerebatur, & ſimul adverſus Joannem expoſtulabat, quod ſuis mandaſſet clericis, ut ſi quis Paulinianum ab Epiphanio Epiſcopo conſecratum Presbyterum diceret, Eccleſiæ prohiberetur ingreſſu. Hac eadem occaſione, cum ſciret Hieronymus Theophilum Joannis litteris male perſuaſum, exiſtimare ob rem frivolam, nempe ordinationis Pauliniani cauſa, non autem tuendæ catholicæ fidei eos inter ſe fuiſſe altercatos, his eisdem litteris eidem rerum geſtarum veritatem ſignificavit, ſeque pacem, quam Theophilus per legatam obtulerat, optare, modo veram pacem, quæ ſcilicet compendio, non autem diſpendio fidei Catholicæ eſſet, compararetur. Quibus Theophilus intellectis, poſt hæc *Epiphanio*, & *Hieronymo* adverſus *Joannem*, & *Origeniſtas* favit. Immo, quemadmodum hucusque ſuper[?] nefaria Origenis hæreſi multam gerebat patientiam, putabatque Eccleſiæ viribus inſidiantes ſua poſſe corrigi lenitate; ita, excitante ipſum *S. Hieronymo*, erecto zelo fidei Alexandriæ vexillo Crucis, exaltavit manum, ut diu ſuſpenſam plagam fortius, ſeveriusque exereret. Miſſis namque in Palæſtinam Sanctis Fratribus Pluſculo, Priſco, & Subulo: in Monaſteria vero Nytriæ, in quibus Origenis hæreſim quidam nefarii plantare ſatagebant, Sancto Agathone Epiſcopo, Anaſtaſio Diacono, & Theodoro monacho, qui raptim luſtratis regionibus, & cœnobiis dogmatum horum regulas ad latebras usque ſuas perſecuti ſunt: atque taliter fugatis Origenis dogmatum propagatoribus, & ſectatoribus, victoria glorioſe potita pacem Eccleſiis Alexandrini Patriarchatus reddidit; quam victoriam tamen *Epiphanius Epiſt. in vet. cod.* 29. ad *Hieronymum*, eidem Sancto Doctori, utpote quo inſtigante parta eſt, adſcribit. Cum autem intellexiſſet Theophilus, quod Calumniatores veræ fidei *Ammonius*, *Euſebius*, & *Euthymius* novo pro hæreſi Origeniana furore debachantes Conſtantinopolim navigaſſent, ut, & quibusdam veteribus ſuæ impietatis ſociis ibidem exiſtentibus conjugerentur, & plures alios ſuis fallaciis deceptos temerario ſuo dogmati copulent: ſcripſit Epiſtolam ad Epiphanium, committendo eidem, quatenus cunctis Epiſcopis per Iſauriam, atque Pamphyliam, cæterasque vicinas provincias, rerum ſeriem ſincere exponendo intimet Synodum, in qua ab omnibus uno ſpiritu congregatis in virtute Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ipſe Origenes nominatim, & ejus hæreſis nefaria condemnetur, hujusque ſectatores omnium conſenſu tradantur Sathanæ in interitum impietatis. Idipſum per litteras Theophilus ſignificavit etiam Epiſcopo Conſtan-

ſtantinopolitano, requirens eum, ut & is cum ſuis Coëpiſcopis Eccleſiæ ſuæ invigilare ſtudeat, ne à ſupranominatis Origenis ſectatoribus depravetur; miſitque ſimul cum Epiſtola quosdam de Nytriæ monaſteriis monachorum Patres, cum aliis ſanctis, & continentiſſimis viris, qui & Epiſcopum Conſtantinopolitanum, & alios univerſos poſſint in præſentia docere, quæ circa Origeniſtas Alexandriæ, inque ſubjectis Eccleſiis geſta ſunt. Hæc omnia colliguntur ex *Epiſtolis Theophili*, *Epiphanii*, & *Hieronymi* ultro, citroque ſcriptis: ſuntque in *vet. cod.* ſub *Num.* 24. 25. 26. 27. 28. & 29.

CAPUT XVI.

Sancti Hieronymi diſſidium, & diſputatio cum Rufino Presbytero Aquilejenſi.

I. *Rufinus* Presbyter Aquilejenſis, quem *cap.* 5. cum *Melania* Matrona Romana Româ peregre profectum in Ægyptum retuli, poſtquam audito Alexandriæ de dogmatibus Origenis Didymo ſe Hieroſolymas ad *Melaniam*, quo illa præceſſerat, contuliſſet, Joannisque Epiſcopo Hieroſolymitano familiaritate intima junctus fuiſſet, eumque, ac ſuos collaterales hauſtu veneni hæreſis Origenianæ inebriaſſet, plura in *S. Hieronymum*, olim ſibi amiciſſimum, ac familiariſſimum præſumpſit. Primo namque dum *Epiphanius*, & *Hieronymus* cum *Joanne* Epiſcopo Hieroſolymitano altercarentur, ſubrepta fuit à quodam Pſeudo monacho adverſariorum arte ſubmiſſo Epiſtola *Epiphanii* ad *Joannem* ſcripta (cujus *cap. præc.* mentionem feci) atque ab *Hieronymo* in Latinum translata, propter quam *Hieronymum* calumniam falſarii paſſum eſſe, quaſi non recte quædam verba transtuliſſet, ipſemet pluribus declarat, ac ridet *Epiſt.* in *vet. cod.* 38, quam ea occaſione *de optimo interpretandi genere ad Pammachium* ſcripſit; qua cum imprimis ſe purgat ab illata calumnia, invehiturque in chartarum ſubreptores, & quam acres, & ſeveras leges vindices haberet, pluribus demonſtrat exemplis, deinde aperte inſinuat ejus architectos fuiſſe *Rufinum*, & *Melaniam*, qui ob hæreſes *Origenis*, quarum præcipuos Patronos ſe exhibuerant, ab ejusdem *Hieronymi* amicitia ſejunxerant, ac tandem docet, non ſolum gentilium, ſed & Apoſtolorum, ſimulque Evangeliſtarum, ac LXX. Interpretum exemplo non verbum de verbo, ſed ſenſum de ſenſu transferri debere. Accidit ſecundo eorundem adverſariorum dolo (ut *S. Hieronymus Apolog.* adverſus *Rufinum* non obſcure indicat) ut nec *S. Auguſtini* Litteræ (de quibus *ſequ. cap.* agetur) ad *Hieronymum* perlatæ fuerint, ſed exſcripta ex eis exemplaria in Italiam miſſa, ſparſaque non ſine gravi *Hieronymi* nota: quorum unum nactus *Siſinnius* Diaconus (*ut S. Hieron. Epiſt.* in *vet. cod.* 108. notat) primo poſt annos duodecim à priorum litterarum ſcriptione Hieroſolymam alia occaſione peregrinatus ad eundem *Hieronymum* attulit: quapropter binis iis litteris acceptis, *Hieronymus* nonnihil ſtomachatus aliis binis & ipſe ad *Auguſtinum* miſſis de injuria accepta conqueſtus eſt. Sed de his plura *cap. ſequ.*

II. Medio tempore *Rufinus Apologiam* pro *Origene* ab *Euſebio Cæſarienſi* ſcriptam, nomine tamen Pamphyli Martyris vulgatam, à ſe vero Latinitate donatam edidit (ut teſtatur

S. Hieron. Apologia adverſus *Rufinum*) addiditque pro eodem *Origene* recens à ſe volumen elaboratum *de adulteratione Librorum Origenis*: quibus præmiſſis defenſoribus, ſic Librum *Periarchon Origenis* hæreſibus refertiſſimum à ſe translatum voluit edi, ut Præfationi ei affixæ nomen ſuum (*ut Hieron. Epiſt. in vet. cod. 38.* innuit) ſilentio prætermitteret, quo & nomen interpretis haberetur incognitum. Ut autem ſuſpectum *Origenis* nomen teſtificatione *S. Hieronymi* venerandum faceret, idem prædicta ſua præfatione (habetur in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt. 31.*) quæcunque ab *Hieronymo*, utpote celebri, & Sancto viro, aliæ ejusdem *Origenis* lucubrationes eſſent hactenus latinitate donatæ, recenſuit, ejusque de ſe ipſo elogia recitavit, ac demum profeſſus eſt, ejus ſe in interpretando, atque ab erroribus expurgando *Origene* aſſectatum eſſe veſtigia. Ex quibus alterutrum de duobus eventurum perſentiret: vel, ut ita *Origenis Periochon* avidius acceptum ab omnibus probaretur: vel, ſi contingeret ob blasphemias reſpui, in *Hieronymum* antiquiorem *Origenis* interpretem, ac laudatorem infamia verteretur. Atque hinc primum inter *Hieronymum* & *Rufinum* publica exorta fuit, nunquam amplius ſopita gravis contentio.

III. His itaque in ordinem redactis, dum *Melania* matrona ad A. C. 397. repatriare ſtatuiſſet, adjunxit ſe eidem individuus comes Rufinus, & cum Romam perveniſſent, mox omnium animos præ admiratione in ſe converterunt, cum viderent eosdem ab Urbe diu abſentes, Hieroſolymis, tanquam ex ſpirituali quadam *Academia*, ut veram excolerent ſapientiam, reduces, eosdem *Stoica* indolentia, quam ex Origenis libris didicerant, perfectiſſimæ, & ad omnes numeros abſolutæ vitæ Chriſtianæ ſpecimen edere, in tantum, quod etiam ab ipſo ſanctiſſimo viro *Paulino*, ad quem *Nolæ* in Campania diverterant, immenſis præconiis *Epiſt 9. & 10.* ad *Severum* celebrati fuerint. Quapropter hac opportuna arrepta occaſione, qui ad hoc venerant, ut, ſi poſſent, Origenis errores ipſi etiam Romanæ ſedis Antiſtiti (cui Rufinus ſuam *Apologiam* pro Origenis libro *Periarchon* dedicare intenderat) ac per eum univerſæ perſuaderent Eccleſiæ, confeſtim, ut Romam appulerunt, ac ſe ingenti æſtimatione apud omnes eſſe cognoverunt, iisdem impietate referta allata ſecum ſcrinia reſerantes, depromſerunt indepeſtiferas merces, ſed ita fallaciis obvolutas, ut etiam prudentiſſimos decipere potuiſſent. Quapropter *Rufinus* mali operis pejor interpres, peſſimusque præfator adeo profecit, ut permulti ſe clerici imprudentes in Origenis errores præcipitaverint; potuiſſetque jure timeri Romanæ Eccleſiæ caſus, niſi, qui pro ea continuo vigilat *Deus*, dormientibus eis, quorum muneris erat ſtare pro muro *Iſraël* excitaſſet ſpiritum fœminæ, novæ *Deboræ*, per quam phalanges everteret *Chananeorum*.

IV. Fuit ea *S. Marcella*, ſpectata ſcientia, & virtutibus matrona Romana, *S. Hieronymi* olim diſcipula. Hæc cum Pammachio, & Oceano viris illuſtribus recurrit per Epiſtolas ad Magiſtrum ſuum *Hieronymum*, ſignificans eidem, quid rei Romæ gereretur, & ſimul ipſum humillime requirens, ut reſponderet quo citius, quid ſibi credendum, faciendumque foret? & ſemetipſum, cujus nomine quædam Origenis interpretationes vulgarentur, defenſaret. Epiſtola hæc eſt Pammachii, & Oceani inſtinctu Marcellæ ſcripta, habeturque in *vet. cod.* ſub *num. 32.* ad *Hieronymum*. Fecit vir ſanctus, quod rogabatur, fideliterque *Origenis* Librum Periarchon, quem *Rufinus* non bona fide ex Græco in latinum converterat, interpretatus eſt, eundemque

Ro-

Digitized by Google

Romam una cum Præfatione in ſuam verſionem facta transmiſit Amicis, ſignanter Pammachio, & Oceano clariſſimis atque doctiſſimis viris. Huic interpretationi adjunxit *Apologiam* in *vet. cod.* ſub *tit. Epiſt.* 33. ad *Pammachium*, & *Oceanum*, qua docet ſe Origenis doctrinam, non dogma ſectatum, illiusque opera ita legenda, ut, exceptis bonis, contraria fidei reſpuantur: & præterea omnes, qui in *Rufini* interpretatione ſparſi fuerant *Origenis* errores, reddidit toti Romæ manifeſtos, ac dolum pariter ejus, qui male verſum *Periarchon* ediderat, aperuit, præfationemque *Rufini* in eundem Librum eximie carpſit; hæcque eo conſilio ſe elaboraſſe *Hieronymus* profeſſus eſt, ut qui in ſuſpicionem criminis à *Rufino* vocatus fuerat, ea ſe labe purgaret.

V. Accepto à ſuo Præceptore reſponſo cum adjunctis *Marcella Vidua*, cum diu ſe cohibuiſſet, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, ſenſiſſet tamen fidem Catholicam, Apoſtolico ore laudatam, in plerisque magis, & magis violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos monachorum, vel maxime autem Seculares in aſſenſum ſui traheret *Rufinus*, ac ſimplicitati illuderet Romani Pontificis Siricii, qui de ſuo ingenio cæteros æſtimabat, prima contra eundem erexit vexillum, eidemque publice reſtitit, atque damnationis hæreticorum Origeniſtarum origo fuit. Adduxit namque teſtes, qui prius ab eis eruditi, & poſtea ab hæretico errore correpti, oſtenditque multitudinem deceptorum, atque impia Libri *Periarchon* ingeſſit, volumina, quæ emendata manu ſcorpii demonſtrabantur. Denique eo negotium provexit, ut ipſi hæretici negare coacti fuerint *Periarchon* ſua ipſorum opera in Latinum eſſe converſum, ſeque cum Origene ſentire; ac præſeferentes Catholicam diſciplinam, quæſierint à Romano Pontifice communicatorias Litteras, ut communicantes Eccleſiæ diſceſſiſſe Roma viderentur. Hæc *Spondanus* ad A. C. 397. ex *Hieronymo*. Ex quibus luculentum evadit, quam egregie divino judicii divini pondere certamen fuerit æqua lance penſatum, dum per fœminam *Marcellam* diſſipari delegit, quod duce fœmina *Melaniâ* per ſuos diabolus fuerat machinatus.

VI. His *Marcellæ* heroicis plane pro fide Catholica geſtis confuſus *Rufinus* repetere ſtatuit patrium ſolum Aquilejam: eapropter petiit, & impetravit à Siricio Papa Communicatorias litteras Catholicis tantum impertiri ſolitas. Fecit hoc Pontifex ex eo, quod ipſa hæretica interpretatio Libri *Periarchon* nomine careret Authoris, neque à quo, præfatio illi præmiſſa, ſcripta fuiſſet, liqueret, *Rufinus* porro nondum hæreticus detectus ſe Catholicum optimum proclamaret, conſequenter à communione Eccleſiæ rejici non poſſet. Sugillat tamen *S. Hieronymus Siricii* Papæ ſimplicitatem, quod minime adduci potuerit, ut crederet in Chriſtianis, maxime fama conſpicuis, hæreſis occultari venenum, ex probitate animi ſui neſciens (ut ait *Epiſt.* 4. ad *Principiam*) male exiſtimare de aliis. Hic tamen advertendum, quod *S. Hieronymus* (ut *Baronius* ad A. C. 397. inquit: non ſugillet *Siricii Papæ* dolum, ſed ſimplicitatem, de qua *Petrus Conſtant.* Epiſtolat. Romanor. Pont. *pag.* 706. ſic diſſerit: *In ſiniſtram ſuſpicionem non facile abit Chriſtiana ſimplicitas, nec malè de quoquam judicare amat; præſertim de illo, de quo nihil ſe menti offert, unde non rectè de illo ſentiat.* Quæ verba conſiderans modernus Sanctiſſimus Dominus noſter *Benedictus XIV.* in Epiſtola ſua Apoſtolica de nova Martyrologii Romani editione ad *Joannem V.* Regem Portugalliæ ſcripta *num.* 77. concludit, dicens: *Culpanda igitur ſimplicitas, quæ à fatuitate, nimiave credulitate*

Digitized by Google

proficiſcitur, excuſanda vero, quæ ortum ducit à Chriſtiana charitate, cui illud peculiare eſt, ut de alieno malo, quod ignorat, non cogitet. Charitativa ergo ſimplicitate *Siricium* erga *Rufinum* præditum fuiſſe, hancque quodammodo *S. Hieronymum* ſugillaſſe cenſendum eſt: *Rufinus* namque ubi à *Siricio* Litteras Communicatorias obtinuit, vir fuit multæ ſcientiæ, ac integræ famæ prærogativa commendatus, necdum enim, quod in imo pectore ſervabat, virus evomuerat, per conſequens neque à *Siricio*, qui nihil mali de eo intellexerat, poſtulatis privari poterat. In rem hanc teſtem producit ſupra cum filiali reverentia citatus Sanctiſſimus Dominus noſter in citata Epiſt. *num.* 86. ipſum *S. Hieronymum* his verbis: „Qui „(*Hieronymus*) cauſam inquirens, „cur *Origeniſtæ*, atque omnium loco „*Rufinus*, Communicatorias Litteras „à *Siricio* poſtulaverint? hanc pro„ducit in *Epiſt.* 127. *ad Principiam* in „nova *Veronenſi* editione *Tom.* 1. *pag.* „952. *num.* 10, ut hæreſi nondum e„vulgata, Catholicæ communionis „pallio obtecti ſecurius ex Urbe di„ſcederent. *Cernentes hæretici* (in„quit *S. Doctor*) *de parva ſcintilla ma„xima incendia concitari, & ſuppoſitam „dudum flammam jam ad culmina per„veniſſe; nec poſſe latere, quod multos „deceperat, petunt, & impetrant Eccle„ſiaſticas Epiſtolas, ut communicati Ec„cleſiæ diſceſſiſſe videantur.*„ Textum hunc *Card. Noriſius* Differt. de *Siricio* PP. *pag.* 725. enucleans, duo advertit. Primo: Rufinum abiiſſe Roma, ne, detectis erroribus, à Siricio puniretur. Secundo: Errores Rufini ætate Siricii impervios delituiſſe, conſequenter eruditiſſime concludit citatus Sanctiſſimus Dominus noſter, non fuiſſe Siricium ſimplicem ſimplicitate fatua, nimiumve credula, ſed ſimplicitate ſancta, & erga proximum charitativa, quam & *S. Hieronymus* ſugillaſſe videtur, optime alias de Siricio ſentiens. Hoc autem colligitur ex ſermone, quo Rufinum objurgat, & *Siricium* commendat, dicens: *Siricii jam in Domino morientis profers Epiſtolam, & viventis Anaſtaſii verba contemnis.* Cujus textus priora verba *Oſtendunt* (ut inquit *Pagius* in vita *Siricii pag.* 77.) *Hieronymum credidiſſe Siricium ſomno Sanctorum in Domino obdormiviſſe.* Hinc ruit etiam ſententia illorum, qui ex opinione *Baronii*, pia ſane, ſed minus ſolida, ſcribunt: altiſſima Dei providentia Siricium cleriuſ ex hac vita raptum eſſe, ne Origenis hæreſis invaleſceret; atque Anaſtaſium ſuffectum, qui Origeniſtas proſterneret. Quam ſententiam rejiciunt *Florentius*, *Noriſius*, *Pagius*, aliique Scriptores quam plurimi. *Siricium* namque, ſi Pontificatus tempora metiantur, in ſupremo Eccleſiæ gubernio 14, ſive ex veriori calculo 15. annis egiſſe: ſi vero ætas conſideretur, plus quam ſeptuagenarium obiiſſe referunt. Deinde ſi accuratiori temporis ſupputationi, quam Noriſius producit, & probat, inhæreatur, ultimo *Siricii* vitæ anno *Rufinus* Librum *Origenis*, *Periarchon* nuncupatum in Latinum tranſtulit, per conſequens Siricio, qui nonniſi aliquot tantum menſes ſuperſtes fuit, tarditas in contemnando Rufino objici non poteſt, minus, quod propter non condemnatum celeri morte à DEO punitus fuiſſet. Quemadmodum neque Prædeceſſores ſui *Damaſus* ab hæretico deceptus, & Julius abſolvens Ancyræ Epiſcopum Marcellum, poſtea à Liberio damnatum, ſtatim è vivis ſublati fuere: ſed neque ſucceſſor Anaſtaſius, qui poſt triennii primo ſui Pontificatus ſpatium Rufinum, cum reſiduis Origeniſtis condemnavit. Ex quibus legitime inferri poteſt: quod ſicut triennalis mora Anaſtaſii ſanctitati nihil nocuit, ita pauciſſimi menſes Siricii probitati minime obſint. Nec deſunt Scriptores, iique vetuſtiſſimi, ut Hordoinus, Vitalis, Luithprandus, &c. qui inſignia de Sancti-

tate

tate Siricii documenta reliquêre, eumque ſummo Pontificatus honori multa, ac ſplendida virtutum, religionis, ac paſtoralis vigilantiæ exempla quam optime ſociaſſe teſtimonio firmantes. Hinc illud *Petri de Natal.* de eodem legitur elogium: *Et poſtquam ſedem Apoſtolicam feliciter gubernaſſet, dormivit cum Patribus ſuis, & ſepultus eſt ad S. Petrum plenus ſanctitate.* Longiuſcule ad avertendam à *S. Hieronymo* ſugillationis contra Siricium Papam culpam, & ad defendendam ipſiusmet Siricii innocentem ſimplicitatem immoratus, redeo ad Rufini, & Hieronymi altercationem ſub Anaſtaſio Pontifice, Siricii ſucceſſore, in publicum productam.

VII. Poſt obitum igitur Siricii Papæ, qui ſub initium A. C. 398. accidit, erectus ſupra Cathedram Petri fuit, acerrimus Origeniſtarum oppugnator Anaſtaſius, quem *S. Hieronymus Epiſt. 8. ad Demetriad.* nominat *ditiſſimæ paupertatis, & Apoſtolicæ ſollicitudinis virum.* Apud hunc Rufinus jam Aquilejæ conſtitutus tum ex *Apologia* ad Pamachium ab Hieronymo ſcripta, tum publica accuſatione Origenianæ hœreſis incuſatus ſcripſit *Apologiam*, in *vet. cod.* ſub *tit. Epiſt.* 34. eidem Papæ Anaſtaſio, fidem ſuam exponens, de interpretatione *Periarchon* ſe purgans, & proteſtans de origine animæ ſe nihil velle definire. Hoc tamen non obſtante gravi ſtimulo agitatus ſcriptis ſuis adverſus *Hieronymum* obſtrepere non eſt veritus, duos namque invectivorum libros in *vet. cod.* ſub *Tit. Epiſt. 36. & 37.* contra eundem ſanctum virum elucubravit, quorum primo fidem ſuam de carnis reſurrectione conteſtans, magis *Hieronymum* in eo ipſo ſuis Commentariis erraſſe dicit, & ſuæ interpretationis cauſas juſtiſſimas adſtruens, quia non gloriæ cupidus, ſed Dei timore Eccleſiæ profutura traduxerit. Altero vero libro ſub *Apologiæ* ſpecie in *S. Hieronymum* maledicta congerit, dicens: cum libellis ſuis, eo maxime, qui de virginitate ſcriptus eſt, omnem ordinem Eccleſiæ lacerare: Sanctum Ambroſium carpere: omnes ſcriptores ineptiæ, aut imperitiæ accuſare; perjurium quoque deteſtabile committere, qui contra abjurationem non ſolum libros ſæculares legat, ſed illis ſe jactet, & efferat impio Porphyrio, & Barraba præceptore glorietur, & in Deum blaſphemus fuerit: item, quem ſocium habere dixerit Origenem nunc improbatum, olim decem præfatiunculis in cœlum extulerit, & Apoſtolis coëquarit: & *Vetus Teſtamentum*, quod Apoſtoli commendarunt, nova translatione ſubverterit.

VIII. Inaudiens tantas, tamque fœdas, & iniquas in Sanctum virum effutitas à Rufino calumnias Anaſtaſius Papa, cum Scriptis publicis Litteris cauſam dicturum Romam A. C. 401. citavit; ſed cum ille male ſibi conſcius evocationem ſuam diſſimularet, prætexeretque, quaſi non eſſent Anaſtaſii litteræ, ſed ab ipſo Hieronymo, aut aliquo alieno nomine Anaſtaſii confictæ; neceſſitatem item obtenderet Aquilejæ commorandi parentum, & conſanguineorum gratia, quibus poſt triginta annorum intervallum redditus eſſet, durumque, atque inhumanum æſtimaretur, ſi eos tam cito deſereret, quos tarde reviſerat, Romam venire neglexit. Ut tamen aliqualiter Summo Pontifici ſatisfeciſſe videatur, ſcripſit denuo ad eum Epiſtolam, cui fidei ſuæ profeſſionem adjunxit, qua ſe Catholicum eſſe monſtraret: ſed cum in ea nulla fieret mentio de Origenis erroribus, quorum vehementer accuſabatur, haud eſt recepta. Quæ quidem ita geſta eſſe docent, tum Litteræ ab eodem Pontifice A. C. 402. ad Joannem Hieroſolymitanum datæ, tum ternæ Apologiæ à *S. Hieronymo* adverſus eundem Rufinum

Digitized by Google

conſcriptæ, quæ habentur in *vet. cod.* ſub *tit. Epiſt.* 39. 40. & 41. Quarum prima primo callide ſe laudatum à Rufino docet; deinde oſtendit, cur Librum *Periarchon* ipſe ex integro tranſtulerit; arguit etiam quod Pamphylo Martyri Librum defenſionis Origenis ab Euſebio dictatum inſcripſerit; demonſtratque ſe in Epiſtola ad Pammachium illum non læſiſſe, ſed hæreſis ſuſpiciones repuliſſe; tueturque tandem Commentarios ſuos, & expoſitiones, & ſententiam de Baptiſmo, quem ille damnabat; ultimo de perjurio pro lectione gentilium ſe purgat. Altera autem Apologia Rufini Apologiam ad Anaſtaſium Papam ſcriptam, & Librum Defenſionis Origenis ab eo editum, vel translatum arguit, dicens: non ſententiarum tantum ſed etiam quæ verborum vitiis ſcatere ſcripſit, arguit falſitatis pro Epiſtola pœnitentiæ, ſub ejus nomine ſcripta; & calumniam ſugillationis LXX. Interpretum confutat, oſtendens ex inſertis præfatiunculis eorum ſtudio nuſquam detraxiſſe. Ac tandem Apologia tertia ſingula Rufini maledicta refellit, eumque Origenianæ hæreſis ſectatorem, maledicumque detractorem oſtendit.

IX. Porro cum *S. Hieronymus* præinſinuatis Apologiis Rufinum exagitaſſet, omnia in ſe jactata jacula, retorſit in adverſarium, erectaque, ac plane inflexibili ſtetit cervice (ſicut & quandocunque adverſus hæreticos agendum fuit, magnis ſemper, atque vehementibus ſpiritibus inſurrexit: quem alioquin, præ cæteris virtutibus, ſumma præditum fuiſſe animi demiſſione: quam uſitatiori vocabulo dicimus humilitatem: tum res ab eo geſtæ, tum alia ſcripta maniſeſte declarant; quem utinam imitati fuiſſent; qui eum faſtus, & ſuperbiæ ſumma arrogantia, & immenſa temeritate redarguebant) eximia cum eloquentiæ vi exagitando, deprimendo, deridendo interdum, & accommodatis ad mores hominis nominibus appellando: veluti cum illum ſæpe Grunnium vocat, quod res nullius pretii ſcriberet, alludens nimirum (in Procœmio *lib.* 11. *in Iſaiam*) ad illum Grunnium Corocottam, cujus teſtamentum Porcelli ſolerent cachinnantes pueri in ſcholis ludibrio proſequi; vel cum eundem *Alecto* nominat (in *Aggæi cap.* 3.) ob furorem: *Luciumque Lavinium*, & *Aſinium Pollionem* compellat, ob æmulationem, quod alter ipſorum Terentium, Ciceronem alter fuerit æmulatus; itidem aliquando (*Apologia* 1. & 2. contra eundem) Calphurnium Lanarium, ob dolos, & fraudes. Porro non detegendi, ſed potius contegendi cauſa hominum crimina conſueviſſe *Hieronymum* alieno nomine ſæpe eos appellare, ipſemet *Præfatione in Hierem. lib.* 4. declarat. Ly Calphurnius non multum diſſonat ab Illyrico, ſeu Slavonico Klafura, quod idem ſignificat ac latinum *Blatero*: niſi humilitatis *S. Hieronymi* reminiſcerer, dicerem Sanctum Doctorem medio ſui Illyrici idiomatis in Rufino per Calphurnium intellexiſſe Blateronem, qui aliunde contra eundem Sanctum virum, in ſuis ſcriptis nihil ſolidi, nihilque fundamentalis proponens, nonniſi blaterabat.

X. Antequam tamen *Hieronymus* ad retorquenda jactata in ſe Rufini jacula armaſſet, modeſte, atque amice eundem per *Epiſt. in vet. cod.* 38. convenire voluit, qua de callida ſui laudatione in Præfatione Libri *Periarchon* conqueſtus, & veteri amicitiæ, quam cum eodem contraxerat, officioque charitatis faceret ſatis, benevole monuit virum, ut offendiculum, quod *Catholicis* præbuerat, amoveret, eandem Epiſtolam his concludit verbis: *Hæc apud te amice potius expoſtulare volui, quam læceſſitus publice deſævire, ut animadvertas me reconciliatas amicitias pure cole-*

re,

re, & *non juxta Plautinam ſententiam altera manu lapidem tenere, panem offerre altera.* Et poſt paucas lineolas ſubjungit: *Cæteriſque amicis eadem ſignificamus, ne mordentes invicem, conſumamini ab invicem. Jam tuæ moderationis eſt, & tuorum, nullam occaſionem impatientibus dare, ne non omnes ſimiles mei invenies, qui poſſint figuratis laudibus delectari.* Quod vero attinet Rufinum, tantum abfuit ut parato ejuſmodi antidoto curaretur, ut etiam immenſo furore percitus, cum accepiſſet in ſe editos ab Hieronymo duos prioris Apologiæ libros, miſerit ad eum Litteras, qua niſi taceret, mortem ipſi minitatus fuerit, ſimulque tribunal ſæcularium judicum, acturus ſaltem in eum actione injuriarum. Sed neque his terriculamentis fractus eſt invictus Hieronymi animus, prolixiori namque *Epiſt.* in *vet. cod.* 41. reſpondit Rufino, qua audacter increpat eundem hæreſis, ſeque ab illatis ſibi calumniis purgat, atque ſub finem ejusdem ſequentibus eum de attentata comminatione mortis redarguit: *Quis unquam catholicorum in diſputatione ſectarum turpitudinem ei, adverſum quam diſputat, objecerit? ſic te docuerunt Magiſtri tui? talibus inſtitutus es diſciplinis, ut cui reſpondere non potueris, caput auferas? & linguam, quæ tacere non poteſt, ſeces? Nec magnopere glorieris, ſi facias, quod ſcorpiones poſſunt facere, & cantharides. Fecerunt hæc & Fulvia in Cicerone, & Herodias in Joanne; quæ veritatem non poterant audire, linguam veriloquam diſcriminali acu confodiebant. Canes latrant pro Dominis ſuis, & tu non vis me latrare pro Chriſto.* Deinde poſt paucum ſubdit: *Non neceſſe eſt, ut cum periculo tui capitis accuſes, uno percuſſore conducto, ſatis potes facere deſiderio. Et ſcandalum timere te ſimulas, qui dudum fratrem nunc accuſatum, ſemper inimicum es paratus occidere. Et tamen miror quomodo homo prudens furore præventus velis mihi beneficium tribuere, ut educas de carcere animam meam, & non patiaris tecum in tenebris hujus ſæculi commorari? Vis ergo me tacere, ne accuſem? depone gladium, & ego ſcutum abjiciam. In uno tibi conſentire non potero, ut parcam hæreticis, ut me catholicum non probem. Si iſta eſt cauſa diſcordiæ, mori poſſum, tacere non poſſum.* Ac tandem ad ipſum Epiſtolæ finem addit: *In extrema epiſtola ſcribis manu tua: opto te pacem diligere, ad quod breviter reſpondeo: Si pacem deſideras, arma depone: blandienti poſſum acquieſcere, non timeo comminantem. Sit intra nos una fides, & illico pax ſequetur.*

XI. Neque his tamen emendatus Rufinus, eo tandem prolapſus eſt, ut poſt Origenis errores, quos fovit, Pelagianæ hæreſis aſpides ex eis obortas, percharam ſibi ſobolem enutrierit, quod proprium eſt hæreticorum ſemper in deterius ferri, quousque in imum impietatis prolabantur juſto Dei judicio condemnati, ut ipſi ſibi malum inferant, quod nec ab hoſtibus paſſuri eſſent. Interea namque temporis dum Anaſtaſius Papa Origenis errores à Theophilo Alexandrino in oriente damnatos intellexiſſet, omneſque eorum ſtudioſos diligenter perquiſitos Ægypto pulſos eſſe: præterea cum jam pluribus, ac manifeſtis probationibus, potiſſimum autem *S. Hieronymi* ſcriptis Romam miſſis, ejuſdem Origenis Libri Periarchon ſinguli errores cunctis innotuiſſent: Et ipſe habito gravi de eo judicio, ſignanter, quod Romam citatus, venire renuerit, quodque de objectis criminibus minime ſatisfecerit, tantaque maledicta in *S. Hieronymum* effutierit, noxium percuſſit caput, ac ſibilantis hydræ ora compeſcuit, dum Apoſtolica authoritate eandem Origenis hæreſim condemnavit, condemnationemque ad A. C. 400. per univerſum mundum promulgari curavit. Docet hoc *S. Hieronymus Epiſt.* in *vet. cod.* 39. ad Pammachium, & Marcellam data. Cujus etiam teſtimonio ex *Apologia* 1.

Digitized by Google

& 2. adverſus Rufinum deſumpto conſtat, ea de re conſcriptas eſſe per orbem catholicum ab Anaſtaſio Litteras, iisdemque factum eſſe, ut collectis ubique Epiſcoporum tam in oriente, quem in occidente Synodis, atque inter alios à *Venerio Mediolani*, & à *Chromatio Aquilejæ*, pari omnium ſententia Origenes declaratus fuerit hæreticus, ac denique poſt Epiſcoporum judicium, Sanctionem Imperatorum de ſectatoribus ejus pellendis ſubſecutam fuiſſe. Atque ita innocentia Sancti Hieronymi ipſaque veritas triumphavit, ejus è contra antagoniſtæ Rufinus, & Joannes Hieroſolymitanus humiliati inque ruborem acti fuere. Ex his patet, qualiter Anaſtaſius judicium contra Rufinum protraxerit, non quia ſocors, ſed quia cautus, ut nimirum quæ neceſſario præmittenda erant, neutiquam negligerentur. *In qua procraſtinatione* (inquit *Noriſius*) *nullum ſocordiæ vitium vituperari poteſt, ſed exactius totius cauſæ examen commendandum venit.* „ Abſurdum igitur vi„detur (loquitur Sanctiſſimus Do„minus noſter in ſupracitata Epiſt. „*num.* 93.) *Siricii* Pontificis obitum, „etiamſi celerem, atque feſtinatum „fuiſſe haud inviti daremus, Divinæ „ultioni adſcribere, cum teſte *Hie„ronymo* in *Epiſt.* 127. *ad Principiam* „breviores Anaſtaſiii Pontificatus „anni ſingulari Divinæ providentiæ „beneficio tribuuntur, ne ſcilicet „Orbis Caput ſub tali Epiſcopo trun„caretur; *imo idcirco raptus, atque* „*translatus eſt, ne ſemel latam ſenten„tiam precibus ſuis flectere conaretur.* „

XII. *Rufinus* quidem, poſtquam *Alaricus* Gothorum Rex ad A. C. 408. Italiam armis infeſtare cœpiſſet, & Aquilejenſibus non exiguam cladem intuliſſet, in Siciliam profugit, atque ita profugus extra patriam ex hac vita deceſſit A. C. 410. agit de ejus obitu *S. Hieronymus in Præfatione Libri* 1. Commentarii *in Ezechielem.* Sed Scorpii eum nomine notat, quod ad mortem usque perſeveraſſet in perfidia. Agit quoque *Spondanus* de Obitu *Rufini* ad A. C. 410. ſequentibus verbis: „ Hoc eodem Anno „Rufinus Presbyter Aquilejenſis in „Sicilia profugus, extra patriam ob „cladem Aquilejenſibus ab Alarico „illatam, ex hac vita deceſſit. Per„veniſſe quidem illum ad Alarici „tempora, ejus Præfatio ad Chro„matium Epiſcopum Aquilejenſem, „quam præfixit ſuæ Translationi Hi„ſtoriæ Euſebii Cæſarienſis, plene „demonſtrat. Agit itaque de ejus „obitu *S. Hieronymus*, in *Præfatione* „*Libri* 1. Commentariorum in *Eze„chielem*, quos hoc anno elaboravit, „ſed Scorpii nomine eum notans, „ſicut & alias *Epiſt.* 16. & 59. ſæpe, „quod perſeveraſſet hactenus in per„fidia, ob quam meruerat ab Ana„ſtaſio Papa condemnari. Quem „& in *Præfat. Lib.* 1. in *Hieremiam* „conſueto Grunnii nomine deſi„gnans, Præcurſorem Pelagii, nem„pe ſtolidiſſimi, ut vocant, *Scotorum* „*pultibus prægravati*, quippe qui pro„geniem (in *Præfat. lib.* 3. in *Hierem.*) „haberet Scoticæ gentis, idemque „(ut docet Epiſtola ad ipſum ſcripta „*Iſidori Peluſiotæ* 314.) voluptuoſus „eſſet Monachus. Qua etiam ratio„ne ſcripturus idem Hieronymus in „eundem Pelagium, in ejusdem Ope„ris Præfatione, ex Pelagii Præcur„ſoribus primum ponit Grunnium, „hoc eſt; Rufinum, ut qui ex Ori„genis cænoſo fonte in Eccleſiam „ejusmodi derivaſſet ſpurcitias. De„nique Cœleſtius ipſe, Pelagii col„lega, publice in Concilio Carthagi„nenſi poſt ſequentem annum habi„to profeſſus eſt, ſe didiciſſe à Ru„fino negare Peccatum Originale, „Eundemque inſuper Rufinum de „Libro arbitrio male ſcripſiſſe, & „ſenſiſſe, hocque à *S. Hieronymo* jure „reprehenſum, Gelaſius Papa in „Concilio Romano Decreto de Li„bris Apocryphis haud obſcure de-

„mon-

„ monſtrat. „ *Joannes* autem Epiſcopus Hieroſolymitanus poſtquam Anaſtaſium Papam de Rufino, deque ejusdem Origenis translatione conſuluiſſet, informationemque de actis circa Rufinum, ac Origenis hæreſi plenariam accepiſſet, an in ſua perſeveraverit ſententia, vel verò receſſerit Catholicam amplexando fidem plene non conſtat. Eum tamen circa A. C. 402. ab erroribus Origenis reſipuiſſe ſcribit Spondanus, vel fide Catholica ſaltem exterius nituiſſe, quod etiam confirmatur authoritate *S. Auguſtini* contra litteras *Petiliani lib. 2. cap. 51.* ſcribentis, ubi Orthodoxos cum ipſa Catholica unitate connexos eſſe dicit; immo & ipſius *S. Hieronymi*, qui *Epiſt. in vet. cod. 26.* reſpondens ad Epiſtolam *Theophili Alexandrini Joannem* excuſat de communicatione cum Origeniſtis antea habita, his verbis: *Super ſuſceptione cujusdam non debes contra urbis hujus (Hieroſolymitanæ) dolere Pontificem, qui ei nihil tuis litteris pepercisti, & temerarium fuit de eo, quod neſciebat, ferre ſententiam, tamen reor illum nec audere, nec velle te in aliquo lædere:* quem tamen olim *Hieronymus* acriter propter Origenismum exagitabat. Sed & *Melania*, quam ſupra cum Rufino Hieroſolymas peregrinatam, & inde Romam rediiſſe retuli, antiqui vaticinii ante annos quadringentos (ut ait *Palladius* in *Lauſiaco cap. 33. & 47.*) editi memor, diſtractis prædiis, una cum *Melania* nepte, *Pinianoque* ejusdem *Melaniæ* junioris viro, & *Albina* ejusdem Matre, evaſura cum illis imminentem Urbis cladem Roma recedens, Hieroſolymam ſe iterum contulit. Cum autem hæc à ſanctis *Auguſtino Hipponenſi*, & *Paulino Nolano*, Epiſcopis præconiis laudata reperiatur, argumentum eſt, ipſam maculas, quæ ei ex patrocinio errorum Origenis inhæſiſſent, penitus diluiſſe, poſtquam illos Romæ ab Anaſtaſio Papa damnatos comperiſſet. Eam poſt dies quadraginta ab adventu Hieroſolymam pie obiiſſe tradit *Palladius*.

XIII. Cæterum Origenis Adamantii Operum Lectio non eſt penitus improbata, quamvis Origeniſtarum fautores ad invidiam commovendam in eorundem adverſarios, uno ore prædicent: Epiphanium tam antea in Synodo Cypria, tum poſtea in Litteris ad Chryſoſtomum ſcriptis, tum denique Conſtantinopoli A. C. 402. convocatis aliis Epiſcopis, qui ibi reperiri potuerunt, contendiſſe, ut damnarentur Libri Origenis; quodque apud Severum Dialogor. *lib. 1.* æque traditur, Synodo Alexandrina vetitum, ne quis legeret Origenis libros, vel eos penes ſe haberet. Hæc omnia, quam procul à veritate abhorrent, ſatis apparet, ex ejusdem Epiphanii litteris ad Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum ſcriptis, quas magna ex parte *S. Hieronymus Epiſt. 61.* ad Pammachium adverſus errores ejusdem Joannis inſeruit: ubi declaratur magno ſtudio Epiphanium curaſſe, ut Joannem avocaret ab erroribus Origenis, non autem à Lectione librorum ejusdem: quemadmodum & in *Epiſt. 67. & ſequent.* ultro, citroque datis inter ipſum, atque Theophilum, ſimulque Hieronymum nihil præterea actum eſt, niſi ut Origenis errores, & qui eis adhærerent, damnarentur. Nec aliud quidem accepit à *Theophilo Epiphanius*, niſi errores *Origenis* cum Authore, & Sectatoribus condemnaret, de libris autem, ne verbum quidem. Nec iterum Hieronymus de iisdem frequenter agens, de damnatione Librorum omnium Origenis, ſermonem aliquando miſcuit, imo *Epiſt. 76.* ad Tranquillum ſcribens, eos absque crimine legi poſſe, dummodo vitentur errores, ſignificavit. Ac denique, ut quis Libros Origenis omnino damnandos eſſe ſenſerit, nemo præter *Fauſtinum* reperitur, cujus *loc. cit. S. Hieron.* meminit, quamvis

Digitized by Google

vis non hæreſes tantum Origenis, ſed & ipſarum Authorem Origenem, tanquam hæreticum ab Eccleſia explodendum idem *S. Hieronymus Apologia* adverſus *Rufinum*, ex Sententia *Epiphanii*, abſque ulla dubitatione cenſuerit. De Scriptis porro Origenis invaluit, non modo apud antiquos, ſed & apud recentiores Sententia illa à *Caſſiodoro* Inſtitutionum Divinarum *Lect. 1.* recitata: *Ubi bene, nemo melius: ubi male, nemo pejus.*

XIV. Quod vero in *Epiſt.* in *vet. cod. 35.* Anaſtaſii Papæ ad Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum habetur, damnatam fuiſſe Imperatorum reſcripto Origenis lectionem, ea utique intelligenda eſt Libri *Periarchon*, de quo totus eſt ille ſermo Anaſtaſii cum Joanne: cujus operis editionem latine redditam à Rufino, Romæque magno fidelium detrimento vulgatam idem Anaſtaſius proſcripſit, una cum ipſius authore Rufino. Deque eodem Origenis opere, errorum fonte, intelligendum putatur, quod reperitur in rebus geſtis *S. Pachomii*, ipſum execratum eſſe monachos legentes libros Origenis. Nam & Papa *Gelaſius* in Concilio Romano de *Libris Apocryphis Can. 1.* Origenis opera, quæ Hieronymus non repudiaſſet, legi poſſe decrevit, cæteris una cum authore rejectis. Ac denique his conſentaneam fuiſſe Græcorum Patrum, qui Origenem impugnabant, ſententiam nimirum, ut præter errores, cætera ejusdem Authoris ſcripta retinerentur, teſtatur *Socrates lib. 6. cap. 12.* Sed illud perperam, dum eos ſugillat, quaſi ambitioſe captare conatos laudem ex Origenis vituperatione: ſicut & illud omnino falſum, quod de *S. Methodio* ſubdit; eum antea quidem vituperaſſe Originem, ſed poſtea, palinodia recantata, ſummis laudibus extuliſſe: cum è contra Authore ipſo *Euſebio* Epiſcopo Cæſarienſi, ejusdem Origenis patrono, apud *Hieronymum Apologia 1. in Rufinum* conſtet, accidiſſe, ut cum Methodius Origenem antea laudâſſet, poſtea contra ipſum Commentarium elaboraverit; cujus lucubrationis meminit quoque *S. Hieronymus libro* de Scriptorib. Eccleſiaſticis *in Methodio*, citatque plurima ex ea *S. Epiphanius Hæreſi 64.* dum errores confutat *Origenis*. Ex quibus evidenter patet *Socratem Novatianum* æque fuiſſe Origeniſtam, & quidem audaciſſimum, utpote novæ inventorem *Apologiæ*, Methodii nomine exornatæ, quam omnes Origenis defenſores Euſebius, Rufinus, & alii penitus ignorarunt.

XV. Sed cum multæ turbæ occaſione errorum Origenis in Eccleſia inter ſanctiſſimos, & doctiſſimos viros exortæ fuiſſent, eæque non pauco tempore duraſſent, damnatus eſt ipſe cum ſuis ſcriptis, & *hæreticus* declaratus eſt. Et primo quidem (ut ſupra dictum eſt) ab Anaſtaſio Papa A. C. 400. qua damnatione etiam ita ſopita fuit Origeniſtarum ſecta, ut centum circiter annis delituerit; ſed A. C. 532. à quibusdam Pſeudo-Monachis in Palæſtina reſuſcitata, & inde longe lateque ſe extendens ingentem univerſæ Catholicæ Eccleſiæ intulit cladem, uſque ad quintam *Synodum Oecumenicam*, quæ A. C. 553. Conſtantinopoli eſt celebrata: in qua iterum Origenes una cum ſuis erroribus decem *Anathematiſmis* condemnatus eſt; idque ſectæ hujus reſuſcitatores profecerunt, ut qui hactenus toleratus fuiſſet in Eccleſia Origenes, cum errores in ejus Scriptis repertis tantummodo à majoribus damnarentur, poſthæc nomen quoque ipſius execrabile ſit redditum. De cujus etiam ad inferos, una cum aliis hæreſiarchis damnatione oſtenſa traditur in Prato Spirituali *cap. 26.* circa A. C. 532. divinitus viſio. Exordia porro, atque progreſſum motuum ab ejusmodi Pſeudo-monachis excitatorum fuſe de-

Digitized by Google

deſcripſit *Cyrillus* apud *Surium* 5. *Decembr.* & 29. *Septembr.* in rebus geſtis SS. Sabbæ, & Quiriaci, qui ambo, una cum aliis Sanctiſſimis Monachis egregiam navavere operam in iisdem hæreticis confundendis, & à Monaſteriis, quæ corrumpere ſatagabant, procul pellendis. Anathematiſmos autem contra errores, ipſummet eorum authorem Origenem notavit *Nicephorus lib.* 17. *cap.* 27. & 28. De quorum errorum multitudine videatur, ſi placet, Edictum Juſtiniani Imperatoris, & alia ejusdem Epiſtola ad ſupracitatam *Quintam Synodum Oecumenicam*; item *S. Hieronymus Apologia* adverſus *Rufinum*, *Cyrillus monachus* in vita *S. Sabbæ*, & *Quiriaci loco citato.* Ac denique *Baronius* Annalium *Tom.* 2. 5. & 7. Tot enim fuerunt, ut vix in unum colligi poſſint, inquit *Spondanus* ad A. C. 538.

CAPUT XVII.

Sancti Hieronymi cum Sancto Auguſtino primò diſſenſio, dein amica, & familiaris correſpondentia.

QUis fuerit *Auguſtinus*, quo cum *S. Hieronymus* primò diſſentiebat, familiarem dein, & amicam habebat correſpondentiam? quantumvis minime dubitem Benevolum Lectorem ex lectione plurimorum Authorum vitam ejusdem deſcribentium quam optime noſſe, attamen, antequam ad deſcribendam *S. Hieronymi* cum eodem *S. Auguſtino* habitam primò diſſenſionem, & familiarem dein correſpondentiam calamum apposuero, exiſtimavi me non abs re acturum, ſi brevibus memorati S. Auguſtini ex Poſſidonio (qui eidem Sancto viro quadraginta ferme annis familiariter convixit) ortum, & progreſſum ob oculos benevoli Lectoris propoſuero, & quaſi priora lecta in memoriam revocavero. Hic itaque Auguſtinus Tagaſtæ in Africa nobilibus parentibus Patritio patre ſuperſtitione pagano, Monica matre matrona Chriſtiana (atque adeo devota, ut ſuis precibus, ac lachrymis maritum ad fidem Catholicam converterit, filium autem hæreticum effectum ad gremium Eccleſiæ Catholicæ reduxerit) natus A. C. 355. Qui ætatem litteris idoneam attingens in ſcholam ductus, ingenii felicitate brevi tempore litteras, ſignanter Latinas, perfecte combibit. Rhetorices dein auditor tantus orator evaſit, ut hujus ſcientiæ laudatiſſimus doctor extiterit. Cæteras quoque ſcientias aggreſſus, easdem ſine Magiſtro quaſi didicit, adeoque perfecte comprehendit, ut easdem alios quoque docere potuerit. Hoc tamen non obſtante, quanto fuit ejus ingenium in comprehendendis ſcientiis facilius, & admirabilius, tanto fuit invicem proclivius ad vitia, corporisque illecebras, ad quæ à cæco, igneoque cupidine, velut œſtro percitus rapiebatur, ita, ut, prava effrontium quorundam juvenum ſocietate abreptus, ruerit in vanos, illicitosque amores, conſequenter in vitia turpiſſima.

II. Plangebat ejus mater, patre jam demortuo, vitioſam filii vitam, eique ſe opponebat, ſecretoque, ut ab amoribus illicitis ſe temperaret, commonebat: ſed cum piam matrem audire renueret, corruptioribus voluptatibus inhærens, intellectu quoque calligare cœpit, ita, ut ſtupendum alias ejus ingenium cœcis hæreticorum Manichæorum tenebris obſcuratum fuerit. Crevere ex hinc piæ matris dolores, quæ

Digitized by Google

cum prius filium defleſſet vanum, & vitioſum, multo magis poſtea planxit deceptum, ac hæreticorum falſitatibus involutum; decrevitque cum filio, utpote hæretico, nulla vel domo, vel menſa uti. Eapropter *Auguſtinus* deſerens matrem, & Rhetorices cathedram, quam Carthagine tenebat, Romam petiit, ubi denuo Rhetoricam non ſine laude diſſertiſſimi eloquii, & acutiſſimi ingenii tradidit, quibus ſibi tantam mox nominis famam comparavit, ut Imperatore volente, & Symmacho Urbis Præfecto ſuadente ſe Auguſtinus Roma Mediolanum pro Rhetorices Magiſtro transtulerit.

III. Reperit Mediolani *S. Ambroſium* ejusdem Urbis Epiſcopum, pium DEI cultorem, virum ſicut virtutibus, ita doctrina clariſſimum; cujus tunc eloquia ſtrenue miniſtrabant divini adipem frumenti, & lætitiam olei, ſobriamque veni ebrietatem populo DEI. Hunc Auguſtinus ſæpius frequentabat, audiebatque non tanquam doctorem veri, ſed tanquam hominem in ſe benignum: auſcultabat diſputantem non intentione, qua debuit, ſed curioſius tantum ejus explorans facundiam: delectabatur ſuavitate ſermonis, non autem eruditionis; neque ſatagebat diſcere, ſed tantum audire. Veniebant tamen in ejus animum cum verbis, quæ diligebat, res etiam, quas negligebat, & dum cor aperiebat ad excipiendum, quam diſerte diceret, pariter intrabat, quàm vere diceret. Hinc cœpit nonnihil Manichæorum hæreſim faſtidire, ratus multo probabiliora pleroſque ſenſiſſe Philoſophos: atque ita Academicorum more hæſit dubitans de omnibus, & inter omnia fluctuans exiſtimavit Manichæos quidem relinquendos eſſe, nondum tamen ſeſe Chriſtianum Catholicum profeſſus.

IV. Interea Auguſtini Mater Monica filium per maris diſcrimina veſtigatum venit Mediolanum, nec enim materna pietas, qua filii ſalutem ardebat, eam requieſcere ſinebat, quamobrem præter continuos lachrymarum imbres, & denſiores preces, quas pro eo die, noctequе ad DEUM fundebat, ſingulariter ipſum Sancto Ambroſio (cui ſe humiliter inſinuaverat) commendabat. Auguſtinus porro S. Ambroſium in populo verbum veritatis recte tractantem omni die Dominico audiebat, & magis, magisque ſibi confirmabat omnes verſutarum calumniarum nodos, quos deceptores hæretici adverſus Divinos Libros innectebant, poſſe diſſolvi. Sic paulatim nebulæ, quas hæreſis ejus intellectui offuderat, evaneſcebant.

V. Poſt aliquod autem tempus occaſione orationis publicæ, quam A. C. 385. (ut notat *Baronius*) coram Valentiniano Imperatore habuit Auguſtinus, ſtatum præſentis temporis ſuæ erumnoſæ animæ (ut ipſe *lib.* 6. Confeſſ. *cap.* 6. fatetur) deplorabat: cùm (ut ait) inhiaret honoribus, lucris, conjugio, & quamvis liber à Manichæorum delitiis, & Mathematicorum vanitatibus, quibus antea inhæſerat, totus eſſet in perſcrutandis Academicis quæſtionibus, duceret tamen vitam peccatis obnoxiam: periiſſeque ſe, *pluribus ſcriptorum ſuorum locis* confitetur, in illis, niſi Dominus præſto fuiſſet, à quo & didicit veritatem, quam per Apoſtolum *Paulum* (*lib.* 7. Confeſſ. *cap.* 2.) in cor ejus Spiritus Sanctus inſtillavit: atque ut perficeretur, ſuaſit (*Lib.* 8. Confeſſ. *cap.* 1.) *Simplicianum* ſanctum, & eruditum Sacerdotem accedere (ipſum enim Ambroſium frequenter adire, & prolixius cum eo agere ob ingruentia ipſius negotia, impoſſibile videbatur) à quo cum multa alia, tum Victorini nobiliſſimi Oratoris converſionem audîſſet, mox ſe animo ad eum imitandum exarſiſſe perhibet.

hibet. Cumque poſt hæc à *Potitiano Afro* in curia militante didiciſſet vitam *S. Antonii* magni, perfecte ad Chriſtum converſus eſt: atque illud exaudiens in horto: *Tolle, lege: tolle, lege.* Lectione *S. Pauli* Apoſtoli, quid ſibi agendum eſſet, plane didicit. Atque eo tum de ſuſcipiendo baptiſmo, relinquendaque ſchola, & agenda vita caſta, atque à negotiis ſæculi remota certum, firmumque conſilium iniit, ut ipſe *lib. 9. Confeſſ. cap. 1.* fatetur, quod & poſt paucum temporis opere complevit.

VI. Secedens deinde in rus amici cujusdam, indeque *Mediolanum* rediens, ſcripſit his in locis (ut ipſe *Retractat. lib. 1.* inſinuat) tres Libros contra *Academicos*: Commentarium *de Vita beata*: Librum *de Ordine*: *Soliloquia*: Lucubrationem *de Immortalitate animæ*: Aliam *de Diſciplinis*. Et hæc quidem omnia ante baptiſmum, quem A. C. 388. ætatis vero ſuæ 34. (quemadmodum *Baronius* in Notis Martyrologii Romani *citat. 2.* aſſerit) ſuſcepit Sabbatho Sancto à *S. Ambroſio* Epiſcopo Mediolanenſi, habens ſalutaris lavacri ſocios Alipium amicum, & Adeodatum filium naturalem, aliosque quam plures. Incredibile memoratu eſt, quanta *S. Ambroſius*, & *Simplicianus* fuerint lætitia perfuſi, quod *Auguſtinum* jam viderent ad Chriſtum converſum, eumque ex maximo Eccleſiæ inimico in fortiſſimum ejusdem propugnatorem ſurrexiſſe. Quis autem explicet gaudia piæ matris Monicæ? quando vidit filium doloris, filium tot lachrymarum jam tutiſſimo Eccleſiæ gremio receptum, prius efferum Leonem, modo mitem prorſus agnum, caſtum, modeſtum, ſubmiſſum, & pium: quantas illa DEO reddiderit gratias, à quo tam liberaliter fuerat exaudita?

VII. Baptizatus jam Auguſtinus, inque alium transformatus hominem, cum matre, & nonnullis amicorum Mediolano, accepta à S. Ambroſio benedictione, & liberaliſſimo commeatu, in Africam remeans, Romam venit, atque hic hyeme transacta, ad Oſtia Tyberina deſcendens, inde ſoluturus Carthaginem, navim conducebat: quam dum expectaret, pia mater ejus Monica infirmitate preſſa, & oppreſſa ſancte in Domino obiit, ætatis ſuæ anno quinquageſimo ſexto. Cui poſtquam pietate filiali religioſa funeris obſequia perſolviſſet Auguſtinus, ſecunda navigatione Carthaginem appulit, anno ætatis ſuæ trigeſimo quinto: ut hæc omnia pluribus ipſemet *Lib. 9. Confeſſ. cap. 8. & ſeq.* deſcribit. Redux ergo in patriam, cum ſociis ſuis Alipio, & Evodio, ac filio Adeodato præſtantiſſimi ingenii juvene, ſed paulo poſt defuncto, vitæ ſtatum, quem adhuc in Italia condixerant, renunciatis omnibus, quæ poſſidebant, perfectionique Chriſtianæ ſtudentes, ut facerent ſibi ſaccülos, pro cœleſti, & nunquam deficiente theſauro comportando, non veteraſcentes, exercere cœperunt. Rus etenim ſecedentes triennium juxta Poſſidonium in vita *S. Auguſtini cap. 3.* ibi permanſere jejuniis, orationibus, boniſque operibus dediti, ac Legem Domini die, ac nocte meditantes: ubi *Auguſtinus* multos Libros conſcripſit, antequam Presbyter fieret, quos ipſe iterum *Retractat. lib. 1. enumerat.*

VIII. Anno tertio poſt reditum in Africam Auguſtinus ob virtutem, & doctrinam omnibus commendatus, à populo, ut moris erat, apprehenſus, ac Valerio Epiſcopo Hipponenſi præſentatus, in Presbyterum, licet invitus, ordinatus eſt, ut ipſemet *Serm. 49.* de diverſis, & *Epiſt. 225.* ad *Alipium*: item *Poſſidonius* in vita *cap. 4.* expreſſe notat. Eundem vero Presbyterum creatum idem S. Valerius juſſit præſente ſe Evangelium

prædicare, quod ad hæc uſque tempora nulli unquam Presbyterorum in Africa conceſſum fuerat. Non contentus Valerius Auguſtinum creaſſe Presbyterum, ſed ſe curis, annisque fractum ſentiens; ejus autem pietatem, doctrinam, honeſtosque mores ſibi perſpectos habens, eundem etiam gregi ſuo Paſtorem præficere cupiens, ſibique ſucceſſorem creare deſiderans, veritus ne forte pro alia quopiam Eccleſia ſubduceretur, ſupplicuit Metropolitano Carthaginenſi pro facultate, ut ſibi etiam viventi liceret eum, velut Adjutorem functionis Epiſcopalis, & mortuo ſucceſſorem creare. Impetrata deſiderata licentia, ac paulo poſt ad viſitandam Eccleſiam Hipponenſem Primate Numidiæ, & Calaminæ Archi-Epiſcopo Megalio, Valerius Epiſcopis, qui forte tunc cum Primate plures aderant, & univerſæ plebi ſuam inſinuavit intentionem, productaque Metropolitani in patentibus facultate Auguſtinum nihil penitus de hoc cogitantem ſuum in vivis coadjutorem, & poſt obitum Succeſſorem declaravit: adeoque factum eſt, ut congratulantibus univerſis, idque in effectum deduci ingenti deſiderio conclamitantibus, ipſe diu reluctans, ſed ultimatim diſpoſitus, Divinæ ſe committens diſpoſitioni, à ſuprámemorato Primate, & Archi-Epiſcopo Megalio in Epiſcopum ordinatus fuit, atque conſecratus.

IX. Factus Epiſcopus *Auguſtinus* ad A. C. 395. Monaſterium monachorum ſuo in Epiſcopio mox inſtituit, atque Monachiſmum per Africam medió ſanctæ, & obſervantis vitæ monachorum propagari fecit, conſtruendo Monaſteria virorum, atque mulierum, quibus & Sanctiſſimam Regulam (à plurimis dein Sacris Religioſorum Ordinibus, in quorum numero noſter quoque cœtus, Ordinis S. Pauli primi Eremitæ receſetur, aſſumptam) præſcripſit. Atque ideo à Donatiſtis hæreticis (ut ipſe *Tract.* 97. in *Joan* tradit) vel ipſum Monachi nomen execrantibus, Auguſtinus monaſticæ vitæ per Africam propagationis inſimulatus fuit, quaſi ejus generis vitæ Author, & Fundator; qui tamen eos refellens, docuit illud toto jam tunc in orbe receptiſſimum fuiſſe. Quam porro ſanctam, continentem, ac laudabilem vitam à ſua converſione duxerit; quamque zeloſa cura in paupertate religioſà, & charitate erga proximum impoſitum ſibi Epiſcopale munus adminiſtraverit; quæve ſcripta contra *Manicbæos*, *Pelagianos*, & *Donatiſtas* hæreticos confecerit, hisque eorum errores confutaverit, quotque ex his ſua verbi DEI prædicatione in gremium Eccleſiæ Catholicæ reduxerit; ac qualia Commentaria in Sacrorum Codicum libros ediderit; prætérquam quod hæc ab ejusdem vitæ Scriptoribus paſſim longo enumerentur catalogo, vel ex ipſis illuſtribus Elogiis, eidem pro honore, & præconio apum *Ribadeneiram*, à magnæ authoritatis, & ſanctitatis viris (ut ſunt Hieronymus, Paulinus Epiſcopus Nolanus, Severus Sulpitius, Proſper Aquitanicus, Hilarius Epiſcopus Arelatenſis, Venerabilis Beda, & Alii quam plurimi: Item Concilium Toletanum octavum, Sacroſanctum quoque & Oecumenicum Concilium) attributis abunde patet. Vocitatur enim ab his: *Illimis ſapientiæ fons: Theologiæ Magiſter: Flos ingeniorum: Scholarum decus: Templorum Religio: Eccleſiæ columen: Prædicatorum lumen: Catholicæ fidei ſcutum: Hæreticorum malleus: Bonorum Prælatorum exemplum: Magnorum Doctorum Doctor: Deodidactos*, qui ſuam ſapientiam hauſerit ex ipſomet fonte Divinitatis: *Eruditorum Sanctiſſimus, & Sanctorum eruditiſſimus: Illuſtriſſimus inter Latinos Doctor*: & plura ſimilia encomia, quibus Sancti (ut dictum eſt) graviſſimique Eccleſiæ Doctores, Sacra Concilia, Summique Pontifi-

Digitized by Google

ces hunc glorioſum Sanctum virum auxerunt, & augent. Atque hæc ſunt, quæ de S. Auguſtini vita ſynopſi (quamvis præter intentionem fuſior ſim) uſus benevolo Lectori repræſentare volui, quatenus intelligere de faciliori queat, quali cum viro S. Hieronymus ſanctam primo altercationem, dein autem & in correſpondendo coluerit familiaritatem?

X. Huic itaque S. viro Auguſtino poſtquam A. C. 394. (ut habet Baronius) adeoque necdum Epiſcopo (ut ipſemet in Epiſt ad *S. Hieronymum* ſcripta fatetur, ſequenti namque A. C. 395. juxta eundem *Baronium* Epiſcopus creatus eſt) Hieronymi ſtatus, perſona, ſtudium, vita, moresque per Alipium Tagaſtenſem, ejuſdem *Auguſtini* in vitæ inſtituto collegam (qui A. C. 393. Hieroſolymam peregrinatus, *Hieronymum* quoque in Bethlehem viſitaverat, atque ſequeſter extiterat, ut inter Auguſtinum, & Hieronymum amicitiæ vinculum necteretur) innotuiſſet, ſimulque ab eodem Alipio Expoſitionem S. Hieronymi Epiſtolæ ad Galatas accepiſſet, eamque legiſſet, ſcripſit Litteras medio cujusdam *Profuturi* ad Hieronymum familiares quidem, ſalibus tamen acrioris correctionis aſperſas, quæ in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt. 104.* legi poſſunt. Nam unde Auguſtino ſuppetere poterat haud mediocre Argumentum Hieronymum commendandi, quod ſolus, ac primus inter Latinos potuiſſet reſerare fontes Hebraicos, inde eum ſugillandi arripiens occaſionem, quaſi otioſe in traducendis *Canonicis ſcripturis* à LXX. Interpretibus translatis, quorum concors editio majorem, quam unius hominis, authoritatem haberet, verſaretur: atque ideo eum ab hoc ſtudio divellere conabatur, fructuoſiusque eum laboraturum exiſtimabat in vertendis Græcis Eccleſiaſticis ſcriptoribus in Latinum ſermonem, ad quod ipſum nomine totius Eccleſiæ Africanæ hortabatur; ac deinde incuſavit de perperam facta ab Hieronymo interpretatione loci illius in *Epiſtola ad Galat. cap. 2.* quo Apoſtolum Paulum in reprehenſione Petri ſimulate locutum, & ad leniendos tumultuantium animos dixerit eſſe mentitum: quoniam ſi aliquod mendacium in Scripturis admittitur, omnem eorum vacillaturam authoritatem. In hac eadem quoque Littera circa finem ſequentia ponit: *Multa alia cum ſinceriſſimo corde tuo loqui cuperem, & de Chriſtiano ſtudio conferre, ſed huic deſiderio meo nulla Epiſtola ſatis eſt.* Quam poſt pauca ſic concludit: *Sane idem Frater (Profuturus) aliqua ſcripta noſtra fert ſecum, quibus legendis ſi dignationem adhibueris, etiam ſinceram, atque fraternam ſeveritatem adhibeas, quæſo. Non enim aliter intelligo quod ſcriptum eſt: emendabit me juſtus in miſericordia, & arguet me; oleum autem peccatoris non impinguet caput meum: niſi quia magis amat objurgator ſanans, quam adulator ungens caput. Ego autem difficillime bonus judex lego quod ſcripſerim, ſed aut timidior recto, aut cupidior. Video etiam interdum vitia mea, ſed hæc malo audire à melioribus, ne, cum me recte fortaſſe reprehendero, rurſus mihi blandiar, & meticuloſam potius mihi videar in me quam juſtam tuliſſe ſententiam.*

XI. Accidit autem, ut hæc prima Auguſtini Epiſtola ad Hieronymum ſcripta in Africa, ob promotionem *Profuturi* in Epiſcopalem dignitatem eo ipſo tempore, quo Hieroſolymam petere decreverat, detenta, poſt aliquam vero moram occaſione quadam miſſa, ſed Rufini, & Melaniæ Hieronymi adverſariorum dolo intercepta, ac per *Italiam* vulgata (ut *cap. præc.* memini) vix poſt annos duodecim ad Hieronymum, & nonniſi copiata pervenerit. Antequam ergo iſta ad manus Hieronymi dela-

ta fuiſſet, Hieronymus hujus penitus ignarus, ab Alipio ſe in Bethlehem inviſente de Auguſtini vita, moribus, inſtituto, ac doctrinæ qualitate informatus, ad eundem jam Epiſcopum dedit Epiſtolam, alias officioſam (quæ licet non extet, agit tamen de illa Auguſtinus in ſua reſponſoria *Epiſt.* in *vet. cod.* 105. his verbis: *Habeo gratiam, quod pro ſalutatione* (medio Alipii probabiliter facta) *mihi plenam Epiſtolam reddidiſti, ſed breviorem multum, quam ex te vellem ſumere tali viro, à quo tempora quantalibet occupet, nullus ſermo prolixus eſt.* Epiſtola porro ſua Hieronymus (ut ex reſponſoria Auguſtini colligitur, utque *Spondanus* ad A.C. 394. refert) inter alia commonebat Auguſtinum de cavendis in Librorum *Origenis* lectione ejuſdem erroribus. „Quam „quidem admonitionem „(ait Spondanus) „non alia de cauſa factam „puto, niſi quod, cum Alipii Hie„roſolymam adventus tunc conti„giſſet, cum excitata nuper con„troverſiæ de Origenis erroribus, „certior redditus, adverſariæ partis „defenſor inſurgeret. Certe qui„dem ſubodorari mihi videor, tan„tos viros, penes quos ſumma re„rum Hieroſolymis eſſet, quorum„que prætenſa ſanctitas videbatur „toto jam orbe ſpectata, nempe „Joannem, Rufinum, Melaniam, „aliosque Origenis fautores, adver„ſus Hieronymum aliqua falſa Alipii „auribus inſuſurraſſe; eademque i„pſum, adverſariorum ignorantem „dolos, in Africam redeuntem Au„guſtino narraſſe; qui eis nonnihil „permotus bona fide, rectoque ani„mo paulo licentior, primis illis lit„teris à reprehenſione ſcriptorum „Hieronymi aggreſſus ſit. Accepta „vero, quam Hieronymus ſcripſe„rat, Epiſtola, alias ipſe rurſum bi„nas ad eundem dedit, ejuſdem quaſi „argumenti. „ Habentur hæ Epiſtolæ in *vet. cod.* ſub *Num.* 105. & 106.

XII. In priori harum, quæ incipit: *Habeo gratiam.* Librum virorum illuſtrium ab Hieronymo conſcriptum, ſibique à quodam Monacho Africano communicatum commendat, ſed incongrue putat Epitaphium appellari, cum etiam viventium in eodem inſcribantur opuſcula. Monet deinde Hieronymum iterum, ut expoſitionem ſuam in Apoſtolum ad Galatas ingenua ſeveritate emendet: ne committendo officioſa mendacia, ſcripturarum abrogetur authoritas: ſuamque de ea re ſententiam aperit, putans inſtituta legalia ſicut converſis ex gentibus pernicioſa, ſic natura judæis fuiſſe permiſſa, dummodo in illis non ponerent ſpem ſalutis. Præterea hortatur illum, ut prodat Origenis, & ſingulorum hæreticorum errores his verbis: *De Origine autem quod ſcribere dignatus es, jam ſcribam, non tantum in Eccleſiaſticis litteris, ſed in omnibus recta, & vera, quæ invenerimus approbare, atque laudare; falſa autem, & prava improbare, atque reprehendere. Sed illud de prudentia tua, doctrinaque deſiderabam, & adhuc deſidero, ut nota nobis faciat ea ipſa ejus errata, quibus à fide veritatis ille vir tantus receſſiſſe convincitur.* Deinde ad finem Epiſtolæ. *Quæſo, ne grave ſit litterario labori tuo, quo non mediocriter per Domini DEI noſtri gratiam in lingua latina Sanctorum ſtudia accendiſti, & adjuviſti, id quod tibi per humilitatem meam charitas indicit: ut ſi occupationes tuæ ſinunt, omnium hæreticorum perverſa dogmata, qui rectitudinem fidei Chriſtianæ usque ad hoc tempus vel imprudentia, vel pervicacia depravare conati ſunt, uno libello breviter digeſta edas in notitiam eorum, quibus aut non vacat propter alia negotia, aut non valent, propter alienam linguam, tam multa legere, atque cognoſcere. Diu te rogarem, niſi hoc ſoleret eſſe minus præſumentis de charitate.* Altera porro Epiſtola medio Cypriani Diaconi miſſa ad duas priores reſponſa petit, miraturque, quod nova

va ejus editio Libri Job ex Hebræo è veteri ſecundum LXX. Interpretes diſſonaret: eapropter hortatur, ut potius veterem editionem Græcam ſecundum LXX. Interpretes Latinæ veritati reddat propter eorum authoritatem, etiam ab Apoſtolis approbatam; qua novam texat ex Hebræo ab Eccleſia haud facile recipiendam.

XIII. Sed iterum dolo adverſariorum Hieronymi, ſignanter Rufini (ut non obſcure ipſemet *Apologia* 2. adverſus eundem indicat) accidit, ut nec iſtæ Auguſtini litteræ ad Hieronymum perlatæ fuerint, ſed exſcripta ex eis exemplaria in Italiam miſſa, ſparſaque non ſine gravi Hieronymi nota. Hi namque rixas inter Auguſtinum, & Hieronymum ſeminare conati ſunt, ignemque non modicum ex ſcintilla excitaverant, quod ſe hi bini Sancti viri pluribus mordacibus Epiſtolis, ad invicem ſcriptis, proſciderint, contumeliiſque non modicis affecerint. Exemplar autem earum, quæ per Italiam ſparſa fuerant, unum nactus Syſinnius Diaconus, tandem poſt annos (ut ſupra inſinuavi) duodecim à primarum litterarum ſcriptione computando, Hieroſolymam peregrinatus ad eundem Hieronymum attulit. Acceptis dein & poſterioribus binis, pariter copiatis duntaxat, Auguſtini litteris Hieronymus nonnihil ſtomachatus, aliis & ipſe ad Auguſtinum ſcriptis, de illata ſibi injuria conqueſtus eſt. Succenſuit deinde tribus Epiſtolis ſub titulo quæſtionum ſua opuſcula eſſe reprehenſa, & ad ſingula quæque reſpondit. Librum quoque *de Eccleſiaſticis Scriptoribus* non Epitaphium, ut ille opinabatur, ſed *de Illuſtribus Viris* aſſeruit prænotatum. Suam deinde expoſitionem Epiſtolæ *de reprehenſione Petri* in Epiſtola ad Galatas, & authoritate Veterum, & ex Apoſtolicis actibus confirmavit; Contra vero Auguſtini ſententiam inter eos, qui ex gentibus, vel ex circumciſione crediderant improbavit, dicens: illam *Cherinti*, & *Ebionis hæreſi* convenire. Ac tandem ſuam interpretationem ex *Hebræo*, tanquam *Eccleſiæ* fructuoſam tuitus eſt, cuncta refellens objecta, pluribuſque in locis hujus Epiſtolæ *Auguſtinum* amare carpens, ſed mox ea, quæ Sanctum virum decebant, ſubjungens, his verbis: *Quæſo igitur te, & iterum, atque iterum deprecor, ut ignoſcas diſputatiunculæ meæ, & quod modum meum egreſſus ſim, tibi imputes, qui coëgiſti ut ſciberem, & mihi cum Steſichoro oculos abſtuliſti. Nec me putes magiſtrum eſſe mendacii, qui ſequor Chriſtum dicentem: Ego ſum via, veritas, & vita. Nec poteſt fieri, ut veritatis cultor mendacio colla ſubmittam. Neque mihi imperitorum plebeculam concites, qui te venerantur ut Epiſcopum, & in Eccleſia declamantem Sacerdotii honore ſuſcipiunt, me autem ætatis ultimæ, & pæne decrepitum, ac Monaſterii, & ruris ſecreta ſectantem parvi pendunt; & quæras tibi quos doceas, ſive reprehendas. Ad nos enim tantis maris, & terrarum à te diviſos ſpatiis, vix vocis tuæ ſonus pervenit. Et ſi forſitan litteras ſcripſeris, ante eas Italia ac Roma ſuſcipient, quam ad me, cui mittendæ ſunt, deferantur. Quod autem in aliis quæris Epiſtolis, cur mea prior in libris Canonicis interpretatio aſteriſcos habeat, ac virgulas prænotatas, & poſtea aliam tranſlationem abſque his ſignis ediderim? pace tua dixerim, videris mihi non intelligere, quod quæſiſti.* Deinde in Epiſtola eadem poſt citatos plures *Græcos*, & *Latinos* Interpretes hæc habet: *Reſpondeas mihi prudentia tua, quare tu poſt tantos, & tales Interpretes in explanatione Pſalmorum diverſa ſenſeris? ſi enim obſcuri ſunt Pſalmi, te quoque in eis falli potuiſſe credendum eſt. Si manifeſti, illos in eis falli potuiſſe non creditur: & hac lege poſt priores nullus loqui audebit, & quodcunque alius occupaverit, alius de eo ſcribendi non habebit licentiam: quin potius humanitatis tuæ eſt, in quo veniam tibi*

tribuis, indulgeas & cæteris. Quam tandem concludit ſequenti tenore: *Peto in fine Epiſtolæ, ut quieſcentem ſenem, olimque veteranum militare non cogas, & rurſum de vita periclitari: tu qui Juvenis es, & in Pontificali culmine conſtitutus, doceto populos, & navis Africæ frugibus Romana tecta locupleta; mihi ſufficit cum auditore, & lectore pauperculo in angulo monaſterii ſuſurrare.*

XIV. Antequam præinſinuata Hieronymi Epiſtola ad manus perveniſſet Auguſtini, intellexit Sanctus Epiſcopus Hieronymum ſuas percepiſſe litteras, atque eidem à quibusdam malevolis ſuggeſtum eſſe, quod Librum contra ipſum ſcripſiſſet, Romamque miſiſſet. Liber autem hic non fuit alius, quam Epiſtola Auguſtini, qua Hieronymum in expoſitione Epiſtolæ ad Galatas redarguerat, & priusquam ad eum perveniſſet, Romæ, & per Italiam odio Rufini diſſeminata fuerat: quod Hieronymus callide factum ab Auguſtino ſuſpicabatur ad ſui æmulationem, & populi gloriam requirendam: Eapropter Auguſtinus ſe, alia Epiſtola in *vet. cod.* 108. ad Hieronymum data, purgat, non contendendi ſtudio, ſed inquirendæ veritatis gratia diſſenſiſſe ſcribens, & petens ſimiliter ſua ſcripta, quæ eum percepiſſe noverat, corrigi: & ſimul excuſans ſe, Dominum JESUM in teſtem provocando, contra eum nunquam Librum ſcripſiſſe, minus Romam miſiſſe. In eadem Epiſtola, ad calcem deſiderium ſuum cum eodem converſandi exponit ſequentibus: *O ſi licuiſſet, etſi non cohabitante, ſaltem vicino te in Domino perfrui ad crebrum, & dulce colloquium: ſed quia id non eſt datum, peto ut hoc ipſum, quod in Chriſto qua poſſumus ſimul ſimus, conſervari, & augeri, ac perfici ſtudeas, & reſcripta, quamvis rara, non ſpernere. Saluta obſequio meo ſanctum Fratrem Paulinianum, & omnes Fratres, qui tecum, ac de te in Domino gaudent: memor noſtri exaudiaris in omni ſancto deſiderio tuo, Domine chariſſime, & deſideratiſſime, & honorande in Chriſto frater.*

XV. Hieronymus vero magis tentari, ac provocari ſe credens, duabus Epiſtolis in *vet. cod.* ſub *Num.* 109. & 110. acrius, duriusque reſpondet, ſeque omnino exemplar unum Epiſtolæ ſuæ, contra ſe ſcriptæ per fratrem Syſinnium Diaconum accepiſſe fatetur: non reſpondiſſe autem, tum quia ſuam, ex eo quod non fuerit ſubſcripta, non crediderit; tum quia Paulæ dormitione impeditus fuerit, polliciens ſe reſponſurum, ſi ſuam eſſe aperte ſcribat. Cæterum unumquemque in ſuo ſenſu abundare, & Entelli exemplo, ſi ad pugnam provocetur, victoriam ſibi promittit. Deinde exhortans illum ad mutuum amorem, nuntiat ſe adverſus Rufinum, quem Calphurnium, cognomento Lanarium nominat, breviter ex parte reſpondiſſe. In prima harum Epiſtola de ſcriptis Auguſtini, & ſuis ſic loquitur; *Abſit autem à me, ut quidquam de libris Beatitudinis tuæ attingere audeam, ſufficit enim mihi probare mea, & aliena non carpere.* Et paulo poſt; *Nec tam ſtultus ſum, ut diverſitate explanationum tuarum me lædi putem, quia nec tu læderis, ſi nos contraria ſcribimus. Sed illa eſt vera inter amicos reprehenſio, ſi noſtram peram non videntes, aliorum juxta Perſium manticam conſideremus. Supereſt, ut diligas diligentem, & in Scripturarum campo juvenis ſenem non provoces. Nos noſtra habuimus tempora, & cucurrimus, quantum potuimus: nunc te currente, & longa ſpatia transmeante nobis debetur otium; ſimulque, ut cum venia, & honore tuo dixerim, ne ſolus mihi de Poëtis aliquid propoſuiſſe videaris, memento Daretis, & Entelli, & vulgaris proverbii: Quod bos laſſus fortius figat pedem, quam juvencus. Triſtes hæc dictavimus. Utinam mereremur complexus tuos, & collatione mutua vel doceremus aliqua, vel diſceremus.* Deinde

de poſt paucas lineas finit Epiſtolam ſequenti periodo: *Memento mei Sancte, ac Venerabilis Papa. Vide quantum te diligam, ut, ne provocatus quidem, voluerim reſpondere, nec credam tuum eſſe, quod in altero forte reprehenderem.*

XVI. Epiſtolæ huic Hieronymus habita ad Auguſtinum alia occaſione non expectans ad priorem reſponſum, addidit alteram in *vet. cod.* ſub *Num. cit.* expoſtulans de Epiſtola, ſeu Libro ipſius per Italiam adverſariorum dolo ſparſo, quo taxabatur locus ille non recte expoſitus in Epiſtolam ad Galatas, hortans iterum Auguſtinum, ut, ſi pruriat amore gloriæ, juvenes juvenis potius ad certamen provocet, ſenem emeritum ſinat quieſcere. Hac in Epiſtola reſpectu memoratorum ſic ſcribit: *Sin autem tuam vis vel exercere, vel oſtendere doctrinam, quære juvenes, & diſertos, & nobiles, quorum Romæ dicuntur eſſe quam plurimi, qui poſſunt, & audent tecum congredi, & in diſputatione Sanctarum Scripturarum jugum cum Epiſcopo ducere. Ego quondam miles, nunc veteranus, & tuas, & aliorum debeo laudare victorias, non ipſe rurſus effæto corpore dimicare, ne, ſi frequenter ad reſcribendum impuleris, illius recorder hiſtoriæ, quod Hannibalem juveniliter exultantem Q. Maximus patientia ſua fregerit.* Et paulo infra fuſius. *Quæſo, ut me patienter audias. Non ſcripſiſti librum, & quomodo mihi reprehenſionis à te meæ, per alios ſcripta delata ſunt? Cur habet Italia, quod tu non ſcripſiſti? Qua ratione poſcis, ut reſcribam ad ea, quæ ſcripſiſſe te denegas? Nec tamen hebes ſum, ut, ſi diverſa ſenſeris, me à te læſum putem, ſed ſi mea cominus dicta reprehendas, & rationem ſcriptorum expetas, & quæ ſcripſerim emendare compellas, & ad palynodiam provoces, & oculos mihi reddas: in hoc læditur amicitia, in hoc neceſſitudinis jura violantur. Ne videamur certare pueriliter, & fautoribus invicem, vel detractoribus noſtris tribuere materiam contendendi, hæc ſcribo, quia te purè, & chriſtianè diligere cupio, nec quicquam in mea mente retinere, quod diſtet à labiis. Non enim convenit, ut ab adoleſcentia uſque ad hanc ætatem in Monaſterio cum ſanctis fratribus labore deſudans, aliquid contra Epiſcopum communionis meæ ſcribere audeam, & eum Epiſcopum, quem ante cœpi amare, quem noſſe, qui me prius ad amicitiam provocavit, quem poſt me orientem in Scripturarum eruditione lætatus ſum. Igitur aut tuum negato librum, ſi forte non tuus eſt, & deſine flagitare reſcripta ad ea, quæ non ſcripſiſti; aut ſi tuus eſt, ingenue confitere, ut ſi in defenſionem mei aliqua ſcripſero, in te culpa ſit, qui provocaſti, non in me, qui reſpondere compulſus ſum. Addis præterea te paratum eſſe, ut ſi quid me in tuis ſcriptis moverit, aut corrigere voluero, fraterne accipies, & non ſolum mea in te benevolentia gaviſurum, ſed ut hoc ipſum faciam, deprecaris. Rurſum dico, quod ſentio: Provocas ſenem, tacentem ſtimulas, videris jactare doctrinam. Non eſt autem ætatis meæ putari malevolum erga eum, cui magis favorem debeo.* Ac tandem ad calcem Epiſtolæ valedicens ait: *Vale mi amice chariſſime, ætate fili, dignitate parens: & hoc à me rogatus obſerva, ut quidquid mihi ſcripſeris, ad me primum facias pervenire.*

XVII. Auguſtinus aculeis quibusdam præmiſſarum Hieronymi litterarum motus, in ſua ad Hieronymum reſponſoria blanditiis lenire ſtudet ſuarum aſperitatem ſententiarum, ſeque de hac accurate purgat, & ſi in aliquo eum læſerit, veniam deprecatur: ac tandem multis verbis deplorat inter Rufinum, & Hieronymum quondam amiciſſimos, viroſque doctos, celebres, ſenes, monachoſque tam amarulentam non ſine gravi totius Eccleſiæ ſcandalo interceſſiſſe diſcordiam, eoſque ad priſtinam charitatem revocare nititur. In hac itaque Epiſtola in *vet. cod* III.

Digitized by Google

poſt expoſita Hieronymi in ſe benevolæ charitatis, & offenſionis judicia culpam fatetur ſuam, petitque pro hac veniam hoc tenore: *Reſtat igitur, ut lædere me reſcribendo diſponeres, ſi certo documento meas eſſe illas Litteras noſſes. Atque ita quia non credo, quod injuſtè me lædendum putares, ſupereſt, ut agnoſcam peccatum meum, quod prior te illis litteris læſerim, quas meas eſſe negare non poſſum. Cur itaque conor contra fluminis tractum, ac non potius veniam peto? Obſecro te ergo per manſuetudinem Chriſti, ut, ſi læſi, dimittas mihi, nec me viciſſim lædendo, malum pro malo reddas. Lædes autem me, ſi mihi tacueris errorem meum, quem forte inveneris in factis, vel dictis meis. Nam ſi ea in me reprehenderis, quæ reprehendenda non ſunt, te lædis magis, quam me; quod abſit à moribus, & ſancto propoſito tuo, ut hoc facias voluntate lædendi, culpans aliquid in me dente maledico, quod mente veridica eſſe ſcis non culpandum. Ac per hoc aut benevolo corde arguas etiam ſi caret delicto, quem arguendum putas, aut paterno affectu mulceas, quem abiicere nequeas. Poteſt enim fieri, ut tibi aliud videatur, quam veritas habet, dum tamen aliud abs te non fiat, quam charitas habet. Nam & ego amiciſſimam reprehenſionem gratiſſimè accipiam, etiamſi reprehendi non meruit, quod rectè defendi poteſt, ut agnoſcam ſimul & benevolentiam tuam, & culpam meam, & quantum Dominus donat, in alio gratus, in alio emendatus inveniar. Quid ergo fortaſſe dura, ſed certè ſalubria verba tua tanquam cæſtus Entelli pertimeſcam? Cædebatur ille, non curabatur, & ideo vincebatur, non ſanabatur. Ego autem ſi medicinalem correptionem tuam tranquillius accepero, non dolebo. Si vero infirmitas, vel humanitas mea, etiam cum veraciter arguar, non poteſt niſi aliquantulum contriſtari; melius tumor capitis dolet cum curatur, quam dum ei parcitur, non ſanatur. Hoc eſt enim quod acutè vidit, qui dixit; utiliores eſſe plerumque inimicos jurgantes, quam amicos objurgare metuentes. Illi enim dum rixantur, dicunt aliquando vera, quæ corrigamus; iſti autem minorem, quam oportet, exhibent juſtitiæ libertatem, dum amicitiæ timent exaſperare dulcedinem. Quapropter ſi & bos, ut tibi videris, laſſus ſenectute corporis, non vigore animi, tamen in area Dominica fructuoſo labore deſudens, ecce ſum, qui perperam dixi, fortius fige pedem. Non mihi eſſe debet moleſtum pondus ætatis tuæ, dummodo conteratur palea culpæ meæ. Proinde illud, quod in extremo Epiſtolæ tuæ poſuiſti, cum magni deſiderii ſuſpirio vel lego, vel recolo. Utinam, inquis, mereremur complexus tuos, ut collatione mutua vel doceremus, vel diſceremus. Ego autem dico: utinam ſaltem propinquis terrarum locis habitaremus, ut ſi non poſſent miſceri noſtra colloquia, litteræ poſſent eſſe crebriores. Nunc vero tanto locorum intervallo abſumus à ſenſibus noſtris, ut de illis verbis Apoſtoli ad Galatas, juvenem me ad tuam Sanctitatem ſcripſiſſe meminerim, & ecce jam ſenex necdum reſcripta meruerim, faciliusque ad te exemplaria Epiſtolæ meæ pervenerint, neſcio qua occaſione prævenientes, quam ipſa Epiſtola me curante. Homo enim, qui eam tunc acceperat, nec ad te pertulit, nec ad me retulit. Tanta autem mihi in litteris tuis, quæ in manus noſtras venire potuerunt, apparent res, ut nihil ſtudiorum meorum mallem, ſi poſſem, quam inhærere lateri tuo. Quod ego quia non poſſum, aliquem noſtrorum in Domino filiorum erudiendum ad te mittere cogito, ſi etiam de hac re tua reſcripta meruero. Nam neque in me tantum ſcientiæ Scripturarum divinarum eſt, aut eſſe jam poterit, quantum ineſſe tibi video.*

XVIII. Medio tempore Hieronymus validam contra illas Auguſtini Epiſtolas, Romæ, & per Italiam ſparſas, atque in depravatis probabiliter ab adverſario Rufino exemplaribus eidem à Syſinnio Diacono redditas, quibus incuſabatur Hieronymus de perperam facta interpretatione loci illius in *Epiſtolam ad Galatas cap.* 2. in quo Paulus dicit ſe reprehendiſſe Pe-

Petrum, contexuit Apologiam, ſub tit. *Epiſtolæ* in *vet. cod.* 107. editam. Qua poſtquam ab omnibus objectis cauſam ſuam defendiſſet, expoſitionemque authoritate veterum Patrum roboraſſet, redarguit Auguſtinum, quod contra explanationem ſuam agens viſus fuiſſet Aſſertor ejus ſententiæ, qua diceretur: Judæos ad Chriſtum converſos uti licite legalibus; quod affirmare nihil aliud eſſet, quam Cerinthi, Ebionis, & Nazaræorum hæreſi adſtipulari. Hanc itaque Apologiam, poſt acceptam priorem Auguſtini deprecatoriam Epiſtolam, eidem exmiſit, cui adjunxit Epiſtolam, qua mitius cum eodem Sancto Epiſcopo agebat, eumque ad mutuam deinceps ſervandam charitatem exhortabatur. Poſt reddita ergo hac in Epiſtola ſalutationis obſequia ſequentia ſubjungit. *Simulque obſecro, ut ignoſcas pudori meo, quod diu præcipienti, ut reſcriberem, negare non potui. Nec ego tibi, ſed cauſæ cauſa reſpondit. Et ſi culpa eſt reſpondiſſe, quæſo, ut patienter audias, multo major eſt provocaſſe. Sed ceſſent iſtiusmodi querimaniæ. Sit inter nos pura Germanitas, & deinceps non quæſtionum, ſed charitatis ad nos ſcripta mittamus.* Ad finem porro Epiſtolæ hæc ponit. *Domine, verè Sancte, & beatiſſime Papa, ſi legiſti Librum explanationum in Jonam, puto, quod ridiculam cucurbitæ non recipies quæſtionem. Si autem amicus, qui me primus gladio petiit, ſtylo repulſus eſt, ſit humanitatis tuæ, atque juſtitiæ accuſantem reprehendere, non reſpondentem. In Scripturarum campo, ſi placet, ſinè noſtro invicem dolore, ludamus.*

XIX. Percepta, & lecta tam Epiſtola hac, quam præinſinuata Apologia Hieronymi, Auguſtinus prolixiori Epiſtola ſe purgat ab omnibus ſibi ab Hieronymo objectis, accuratiusque reſpondet de mendacio officioſo docens, & confirmans: Veram fuiſſe reprehenſionem Petri, non diſpenſatoriam, & ſimulatam: in qua dicit contra Porphyrium juſtam libertatem in defenſione Evangelii in Paulo, & ſanctam humilitatem in Petro commendari. In uno tamen Hieronymo conſentiens, atque confirmans: Sicut ab initio primitiis Judæorum legalia fuiſſe permiſſa ſine ſpe ſalutis, ſic temporis progreſſu, & revelata fidei gratia, tam judæis, quam gentibus converſis effecta mortifera. In hac Epiſtola circa finem hæc ſcribit: *Quod ſanè ſcripſeram, nullum me Librum adverſus te Romam miſiſſe, ideo ſcripſeram, quia & libri nomen ab illa Epiſtola diſcernebam. Unde omnino neſcio quid aliud te audiiſſe exiſtimaveram, & Romam nec ipſam Epiſtolam, ſed tibi miſeram, & adverſus te non eſſe arbitrabar, quod ſinceritate amicitiæ ſive admonendum, ſive ad te, vel me abs te corrigendum feciſſe me noveram; exceptis autem familiaribus tuis, te ipſum obſecro per gratiam, qua redempti ſumus, ut quæcunque tua bona, quæ Domini pietate tibi conceſſa ſunt, in litteris meis poſui, non me exiſtimes inſidioſo blandiloquio poſuiſſe. Si quid autem in te peccavi, dimittas mihi. Nec illud, quod de te, neſcio cujus Poëtæ factum, ineptius fortaſſe, quam litteratius à me commemoratum eſt, amplius quam dixi, ad te trahas, cum continuo ſubjecerim, non hoc ideo me dixiſſe, ut oculos cordis reciperes, quos, abſit, unquam ut amiſeris; ſed ut adverteres, quos ſanos, & vigiles haberes. Propter ſolam ergo palynodiam ſi ſcripſerimus aliquid, quod ſcripto poſteriore deſtruere debeamus imitandam, non propter Steſichori cacitatem, quam cordi tuo nec tribui, nec timui, attingendum illud exiſtimavi: atque identidem rogo, ut me fideliter corrigas, ubi mihi hoc opus eſſe perſpexeris. Quamquam enim ſecundùm honorum vocabula, quæ jam Eccleſiæ uſus obtinuit, Epiſcopatus Presbyterio major ſit, tamen in multis rebus Auguſtinus Hieronymo minor eſt, licèt etiam à minore quolibet non ſit fugienda, vel dedignanda correptio.*

XX. De Quæſtione, *An verè reprehenſibilis, & reprehenſus fuerit Petrus à Paulo?* agens *Cornelius à Lap.* Commentario *in Epiſt. ad Gal. cap. 2. v. 11.* ſic diſſerit. „ Acris hac de re per multos annos fuit diſſertatio inter Sanctos Hieronymum, & Auguſtinum, ut patet ex Epiſtolis utriusque *Tomo 2.* Operum S. Auguſtini *Epiſt. 8. 9. & ſeq.* Negat Hieronymus, putatque tantum utrinque ſimulatam fuiſſe reprehenſionem. Petrus ſcilicet, qui Hieroſolymis cum Judæis Judaice vixerat, idque licite, veniens Antiochiam cum gentibus gentiliter vixit: ſed ſupervenientibus Judæis à Jacobo Hieroſolyma Antiochiam miſſis, ne eos offenderet, utpote primos, & primarios in fide, & Eccleſia Chriſti gentibus ad Judæos ſe ſubduxit, ſimul ut daret occaſionem Paulo gentium Apoſtolo ſe reprehendendi, eique cedens ipſo facto doceret Judæos, non eſſe amplius Judaizandum. E contrario S. Auguſtinus aſſerit Petrum verè fuiſſe reprehenſibilem, & reprehenſum à Paulo: id enim verba, *Quia reprehenſibilis erat, clare ſignificant.* Ex hac quæſtione orta eſt altera inter Sanctos Auguſtinum, & Hieronymum quæſtio, *de ſimulatione, & mendacio.* Hieronymus enim aſſerit, licere ſubinde ſimulare, inſtar Petri hic. Negat Auguſtinus Petrum ſimulaſſe, docetque, nunquam licere mentiri, aut ſimulare, præſertim in negotio fidei, & religionis. Sed in hac ſecunda quæſtione non videntur Hieronymus & Auguſtinus ſatis ſe invicem intellexiſſe: non enim dixit Hieronymus Petrum mentitum eſſe, aut ſimulaſſe Judaiſmum exterius, quem interius in corde deteſtaretur, uti Hieronymum videtur intellexiſſe Auguſtinus, cum in eum tam acriter inſurgit, quaſi doceret Petrum licite Judaiſmum ſimulaſſe: ſic enim cuilibet fideli licita foret falſæ fidei, hæreſeosque profeſſio, qui eſt error in fide: ſed tantum docet Hieronymus non veram, ſed ſimulatam fuiſſe reprehenſionem Petri à Paulo, ex compoſito enim utriusque conſenſu Paulum reprehendiſſe Petrum incautæ non ſimulationis, & diſſimulationis jam dictæ, Petrumque reprehenſionem hanc admiſiſſe ex compoſito, ut Petro in ſpeciem reprehenſo Judaizantes vere reprehenderentur, & cum Petro agnoſcerent non eſſe Judaizandum; quod licitum eſſe non negat Auguſtinus: negat tamen ita accidiſſe, cum ex ejus ſententia vera, & non ſimulata fuerit hæc reprehenſio. Hieronymus porro ſuam ſententiam defendit auctoritate Patrum anteceſſorum, ut ſunt Origenes, Didymus, Apollinaris, Euſebius Emiſſenus, Theodorus, Herocleotes, quos omnes Hieronymus pro ſua parte citat in *Epiſt. 89.* ad Auguſtinum. Item: Chryſoſtomus, Theodoretus, Theophilactus, Oecumenius, in *Epiſt. ad Galat. cap. 2.* & *Joannes Caſſianus Collat. 17.* „ Pluribus hac de re tractat Spondanus Hieronymi potius, quàm Auguſtini adhærens opinioni, Libro Annalium Eccleſiaſticorum ad A. C. 51. incipiendo à *num. 4.* incluſive, uſque ad *num. 12.* excluſivè, quo Lectorem benevolum relegamus, ne opuſculum hoc in immenſum creſcere faciamus.

XXI. Univerſa porro præmiſſa, aliaque quam plurima his ſimilia, atque aliis Epiſtolis ultro, citroque à ſæpememoratis Sanctiſſimis viris Hieronymo, & Auguſtino intra annos ferme quatuordecim, quibus præinſinuatæ controverſiæ inter ipſos agitatæ ſunt conſcriptis, copioſius pertractata, in eorundem præinſinuatis Litteris apud Petrum Caniſium, vel in vetuſto Codice typis Nicolai Keſler Baſileæ A. C. 1489. edito benevolo Lectori inſpicere licebit. Ex qui-

quibus colligere quoque poterit; qualiter hi DEO dilecti, Filii pacis, Eccleſiæ magiſtri eo animo in diſſenſione fuerint, ut inter ipſos verborum graviores verberibus ictus extiterint, ſe tamen mutuo complecterentur amore, laudibus efferrent, atque furtivis charitatis oſculis peterent; adeo, ut tandem veritate in utroque vincente, firmiori concordia juncti, arctiſſimoque charitatis nexu colligati fuerint, quos ex poſt nullus Rufini dolus, nulli Origenis Clientes dividere, atque ab amore ſemel propter DEUM conjuncto divellere potuerunt. Amoris porro effectus, atque benevolentiæ experimentum inter hos poſt diſſenſionem compoſitam decem quaſi annis uſitatum patet ex pluribus Epiſtolis, quas ſibi hi Sancti viri, ad invicem ſcripſerunt, luculenter patet. E quibus aliquarum ſynopſim hic producere placet.

XXII. Scripſerat Hieronymus Libros adverſus Hæreticos Pelagianos (ut *cap. ſeq.* dicetur) contra hos reſcripſit nequiter quidam Anianus Diaconus: requirit itaque medio Epiſtolæ in *vet. cod.* 50. Auguſtinum, referens ſe intentioni ſuæ ob morborum ingruentiam, aliaque impedimenta ſatisfacere non poſſe, ut ipſe illi loco ſui reſpondeat. Hac in Epiſtola ſuam erga Auguſtinum ſinceri amoris teſſeram mox ſub initium exponit ſequentibus: *Mihi enim omnis occaſio gratiſſima eſt, per quam ſcribo Veſtræ Reverentiæ; teſtem invocans DEUM, quod ſi poſſit fieri, aſſumptis alis columbæ, veſtris amplexibus implicarer; Semper quidem pro merito virtutum veſtrarum, ſed nunc maxime, quia cooperatoribus vobis* (hic *Alipium* ſocium intelligit) *hæreſis Cœleſtina* (eadem, quæ *Pelagiana*) *jugulata eſt, quæ infecit corda multorum, ut cum ſuperatos, damnatoſque eſſe ſe ſentiant, tamen venena mentium non omittant, & quod ſolum poſſunt, nos oderint, per quos putant ſe libertatem docendæ hæreſeos perdidiſſe.* In merito dein cauſæ ſuæ hæc ſcribit: *Quod autem quæritis: utrum reſcripſerim contra Libros Aniani Pſeudo-Diaconi Celedenſis, qui copioſiſſime paſcitur, ut alienæ blaſphemiæ verba frivola ſubminiſtraret? Sciatis me ipſos libros in ſchedulis miſſos à Sancto fratre Euſebio Presbytero ſuſcepiſſe non ante multum temporis; & exinde vel ingentibus morbis, vel dormitione Sanctæ, & Venerabilis filiæ veſtræ Euſtochii ita doluiſſe, ut propemodum contemnendos putarem. In eodem luto hæſitat, & exceptis verbis tinnulis, atque emendicatis nihil aliud loquitur. Tamen multum egimus, ut dum Epiſtolæ meæ reſpondere conatur, apertius ſe proderet, & blaſphemias ſuas omnibus patefaceret. Quidquid enim in illa miſerabili Synodo Diſpolitana dixiſſe ſe denegat, in hoc opere profitetur, nec grande eſt ineptiſſimis næniis reſpondere. Si autem Dominus vitam tribuerit, & Notariorum habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis reſpondebimus, non ut convincamus hæreſim emortuam, ſed ut imperitiam, atque blaſphemiam ejus noſtris ſermonibus confutemus. Meliusque hoc faceret Sanctitas veſtra, ne compellamur contra hæreticum noſtra laudare.* Literis his expeditis Hieronymus non expectato reſponſo, mox alia Epiſtola, in *vet. cod.* 51. ad Auguſtinum data, gratulatur eidem, quod hæreticorum omnium meruerit odium, quod quidem ſibi illi cum illo eſſe commune gaudet, his verbis: *Omni quidem tempore Beatitudinem tuam eo, quo decet honore veneratus ſum, & habitantem in te dilexi Dominum Salvatorem: ſed nunc, ſi fieri poteſt, cumulo aliquid addimus, & plena complemus, ut abſque tui nominis mentione ne unam quidem horam præterire patiamur, qui contra flantes ventos ardore fidei perſtitiſti, maluiſtique, quantum in te fuit, ſolus liberari à Sodomis, quam cum pereuntibus commorari. Scit, quid dicam, prudentia tua. Macte virtute in orbe celebraris, Catholici te conditorem antiquæ rurſum fidei venerantur, atque ſuſcipi-*

unt, & quod ſignum majoris gloriæ eſt, omnes hæretici deteſtantur. Et me pari perſequuntur odio, ut quem gladiis nequeunt, voto interficiant.

XXIII. Reciprocum amorem Auguſtinum erga Hieronymum coluiſſe ex Epiſtolis ad eum datis eluceſcit. Harum prima, ſed in *vet. cod.* 54. fuit, *de origine animæ.* Qua ſciſcitatur ab Hieronymo, ſi illa ſententia ſequenda ſit, quod naſcentibus ſingulis animæ de novo creatæ infundantur; quomodo ſit ſatis faciendum quærenti, ubi contraxerit anima reatum, quo trahatur in condemnationem, niſi per Sacramentum baptiſmi illi gratia Chriſti ſubvenerit? Quam Epiſtolam incipit hoc tenore: *Deum noſtrum, qui nos vocavit in ſuum regnum, & gloriam, & rogavi, & rogo, ut hoc, quod ad te ſcribo Sancte Frater Hieronyme, conſulens te de iis, quæ neſcio, fructuoſum eſſe nobis velit. Quamquam enim te multo, quam ego ſum, ætate majorem, tamen etiam ipſe jam ſenex conſido; ſed ad diſcendum, quod opus eſt, nulla mihi ætas ſera videri poteſt, quia etſi ſenes magis decet docere, quam diſcere, magis tamen diſcere, quam, quid doceant, ignorare. Nihil equidem moleſtius fero in omnibus anguſtiis meis, quas patior in difficillimis quæſtionibus, quam in tam longinqua tuæ charitatis abſentia, ut vix poſſim meas dare, vel recipere litteras tuas per intervalla non dierum, non menſium, ſed aliquot annorum: cum, ſi fieri poſſet, quotidie præſentem te habere vellem, cum quo loquerer, quidquid vellem.* Deſcribit deinde in Epiſtola fuſiori calamo ſententias, quas ſibi ab Hieronymo dilucidatas habere deſiderat, & ſimul circa eaſdem ſuam exponit opinionem, nihil tamen concludit.

XXIV. Secunda vero ejuſdem Auguſtini ad Hieronymum Epiſtola, in *vet. cod.* 116. fuit, in qua (de textu, qui *Jacobi cap.* 2. habetur: *Qui offenderit in uno factus eſt omnium reus.* Multa obiter admiſcens de Stoicis, qui docebant: Omnia peccata eſſe paria, & quiſquis habuerit unam virtutem, haberet omnes, qui careret una, nullam haberet) ſupplicat pro textus hujus explanatione his verbis: *Proinde quæſo, & per DEUM obſecro, ut exponas mihi, quod multis exiſtimo profuturum; aut ſi jam vel abs te, vel ab alio aliquo expoſitum habes, dirigas nobis, quomodo accipiendum ſit, quod in Epiſtola Jacobi Apoſtoli ſcriptum eſt: Quicunque enim totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus? Quæ res talis, ac tanta eſt, ut, quod hinc tibi non jam olim ſcripſi, multum me pœniteat. De agenda namque præſenti vita, quomodo perveniamus ad vitam æternam, non de præterita perſcrutanda, quam penitus demerſit oblivio, ſicut eſt illud, quod de anima quærendum putavi, hæc vertitur quæſtio.* Poſt hæc circa quæſtionem hanc ſuam prolixius exponit opinionem, & ea, quæ ſibi ſolvenda videbantur, ſolvit, Epiſtolamque concludit ſequentibus: *Multa dixi, quibus tibi tædium fortaſſis inferrem, qui hæc, quæ tamen approbas, non expectas diſcere, qui ea docere conſuevisti. Si quid autem eſt in eis, quantum ad rem ipſam pertinet: nam quali eloquio explicata ſint, non nimis curo. Si quid ergo in eis eſt, quod eruditionem offendat tuam, quæſo, ut reſcribendo admoneas, & me corrigere non graveris. Infelix eſt enim, qui non tantos, & tam ſanctos tuorum ſtudiorum labores & digne honorat, & de his Domino DEO noſtro, cujus munere talis es, gratias agit. Unde cum libentius debeam à quolibet diſcere, quod utiliter ignoro, quam promptius quoslibet docere, quod ſcio; quanto juſtius hoc abs te charitatis debitum flagito, cujus doctrina in nomine, & adjutorio Domini tantum in latina lingua Eccleſiaſticæ litteræ adjutæ ſunt, quantum nunquam antea potuerunt. Maxime tamen iſtam ſententiam: Quicunque totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus. Si quo alio modo exponi*

poni melius poſſe novit dilectio tua, per Dominum obſecro, ut id nobiſcum communicare digneris.

XXV. Binas has Epiſtolas, ſeu Libellos ad Hieronymum miſſos, fatetur idem in ſua Reſponſoria ſe percepiſſe, quod autem iisdem nihil oppoſuerit, cauſat Auguſtini opiniones, eas ſumme dilaudans, his verbis: *Sed incidit tempus difficillimum, quando mihi tacere melius fuit, quam loqui, ita ut noſtra ſtudia ceſſarent, & juxta Appium caninâ exercerentur facundiâ. Itaque duobus libellis tuis, quos meo nomini dedicaſti, eruditiſſimis, & omni eloquentiæ ſplendore fulgentibus, ad tempus reſpondere non potui. Non quod quidquam in illis reprehendendum putem, ſed quia juxta Apoſtolum: Unusquisque in ſuo ſenſu abundat. Certe, quidquid dici potuit, & è ſublimi ingenio de Scripturarum Sanctorum hauriri fontibus, a te poſitum, atque diſſertum eſt. Sed quæſo Reverentiam tuam, parumper patiaris me tuum laudare ingenium. Nos enim inter nos eruditionis cauſa diſſerimus. Ceterum æmuli, & maxime hæretici, ſi diverſas inter nos ſententias viderint, de animi calumniabuntur rancore deſcendere. Mihi autem decretum eſt te amare, te ſuſpicere, colere, mirari, tuaque dicta, quaſi mea defendere. Certe in Dialogo, quem nuper edidi, tuæ Beatitudinis, ut dignum fuerat, recordatus ſum: magisque demus operam, ut perniciosiſſima hæreſis de Eccleſia auferatur, quæ ſemper ſimulat pœnitentiam, ut docendi in Eccleſia habeat facultatem, ne ſi aperta luce prodierit, foras expulſa moriatur.*

XXVI. De præinſinuatis duobus ſuis Epiſtolis ad Hieronymum datis meminit S. Auguſtinus ſuo *Retract. lib. 2.* ſequentibus: *Scripſi etiam duos libros ad Presbyterum Hieronymum ſedentem in Bethlehem. Unum de Origine animæ hominis: Alterum de ſententia Jacobi Apoſtoli; ubi ait: Quicunque totam legem ſervaverit, offendat autem in uno factus eſt omnium reus. De utraque conſulens eum: ſed in illo priore quæſtionem, quam propoſui, non ſolvi: in poſteriore vero, quod mihi de illa ſolvendum videretur, non tacui. Reſcripſit autem laudans eandem conſultationem meam, ſibi tamen ad reſpondendum ocium non eſſe reſpondit. Ego autem quousque eſſet in corpore, hos libros edere volui, ne forte reſponderet aliquando, & cum ipſa reſponſione ejus potius ederentur. Illo autem defuncto ad hoc edidi priorem, ut, qui legit, admoneatur aut non quærere omnino quomodo detur anima naſcentibus, aut certe de re obſcuriſſima eam ſolutionem quæſtionis hujus admittere, quæ contraria non ſit apertiſſimis rebus, quas de originali peccato fides Catholica novit in parvulis, niſi regenerentur in Chriſto, ſine dubitatione damnandis. Poſteriorem vero ad hoc, ut quæſtionis, de qua ibi agitur, etiam, quæ nobis viſa eſt, ſolutio ipſa noſcatur.* Ex his prælibatis abunde patet, quantus inter hos binos Sanctos viros, poſt longiorem diſſenſionem, & altercationem, non quidem perſonarum, ſed cauſarum gratia habitas, Sanctus amor, atque timoris Domini plena, conſtansque familiaritas viguerit; non tantum in vinea Domini laborantibus viris, verum etiam cunctis Chriſtianis, utpote ſumme neceſſaria, imitanda. Quod autem Capite præſenti præter ſolitum, & intentionem meam prolixior extiterim, binæ referuntur cauſales, harum prima eſt, quod ipſamet ſcribendi materia per ſe fuſior ſcribendi aperuerit campum. Altera porro, quod ad id me obligatio mea bina, quam erga binos hos ſanctiſſimos viros me habere profiteor, impulerit, cujus obligationis finis non procedit ex eo tantum, quod uterque vitæ eremiticæ cultor extiterit ſtrenuus, verum etiam, quod S. Legiſlatoris Auguſtini Regulam in Ordine noſtro Proto-Eremitico S. Patriarchæ Pauli primi Eremitæ, cujus vitam S. Hieronymus deſcribendo ſummis encomiis celebravit, ſervandam Sacramento Religionis me obſtrinxerim.

CAPUT XVIII.

Sancti Hieronymi de Vigilantio, & Pelagio hæreticis victoria.

I. Circa Annum Domini (ut notat *Spondanus* ad A. C. 406. dum dicit: *Ante biennium*) ſurrexit quidem Hereſiarcha, nomine *Vigilantius*. Hunc natione Hiſpanum, patria Calaguritanum (ut Hieronymus tradit contra *Gennadium*, qui Libro de Scriptorib. Eccleſiaſt. *cap.* 35. quod ſciret hominem verſatum in Gallia, Gallum utique fuiſſe, ſed Hiſpaniæ Barcinonenſis Parochiæ Eccleſiam tenuiſſe notavit) uſu, & conſuetudine Barcinonenſis Eccleſiæ S. Paulinus, qui ibidem ordinatus eſt Presbyter, perneceſſarium aliquando habuit, ſuoque pede menſus hominem, exiſtimabat eum talem gerere intus in animo virtutis imaginem, qualem ſpecie exteriori præſeferebat, adeoque ut virum pium probumque laudavit *Epiſt. 1.* ad *Severum*, atque apud ſe ægrotantem fovit. Proficiſcentem quoque Hieroſolymas Sancto Hieronymo plurimum commendavit, à quo in gratiam Paulini maxima (ut S. Hieronymus *Epiſt.* 13. ad *Paulinum*, ait) aviditate ſuſceptus eſt. Sed paulo poſt ob inconditos ſermones, quos de fide cum S. Hieronymo, ejusque ſociis Vincentio, Pauliniano, & Euſebio proferebat, diſplicuit, eſto hos ruſticitati, & ſimplicitati ejusdem potius, quam vecordiæ S. Vir adſcriberet. Sed cum ſalutaribus Hieronymi monitis acquieſcere renueret, ſolum ſe Catonem ſuo teſtimonio prudentiſſimum exiſtimans receſſit ab Hieronymo, atque tam in Palæſtina quam in Ægypto, aliisque, quas peragrabat, Orientis Provinciis in eundem Hieronymum (impulſus etiam, ut idem *Apologia* 2. adverſus Rufinum inſinuat, ad id hortationibus Rufini) oblatrare, ipſumque Origenis hæreſeos accuſare, quod ejus opera aſſidue legeret, non deſinebat. Denique in occidentem reverſus, hactenus inter Sanctos perfidus latens, quas multo tempore congeſſerat blaſphemiarum ſordes, jam palam propalare, atque in Galliis primum explicare cœpit, atque defendere.

II. Impugnabat autem cultum Reliquiarum Sanctorum, & qui eas ſuſciperent appellabat: *Cinerario*, & *Idololatras*, qui mortuorum hominum oſſa venerarentur; ſignaque apud eas fieri ſolita, dæmonum aſſerebat eſſe præſtigias, easdemque inutiles omnino eſſe, quod ſigna non fidelium, ſed infidelium cauſa fieri debeant. Et cum Eccleſias Sanctorum declinandas eſſe diceret, Catholicos, qui in iis ex more orationes celebrarent, quaſi immundos fugiendos eſſe docebat. Jovinianum quoque Hæreſiarcham ſecutus, impugnabat Virginitatem, & Cælibatum Clericorum, Jejuniaque fidelium. Damnabat præterea diei tempore cæreos, ac lampades in Eccleſiis accendi ſolitas; item ex quibusdam aprocryphis ſub nomine *Eſdræ* libris, *poſt mortem nullum pro alio deprecandi facultatem habere*, dicebat. Improbabat quoque Vigilias in Sancta Eccleſia celebrari ſolitas, præter ſolemnes Sacri Paſchatis, quas duntaxat retinendas eſſe aſſerebat, reliquas vero obtentu publicæ honeſtatis, ne tenebrarum occaſionem captantibus ad delinquendum via aperiri videretur, eſſe abolendas. Sicut & illud addidit, nonniſi in Paſchate Alle-

Digitized by Google

Alleluja cantandum. Eleemoſynas quoque ſolitas mitti ad loca ſancta damnabat, probabatque eos melius facere, qui utuntur rebus ſuis, & paulatim fructus poſſeſſionum ſuarum pauperibus dividunt; quam illos, qui poſſeſſionibus ſuis venundatis, ſemel omnia largiuntur. Monachorum denique in ſolitudine vitam vituperabat. Auſus eſt item dicere: *Montem*, de quo abſciſſus eſt (in *Danielis cap.* 2.) *lapis ſine manibus*, eſſe *Diabolum*, & *lapidem Chriſtum.* O quanta blasphemia! Hæc univerſa ore ſacrilego effutiviſſe Vigilantium teſtatur S. Hieronymus in *Epiſt.* in vet. cod. 42. qua de traductione, & Lectione Librorum Origenis ſe purgat, & accuſatorem ſuum Vigilantium imperitiæ, perfidiæque condemnat. Item *Epiſt.* 12. ad Riparium, & Commentario in *Iſaiæ cap.* 6. *v.* 65. Ex quibus evidens formatur conſequentia: *Vigilantium* impiiſſimum Hæreſiarcham conatum fuiſſe diſſolvere omnem Sanctæ Matris Eccleſiæ diſciplinam, ac Sanctas traditiones deſtruere, Sacroſque Sacrorum ritus peſſumdare.

III. Certior de Hæreſiarcha hoc, ejusque blaſphemis propoſitionibus litteris Riparii, & Deſiderii Presbyterorum Gallorum redditus S. Hieronymus, ingenti, quo ſemper adverſus hæreticos efferbuit, *Catholicæ fidei zelo*, haud parcens verbis (ut notavit *S. Gregorius*) vehementiori impetu, in eundem inſurrexit *Vigilantium*, quem rectius *Dormitantium* appellandum docuit (quod vigilans dormiret, & dormiens adeo ſacrilega effutiret) dum unius noctis (ut in *Epiſt.* 13. adverſus *eundem* circa finem inquit) ſpatio lucubrationem contexuit, recenſitisque diverſis temporibus, & regionibus in orbe terrarum viſa fuiſſent, hæreticorum monſtris, ingemuit maximè hujus temporis infelicem Galliæ ſtatum, quod cum ea ſola hactenus ejusmodi monſtra nunquam habuiſſet, ſed viris ſemper fortiſſimis, eloquentiſſimis, & zeloſiſſimis pro fide Catholica abundâſſet, tandem & ipſa paſſa fuerit *Vigilantium*, qui *immundo ſpiritu* pugnaret contra *Spiritum Chriſti*, ac tandem pro deſiderio Riparii, & Deſiderii Presbyterorum, qui ab impuro Vigilantio vexabantur, ad omnes ſacrilegas Vigilantii propoſitiones reſpondit acriter, ac excitata bile eas confutando, hæreſim quoque imperiti hominis jugulavit. Lucubrationem hanc, ſub tit. *Epiſt.* 13. *Syſinnio* Monacho, à S. Exuperio Toloſano Epiſcopo in Orientem miſſo, perferendam in Gallias, ubi Vigilantius ſerpentinum ſuum evomuerat virus, *Hieronymus* dedit: qua, tanquam parata antidoto, impietates ejus nullo quaſi negotio idem S. Doctor aranearum filorum inſtar disrupit, ut os ejus obſtruxerit, extinxeritque penitus ante propemodum, quam naſceretur *infamis hæreſis*, ita ut nullus labor incubuerit ſanctis Epiſcopis *Concilia* celebrandi ad eam, una cum Authore condemnandi. *Utinam* (loquor cum *Petro Caniſio* in fine Argumenti in *Epiſt.* 13. adverſus Vigilantium) *Scioli, & oculatiores noſtri temporis Vigilantii, tanti Sancti Doctoris authoritate, rationibusque proſtrati, una cum eo penitus obdormiſcerent!*

IV. Quantumvis, quod hæc Vigilantii hæreſis tunc obmutuerit, nec amplius ad multa ſæcula audita fuerit, effeciſſe quidem brevem illam Hieronymi lucubrationem teſtetur *Baronius* ad A. C. 406. Ominatur nihilominus terribilem quoque Deum in conſiliis ſuper filios hominum, vocaviſſe in pœnam eorum, qui Hypocritæ Vigilantio fidem adhibuerunt, ejusdemque veſtigia ſecuti Catholicam veritatem vel impugnârunt, vel reſpuerunt, gentes ab extremis terræ, immiſiſſeque A. C. 407. in Gallias Vandalos, & Ala-

nos, ut refert *Proſper*, & *Caſſiodorus* in Chron. Item *Zoſimus lib. 6.* quibus permixtos fuiſſe *Suevos*, *Oroſius lib. 7. cap. 38.* & *Zoſim.* loc. cit. ſcribunt. Hieronymus quoque *Epiſt. 11.* ad *Ageruch.* eandem lugens cladem: *Quados* addit, & *Sarmatas*, *Gepidas*, *Herulos*, *Saxones*, *Burgundiones*, *Allemannos*, & *Pannonios*. Hosque (ait) quidquid inter Alpes, & Pyrenæum eſt, quod Oceano, & Rheno clauditur devaſtaſſe, ac potiſſimum in eam partem graſſatos fuiſſe, in qua nefando *Vigilantii hæreſis* plantata fuerat: ſiquidem urbs Toloſana à barbaris his capta, univerſaque Aquitania, Narbonenſis quoque, & Lugdunenſis Provinciæ devaſtatæ fuerint: adeo ut ſub barbarico gladio magis de vita tuenda, quàm de dogmatibus licuerit diſputare. Creduntur porro, putat *Baronius loc. cit.* ab his barbaris ſublati eſſe illi hæretici, vel potius eosdem ſic male ſeductos, jam factos mentis compotes, reſipuiſſe. Ecce quid ſoleant ſecum vehere, vel poſt ſe ducere hæreſes! clades nimirum Regnorum, & Provinciarum. Quod multis exemplis ſæpe omnibus ſæculis infeliciſſimè contigit demonſtrari.

V. Paucos poſt annos, id eſt: A. C. 410. (ut habetur apud *Baronium*) innoteſcere ſenſim cœpit Hæreſiarcha nomine Pelagius. Fuit hic natione Britannus, profeſſione monachus, conditione, naturaque vagus, inquietus, perſonatus, & fictus. Hæſit aliquandiu in Ægypti monaſteriis, poſtea Romam migravit, & aliquot annis inter Catholicos vixit, ſéque Catholicum finxit, paulatimque *hæreſeos virus*, larvam ſanctitatis indutus, eis inſtillavit. Hinc in Siciliam progreſſus omnem eam Inſulam, ſicut & Rhodum, Britanniamque patriam ſuam, Hieroſolymam, & Africam infecit. Adeo afabre ſuos dolare dolos novit, ut etiam S. Paulinum Nolanum Præſulem circumvenerit ejusque litteras ad Auguſtinum Hipponem in Africam detulerit, quibus Pelagium, tanquam virum ſanctum, Deoque amicum commendarat. Sed cum Auguſtinus Divini Spiritus gratia cognoviſſet, quid Pelagius hominis ſit? ejus mox in Africa errores connotavit, oppugnavit, & confutavit, quem calamo, ſcriptisque decennium tenuit, ſcripſitque adeo caute, & divine, ut videatur in aliis voluminibus à ſe conſcriptis reliquos ſcriptores vincere, ſed in libris adverſus Pelagium exaratis vincere ſemetipſum.

Dum hæc Auguſtinus Hippone in Africa adverſus Pelagianos gereret, Hieronymus Bethlehemii in Palæſtina, rogatus à Cteſiphonte ut reſponderet quæſtioni, quam hujus hæreſis promulgatores proponere conſueverant, affirmantes: *Poſſe in homine non ipſa tantum vitia, ſed & affectus vitiorum, omnemque radicem peccati convelli, ut ne minimum quidem fontis in eo reliquum eſſet.* Id eſt: Poſſe hominem eſſe ſine peccato, & mandata DEI facile cuſtodire per ſolum liberum arbitrium, absque auxilio divinæ gratiæ: Præterea; *Infantem non baptizatum, morte præventum, non poſſe perire merito, quoniam ſine peccato naſcitur. Divitem non poſſe ingredi regnum DEI, niſi omnia ſua vendiderit:* & plura ſimilia deliramenta. S. Hieronymus quamvis ſcribendi provinciam ſibi delatam excuſabat, dictitans: non eſſe neceſſariam adverſus hos calamum ſtringere, cum eosdem S. Auguſtinus longe doctiſſime, atque eruditiſſimè cum ingenti ſui laude confutaſſet, ut legere eſt apud *Eundem Lib. 1.* contra *Julianum cap. 7.* atque ideo *Hieronymus Cteſiphonti Epiſt.* in *vet. cod. 15.* reſponderet his verbis: *Superſedendum huic labori cenſeo, nè dicatur mihi illud Horatii: In ſilvam ne ligna feras, ut enim eadem diceremus ex ſuperfluo fores, aut ſi nova voluerimus dicere, à clariſſimo Auguſtini ingenio occu-*

cupata ſunt. Ex quibus liquet, quantum S. Hieronymus Sancto detulerit Auguſtino; ſed neque minus Sancto Hieronymo detulit S. Auguſtinus, utpote qui de eo loquens *Lib. 1.* contra *Julianum cap. 2.* circa finem ſic diſſerit: *Nec Sanctum Hieronymum, quia Presbyter fuit contemnendum arbitreris, qui Græco, & Latino, inſuper & Hebræo eruditus eloquio ex Occidentali ad Orientalem tranſiens Eccleſiam inſtar lampadis refulſit.*

VI. Poſt miſſam tamen ad Cteſiphontem reſponſoriam Epiſtolam Hieronymus elaboratis tribus Dialogorum ſub nominibus *Attici*, & *Critobali* Libris, in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt. 17. 18. & 19.* comprehenſis, omnes errores *Pelagianos* adeo ſapienter, & eloquenter oppugnavit, & confutavit, ut & Catholica veritas confirmata fuerit, & *populus ruinæ proximus* à lapſu retentus, & *multi jam lapſi* priſtino gradui ſint reſtituti. Qua confutatione licet Hieronymus taceat nomina Pelagii, & Cœleſtii, illius hæreſis præcipuorum Aſſertorum, patriæ tamen nomine eos deſignare videtur, dum in iiſdem Libris Britanniæ tyrannorum fertilis, & Scotiæ meminit. Authores etiam, à quibus iidem Pelagiani errores dimanarent, in medium profert; dum eos de Schola Stoicorum deductos fuiſſe demonſtrat, atque primum introductos per Origenem, Evagrium Ponticum, Rufinum, & alios Origeniſtas. A Manichæis quoque acceptos eſſe, & à Priſcillianiſtis, quibus cum iidem hæretici fœdere jungerentur. Cum Joviniano quoque commune aliquid interceſſiſſe (dum ſcilicet diceret: *Eos, qui plena fide in baptiſmate renati eſſent, à diabolo poſſe ſubverti*) aperte demonſtrat.

VII. In cauſa porro hujuſce hæreſis habita eſt ad A. C. 415. (ut *Brietius lib. 5. cap. 2.* aſſerit) *Synodus Diaſpoli*, cui interfuere Epiſcopi quatuordecim, atque inter cæteros Eulogius Cæſarienſis, & Joannes Hieroſolymitanus Antiſtites, in qua præſens Pelagius, poſtquam ſuas hæreſes ipſe damnaſſet, abſolutus eſt; ſed cum id doloſe feciſſet, ideo eum Conventum approbare renuit Innocentius Papa, & S. Hieronymus *Epiſt. 56.* ad Auguſtinum, & Alipium, *Miſerabilem Synodum* nuncupavit. Statim enim Pelagius, diſcipulique ejus Cœleſtius, & Julianus ad ingenium ſuum rediere hæreticorum more, qui nunquam pœnitentiam ſimulant, niſi ut facilius errores ſuos, ac tectius diſſeminare queant. Eapropter celebrata ſunt mox anno ſequenti, videlicet 416. bina Concilia, Carthaginenſe ſub Auguſtino Africæ, & Milevitanum ſub Silvano Numidiæ Primatibus, hoc 60, illud 77. Epiſcoporum, in quibus Pelagius, & Cœleſtius condemnati fuere; ut conſtat tum ex Synodalibus Epiſtolis per Julium Epiſcopum ad Innocentium Papam ſcriptis, quibus Actorum confirmationem petierunt; tum etiam ex aliis privatis litteris Epiſcoporum nomine ad eundem Pontificem exaratis; tum denique ex ipſius ad eos omnes reſponſionibus, quas cunctas reperire eſt *Tom. 1.* Epiſtolarum Romanorum Pontificum, quibus omnino & Acta Synodalia memoratus Papa confirmavit, Pelagiumque hæreticum cum ſociis declaravit, atque anathematizavit; erat enim acerrimus ſicut Pelagianorum, ita omnium hæreſum hoſtis Innocentius Papa, ut docet S. Hieronymus *Epiſt. 18.* Dum Pelagii Epiſtola pulſatam Virginem Demetriadem monet: fidem tenere Innocentii Romani Pontificis.

VIII. Mortuo autem A. C. 417. Innocentio Papæ ſubrogatus fuit Zozimus, ad quem mox Pelagius, eundem quoque fallere in animo habens, Litteras è Palæſtina dedit, quibus profiteretur ſe verum eſſe Catholicum:

cum: Cœleſtius autem ex condicto cum Pelagio inito Romam ſe contulit, adverſus Synodos contra ſuas propoſitiones habitas, & pie defunctum Innocentium Pontificem apud *Zozimum* quærelas depoſiturus. Quod vero non ignoraret, & ab ipſo Zozimo ſe fore damnandum, ſi, qualis eſſet detegeretur hæreticus, ea aſtutiæ, & doli arte concinnavit Scriptum pro ſua, ſuique Principalis Pelagii parte Libellum, ut licet in eo quosdam ſuos expoſuerit errores, non poſſet tamen rejici. In uno namque loco ejusdem Libelli poſuit hæc verba: *Si forte, ut hominibus, quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, veſtra ſententia corrigatur.* Altero autem dicti libelli loco ſequentia: *Hæc eſt fides, quam ſemper tenuimus, in qua ſi minus peritè, aut parum cautè aliquid forte poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem, & ſedem tenes.* His perſuaſus Zozimus lenius cum his, ſpe converſionis, agens, minime tamen adhuc à vinculo excommunicationis ſolvendos exiſtimavit; quantumvis eosdem poſtea, ſiniſtre informatus, & proprie dolis Cœleſtii, aſtutiisque circumventus, & deceptus, Catholicos veros, eorum vero accuſatores Calumniatores declaraverit: dans tamen ex ſuper abundanti, DEO inſpirante, Litteras ad Epiſcopos Africanos, ut ſi quid haberent contra hos, Romam mitterent, pro inſtaurando ibidem in cauſa ipſorum judicio, qui ab iis damnati olim ad Apoſtolicam Sedem recurriſſent. Subinfenſo quidem animo tulerunt Epiſcopi Africani admiſiſſe Zozimum ad audientiam Cœleſtium, quem manifeſta hæreſis infamaret: nihilominus congregata iterum A. C 418. Synodo Carthagine 217. Epiſcoporum, remipſam naviter agentes, non ſolum litteras ad Zozimum ſcripſere adverſus Pelagium, & Cœleſtium, verum & Paulini Diaconi concinnatum contra Cœleſtium miſere Libellum, quo & fraudes tam Pelagii, quam Cœleſtii patefactæ fuere, & capita omnia continebantur, de quibus ipſe Cœleſtius foret examinandus, pro ſe, ſuoque Principali reſponſurus. Quæ cum ipſi Cœleſtio punctatim ad reſpondendum, ſeque purgandum exhibita fuiſſent, cumque is; ſubodoratus futura ſubterfugiſſet, damnare ſuas, & Pelagii errores eodem Libello contentos, Zozimi quoque Papæ ſententia iterum ambo, una cum ſociis damnati ſunt, atque anathematizati. Hæc ita acta fuiſſe manifeſtantur ex *Libro S. Auguſtini* de peccato originali *cap. 5. 6. 8. & 22.* Et ex *Lib. 2.* contra Epiſtolam *Pelagii cap. 3.* item ex *Epiſt. S. Auguſtini 157.* aliisque quam pluribus Scripturis, & Scriptoribus.

IX. At non hæ præmiſſæ binæ tantum peſtes lento inficiebant tabo fideles in Occidente, & Oriente, ſed & Chiliaſtarum, ſive Millenariorum vetus error complurium mentes invaſerat, ut patet ex *S. Hieronymi Præfatione ad Libr. 18. in Iſaiam,* quem his temporibus præ manibus habebat. Quique Commentario in *Ezech. cap. 36.* affirmat: Ejusdem ſententiæ aſſertorem fuiſſe Severum. *Admiratione planè dignum eſt* (inquit *Baronius* ad A. C. 411.) hominem S. Martini diſcipulum, Sanctique Paulini amicum intimum in ejusmodi deliramentis inſaniſſe, poſtquam ea doctiſſimorum virorum ſententiis, & ſcriptis exploſa fuiſſent. Cæterum Millenarii, ſive Chiliaſtæ, ſic à voce *Græca Kilia*, quæ mille ſignificat, dicti ſub Adriano I. Imperatore, & Sixto I. Romano Pontifice, cum Cerintho, de beatitudine ultima hominis, & omnis actionis humanæ fine ſentientes, aſſerebant poſt reſurrectionem Chriſtum per mille annos regnaturum in terris, Sanctosque cum Chriſto corporaliter victuros in deliciis, & voluptatibus corporis, epulando, generando eo modo, quo nunc in præſenti vita fieri conſtat. Cujus hæ-

Digitized by Google

hæreſeos à Cerintho primitus ortæ, primus defenſor creditur Papias Hieropolitanus Antiſtes circa A. C. 130. Ex quibus apparet adverſatos fuiſſe Millenarios Origeniſtis, qui nec cum humanis membris reſurrectionem futuram admittebant. Hinc cautius Sancto Hieronymo contra hanc hæreſim ſcribenti (ut ipſe *Præfat. Lib. 18. in Ezech.* teſtatur) incedendum fuit, ut media procedens via neque ad dextram, neque ad ſiniſtram declinaret: ne cum adverſus Origeniſtas adſtrueret in reſurrectione omnia in corpore fore membra, etiam uſum illorum more Millenariorum videretur aſſerere; & dum negaret aſſertum à Millenariis membrorum uſum, cum Origeniſtis concordare diceretur. Adeoque hæc omnia ex Sacris codicibus manifeſte falſa eſſe demonſtravit, dum Chriſtum Dominum, Judæis quibusdam, hac de re, ſuſpicantibus, produxit *Matth. cap. 22.* dicentem: *Erratis neſcientes ſcripturas, neque virtutem DEI: in Reſurrectione enim neque nubent, neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli DEI in cœlo.* Deinde Paulum Divinum Chriſti Præconem *ad Rom. cap. 14.* ſcribentem: *Non eſt enim Regnum DEI eſca, & potus, ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto.* Ac tandem Angelum Gabrielem Virginem DEIparam ſalutantem, *futurum Chriſti regnum æternum Lucæ cap. 1.* annuntiantem his verbis: *Et regnabit in Domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis.* Atque his ejusmodi Millenariorum inſanias ſapientiſſime refutavit eruditiſſimus Doctor Hieronymus, ita ut ubique rejectæ exaruerint penitus, neque poſthac, niſi deliri quidam iis fabulis traduci comperti fuere.

X. Plures ſimiles ſectæ ad uſque tempora S. Hieronymi contra Eccleſiam DEI, fidemque Apoſtolicam ſubortæ, quamvis conſopitæ authoritate Sanctorum Patrum, & Summorum Pontificum Decretis fuerint; in quorundam nihilominus malevolorum pectoribus hærentes repullulare cernebantur. Inter quos fuit una Montaniſtarum, quæ ſecundo Eccleſiæ ſæculo graſſari cœperat, ſic à Montano duce ſuo dicta, cujus aſſeclæ Montaniſtæ, immo & Cataphryges, aut, ut loquitur *S. Epiphanius Phrygaſtæ*, quia in Phrygia cum ſuo authore Montano primitus orti fuere, dicebantur. Hæreſis itaque hujus Author Montanus circa A. C. 181. prodiens, cum duabus mulierculis, Priſca videlicet, & Maximilla, quas Prophetiſſas ſuas dici volebat, dum ſe ipſum, teſte S. Auguſtino, Paracletum eſſe docebat, quasque mulierculas ita dementaverat, ut relictis viris ſuis, ſoli ipſi adhærerent Montano, & cujus inſpiratione Spiritum Propheticum ſe habere crederent, ſeque Prophetiſſas eſſe jactarent, & ſic multos alios ſimplices & imbellices ad ſuas pertraherent hæreſes, ac inſanias; quarum præcipua erat: *Quod ſibi, non vero Apoſtolis, cum Spiritu Sancto gratiarum plenitudinem infuſam eſſe* crederent, & docerent. Præterea idem Montanus ajebat: Per Moyſem, & Prophetas in veteri lege, & per Chriſtum in nova, *DEUM mundum ſalvare non potuiſſe, propterea que, ut id tandem obtineret, Spiritum Sanctum à Chriſto promiſſum miſiſſe, qui in ſe, Priſcamque, & Maximillam fœminas deſcenderit*: *In Trinitate* propterea unam tantum ponebat perſonam: *Secundas nuptias immundas*, & tanquam adulteria reputabat: *tres* in anno ex præſcripto Quadrageſimas obſervari præcipiebat: Epiſcopos non primo loco, hoc eſt Apoſtolorum, ſed tertio ponebat: *Peccatorum Confeſſionem* nec faciebat, nec lapſos propterea homines ad pœnitentiam recipiebat. Hos errores contra Catholicam fidem graviſſimos Marcella vidua Romana vel diſſeminari Romæ inaudiens, vel in aliquo ſcripto legens, mox ad *S. Hierony-*

Digitized by Google

mum per Epiſtolam recurrit, petens ſibi ſignificari, quidnam de his ſentiret? Hieronymus zeloſiſſimus fidei Catholicæ aſſertor, quemadmodum univerſos omnium hæreſum ſibi cognitarum perſequebatur errores, ita præmiſſâ etiam Montani noxia fidei Catholicæ mendacia refutavit, *Epiſt. 11.* ad *Marcellam* brevibus tamen, tum quia ad Matronam eruditiſſimam ſcriberet, tum quia Montani errorum perfidia tam clara eſſet, ut illos expoſuiſſe, etiam ſuperaſſe fuerit. Sub initium tamen Epiſtolæ in redarguitionem hæreſeos expoſuit, quando in credentes deſcenderit Spiritus Sanctus; quam ſequentibus concludit: *Nec neceſſe eſt, ut ſingula deliramenta, quæ proferunt, brevior Epiſtolæ ſermo ſubvertat, cum & tu ipſas Scripturas apprime tenens, non tam ad eorum mota ſit quæſtiones, quam quid ſentirem, à me volueris ſciſcitari.* De hiſce *Montaniſtis Petrus Annatus* in Apparatu Theologiæ Poſitivæ *Lib. 7.* tit. *de Montaniſtis pag. 701.* ſic loquitur: „Non à „Spiritu Sancto, non à Spiritu ve„ritatis, non à Spiritu gratiarum au„thore, ſed à Spiritu malevolo, per„verſo, & mendacii patre, afflatos „eſſe Prophetas illos Montaniſtas, „nec eſſe à DEO miſſos, ſed de nu„mero eorum, de quibus apud *Jere„miam cap. 23. ℣. 21.* Spiritus Sanctus „ait: *Non mittebam Prophetas, & ipſi „currebant: non loquebar ad eos, & „ipſi prophetabant.* Et quos Chriſtus „*Matth. cap. 7. ℣. 15.* fugiendos mo„net dicens: *Attendite à falſis prophe„tis, qui veniunt ad vos in veſtimentis „ovium, intrinſecus autem ſunt lupi ra„paces: à fructibus eorum cognoſcetis eos.* „Si à fructibus cognoſcendi ſint, & „ab exitu ſuo iſti Pſeudo-Prophetæ; „quid de his fauſtum concludi po„teſt? *Montanus* ſiquidem cum ſua „*Maximilla* veſano ſuo agitatus Spi„ritu, ſe ipſum laqueo ſuſpendiſſe, „& miſere *Judæ Iſcariotis* inſtar pe„riiſſe dicitur." Et quamvis his, atque ſimilibus cum hæreticis altercationibus, & diſceptationibus *Hieronymus*, in Bethlehemitico monaſterio degens, occuparetur, attamen Sacras Litteras interpretatus ſuis Commentariis illuſtrabat. Adeoque partim tenebras, & nebulas, quas hæretici nebulones offundebant, diſſipabat; partim ſingulari ſua doctrina totam Romano-Catholicam Eccleſiam illuminabat.

CAPUT XIX.

Sancti Hieronymi fiducia in Deum, Spiritus Propheticus, & charitas erga proximum.

I. QUam raram erga DEUM fiduciam, ſummamque animi tranquillitatem Chriſtianæ lenitati, atque æquanimitati ſociatam *S. Hieronymus*, à quo Sanctioris vitæ inſtitutum aggreſſus eſt, in plurimis, iisque graviſſimis adverſitatibus ſive à DEO, ſive ab infernali hoſte, ſive ab homine inflictis, habuerit, paſſim hucusque in præcedentibus inſinuatum eſt: prouti etiam, qualiter in his univerſis, omnibus modis vigilanti oculo ſuammet ipſius mentem circumſpexerit, ne contra mala ſibi ab homine illata protrahatur ad retributionem mali, dum neque indignitate eorum ſeſe commotum oſtendit, neque animum vindictæ cupidum prodidit, quin potius injurias omnes, opprobria cuncta, univerſasque calumnias fortiter toleravit, atque ictus iſtos robuſtiſſimo manſuetudinis clypeo, ac vultu ad modeſtam hilaritatem compoſito excepit.

Digitized by Google

cepit. Vigilabat pariter diligenter ne tentamentis Angeli tenebrarum in Angelum lucis ſeſe ſæpius transformantis ſeducatur ad delectationem, vel conſenſum cujuſpiam delicti, vel ad exceſſum murmuris contra flagella DEI Omnipotentis. Ex quibus colligitur, geminæ ipſum patientiæ coronam meruiſſe, internæ ſcilicet, qua cunctas à Spiritu obtrectationis miſſas ærumnas hilari oblivione ſupportabat; & externæ, qua varias infirmitates corporales, & quidem ſemel duodecim integrorum menſium (ut ipſe *Epiſt.* 9. ad *Rufinum* eo tum adhuc amicum, & *Epiſt.* in *vet. cod.* 30. ad *Theophilum* ſcripta teſtatur) tolerabat. Ex flagrantiſſimo etenim DEI amore cunctas ſuſcipiebat tribulationes, & infirmitates, ſeque totum quantum divinæ committebat providentiæ, cum certo, deſtinatoque conſilio DEUM ſequendi per omnia, quidquid tandem evenerit, firmam ſpem, & fiduciam habens ſe ab Omnipotente ſicut flagellationis; ita & conſolationis datore nunquam derelictum iri. Atque ideo *vita ejus* (dicente *Eraſmo* in vita *S. Hieron.*) *nihil aliud fuerat, quam diuturnum, ac perpetuum Martyrium, continuis falſorum doctorum, & fratrum odiis, variiſque corporalibus infirmitatibus exercitata.*

II. Inter alias tribulationes, quas Hieronymus ſuſtinere cogebatur, non exigua fuit illa, quam in obitu amicorum ſuorum Pammachii, Fabiolæ, Bleſillæ, Paulæ, & Euſtochii, habuit, ut ipſemet de obitu *Paulæ Epiſt.* in *vet. cod.* 30. ad *Theophilum*, qua ſe de tardiori ſui Paſchalis libri in latinum ſermonem verſione excuſat, teſtatur: Ubi primo excuſationem ſuam his exponit verbis: *Ex eo tempore, quo Beatitudinis tuæ accepi Epiſtolas, juncto Paſchali libro, uſque in præſentem diem ita & mærore luctus, & ſollicitudine, ac diverſis ſuper ſtatu Eccleſiæ hinc inde rumoribus exagitatus ſum, ut vix volumen tuum potuerim in latinum ſermonem vertere. Optime enim noſti juxta veterem ſententiam; non eſſe triſtem eloquentiam, maxime ſi ad ægritudinem animi, accedat corporis ægrotatio. Et hanc ipſam Epiſtolam febre æſtuans, & quintum jam diem decumbens lectulo, nimia feſtinatione dictavi.* Et poſt pauca dolorem quoque ſuum exponit ſequentibus: *Unde obſecro te, ignoſcas tarditati etiam meæ. Ita enim ſanctæ, & Venerabilis Paulæ confectus ſum dormitione, ut abſque translatione hujus libri, uſque in præſentiarum nihil aliud divini operis ſcripſerim. Perdidimus enim, ut ipſe noſti, repente ſolatium, quod (ut conſcientiæ noſtræ teſtis eſt Dominus) non, ut proprias ducimus neceſſitates, ſed ut ſanctorum refrigeria, quibus illa ſollicitè ſerviebat.* Item in *Epitaphio Paulæ* ſub tit. *Epiſt.* 8. ad *Euſtochium*, ubi eundem animi ſui mærorem ſignificat hiſce verbis: *Hunc tibi librum ad duas lucubratiunculas eodem, quem tu ſuſtines, dolore dictavi. Nam quotieſcunque ſtilum figere volui, & opus excarare promiſſum, toties obriguerunt digiti, cecidit manus, ſenſus elanguit. Unde & inculta oratio votum ſcribentis abſque ulla elegantia, & verborum lepore teſtatur.* Sed & Marcellæ viduæ Romanæ mortem, quæ paucis diebus poſt captam à Gothis Romam obierat, deploravit, ut videre eſt in Epitaphio, ſeu vita ejuſdem ſub tit. *Epiſt.* 9. ad Principiam exarata: in qua ſub principium hæc leguntur: *Satis doleo, quod hortaris ſponte currentem, & me arbitraris indigere precibus, qui ne tibi quidem in ejus dilectione concedam, multoque plus accipiam, quam tribuam beneficii tantarum recordatione virtutum. Nam, ut hucuſque reticerem, & biennium præterirem ſilentio, non fuit diſſimulationis, ut male exiſtimas, ſed triſtitiæ incredibilis, quæ ita meum oppreſſit animum, ut melius judicarem facere in præſentiarum, quam nihil dignum illius laudibus dicere.*

III. Sancti hujus viri verba in præcitatis *Epiſtolis* recitata dolore ſunt ple-

Digitized by Google

plena; nihilominus in hoc dolore ſuo ita ſe geſſit, ut nihil abjecte, nihil timide, nihil ignave, nihilque ſerviliter, aut muliebriter egerit, ingemuit quidem viriliter, ſed communis recordatus fati, toleravit patienter; ſeque pariter mortis futuram victimam mente revolvens, amicis ſuis precibus, Sermonibus funebribus, vitæ deſcriptione, & Epitaphiis potius, quam lachrymis parentavit. Ex pluribus his placet hic unam producere Paulæ parentationem. Obierat hæc, ut *Brietius* Annalium Mundi *lib.* 5. *cap.* 1. notat; A. C. 404. poſtquam in ſancto propoſito Romæ annis quinque, Bethlehemi vero annis viginti perſeveraſſet, ætatis ſuæ anno 56. cum menſibus 8. ac diebus 21. nacta laudatorem, quo meliorem nec Alexander Magnus optare potuit *S. Hieronymum.* Qui in fine Epitaphii, vel potius vitæ ejuſdem ſub tit. *Epiſt.* 8. ad *Euſtochium* hæc ſcribit: *Vale ô Paula, & cultoris tui ultimam ſenectutem orationibus juva. Fides, & opera tua Chriſto te ſociant, præſens facilius, quod poſtulas, impetrabis.* Idem Sanctus vir, ejuſdem Sanctæ mulieris tumulo *Epitaphiale* quoque inſcribi fecit *Mnemoſynon*, ut ipſe *Epiſt. citata* teſtatur, dum dicit: *Exegi monumentum tuum ære perennius, quod nulla deſtruere poſſit vetuſtas. Incidi elogium ſepulchro tuo, quod huic volumini ſubditi, ut quocunque noſter ſermo pervenerit, te laudatam, te in Bethlehem conditam lector agnoſcat.*

Sequitur titulus ſepulchri.

Scipio quam genuit, Pauli fudêre parentes,
Gracchorum ſoboles, Agamemnonis inclyta proles,
Hoc jacet tumulo; Paulam dixêre priores;
Euſtochii genitrix, Romani prima ſenatûs,
Pauperiem Chriſti, & Bethlehemitica rura ſecuta eſt.

In fronte ſpeluncæ.

Aſpicis anguſtum præciſa rupe ſepulchrum?
Hoſpitium Paulæ eſt, cœleſtia regna tenentis.
Fratrem, cognatos, Romam, patriamque relinquens,
Divitias, ſobolem, Bethlemiti conditur antro.
Hic præſepe tuum Chriſte, atque hic myſtica Magi,
Munera portantes hominique, Deoque dedêre.

IV. De hac ſancta muliere ſcribit idem *S. Hieronymus Epiſt. cit.* ad *Euſtochium* ſequentia: *In ea crederes fontes lachrymarum: ita levia peccata plangebat, ut eam graviſſimorum criminum crederes ream. Cumque à nobis crebrius moneretur, ut parceret oculis, & eos ſervaret Evangelicæ lectioni, ajebat: Turpanda eſt facies, quam contra DEI præceptum purpuriſſo, ceruſſa, & ſtibio ſæpe depinxi: affligendum corpus, quod multis vacavit deliciis, longus riſus perpeti compeſcendus eſt fletu.* Sanctam Paulam præceſſit ad æternitatem filia Bleſilla, ſed quo anno? non notatur. Sororem autem, & Matrem ſecuta eſt Euſtochium Virgo Anno 15. ab obitu matris Paulæ, qua cum viginti annis piiſſime vixit, multum *S. Hieronymo*, à quo in vitæ pie traducendæ ratione inſtituta fuit, obligata; ſed tantundem, ſi non plus Paulæ, quæ bis mater ejus fuit, corpore videlicet, & animo melius. Quantum porro *S. Hieronymus* ex obitu harum mœrorem animi habuerit, ſed multo majorem ex æmulorum obtrectationibus, quaſi ipſe obituum ejuſmodi eſſet cauſa, utpote qui virgines, & mulieres ad nimium rigorem, & inediam ſuis ſcriptis induceret, indicavit *Epiſt.* in *vet. cod.* 116. ad Paulam, qua eam ſuper filiæ ſuæ Bleſillæ dormitione conſolatur, dicens: *Teſtor mea Paula Jeſum, quem Bleſilla nunc ſequitur, teſtor Sanctos Angelos,*

Digitized by Google

los, quorum conſortio fruitur, eadem me dolorum perpeti tormenta, quæ pateris; patrem eſſe ſpiritu, nutritium charitate, & interdum dicere: Pereat dies illa, in qua natus ſum. Et, Heu mihi pater! ut quid genuiſti me virum, qui dicerer diſcrimen omnis terræ.

V. Præter amicorum amiſſionem, & præter alias ſupra memoratas tribulationes, binas ingentes, & commiſeratione dignas ſuſtinere eſt coactus S. Hieronymus adverſitates, in quibus firma ſpe, & conſtanti fiducia erga Deum, atque charitate ſua vi erga proximum eum uti neceſſum fuit. Quantum attinet adverſitatem unam, ea fuit ex caſu, quem *Baronius ad A. C.* 395. refert. Cum videlicet gens *Hunnorum* à Rufino, ſub Theodoſio Imperatore, Conſule ordinario, & Prætorii Præfecto invidiæ facibus contra *Stiliconem* Militiæ Magiſtrum, & memorati Theodoſii Imperatoris filiorum Protectorem accenſo ad Aſiæ cladem (ut *Claudianus lib. 1.* notat, teſtaturque *Sozomenus lib. 8. cap. 8.* evocata, in Armeniam irruit, ac nonnullas Orientis Imperii regiones devaſtavit. De qua gente expreſſius *S. Hieronymus Epiſt.* in *vet. cod.* 115. ad *Heliodorum*, & *Epiſt. in vet. cod.* 120. ad *Oceanum*, tunc Hieroſolymis exiſtens ſcribit: *Ab ultima Meotide inter glacialem Tanaim, & Maſſagetarum immanes populos, ubi Caucaſi rupibus feras gentes Alexandri clauſtra cobibent, erupiſſe Hunnorum examina, quæ pernicibus equis huc, illucque volitantia, & famam celeritate vincentia cædis pariter, ac terroris cuncta compleverunt, tanta crudelitate uſa, ut vaſtatâ omni propemodum Ægypto non Religioni, non dignitatibus, non ætati parcentia, non vagientis miſerantia infantiæ, adeoque & monachos omnes pœne trucidaverint, innumerabilem mortalium multitudinem captivam obduxerint, tantumque humani ſanguinis fuderint, ut eo flumina redundarint. Et quoniam ſuam continuo proſequebantur victoriam, in Syriam quoque pervenerunt, ipſamque Antiochiam, aliaſque plurimas urbes obſederunt, atque ceperunt, & ſimul Sanctæ Hieroſolymitanæ Urbi, univerſæ Palæſtinæ, & Phœniciæ ſollicitum, horrendumque timorem incuſſerunt: ut merito indoluerit Claudianus, Imperium Romanum tanto quæſitum, ſervatumque ſanguine, quod mille Ducum perperiſſent labores, quod tot annis contextum fuiſſet, unius inertis proditoris anguſto tempore ſubverſum eſſe.* Tantus itaque pavor Hieroſolymitanis, & ſimul Palæſtinis univerſis incuſſus eſt timor, ut omnes Peregrini, & Hoſpites, Nativique incolæ, & cum eis Fabiola Romanarum matronarum nobiliſſima (de qua *S. Hieronymus Epiſt.* in *vet. cod.* 120. ad Oceanum fuſius agit) vitæ ſuæ conſulere debuerint, Hieroſolymaque diceſſerint. Ad inopinatam hanc, ſimulque lugubrem famam dum S. Hieronymus multos civium Palæſtinæ, qui adhuc remanſerant, fugam celeriorem apparare cerneret, ipſeque de ea meditaretur, antequam tamen ſe ad hanc capiendam reſolveret, ingenti cum fiducia (atteſtante *Ribadeneira* in vita *S. Hieron.*) Deum acceſſit, ipſumque ferventiſſimis precibus, inter lachrymarum profuſionem exorabat, usque dum barbaros hos à Terra ſancta divinitus averſos retroceſſiſſe intellexit, certiorque de eorum receſſu effectus, ſeipſum, Hieroſolymitanosque concives fuga ſtitit, pavoremque, ac metum providentia divina ſedatum explicuit.

VI. Alterius adverſitatis cauſa pariformis quaſi fuit. Quemadmodum enim Hunni per Aſiam crudeliter, ut paulò ante dictum eſt, graſſabantur, ita quoque Gothi Europæum orbem multis cladibus afficiebant. Hi primo (ut *Claudianus lib. 1.* contra Rufinum refert) circa A. C. 395. palabundi diſcurrentes ad Adriaticum usque mare pervenerunt, & in Græcia conſederunt: Sed & eò pro-

progreſſus eſt ipſorum furor, ut devaſtantes Thracias, auſi quoque fuerint Conſtantinopolim obſidere. Qui deinde ſenſim, & ſenſim variis felicioribus ſucceſſibus animati, ſuaſu Stiliconis, Belliducis Imperatorii militis peritiſſimi quidem, ſed hominis perfidi (quia Imperium Romanum in filium ſuum Eucherium, eo quòd Honorius Imperator hærede caruiſſet, transferre nitebatur) exciti, Vandalisque, Suevis, Alanis, atque Burgundionibus juncti magnis motibus occidentem univerſum concuſſere. Diviſi expoſt Vandali cum Suevis, & Alanis Gallias, atque Hiſpanias occuparunt. Gothi autem Duce Alarico, Stiliconis perſuaſione, in Epiro agebant Romanis ſtipendiis militantes, quaſi in Orientale Imperium pro Honorio auxiliaria arma laturi. Sed cum dilatata fuiſſet ſtipendiorum ſolutio, diſtentique fuiſſent, quo minus in orientem progrederentur, in Illyricum omnia vaſtantes (ut Hieronymus Epiſt. in *vet. cod.* 115. ad Heliodorum ſcribit) transgreſſi ſunt, depoſcentes exinde per Legatos ſtipendium. Sed cum Legati abſque favorabili reſponſo rediiſſent, Alaricus Dux excandeſcens, nihilque ſibi à Stilicone, qui proditione reus capite jam minutus fuerat, metuens collecto in Epiro, Dalmatia, Liburnia, & Pannonia exercitu per Alpes Julias Italiam petiit, ſtatuens, Romam caput Imperii impetere, aut ſaltem terrere, vel, ſi fortuna faverit, etiam occupare. Hac vice tamen, multo auro à Romanis appenſo, obſidionem Urbs ſolvit, & cum Honorio pacem inire ſtatuit. Attamen cum Honorius utriusque militiæ Præfecturam denegaret Alarico, qui eam vehementer optabat, iterum obſidetur, & capitur Roma divitiisque ſpoliata fuit. Hac occaſione Alaricus Romanos coëgit, ut in Imperatorem eligerent Priſcum Attalum, tum Urbis Præfectum; quo facto mox Attalus Alaricum, & Valentem Duces militiæ dixit, Conſulem vero gentilem ſuum Tertullum, omnes Arianos, ipſe Arianus. Aſt cum Attalus plus augurum reſponſis, quam Alarici conſiliis tribueret, & per conſequens omnia imprudenter ageret, iratus Alaricus hominem purpura ſpoliat, eamque Honorio mittit, atque ſic Alaricus arbiter Imperii viſus, cujus ex voluntate poſiti, depoſitique Imperatores penderent. Egregie in hanc rem *Oroſius lib. 7. c. 22.* inquit: *In eo* (Attalo, qui rurſum poſt aliquod tempus opera Alarici Imperium recuperaverat, atque iterum amiſerat) *Alaricum Imperatore facto, infecto, refecto, ac defecto, citius his omnibus factis pœne quam dictis, minimum riſiſſe, & ludum ſpectaſſe Imperii.*

VII. Tantarum cladium pertæſus Alaricus ſtabilem cum Honorio pacem inire molitur, ſed hanc Sarus Hunnorum Dux, Honorio tum militans, perfide interturbat. Hic namque cum militibus ſuis in Alaricum minus cautum irruens, magnam inter Gothos ſtragem edidit. Iratus Alaricus Honorio, quaſi hujus cladis authori, ad obſidendam iterum Romam, eamque occupandam reditum parat. Dumque conjunctus Fratri ſuo Attaulpho, qui exercitum ex Gothis recenter conſcriptum adduxerat, progrederetur, è monacho quodam obviam facto modeſte admonetur: *Nec ex tam atrocibus maleficiis, neve ex cæde, & ſanguine lætitiam caperet.* Reſpondiſſe fertur: *Ego invito plane animo Romam proficiſcor: ſed eſt quidam, qui mihi quotidie exhibet moleſtiam, immo vere vi impellit, ſicque me alloquitur: Iter capeſſito, Urbem Romam vaſtato.* Ecquis novit conſilia Domini, cur ſæpe urbes, & totas Provincias in rudera conjiciat? Dudum ſubinde promerita, tarde flagella proveniunt, ſed graviora. Igitur Alaricus Romam obſeſſam fame potius, quam ferro do-

domat, occupat, & deprædatur A. C. (ut *Spondanus* notat) 410.

VIII. Ex tanto Urbis naufragio multi Romani ſe ſubduxere, & in varias orbis partes abiere, præter eos, quos aut barbaricus gladius, dira fames, aut exilia ſuſtulere. Denique quemadmodum ex latepatente Imperii Romani ſolo à *Gothis, Vandalis, Suevis, Alanis*, & *Burgundionibus* direpto, exiguum quid Imperatoribus remanſit, ita ex capite ejusdem Imperii, magna Urbe Roma, Domina gentium, factum eſt buſtum, atque ingens deſertum. Adeo nihil ſub ſole perennat, & ſæpe ad apicem fidelitatis conſcendiſſe, eſt ruiſſe. Cladem hanc Romanæ Urbis Sanctus Hieronymus dudum, dum videlicet Commentarium in Danielem Prophetam concinnaſſet, fatorum præſcius ſpiritu prophetico prædixerat, & quamvis plurimi improbi, ſignanter Hieronymi adverſarii eum eapropter calumniari non deſtiterint, attamen poſtquam rem eventu comprobatam advertiſſent, indoluerunt, ipſique calumniatores *S. Hieronymi* propheticum Spiritum admirati, prudentiamque Sancti Doctoris venerati ſunt. Super quibus ipſemet *Præfatione in Ezechielem* ita diſſerit: *Neque ſic adulandum eſt Principibus, ut Sacrarum Scripturarum veritas negligatur: nec generalis diſputatio unius perſonæ injuria eſt, quæ cum benigno meo ſtudio caveretur, DEI judicio repente ſublata eſt, ut & amicorum in me ſtudia, & æmulorum inſidiæ monſtrarentur.*

IX. Cæterum dum Roma, ut præmiſſum eſt, à barbaris præmemoratis occupata, vaſtata, ſpoliataque fuiſſet, Romani cives quaquaverſum fugientes, plurimi eorum Hieroſolymas uſque pervenerunt, ſeque apud S. Hieronymum in Bethlehem inſinuarunt; qui multam charitatis exercendæ materiam adeptus, eos, quam humaniſſimè potuit, ſuſcipiebat, eumque miſerationis affectum, quem tanta poſtulabat calamitas, exhibebat. Quantam porro (bone Deus!) miſerorum, & oppreſſorum horum curam geſſerit verus hic Chriſti diſcipulus: quam ſollicitè alios commonuit, ut ſupremi Judicis intuitu miſeris his non denegetur auxilium: quam prompte pro viribus ipſe ſuppeditavit; & licet ob facultatum temporalium inopiam Chriſto in erogandis eleemoſynis miniſtrare ex voto haud potuerit, ſummum tamen charitatis affectum erga univerſos hos pauperes, & afflictos mirifice declaravit. Noverat enim quam optime, quod, qui viſcera, id eſt: compaſſionem ſuam non claudit à proximo indigentiam patiente, qui, ſi poſſet, vellet ſubvenire, ſufficiat Domino cor intuenti ſi ſola voluntas adſit, qui & ipſam pro facto reputat voluntatem. De his idem S. Vir *Epiſt. 34.* ad *Euſtochium*, qua deplorat Romæ Urbis calamitatem, & eorum, qui ex Urbe pauperes ad ſe veniebant egeſtatem, ſic ſcribit: *Vera ſententia eſt: Omnia orta occidunt, & aucta ſeneſcunt.* Et alibi: *Nihil eſt enim opere, & manufactum, quod non conficiat, & conſumat vetuſtas. Quis crederet, ut totius orbis extructa victoriis Roma corrueret, ut ipſa ſuis populis & mater fieret, & ſepulchrum, ut tota Orientis, Ægypti, Africæ litora olim dominatricis Urbis, ſervorum, & ancillarum numero complerentur, ut quotidie ſancta Bethlehem nobiles quondam utriusque ſexûs, atque omnibus divitiis affluentes ſuſciperet mendicantes? Quibus quoniam opem ferre non poſſumus, condolemus, & lacbrymas lacbrymis jungimus: occupatique ſancti operis ſarcina, dum ſine gemitu confluentes videre non patimur, explanationes in Ezechiel, & pœnè omne ſtudium omiſimus, Scripturarumque cupimus verba in opera vertere, & non dicere ſancta, ſed facere.* Ingens certe cordolium de capta urbe Romana, Romanorumque interitu Sanctum Hieronymum habuiſſe conſtat,

 non

Digitized by Google

non ſolum ex prædeclaratis *citatæ Epiſtolæ* verbis. verum etiam ex *Præfatione lib. 1. in Ezech.* cujus Commentaria perficienda ad inſtantiam Euſtochii reaſſumpſerat, ubi ſic loquitur: *In Ezechielem tranſire cupiebam, ecce ſubito mors Pammachii, atque Marcellæ, Romanæ Urbis obſidio, multorumque fratrum, ac ſororum dormitio nuntiata eſt.* Et paulo poſt inquit: *Poſtquam clariſſimum terrarum omnium lumen extinctum eſt, immo Romani Imperii truncatum caput, &, ut veriùs dicam: in una urbe totus orbis interiit, obmutui, & humilitatus ſum.*

CAPUT XX.

Sancti Hieronymi aſſiduum ſtudium, & Scriptio.

I. ESto *S. Hieronymus* flagrantiſſimo orandi ſtudio DEUM, charitatiſque affectu proximum proſequeretur, animum tamen ſuum in ſtudio Sacrarum Scripturarum, conſcriptioneque librorum, ac Epiſtolarum nunquam deponebat. Inter quæ negotia reſpondebat etiam innumeris quaſi Epiſtolis ex toto Chriſtiano orbe ad ipſum ab Epiſcopis, atque Præſulibus, varia ei dubia ex Sacro Codice proponentibus; item ab aliis perſonis Principibus, eum, quemadmodum DEO perfectius famulari poſſent, conſulentibus, perſcriptis. Admirabile certo viſu fuit, qualiter omnes ad S. Hieronymum, veluti ad oraculum cœleſte confugerent, quamque is laborioſe univerſis reſponderet. Nam præter eos, qui de *Syria, Palæſtina, Ægypto,* totoque *Oriente* ipſum conſultabant, etiam ex *Italia* ad eum ſcriptitabant Pammachius, Oceanus, Heliodorus, Chromatius, multique alii, atque ex his, ut *cap. 8.* relatum eſt, Magiſter, & Paſtor totius Eccleſiæ S. Damaſus Papa. Item ex Gallia S. Paulinus Epiſcopus, Exuperius, Minerius, & Alexander: Ruſticus monachus, Hedibias, & Algaſia, qui ex ultimis Galliæ oris Tabellarium uſque Bethlehem diſtinarunt, quo ſecurius pro enodandis difficilioribus ſcripturæ Quæſtionibus reſponſum obtinerent. Præterea ex Germania miſſi ſunt ad eum Sunia, & Fretella, ut varias ab eo Pſalmorum verſiones conſequerentur. Ex Hiſpania ſcripſit ad eum Ebigius, & Lucinius. Ex Pannonia Caſtrutius, Stridone ex Dalmatia Julianus Diaconus. Ex ipſa Boætia miſſus eſt quidam, qui ſciſcitaretur ex eo, an jejunandum foret Sabbatum, & Dominico corpori communicandum omni die Dominico? In Reſponſoriis porro ſuis Epiſtolis Hieronymum Ethicam etiam particularem, & ſingulis hominum ſtatibus adæquatam minutim, ſolerter, acute & eleganter conſcripſiſſe tradit Cornelius à Lap. in Prolegomenis in *Eccleſiaſt. cap. 5.* Dum dicit ipſum Officia virginis aureis gnomis deſcripſiſſe *Epiſt. 17.* ad Euſtochium: & *Epiſt. 18.* ad Demetriadem. Conjugis *Epiſt. 20.* ad Celantiam. Viduæ *Epiſt. 19.* ad Furiam, & Salvinam. Clerici, & Sacerdotis *Epiſt. 12.* ad Nepotianum. Monachi *Epiſt. 1.* ad Heliodorum *Epiſt. 4.* ad Ruſticum *Epiſt. 13.* ad Paulinum. Pueri, & Adoleſcentis *Epiſt. 7.* ad Lætam, & *Epiſt. 12.* ad Gaudentium.

II. Poſthumianus ſolvens Narbona in Africam ad inviſendum S. Cypriani tumulum, inde Alexandriam appulit, hinc dein Hieroſolymam peregrinatus viſitandorum cauſa Sacrorum locorum Chriſti pedibus calcatorum, Bethlehemum quoque pervenit,

Digitized by Google

venit, ubi ſex menſibus apud Hieronymum permanſit, ac rurſum Alexandriam repetens, inde ad ſuperioris Thebaidis perluſtrandæ monaſteria conceſſit. Hæc *Baronius* apud *Spondanum* ad A. C. 399. Peregrinationem hanc Poſthumiani deſcripſit ex relatione ipſiusmet Peregrinantis *Severus Sulpitius Dialog. 1. cap. 4.* habeturque apud *Caſſianum* in *Libro Collationum*. Et quia multa de ſtudio, ac Scriptione *S. Hieronymi* hic commemorantur, non abs re duxi ea de verbo ad verbum referre. *Hinc peregrinatus ſum in Bethlehem, quæ à Jeruſalem 6. milliaribus diſtat: Eccleſia autem, quam Hieronymus hic regebat, 16. diſtat à civitate Alexandria. Parochia ejusdem loci ſpectat ad Epiſcopum, qui ſuam ſedem Epiſcopalem babet in Jeruſalem. Sanctus Hieronymus autem fuerat jam mihi pro prori, à primo meo itinere, optimò notus, & ex eo deſiderabam vel maxime ad ipſum pervenire. Nam ille eſt vir, qui juxta excellentiam ſuæ fidei, & juxta omnigenas pulchras virtutes non ſolum in latino, & græco, verum etiam in hebraico idiomate tam bene expertus eſt, quod ipſi in omnibus ſcientiis nemo æqualis reputari poſſit, vel audeat. Sex menſibus apud eum permanſi. Siquidem autem ipſe ſtabiliter contra impios bellabat, atque ſcribebat, ingens odium ipſe ſibi conciliavit. Et ut veritatem fatear, multorum ille peccata in ſuis libris aperte objecit, nec quidquam perrepere ſivit, quod non arripuiſſet, terminaſſet, & per pectinem ferreum purgare niſus fuiſſet: ſignanter autem avaritiam, & vanitatem ſerio perſequebatur. Multa ille ſcripſit contra ſuperbiam, & non minus de variis ſuperſtitionibus, ſignanter de familiaritate virginum, & monachorum, aliorumque virorum, ac religioſorum: quam vere, quam ſerio ſcripſit, in comperto eſt: propterea tamen exiguum amorem promeritus eſt. Oderunt ipſum hæretici, quia contra ipſos pugnabat: oderunt ipſum religioſi, quia ipſis peccata eorum ſub naſum exprobrabat. Econtra pii homines admirantur ipſum, & amant. Illi vero, qui ipſum hæreticum æſtimant, non ſunt ſanæ mentis. Ego audeo dicere: quod Catholica ſcientia hujus hominis ſit vera, & ſaniſſima doctrina: ille nihil aliud agit, verum tantum legit, continuusque libris inhæret: neque diu, neque noctu quieſcit, ſed ſemper vel legit, vel ſcribit. Et niſi antea mecum pro certo ſtatuiſſem (ut Deus novit) & promiſiſſem, quod ſim in Deſertum peregrinaturus, profecto nec unius acûs latitudine ab hoc homine abiviſſem. Ideirco omnia mea eidem tradidi, & commendavi, & poſtquam me ab amicis, & conſanguineis, qui me eo usque contra velle meum ſequebantur, abſolviſſem, atque ab hac anxietate liberatus fuiſſem, iterum reverſus ſum Alexandriam.* Hæc citatus *Severus Sulpitius*.

III. Sed quisnam hic *Severus Sulpitius* fuerit? dubium eſt interScriptores. Ego Arbitrum eorum agere nolo, ſed refero duntaxat declarationem *Rosweidi*, qui cum *Baronio* ad A. C. 394. & 430. hunc *Severum Sulpitium*, qui Dialogos conſcripſit, fuiſſe monachum Primuliacenſem tradit. Hic ex nobiliſſimo cive Romano, ſæculo renuntians, adhæſit Sancto Martino Turonenſi, cujus & vitam deſcripſit; in ſenectute dein à *Pelagianis* deceptus, ipſis ſe adjunxit, ſed poſtea reſipiſcens, ſuumque errorem agnoſcens perpetui ſilentii pœnitentiam ſibimetipſi impoſuit: conſequenter alius fuiſſe debuit ab Epiſcopo Bituricenſi, qui pari nomine *Severus Sulpitius*, ſed cognomento Pius compellabatur: eumque longe poſtea regnante in Francia Guntheramno vixiſſe teſtatur *Gregorius Turonenſis lib. 7. Hiſt. cap. 21. & 29.* probaturque Actis Concilii ſecundi Matiſconenſis A. C. 588. habiti, cui ipſe interfuiſſe notatur. Præterea exiſtimant nonnulli ipſummet Severum Sulpitium memoratorum Dialogorum Scriptorem ſupra deſcriptam peregrinationem egiſſe, atque apud Hieronymum ſex menſium moram traxiſſe,

Digitized by Google

ex eo forte, opinor ego, quod præmiſſum Dialogum in ſua deſcripſerit perſona. Contra quos *Rosweidus* ad vitam S. *Hieron. Nota* 2. hæc habet: *Errat Reatinus Victorius in vita S. Hieronymi, dum putat Severum Sulpitium itineratum fuiſſe in Ægypto, ubi tamen ille non proprium, ſed Poſthumiani deſcribit iter.* Alii putant iter hoc peregiſſe Severum Sulpitium Epiſcopum Bituricenſem, eumque apud Hieronymum ſex menſibus hoſpitaſſe. Sed hoc vix fieri potuiſſe colligitur tum ex annis, quibus ſatus Epiſcopus vixit, & quibus Hieronymus defunctus eſt, ab obitu etenim S. *Hieronymi*, usque ad Concilium ſecundum Matiſconenſe, cui Sulpitius Epiſcopus interfuiſſe legitur, interceſſerunt anni 68. tum ex paulo ante citatis verbis Rosweidi contra Reatinum Victorium, judicarem ego Poſthumianum iter ſuum Severo Sulpitio mediante Epiſtola ſignificaſſe, qui dein in ſuis Dialogis iter Poſthumiani deſcribere volens, pro majori robore, & fide ipſam eandem Epiſtolam in perſona Poſthumiani ſcriptam inſeruit, quæ ſucceſſu temporis inter ſcriptores dubium movit de perſona Peregrinantis. Sed de hoc ut ut ſit, nobis ſufficit ex relatione præmemorati itineris elicuiſſe ſufficiens aſſidui S. *Hieronymi* ſtudii, & continuæ ſcriptionis teſtimonium.

IV. Admirandum plane eſſe cenſet *Ribadeneira* in vita S. *Hieron.* quod Sanctiſſimus, ſimul & ſapientiſſimus Vir Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis, illud inclytum Eccleſiæ jubar, usque adeo ex Africa ſuos ad S. Hieronymum (ut *cap.* 17. memini) mittebat libros, ipſiusque ſubmittebat cenſuræ; eique quæſtiones etiam difficillimas, quas ipſe vel nequibat, vel minus fidebat enodare, ſolvendas proponebat; & cumprimis illam *de origine animæ.* Siquidem autem ipſemet, propter loci diſtantiam, atque animarum, quam gerebat, curam proficiſci ad diſcendum in Bethlehem non poterat, miſit ad eum primo Profuturum (qui tamen morte præventus eo non pervenit) deinde Paulum Oroſium, & Alipium, ut id audirent ex Hieronymo, quod Auguſtinus modeſtiæ cauſa ſe ſcire negabat. In Epiſtola quoque, quæ in *vet. cod.* habetur ſub *Num.* 111. ad S. Hieronymum data, ex deſiderio ipſum conveniendi in hæc prorupit verba: *Tantæ mihi in litteris tuis, quæ in manus noſtras venire potuerunt, apparent res, ut nihil ſtudiorum meorum mallem, ſi poſſem, quam inhærere lateri tuo. Quod ego quoniam non poſſum, in Domino aliquem filiorum noſtrorum erudiendum ad te mittere cogito, ſi etiam de hac re tua reſcripta meruero, nam neque in me tantum ſcientiæ divinarum Scripturarum eſt, aut eſſe jam poterit, quantum ineſſe tibi video.* Hæc Auguſtinus. Ex quibus liquet, quanti ille æſtimaverit Sanctum Hieronymum.

V. Sed præter hunc, aliosque prius relatos, & nominatos, tot erant, qui ſuis S. *Hieronymum* conveniebant, & fatigabant litteris, ut ipſe vir ſanctus his ad *Paulinum Epiſt.* 10. uti coactus eſt verbis: *Et navigandi tempore tanta à me ſimul Epiſtolæ flagitantur, ut ſi cuncta ad ſingulos velim ſcribere, occurrere nequeam. Unde accidit, ut omiſſa compoſitione verborum, & ſcribentium ſollicitudine, dictem quidquid in buccam venerit.* Eapropter ſex alebat in Bethlehem Amanuenſes, quibus, vel Epiſtolas dictabat, vel quæcunque ipſe ſanctus vir ſcripſiſſet, illi deſcriberent, ac per ipſum Principalem perlecta, ac ſubſcripta expedirent. Illud porro non immerito quemlibet admiratione defigat, quod cum S. Doctor ad diverſas perſonas ſcripſerit, *Papas*, *Epiſcopos*, *Monachos*, *Clericos*, *Dynaſtas*, *Dominos*, *Milites*, *Virgines*, *Conjugatos*, *Viduos*, ac *Viduas*, ita tamen ſcriptionem temperaverit, ſeque ſingulorum ſtatui accommodaverit, & ſimul calami ſubtilitatem, at-

atque decorem ſervaverit, ac ſi nunquam quidquam aliud egiſſet, legiſſet, didiciſſetque: quod quamvis in aliis quoque Sanctis viris eluceat, in nullo tamen melius, quam in Sancto Hieronymo, quem ſingulariter DEUS elegerat in ſingularem totius Magiſtrum, Doctoremque mundi.

CAPUT XXI.

Sancti Hieronymi Sacræ Scripturæ in idioma latinum verſio, & Humilitas.

I. Sicut ex præcedentibus, ita ex ſubſequentibus quoque, qui modo dicta diligentius perpendere voluerit, quilibet intelligere poterit, & advertere negotia S. Hieronymi ejusmodi fuiſſe, ut quemvis, etiam Gigantem robuſtum, frangere potuiſſent. Sanctus vir nihilominus fuit adeo magnanimus, & generoſus, ut hæc onera, aliis intolerabilia, ipſi levia planè viderentur. Et quantumvis princeps labor ejus, potiſſimusque cogitatus erat: Meditatio in lege Domini, divinorumque myſteriorum contemplatio, attamen diu, noctuque totus erat in revolvendis, iisque intelligendis, & interpretandis Sacris litteris, atque ex uno idiomate in aliud convertendis; ut Eccleſiam Catholicam eo theſauro, quem nunc poſſidet, ditaret, eidemque pro poſſe opitularetur. Erant ea tempeſtate Novi Teſtamenti multæ verſiones Latinæ, Veteris autem quaſi innumerabiles, teſtibus Sanctis Auguſtino, & Hieronymo dicentibus: *Apud latinos tot ſunt exemplaria, quot codices, & unusquisque pro arbitrio ſuo addidit, vel ſubtraxit.* Cum autem tanta fuerit verſionum diverſitas, Sacra porro Scriptura ſit Cœli lumen, quo Mater Eccleſia pignora ſua illuminat; panis, quo eadem ſuſtentat, & alit; columna, qua fidei ædificium fortiſſime fulcitur: DEUS pro ſua clementia ſingulariter elegit inter omnes Eccleſiæ Doctores Sanctum Hieronymum, ut in hoc tanti momenti opere ſuum laborem navaret, ignorantiæ nebulas enubilaret, & canalibus, per quos aqua ſalutis derivatur, emundatis clarius nobis hoc ipſum lumen redderet, atque eandem Sacram Scripturam nitidiorem, magisque defæcatam ad animarum noſtrarum ſolatium, ac recreationem infunderet.

II. Ut autem opus hoc tam grave commodius in effectum deducere quiret S. *Hieronymus*, duris à DEO flagellis (quorum *cap.* 7. mentionem habuimus) vapulavit, quod Sacras Litteras omitteret, & in eorum vicem *Tullium*, vel *Ciceronem* lectitaret. Dein inſpiravit ei, ut quam diligentiſſimam navaret operam litteris *Græcis*, *Hebræis*, & *Chaldæis*, omniaque *Palæſtinæ* loca obiret, ut melius id, quod Divino in Codice illic operatum fuiſſe refertur, intelligeret. Accendit cor ejus inſatiabili ſiti ſciendi, & hanc ob cauſam Provincias varias peragrandi, diſcendique apud notæ doctrinæ, ſcientiæque viros, hisque ſe diſcipuli inſtar ſubmittendi; idque ex eo tantum, ut Sacras Litteras intimè intelligeret, & ſucceſſu temporis dilucidaret. Tanta porro quoque humilitate, modeſtiaque vultum ipſius, totiusque corporis ſimetriam adauxit, ut ipſe vir Sanctus his ſemetipſum verbis *Epiſt.* in *vet. cod.* 141. ad *Abigaum*, deſcribat: *Quamvis mihi multorum conſcius peccatorum, & quotidie in oratione flexis genibus loquar: Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris, tamen ſciens ſcriptum*

Digitized by Google

eſſe ab Apoſtolo: DEUS ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam, nihil ita à pueritia conatus ſum vitare, quam mentem, animum, & cervicem erectam, DEI contra ſe odium provocantem. Novi enim Magiſtrum, & Dominum, & DEUM meum in carnis humilitate dixiſſe: Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Item *Epiſt.* 13. ad *Dominionem*, & *Rogationem* idem Sanctus Doctor humilitatem ſuam exprimere videtur his verbis: *Fateor enim mi Domnion, & Rogatione chariſſimi, nunquam me in Divinis Voluminibus propriis viribus credidiſſe, nec habuiſſe opinionem meam, ſed ea etiam, de quibus ſcire me arbitrabar, interrogare me ſolitum, quanto magis de iis ſuper quibus anceps eram.*

III. His præmiſſis jam ad verſionem *Sacræ Scripturæ* accedamus. Sacram ſcripturam, ſeu *Sacras Litteras*, ſeu *Divina Volumina*, aut *Divinos Codices* Veteris Teſtamenti primum Hebraico idiomate conſcriptos, ducentis quinquaginta annis ante Chriſtum (ut *Cornelius à Lap.* in Encomio ſacræ ſcripturæ *Tomo* 1. *pag.* 15. narrat) Ptolomæus Philadelphus, filius Ptolomæi Lagi, qui fratri ſuo Alexandro Magno in Ægypti regno ſucceſſerat, juſſit Eleazarum Judæorum, ſeu Hebræorum Pontificem ſenos è qualibet Hebræorum tribu doctiſſimos, puta LXX. Interpretes ſeligere, qui Vetus teſtamentum ex hebræo in græcum ſermonem transferrent. Quibus adſtitit Deus, ut 70. diebus ſumma omnium conſenſione rem confecerint, & in easdem non tantum ſententias, ſed & verba convenerint: idque ſi *Juſtino*, *Cyrillo*, *Clementi Alexandrino*, & *Auguſtino* credimus, cum quisque ſeorſim diverſa cellula ſuam verſionem cuderet. Philadelphus deinde hanc LXX. Interpretum verſionem per Demetrium Bibliothecæ Alexandrinæ Præfectum, una cum hebræis Exemplaribus, in ſua Bibliotheca reponi, & ſtudioſe ſervari curavit. Sane *Tertullianus in Apologia* illam ibidem ad ſua uſque tempora aſſervatam fuiſſe teſtatur. Volebat utique Deus per tot centenos annos, inter tot bellorum, & regnorum turbines tam ſartum tectum ſervare, ut hæc gentibus græcis, & per eos latinis, nobis dico, noſtrisque viris in Theologia eruditis conſignari, & per omnes Orbis partes, Academias, & Urbes diſtribui valeat. Secundus poſt LXX. Sacræ Scripturæ ex Hebræo interpres, teſte *Epiphanio*, fuit Aquila Ponticus, qui duodecimo Adriani Imperatoris anno Scripturam Hebræorum in Græcum idioma vertit, ſed quia à Chriſtianis ad Judæos deſcivit non ſatis tuta eſt ejus fides. Huic majori fide ſucceſſit tertius *Theodotion*, ex *Marcionita* licet proſelytus Judæus, imperante Commodo, cujus verſionem in *Daniele* recepit, & ſequitur Eccleſia. Quartus ſub *Severo* Imperatore fuit Symmachus primum Ebionita, deinde Judæus. Quintus fuit *Anonymus*, cujus verſio in doliis quibusdam Urbis *Hiericho* Anno 7. *Caracallæ*, qui *Severo* patri ſucceſſit, reperta eſt. Sextus pariter *Anonymus*, cujus verſio Nicopoli ſimiliter in doliis inventa eſt, *Alexandro Mammeæ* filio imperante. Hæ duæ vulgo quinta, & ſexta editio indigitantur. Has omnes collegit *Origenes*, indeque *Tetrapla*, *Hexapla*, & *Octapla* digeſſit: rurſum LXX. Interpretum vitiatam verſionem correxit, atque ita probe, ut ab omnibus communis habita ſit, & hæc ejus editio Origenis verſio compellata eſt. Quod vero antiquam LXX. Interpretum translationem ita concinnaſſet Origenes, ut ubicunque LXX. plus dixiſſent, quam haberetur in hebræo, obelos poneret; ubi vero minus, ex *Theodotione* adderet præfixis aſteriſcis: hanc ipſius operam non ſolum commendavit ſæpius *Hieronymus*, ut *Præfatione* in *Pentateuchum*: item *Lib.* 2. *Apologiæ* adverſus *Rufinum*, & Commentario in Epiſt. *Pauli ad Titum*

cap.

cap. 3. Sed & ipſe ſecutus eſt exemplum, dum eandem LXX. Interpretum editionem vertit in Latinum ſermonem, ut apparet *Epiſt.* 13. ad Domnionem, & Rogationum. Ex quibus apparet, quam perperam quidam *Gelaſius* de LXX Interpretibus ſcribens, dicat Hieronymum quæſtum fuiſſe de Origine, quod eo tempore non tam correxerit, quam corruperit LXX. Interpretum translationem.

IV. Cum autem poſtmodum ob triplicem LXX. Interpretum editionem, videlicet (ut refert *S. Hieronymus Præfatione* in Librum *Paralipomenon*, & *Præfatione* in Librum 16. *in Iſaiam*) iſtam Origenis, & quæ deinceps ſubſecutæ ſunt, Luciani Martyris nimirum, qui ſub Diocletiano novam editionem ex hebræo in græcum molitus eſt, & *Heſichii* non leves inter Eccleſias conflarentur ſeditiones; his, & aliis rationibus, maximè autem juſſu Damaſi Papæ permotus Hieronymus, *Latinæ Eccleſiæ* ſol, humanis, divinisque armatus ſcientiis, idiomatibusque latino, græco, hebræo, Syro, & Chaldæo inſtructus, cum primis autem Domini ſpiritu indutus, divinæque gloriæ zelo accenſus, ac Eccleſiæ propagandæ, propugnandæque ſtudio inflammatus, opus aggreſſus eſt nemini antea, vel poſtea tentatum, & ſic primo Vetus Teſtamentum ex hebræo in Latinum convertit. Cujus inſtituti ſui rationem coactus eſt ſæpius adverſus obtrectatores Apologia contra Rufinum, Præfatione in Librum *Pſalmorum*, & alibi, rationem reddere. Cumque & alii plerique, ut habetur apud Auguſtinum *lib.* 2. De Doctr. Chriſtiana *cap.* 11. ante ipſum Græcas editiones LXX. Interpretum in latinum transtuliſſent inter quas *Itala* (ut tradit *Auguſt. loc. cit. cap.* 15. nempe Romana cæteris præſtabat) ſic occidentalis Eccleſia Novam accepit, atteſtante *Auguſtino Lib.* 18. de Civit. DEI. *cap.* 48. & *Iſidoro Lib.* 6. Etymol. *cap.* 6. editionem à *S. Hieronymo* ex hebræo elaboratam, ut tamen & antiquiorem illam ex Græco LXX. Interpretum retineret, ut notat *Eucherius in Lib. Reg.* & *Gregorius Lib.* 5. Moral. *cap.* 20. & 23. ſub appellatione Veteris, indita Hieronymianæ nuncupatione Novæ. Sed rurſum poſt Gregorii Papæ tempora (quoto vero potiſſimum anno, quove authore incertum remanet) ad tollendas diſſenſiones, quas ejusmodi diverſitatis cauſa oriri contingeret in Officiis divinis, una ex illis duabus conflata eſt, quæ uſui eſſet cunctis Eccleſiis, & communis ab omnibus, ac Vulgata uno nomine diceretur, eadem ipſa, qua hodie Romana Eccleſia utitur; licet non eadem ſit ratio omnium, qui in ea continentur, librorum, quod alii illam LXX. Interpretum, alii verſionem Hieronymi ex hebræo magis ſequantur. *Cornelius à Lap.* in Encomio Sacræ Scripturæ *Tom.* 1. *pag.* 9. de verſione *S. Hieronymi* ſic diſſerit: „ Inter latinos porro „primus jure cenſeatur *S. Hieronymus* „ſui ævi Phœnix, qui adeo totus hic „excubavit, ut in hiſce litteris ad „extremam caniciem conſenuerit, „atque ex hebræo latinam Bibliorum verſionem conſignarit Eccleſiæ: quæ proinde eum in exponendis Sacris Scripturis Doctorem maximum indigitat. Celebre „quoque eſt illud *S. Hieronymi*: *Diſcamus in terris, quorum ſcientia nobiſcum perſeveret in cœlis.* Et: *Sic ſtudeamus, tanquam ſemper victuri; ſic vivamus, tanquam ſemper morituri.* „Hac de cauſa ipſe Hebræas, ut Cato græcas, litteras in ſenectute „perdidicit; hac de cauſa Bethlehem, & loca ſancta adiit; hac de „cauſa veteres omnes græcos, latinosque commentarios, teſte S. Auguſtino legerat, quorum plerosque „ipſe, quos ſecuturus ſit, omnium „fere commentariorum ſuorum prologis

„logis præmittit, & graviter incuſare „ſolet eos, qui abſque DEI gratia, „& doctrina majorum, ſcientiam ſibi „vendicant Scripturarum. „ Et poſtmodum *loco cit. pag.* 15. ſubjungit: „Cujus verſionem jam à mille, & „aliquot centenis annis vulgatam, „paucis demptis, publicè ſequitur, „& probat Eccleſia. „

V. Convertit quoque Pſalmos Davidicos, qui eidem ſacro Codici inſerti ſunt, non tantummodo bis in latinum, ſemel ex hebræo, iterumque ex græco, ſed etiam bis emendavit editionem latinam veterem. Præterea volumina Prophetarum ex LXX. vertit in latinum, ſed quia aliqua non habebantur in LXX. quæ habebantur in hebræis libris, ideo iterum novam ex hebræo verſionem fecit. Et quia ei propterea Obtrectatores hunc objiciebant laborem; quaſi inanem, eis reſpondit: *Qui detrabunt noſtræ translationi, videant ſcripturum, de qua Evangeliſta hoc teſtimonium ſumpſerit, & interpretatus eſt de Domino Salvatore, quando de Ægypto reductus eſt in terram Iſraël, & cum invenire non quiverint, deſinent rugare frontem, adducere ſupercilium, criſpare nares, digitis concrepare.* Hæc Cornel. à Lap. Commentario in *Oſeæ cap.* 11. ℣. 2. qui eſt: *Ex Ægypto vocavi filium meum.*

VI. Novum quoque Teſtamentum diligenter correxit ab erroribus, & mendis, quibus Amanuenſium imperitia ſcatebat. De hoc *S. Hieronymi* opere *Spondanus* ad A. C. 233. ſic diſſerit. „ Quod vero pertinet ad „Editionem *Latinam Novi Teſtamenti*, „eam, quæ antiquitus extabat, ab „eodem Hieronymo juſſu Damaſi „Papæ ad Græcos Codices emendatam eſſe, ipſe teſtatur Præfatione „in Evang. ad Damaſum Papam „*Epiſt.* 123. Et quam ipſe correxit, „eandem illam eſſe, qua nunc Eccle„ſia utitur, plurimorum eſt ſenten„tia, quorum & longe potiora ſunt „jura, quam eorum, qui contradi„cunt. Sed de hoc alii, ut *Bellarmi„nus Controverſia* de Verbo Dei *lib* 2. „& *Sixtus Senen. lib.* 8. & alii ante „eos pluribus. Certe, quod à non„nullis objicitur: De humili, & im„polito ejus ſtylo, qui minime *Hie„ronymo* conveniat; vel hac ipſa ra„tione probatur, eam eſſe *Hieronymi*: „ſiquidem quod non novam ipſe cu„deret, ſed veterem emendaret edi„tionem, illa ipſa verba rudia, ſim„plicemque dicendi ſtylum ne in mi„nimo quidem mutare voluit, ubi „verba, atque ſententiæ à Græco „(ut ait) non diſſentirent: hanc „enim & in aliis obſervaſſe ſe con„ſuetudinem, ſæpe idem *Hieronymus* „*Commentario* in *Ezechielem cap.* 40. & „47. declarat. „ De ſtylo porro Sacræ Scripturæ *Cornelius à Lap.* in Prolegomenis *in Eccleſiaſticum cap.* 6. ſic loquitur: „Stylus Sacræ Scriptu„ræ tam Conſcriptorum, quam In„terpretum Græcorum, æque ac „Latinorum planus eſt, ſimplex, can„didus, non involutus, non fucatus, „non ornatus. Quare in Interprete „Latino veritati, & ſimplicitati ſtu„denti phraſis neglecta, ſubinde eſt „incultior, & inelegantior, adeo, ut „barbariſmos, & ſolæciſmos admit„tat. Idem videre eſt in Latina ver„ſione Novi Teſtamenti, & Pſal„morum, quam emendans *S. Hiero„nymus* tantum detulit venerandæ „antiquitati, ut phraſim hanc muta„re, & Latiniorem reddere ſibi reli„gioni duxerit. Quare eam intactam reliquit, malens canæ veritati „& verſioni, quam proprietati ſer„monis, & candori orationis curam, „tempuſque impendere; Sententia„rum enim gravitas verborum leno„cinia reſpuit. Idem fecit ſubinde „in propria verſione, quando Scri„pturam Hebraicam in Latinum con„vertit. Audi illum *Comment.* in *cap.* „40. *Ezechielis* loquentem: *Illud ſæ„pius monuiſſe ſufficiat, noſſe me, cubi„tum,*

Digitized by Google

„*tum*, *& cubita neutrali appellari gene*„*re*: *ſed pro ſimplicitate*, *& facilitate* „*intelligentiæ*, *vulgique conſuetudine po*„*nere & genere maſculino*. *Non enim* „*curæ nobis eſt vitare ſermonum vitia*, „*ſed Scripturæ Sacræ obſcuritatem qui*„*buscunque verbis differere*. Idipſum „inquit in *cap. 47. Ezechielis*. „

VII. Fuit porro *S. Hieronymi* verſio adeo ſecura, perfectaque, ut in lucem edita mox à plurimis Eccleſiis, ac tandem ab univerſali, ut dictum eſt, acceptaretur. De hac *S. Auguſt. lib.* de Civ. DEI *cap. 18.* ſic differit: *Non defuit temporibus noſtris Hieronymus Presbyter*, *homo doctiſſimus*, *& trium linguarum peritiſſimus*, *qui non ex græco ſed ex Hebræo in latinum divinas Scripturas convertit*: *cujus tantum litterarum laborem etiam hebræi fatentur eſſe veracem.* Huic ſubſcribens *Gregorius* Moral. *lib. 11.* ſic loquitur. *Nova Hieronymi translatio ex hebræo nobis eloquio cuncta verius transfudiſſe perhibetur*: *propterea credendum eſt*, *quidquid in ea dicitur*; *& oportet*, *ut verba illius*, *noſtra expoſitio ſubtilius rimetur.* Hic accedit *S. Iſidorus* inquiens. *Solus Hieronymus Presbyter traduxit ex hebræo in latinum ſacras Scripturas*, *omnesque Eccleſiæ ejus utuntur verſione*, *quod & verior ſit in ſententiis*, *& clarior in verbis*: *atque ex eo tempore Interpretes Sacræ Scripturæ acceperunt S. Hieronymi verſionem tanquam regulam*, *ad quam dirigerentur.* Neque tantum particulares Doctores, ſed etiam omnis Eccleſia Catholica omnem ejus Vulgatam probavit editionem, ejusque authoritate utitur ad fidei dogmata confirmanda. Hinc utitur quoque in ſcholis, in cathedris, in controverſiis adverſus hæreticos, & in ipſis conciliis ad fidei diſputationes dirimendas. Atque hæc editio Vulgata eſt ipſiſſima, quam *S. Hieronymus* concinnavit, quemadmodum pereruditе probat *Bellarminus Tom. 1. lib. 2.* de verbo DEI *cap. 9.* Et *Alphonſus Salmeron Tom. 6. Prolegom. 3.* item *Caſſianus* de Incarnatione Verbi *cap. 1. & 61.* contra *Neſtorium*. Ac tandem præter alios *Concilium Tridentinum Seſſ. 4.* Ex quibus patet, quantæ Sanctus hic Doctor fuerit, & etiamnum ſit authoritatis in Eccleſia Catholica, utpote, quæ hanc *S. Hieronymi* editionem approbavit, alias vero quascunque refutavit.

VIII. Quemadmodum autem *S.* Hieronymus ſacram ſcripturam latino reddidit idiomati, ſic etiam expoſuit, & explanavit, tam præſtanter, tamque utiliter, quod Eccleſiæ totius calculo in exponendis ſacris ſcripturis Doctoris maximi titulô adhuc vivens ſit condecoratus. Unde Joannes Caſſianus eorum temporum ſcriptor, ait: *Hieronymus Catholicorum Magiſter*, *cujus ſcripta per univerſum mundum quaſi lampades rutilant.* Item S. Proſper, qui paulo poſt Caſſianum floruit, Libro de ingratitudine in Hieronymi laudem hos appoſuit verſus.

Hebræo ſimul, *& Grajo*, *Latioque venuſtus*
Eloquio, *morum exemplum*, *Mundique Magiſter.*

Deinde *Caſſiodorus Lect.* de Divina Juſtitia *cap. 2.* dicit: *In Bethlehem Hieronymum otioſum habitâſſe non arbitror*, *niſi ut in terra illa miraculorum ad inſtar ſolis ejus quoque ab oriente lampadaret eloquium.* Verum non in interpretationibus, ſeu expoſitionibus ſacrarum Litterarum tantum ea fuit S. Hieronymi authoritas, ſed in reſiduis quoque rebus ſemper ei hanc, eamque maximam impertiit Eccleſia: ut liquet ex Decreto *Gelaſii Pontificis* in *Concilio Romano Diſtinct. 15. cap. Sancta Romana.* Abſque omni ergo dubio Dominus, qui hunc ſanctum virum ſibi delegit in hoc Opus adeo grande, eidem quoque de talentis omnibus proſpexit, quæ ad id conſumandum requirebantur; at in his uni-

verſis vel maximè neceſſaria erat divina lux, qua ejus intellectus ad perſpicienda Myſteria ſacris Litteris contenta colluſtraretur, regereturque ejus calamus ad erudendos opulentiſſimos theſauros in obſcura ſacrorum Codicum fovea concluſos. „Ne tamen in ejusdem legendis „Commentariis quis erret, unum „alterumve oportet, ut advertat, inquit *Cornelius à Lap. Proœmio in Prophetar.* „Solet namque S. Hieronymus litteralem ſenſum primo paucis perſtringere, uti ab hebræis „eum accepit: in quibus, ſi quid „falſum putat, rejicere continuo ſolet, quod autem non rejicit, probat. Deinde ad Allegoriam, & „Tropologiam tranſit, & fuſius „evagatur, uti & alii Patres, „qui ſæpe Litteralem omittunt, „eo quod elegantior, & pientior eis videatur Allegoria, aut „Tropologia, quodque Chriſtum in „omnibus quærant, qui fructus, & „ſcopus eſt Sacræ Scripturæ. Solet „præterea *S. Hieronymus* aliorum tantum ſententias referre: unde ſingulorum Librorum, quos expoſuit „Proœmiis, Origenem, Apollinarem, „Didymum, aliosque quos ſecutus „eſt, recenſet: hinc eorum etiam „errores ſubinde adfert, nec rejicit, „quaſi relator, non judex, judicium „Lectori relinquens. Sic ipſe ſe „contra Rufinum errores Origenis, „Apollinaris, & aliorum ei objectantem, purgat. Videat ergo non „oſcitans Lector, quos Proœmio „quoque ſe ſecuturum ſpondeat *Hieronymus*, & ſi quid falli deinde aſſerat, illi tribuat, non Hieronymo.„ Hæc *Cornel. à Lap. loc. cit.*

IX. Ne ſuæ quoque patriæ in monaſterio Bethlehemitico conſtitutus S. Hieronymus defuiſſe videatur, poſtquam ſacram ſcripturam ex hebræo, & græco ſermone in latinum transtuliſſet, eandem in Illyricum quoque, ſeu Slavicum idioma traduxit, ut *Dubravius* Hiſtoriæ Bohemicæ *lib. 1.* ubi de origine nationis Slavonicæ agit, teſtatur his verbis: *Ex hac gente* (Illyrica videlicet, ſeu Slavonica) *Divus Hieronymus prognatus ſuis popularibus Vetus Teſtamentum ſermone vernaculo interpretatus eſt, Gratiano, & Theodoſio Imperium adminiſtrantibus: illaque interpretatione in hanc uſque diem Illyrii tum in hymnis divinis, tum in ſacrificiis utuntur.* Idipſum ſcribit *Orbinus* in Hiſt. Regni Slavor. *pag.* 173. Cui adſtipulatur Philippus Bergomenſis in ſupplemento Chronicor. ad A. C. 429. Qui addit S. Hieronymum etiam litteras Slavonicas, ſeu Illyricas adinveniſſe. Idipſum refert Antonius Vramecz in Poſtilla Sanctor. *serm. de S. Hieron.* Item *Szentivanius Dec.* I. *Synopſi* 7. §. 10. Et *Piacbevich in Geographia Slavoniæ*, cum *Rittero* in Chron. ad A. C. 429. Quibus accedit *Valvaſorius lib.* 6. *cap.* 1. refertque binos characteres Illyricos typo expreſſatos. E contra *Dioclea*, & *Marulus* in Hiſtoria Regni *Slavorum* ſcribunt: *Conſtantinum Philoſophum*, & civem *Theſſalonicenſem* inventorem Litterarum *Slavonicarum* extitiſſe, eumque *Slavicis* populis Chriſti fidem prædicaſſe, Sacrosque Libros in *Slavicum* idioma vertiſſe. Sed alii Scriptores, inter quos cenſetur apud *Bombardium par.* 3. *cap.* 3. *num.* 2. quidam Papebrochius, hæc omnia Cyrillo, & Methodio, ſupradicti Conſtantini Philoſophi filiis attribuunt. Contra quos inſurgit *Joannes Lucius* in Notis ad Hiſtoriam Presbyteri Diocleatis ſententiam ejusdem, & Maruli propugnans, dicitque *Num.* 5. non Cyrillum, ſed Conſtantinum Philoſophum fuiſſe inventorem Litterarum Slavicarum, atque in ſuæ propugnationis robur producit *Epiſtolam* 245. Joannis Papæ VIII. ejusdem Cyrilli coævi, Szuetopluco ſcriptam, in qua hæc leguntur: *Litteras Slavonicas à Conſtantino quodam Philoſopho repertas, quibus DEO Laudes debitæ reſonant, jure laudamus.* Atque

ideo

ideo *Conſtantinum* hunc *Lucius loc. cit.* *Theſſalonicæ* degentem; & cum proximis Slavis converſantem, eis baptiſmum prædicaſſe, Characteres dediſſe, Sacramque Scripturam in idioma Slavonicum vertiſſe, ea deinde filios ſuos Cyrillum, & Methodium uſos fuiſſe: cumque Scriptores ab ipſis iisdem fratribus latè per Europam Slavicas nationes ad fidem Chriſti converſas cognoviſſent, ipſis etiam pos omnia, Conſtantini patris nomine obliterato, tribuiſſe concludit. conſequenter & hic videtur excludere *S. Hieronymum* à verſione Sacrorum Bibliorum in idioma *Slavonicum*.

X. Lucio, utpote viro eruditiſſimo, & Illyricarum, ſeu Slavonicarum rerum Inveſtigatori accuratiſſimo lubens, quantum attinet ſacræ ſcripturæ verſionem, ſubſcriberem, niſi me tantorum ſupracitatorum, graviſſimorum virorum authoritas contrarium ſentire ſuaderet. Hinc Dubravii, aliorumque ſententiæ adhæreo, nixus plurimum authoritate Sixti Senenſis, qui Bibliothecæ Sanctæ *lib. 4. pag.* 453. expreſſe declarat S. Hieronymum omnino ſacram ſcripturam in Idioma ſuum transtuliſſe, his verbis: *Tranſtulit quoque Hieronymus, ut ipſemet Epiſtola ad Sophronium teſtatur, univerſum totius Divinæ ſcripturæ corpus in Dalmaticam linguam, ad utilitatem nationis ſuæ gentium: quæ uſque in hanc diem hujus translationis lectione, ſumma cum veneratione utuntur.* Epiſtola porro (de qua *Sixtus Senenſis* mentionem facit) ad *Sophronium* à *S. Hieronymo* ſcripta, atque in *Vet. Cod.* ſub *num.* 43. contenta, in qua idem S. Doctor de Translatione Sacrorum Codicum diſſerit, continet hæc verba: *Quorum translationem, diligentiſſimè emendatam, olim meæ linguæ hominibus dedi.* Sed præter hanc Epiſtolam S. Hieronymi ad Sophronium, eſt & alia ejusdem in *Vet. Cod.* ſub *num.* 41. ad Rufinum ſcripta, in qua contra maledicta ſibi à Rufino objecta, inter reliqua ſic reſpondet: *Tu latinas ſcripturas de græco emendabis, & aliud Eccleſiis trades legendum, quam quod ſemel ab Apoſtolis ſuſceperunt: mihi non licebit poſt LXX. editionem, quam diligentiſſimè emendatam meæ linguæ hominibus dedi, ad confundendos judæos, etiam ipſa exemplaria vertere, quæ ipſi veriſſima confitentur? ut ſi adverſum eos Chriſtianis diſputatio eſſet, non habeant ſubterfugiendi diverticula, ſed ſuomet potiſſimùm mucrone feriantur.* Ex utraque hac *Epiſtola* per ly *Meæ linguæ hominibus dedi*, apparet S. Hieronymum ſuæ Slavo-Dalmaticæ, ſeu Dalmato-Slavonicæ nationi Sacram Scripturam in Dalmatico, ſeu Slavonico idiomate porrexiſſe. Neque tamen eapropter nego idipſum Conſtantinum Philoſophum præſtare quiviſſe, vel præſtitiſſe, præſertim cum inter plurimorum funeſtiſſimorum bellorum, gentilitatis etiam, variarumque hæreſum, & multorum Schiſmatum turbines (quibus ipſi Illyrici populi, id eſt *Dalmatæ, Croatæ, & Slavi*, jam fidem Catholicam amplectentes, jam ab ea, ut *Schönleben* Annal. Carniol. pluribus in locis notat, deflectentes, quandoque Gentilium, quandoque Schiſmaticorum ritibus adhærentes, involuti fuere) Verſio *S. Hieronymi* manuſcripta (iis namque temporibus necdum libri typis edebantur, ut plura unius Codicis exemplaria haberi potuiſſent) deperdi, vel potius à malevolis ſupprimi, aut corrumpi, depravarique valuerint: conſequenter Conſtantinum Philoſophum de novo Sacræ Scripturæ verſionem, ſi deperdita S. Hieronymi fuit, in Illyricum cudere, vel ex Hieronymi depravatam corrigere, & emendare, ac huic verſioni ſuam Novi Teſtamenti (*Dubravius* namque de verſione Veteris Teſtamenti duntaxat loquitur, quantumvis alii nullam diſtinctionem interponentes, verſionem totius Sacræ Scripturæ attribuunt *S. Hieronymo*, ut ſupracitatus *Sixtus Senenſis*) addere,

re, atque ex taliter correcta, ac emendata, additaque *Sacrorum Myſteriorum* Libros, ad normam *Eccleſiæ Romanæ* edere quiviſſe non diffiteor. Hac deinde verſione, vel emendatione Sacræ Scripturæ, prouti & editis Sacris divinorum Myſteriorum libris filios *Conſtantini Cyrillum*, & *Methodum* ſuæ inter *Slavicas nationes* peregrinationis, & Evangelicæ prædicationis tempore, nomine parentis Conſtantini in oblivionem devenientе, uſos fuiſſe, eoſque ubique apud viros Eccleſiaſticos, & Religioſos pro futuris temporibus, & Eccleſiarum, quas fundaverant, aut renovaverant neceſſitate reliquiſſe pariter affirmare potius, quam negare paratus ſum, ipſa experientia edoctus, quod hodiedum ſive hos, ſive alios ab Hieronymo editos libros Sacerdotes Slavonicæ nationis, ſignanter in Iſtria, Liburnia, Dalmatia, Croatia maritima, Boſna, Albania, partibuſque adjacentibus, in quibus plerique idiomate *Slavonico* (quod vetuſtis temporibus ab univerſa *Slavoniorum gente* practicabatur) ex antiquiſſimo Sacræ Romanæ ſedis, ſignanter Pontificum *Nicolai I. Adriani II. Joannis VIII. & Clementis VI.* approbatione Divina Officia, peragunt, in uſu habeant. Si cui cupido fuerit plura de his ſciendi, *Martem*, & *Mercurium Moravicum*, item *Balbinum*, vel maxime autem Manuſcriptum Rationale Divivinorum Officiorum *Guilielmi Rurandi* in Viennenſi Aulica Bibliotheca aſſervatum, cui pulcherrima præmittitur Præfatio, in qua de tribus linguis, quibus in Eccleſia Catholica Sacrificium Miſſæ celebrari conceſſum eſt, nempe Latinâ, Græcâ, & Slavonicâ, diſſertatio legitur Teſte *Bombardio loc. cit.*

XI. Quantum attinet Characteres Illyricos, ſeu Slavonicos, *P. Samuel Timon* in Imag. Novæ Hung. *pag.* 291. negat *Litteras Slavonicas* à *S. Hieronymo* inventas, & inſtitutas. Sed confutatur optimorum Scriptorum infra citandorum authoritate. Eas duplices eſſe *Aubertus Miræus* Politiæ Eccleſiaſticæ *lib.* 1. *cap.* 42. notat, eaſque nominat Ruthenicas, ſeu Moſcoviticas, quia modernis temporibus plerumque apud hos populos in uſu habentur, ſuntque græcis multum ſimiles. Alios characteres dicit eſſe Slavonicos, & Dalmaticos, qui prioribus figura ſunt longe diſſimiles, habenturque in uſu in Breviariis, ac Miſſalibus Myſtarum Slavonico idiomate Sacra Miſſæ Sacrificia peragentium. *Szentivanius Dec.* 1. *par.* 3. *Synopſi.* 7. §. 10. tradit, Litterarum Illyricarum unius formæ inventorem eſſe *S. Hieronymum*, alterius verò *S. Cyrillum*. Idem aſſerit *Placbevicbius* in Geograph. *Regni Slav. loco cit.* Sed & celebris ille, eruditusque in Hiſtoria Slavica vir *Ritterus*, aliter *Vitezovicb* in Chron. ad A. C. 429. ſcribit: Sanctum Hieronymum eſſe authorem ſcripturæ Glagoliticæ: eamque in ſermone materno ipſum inſtituiſſe, ait *Vramecz* in Poſtilla Sanctor. quibus ſubſcribunt: *Philippus Bergomenſis*, ad A. C. à *Rittero* citatus. Neque contrariari videtur *Lucius loc. cit.* dicens: *Immo unum ex duobus Alphabetis Slavonicis Bukviczam dictum Divo Hieronymo, alterum verò Kiurulicam ipſi Cyrillo tribuunt Authores, à Kiurul nomine Slavo, quod Cyrillum latine ſonat denominatum: forte à Conſtantino Philoſopho excogitatum, à S. Cyrillo vero productum.* Ex horum itaque teſtimoniis patet S. Hieronymum fuiſſe omnino unius formæ characterum Slavicorum inventorem. *Franciſcus Kazy* in ſua Hiſt. Hungariæ ad *A. C.* 1622. *pag.* 204. ſequentia ſcribit: *Sub tempus Comitiorum Sopronienſium Carolus Caraſſa Nuntius Apoſtolicus formas Cyrillicarum litterarum, quas alii Glagoliticas dicunt, à Cæſare efflagitavit, Romamque eo conſilio trajecit, ut Libri, quibus adhuc Dalmatæ, aliæque gentes Slavoniæ in ſacris utebantur, ad exemplum earum, quas Pontifices Maximi caſti-*

Digitized by Google

ſtigarunt, ederentur. Huc ipſe Ferdinandus II. ſpectabat, qui Hungariæ Regnum adeptus, quo gentem ſibi Slavonicam jam obnoxiam (potius titulo unionis ad Coronam Hungariæ fideliter obtemperantem) beneficio arctius obſtringeret, formas illas ſuis ſumptibus fieri curavit, & Gracii interea depoſuit, dum in Illyrico, Turcarum jugo oppreſſo, aliqua rerum in melius commutatio fieret. Hæc *Kazius.* Hujus tamen eximii, & eruditiſſimi viri bona venia auſim dicere: Non bene. Sed forte, & probabiliter per inadvertentiam, viris etiam eruditis, dum pluribus intenti ſunt, quandoque accidentalem, quandoque etiam neceſſariam. Duplices namque eſſe Illyricorum characteres, & ex paulo ante relatis, & ipſa experientia conſtat; priores quidem fuere S. Hieronymi, poſteriores vero S. Cyrilli Slavorum cum Methodio Apoſtoli. Cyrillianis hodiedum in ſupramemoratis Regnis, ſignanter autem Boſna, & Moſcovia utuntur gentes Slavonicæ pure in ſcribendo, appellantque Cſuruliczam, derivatione facta à nomine S. Cyrilli. Hieronymianis vero utitur in imprimendo, quibus & Breviaria, & Miſſalia Romæ Sacra Congregatio Propagandæ fidei pro ſupramemoratis Slavonicis Presbyteris imprimi curat; illæque ad imitationem Græcorum per aliquam nomenclaturam partim ſignificativam, partim nihil ſignificativam exprimuntur: E. g. in *Græco*: *Alpha*, *Bitta*, *Gamma*, *Delta &c.* ita in Slavonico: *Az*, *Buk*, *Vede*, *Glagola &c.* Eapropter Alphabetum hoc Hieronymianum paſſim compellatur vel à ſecunda littera *B. Buk. Bukvicza*, quod in latino idiomate *Libellum* ſignificat: vel etiam à quarta littera G. *Glagola*, unde etiam Sacerdotes *Illyrici*, idiomate Slavonico in Divinis utentes, *Glagolitæ* nuncupantur. Liquet adeoque ex his Nuntium Apoſtolicum, de quo *Pr. Kazius* agit, non fuiſſe ſollicitum de formis litterarum *Cyrillicarum*, verum *Glagoliticarum*, ſeu *Hieronymiarum*, quibus ego ipſemet meis oculis Breviaria, & Miſſalia Slavonica impreſſa non ſemel vidi. Neque exiſtimet me quiſpiam hæc in Venerandi Patris *Kazii* aliquam confuſionem, verum pure ad demonſtrandam characterum Slavonicorum diſtinctionem, qui huic, quive illi attribui debeant, atque unum ex his *S. Hieronymi* partum eſſe, adnotaſſe. Sed ad reſidua *S. Hieronymi* procedamus.

CAPUT XXII.

Sancti Hieronymi continuatum in infirmitate ſtudium, & Juventutis nobilis eruditio.

I. Admiranda ſanè ſunt univerſa, quæ S. Hieronymus egit, vel ſcripſit; illud tamen prorſus in maximam admirationem ſummi debet, quod vir hic ſanctus tot, tantaque, ac talia ſcribere potuerit, & agere, quæ ſcripſit, egitque valetudine plerumque gravibus morbis afflicta, quemadmodum ipſemet, in *Proœmio Libri in Iſaiam* in hæc verba fatetur: *Dominus, qui reſpicit terram, & facit eam tremere, qui tangit montes, & fumigabunt, qui loquitur in Deuteronomii Cantico: Ego occidam, & vivificabo, percutiam & ſanabo, frequentius morbis meam quoque terram fecit contremiſcere; cui dictum eſt: Terra es, & in terram ibis. Et oblitum conditionis humanæ crebro admonet, ut hominem, & ſenem, & jam, jamque moriturum eſſe me noverim; de quo ſcribitur: Quid gloriatur terra, & cinis? Unde, qui me ſubito lan-*

Digitized by Google

guore percuſſerat, incredibili velocitate ſanavit, ut terreret potius, quam affligeret, & emendaret magis, quam verberaret. Itaque ſciens, cujus ſit omne, quod vivo, & quod idcirco forſitan mea dormitio differtur, ut ceptum in propoſito opus expleam, totum huic me trado ſtudio, ut quaſi in quadam ſpecula conſtitutus, mundi hujus turbines, atque naufragia non abſque gemitu, & dolore contempler, nequaquam præſentia cogitans, ſed futura: nec hominum famam, atque rumuſculos, ſed DEI judicium pertimeſcens. Atque ideo ſanctus hic vir ſæpe ſæpius illam uſitatam ſibi ingeminabat ſententiam: *Quotieſcunque diem judicii conſidero, toto corpore contremiſco; ſive enim dormio, ſive vigilo, ſemper illa vox noviſſima tubæ ſonat in auribus meis: Surgite mortui, venite ad judicium.*

II. Præter has ægritudines, quarum hic, & alibi meminit S. Hieronymus, habuit etiam admodum effœtum ſenium, ut ipſemet *Præfationib.* in *Amos Proph.* & in *Ezech. Lib.* 7. confitetur: ſe quatuordecim annis ferre nequiviſſe laborem ſcribendi, legendique libros hebræos, niſi valde difficulter, quin & alios Religioſos fratres ſuos petiiſſe, ut ſibi libros Græcos prælegerent, quos ille legere ob virium defectum non poterat. Et tamen adeo plenus erat ſapientia, tantaque erat ingenii illius vis, ut incredibile videatur, niſi ipſemet in *Præfationib.* Librorum, quos paulo poſt nominaturus ſum, fateretur, quanta ejus in ſcribendo fuerit alacritas, & in dictando promptitudo. Hic namque glorioſus Doctor ſolo triduo tres *Salomonis* Libros *Proverbiorum*, *Eccleſiaſten*, & *Cantica Canticorum* in Latinum vertit. Et una tantum die ex Chaldæo in latinum ſermonem traduxit Librum *Tobiæ*. Et duabus hebdomatibus ſua in Matthæi Evangelium Commentaria dictavit, ex eo tam celeriter, quod eum Euſebius Cremonenſis diſcipulus ejus in Italiam rediturus, nec ſine aliquo pignore ſui dilecti Magiſtri divelli volens, urſerit. Sed & ad Sanctas matrem, & filiam, Paulam ſcilicet, & Euſtochium ſcribens, excuſanſque ſui ſtyli cruditatem, dicit ſe nihil prætendere aliud, quam declarare Sacræ Scripturæ Myſteria, atque ideo id adeo propere agebat, ut uno die plures, quam mille lineas dictaret. Et librum quem ſcripſit *contra Vigilantium* adeo eruditum, mirabilemque, ſe ait uno nocte (ut *cap. 18.* retuli) dictaſſe, quod portitor ejus *Sinius* ita feſtinaſſet. Quæ omnia ingentem omnino cuilibet bene perpendenti ingerere debent ſtuporem. Plura hujus Sancti viri Scripta, Opera, ac Lucubrationes recenſent *Petrus de Natalib.* in Catalogo Sanctor. *Lib. 8. cap. 123.* item: *Sixtus Senenſis* in Bibliotheca Sancta *Lib. 4.* Et *Marianus Victorius* Epiſcopus Rheatinus, à Baronio in Annalib. Eccleſiaſt. ad A. C. 420. laudatus. Poſt hos vero *Petrus Annatus* in Methodico ad poſitivam Theologiam Apparatu *Lib. 4. Art.* 27. Quorum catalogum ex præcitatis his Authoribus dividendo genuina, à Suppoſititiis *cap. ſeq.* Benevolo Lectori exhibere ſtudebo.

III. Admirandus certo hujus Sancti viri, ut vidimus, labor in legendo, & ſcribendo fuit: Aſt multo magis ſtupendum eſt, quod cum vir Sanctus coram DEO, & hominibus magnus videretur, tantæque in Eccleſia Catholica authoritatis eſſet; nihilominus tam parvus in oculis ſuis videri voluit, ut parvulos nonnullorum Nobilium filios erudire non ſit dedignatus, explicans eis *Poëtas*, *Hiſtoricos*, & *Rhetores*, ut ita cum bonis, & honeſtis litteris lac pietatis, & Divini timoris eisdem inſtillaret, cum balbutientibus ita balbutiens, ut eos DEO lucraretur. Et quamvis *Rufinus* eum propter hoc in *Libro Invectivorum* contra *Hieronymum* in *vet. eod.* ſub tit. *Epiſt.* 37. reprehen-

henderit, conqueſtas ipſum Grammaticum egiſſe, dicens: *Maronem ſuum, Comicosque, ac Lyricos, & Hiſtoricos Authores traditis ſibi ad diſcendum DEI timorem puerulis exponebat, ſcilicet ut & preceptor fieret authorum gentilium.* Nihilominus idipſum in Hieronymo præ reliquis vel maxime æſtimari debet, quod is tanto Divini amoris affectu accenſus fuerit, ut ſibimet ipſi viluerit, quatenus perfectius DEO famularetur; ſimul etiam quod ſuo exemplo docuerit, in Republica nihil eſſe, cui tantum eſſet attendendum, quantum juventutis probæ, ſanctæque educationi. Hoc autem Sanctus hic vir præſtitit, cum jam totos quindecim annos lectione Gentilium librorum penitus abſtinuiſſet; cum etenim his non indigeret ſui cauſa, legere eos voluit propter juventutem, ut ſcilicet ei lac virtutum omnigenarum, cum lacte litterarum inſtillaret.

IV. Hoc ipſum videre eſt in *Epiſt.* 13. ad *Lætam*, quam *Paulæ* Vetulæ filius, & *Euſtochii* frater *Toxatius* duxerat uxorem, & quæ conjugio nata eſt Paula puella, quam Paula avia virginitati deſtinaverat. Hac itaque Epiſtola docet *Hieronymus Lætam* viduam, qualiter inſtituere filiam debeat, rogatque ut eam propere in Bethlehem ad aviam *Paulam*, & *Euſtochium* amitam mittat, ſeque nutritium, & magiſtrum parvulæ futurum pollicetur, his verbis: *Ipſe, ſi Paulam miſeris, & Magiſtrum, & Nutritium ſpondeo, balbutientia ſenex verba formabo, multo glorioſior mundi Philoſopho, qui non Regem Macedonum Babylonio periturum veneno, ſed ancillam, & Sponſam Chriſti erudiam, regnis cœleſtibus offerendam.* Hæc Sancti Hieronymi, tanti Eccleſiæ Doctoris, tantæ Sanctitatis viri humilitatis, & charitatis exercitia quis non miretur, quis non obſtupeſcat? Sed quemadmodum DEUS in minimis rebus maximus apparet, ita & viri Sancti rebus in minimis magni cognoſcuntur, quibus nihil videtur parvum, ex quo aliqua ad DEUM gloria poſſit redundare.

CAPUT XXIII.

Sancti Hieronymi Opera, & Lucubrationes: Apologiæ item, & Epiſtolæ, aliaque Scripta.

I. Aſſiduus igitur (ut præmiſſum eſt) in labore S. *Hieronymus*, quidquid temporis precibus, orationi mentali, ac vocali, aliiſque neceſſariis occupationibus detrahere potuit, totum id infatigabili Sacrarum Litterarum ſtudio, & indefeſſæ Commentationi, ac juxta hæc indeſinenti ſcriptioni impendebat, ut hoc ſuo continuo labore Eccleſiæ Romano-Catholicæ pro fidei incremento, & ſtabilimento proſpiceret, ac filiorum ejus ſaluti æternæ in Domino provideret. Ejus induſtriæ teſtes ſunt Libri numeroſiſſimi ab eodem conſcripti, vel dictati, quos ægre quiſpiam queat perlegere. Ex his ipſis ejuſce monumentis, & munimentis, veluti ex inſtructiſſimo Eccleſiæ armamentario, contra quaſlibet hæreſes validiſſima leguntur tela, facileque configitur, quidquid novorum monſtrorum ad oppugnandam Eccleſiam Romanam eſt enatum. Scripſit autem, vel dictavit præter verſionem Sacrorum Codicum, Commentarios in eoſdem: item, tot egregia, erudita, ac Sancta opuſcula, *Tractatus, Apologias, Sermones*, & *Epiſtolas* innumerabiles, quæ in novem ingentes Tomos editionis Pariſienſis, dum typis vulgarentur,

diſtributa fuere. Quibus tanta ineſt accurata doctrina, atque elegantia, ut lectoris omnem animum, & aſſenſum ad ſe pertrahere videantur.

II. Et quia *Sancti Hieronymi* cor nonniſi amorem, & honorem DEI ſpirabat, ideo & calamus ejus nonniſi, quæ DEUM, gloriamque ejus ſpectabant, connotabant; atque ideo ſcripta ejus ubique ſpirant, reſpiciuntque Divinam gloriam, DEI honorem, atque amorem, ita ut eorum ſerius lector non eruditionem tantum, ſed etiam ardentiſſimam erga DEUM, ac proximum charitatem ex eis queat in ſe derivare. In iisdem nihil apparet frigidum, nihil leve, nihil ambitioſum, omnia vero inflammata, aculeata, ſeria, ſana, ac religioſa. Ex illis non olim tantum Concilia Sacra ſuis Decretis, ſed & hodie frequentius Theologi in Scholis, & pro concione magno auditorum utili, Divini verbi Præcones robur ſuæ doctrinæ, & dictionis mutuantur, ſimulque luce meridiana clarius in operibus S. Hieronymi illibatæ fidei, & morum candorem velut in ſpeculo contemplantur. Et tamen non defuere, neque deſunt malevoli, qui S. Hieronymo detrahere volentes, obiiciebant quædam, hodieque objiciunt heterodoxi tam contra perſonam, quam contra ſcripta ejuſdem: ſed quemadmodum inepte, & abſque fundamento objecta ſunt, & objiciuntur, ita de facili pro majori Sancti Doctoris gloria, & honore ſolide reſoluta ſunt, reſolvunturque. Ex pluribus aliqua è *Petri Annati* ad Poſitivam Theologiam Apparatu *Lib. 4. Art.* 25. huc transferre placuit, ut benevolus Lector recognoſcere valeat hæreticorum erga Sanctos DEI, quorum eruditiſſimis ſcriptis confutari ſolent, invidiam, ac S. Hieronymi in omnibus ſuis integritatem. Sunt autem ſequentia.

III. Objiciunt 1mo hæretici. Inter alia S. Hieronymus Doctor Sanctiſſimus fuit Origenis laudator, & ſectator, teſte Rufino in ſua in Periarchon Præfatione: ergo & erraſſe eum cum Origene cenſendus eſt Hieronymus. Reſp. Accuſatum quidem fuiſſe à Rufino de Origeniſmo Hieronymum, ſed accuſationi ſic fuiſſe reſponſum ab *Hieronymo Epiſt.* 65. ad *Pammachium*, & *Oceanum*. *Objiciunt mihi, quare Origenem aliquando laudaverim: ni fallor, duo loca ſunt in quibus eum laudavi; Præfatiuncula ad Damaſum in Homilias Cantici canticorum, & Prologus in Librum Hebraicorum nominum. Laudavi interpretem, non Dogmatiſtem: ingenium, non fidem: Philoſophum, non Apoſtolum. Quod ſi volunt ſuper Origenem meum ſcire judicium, legant in Eccleſiaſtem Commentarios, replicent in Epiſtolam ad Epheſios tria volumina, & intelligent me ſemper ejus dogmatibus contraiiſſe.*

IV. Objiciunt 2do. Arguitur *Hieronymus* à *S. Auguſtino*, quod loquens de illa *Petri*, & *Pauli* diſcordia, de qua ad *Galat. cap.* 2. agitur, dicat: *Non veram, ſed ſimulatam, fictamque fuiſſe diſcordiam, conventumque fuiſſe inter illos, ut Petrus ſe Judizare ſimularet, Paulus verò Petrum Judizantem reprehendere fingeret; ſicque Apoſtolos mendacio uſos fuiſſe aliquo videtur Hieronymus docere.* Reſp. 1mo. Hanc fuiſſe quidem *S. Hieronymi* ſententiam poſt *Origenem, Didymum, Apollinarem, Chryſoſtomum*, & alios eruditos Eccleſiæ Græcæ viros, ideo eam amplexos, ut facilius *Porphyrio* blaſphemanti reſponderent, & *Paulum* excuſarent, quem procacitatis arguebat, quod in Petro Apoſtolorum Principe reprehendiſſet idipſum, cujus ipſe reus erat; dicentes Pauli reprehenſionem non veram, ſed ſimulatam fuiſſe, & ex compoſito factam, contrariam tamen teneri à *S. Auguſtino*, cæteriſque Latinæ Eccleſiæ Patribus, om-

nibus-

Digitized by Google

nibusque communiter Theologis. Reſp. 2do. Permanente ant. negatur conſqu. Quia licet dicat eos ſimulatione uſos aliqua, non ſequitur eum dixiſſe: eos mendacio uſos aliquo; quia non omnis ſimulatio, ſive fictio mendacium eſt. Unde Auguſtino reſpondens *Hieronymus Epiſt. 89*, inquit: *Neque me putes magiſtrum eſſe mendacii, qui ſequor Chriſtum dicentem: Ego ſum via, veritas, & vita: nec poteſt fieri, ut veritatis cultor, mendacio colla ſubmittam.*

V. Objiciunt 3tio. *Sanctus Hieronymus* Commentario in *Sophoniæ c. 3.* videtur docere: Miniſtri ſanctitatem requiri ad Sacramentorum confectionem, dum ait: *Sacerdotes quoque iu Euchariſtiæ ſerviunt, & ſanguinem Domini populis ejus dividunt, impiè agunt in legem Chriſti, putantes Euchariſtiam imprecantis facere verba, non vitam, & neceſſariam eſſe tantùm ſolemnem orationem, & non Sacerdotum merita.* Ergo vel hoc Opus Hieronymi non eſt, vel in hoc lapſus eſt Hieronymus. Reſp. Negando antec. Ibi namque Hieronymus indicat ſolum in miniſtris Sacramentorum requiri quidem vitæ ſanctitatem, non tamen ad Sacramenti confectionem, & valorem, ſed ad Sacramenti fructum, & effectum in proprio individuo aſſequendum: ſeu neceſſariam eſſe vitæ ſanctitatem neceſſitate præcepti, non neceſſitate Sacramenti. De his, & ſimilibus contra Hieronymum objectis plura tradunt *V. Beda*, *Bellarminus* de Scriptorib. Eccleſiaſticis, *Baronius*, & ejus Epitomator *Spondanus* in Annalibus Eccleſiaſticis, *Poſſevinus*, *Petavius*, *Bibliotheca univerſalis*, *Nova* Operum *S. Hieronymi*, *cujuſdam Monachi Benedictini*, *editio*, & *Cornel. à Lap.* in Commentariis Sacrorum Bibliorum. Hos, ſi benevolo Lectori placuerit uberiorem circa doctrinam S. Hieronymi capere informationem, & experientiam, accedere ſecure poterit, ubique ejuſdem Sancti Doctoris deprehenſurus intemeratam, ſanamque doctrinæ integritatem.

VI. Ego ad ipſa Opera Divi Hieronymi redeo, ad quorum conſtruendum *cap. præc.* appromiſſum Catalogum non modica mihi occurrit difficultas, cum à quibusdam Authoribus alia pro genuinis, alia pro ſuppoſititiis reputentur. Horum aliqua, eaque genuina ipſemet *S. Hieronymus Libro* de Scriptorib. Eccleſiaſticis, qui habetur in *vet. cod.* ſub tit. *Epiſt.* 34. adverſus *Celſum*, *Porphyrium*, & *Julianum*, qui Chriſtianos omnes imperitiæ arguerant, enumerat; aſſerens ſe hic lucubrationes ſuas omnes usque ad decimum quartum *Theodoſii* Imperatoris annum, id eſt; A. C. 392. editas recenſuiſſe, his verbis: *Hieronymus Presbyter, Patre Euſebio natus, Oppido Stridonis, quod à Gothis everſum Dalmatiæ quondam Pannoniaque confinium fuit; usque in præſentem diem, id eſt: annum Theodoſii Principis decimumquartum hæc ſcripſi. Vitam Pauli monachi; Epiſtolarum ad diverſos Librum unum; ad Heliodorum Exhortatoriam; altercationem Luciferiani, & orthodoxi; Chronicon omnimodæ hiſtoriæ; In Hieremiam, & in Ezechielem; Homilias 28. quas de græco in latinum verti de Seraphin, & Hoſanna; de frugi & luxurioſo filio; de tribus quæſtionibus legis veteris; Homilias in Cantica Canticorum duas; adverſus Helvidium de virginitate Mariæ perpetua; ad Euſtochium de virginitate ſervanda. Ad Marcellam librum unum; conſolatoriam de morte filiæ ad Paulam; in Epiſtolam Pauli ad Galatas commentariorum Libros tres; in Epiſtolam ad Titum Librum unum; in Epiſtolam ad Philemonem Librum unum; in Eccleſiaſten Commentarios quæſtionum hebraicarum; in Geneſim Librum unum; de Locis Librum unum; de Spiritu Sancto Didymi, quem in latinum tranſtuli, Librum unum; in Lucam Homilias 39. in Pſalmos, usque ad 16. tractatus 6. Captivi monachi vitam, & beati Hila-*

rionis; Novum Teſtamentum græcæ fidei reddidi; Vetus juxta hebraicam tranſtuli: Epiſtolarum autem ad Paulam, & Euſtochium; quia quotidie ſcribuntur, incertus eſt numerus. Scripſi præterea in Michæam explanationum Libros duos; in Sophoniam Librum unum; in Nahum Librum unum; in Habacuc Libros duos; in Aggæum Librum unum, multaque alia de opere prophetali; quæ nunc habeo in manibus, & necdum expleta ſunt. Adverſum Jovinianum Libros duos; & ad Pammachium Apologeticum, & Epitaphium.

VII. De præenumeratis S. Hieronymi operibus *Spondanus* ad A. C. 392. ſic diſſerit: „ Eſt quoque ut & S. Hieronymi ſingulas lucubrationes in hunc uſque decimum quartum annum *Theodoſii* editas perfacile enumeres, ſi quæ ipſe ad finem habet Commentarii de Scriptoribus Eccleſiaſticis legas. Scripſit illum ad *Dextrum* V. C. *Paciani* Epiſcopi Barcinonenſis filium, ac præfectura (ut *Hieron. Apologia* contra *Rufinum* inſinuat) Prætorii aliquando decoratum; qui & ipſe antea ad eundem Hieronymum omnimodam hiſtoriam (ut idem *Hieron. Libr. de Scriptorib. Eccl.* notat) ſcripſerat, quæ periit. In hoc autem Commentario edendo Hieronymi is fuit ſcopus (quem ipſe in *Præfatione* teſtatur) ut Chriſtianæ Religionis Scriptorum monumenta enumeraret Celſum Porphyrium, & Julianum, qui Chriſtianos omnes imperitiæ arguerant. Verum aliquot prætermiſſos in illa ſerie Scriptores Eccleſiaſticos, vidit etiam tum Auguſtinus ad ipſum ea de re ſcribens, *Epiſt. 9. ad Hieron.* Quod monuiſſe voluimus, ne ſuſpecta ſit fides Authoris alicujus, qui non reperiatur in eodem catalogo ſcriptus. Nam & ipſummet Hieronymum, licet ibidem aſſerat ſe Lucubrationes ſuas ipſius omnes editas uſque ad præſentem annum recenſere, ex eis tamen aliquas numerare prætermiſiſſe, conſtat ex dinumeratione illarum, quas recenſet in *Epiſt. 51.* ad Pammachium, ſcripta, paulo poſt miſſum ad eum Apologeticum, quem ante hoc tempus ſe ſcripſiſſe teſtatur in eodem Commentario *de viris illuſtrib.* Adeo, ut dici plane de eo poſſe videatur, quod jactari ſolet de valde abundante divitiis homine, ita prædivitem fuiſſe, ut numerum neſciret divitiarum ſuarum. Cæterum in eodem libello aliquid amplius deſideratum, nempe ut cum adnumerat hæreticos inter Scriptores Eccleſiaſticos, in quibus cavendi eſſent, admonuiſſet, Auguſtinus eidem ſignificavit, idque ut alio libello præſtaret, vehementer rogavit *Epiſt. 9. ad Hieron.* „

VIII. Epiſtola porro ad Pammachium ſcripta, quod ejus exemplaria contra Jovinianum, quibus multi offendebantur, occultaverit, laudat eundem Pammachium, verum, quia id ubique fieri non poterat, Apologeticum pro eis mittit, & amicum jamjam futurum Sacerdotem, ad Sacrarum Litterarum ſtudium, & ſuorum Operum Lectionem hortatur. In eadem Epiſtola alia quoque ſua Opera enumerat his verbis: *Libros ſedecim Prophetarum, quos in latinum de hebræo ſermone verti, ſi legeris, & delectari te hoc opere comperero, provocabis nos, etiam cætera clauſa armario non tenere. Tranſtuli nuper Job in linguam noſtram, cujus exemplar à Sancta Marcella, conſobrina tua, poteris mutuari. Lege eundem græcum, & latinum, & veterem editionem noſtræ tranſlationi compara: & liquido pervidebis, quantum diſtet inter veritatem, & mendacium. Miſeram quædam Commentaria in Prophetas duodecim Sancto Patri Domnioni; Samuelem quoque, & Malachim, id eſt quatuor Regum Libros, quæ ſi legere volueris, probabis, quantæ difficultatis ſit divinam Scripturam, & maxime* Pro-

Digitized by Google

Prophetas intelligere, & interpretum vitia, quæ apud ſuos puriſſimo curſu orationis labuntur, apud nos ſcatere vitiis. Facta hujus Epiſtolæ collatione, cum iis, quæ ex Libro de Scriptorib. Eccleſiaſticis recenſuimus, animadvertet lector oculatus neque Sanctum Hieronymum (ut Spondanus optime obſervavit) ſua Opera, ſeu Scripta ex integro ubique recenſuiſſe, vel recenſere voluiſſe.

IX. *Petrus de Natalibus*, in Catalogo Sanctorum *Lib.* 8. *cap.* 132. Vitam S. Hieronymi ſynopticam, cum Indiculo Scriptorum ejuſdem edidit: Scriptor hic alias celebris, an genuinum produxerit Operum Indicem? meum diſputare non eſt, ſed potius confidere, cum is à pluribus eruditiſſimis viris paſſim ad addendum ſuorummet ſcriptorum robur citetur. Utut ſit, ego memoratum Indiculum hic apponendum cenſui, ut & ex hoc, & ex priori ipſiusmet S. Hieronymi, & ex infra ponendo tertio clarius eluceſcat, quænam genuina ſint S. Hieronymi ſcripta, quænam *ſuppoſititia?* Suum itaque Indiculum *Petrus de Natalib. loc. cit.* ſic recenſet. *Hic glorioſus Doctor præter ſacram expoſitionem Veteris Teſtamenti, quod ex hebraico: & Novi, quod ex græco ſermone transtulit in latinum, infinita pene alia Opuſcula edidit. Omnes enim ſedecim Prophetas expoſuit. Quorundam Græcorum Doctorum volumina in latinum transtulit. Scripſit Opuſcula, ſive Epiſtolas ad diverſos circiter 146. Sermones 10. Item Libros hebraicarum quæſtionum. Item Hebræorum Nominum libellum de locis Terræ ſanctæ conditum ab Euſebio in latinum vertit ex græco. Librum de optimo genere interpretandi ad Pammachium. Super Libro Pſalmorum 150. Tractatus prolixos edidit. Librum de viris illuſtribus. Item contra Jovinianum libros duos. Item contra Helvidium librum unum. Contra Pelagium librum unum. Contra Origenem libros 4. Contra Vigilantium librum unum. Ad Nepotianum libros duos. Super Evangelio Matthæi libros 4. Vitam Pauli primi Eremitæ, & aliorum Patrum monachorum. Librum Chronicum omnimodæ Hiſtoriæ. De Seraphin librum unum. De Oſanna librum unum. De frugi, & luxurioſo filio librum unum. Homilias Origenis 28. In Hieremiam, & Ezechielem ex græco in latinum convertit. Item de tribus quæſtionibus Veteris Legis. Homilias in Cantica Canticorum duas. Commentarium in Epiſtolam Pauli ad Galatas libros tres. In Epiſtolam ad Epheſios libros duos. In Epiſtolam ad Titum librum unum. In Epiſtolam ad Philemonem librum unum. Super Geneſim librum unum. Dydimi librum de Spiritu ſancto ex græco in latinum vertit eloquium. In Lucam Homilias 38. In Pſalmos à decimo, uſque ad centeſimum decimum ſextum Tractatus 7. Captivi Malchi monachi geſta deſcripſit. Contra Rufinum Aquilejenſem Presbyterum Invectivas plurimas. Ad Auguſtinum Epiſtolas multas. Ad Heliodorum exhortatoriam. Altercationem Luciferiani, & Orthodoxi. Ad Euſtochium de virginitate ſervanda librum unum. Ad Marcellam Epiſtolarum librum unum. Commentarios in Eccleſiaſten plures. Enchiridion in Pſalterium. Adverſus Heliacum librum unum. Et opuſcula alia adverſus hæreticos quamplures. De manſionibus filiorum Iſraël librum unum. Et alia innumera volumina ad ædificationem Eccleſiæ Catholicæ ſua pietate compoſuit. Et pene omnes Libros Novi, ac Veteris Teſtamenti commentatus eſt.* Hic eſt catalogus Operum Divi Hieronymi à *Petro de Natalib.* concinnatus. Si hæc univerſa genuina ſunt, ingens certo non cumulus, ſed acervus Scriptorum eſſe debuit.

X. Multa omnino Scripta, multosque S. Hieronymi Libros extitiſſe notavi ſupra ex *Spondano*, cujus etiam textum de eorum copia, ex paritate ingentium divitiarum hominis aſſumptum, ad remonſtrandum innumerum numerum Scriptorum Di-

Digitized by Google

vi Hieronymi fuiſſe, itero. Eſtque ſequens: *Adeo, ut de eo (S. Hieronymo) dici plane poſſe videatur, quod jactari ſolet de valde abundante divitiis homine: ita prædivitem fuiſſe, ut numerum neſciat divitiarum* (Scriptorum, Librorum) *ſuorum.* Atque hac de ratione *Petrus Annatus* Indicem Scriptorum S. Hieronymi texere conſtituens, poſt expoſitam ejusdem compendioſiſſimo textu vitam, ait: *Longum foret, tædioque plenum hic minutum recenſere ſingula: congruum tamen, & utile deſignare præcipua.* Ac tandem producit catalogum ſequentem, diſtinguens eundem in Scripta Genuina, & Scripta Suppoſititia. Primo itaque ponit loco

Genuina, & Indubitata.

XI. 1$^{mo.}$ *Novum Teſtamentum,* quod græcæ fidei reddidit, hoc eſt: à mendis, quæ irrepſerant, purgavit. Et *Vetus Teſtamentum,* poſtulante Damaſo Papa, omnium primus Latinum fecit. Ipſo teſtante, & in Catalogo *de Scriptorib. Eccleſiaſt.* dicente: *Novum Teſtamentum græcæ fidei reddidi, & vetus juxta hebraicum transtuli.*

2$^{do.}$ *Epiſtolæ,* quas ad diverſos diverſas miſit, in quibus varias, à variis propoſitas quæſtiones explicuit: quarum aliæ ſunt hortatoriæ, vel laudatoriæ, vel funebres, quæ habentur in *Tomo 1.* (NB. *Annatus* hic intelligit *Tomos* editionis Pariſienſis) Aliæ *Polemicæ,* quæ ad hæreſes, calumniasque refellendas pertinent; præſertim contra *Helvidium, Jovinianum, Montanum, Luciferianos, Pelagianos, Origeniſtas, Joannem Hieroſolymitanum,* & *Rufinum.* Quæ habentur in *Tomo 2.* Aliæ denique, quæ ſunt Divinæ Scripturæ explanatoriæ, ſeu quæ ad Divinæ Scripturæ expoſitionem pertinent, vel quæſtionibus de Divina Scriptura motis reſpondent, & quæ habentur in *Tomo 3.*

3$^{tio.}$ *Commentaria,* quæ edidit varia, & egregia, in omnes feræ Divinæ Scripturæ Libros, & quæ repeꝛiuntur diſperſa in ſequentibus *Tomis 4. 5. & 6.*

4$^{to.}$ *Vitæ* Sancti *Pauli primi Eremitæ, S. Hilarionis,* & *Malchi monachi* ex *Maronia Syriæ* vico orti.

5$^{to.}$ *Plura Alia* quæ non comparent hodie, præſertim de Hæreſibus Liber unus, quem ſe invenire non potuiſſe doluit olim *S. Auguſtinus,* ut ſuo *de Hæreſibus* Libro teſtatur, ad *Quodvultdeum.*

6$^{to.}$ *Catalogus* de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad Dextrum Prætorio Præfectum, & de quo ipſe Deſiderio ſcribens ait: *Scripſi Librum de Illuſtribus viris, ab Apoſtolis usque ad noſtram ætatem, imitatus Tranquillum, græcumque Apollonium, & poſt catalogum plurimorum, me quoque in calce voluminis, quaſi abortivum, & minimum omnium Chriſtianorum, poſui: ubi mihi neceſſe fuit usque ad decimumquartum annum Theodoſii Principis, quæ ſcripſerim, breviter connotare.*

XII. Inter hæc omnia Sancti Hieronymi Opera reperiuntur contra Hæreticos ſcripta, præſertim iſta, videlicet

1$^{mo.}$ Liber unus contra *Helvidium,* de perpetua Beatæ Mariæ Deiparæ virginitate: quo tam facunde, quam erudite probat Beatam Mariam Deiparam æque poſt, ac ante partum Virginem fuiſſe.

2$^{do.}$ Libri duo in *Jovinianum,* quibus duos *Joviniani* refellit errores: unum videlicet; quo dicebat Virginitatem non præſtare Matrimonio: alterum; quo vere baptizatos in peccatum relabi non poſſe, tenebat.

3tio.

Digitized by Google

3^tio.^ Liber unus adverſus *Vigilantium*, quo acriter confutat miſſum ſibi à *Ripario* Presbytero *Vigilantii* Librum, in quo Martyrum Reliquias nec venerandas eſſe, nec ad eorum Sepulchra in Eccleſiis vigilandum aſſerebat.

4to. Adverſus *Montanum* ad *Marcellam* Epiſtola una, qua rogatus breviter explicat *Marcellæ* eruditiſſimæ fæminæ, qui fuerint errores *Montani*.

5to. *Dialogus Orthodoxi*, & *Luciferiani*. In quo adverſus *Luciferianos*, ſic à *Lucifero Calaritano* in Sardinia Epiſcopo, dictos, per Dialogum diſputans Hieronymus, ſub nomine *Orthodoxi*, aſſerit Epiſcopos, qui cum *Ario* ſenſerant, Epiſcopatu nequaquam dempto, recipiendos eſſe, contra *Luciferum* ipſum, cujus præcipuus erat error, ut doceret: Epiſcopos in Arianam lapſos hæreſim, & redeuntes ſub nulla pœnitentia, vel ſatisfactione recipiendos eſſe, niſi Epiſcopatu depoſito.

6to. Ad *Pammachium* nobilem juvenem Paulinæ, Paulæ, & Textorii filiæ maritum, adverſus Joannis Hieroſolymitani Epiſcopi errores Epiſtola, qua jam monitum ab Epiphanio Joannem Hieroſolymitanum, nè errores Origenis ſequeretur, & nihilominus octo præcipuas ejus faventem hæreſes, eum aperte reprehendit, & convincit.

7mo. *Pammachio*, & *Oceano* Epiſtola altera, qua monitus, & rogatus ab his duobus amicis, purgat ſe ab omni ſuſpicione Origeniſmi, ſibi per Rufinum imputati, ſive impoſiti in Præfatione Verſionis Librorum Periarchon Origenis, qua Rufinus Origenem, ita ab imputatis purgat, ut eum catholicum eſſe, & Hieronymum Origeniſtam oſtendat: quas ut diluat calumnias, & ſuſpiciones Hieronymus, errores Origenis prodit, & Rufini verſionem, ejusque pro Origene defenſionem arguit.

8vo. Ad *Pammachium*, & *Marcellam*, adverſus Rufinum Epiſtola altera, ſive Apologia in tres Libros diviſa, in quibus eadem ſibi objecta crimina diluit, & Rufini Invectivam, ſub nomine *Apologiæ*, *Anaſtaſio* Papæ miſſam refellit.

9no. Ad *Cteſiphontem* Epiſtola una, qua rogatu *Cteſiphontis Pelagii* Dogmata refellere incipiens, promittit ſe fuſius id impleturum, cum per otium licebit.

10mo. *Dialogorum* adverſus Pelagium Libri tres, quibus ut *Cteſiphonti* promiſerat, *Pelagii* fuſius refellit errores.

Nullum dubium habeo, quin Petrus Annatus, quemadmodum Congregationis Doctrinæ Chriſtianæ Præpoſitus Generalis, ita veritatis Chriſtianæ aſſertor ſpecialis, in hoc ſuo Operum Sancti Hieronymi Indice, ſeu Catalogo ſub præcipuorum, quæ producere in Prologo ejusdem indicis decreverat, nomenclatura, minora quoque ſubintellexiſſet. Sed quia non judicarem inter minora recenſeri debere Martyrologium Euſebii Cæſarienſis, quod S. Hieronymus ex Græco in Latinum vertit, illudque pro faciliori Eccleſiarum uſu (ut *Baronius* in Præcapitulationib. Martyrologii *cap. 6.* notat) compendiavit. Hoc itaque S. Hieronymi opus merito inter præcipua numerandum, utpote omni die in choro, inque Refectorio Communitatum Eccleſiaſticarum, Religioſarum, & Sæcularium uſitatiſſimum, præcedenti laudati Annati catalogo adjungendum cenſui.

Suppoſititia, vel Dubia.

XIII. 1mo. *Traditiones*, ſeu *Quæſtiones Hebraicæ* in Libros Regum, &

Digitized by Google

Paralipomenon, quæ habentur in *Tomo 3.* non videntur eſſe S. Hieronymi, cum ipſemet S. Hieronymus in Catalogo de Scriptorib. Eccleſiaſticis ſua omnia recenſeat Scripta, etiam Quæſtiones Hebraicas in Geneſim, de iſtis tamen nihil dicat. Sed de hoc NB. dicta ex *Spondano* de non recenſitis ab Hieronymo omnibus ſuis Scriptis.

2do. *Commentaria in Lamentationem S. Jeremiæ* ad *Euſebium*, quæ in *Tom. 4.* reperiuntur, non Hieronymi, ſed Rabani eſſe creduntur, cum inter Opera Rabani inveniantur, & legantur in illis ſententiæ nonnullæ à *Gregorio Magno*, Hieronymo longe poſteriore, collectæ.

3tio. *Commentaria in Pſalmos* inſerta *Tomo 7.* Sancti Hieronymi eſſe putat *Bellarminus*, & ſolum ab aliquo Authore, Hieronymo poſteriore, adaucta, & interpolata. Sed Hieronymi eſſe abſolute negant alii. *Primò:* Quia in illis plura docet Author Sancto Hieronymo contraria: nam in iis v. g. dicit Author, Pſalmum 89. *Moyſis* non eſſe, & tamen *Moyſis* eſſe contendit S. Hieronymus. *Secundò:* In illis Author in Pſalmo 16. laudat *Eucherium*, Sancto Hieronymo longe poſteriorem. *Tertiò:* Quia ſtylus eorum non ſapit Hieronymum.

4to. *Commentaria in Job*, ad *Vecterium*, quæ in *Tom. 8.* inſeruntur, non Hieronymi, ſed Bedæ eſſe contendit Bellarminus; ex eo, quod Vecterius ille longe poſt Hieronymum, & tempore *Bedæ Anglicani*, Anglicanæ Epiſcopus fuiſſet Eccleſiæ.

5to. *Commentaria in omnes Pauli Epiſtolas* ejusdem *Tom. 8.* non Sancti Hieronymi, ſed Pelagii, vel Pelagiani hominis eſſe colligunt eruditi, ex eo, quod Pelagiana Dogmata contineant plura, & dicat S. Auguſtinus de Peccatorum meritis, & remiſſione *lib. 3.* ſe legiſſe Brevia Pelagii Commentaria in omnes Pauli Epiſtolas.

6ta. *Plurima*, quæ in *Tomo* 9. repeçiuntur, non Sancti Hieronymi, ſed aliorum eſſe indicant Tituli.

7mo. *Plurimas* etiam *Epiſtolas*, quales ſunt ad Demetriadem, ad Geruntii filias, ad Amicum, ad Deſiderium; immo & Symbolum ad Damaſum, quod incipit: *Credimus*, non *Hieronymi*, ſed Pelagii eſſe, opinantur eruditi.

Indicem hunc tam genuinorum, quam dubiorum, ſeu Suppoſititiorum S. Hieronymi Operum à *Petro Annato* productum, ſi bene, & accurate benevolus examinaverit Lector, pauca admodum deprehendet contra catalogum eorundem Operum *Petri de Natalib.* Sed ne alterutri horum, prouti neque aliis celebribus hac de re Scriptoribus fidem derogare videar, absque ſcrupulo ſingula laudatiſſimi Sancti Doctoris Opera, quæ in Novem Tomis editionis Pariſienſis impreſſa refert ſæpefatus Annatus, utpote ab Univerſitate Pariſienſi, ex perſonis eruditiſſimis Eccleſiaſticis, & Religioſis adunata, atque Romano-Catholicæ fidei addictiſſima, reviſa, & approbata legi poſſe arbitror, pro eruditione non tam temporali, quam Spirituali, quam & S. Hieronymum in cunctis ſuis Scriptis unice reſpexiſſe in præcedentibus retuli.

CAPUT XXIV.

Sancti Hieronymi pius Obitus, honorifica Sepultura, & decrepita Ætas.

I. CUm jam Sanctiſſimus Doctor glorioſæ curſum vitæ ſuæ conſummari animadvertiſſet, poſtquam ſuarum virtutum, & doctrinæ ra-

radiis mundum colluſtraſſet, Eccleſiam inæſtimabili Sacræ Scripturæ theſauro locupletaſſet, Stygii draconis caput contriviſſet, tartareas hæreticorum belluas domuiſſet, deque omnibus, qui vel his, vel ſuis eum vitiis oppugnaverant, triumphaſſet; pios catholicos viam perfectionis, qua tenderetur ad cœlum, docuiſſet; jamque ſenili ætate affectus, laboribus, ſtudiis, pœnitentiæque operibus confectus fuiſſet, adeo, ut neque ſe, utpote ad decrepitam illam, & ultimam propemodum jam deveniens ætatem, lecto movere poſſet, niſi penſilis è lectica funiculi adminiculo attolleretur, febri correptus, intellexit affulſiſſe diem, quo carcere mortalitatis educeretur, & ad beatam ſublevaretur æternitatem, quemadmodum ardentiſſimis omnino votis ſemper exoptarat. Nihil tamen adhuc operæ à ſtudiis remittens, non minus ad orandum alacris, quam ad legendum promptiſſimus erat. Atque eo tum ſperantem Hieronymum in morte ſua, *Cornel. à Lap.* Comment. in *Proverbia Salomonis cap. 14. ✠. 33.* exclamaſſe dicit ſequentes voces: *Hei mihi Domine, quia incolatus meus prolongatus eſt: Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te DEUS.*

II. Mirum erat in corpore jejuniis, & ætate conſumpto tantum adhuc Spiritus, tantum vigere fortitudinis. Quod corpori deerat, ſupplebat animus, & Sacrarum rerum meditatio mentem quotidie recreabat. Videres hominem à corporis vinculis abſolutum, veluti avem quandam à nexibus expeditam nihil aliud niſi cœlum ſpectare, ac petere; & quanto magis morti appropinquabat, tanto plus in eo ſpiritûs excitari, ita, ut mortem demigrationem quandam à terrenis ad cœleſtia, à caducis ad æterna, non naturæ diſſolutionem in eo crederes. Languebat quidem membris, ſed animus vigebat, & in corpore jamjam caſuro, mens ſemper cœleſtia cogitans, excitabatur, ſed cito tamquam corporeum onus depoſiturus, alacrius ad finem tendebat. Incredibile memoratu eſt, quæ lætitia animo ipſius inceſſerit, quos tunc jubilos, quos plauſus dederit; & quamvis omnis ejus vita nihil aliud fuerit, quam jugis pœnitentia, aſſidua meditatio, & continua ad mortem præparatio; nihilominus denuo ad confligendum cum infernali beſtia, quam jam toties vicerat, ſeſe præparabat.

III. Adveniente tandem diu deſiderata extrema die, Confeſſione peracta peccatorum, Sacrum Chriſti corpus ſibi pro viatico dari petiit: illud vero ſumpturus humi ſe collocari juſſit, & ſacco, quo induebatur, operiri; tum genibus provolutus lachrymas fudit, ac pectus pugno percutiens Sacratiſſimum Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini reverenter ſumpſit, geſtu, habituque ſe hoc indignum conteſtans, illud tamen ſibi neceſſarium ſumendo, docens, innuensque neminem Chriſtianorum, eſto Sanctiſſimam egerit vitam, abſque his Sacris remediis, moribundis apprime neceſſariis, de hac vita migrare debere. Convocatis dein ſuis monachis, & diſcipulis, eos, prouti & alias perſonas ſibi devotas, & obſequentes, quæ morienti præſentes multis lachrymis irriguæ, & certatim, ut decedentem ſpectarent, confluxerant, læto, & alacri vultu conſolatus eſt (ut *Euſebius* refert) his verbis: *Ceſſet mœror, luctus abeat, ſit omnium gentium una vox: Quoniam ecce tempus acceptabile, ecce dies jubilationis, & lætitiæ præ omnibus diebus vitæ meæ; in quo fidelis Dominus in verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis aperit manum ſuam, & meam exulem animam hucusque in carcere mortis hujus, ob reatum mei Genitoris Adæ detentam, revocet ad ſupernam patriam, recuperatam filii ſui ſan-*

guine pretioſo. Quibus dictis, cohortatus eſt omnes ſibi adſtantes, ſignanter diſcipulos ſuos ut in amore DEI, ejusdemque ſervitio, ac mutua perſeverarent charitate: humilitati, patientiæ, aliisque virtutibus inhærendo ſtuderent, ſtudendoque inhærerent. Compoſitis dein in modum Crucis manibus Canticum Simeonis *Nunc dimittis Servum tuum Domine:* præoravit. Tunc cunctis, qui aderant, cernentibus lux cœlitus inſtar ſolis ad horam agonis ibi refulſit, in qua luce viſi ſunt Angeli diſcurrere, voxque de cœlo lapſa audita eſt, dicens: *Veni dilecte mi, tempus eſt, ut mercedem accipias.* Ad quam Hieronymus reſpondens, ajebat: *Ecce ad te venio pie JEſu, ſuſcipe me, quem tuo recuperaſti ſanguine.* Et mox luce diſparente, anima quoque Hieronymi carne ſoluta aſcendit ad cœlos æterna fruitura beatitudine.

IV. Exanime corpus divinum, eumque fragrantiſſimum, omnia unguenta ſuavitate vincentem ſpirare cœpit odorem, ut omnis miraretur ætas. Eadem hora diverſis in locis viſionibus quorundam, ad quantam Hieronymus beatitudinem translatus ſit, liquido patuit. Nam Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus animam ejus Angelicis manibus geſtatam cœlum verſus tendere conſpexit: eodem die Sancta hæc anima, miro radians fulgore, Auguſtino Hippone apparuit: Turoni etiam monachi duo lucentem globum tranſire per aëra, & inde dulciter canentium choros audiri, dum admirarentur, intellexerunt Hieronymi animam, tunc apud Bethlehem defuncti, ab Angelis ad Paradyſi quietem ferri (ſed de his *cap. ſeq.* uberius) & hoc quidem pro laboribus, quibus ipſe in vita conſtanter, & indefeſſe vacabat, DEI laudibus, & hominum utilitati intentus. Nos ejus humilitatem ſaltem in moriendo imitemur, quandoquidem tantam in vivendo ſanctitatem aſſequi non meremur. Obiit autem pridie Kalendas Octobris A.C. 420. juxta *Proſperi* Chronicon, & *Baronii* Annales.

V. Corpus S. Hieronymi cilicino Sacco, quo vivus utebatur, ut ipſe mandaverat, involutum, concurrentibus undique piis chriſtianis utriusque ſexus, prouti & Sacerdotibus Eccleſiaſticis, ac Religioſis ſolemni quidem pompa, ſed non ſine cunctorum lachrymis in Bethlehem ſepulchro, quod ſibi ipſe in ore ſpeluncæ ad Sacellum, in quo fuit Præſepe Verbi Incarnati, conſtruxerat, Exequiis ex Chriſtianæ Religionis more antea celebratis, illatum eſt, in quo trecentis quaſi annis quievit. Peractis inferiis ne quid pius diſcipulus ejus *Euſebius* ex inteſtati bonis non poſſideret, tunicam ejus ſacceam ſibi vendicavit, honorique habuit, tactu ejus valetudinarios curans, & ad vitam mortuos revocans. Cujus, quæſo, Regis, aut Principis auro, gemmisque refulgens, aut cocco, purpuraque rubens veſtimentum tantæ unquam virtutis fuit, quantæ ſancti hujus ſaccus iſte? Ita DEUS fidelium ex ſanctis operibus merita in viliſſimo etiam amictu æſtimanda, & veneranda eſſe demonſtrat. Fuit S. Hieronymus corpore parvus, ſed animo celſus atteſtante *Ribadeneira in vita ejusd.* Quod perpendens *Cornel. à Lap.* Commentario in *Zachariæ c.4. ℣. 10.* inquit: *Hâc namque de cauſa DEUS eximios viros, quos ad magna deſtinabat, corpore parvos formavit, ut ex parvitate eos ſemper humilitatis admoneret.* Rationi huic ſubjungit exempla, dicitque Sanctum Chryſoſtomum corporea ſpecie, & ſtatura fuiſſe parvum: ex *Mœneis Græcorum* apud *Raderum* in Viridario Sanctor. *die 10. Januarii.* *Sanctum Gregorium Nazianzenum* ſtaturæ mediocris, gratæque magis brevitatis; ex iisdem *Mœneis.* *Sanctum Paulum* tricubitalem fuiſſe aſſerit, ex *S. Chriſoſtomo.*

San-

Digitized by Google

Sanctum Conſtantium Manſionarium ex parvitate corporis ſui documentum ſumpſiſſe humilitatis, & virtutis adeo illuſtris, ut miracula patraret, tradit ex *S. Gregorii* Libro Dialogor. *cap.5.* Et plures ſimiles magni nominis, & ſanctitatis viros in medium producit citatus *Cornel. à Lap.* nobis ſufficit ex his aliquos recenſuiſſe.

VI. Quot natus annos deceſſerit Hieronymus? incertum eſt. Cardinalis namque *Baronius* attribuit ei annos octo, & ſeptuaginta, quem ſequitur *Lipeolius*. Poſt hos *Joſephus de Sequenza* in vita S. Hieronymi, quam ipſe conſcripſit, dicit eum fuiſſe annorum unius, & octuaginta. *Franciſcus Glavinich*, pariter vita ejusdem S. Doctoris à ſe concinnata ponit annos ætatis ejus ſex & octuaginta. Plures tamen ſunt, qui eum exiſtimant habuiſſe annos unum, & nonaginta. E quibus unus eſt Proſper, Sancto Hieronymo ſuppar, & Coëtaneus, in ſuo Chronico. Hunc ſequuntur *Graveſon* in Hiſtoria Eccleſiaſtica. *Petrus Annatus* in Apparatu ad Theologiam Poſitivam, & *Philippus Brietius* in Annalibus Mundi. Harum ſententiarum diverſitas naſcitur exinde, quod non conſtet diſtincte, quo anno natus ſit hic Sanctus vir, ſed ſciatur tantum eum A. C. 363, quo *Julianus* Apoſtata adverſus Perſas præliabatur, puerum fuiſſe, & Grammaticæ operam navaſſe, ut ipſemet fatetur. Quod autem grandævam attigerit ſenectutem, teſtatur S. Auguſtinus, quem S. Hieronymus vocat dignitate Patrem, quod eſſet Epiſcopus, & ætate filium, quod eſſet multo natu minor: ſi igitur S. Hieronymus mortuus fuiſſet anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo octavo, ut vult *Baronius*, id eſt A. C. 420. Sanctus Auguſtinus hoc anno fuiſſet ſenex annis ſexaginta ſex, quia defunctus eſt anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſexto, ſecundum quem computum S. Hieronymus nonniſi duodecim annis S. *Auguſtinum* in ætate ſuperaſſet, qui anni nimis pauci viderentur ad eum loquendi modum, quo hi Sancti ad invicem in Epiſtolis ſuis utebantur.

VII. Quidam *Anonymus* ſcribit S. Hieronymum in obitu ſuo annorum 98. extitiſſe, cui conſentit quidam, pariter *incognitus* antiquus egregius *Scriptor* in Sexta Mundi ætate *fol. 135.* editus A. C. 1493. dicens: *Eſt autem mortuus apud Bethlehem Paleſtinæ, temporibus Honorii, & Theodoſii junioris, expletis 98. annis vitæ ſuæ.* Hoc confirmat Martyrologium quoddam antiquum, ſub titulo *Viola Sanctorum* A. C. 1499. excuſum Authore incerto: *Aliqui* putant eſſe *Alberti Magni*, in quo hæc leguntur: *Poſt hæc autem in ore ſpeluncæ, ubi Dominus jacuit, monumentum ſibi conſtruxit, ubi expletis 98. annis, & 6. menſibus ætatis ſuæ, virgo permanens, ſepultus fuit, circa A. D. 400.* Aliam *A. R. P. Nicolaus Benger* Ordinis noſtri in Provincia Croato-Slavonica ſicut Theologica, ita Hiſtorica eruditione clariſſimus, vitæ S. Hieronymi adſtruit Chronologiam mihi ſcripto communicatam. In qua ſic diſſerit: „ Si S. Hieronymus „ dicatur natus A. C. 329. (in quem „ incidit annus 16. *Sylveſtri* Papæ) „ uti ponunt, *Alphonſus Ciacconius*, & „ *Petrus Annatus*, Aliique ætatem ejus „ producentes ad Annum 91. difficul- „ tates conſiderandæ ſunt. *Primò:* „ Communiter dicitur S. Hierony- „ mus factus Presbyter circa annum „ ætatis 30. à *Paulino* Epiſcopo An- „ tiocheno, ideoque hoc factum fuiſſet „ ad A. C. 359. At obſtat, quia *Pau-* „ *linus* tardius, videlicet A. C. 362. „ ordinatus eſt Epiſcopus Antioche- „ nus, ex *Baronio*, & *Biſciola*. *Se-* „ *cundo:* S. Hieronymus ante ſu- „ ſceptum Presbyteratum conſuluit „ Papam *Damaſum*, cui Epiſcopo „ communicare deberet in *Syria Schiſ-* „ *mate* diviſa? Ex *Baronio* ad A. C.

 „ 359.

„359. & *Mariano Victorio.* At *Da-* „*maſus* nondum fuit Pontifex ad A.C. „359. ſed primo ad A. C. 367. electus „eſt. Ex *Baronio, Curio, & Curiolano.* „*Tertio:* S. Hieronymus ſequenti „anno poſt ſuſceptum Sacerdotium „venit Conſtantinopolim ad *Grego-* „*rium Nazianzenum*, conſequenter „id debuiſſet accidiſſe A. C. 360. At „eſſe nequit, ſiquidem *S. Gregorius* „*Nazianzenus* primo ad A. C. 378. „ſuſcepit curam Eccleſiæ Conſtanti- „nopolitanæ ex *Baronio*, & *Biſciola.* „*Quarto:* S. Hieronymus dicitur „Cardinalis factus à *Damaſo* anno æ- „tatis 39. ex *Ciacconio*, adeoque circa „A. C. 368. At obſtat, quia primo „ad A. C. 382. fuit Romam evocatus „à *Damaſo*, ex *Baronio*, & *Biſciola.* „Videtur itaque verior Chronologia „Cardinalis *Baronii:* Quod S. Hiero- „nymus natus ſit A. C. 342. cui ac- „cedit *Incboffer* in Annal. Eccl. Hung. „ponens natum A. C. 341. Item „*P. Szentivanii* in Diſſert. Paralip. „*Cat*, 75. Presbyter à *Paulino* Epiſco- „po Antiocheno ordinatus A. C. 378. „ætatis ſuæ 36. Romam ad Conci- „lium tempore *Damaſi* Papæ venit „A. C. 382. ætatis ſuæ 40. Mortuus „A. C. 420. ætatis ſuæ 78. „

VIII. Inter hos Authores dirimere videtur diſceptationem *Spondanus*, qui ad A. C. 372. in opinionem *Baronii* ſequentia notat: „Inter illos, „qui de S. Hieronymi ætate egerunt, „*Proſper* eſt in Chronico, ubi eum „duodecimo *Honorii* anno deceſſiſſe „ponit, ætatis ſuæ nonageſimo pri- „mo: ſed numerat ipſe duodecimum „*Honorii* annum ab obitu *Arcadii* fra- „tris ipſius, ut plane videre ibi eſt: „qui quidem duodecimus annus ſic „computatus concurrit cum vigeſi- „mo ſexto ejusdem *Honorii* anno, ab „eo tempore, quo primum cœpit „regnare poſt obitum patris ſui: „illeque vigeſimus ſextus eſt omni- „no ille ipſe quadringenteſimus vige- „ſimus Chriſti, quo Hieronymum „obiiſſe conſentit *Baronius.* Quod „autem non adeo rejicienda videatur „ſententia *Proſperi*, de nonaginta & „uno annis ætatis Hieronymi, pro- „bare nititur contra *Baronyum*, *Ar-* „*noldus Pont.* in Notis ad *Proſperum*, „præſertim cum apud *Marcellinum* „*Comitem* legamus *Hieronymum* ad- „modum ſenem vitæ finem feciſſe, „& apud *Auguſtinum lib.* 1. contra *Ju-* „*lianum cap.* 7. usque ad decrepitam „ætatem vixiſſe, quæ non ita facile „de homine ſeptuaginta octo anno- „rum quis dixerit, cum & moderna „tempeſtate ſeptuagenarii robuſtiſ- „ſimi reperiantur. „ Sed controverſiam hanc neque ad imitationem Sancti viri conducentem, neque ad ſcopum præfixum collimantem, iis, qui hac de re diſputare volunt, decidendam relinquo, atque ad reſidua S. Hieronymi majoris momenti tranſitum facio.

CAPUT XXV.

Sancti Hieronymi ſancta Vita, & pius Obitus Miraculis comprobantur.

I. POſtquam exanime Sancti Hieronymi corpus Chriſtiano more humatum fuiſſet, ad comprobandam ejus Sanctitatem, & vitæ innocentiam, atque ad ſtabiliendam fidem poſterorum, DEUS, qui magnus, & mirabilis eſt in ſanctis ſuis, ad ſacrum illud pignus miracula addidit, cujus attactu varii, à variis morborum generibus liberati fuere. Nam quidam à nativitate cæcus tangens corpus Sancti viri, mox benefi-

cium

Digitized by Google

cium viſus obtinuit: alter juvenis ſurdus, & mutus, loquelam, auditumque perfecte recepit: dæmones etiam ab obſeſſis clamantes exibant: item hæreticus quidam blasphæmo ore effutiens; Hieronymi corpus dignum fore incendio, protinus divino judicio in ligni ſpeciem mutatus, atque cunctis cernentibus igne cœlitus delapſo ſuccenſus, combuſtus, & in cineres redactus eſt; quo viſo, magna turba hæreticorum fidem Catholico-Romanam ſecuta eſt. Hæc *Petrus de Natalib.* in Catalogo Sanctor. *lib. 8. cap. 132.* dicens: *Alia quoque ſigna, & Miracula ſtupenda, ac innumera per Sanctum ſuum DEUS operari dignatus eſt, quæ in Epiſtolis Euſebii, Auguſtini, & Cyrilli leguntur.*

II. Citatas has *Euſebii*, *Auguſtini*, & *Cyrilli* Epiſtolas *Baronius* ad A. C. 420. ſpurias eſſe dicit, & confictas, adeoque explodendas. Sed quia plures graviſſimæ notæ Scriptores, uti eſt *Petrus de Natalib.* in Catalogo Sanctor. *Marcus Marulus* in Palæſtra Chriſtiana, his Epiſtolis uſi ſunt ad deſcribenda non tantum miracula, quæ ad corpus S. Hieronymi acciderunt, verum etiam plura acta ipſam vitam ejusdem Sancti Doctoris concernentia, ex quibus ſaluberrimas doctrinas pro Chriſtiana perfectione aſſequenda eruerunt legendasque propoſuerunt. Ideo non absque ratione præattactas Epiſtolas huic operi annectere placuit, quippe, quas unius *Baronii* Authoritas non videtur ſufficienter ſua evacuare virtute. Præterea ſi *Auguſtinus Oldoinus* in Additionibus ad *Ciacconium* (quem *cap. 10.* de Cardinalatu S. Hieronymi citavi) multum teſtimonio *Cyrilli*, & *Euſebii* defert, neque eos, utpote qui *Hieronymum* noverunt, ſecumque familiariter egerunt, erraſſe, aut mentitos eſſe, cæteroquin in re grævi, aſſerit: non apparet ratio, cur horum eruditiſſimorum virorum ſcriptæ Epiſtolæ explodi deberent, relationibusque earum fides, ad minus pia adhibere nequiret? præſertim cum hiſce nihil contra fidem orthodoxam, nihilque contra bonos mores agatur, immo animi lectorum, vel legi audientium ad majorem venerationem omnipotentiæ DEI, & Sancti Hieronymi cultum accendantur. Dum *Petrus Ribadeneira* vitam *S. Georgii* Martyris, & Militis ſcribere intendiſſet, impegit probabiliter ad Notas Cardinalis *Baronii* in *Martyrologium Romanum* pro *die 23. Aprilis*. Ubi idem *Baronius*, pro accurati ſui examinis diligentia, longa diſſertatione agens de vita, & martyrio ejusdem Sancti advertit, ejus res geſtas pluribus fabellis aſperſas, obſcuratasque fuiſſe; atque ideo cenſura *Gelaſii* Papæ in *Decreto* de *Libris apocryphis*, apud *Gratianum Diſt. 15.* improbatas, atque rejectas aſſerit, hanc adeoque etiam ob cauſam nullas Breviario Romano à *Pio V.* reformato de *S. Georgio* ſingulares inſertas eſſe lectiones, nec ullam rerum ab eo geſtarum fieri mentionem conſueviſſe, quod nulla eorum, quæ exſtant, veritas conſtet. Hinc *Ribadeneira* decreverat nihil de *S. Georgio* ſcribere, ſed cum aliqua apud *Lipomanum*, & *Surium* de actis *S. Georgii* reperiſſet, horum animatus authoritate, ipſe etiam vitam *S. Georgii* deſcripſit, quæ habetur Operum ejusdem, quæ *Flos Sanctorum* intitulantur, *Tomo 1. die 23. Aprilis* præmittens eidem in Prologo ſequentem Paragraphum: *Quamobrem decretum mihi fuerat vitam S. Georgii prorſus omittere, ne viderer à Breviario Romano diſcedere, & aliquid in medium de Sanctis proferre, quod ambiguum incertumque cenſeretur. Poſtea tamen viſum fuit Lipomani, Suriique virorum plane graviſſimorum, deque Catholica Eccleſia optime meritorum fidere authoritati. Seligam igitur è rebus à S. Georgio geſtis ea, quæ certiora, & formandis Chriſtianorum moribus utiliora judicavero.* Item idem *Petrus Ribadeneira* in vita SS. Apoſtolorum Simonis, & Judæ,

Digitized by Google

de *Libris Apocryphis* ſequentia notat:
„ In quadam vita (quæ nomine *Abdiæ*
„ *Babylonii* circumfertur) horum A-
„ poſtolorum (quæque eadem eſt,
„ quam probat Antoninus Archi-Epi-
„ ſcopus Florentinus, & Epiſcopus
„ Equilinus *part. 1. Tit. 6. cap. 17.*
„ Ac *Joachimus Perionius* Monachus
„ S. Benedicti, in vita SS. Apoſt. Si-
„ monis, & Judæ, aliique Authores)
„ quædam recenſentur, quæ (quam-
„ vis Liber ille Apocryphus appel-
„ letur) vera tamen eſſe poſſunt,
„ Nam quamvis Liber aliquis Apo-
„ cryphus appelletur (qualis & hic
„ eſt) nihil eſt aliud, quam quod non
„ ſit indubiæ veritatis, non tamen
„ ſequitur, quod omnia, quæ conti-
„ nentur in eo libro, falſa ſint. Nam
„ quovis in libro, quamvis Apo-
„ crypho, vera quædam poſſunt re-
„ periri, & fortaſſe talia, quæ ho-
„ rum Apoſtolorum vita continen-
„ tur, quam ſicut diximus *Abdias*
„ conſcripſit. Atque hæc operæ pre-
„ tium recenſere, quod talia ſint, quæ
„ de illis communiter prædicantur. „
Ex quibus *Ribadeneiræ* notatis inferre licebit eadem de Epiſtolis *Euſebii*, *Auguſtini*, & *Cyrilli*, in quibus (quamvis forte *Apocryphis* (plura de S. Hieronymi miraculis leguntur, vera tamen eſſe poſſunt, cum communiter hæc ab Authoribus, & quidem celebrioribus, à multis jam ſæculis referuntur, & deprædicantur.

III. Verum quidem eſt, quod Epiſtolam de apparitionibus, & miraculis *S. Hieronymi* ſcriptam à Cyrillo Hieroſolymitano Epiſcopo ad S. Auguſtinum reſpuat Baronius: verum quoque eſt, quod in Libro Epiſtolarum S. Auguſtini Lugduni impreſſo, quidam Anonymus earundem Epiſtolarum collector, ſeu editor, de eadem Epiſtola Cyrilli, & Auguſtini ad *Cyrillum pag.* mihi *1010.* in margine hanc ponat Notam: *Epiſtolam hanc non credo eſſe Cyrilli, ut nec præcedentem Auguſtini.* Unde omnino omnia de apparitionibus, & miraculis S. Hieronymi dubia Lectori benevolo apparebunt. Interim hæc conciliari poſſe judico ſequenti lucubratiuncula. *Baronius* in *Notis* ad *Martyrologium Romanum* pro *die 9. Maji*, dicit *S. Cyrillum* Epiſcopum Hieroſolymitanum ante S. Hieronymum obiiſſe; idque probat ex ipſius S. Hieronymi authoritate, qui ſcribit S. Cyrillum ad octavum duntaxat *Theodoſii* Imperatoris annum, qui fuit A. C. 386. perveniſſe, cui adhæret etiam *Brietius* Annalium Mundi *Lib. 4. c. 9.* Hieronymus autem vixit poſt *Cyrillum* annis triginta quatuor, mortuus namque eſt, juxta *Baronium*, & *Brietium* A. C. 420. *Cyrillo* in Epiſcopatu Hieroſolymitano ſucceſſit *Joannes*, quo cum S. Hieronymus multum ad agendum habuit, utpote *Origeniſtarum* fautore. Hic *Joannes* juxta *Brietium* obiit A. C. 416. nactus Succeſſorem, ut idem *Brietius* notat, non *Paulinum*, ut vult *Nicephorus in Chronico*, non *Cyrillum*, ut alii referunt, ſed *Prailium*, quem & ſequenti anno ad Romanum Pontificem litteras miſiſſe ſcribit, ex quibus & fides, & nomen ejus dignoſcitur. *Prailii* obitus non ſignatur, quod autem huic ſucceſſerit *Juvenalis*, ex eo colligitur, quod hic *Concilio Epheſino* A. C. 440. celebrato, ut Epiſcopus Hieroſolymitanus interfuerit. Cum igitur nonniſi de nomine Epiſcopi Hieroſolymitani hic in dignoſcendis Epiſtolis agi videatur, potuerunt (in caſu quo *Joanni* non *Cyrillus*, ut quidam Scriptores ex relatione *Brietii* aſſerunt, ſed *Prailius* ſucceſſiſſet) Collectores Epiſtolarum pro *Prailio*, *Cyrillum*, cum parum hæc nomina inter ſe differant, per inadvertentiam vel ſuam, vel ſuorum Amanuenſium apponere; vel vero ſequentes illos Authores, qui *Joanni* Epiſcopo Hieroſolymitano ſucceſſorem ponunt *Cyrillum*, pariformiter loco *Prailii* *Cyrillum* nominare. Et eſto ipſe *Prailius* fuiſſet, probabile eſt ipſum etiam,

&

& Sancto Hieronymo, utpote tam erudito Doctori, ſanctæque famæ viro addictum fuiſſe, & cum *S. Auguſtino* de *Sancti Hieronymi* apparitione, & miraculis correſpondentiam habuiſſe, cum & *orthodoxæ fidei*, & *Romano Pontifici* fidelis extiterit.

IV. Quod ſi cuipiam hæc non placuerit lucubratio, aliam quoque propono. Eodem tempore, quo *S. Hieronymus* vixit in Monaſterio Bethlehemitico, vixit etiam S. Cyrillus Alexandrinus ſanctitate, & eruditione clarus, atque à Neſtorio multum exagitatus; factus Epiſcopus A. C. 412. ut Brietius habet; qui & cum Attico Conſtantinopolitano Præſule S. Chryſoſtomi nomen in Diptyca retulit. Hunc etiam & cum S. Hieronymo, & cum S. Auguſtino correſpondiſſe indubium videtur, ſiquidem horum temporum ſancti viri, ab hæreticis plurimum divexati, unus alterum in materia fidei, ad retundendos ejuſdem oppugnatores conſuluerint, ut *cap. 9.* inſinuatum eſt de *Sanctis Patribus*. Si ergo neque vel Cyrillo, vel Prailio Hieroſolymitano Epiſcopo conceditur Epiſtola de apparitione, & miraculis *S. Hieronymi*, non videtur ratio, cur non poſſet huic Sancto viro Cyrillo Alexandrino attribui, qui longo tempore poſt obitum ejuſdem *S. Hieronymi* vixit, mortuus namque eſt juxta *Brietium* A. C. 444. Neque obſtat, quod in Epiſtola dicatur Hieroſolymitanus, nam & hoc potuit fieri per errorem ex ſupra allata ratione, & ex eo etiam, quod recens adhuc extiterit memoria Sancti illius, & celebris Epiſcopi Hieroſolymitani nomine *Cyrilli*. Deinde *Euſebius* diſcipulus S. Hieronymi, ſcribens ad *Damaſum* Epiſcopum Portuenſem, de obitu, apparitionibus, ac miraculis ſui Sancti Magiſtri, nominat quidem *Cyrillum* Epiſcopum, ſed neque dicit Hieroſolymitanum, neque *Alexandrinum*: conſequenter opinari etiam poſſumus, *Cyrillo Alexandrino* factas fuiſſe apparitiones, eumque Epiſtolam de miraculis ad *Auguſtinum* ſcripſiſſe. Quod autem his omnibus *Sanctus Auguſtinus* Epiſcopus Hipponenſis convixerit, probatur ex *Brietio*, qui eum factum eſſe Epiſcopum ad A. C. 395. mortuum vero ad A. C. 430. notat. Adeoque hic ad minus de apparitione ſibi facta, aliisque admirandis, & magnificis S. Hieronymi virtutibus ſcribere potuit.

V. Sed ſi neque hæc adhuc Epiſtolas præinſinuatas, ad effectum apparitionis, & miracula S. Hieronymi firmandi, ſinceras probant, credendum ad minus exiſtimarem illud, quod in eadem *Cyrilli* Epiſtola, ad *Auguſtinum* de *Euſebio Cremonenſi*, *Sancti Hieronymi* diſcipulo exponitur his verbis: *Nam vir utique Reverendus, & memoriæ oblivioni non danda Euſebius, nobilis Cremonenſis, ejus (Hieronymi) diſcipulus, in quo Magiſtri refulſit ſanctitas, & doctrina, cujus ſapientiam, & probitatem, & excellentiam non ignoras, qui poſt biennium à noſtræ mortalitatis miſeriis ereptus, ſuum prædilectiſſimum Magiſtrum Hieronymum in cœli patriam eſt ſecutus, ut nobis indicant ejus crebra miracula.* Et paulo poſt additum legitur: *Reverendo Patri Damaſo Portuenſi Epiſcopo, & Theodonio Romanorum Senatori ejus fratri, Severo probiſſimo viro, & tibi (Auguſtino) & multis aliis, quas ſingillatim nominare non eget, tunc temporis per ſuas litteras totius ejus obitûs ſeriem intimavit.* Impoſſibile namque videtur, ut tam *Sancti viri*, tam *Sanctus diſcipulus* aliqua memoranda de dilecto ſuo Magiſtro ſubticuiſſet, vel Apocrypha, & non vera memoriæ tradidiſſet. Cum itaque non ſolum dicatur, ſed & probetur genuina eſſe *Euſebii* Epiſtola in *vet. cod. 145.* ad *Damaſum Portuenſem* Epiſcopum ſcripta, ſignum eſt *Auguſtinum* de ſerie obitus *S. Hieronymi* pius ab *Euſebio*, quam ab uno vel altero *Cyrillo*, aut *Prailio* informatum extitiſſe, conſequenter ſi *Cyrillianis* Epiſtolis fides non adhibe-

Digitized by Google

tur, adhiberi poteſt *Euſebianis*, ex quibus forte & *Cyrilliana* compillata fuit, vel etiam accidere potuit, quod ipſa *Euſebiana* ſub nomine *Cyrilli* per inadvertentiam Amanuenſium vulgata extiterit. *Laurentius Beyerling* in Theatro vitæ humanæ *Tom.* 7. ſub tit. *Sanctus*, *ſanctitas*, refert ex *Petro de Natalibus* Hiſtoriam de quadam *Hæreſi Græcorum*, aſſerente: *Quod animæ Beatorum usque ad corporum reaſſumptionem, æternam non percipiant gloriam: nec Animæ damnatorum ſentiant gehennæ pœnam.* Quam Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus cum *Euſebio* diſcipulo B. Hieronymi, miraculo ad ſepulchrum ejusdem S. Doctoris confuderunt, trium juvenum ea nocte in Bethlehem defunctorum reſuſcitatione, & eorum, quæ poſt obitum ſuum in altero mundo vidiſſent enarratione. Item idem *Laurent Beyerling Tom.* 1. ſub tit. *Beatitudo* recenſet ex *Marci Maruli lib.* 16. Epiſcopum Cyrillum, ea hora, qua S. Hieronymus obiit, animam ejus ab Angelis manibus geſtatam cœlum verſus tendere conſpexiſſe. Per conſequens authoritate tam celebrium Scriptorum, & in Eccleſia Catholica conſpicuorum, contra placitum etiam *Baronii*, utpote nihil celebrioris, quam præcitati extiterint, Authoris affirmandum cenſerem: *Cyrillum* Epiſcopum Hieroſolymitanum tempore obitus S. Hieronymi vixiſſe. Referendo me tamen ad ſuprà dicta *Num.* 3. de Cyrillo, & Praiſio, nomine quaſi affinibus, & *N* 4. de S. Cyrillo Epiſcopo Alexandrino ne Eminentiſſimo *Baronio*, quemadmodum Dignitate Cardinalitia purpurato, ita Authori Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ approbato, præjudicare videar.

VI. His pro vilis ingenii poſſe aliquantiſper dilucidatis, ad imitationem *Ribadeneiræ* authoritate ſupracitatorum optimæ notæ Scriptorum fultus, aliqua ex iis, quæ Cyrillus (ita ipſum jam propter Epiſtolam, quæ ejus nomine circumfertur, appellare placet) Epiſcopus Hieroſolymitanus (cui ſe Sanctus Hieronymus, ut *cap. præc.* ex *Petro de Natalib.* inſinuavi, mox poſt mortem videndum præbuit, &, ut ad ſuos pergeret filios, eosque lugentes confortaret, & quæ viderat nuntiaret, mandavit) & *Euſebius Cremonenſis* ejus diſcipulus ad S. Auguſtinum perſcripſerunt, hic referenda judicavi, ex ea etiam potiſſimum cauſa, quod hæc jam toties vulgata, atque in Editionibus Epiſtolarum Hieronymi, & Auguſtini Pariſienſi, Lugdunenſi, & Baſileenſi, paſſimque apud Aſceticos Authores impreſſa legerim. Prius tamen de apparitione S. Hieronymi Sancto Auguſtino facta, merito inter miracula recenſenda, breviter agendum cenſui. Eadem hora, qua deceſſit S. Hieronymus, Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis in ſua cellula exiſtens, dum Tractatum *de viſione beatifica* concinnare vellet, & ſuper hoc Hieronymum conſulendum diſpoſuiſſet, Epiſtolamque ei ſcribere cœpiſſet, ineffabili lumine, cum odorum fragrantia imcomparabili, repleta eſt cella Auguſtini: quo admodum ſtupente, vox de luce inſonuit, quæ ipſum de nimia præſumptione redarguit, eo, quod exiſtens in carne mortali beatitudinem æternam comprehendere cogitaſſet, quod nulli mortalium aliquando poſſibile fuit, vel foret. Cum autem Auguſtinus ab eo quæreret; Quis eſſet? Reſpondit: ſe eſſe *Hieronymi animam*, cui ipſe Epiſtolam ſcribere cœperat mittendam, quæ ipſa hora à carne ſoluta ad cœli gaudia properaret. Cum vero de beata vita quæſiviſſet, & ipſa anima Sancta ad ſingula clarius reſpondiſſet, lux illa diſparuit, neque vox amplius audita fuit, odor tamen pluribus permanſit diebus. Hæc *Petrus de Natalib.* & ipſemet S. Auguſtinus in *vet. cod.* 146. ad Cyrillum.

VII.

VII. Poſt *Divi Hieronymi* obitum hæreſiarcha quidam *Sabinianus*, opuſculum execrandi dogmatis à ſe confectum publicabat, & quo erroribus ſuis majorem adſciſceret authoritatem, ab Hieronymo editum, aſſeverabat. Eum autem falſitatis palam arguebat *Silvanus* Epiſcopus Nazarethanus, propoſita conditione, quod niſi librum illum die craſtino ipſe S. Hieronymus oſtento manifeſto reprobaret, tum ſe pœnam capitalem ſubiturum; ſin econtra, idem ſupplicium pro mendacio *Sabinianus* referret. *Sabinianus* cum tale miraculum nunquam eventurum timeret, ſed magis ſperaret *Sylvani* exitio ſuam ſententiam firmam fore, acceptavit conditionem. Dies præſtituta adeſt, ad Eccleſiam frequens concurrit pacti præſcius populus, ſignum nullum apparet. *Silvanus* ex condicto ad ſupplicium poſcitur, præbet cervicem Præſul, mori pro veritate paratus. Sed præſto illi fuit *S. Hieronymus*, cunctisque cernentibus, tenuit Spiculatoris manum jam ad feriendum erectam. Mox ad hæreticum converſus acerrime illum increpuit doli, & fallaciæ accuſans. Abiit viſio, & majus ſecutum eſt miraculum: *Sabiniani* caput nemine percutiente ab humeris avulſum in terram procidit. Denique qui aderant *Orthodoxi*, pro victoria, quam paulo ante deſperaverant, DEO, & *Divo Hieronymo* gratias egerunt. Aſſeclæ porro *Sabiniani* ad *Silvanum* confugientes, illius fidei ſeſe dedidere, perniciosiſſimusque error (qui jam late ſerpere cœperat) una cum ſuo Authore extinctus eſt. Miraculum hoc legitur apud *S. Augustinum* Epiſtolarum *cap. 4.* item apud *Marcum Marulum* in Palæſtra Chriſtiana *Lib. 2. cap. 11.*

VIII. Paulo ante memoratus *Silvanus* Epiſcopus Nazarethanus, iterum in ſcenam venit, quæ producitur à *S. Augustino loco cit. cap. 5.* Diabolus ex relato prioris miraculi facto commotus, cum *Silvani* integritatem pervertere nequiviſſet, infamia dehoneſtare decrevit, & formam ejus, habitumque aſſimulans, Matronam quandam noctu adiit, atque ad concubitum urgere cœpit. Pudica mulier vim timens domeſticorum opem protinus inclamat: ille latebram ſuam ſub lecto inquirens invenit, ſed, ut volebat, à concurrente familia inventus, verberibusque, & contumeliis affectus extra ædes ejicitur. Interim rerum inſcius *Silvanus*, ubi, manefacto, intellexit ſe apud vulgum diffamari, & pro ſcelere, quod nec cogitabat quidem, jam ad vindictam expoſci, furori cedere ſatius ducens, propere Bethlehemum, *Divo Hieronymo* cauſam ſuam commendaturus, ſe contulit. Sed cum ibi quoque vitæ ſuæ inſidias incurrit, quidam ipſum ferire volentes, verſis mucronibus ſe ipſos ad invicem conſcivere. Poſt hæc cum ad tumulum *Divi Hieronymi* mulier energumena curationis gratia adducta fuiſſet, plurimique eo ſimul ad ſpectandam fœminam dæmoniacam confluxiſſent, apparuit *S. Hieronymus*, & dæmoni, ut ab ea exiens, quibus præſtigiis Nazarethanos adverſus ſuum Epiſcopum Sylvanum ludificaſſet, palam faceret, imperavit. Quo imperio audito, mulier mox ſanatur, & præſente *Silvano*, *Silvanus* alter perſonatus juxta illam (*Diabolus* in forma, & habitu *Silvani*) conſpicitur: qui rem ordine confeſſus diſparuit, & vulgato miraculo ceſſavit innocentis infamia, verſipellisque impoſtoris offuciæ propalatæ magno omnibus tunc ſtupori fuere. De hoc miraculo tractat etiam *Marcus Marulus* in Palæſtra Chriſtiana *Lib. 5. cap. 1.* cui adjungit ſaluberrimam, *De nemine temere judicando*, doctrinam, his verbis: *Quam igitur circumſpectos, quam vigilantes nos eſſe decet, ne quid*

Digitized by Google

male de Sanctis viris, ſed neque de proximis, etiam cum in crimine deprehenſos eſſe credimus, nimis cito affirmemus.

IX. Duobus his tertium etiam non minus miraculoſum adjungitur. Poſt modicum tempus obitus *S. Hieronymi Hæreſis* quædam inſurrexerat, quæ mordicus defendebat: Defunctorum animas nec beatitudinem, nec pœnam ſentire, donec communis reſurrectionis die ſuis jungantur corporibus, hoc cum ipſis corporibus meſſuras, quod ſimul ſeminarunt: *Purgatorium* quoque poſt mortem nullum eſſe. Cumque falſitatis hujus peſtiferæ malignitas invaleſcere cœpiſſet, jamque altius multorum animis hæreret, quam ut verbis evelli poſſet. Miſeratus interitus animarum S. Hieronymus, meritis ſuis obtinuit apud DEUM, quod *Euſebio* diſcipulo ſuo apparuerit, juſſeritque ſaccum ſuum, quo pro indumento uſus fuerat, trium virorum cadaveribus, qui ea nocte obierant, imponi, ut vitæ redditi doceant, quanto errore tenerentur, qui talia aſſererent. Reſuſcitati ergo coram omnibus, qui ad Eccleſiam, ut hoc mirabile ſpectaculum viderent, concurrerant, confitebantur & *Beatorum* præſentem gloriam, & *damnatorum* pœnam, & eorum, qui minus pœnitentiam peregiſſent, *purgamentum*: atque, ut hæc vivis teſtari poſſent, ſe à S. Hieronymo circumductos, & ſic ad vitam redire juſſos affirmabant: rurſum die vigeſimo una cum *Euſebio*, *Divi Hieronymi* diſcipulo deceſſuros, & cum eodem (ſi modo æqualem delictis pœnitentiam egerint) vitæ æternæ præmia conſecuturos. Tanto itaque, & tam evidenti miraculo exploſa, & exſibilata hæreticorum eſt ſententia, illique, qui paulo ante ſubmerſi fuerant, ſtatim reſipiſcentes *Catholicam* amplexi ſunt *fidem*; præſertim cum eos, qui à mortuis ſurrexerant, pœnarum æternarum recordatione indeſinenter, atque inconſolabiliter flere, lamentarique viderent: ac tandem, qua prædixerant die, *Euſebio* moriente, & ipſos iterum mori cernerent, ut etiam ejuſce rei eventu magis conſtaret; quam vera eſſent ea, quæ per illos dicta fuerant. Hoc quoque miraculum reperitur apud *Auguſtinum* Epiſtolarum *cap. 2.*

X. Imminente autem, juxta prænemoratorum trium virorum reviviſcentiam vaticinium, die, quo Venerabilis *Euſebius Cremonenſis*, *S. Hieronymi* diſcipulus migraturum ſe præſciens, tertio ante obitus die languore febrium concuſſus, Magiſtri ſui *Hieronymi* non immemor, ſe nudum ſuper nudam à fratribus fecit deferri terram, ſingulosque exoſculans, benignâ eos conſolatione confortavit, &, ut in ſancto manerent propoſito, commonuit. Deinum ſaccum, quo glorioſus Magiſter ſuus induebatur, apportari curavit, & ſuper ſe poni juſſit; ordinavitque ſe nudum inſtar Sancti ſui Præceptoris, extra Eccleſiam (in qua S. Hieronymi jacebat corpus) ſepeliri. Poſt hæc exomologæſi peccatorum peracta, & ſacra communione accepta, ſe Deo, & Divo Hieronymo commendavit, atque ſic per triduum locutione, temporalique viſione privatus, circumſtantibus fratribus, & Pſalterium recitantibus, jacuit. Die autem mortis, duabus fere horis ante beatæ animæ exitum, cœpit Venerabilis *Euſebius* tam horribiles actus agere, ut circumſtantes monachi maximo percellerentur metu. Nam quandoque transverſis oculis, junctis manibus, facie terribili, diraque voce clamabat: *Non faciam, non faciam: mentiris.* Poſt hæc faciem in terram, quantum poterat, firmans, clamabat: *Adjuvate me fratres, ne peream.* Monachi autem flentes, ac trementes interrogabant eum: *Quid habes Pater?* Quibus ille: *Non videtis* (inquit) *dæmonum agmina, quæ me*

Digitized by Google

me debellare cupiunt, ac ad blaſphemiam inducere conantur. Iterumque actus priores reiterans, ſic ad extrema devenit, fratribus pavidis, ac veluti mortuis, &, quid agerent? neſcientibus. Ad extremam autem horam venienti apparuit *S. Hieronymus* confortans eum; ad cujus adventum perterrita illa dæmonum turba evanuit: Videruntque quidam monachi *S. Hieronymum*, alii autem has voces ab Euſebio prolatas audiebant: *Unde venis Pater? quare tantum moratus es?* Cui, audientibus fratribus, reſpondit *Hieronymus*: *Expecta fili, ne formides, quia te non deſeram, quem tantum diligo.* Qua voce confortatus *Euſebius* brevi decurſu temporis exſpiravit ſanctiſſime, ad cujus corpus etiam fiebant miracula plurima ejus ſanctitatem teſtantia. Ex *Epiſt. Cyrilli* ad *Auguſtinum*, de hoc agit etiam *Marcus Marulus* in Palæſtra Chriſtiana *cap. 10.* qui addit Doctrinale ſequens: *Nemo ex incomperto aliquo, deformique decedentium geſtu animas eorum judicet, ſi vir tam Sanctus ita ſe in morte habuit: ut de illo dubitaretur, niſi, quod contigerat, palam factum fuiſſet.* Caſum hunc deſcribit etiam *Michaël à S. Catharina* in Trino Perfecto *Vol. 1. Tract. 20.* de memoria mortis. *Eruditione 4.*

XI. Quidam in deſerto Ægypti Solitarius, multæ Sanctitatis vir, & olim *Beato Hieronymo* familiariter utens, vidit in quiete animam cujuſdam Epiſcopi *Anconitani*, cum ante Divinæ Majeſtatis tribunal ſiſteretur, ob vitæ luxum, atque delicias ad æternam pœnam deſtinari, animam vero *Theodoſii* Senatoris, quod *Beatum Hieronymum* magno ſemper honore coluiſſet, ad purgatorii duntaxat tormenta deducendam decerni. Cumque diem pius Solitarius ſignaſſet, quo iſta viderat, comperit deinde eodem ipſos ambos fuiſſe vita defunctos, & credidit vera eſſe, quæ ſibi per ſomnium apparuerant. Ex *Epiſtola Cyrilli* ad *Auguſt.* & ex *Marci Maruli* Palæſtræ Chriſtianæ *Lib. 5. cap. 12.* Item: *Michaelis à S. Catharina* Trini Perfecti *Vol. 3. Tract. 15.* de invocatione, & Veneratione Sanctor. *Erud. 2.* additque idem pro doctrina ſequentia: *Ex his colliges, quantum expediat cœleſtis regni cives perſancte venerari, cum ſæpe contingat, ut ipſis opitulantibus ii, qui ad infernum corruiſſent, infernum purgatorio commutent, & de futura beatitudine conſequenda certi fiant.*

XII. Plura ſunt hujuſmodi *S. Hieronymi* miraculorum exempla à variis Authoribus ex eadem *Epiſtola Cyrilli ad Auguſtinum* excepta, paſſimque in codicibus Aſceticis, & Prædicatoriis leguntur; ut de quodam monacho *S. Hieronymum* devoto cultu honorante, mirabiliter protecto, devotionem verò deſerente, pariter deſerto, ſed reaſſumpta veneratione, denuo in tutelam recepto; de quo tradit etiam *Severus Sulpitius in vita S. Martini.* Item: De duobus nobilibus viris *Alexandrinis*, quamvis gentilibus, *Bethlehemum* cum intentione Reliquias *S. Hieronymi* viſitandi, peregrinantibus, deviis in ſilva factis, & à latronibus circumſeptis, atque ad invocationem Sancti Doctoris miraculoſe ab omni periculo libertatis. De duobus quoque Juvenibus Romanis pariter ad Reliquias S. Hieronymi contendentibus, homicidii in via incuſatis, & ad capitalem pœnam Conſtantinopoli adjudicatis, ope S. Hieronymi pro innocentibus declaratis, atque à morte præſervatis.

XIII. Copioſis aliis prætermiſſis, utpote vetuſtioribus, unum recentiorum ſæculorum caſum etiam miraculoſum circa Imaginem S. Hieronymi actum hic adjicere placuit. Refert hunc *Bonifacius Bagatta* in admirandis Orbis Chriſtiani *Tomo 2. Lib. 5. cap. 2. num. 8.* ex Annalib. *Ord. Serv. B. V. Mariæ, Cent. 3. lib. 2. cap. 5.* Ad A. C. circiter 1522. ſequens miraculum

ſum contigit. Aderat in quodam domeſtico oratorio antiquarum ædium *Trivultiæ* familiæ, in via, quæ dicitur *Ruga Bella*, Icona quædam depicta cum imagine *B. Mariæ Virginis*, quam duo præcipue Sancti Sebaſtianus, & Hieronymus mediantes venerari videbantur. Illuc autem Domicella quædam Dominæ *Hippolytæ de Trivultia* conſueverat ſtatutis horis ad orationem deſcendere, & die quadam videre viſa fuit ex oculis *S. Hieronymi* ſanguineas effundi lachrymas, cumque ſibi non crederet ſimplex puella, accepto bombyce, ipſa ſanguineis maculis madefacta evaſit. Fama tanti prodigii undique divulgata, omnes ad *Trivultiorum* ædes concurrere cœperunt, mirabiliaque Dei admirabundi venerari. Hujus modi Icona gens *Trivultia*, ut majori veneratione coleretur, Fratribus *Servitis* donârunt, eamque in præcipuo ſuæ familiæ ſacello in Eccleſia *Sanctæ Mariæ Fontis de Terralotato* (quod eſt oppidum prope *Mediolanum*) collocaverunt, quæ uſque hodie ibidem videtur, in qua S. Hieronymi ſiniſter oculus adhuc rubricoſo ſanguine madidus apparet, & cum reſidua quadam illius bombycis particula, qua fuerat abſterſus, conſpicitur quodammodo maculatus. Judicia Dei, abyſſus multa! Quis novit, an non S. Hieronymus inſenſiſſimus hæreticorum oſor, patriæ ſuæ indoluerit, eidemque condolendo lachrymas plane ſanguineas fuderit? dum ex viſione Dei præſcivit Natale ſuum ſolum *hæreſi Lutherana* inficiendum. Paucos namque poſt annos natus omnino fuit infector ejusdem *Georgius* Comes à *Zrinio*, *Nicolai Chriſtiano Catholica* religione, & *Sigethanâ* ad A. C. 1566. obſidione clariſſimi filius, qui poſt obitum optimi Patris ſui Dominio *Peninſulæ*, quam *Dravus*, & *Mura* fluvii efficiunt, potitus, *hæreſim*, quam imo pectore hauſerat in Dynaſtiam ſuam diffudit, omnes Catholicos Eccleſiarum Paſtores exulare coëgit, iisque *Prædicanticos* dogmatum *Lutheri* ſubſtituit. Ut fuſius notat *A. R. P. Nicolaus Benger* Annalium Eremi Cœnobitarum *Vol. 2. pag.* 50. ex Actis manuſcriptis Conventus *Ord. S. Pauli primi Eremitæ Csakternyenſis*, eidem Dynaſtiæ incluſi. Quod autem idem *Georgius* Comes à *Zrinio*, *ſenior* dictus non multo poſt fuſas memoratæ Sacræ *Sancti Hieronymi* imaginis lachrymas natus ſit: probatur ex *Iſtvanfii Hiſt.* de rebus Hung. *Lib.* 33. Ubi narrat hunc Seniorem *Georgium Zrinium* obiiſſe A. C. 1603. ætatis ſuæ 54. conſequenter natus fuit A. C. 1549. Sacra porro imago lachrymas fudit, ut ſupra notatum eſt, A. C. 1522. adeoque poſt effuſionem lachrymarum Sacræ iconis Anno 27. bene ergo dictum arbitror: *Non poſt multos annos*, ſæpius namque ſimilium prognoſticorum eventus ad plures etiam Divina providentia procraſtinat annos; quod pluribus ſi neceſſum foret, quiret probari exemplis, quæ Lectori ſapienti, aliunde plurium ſimilium gnaro, producenda non exiſtimo.

CAPUT XXVI.

Sancti Hieronymi in Sanctorum catalogum relatio, ſeu Canonizatio.

I. CAnonizationem *Sancti* noſtri *Hieronymi* deſcripturus, plurima Prælimitaria, de Canonizationibus Sanctorum hic producere deberem, ſed quia hæc copioſe in graviſſimæ authoritatis Scriptoribus, iisque

que Theologiæ, ac Juris utriuſque Doctoribus reperirentur, ego pauca ex *Volumine primo* de Servorum DEI beatificatione, & Beatorum canonizatione *Proſperi Cardinalis de Lambertinis*, nunc Eccleſiæ Romanæ, Catholicæ Supremi Præſulis, & Paſtoris *Benedicti* hujus nominis *Papæ XIV*, venia prius ab eodem cum humilliſſima ſubjectione, ac devotiſſimo Sacrorum pedum oſculo, petita, quo compendioſiſſimo ſtylo potero, delibabo. Hic Sanctiſſimus Pater eruditiſſime exponit per longum, & latum ternorum temporum, *Primitivæ* videlicet, *Mediæ*, & *Recentioris* Eccleſiæ canonizationis Ritus, pariter trifarios, *Solemnes* nimirum, *ſolemniores*, & *ſolemniſſimos*: pro ſuis firmandis Sententiis multos, & ſine numero quaſi probatiſſimos Authores *Theologos*, *Juriſtas*, *Hiſtoricos*, Alioſque de Ritibus Sacris tractantes his in partibus incognitos plane, & vix aliquando auditos, adducens. De *Primitivæ* ergo *Eccleſiæ* dumtaxat uſu (utpote aliorum temporum reſpectu canonizationis *S. Hieronymi* non habens neceſſitatem) tractaturus, certiſſimum eſſe exiſtimo: quod in *Primitiva Eccleſia* inter cæteras Epiſcopalis ſollicitudinis partes non ea fuerit poſtrema, ut Acta eorum, qui Chriſti fidem confitentes, intuitu hujus confeſſionis moriebantur, ſincera colligerentur: quod patet ex actis Sanctorum Pontificum *Clementis*, *Fabiani*, & *Anterii*. Quorum primus *Clemens* A. C. 68. Pontifex electus ſeptem Notarios: Alter *Fabianus* A. C. 236. Papa creatus ſeptem Subdiaconos in quatuordecim Urbis Regionibus, cuilibet duas aſſignando inſtituit, ut unuſquiſque horum diligenter, & fideliter, ſollicite, ſimul & curioſe per Regiones ſibi aſſignatas Geſta Martyrum perquirerent, in integro colligerent, atque in codices referrent; eorundemque animi humilitatem, pietatem, abſtinentiam, charitatem, & genus martyrii, diem item martyrii, & obitus, ac miracula conſcriberent. Tertius vero *Anterius* eodem Anno 236. ſed ante *Fabianum* factus ſupremus Eccleſiæ Præſul, dum à Notariis per *Clementem* ordinatis connotata exquirit, & recipit, inque Eccleſia recondit, à *Maximino* Urbis Præfecto ea de cauſa martyrio coronatur. De harum Regionum diviſione, & qualiter quatuordecim antiquæ Urbis Regiones ſeptem Notariis à *S. Clemente*, deinde ſeptem Subdiaconibus à *S. Fabiano* diſtributæ fuerint, eruditiſſime diſcurrit *Blanchinus* ad Anaſtaſium *Tom. 2. pag. 198.* & *Panvinus* in Diſſertatione de Baſilica *Lateranenſi lib. 3. cap. 14.* Quorum ſententias comprobarunt eruditione, & pietate præſtantes viri *Baronius*, & *Florentinius* in Præfationib. ad *Martyrologia* ab eis edita. Item *Molanus* ad Martyrologium *Uſuardi cap. 21.* *Polydorus Vergilius* de rerum inventoribus. Aliique, ſignanter *Juſtus Fontaninus* in Præfat. ad *Codicem Canonizationum*.

II. Mos iſte Acta Martyrum conſcribendi ab Eccleſia Romana ad alias quoque manavit Eccleſias, incertum tamen eſt, utrum manaverit Lege ſtatuta, an potius exemplo? *S. Cyprianus* in *Epiſtola* tempore ſui receſſus ſcripto Clero *Carthaginenſi* mandavit, ut Acta Martyrum ſcriberentur, & dies conſummati agonis diligenter adnotaretur. Et *Pontius Diaconus*, qui *S. Cypriani* martyrium deſcripſit, teſtatur: moribus jam receptum fuiſſe, ut non ſolum nobilium, ſed & plebeorum hominum martyria adnotarentur. Huc ſpectant Acta Proconſularia, Acta videlicet à Notariis gentilibus ſcripta, in quibus juridicus proceſſus condemnationis Martyrum ad mortem, qui ab Ethnicis Magiſtratibus fiebat, continebatur, & quæ ad manus Chriſtianorum deveniebant, vel quia emebantur numerata pecunia; ut de *Valerio*, Sancti *Pontii* Senatoris, &

Digitized by Google

Martyris Alumno legitur apud *Bollandiſtas* ad diem 14. *Martii*, vel quia aliquando ea conſignari contingebat à *Chriſtianis* officium Notariatus exercentibus in Tribunalibus Magiſtratuum gentilium, ſed tali modo, ut certamina tantum deſcriberent, quæ ad decus, & ſplendorem veræ pietatis amplificandum referebantur, à deſcribendis autem Edictis perſecutionum, & pœnæ mortis abſtinerent, ne ſe impietatis probarent miniſtros: ut legitur de *Geneſio Arelatenſi* apud *Joannem Dortis*, in Obſervationib. ad *Annales Baronii*, & apud *Altaſerram* in *Notis* ad *Anaſtaſium* in vita *S. Clementis Tom.* 2. De his, & ſimilibus plura, late explicata, videnda ſunt apud *Honoratum de S. Maria*, Carmelitam diſcalceatum in Opere ſuo *de Critica Regulis Tom.* 1. *Diſſert.* 4. *Art.* 1. Huc pertinent etiam Acta Martyrum à Chriſtianis connotata, qui ſe Gentilibus immiſcebant, dum Martyr à Judice examinabatur, dumque Judex pœnas, & tormenta decernebat: ejusmodi generis Acta dicuntur fuiſſe SS. Martyrum *Tergeminorum*, quæ deſcripta fuerunt à SS. *Neone*, & *Turbone*. Item SS. Martyrum *Jacobi*, & *Mariani Numidarum*. Ad quod firmandum adducitur *Euſebius* qui *lib.* 8. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ *cap.* 7. agens de Martyribus *Palæſtinæ*, de ſe ipſo ſcribit hæc verba: *Quæ cum gererentur, nos ipſi præſentes aderamus.* Huc tandem reſpicit antiqua, & communis fere omnium Eccleſiarum conſuetudo recitandi in Conventibus publicis eorum Martyrium geſta, quorum Feſta peragebantur; ut teſtatur *Ruinartius* in Præfat. ad *Acta Martyrum Num.* 5. Et adeo diligens erat obſervatio de Actis in Eccleſia recitandis, quæ eſſent ſincera, ut *Gelaſius* ſummus Pontifex lectionem eorum in Eccleſia Romana edito Decreto prohibuerit, ſi conſcripta fuiſſent ab infidelibus, ignotis, aut hæreticis. Quod Decretum *Juſtus Fontaninus* in antiquiſſimo Codice *Bibliotheca Palatina* nomine *Gelaſii* notatum, invenit, & poſt *Antiquitates Hortæ* edidit.

III. Actorum collectioni ſuccedebat Examen, ut *Franciſcus Bencinus* teſtatur *Diſſert.* 2. de Litteris Encyclicis *cap.* 3. §. 1. *num.* 6. his verbis: *Honor autem tributus Martyribus in Eccleſia primitiva, ſummumque omnium ordinum æſtimium, pars quadam Religionis fuit, & quin Cultum religioſum involveret, nihil eſt dubitandum. Idcirco Eccleſiarum Antiſtites magna ſemper ſolertia, ſummaque ſtudio caverunt, ne cui Religioſum hunc cultum decernerent, qui ſuo reipſa merito mactandus hoc honore non eſſet: ejusque gratia invigilarunt, ut ex certis indiciis uniuscujusque merita dijudicarentur, & cauſam martyrii, vitamque Martyris penitus internoſcerent.* Deinde proſequitur citatus *Baronius* in §. 4. ea omnia, quæ ſedulo perpendebantur, antequam aliquis inter veros Martyres recenſeretur. Non omnes etenim, qui tormentis efficiebantur, Martyrum conſortio adſcribebantur. Sæpiſſime quippe factum eſt, ut ad martyrii laudem, aut piorum Chriſtianorum ſubſidia ambientes, aut ſcelerum ſuorum pœnas effugientes, aut æris alieni gravitatem declinantes, pravis ſtudiis, conſiliisque præpoſteris ſeſe carceribus mancipandos offerrent; ut notiſſimum eſt, quod de Peregrino, quem *Protheum* appellant, ſcribit *Lucianus*. Examen ergo requirebatur, ut boni à malis diſcernerentur; neceſſarium enim erat dignoſcere: An tales in Eccleſiæ Catholicæ unitate mortui eſſent? juxta illud Apoſtoli: *Si tradidero corpus meum, ita, ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Quærebatur præterea: An, qui tormenta paſſus erat, paſſus fuiſſet inani gloria, aut alio ſæculari motivo ductus? juxta id *S. Hieronymi* Comment. in Epiſt. ad *Galat. lib.* 3. *cap.* 5. dicentis: *Vide, quantum bonum ſit charitas!*

Digitized by Google

ritas! ſi ita martyrium fecerimus, ut noſtras velimus ab hominibus reliquias venerari, ſi opinionem vulgi ſectantes intrepidi ſanguinem fuderimus, & ſubſtantiam noſtram usque ad mendicitatem proprium dederimus, huic operi non tam præmium, quam pœna debetur, & perfidiæ magis tormenta ſunt, quam victoriæ. Quæſtio dein inſtituebatur de cauſa mortis, juxta illud *S. Auguſtini. Martyrem non facit pœna, ſed cauſa.* Unde cum *S. Epiphanius* in Tractatu de *Hæreſibus, Hæreſi 76.* graviſſimas pœnas expoſuiſſit, quas *Gregorius* Patriarcha Alexandrinus paſſus fuerat à gentilibus, quæſtionem ex poſt propoſuit: An inter Martyres eſſet adſcribendus? dicens: *Objicere nobis quispiam poſſet, cum hæc à Gentilibus paſſus eſt, nonne martyrium obiiſſe videri poteſt?* Et inter Martyres non eſſe recenſendum dixit, cum morte mulctatus fuiſſet patrati ſceleris cauſa, hoc eſt: propter injurias, quibus populum ſibi commiſſum affecerat, ajens: *Sed hæc minime propter Chriſti confeſſionem ſuſtinuit, quin potius ob omnem illam injuriam, ac violentiam, qua Epiſcopatûs ſui tempore, quoquo eum tandem modo geſſerit, civitatem omnem, ac populum compreſſit.*

IV. Actorum examini ſuccedebat judicium Eccleſiaſticum, quo cultus decernebatur illis adhibendus, de quorum obitu pro Chriſti fide nulla ex Actorum reviſione ſupererat dubitatio. Judicium in unaquæque Diœceſi ad ſuum pertinebat Epiſcopum, ut adnotavit *Cardinalis Bellarminus* de Sanctor. Beatificatione *Lib. 1. cap. 8.* Et *Lupus* in *Notis* ad quartum *Concilium Romanum Tomo* 3. His accedit *Joſeph Maria Suareſius* in *Notis* ad *S. Lini* Opera, *pag.* 707. & copioſiſſimi alii Authores hac de re tractantes. Exiſtimat tamen *Suareſius* in Apologia Theologiæ pro Sanctorum cultu *pag.* 32. Judicium hoc non ad quemcunque Epiſcopum, in cujus Diœceſi quis martyrium ſuſtinuiſſet, & de quo quæreretur; an ſuſtinuiſſet pro Chriſto? ſpectâſſe, ſed examen ad Primatem delatum fuiſſe, qui adhibito conſilio aliorum Epiſcoporum decernebat, quid de martyrio ſentiendum eſſet. Cui favet teſtimonium Divi Auguſtini in Breviculo Collationum cum *Donatiſtis*, *Collat.* 3. *cap.* 13. Ubi deſcribendo ritum, & ordinem, quo Acta Martyrum ad Primatem transmittebantur, ait: *Recitarunt etiam Reſcripta ſecundi Tigiſitani ad eundem Menſurium pacifice data, ubi & ipſe narravit in Numidia perſecutores quæ egerint, & qui comprehenſi, & ſcripturas ſacras tradere nolentes, & multa mala paſſi, & graviſſimis ſuppliciis excruciati, & occiſi ſunt, eosque honorandos pro martyrii ſui merito commendavit, laudans eos non tradidiſſe ſcripturas ſanctas.* Sed hæc erat Africanæ conſuetudo, quemadmodum adnotavit *Lupus* ad quartum Concilium Romanum *S. Leonis IX. Tom.* 3. Ubi recitato Auguſtini teſtimonio, ait: *Non quosvis in Africa Epiſcopos, licet Provinciarum Primates, potuiſſe canonizare, ſed eminentem hanc facultatem Primitiali Carthaginenſium ſedi fuiſſe reſervatam.* Extra Africanam ergo Eccleſiam examen ad unumquemque Epiſcopum in ſua Diœceſi pertinebat, & ad eundem Epiſcopum ſpectabat, peracto examine decernere: An, qui occubuerat, inter Martyres eſſet recenſendus; & an cultus eſſet ei adhibendus? Quod Altaris potiſſimùm, aut Oratorii erectione in ejus honorem compleri conſueverat. Id egiſſe *S. Gregorium Thaumaturgum*, qui ſæculo tertio florebat, refert *S. Gregorius Niſſenus* in vita ejusdem. Eademque de *S. Joanne Chryſoſtomo*, qui vixit ſæculo quarto, ſcribit *Sozomenus lib.* 7. *cap.* 15. Et multi alii celebratiſſimi Scriptores, de plurimis Epiſcopis, qui vitam, exitum eorum, qui martyrii, & ſanctitatis fama celebres in ſua Diœceſi moriebantur, perpendebant.

Digitized by Google

V. His rite peractis, tum SS. Martyrum nomina, tum pretioſæ mortis ſeries primis æræ Chriſtianæ Sæculis ab una ad aliam Eccleſiam per *Encyclicas Litteras* transmittebantur, ut, nedum glorioſa certamina omnibus innoteſcant, ſed & cultus Eccleſiaſtico judicio in una Diœceſi ab Epiſcopo introductus, alias quoque, aſſentientibus ipſarum Epiſcopis, extenderetur. Hujus rei teſtes ſunt *Florentinius*, qui in *Admonitione* 3. de vetuſtioris Martyrologii vulgandi propoſito, ſic ait: *Hinc frequenter de Martyribus Epiſtolæ ultro, citroque, ex Provinciis in Provincias tranſmittebantur.* Huic accedit *Ruinartius*, qui in *Præfat.* ad Acta Martyrum §. 1. *num.* 3. ſubdit: *Tandem Eccleſiæ, quæ tantis viris ornatæ fuerant, poſt conſummatum eorum martyrium, totam rerum geſtarum ſeriem in Epiſtola Encyclica deſcriptam, ad alias Eccleſias tranſmittebant, ut non ſolum apud ſe, verum etiam apud exteras Regiones tam illuſtrium virorum memoria celebraretur.* His adhæret eadem, ſed diverſis verbis exprimens *Bencinus* in *Differt.* 1. de Litteris Encyclicis §. 4. *num.* 14. Et ipſemet *Dodwellus* Scriptor *heterodoxus*, qui inter *Cyprianicas Diſſertationes* memoratas Litterarum Encycliacarum transmiſſiones admittit, dicens: *Quin & pro Catbolicarum Eccleſiarum commercio: Eccleſiæ exteras etiam Provincias faciebant certiores, ut eorum (Martyrum) Natale celebraretur, idque per Epiſtolas Encyclicas, quarum nonnullæ ad nos usque pervenerunt.* Ex ſimilibus Epiſtolis extare adhuc nonnullas aſſerit laudatiſſimus *Proſper Cardinalis de Lambertinis lib.* 1. *pag.* 17. quarum plures enumerat: ut Eccleſiæ *Smyrnenſis* de Martyrio *S. Polycarpi*: *Viennenſis*, & *Lugdunenſis*, de Martyrio *S. Pontini* Epiſcopi &c. Neque ſimiles Epiſtolæ, quæ ab una, ad aliam Eccleſiam transmittebantur, Eccleſia expoſitæ relationis curſum ſiſtebat, ſed Eccleſia per Epiſtolam de martyrio admonita, receptam Epiſtolam ad alias transmittebat Eccleſias: ideoque Encylica *Smyrnenſis Eccleſiæ* de *S. Polycarpi* martyrio inſcripta eſt quidem *Eccleſiæ Philomeliæ*, quæ forte à *Smyrnenſi* poſtulaverat, ut Acta martyrii ſibi transmitteret, ſed ad ulteriora progreditur, cum inſcripta ſit etiam omnibus aliis Catholicis Eccleſiis, hoc tenore: *Eccleſia DEI, quæ eſt Smyrnæ, Eccleſiæ DEI, quæ eſt apud Philomeliam, & omnibus ubicunque terrarum ſanctæ, & Catholicæ Eccleſiæ populis miſericordia, & pax, & charitas DEI Patris, & Domini noſtri JEſu Chriſti multiplicetur.* Et, qui poſtquam in fine dictum eſt: *Hæc de Beato Polycarpo, qui cum aliis duodecim Philadelphienſibus apud Smyrnam coronatus eſt.* Subditur: *Quæ vos, poſtquam acceperitis, rogamus, ut ad fratres ulterius poſitos Epiſtolam tranſmittatis, quo & illi Dominum benedicant, qui ex ſuis famulis, quoscunque vult, eligit.* In Epiſtola quoque ſua *S. Cyprianus*, poſtquam Clero ſuo martyrium *S. Xiſti* Papæ ſignificaſſet, hæc ſubjunxit: *Hinc peto, per vos, ut collegis innoteſcant.* Epiſtola præterea Eccleſiæ *Gothicæ* de martyrio *S. Sabæ* ſcripta eſt Eccleſiæ DEI, quæ eſt in *Cappadocia*, & omnibus *Eccleſiæ Catholicæ Chriſtianis* ubique gentium habitantibus, in cujus fine leguntur hæc verba: *Quamobrem, qua die Martyr coronatus eſt, ſacrificantes, hoc reliquis fratribus nuntiate, ut in omni Catbolica, atque Apoſtolica Eccleſia exultantes, collaudent Dominum, qui proprios Servos ſuos elegit.* Atque ex his, & ſimilibus innumeris Epiſtolis *Tabulæ Eccleſiaſticæ*, quibus Martyrum natalitia conſcripta habebantur, quæque à *Tertulliano* appellatæ fuerunt *Faſti* ſuam duxerunt originem, ut adnotavit *Pamelius* ad *Cypriani Epiſt.* 37. A *Faſtis* porro *Kalendaria, Martyrologia*, *Mœnologia*, & *Paſſionalia* Martyrum ortum habuerunt.

VI. Sed ſi ab una ad aliam Eccleſiam *Epiſtolæ Encyclicæ* transmittebantur,

Digitized by Google

tur, ut unaquæque certior fieret de iis, qui mortem pro Chriſto paſſi fuerant, nemo erit, qui jure ſibi ſuadere poſſit, conſimiles Epiſtolas ad Eccleſiam Romanam, aliarum omnium Eccleſiarum Matrem, centrum catholicæ unitatis, ad Romanum Pontificem, *Chriſti* in terris *Vicarium*, & Apoſtoli *Petri* ſucceſſorem non fuiſſe tranſmiſſas. *Sanctus Cyprianus* ſcripſit Epiſtolam hortatoriam (quæ eſt apud *Pamelium* ſub *num.* 26.) *Moyſi*, *Maximo*, aliisque Confeſſoribus Romanis in carceribus ob Chriſti nomen maceratis, deſcribens eisdem quorundam Martyrum obitus, ut alacres eſſent, & prompti ad mortem ſubeundam. Qui vice verſa ad illum dederunt aliam Epiſtolam, qua ſe conteſtabantur ex litteris ſuis vidiſſe illos Martyrum triumphos, eosque oculis ſuis quodammodo cœlum ipſum ipſos petentes proſecutos fuiſſe. Ex quorum Epiſtolarum huc, atque illuc ſcriptitatione jure, & merito concludi poteſt, fuiſſe etiam ad Eccleſiam Romanam tranſmiſſam notitiam eorum, qui in exteris Regionibus martyrium ſubibant pro Chriſto. Si enim *Cyprianus* Martyres in carceribus Romanis conſtitutos ſedulo hortabatur, ut pro Chriſto libenter morerentur, veroſimile admodum eſt, idipſum etiam ab aliis factum eſſe. Et ſi exteri Epiſcopi hortatorias dabant Epiſtolas ad Martyres Romanos, cur, quæſo, credi non poſſet ipſos ad Epiſcopos Urbis Romæ, ſummoſque Pontifices per litteras indicaſſe nomina eorum, qui in ſuis Regionibus Martyrium ſubibant. *Cardinalis Baronius* ad A.C. 166. binas *Pii* Papæ I. producit Epiſtolas ad *Juſtum* Epiſcopum Viennenſem datas: quarum una eidem *Juſto* reſpondet: gaudium ſibi inæſtimabile ſumpſiſſe de triumpho Martyrum (quorum nomina littera *Juſti* Epiſcopi ad Pontificem ſcripta continebat) & ſimul Martyrum Romanorum nomina conſignata *Juſto* remittens, ipſum commonebat: vera, & ſancta Martyria eſſe diligenter diſcernenda à falſis, & mature probanda ad Regulas à *Spiritu Sancto* traditas. Ex quibus litteris apparent mutua litterarum inter Eccleſias de Martyribus jam probatis commercia, & maxime illarum, quæ ad Romanum Pontificem ſcribi ſolebant. Si etenim *Eccleſia Romana*, & *Summi Pontifices* admonebant ſibi ſubditas Eccleſias de pretioſa morte illorum, qui in Urbe ſanguinem pro Chriſto fundebant, atque ut martyria ſimilium vera à falſis juxta Regulas à Spiritu Sancto dictatas diſcernerent: unusquisque ſanæ mentis admittere debet, cæteras inferiores Eccleſias, *Romanam*, *ſummumque Pontificem* certiorem reddidiſſe de illis, qui apud ipſas Martyres moriebantur. Quod non ſolum ſolidiſſimis conjecturis, & præſumptionibus, verum etiam validiſſimis argumentorum fundamentis probat nunc meritiſſimus Beatiſſimus Pater *Benedictus Papa XIV.* antea *Proſper Cardinalis de Lambertinis loco cit. pag.* 19. *& ſequ.* Aſſeritque ex Actis *S. Vigilii* Epiſcopi Tridentini, & Martyris, ſæculo quarto pro Chriſto paſſi, & mortui: cujus Acta in Codice vetuſtiſſimo deſcripta ab *Obrechto Argentoratenſis* Urbis Generali Advocato commodata obtinuerat *Joannes Mabillonius*, ut ipſemet refert in *Præfatione* ad Sæculum quintum §. 6. *num.* 93. qui eum dein commodaverat *Juſto Fontanino* ipſomet atteſtante in *Præfatione* ad Novum Codicem Canonizationum. Ex hoc itaque Actorum *S. Vigilii* Codice concludit citatus *Proſper Cardinalis* clariſſime inferri poſſe: non ſolum notitiam martyrii accepti, ſed etiam Acta ipſa martyrii fuiſſe ad *Romanum Pontificem* tranſmiſſa, ut examinarentur, & cultus approbaretur. Examen deduci poteſt ex verbis, quæ in iisdem Actis leguntur: *Quæ Venerabilis Papa legens cum omni veneratione ſuſcepit.* Et petita cultus approbatio ex aliis colli-

Digitized by Google

gitur verbis ibidem inſertis: *Ut ſacris Martyrum memorabilibus inderentur.* Cum autem hæc Actorum tranſmiſſio ad *Romanum Pontificem* facta ſit, antiquioris conſuetudinis inhærendo veſtigiis, quemadmodum præſeferunt verba Actorum: *Ut moris erat.* Certum ex his videtur, tam Sæculo quinto, quam aliis præcedentibus tranſmiſſa fuiſſe ad *Romanum Pontificem* Acta Martyrum, ut, prævio examine, cultus in eorum honorem vel introduceretur, vel, ſi jam authoritate Epiſcopali eſſet introductus, Apoſtolicæ ſedis approbatione roboraretur. Hoc ipſum confirmatur ex Actis *S. Gregorii Magni, Epiſt.* 29. *lib.* 7. *Indict.* 1. Ex quibus patet, omnium fere Martyrum nomina in uno codice fuiſſe collecta, & Codicem in *Eccleſia Romana* aſſervatum fuiſſe. Satis igitur hoc, ſuperque eſſe videtur, ut ab aliis Eccleſiis, & ab aliis Epiſcopis delata ad eam cenſenda ſit notitia eorum, qui in ſuis Diœceſibus moriebantur pro Chriſto per Actorum, vel authenticæ ſaltem Epiſtolæ tranſmiſſionem, ut Apoſtolico munimine cultus eorum introduceretur, aut introductus confirmaretur.

VII. A Martyrum cultu, ad cultum Confeſſorum digreſſum faciens, inſinuandum prius duxi: Confeſſorum nomine, juxta uſitatum hac tempeſtate loquendi modum, comprehendi illos, qui poſt virtutum heroicarum exercitium in pace mortui ſunt, morte eis à Tyranno nullatenus inflicta. De his, primis etiam Eccleſiæ ſæculis, multa laude digna Sancti Patres loquebantur, & conſcribebant. *S. Cyprianus* in Libro *de Zelo, & livore*, inquit: *Non enim Chriſtiani corona una eſt, quæ tempore perſecutionis accipitur: habet & pax coronas ſuas, quibus de varia, & multiplici congreſſione victores proſtrato, & ſubacto adverſario coronamur. Libidinem ſubegiſſe, continentiæ palma eſt: contra iram, contra injuriam repugnaſſe, corona patientiæ eſt: de avaritia triumphus eſt, pecuniam ſpernere: laus eſt fidei, fiducia futurorum; mundi adverſa tolerare.* Atque ideo hos *S. Iſidorus Hiſpalenſis* Sæculi ſexti ſcriptor *lib.* 8. Originum, *cap.* 11. inter Martyres recenſet, argumentum ſibi deſumens ex illo *S. Joannis Chryſoſtomi in Pſalm.* 46. textu: *Martyrium non tantum indicatur ex eventu, ſed etiam ex propoſito.* Quemadmodum autem hæc certa ſunt, ita incertum admodum eſt, quo præciſe tempore horum Confeſſorum cœperit cultus in Eccleſia. Plures tamen celebres ſcriptores concordare videntur pro hujus cultus initio ad ſæculum quartum. Agmen horum ducit *Innocentius Papa III.* qui *lib.* 3. de Myſteriis Miſſæ *cap.* 10. ait: *Eccleſia poſt tempus Beati Sylveſtri Sanctorum Confeſſorum memoriam cœpit venerari. Innocentium III.* ſequitur *Cardinalis Bona* Rerum Liturgicarum *lib.* 2. *cap.* 12. & *Mabillonius* in *Præfat.* ad ſæculum quintum *Ordinis S. Benedicti* §. 6. *num.* 97. item *Juſtus Fontaninus* in *Præfat.* ad Novum Codicem Canonizationum, ita ſcribens: *Hunc ſolemnem, & maximum honorem in Eccleſia militante quatuor primis Chriſti Domini ſæculis in unos Martyres præ cæteris collatum fuiſſe, veterum patrum ſcripta teſtantur. Sæculo deinde quarto Confeſſoribus quoque tribui cœpit.* Concordat *Durantus* de Ritibus Eccleſiæ *lib.* 2. *cap.* 35. Initio cultus Confeſſorum pro ſæculo quarto ſuffragantur quoque Monumenta ſæculi quarti, & Illationes, quæ fiunt à viris antiquarum rerum peritiſſimis. Legitur etenim apud *Sozomenum lib.* 3. *cap.* 13. *Hilarionem* Eremitam *S. Antonii* diſcipulum in *Cypro* mortuum ab ejus Inſulæ indigenis tumulo conditum, magnoque in honore, ac veneratione habitum. Socrates *lib.* 8. *cap.* 19. ſcribit: Poſt mortem *Milamnonis* perfectæ vitæ monachi, ſuper ejus ſepulchrum fuiſſe ab indigenis conſtructum templum, & ex tunc mo-

Digitized by Google

morem invaluiſſe diem ejus obitus magna cum ſolemnitate celebrari. Eodem quarto ſæculo labente, *Gregorius Niſſenus Baſilii*, & *Gregorius Nazianzenus Anaſtaſii* laudes die obitus eorum anniverſaria celebrarunt. Sanctus item *Gregorius Niſſenus*, qui mortuus eſt A. C. 394. orationem exaravit de laudibus Sancti *Ephremi* A. C. 378. defuncti, in qua de ejus cultu fert teſtimonium, additque hujus cultus conſuetudinem jam eſſe introductam. His, quæ in Oriente contigerunt, addi etiam poſſent plurima ex Occidente, ſed brevitati ſtudens prætermittenda cenſui. Unicum tamen ſilentio præterire non judicabam, eſtque de *S. Martino Pannone*, Epiſcopo in *Galliis Turonenſi*: qui eodem ſæculo quarto, id eſt: A. C. 401. ut *Brietius* Annalium mundi *lib.* 5. *cap.* 1. notat, obiit. Quem *Severus Sulpitius Epiſt.* 2. parem Martyribus prædicavit, dicens: *Nam licet ei ratio temporis non potuerit præſtare Martyrium, gloria tamen Martyris non caruit, quia voto, atque virtutibus & potuit eſſe Martyr, & voluit.* Ejus quoque feſtivitas ſtatim coli cœpit, atque ideo ſolus ex Confeſſoribus Officium proprium habet in vetuſtiſſimis etiam Breviariis, teſte *Cardinali Bona* Rerum Liturgicarum *Lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 3. cui adhæret *Mantena* de antiquis Eccleſiæ Ritib. *Tom.* 4. *cap.* 3. *num.* 3. Eapropter Concilium Turonenſe primum, habitum A. C. 461. loquitur de celebritate S. Martini tanquam jam antea introducta, & vulgata, dum ait: *Cum ad Sacratiſſimam feſtivitatem, qua Domini Martini receptio celebratur in civitate Turonorum, beatiſſimi Sacerdotes conveniſſent.* Hoc eſt: ad Translationem corporis ipſius à *Candatenſi* pago ad *Turonenſem* Eccleſiam, cujus fuerat Antiſtes. Quærit *Thomaſinus* de Feſtis *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 10. Utrum prior fuerit cultus *S. Hilarii Pictavienſis*, in Eccleſia Pictavienſi: an cultus *S. Martini* in Eccleſia Turonenſi? Et ſimul reſpondet ſic: *Unius Hilarii ſolemnitas in Eccleſia Pictavienſi cum S. Martini feſto die in Turonenſi de antiquitatis gloria certare poſſet: attamen S. Martinus aliis quibusvis Confeſſoribus quos Eccleſia univerſa ſolemniter coluit, palmam præripit. Nam Provinciæ plurimæ, ac Regna illius ſolemnitatem celebrarunt, Aliorum Diœceſes quædam, quibus præfuerant, tantum.* Et profecto initio ſæculi quinti *Symmachus* Papa in Urbe Eccleſiam dedicavit in honorem *S. Martini*: ut *Franciſcus Blanchinus* in Notis ad *Anaſtaſium Bibliothecarium Tom.* 3. *pag.* 309. teſtatur.

VIII. De initio cultus Confeſſorum tractantes nonnulli ex his, de Sanctorum Canonizatione Volumina integra ediderunt. *Victorinus cap.* 5. & 6. agit de Controverſia hac, & concludit: Veram eſſe aſſertionem *Innocentii III.* ſupra relatam, ordinarie loquendo. Sed nonnullis ſanctis Virginibus, & Confeſſoribus ſolemnem, publicumque Eccleſiaſticum cultum fuiſſe exhibitum Pontificatus *S. Sylveſtri*, qui dum A. C. 314. incœpit, Author Tractatus de Canonizatione, ad Cardinalem *Montis Regalis Par.* 3. *cap.* 7. diſputata in partes Quæſtione, ita concludit: *Ergo conſtat, ab initio Eccleſiæ etiam Confeſſores ſanctis fuiſſe adſcriptos; ſed tamen ſolorum Martyrum ratio videtur, tum quia horum ſunt magni exercitus, illi pauciſſimi; tum quia illi ſunt celebriores ob gloriam Confeſſionis, & ſanguinis pro Chriſto effuſi: Unde Martyrologia ab ipſis dicta ſunt, & Euſebius Hiſtorias Martyrum ſcripſiſſe dicitur.* Quæ itaque contigerunt in cultu Martyrum, contigerunt quoque in cultu Confeſſorum. Quis enim unquam ſibi ſuadere poterit, non potuiſſe cultum religioſum exhiberi Martyri non vindicato, eundemque potuiſſe exhiberi Confeſſori, de cujus virtutibus, & miraculis ſuum Eccleſia non tuliſſet judicium? Præſto namque ſunt Canonica jura, quibus, poſt introductum cultum Confeſſorum, prohi-

Digitized by Google

bitum fuit, cultum publicum erga quemcunque Dei Servum exhiberi, proindeque ſive Martyrem, ſive Confeſſorem, ſi Eccleſiaſticum judicium de eorum ſanctitate non præceſſiſſet. Præſto ſunt antiquæ ſolemnes Corporum Confeſſorum translationes, & elevationes factæ authoritate Epiſcopali, in quibus initium Eccleſiaſtici cultus conſiſtebat. Præſto deniquе ſunt Epiſcoporum Decreta pro remotione cultus erga eos, qui ex errore populi, nulloque præcedente Epiſcopali examine inter Beatos Confeſſores publico cultu recenſiti fuêre. Quemadmodum ergo pro Martyribus Acta Paſſionum diligenter colligebantur, & connotabantur, ita Confeſſorum virtutes fuiſſe fideliter à probis viris conſcriptas, poſterorum memoriæ mandatas, oſtendit *Bollandus* in *Præfat generali* ad Vitas Sanctorum §. 2. *in fine* ubi hæc habet: *At non Martyrum ſolum, ſed aliorum quoque, qui vitam pie actam inſigni opinione ſanctitatis terminaſſent, præcipue ſi prodigiis eſſent à morte celebrati, ſcribi res præclare geſtæ conſueverunt.* Pariter, ſicut Acta Paſſionum, ſeu memoriæ Martyrum ab una ad alias Eccleſias transmiſſæ, cultum eorum, accedente conſenſu Epiſcoporum, promovebant; hoc ipſum contigiſſe etiam Confeſſoribus teſtatur *S. Dionyſius*, ſive alius vetuſtus probatus Author in Theoria Capitis tertii Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, ubi ſic legitur: *Sacrarum Tabularum recitatio deprædicat eos, qui ſancte vixerunt, & ad ſtudioſæ vitæ perfectionem conſtanter pervenerunt. Nos quidem eorum imitatione ad beatiſſimum illum ſtatum, quietemque Deiformem adhortando, ac manuducendo: illos vero, ceu viventes celebrando, quippe, ut Theologia docet, nequaquam mortuos, ſed ex morte ad vitam diviniſſimam translatos.* Confeſſorum ergo nomina deſcripta in Diptychis Sanctorum ejus Eccleſiæ, in qua feliciter in Domino mortui fuerant, & in qua poſt obitum miraculis claruerant, delata horum omnium fama, ſinceris teſtimoniis innixa ad alios Epiſcopos, deſcribebantur in Diptychis aliarum Eccleſiarum. Cumque duplex eſſet genus Diptychorum; Alterum, in quo deſcripta erant nomina eorum, pro quibus orabatur, ut oratio eis conduceret ad ſalutem; Alterum, in quo eorum, quorum memoria agebatur, ut oblatio eis proficeret ad honorem. Atque hæc inſcriptio poſterior exhibitionem publici Religioſi cultus præſeferebat. Ac tandem Martyrum ne dum ad alias Eccleſias, ſed etiam ad Sedem Apoſtolicam delata fuiſſe Monumenta paſſionum, ſummorumque Pontificum authoritatem aliquando interceſſiſſe, ut cultus eorum introduceretur, vel introductus confirmaretur, ſuperius dixi. Hoc ipſum factum fuiſſe de Confeſſoribus innuit *Florentinius* in *Admonitione 2.* Martyrologio per ipſum edito, præfixa in qua ſic loquitur: *Cum autem ſub perſecutionum rabie innumeri quotidie Martyres in quavis fere Regione excreſcerent, & tandem, pace Eccleſiis reddita, plurimi DEUM inculpabili vita confitentes, ſub Confeſſorum titulo pretioſioribus Tabulis mererentur adſcribi, & à Romana precipue Magiſtra Eccleſia revera adſcriberentur: quot Sanctorum nomina accreviſſe neceſſe eſt in antiquis ſive indicibus, ſive Kalendariis, non tam Romanæ Urbis exemplo, quam Pontificum, & Epiſcoporum præcepto.*

IX. Univerſis, quæ hucusque in merito Confeſſorum dicta ſunt, in unum collectis, concludi poſſe videtur; Epiſcopos jure ſuo in ſuis Diœceſibus cultum publicum aliquando decreviſſe, & potuiſſe decernere erga Martyres vindicatos, & Confeſſores approbatos; quæ à nonnullis dicitur: *Particularis Canonizatio*, ſed ab aliis melius: *Beatificatio* appellatur. Cum Epiſcopale præceptum terminos ſuæ Diœceſis prætergredi non poſſet, eaque natura, & indoles Beatificationis ut plurima ſit, ut cultus

Digitized by Google

tus in ea permiſſus, intra aliquam tantum Diœceſim, aut Provinciam ſit definitus. Ut adnotavit *Gonzal.* in *cap.* Audivimus *num.* 7. de Reliquiis, & veneratione Sanctorum; his verbis: *Canonizatio nunquam licuit Epiſcopis, Beatificatio vero primis Eccleſiæ ſeculis ab illis fiebat.* Huic accedit *Monriqu. Tomo 1.* Annalium *Ciſtercienſium* ad A. C. 1141. *cap. 8. num. 7.* Ubi non obſtante erectione Altaris authoritate Epiſcopali ſuper corpus *Joannis de Sacramenia*, ſcribit: fuiſſe tantum *Beatificatum.* Inferri quoque poſſe videtur: Cultum ab uno Epiſcopo in ſua Diœceſi ſtatutum, accedente aliorum Epiſcoporum, & ſic univerſalis Eccleſiæ approbatione, una cum conſenſu expreſſo, vel tacito Summi Pontificis, ad Canonizationis terminos perveniſſe; cum de natura, & indole Canonizationis ſit: Religioſi cultus extenſio ad univerſam Eccleſiam. Uti rem erudite adnotarunt; *Lucas d' Acheri*, & *Joannes Mabillonius* in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti in *Præfatione* §. 6. *num.* 92. Ubi loquendo de particulari canonizatione, ſeu beatificatione, quæ primis Eccleſiæ temporibus ſola erat in uſu, ita ſubdunt: *Particularis ſola in uſu erat, quæ tamen, accedente totius Eccleſiæ conſenſu, & approbatione, generalis evadebat.* Qua in re Summi Pontificis authoritatem aut tacitam, aut expreſſam intercceſſiſſe putat *Gonzal.* in *cap.* Audivimus, *num.* 7. de Reliquiis, & Veneratione Sanctorum. *Garzias* de Canonizatione §. 5. *pag.* 91. Item *Gravina* de Catholica Præſcriptione. *Tom.* 4. *Quæſt.* 5. de Canonizatione Sanctorum. *pag.* 321. His accedunt: *Dominicus à SSS. Trinitate, Tom.* 3. de Eccleſia militante, in Bibliotheca maxima Pontificia *Tom.* 9. *pag.* 487. Et *Rabaudi* Exercitior. Theologicorum *Tom.* 2. *Exert.* 3. *cap.* 1. *pag.* 138. ubi ſic habet: *Veteres Sancti non fuerunt canonizati Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis autoritate, atque ſupremo judicio, ſicut noviſſimi ab aliquot ſæculis: ſed eorum cultus, qui primo in certis, ut particularibus Eccleſiis inſtitutus fuerat; paulatim deinde, Romano Pontifice non contradicente, ſed tacite approbante, ad alias Eccleſias pervenit.* Huic pro complemento Præliminarium præmiſſorum, de modo in Primitiva Eccleſia canonizandi, adjungo *Azorium*, qui, dum *Inſtitutionum Moralium Tomo* 2. *lib.* 5. *cap.* 7. quærit: Quomodo veteres, & antiqui Patres; ut *Sylveſter, Innocentius I. Leo I. Gregorius I.* &c. & plerique alii antiquiores, vel æquales, fuerint inter Sanctos relati? Reſpondet his verbis: *Eos cœpiſſe coli, & celebrari communi Epiſcoporum, & Clericorum conſenſu: acceſſit autem Eccleſiæ Romanæ expreſſa, vel tacita quadam authoritas.* Hanc *Azorii* ſententiam pluribus illuſtrat *Cardinalis Bellarminus*, de Sanctorum Beatificatione *lib.* 1. *c.* 8. Hujus vero doctrinam explanat, & confirmat *Sarvellus Epiſcopus* in ſua *Epiſt.* 35. *Tom.* 2.

X. His de Ritu, quem Primitiva Eccleſia in canonizatione SS. Martyrum, & Confeſſorum adhibebat, præliminaliter poſitis, tempus eſt, ut deſcendam tandem ad declarationem canonizationis Sancti noſtri, de quo in hoc opuſculo agitur, *Hieronymi*, qui pari modo, ut inſinuatum eſt, Sanctorum catalogo inſcriptus creditur; ſiquidem ſolemnis canonizatio, quam poſterioribus, immo recentioribus ſæculis non abſque gravi fundamento adhibere conſuevit Eccleſia Romano-Catholica, nullatenus fuerit in uſu apud Primitivæ Eccleſiæ Præſules, & Pontifices, verum illa, quam fuſius hucusque expoſui: duravit autem hæc eadem usque ad A. C. 804. ut adnotavit *Baronius* apud ſuum Epitomatorem *Spondanum.* Qui in indice ſuorum Annalium ſub *Littera C.* Canonizationem primam ſolemniter peractam dicit ſe reperiſſe ad A. C. 804. Eamque, dum de *Leonis Papæ III.* in Ger-

Digitized by Google

mania Actis differit, exponit his verbis: *Sed & Berdam cum Imperatore accedentem, ejusdem rogatu, ſanctum Swibertum, poſt lectam ipſius ſanctiſſimam vitam, innumeraque miracula, poſtquè actas preces, ac celebrata jejunia,* de conſenſu Cardinalium, *caeterorumque Praelatorum, ſolemni ritu inter ſacratiſſimum Miſſa officium ſanctorum Confeſſorum catalogo adſcripſiſſe, pridie nonas Septembr. & inſtituiſſe illam diem ab incolis feſtive celebrandam, atque ad Divina confluentibus Indulgentias conceſſiſſe.* Canonizatio iſthæc, ut ex contextu advertitur, ſolemnis fuit; hodie tamen ſolemnior multo, prævìis ſtrictis examinibus, & pluribus circa ſingula vitæ canonizandi puncta juridicis proceſſibus, additis etiam Ritu, & Cœremoniis, ex poſt, non absque fundamentali cauſa adinventis peragitur. Sanctus noſter Hieronymus neque hoc, neque illo ritu, ſed vetuſtus vir vetuſto ritu in Sanctorum catalogum eſt relatus. Sed eo tum in quolibet canonizando ſpecialiter ad actum canonizationis rite, & ſine ſcrupulo peragendum requirebatur, ut fuſe in Præliminaribus declaratum eſt; *Puritas fidei Catholica, Vitæ Sanctitas, usque ad ultimum agonem producta, ac Miraculorum coruſcatio ante, vel poſt obitum.* Quantumvis Sanctitas ſine miraculis probari poſſit (ut aſſerit *Proſper Cardinalis de Lambertinis*) non item tam facile miracula ſine ſanctitate, illa tamen miraculis comprobata pro ſinceriori, & excellentiori æſtimatur, dummodo in eis veri miraculi conditiones non deſiderentur. An præættactæ tres conditiones in S. Hieronymo repertæ ſint? videre quidem benevolus Lector potuit legendo præmiſſam hujus Sancti Doctoris vitam per plura capita diſtributam, nihilominus & hic in compendio videre liceat.

XI. Dum præmemoratas tres canonizandi conditiones perpenſiculatius conſideraſſem, occurrit mihi monitum S. Ambroſii, quod in 1. *David Apologia* habetur his verbis expreſſum: *Electos Domini aliquando cadere, & acriores ad currendum reſurgere, nec lapſu ullum ipſis impedimentum afferri, ſed velocitatis potius incentiva cumulari: Divinamque gratiam eos aliquando præterire, ut, ſicut innocentiæ, ita & pœnitentiæ magiſterium ab eorum actibus deſumamus.* Quæ omnia paucis verbis Theologi, *quos Scholaſticos appellamus*, complexi ſunt, & docuerunt: *Permiſſionem peccatorum in prædeſtinatis, eſſe prædeſtinationis effectum.* Nec ab his receſſerunt alii, qui de Canonizatione tractantes dixerunt: *Aliquos propter innocentiam, cæteros propter pœnitentiam canonizari.* Porro hæc in S. Hieronymo contigiſſe certum eſt. Poſtquam enim juvenilis animi motu, ut *cap. 2.* retuli, mundi voluptatibus, & illecebris captus, Romæ vanam, ſolutioremque vitam duxiſſet, quod ſuæ integritatis, caſtitatem reſpicientis, paſſus fuiſſet naufragium, monitus modeſte à Præceptore ſuo *Donato*, & correptus paterne, perſuaſus quoque fuit ad ſuſcipiendum Baptiſmum: quo, utpote ſalutari lavacro, tinctus, mox Spiritûs Sancti gratia diſſolutam vitam, in meliorem, & quidem pœnitentium commutavit, atque priorem, quam amiſerat caſtimoniæ integritatem, ſecundam, quæ continentia appellatur, ſervavit immaculatam. Hinc totus piis officiis, ac Sanctis operibus, peregrinationibusque deditus, & ab amicorum, conſanguinorumque ac notorum amplexu divulſus, monſtrorum feracem Syriæ eremum ingreſſus, in jejunio, cinere, ac cilicio læſam à ſe Divinam Majeſtatem placare ſtuduit. Uberes ibi illi lachrymæ, atque ima ſuſpiria cum ingenti cordis contriti dolore, pectorisque, adminiculo duri lapidis, verberatione in uſu quotidiano fuere: lectulum nuda humus, cervical lapis, aut obvium lignum porrexere, atque ita noctes inſomnes, in cœleſtium rerum contem-

templatione, ducens, à dæmone inſidiis, funeſtisque conatibus laceſſitus, fortis hoſtem ſemel, atque iterum, iterumque invictus, ſuperavit. Ex Eremo in publicum prodiens, Romamque rediens conſilio, & opera ſua validiſſimum præbuit *S. Damaſo* Papæ adjutorium, ut collabentem Eccleſiaſticorum diſciplinam, Religioſorum obſervantiam, pravosque ſæcularium mores reformaret. Plura ipſius Sanctiſſima Acta Romana exhibet, hujus opuſculi *cap.* 9. Sed priſtinæ iterum ſolitudinis deſiderio captus, *Roma* in *Palæſtinam* reverſus, & monachus effectus in Monaſterio *Bethlehemitano* cœleſtem quandam vitæ rationem inſtituens, quamquam variis morbis, corporisque doloribus tentaretur, omnia hæc incommoda piis laboribus, & perpetua lectione, vel ſcriptione ſuperabat. Ad eum, veluti ad perfectionis Magiſtrum, ex diſſitis etiam Regionibus plurimi & perſonaliter, & epiſtolariter conveniebant, ipſe verò, cœleſti quodam perfuſus lumine cuilibet pro ſtatu ſuo, præſentibus quidem oraliter, abſentibus verò litteraliter ſancta, & ſana conſilia ad ſalutis viam neceſſaria ſuppeditabat, atque ſic non ſibi ſolum juſtus fuit, verum etiam multos ad juſtitiam erudivit. Hæreticos fidei Catholicæ zelo, & ardore acerrimis ſcriptis exagitavit, pro Catholica religione adverſus hos validiſſimum ſcutum ſe opponens, innumerosque conſcribens libros, quibus hæreticorum dogmata confutavit, Catholicam vero doctrinam illuſtravit; in his tamen omnibus nihil de rigore, quo aſſiduè corpus ſuum exercebat, remiſit, neque ſe à ſtudio cœleſtia meditandi avelli paſſus eſt. Suorum adverſariorum perſecutiones, easque diuturnas, atque aſperas propter juſtitiam invicto animo toleravit, nihil aliud, quam amorem DEI, & proximi reſpiciens charitatem: in utroque vitæ genere plane admirandus, utramque ſororem *Magdalenam*, & *Martham* ex aſſe imitatus. Plures, præter has in præmiſſa vitæ deſcriptione heroicas plane hujus ſancti viri legere eſt virtutes, quæ profecto non parvæ ſanctitatis teſſera ſunt, quasque ad ultimam usque ſenectutem, ac denique ad ultimum ſuæ vitæ agonem generoſe exercuit Hieronymus, omnia pro ſui canonizatione habens requiſita. *Puritatem* videlicet *fidei Catholicæ*, & *Vitæ Sanctitatem ad vitæ finem productam*: cui nec *Miraculorum gratia* defuit. In vita quidem, dum ferociſſimum animal Leonem manſuetum pro ſui Conventus obſequio habuit; dumque bellorum tumultus imminentes, & aſſidua oratione ſedavit, & prophetico ſpiritu prædixit. Poſt pium autem obitum, dum ad ejus tumulum, ut *cap.* 25. inſinuavi: Cæci viſum, ſurdi auditum, muti loquelam receperunt &c.

XII. Univerſa hæc, & plura pariformia alia *Cyrillum*, ſeu *Prailium* Epiſcopum Hieroſolymitanum (cui ſe poſt obitum S. Hieronymus viſendum præbuerat) Tabulis Eccleſiaſticis ſuæ Eccleſiæ (Bethlehem namque Diœceſim Hieroſolymitanam reſpiciebat) inſcripſiſſe, & peracto rite examine, cultum, atque feſtivum diem obitus Sancto Hieronymo deſignaſſe indubium eſt, cum & vitam, miraculaque ejus poſt obitum recognita, Sancto *Auguſtino* Epiſcopo Hipponenſi, in Africa (ut jam de hoc ſupra *cap.* 25. dictum eſt) perſcripſerit. Atque idipſum aliis quoque vicinis Epiſcopis, uti *Nazaretbano*, *Antiochено*, *Alexandrino* &c. eundem *Cyrillum*, & *Prailium* ſignificaſſe, ſed & Sacræ Romanæ, Sedi, Summoque Pontifici inſinuaſſe credibile eſt. Neque huic officio defuit *Euſebius* diſcipulus *Hieronymi*, quin ſui Magiſtri ſanctiſſima Acta, eaque genuina connotaſſet, atque per univerſum orbem Chriſtianum diſſeminaſſet, & propalaſſet, cum idipſum ſcri-

Digitized by Google

bens *Damaſo* Epiſcopo Portuenſi fideliter præſtiterit. Hinc factum eſt, quod *S. Hieronymus* non in una duntaxat obitus ſui Diœceſi, verum per univerſum orbem cultum ſui univerſalem obtinuerit in erectione non tantum Altarium, Oratoriorum, & Capellarum, verum etiam celebrium Eccleſiarum, ac Baſilicarum. Hunc namque honorem, & gloriam ſancto Hieronymo (qui *quaſi arcus inter nebulas, hæreticorum, & quaſi flos roſarum in diebus vernis, primitivæ Eccleſiæ*, quam ſui nominis, ſuorumque eruditiſſimorum Scriptorum celebritate, ac ſpiritualium aromatum odore replevit) ad laudem DEI Omnipotentis, ipſius Eccleſiæ Catholicæ decus, ſpiritualemque populi ædificationem, ad confundendam hæreticorum ejus, & futurorum ſæculorum, atque adverſariorum Hieronymi perverſitatem, ſummus Eccleſiæ Paſtor, & Pontifex attribuit, eò tum *Bonifacius I.* illo denique canonizandi ritu, qui iis primitivis temporibus in uſu habebatur. Particularis videlicet primò in propria Diœceſi, deinde ſucceſſive in aliis, ac tandem quæ accedente totius Eccleſiæ conſenſu, ſummique Pontificis approbatione, Generalis evadebat.

XIII. Atque hoc ritu ſanctum noſtrum *Hieronymum* canonizatum fuiſſe, teſtatur Author Tractatus manuſcripti ad Cardinalem *Montis Regalis cap. 3. §. Eccleſia*, dicens: *Eccleſia pleroſque, poſt Apoſtolos, ſanctis adſcripſit per communem cultum, & approbationem; ut Apoſtolos, Doctores Auguſtinum, Gregorium Magnum, & Nazianzenum, Ambroſium, Baſilium, Hieronymum, Cyrillum, Athanaſium. Eodem modo Martyres; ut Laurentium, Vincentium. Et Virgines; ut Agnetem, Agatham, Luciam.* Deinde ad ritum primitivæ Eccleſiæ confirmandum, ſubjungit: *Et opinor, ſanctorum venerationem primùm cœpiſſe ab Epiſcopis ejus loci, in quo mortem obierunt, poſt univerſa Eccleſia amplexata eſt.* Huic ſubſcribunt *Matta* de Canonizatione Sanctorum *par. 1. cap. 3. n. 11.* Et *Bordon Controverſia* 13. de Canonizat. Sanctor. ſub *num.* 46. *Melphiſius* quoque *Conſilio* 46. *n.* 12 Ubi inter reſiduos ſimili ritu canonizatos Sanctos, qui præmiſſo textu enumerantur, Sanctus quoque Hieronymus recenſetur. Ergo. De hujus ſimili canonizatione peracta Concilium quoque Romanum 70. Epiſcoporum ſub *Gelaſio I.* Papa A. C. 494. poſt obitum S. Hieronymi Anno 74. celebratum luculentum præbet teſtimonium in *Decreto* Gratiani *Diſtinct.* 15. *cap.* Sancta Roma Eccleſia *pag.* mihi 34. Dùm etenim Summus Pontifex *Gelaſius* ſub decurſum hujus Concilii plura, quæ ad fidem Catholicam illibate ſervandam, pacemque in Eccleſia reſtituendam ſpectare videbantur, ſanxiſſet: delectum quoque habuit Librorum Eccleſiaſticorum, qui uſque ad id tempus editi legi ſolebant, diſtinguens orthodoxos ab hæreticis, genuinos ab apocryphis. Ubi inter aliorum Sanctorum Patrum Opera, ſeu Libros, aut Scripta, Sancti quoque Hieronymi approbavit, his verbis: *Item Opuſcula Beati Hieronymi Presbyteri.* Et paulo poſt: *Item vitas Patrum Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium Eremitarum, quas tamen Vir Beatiſſimus ſcripſit Hieronymus, cum omni honore ſuſcipimus.* Non hæc ſufficiebant Gelaſio Papæ, verum & de aliorum Libris, quos S. Hieronymus approbaſſet, vel reprobaſſet, ſuum ſentimentum in eodem Decreto appoſitum habere voluit, ſequenti tenore: *Item Rufinus, vir Religioſus, plurimos Eccleſiaſtici ordinis edidit Libros: nonnullas etiam Scripturas interpretatus eſt. Sed quoniam Beatiſſimus Hieronymus in aliquibus eum de Arbitrii libertate notavit, illa ſentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus. Et non ſolùm de Rufino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpiùs memoratus zelo DEI, & fidei religioſe reprehendit. Item Origenis non-*

Digitized by Google

nulla Opuſcula, quæ vir Beatiſſimus Hieronymus non repudiat, legenda ſuſcipimus. Ex quibus expreſſe patet Sanctum Hieronymum jam ante tempora Gelaſii Papæ fuiſſe canonizatum, ſiquidem eundem pluribus in locis recitati Decreti præattactam *Concilium Beatum*, & *Beatiſſimum* appellat, tantaque æſtimatione ſcripta ejusdem proſecutum ſit. Sed quantumvis forte idem Sanctus Doctor usque ad *Gelaſii* tempora canonizationis, ſive *particularis*, ſive *generalis*, aut *univerſalis* honore non fuiſſet decoratus, exiſtimarem ergo: quod ad ejus Canonizationem, & quidem univerſalem, vel *hoc ipſum Concilium*, quod toties ipſum Beatum compellare non dedignabatur ſufficere potuerit, & ſuffecerit.

CAPUT XXVII.

Sancti Hieronymi corporis, ſeu Reliquiarum Levatio, & Translatio.

I. Quemadmodum Sancti DEI pie coluntur, & honorantur cultu Duliæ, ita & ſacras Exuvias, ſeu Reliquias ipſorum Eccleſia Catholico-Romana, juxta vetuſtiſſimum uſum, plurimorum Conciliorum, Sanctorum Patrum, & omnium Catholicorum Doctorum approbatione firmatum reſpectivo cultu Duliæ honorandas proponit. Lumine namque naturali clarum eſt, honeſtum, & æquum eſſe venerari id, quod fuit organum ad opera bona, & virtutes exercendas. Tales porro eſſe Reliquias Sanctorum nemo ſanæ mentis negabit; quas proinde ipſe quoque DEUS, utpote Sanctorum Oſſa cuſtodiendo, juxta illud *Pſalmi* 23. *Cuſtodit DEUS oſſa eorum*, hisque mediantibus infinita patrando miracula, ſecundum *Pſalm.* 67. *Mirabilis DEUS in Sanctis ſuis*, venerandas eſſe innuit. Vetuſtiſſimus Sacrarum Reliquiarum cultus ex Sacris Codicibus tam Veteris, quam Novi Teſtamenti à plurimis eruditiſſimis ſcriptoribus, facili quidem methodo, ſed longa ſerie in medium produci poſſet: quia tamen hunc Chriſtiano-Catholico Lectori per ſe notum eſſe ſcio, brevitatis ſtudioſus, aliqua duntaxat de Translationibus Sacrarum Reliquiarum, earumque cultu, antequam ad ſeriem Translationis Corporis S. Hieronymi deveniam inſinuanda duxi.

II. Quod mox in Primitiva Eccleſia, ante tempora *Conſtantini Magni* Imperatoris, Levatione Corporum, ſeu Reliquiarum Sanctorum, & Translationes inſtitutæ fuerint, patet ex corporibus *S. Pontiani* Pontificis ex Sardinia, ubi propter confeſſionem fidei obiiſſe ſcribitur, & *S. Cornelii* Papæ à Centumcellis Romam ſub maximo perſecutionis Chriſtianorum fervore translatis; de quorum Translatione facta probi viri apud *Tillemontium Tom.* 3. Hiſt. Eccleſiaſticæ *pag.* 470. teſtimonium ferunt. Extinctis autem Eccleſiæ perſecutoribus, ipſique pace à *Conſtantino* Imperatore reſtituta, Sacrorum Corporum levationes, & translationes de una ad aliam civitatem majori cum pompa, & ſolemnitate expleri cœperunt, exemplo ab ipſo *Conſtantino* Imperatore deſumpto, qui Corpora SS. *Andreæ* Apoſtoli, *Lucæ* Evangeliſtæ, & *Timothei* Epiſcopi, ac Martyris in urbem ab eo ædificatam, & ab ejus nomine Conſtantinopolim appellatam, ſolemni pompa transferri fecit: ut *S. Hieronymus in Chronico ſuo* teſtatur, & S. *Paulinus* in Natali *S. Felicis Carmine* 11. ℣. 321. edito à Mura-

ratorio. Atque ab eo tempore non ſolum plures Sanctorum corporum levationes, & translationes factas, verum & ſimilium Reliquiarum venerationem majorem inſtitutam, & ad poſteros propagatam fuiſſe, ex graviſſimæ notæ Authoribus conſtat. Et quod plus eſt: non ſolum integra Sanctorum corpora, ſed & diſſoluta, immo partes ipſorum, ut ſunt: *Caput*, *Brachia*, *Pectus*, *Coſtas*, *Manus*, *Pedes*, *Dentes*, *Pilos*, minimasque particulas, & *cineres* eorum: *veſtes* quoque, veſtiumque minimas portiunculas, immo *lacinias* aureis, argenteisque thecis incluſas, pretioſiſſimisque gemmis, & unionibus adornatas ipſi *Monarchæ*, *Imperatores*, *Reges*, *Duces*, *Principes*, *Epiſcopi*, *Prælati* proſtrati in terram humillime venerati ſunt, hodieque venerantur.

III. Celebritatem hujus venerationis liceat mihi deducere ex proteſtatione illa S. Hieronymi, quando in fine vitæ *S. Pauli primi Eremitæ* mentionem facit Tunicæ ejus ex palmæ foliis contextæ, & *S. Antonio* Abbati relictæ; cujus poſtea hæres remanſit *S. Athanaſius* Patriarcha Alexandrinus fulgentiſſimum Eccleſiæ Catholicæ lumen: præfatam itaque vitam concludit citatus S. Hieronymus his verbis: *Obſecro, ut, quicumque hæc legis, Hieronymi peccatoris memineris, cui ſi DEUS optionem daret, multo magis eligeret tunicam Pauli cum meritis ejus, quam Regum purpuram.* Hujus prærogativæ intelligentia facilis eſt; quia *purpura*, *diademata*, & *ſceptra* Imperialia, Regalia, *infulæ*, *tiaræ* Papales, Epiſcopales humillima non *oſſibus* duntaxat, verum etiam & ipſis *cineribus*, *veſtibusque* ac *laciniis* Sanctorum virorum, vel mulierum gloriantur deferre obſequia: atteſtante *S. Chryſoſtomo Hom.* de Martyrum Sepulchris *in Pſalm. 48.* Ubi ſic inquit: *Illic Rex, & Imperator diadema Regium abjicit, atque in Martyris ſepulchro permanet orans, & rogans, ut ſibi à periculis liberatio concedatur, & contra hoſtes victoria?* Quare hoc? *Quia Sanctorum lypſana* ut *S. Gaudentius* in Dedicatione Baſilicæ SS. 40. *MM.* reſpondet: *ſunt pretioſa poſſeſſio, divina munera, & cœleſtia beneficia.* Si & hujus rationem quis inquirat, accedat *S. Damaſcenum* eumque *lib.* 4. de fide orthodoxa *cap. 16.* auſcultet ſic diſſerentem: *Nam poſt Sacroſancta Novi Teſtamenti Sacramenta nihil utilius Divina bonitas Eccleſiæ ſuæ relinquere potuiſſet, quam ſacras ſuorum Sanctorum Reliquias: Has enim veluti ſalutiferos Chriſtus præbuit fontes, ex quibus plurima ad nos beneficia manant, ſuaviſſimumque unguentum profluit.*

IV. Bene ergo olim vaticinatus eſt Regius Propheta, dum in *Pſalm.* 138. exclamavit dicens: *Nimis honorati ſunt amici tui DEUS; nimis confortatus eſt principatus eorum!* Obeliſci namque, *Pyramides*, *Mauſolæa*, *Arcus triumphales*, aliaque glorioſa monumenta *Cæſarum*, *Regum*, *Principum*, aliorum inſigniorum *Heroum* cum tempore defecerunt; at non ita Sepulchra, & corpora *Servorum DEI. Corpora etiam Sanctorum in pace ſepulta ſunt, & vivent nomina eorum in generationem, & generationem. Eccleſiaſtici cap.* 44. Perpendens hoc *S. Joannes Chryſoſt.* ad ſublimandam gloriam, & honorem Sacrarum Reliquiarum *Hom. 66.* ad Populum, ſic diſſerit: *Chriſtus tunc omnem terrarum orbem ad ſe traxit adorandum, cum mortuus fuiſſet. Et quid de Chriſto loquor? cum & diſcipulos ſuos, poſtquam obierunt, tunc effulgere fecerit. Quid dico diſcipulos? Nam & eorum loca, & ſepulchra, ſimul & tempora perenni in memoria celebrari curavit. Tu vero oſtendas mihi ſepulchrum Alexandri, & profers diem, quo vitam finivit: Sed nihil horum inſigne, ſed omnia deſtructa ſunt, & exterminata. Chriſti vero Servorum, & ſepulchra clara ſunt, regiam aſſecuta dignitatem, & dies notiſſimi mundo feſtam afferentes lætitiam. Et illius*

qui-

Digitized by Google

quidem loculum, & proprii neſciunt: bonorum autem ſciunt & barbari. Et Servorum DEI ſepulchra Regiis aulis ſunt clariora, non magnitudine, & ædificiorum pulchritudine, ſed quod multo majus eſt, convenientium ſtudio. Hæc Os aureum ſcripſit de temporibus ſuis: quod ſi ad hæc usque vixiſſet tempora, ſimulque ſumptuoſiſſima illa templa in honorem Sanctorum jam erecta cum ſtupore ſpectaſſet, aliter certe ſcripſiſſet. Multa namque ſublimia, magnifica, & operoſa, ex puriſſimo etiam marmore honori ſanctorum ædificata Altaria, Templa, & Sacraria ædificata hac tempeſtate viſuntur nec Mauſolo Cariæ Regiæ ab Artemiſia uxore profuſiſſimis ſumptibus condito, ac inter ſeptem orbis miracula connumerato, comparanda. E reliquis conſpicitur illud ædificium adeo opulentum, & ſublime Eccleſiæ, & Turris *S. Petri* in vaticano, in quo Reges, & Imperatores Sanctorum Petri, & Pauli Apoſtolorum venerantes Reliquias reverenter deponebant, & deponunt ſceptra, & coronas ſuas, neque dedignantur ſimplici piſcatori, ac ſcenopago genuflexi ſuas proponere cauſas; ab iisque opem in adverſitatibus humiliter poſtulare: ut proſequitur *Sanctus Chryſoſt. loc. cit.* inquiens: *Nam & ipſe, qui purpura indutus eſt, accedit illa complexurus ſepulchra, & faſtu depoſito, ſtat Sanctis ſupplicaturus, ut pro ſe apud DEUM intercedant! Et Scenarum fabrum, & Piſcatorem vilem etiam mortuos ut Protectores orat, qui diademate redimitus incedit. Audebis igitur horum Dominum nuncupare mortuum? cujus ſervi vel mortui, terrarum orbis Regum ſunt Protectores.* Quod hic *S. Chryſoſtomus* aurea ſua eloquentia de perſona Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli eruditiſſime differuit, id omnium SS. Martyrum, & Confeſſorum ſepulchris, atque Reliquiis applicandum cenſuit. O quanta excellentia Sanctorum Martyrum! ô quanta gloria ſervitutis DEI Sanctorum Confeſſorum!

V. Simili excellentia, parique gloria DEUS, qui in Sanctis ſuis vult honorari, affecit Sanctum Hieronymum, dum ejus Sacrum corpus levari primo, ſed iterum recondi, ac tandem denuo levari, & transferri fecit. Levationis primæ ſeriem *Cyrillus*, ſeu *Prailius* Epiſcopus Hieroſolymitanus *Epiſtola* ad *Auguſtinum* ſcripta refert. Quem ſequitur *Petrus de Natalib. lib. 4. cap. 145.* & *Bonifacius Bagatta* in Admirandis Orbis Chriſtiani *Tom. 1. lib. 2. cap. 3. §. 1. num 18.* Horum itaque celebrium Authorum veſtigiis inſiſtens, præſumo & ego eam hic loci exponere, & quidem de verbo ad verbum, prout eam habet citatus *Petrus de Natalib.* „Cum „corpus glorioſi Doctoris Hieronymi apud Bethlehem, juxta *Præſepe Domini*, ut ipſe mandaverat, humo „obrutum fuiſſet; & ibidem inſignibus, & inauditis miraculis coruſcaret; videbatur fidelibus, quod illud corpus Sanctiſſimum jacens in „terra indignius tractaretur. Ideoque decoro ſepulchro marmoreo in „Eccleſia Bethlehemitica fabricato, „*Cyrillus* Hieroſolymitanus Patriarcha cum Clero, & populo ſanctum „corpus eodem transferendum decreverunt, & diem Dominicum „poſt Pentecoſten ad hoc faciendum „celebrius ſtatuerunt. Et concurrente Populi multitudine ex urbibus convicinis, terram, ubi jacebat corpus, effodiunt, & evacuata „fovea illud in aëre pendere conſpiciunt, ita, quod nulla ſui parte humum contingens integrum, & incorruptum omnino reperiunt, odoriſque fragrantium miram cuncti „ſenſerunt. Corpus autem inde levatum, & ſuper Altare poſitum eſt, „ut à fidelibus videretur. Cujus „contactu die ipſo ſedecim cæci il„luminati ſunt, tres quoque à dæmonio vexati, illuc adducti, libe-

 ratio-

„rationem perceperunt: filius mu-
„lieris viduæ populi frequentia com-
„preſſus ſuffocatus eſt, quem Mater
„in foſſam, ubi corpus Sanctum ja-
„cuerat, projecit exanimem, & con-
„tinuo vivus ſurrexit. Quod cer-
„nens ruſticus, cujus filii cadaver
„defuncti ante tres dies ſepultum
„fuerat, accedens ad locum, corpus-
„que filii exhumatum ad Eccleſiam
„attulit, & in foveam projecit, ſta-
„timque Spiritum vitæ recepit. Cir-
„ca veſperas autem poſt prædicta,
„& alia multa miracula exhibita, cor-
„pus in monumento novo repoſi-
„tum fuit, & fovea terra repleta;
„ſed mane facto monumentum va-
„cuum eſt inventum, & evacuata
„iterum fovea corpus repertum eſt
„loco priſtino reſtitutum, ſtupen-
„tibus cunctis. Sequenti nocte *Cy-*
„*rillo* dormienti Hieronymus glorio-
„ſus apparuit, corpusque de loco,
„ubi jacebat, nullatenus amoven-
„dum admonuit, dicens: Quod ibi-
„dem quieſcere debeat donec Hie-
„ruſalem ab infidelibus caperetur, &
„tunc ad Urbem Romam deportare-
„tur. Quod *Cyrillus* cæteris enarra-
„vit, & unusquisque DEO gratias
„egit. Hæc autem Translatio diem
„certum non habet, niſi quod Cy-
„rillus eam die octava Pentecoſtes
„factam fuiſſe ſcribit: quæ tamen
„dies neſcitur, quoto die, cujusve
„Menſis eodem anno contigerit. „
Hæc *Petrus de Natalib.*

VI. Idem non poſſe ſciri annum hujus translationis adnotavit. Non tamen debebant multi ab obitu *S. Hieronymi* effluxiſſe, cum *Cyrillus*, ſive *Prailius* Epiſcopus Hieroſolymitanus non diu etiam demortuo *Hieronymo* ſupervixiſſe credatur, ex eo, quod Succeſſor ejus in Epiſcopatu *Hieroſolymitano Juvenalis*, ut *cap.* 25. dictum eſt, *Concilio Epheſino* A. C. 440. celebrato, interfuiſſe legatur apud *Spondanum* & *Brietium*. Adeoque intra Annum 420. quo Hieronymus pia morte obiit, & Annum 440. conſequenter intra annos viginti poſt migrationem *Hieronymi* memorata levatio corporis Sacri accidere debuit. Deinde in primitiva Eccleſia nullum tempus Canonizationis Sanctorum, eorundemque corporum levationis, vel translationis requirebatur, ut hac tempeſtate ex juſtis ſtatutis *Conciliorum* fieri aſſolet, ſed ad hæc ſufficiebant, ut *cap. præc.* declaravi; *Puritas fidei Catholicæ*, *ſanctitas vitæ*, & *miraculorum gratia*. Cum autem S. Hieronymum ex *cit. cap.* relatis hæc habuiſſe conſtiterit, & conſtet, concludi poſſe videtur, eum poſt paucos ſuæ migrationis annos vivente *Cyrillo*, ſeu *Prailio*, modo præinſinuato levatum fuiſſe, ſed & iterum ex divina diſpoſitione eodem loco reconditum: ut qui humilitati in vita ſtuduit, humiliori quoque loco ſepeliretur perpetuus elationis oſor. Levationem præmemoratam à *Petro de Natalib.* memoriæ traditam reſpuit *Cardinalis Baronius* in *Notis* ad Martyrologium Romanum, pro *die* 9. *Maji.* Ego authoritati *Baronii* multum tribuens, ipſemet præmiſſam corporis S. Hieronymi levationem, utpote juxta eundem Baronium ſuſpecta, & ſuppoſititia fide fultam, rejiciendam cenſerem, niſi ea, quæ ſupra *cap.* 25. de duobus Cyrillis uno Hieroſolymitano, altero Alexandrino, item de Prailio Hieroſolymitano Epiſcopis expoſui, rebus ad invicem diſcuſſis, & conciliatis, me ad hanc levationem admittendam aliqualiter commoverent.

VII. Ad alteram Corporis *S. Hieronymi* levationem, & translationem (quam & *Baronius loc. cit.* approbat his verbis: *Secundam autem translationem, quam factam aſſerit* (*Petrus de Natalib.*) *cum Saraceni Palæſtinam invaſiſſent, ut veram, libenti animo ſuſcipimus, atque probamus, in cujus memoriam præſens celebritas, annis ſingulis agi conſuevit.*) transeundo, utpote indu-

du-

Digitized by Google

dubitatam referendam jure cenſeo, ſiquidem & Tranſlationis hujus feſta dies in *Martyrologii* Laudati *Baronii* ad *diem* 9. *Maji*, ſequenti exponatur elogio: *Romæ, item Translatio Sancti Hieronymi Presbyteri, & Eccleſiæ Doctoris, ex Bethlehem Judæ, ad Baſilicam Sanctæ Mariæ ad Præſepe.* Hanc itaque iterum *Petrus de Natalib. loco cit.* ſequentibus deſcribit: „ Secunda „Translatio eſt, quæ in Romanis „Chronicis reperitur, qua corpus „ejus (*ſancti Hieronymi*) de Bethle„hem Romam translatum eſt, & in „Eccleſia *Sanctæ Mariæ Majoris* recon„ditum. Poſt multa enim annorum „curricula ab obitu Hieronymi glo„rioſi, Hieruſalem deſtructa, & à „Saracenis occupata, tum pæne om„nium Sanctorum eſſet orbata Reli„quiis, ſolo Beati Hieronymi cor„pore in partibus illis relicto, appa„ruit ipſe Sanctus Doctor uni mo„nacho ibi degenti, mandans eidem, „ut corpus ſuum Romam deferret, „& in Eccleſia DEI Genitricis juxta „Præſepe Domini tumularet. Qui „cum hoc facere formidaret, à San„cto Doctore ſecunda vice admone„tur, & juſſa adimplere recuſans, „tertio de negligentia durius incre„patur. Tunc Sancti Hieronymi „Reliquias latenter ſurripuit, & cum „duobus fidelibus comitibus pro„ſperis ſuccedentibus itineribus Ro„mam venit. Quem Sanctus ite„rum juxta Urbem per viſionem ad„monuit, ut ſolis Canonicis Eccleſiæ, „convocatis corpus de nocte, quaſi „clandeſtine, reconderet, ne ex ſu„pervenientibus turbis diminutio„nem aliquam in Reliquiis fuſtineret. „Itaque, prout Sanctus mandaverat, „juſſa perfecit, præmiſſaque ſolis „ipſius Eccleſiæ Canonicis nuntia„vit, & ipſis præſentibus in loco „humili, videlicet in terra ante Præ„ſepe Domini corpus noctu devote „depoſuit. Ubi à quibusdam voces „Angelicæ concinnentes auditæ ſunt, „luxque immenſa, ut ſolis radius „meridianus, ibidem effulſit, mira„que odoris fragrantia unumquem„que reſperſit. Celebratur autem „hæc feſtivitas die, quo corpus Al„mi Doctoris ibi depoſitum eſt, vi„delicet VII. Idus Maji. „ Hucusque *Petrus de Natalib.*

VIII. Poſt hunc *Cornelius à Lap.* Commentario in *cap.* 8. *Proverbiorum Salomonis*, de Eccleſia Beatæ Mariæ Virginis majoris, ſeu ad Nives diſſerens, ſic ſcribit. „ In hac Baſilica „conditum eſt Præſepe Domini, „Cunæ, Fœnum, & Panni, quibus „involutum fuit *Verbum Infans*, quæ „*Sanctum Hieronymum*, Sanctam *au„lam*, & Nobilitatem Romanam olim „traxerant in Bethlehem. Unde & „ipſe *Epiſt.* 17. ad Marcellam; *Illud „Præſepe* (inquit) *in quo infantulus va„giit, ſilentio magis, quam infimo ſer„mone honorandum eſt.* Et mox: *Ecce „in hoc parvo foramine cœlorum Condi„tor natus eſt, hic involutus pannis, hic „viſus à paſtoribus, hic demonſtratus à „ſtella, hic adoratus à Magis. Et hic „puto locus ſanctior Tarpeja rupe. Tar„peja* ergo rupe, puta *Capitolio*, ſan„ctiores ſunt *Eſquiliæ*, quæ quaſi „poſthuma Bethlehem Domini Præ„ſepe continent. Quocirca migran„te è Bethlehem Romam Præſepio „Chriſti, eodem migravit & Hiero„nymus, illius enim Reliquiæ in Baſi„lica Virginis juxta Præſepe Domini „conditæ ſunt: ut apud quod vivens „deliciatus eſt, etiam mortuus in pace „conquieſcat. „ Item idem *Cornelius à Lap.* Commentario in *Habacuc cap.* 3. *v.* 2. Exponens Symbola ſeptem Præſepii Domini, ſubjungit: *Quapropter Præſepe Chriſti Romam translatum in Baſilica Mariæ Majoris conditum magno honore veneramur: æque ac corpus S. Hieronymi; Quod congrue juxta illud reconditum eſt, ut, ſicut juxta illud ipſe vixit, ita juxta illud mortuus quieſcat.*

IX. Quo autem anno hoc accideriderit, poſtquam multis in Scriptoribus inquiſiviſſem, neque aliquid de anno hujus tranſlationis ſignatum reperiſſem, opinabar id eveniſſe circa A. C. 636. Eo etenim anno captam à Saracenis fuiſſe Hieroſolymam, aliosque Palæſtinæ, & univerſæ fere Syriæ urbes dictat *Brietius* Annalium Mundi *lib. 7. cap. 4.* Cui ſubſcribunt *Turſellinus*, & *Inchoffer*, atque hic poſterior addit etiam ad citatum Annum hæc verba: *Tunc Reliquiæ multorum Sanctorum avectæ ſunt in occidentem.* Cum vero in Opera *Proſperi Cardinalis de Lambertinis*, de Servorum DEI Beatificatione, & Beatorum canonizatione tractantia impegiſſem, apud Eundem, nunc in *Cathedra Petri* ſedentem, *lib. 4. par. 2. cap. 31.* inter Miſcellanea *de Præſepis Domini translatione* ſequentia legi. Quæ quantumvis Annum Translationis Corporis S. Hieronymi indigitare nequeant, attamen ex his conjectura aliqua non obſcura de deſiderato translationis Anno deſumi poterit. Præterea, ſiquidem locum Bethlehemiticum ad Præſepe Domini in deliciis habuerit Hieronymus, judico me non abs re facturum hic mentionem ejusdem Præſepis Domini habere ipſiusmet citati honore digniſſimi Authoris verbis, quæ ſequuntur:

X. „In Baſilica Sanctæ Mariæ „Majoris conſervatur Sanctiſſimum „*Præſepe Redemptoris noſtri.* Fertur „nempe id ad Urbem allatum fuiſſe „ante annum Æræ Chriſtianæ 332. „ſed, cum *S. Hieronymus Epiſt. 18.* „*Tom. 1. Marcellam*, *Romanam* Matro„nam hortetur, ut *Præſepe*, & *Cuna„bula Domini* in antro Bethlehemiti„co veneretur: *Quo ſermone qua voce* „*tibi ſpeluncam Salvatoris exponam?* „*Et illud Præſepe, in quo Infantulus* „*vagiit, ſilentio magis, quam infimo ſer„mone honorandum eſt.* Et paulo poſt: „*Bethlehem, ecce in hoc parvo terræ fo„ramine cœlorum Conditor natus eſt, hic* „*involutus pannis, hic viſus à paſtori„bus, hic demonſtratus à ſtella, hic ado„ratus à Magis.* Et rurſus *Epiſt. 48.* „*Sabiniano* Diacono exprobrans fla„gitia, quæ in ſanctioribus locis „Bethlehemitici Monaſterii patrave„rat, ſic loquatur: *Tu inter oſtia* „*quondam Præſepis Domini, nunc Alta„ris, amatorias Epiſtolas ſidciebas, quas* „*poſtea illa miſerabilis, quaſi flexo ado„ratura genu, inveniret, & legeret.* „Et inferius: *Totum quidem de te cre„di poteſt, ſed veneratio Præſepis, &* „*campi non me ſinunt plus credere, quam* „*te voluntate, & animo corruiſſe.* Et „paulo poſt: *Jam tibi & ſcala, per* „*quam deponeres miſeram, parabantur,* „*jam iter diſpoſitum, decreta navigia,* „*condicta dies, fuga animo pertractata:* „*& ecce Angelus ille cubiculi Mariæ ja„nitor, Cunarum Domini cuſtos, & infan„tis Chriſti gerulus, coram quo tanta* „*faciebas, ipſe te prodidit.* Quemad„modum hæc oſtendunt Præſepe „fuiſſe in locis Bethlehemiticis us„que ad initium ſæculi quinti, quo „tempore S. Hieronymus mortuus „eſt, ita translationem ad Urbem „ante Annum 352. evidentiſſime ex„cludunt. Sæculo ergo ſeptimo la„bente, Saracenorum contigit irru„ptio: cumque jam in more poſi„tum eſſet, ut Antiſtites Hieroſoly„mitani ab Eudoxiæ ſæculo valde „liberales eſſent in Sacrarum Reli„quiarum largitione, veriſimile ad„modum eſt, tunc ad Urbem miſſa „fuiſſe ſaxa exciſa ex antro Bethle„hemitico, & portiones cunarum, „& Cunabulorum, quæ ſubinde ar„gentea theca incluſæ, munificentiæ „*Philippi IV. Hiſpaniarum* Regis Ca„tholici, nocte Nativitatis Domini „ſupra Aram principem Sacelli *Six„tini*, *Dominico Præſepi* imminentem, „ad publicam venerationem expo„nuntur, translata fuiſſe. *Blanchi„nus*, olim Canonicus *Baſilicæ Libe„rianæ*, in *Notis* ad Vitam *S. Xiſti III.* „*Tom. 3.* Vitarum Pontificum, ab

„*Ana-*

„ *Anaſtaſio*, uti fertur, conſcripta-„rum, collectis undique argumen-„tis, oſtendit: Quinto ſæculo Chri-„ſti cuſtoditas fuiſſe Hieroſolymis „ſupramemoratas Reliquias, & ea-„rum tranſlationem refert ad An-„num 640. idipſum alius eruditus „ejusdem Baſilicæ Canonicus *Joannes* „*Chriſtophorus Battellus*, Archi-Epi-„ſcopus Amazenus, qui plurimorum „annorum ſpatio laudabiliter fun-„ctus eſt officio Secretarii Apoſtoli-„corum Brevium ad Principes, ſub „*Clemente XI.* clariſſime demonſtra-„vit, in *Enarratione Sacrorum Rituum* „*ſervatorum in aperiendo, & claudendo* „*Portam Sanctam Baſilicæ Liberianæ, &* „*Sanctæ Mariæ majoris, ab Eminentiſ-*„*ſimo Domino Petro Cardinali Otbobono* „*tunc dictæ Baſilicæ Archi-Presbytero,* „*& Apoſtolico de latere Legato An.* 1725. „Ubi ad rem obſervat, Baſilicam San-„ctæ Mariæ Majoris usque ad Annum „642. variis nominibus fuiſſe appel-„latam, nimirum: *Sanctam Mariam* „*ad Nives, Baſilicam Liberii, Baſilicam* „*Xiſti, & Baſilicam ſanctæ DEI Geni-*„*tricis.* Tum ſub *Theodoro* Papa, qui „ſedem Romanam tenuit ab A. C. „642. ad A. C. 649. vocari cœpiſſe: „*Sanctam Mariam de Præſepe.* „ Hæc laudatiſſimus, ſimul & eruditiſſimus *Proſper Cardinalis de Lambertinis.* Adjungens his Homiliam *Clementis XI.* in Patriarchali Baſilica Liberiana ſolemnem Miſſam celebrantis, in die Nativitatis Domini A. C. 1704. inque Laudem, honorem, ac gloriam Sanctiſſimi Præſepis Domini dictam, & editam: quam Beatiſſimus Panegyriſta ſequentibus concluſit verbis: *Verum, ut Beatus ait Hieronymus, diuturnus olim dum viveret Bethlehemitici ſpecûs incola nunc vero prope Bethlehemiticum Præſepe in hac Baſilica conditum: Præſepe illud, in quo Infantulus vagiit, ſilentio magis, quam infimo ſermone honorandum eſt.*

XI. Certum ergo eſt, ut ex præmiſſis concludi ſinceriſſime poteſt, & debet: Corpus Sancti Hieronymi ex Bethlehem Romam tranſlatum, atque in Baſilica Sanctæ Mariæ Majoris reconditum fuiſſe. Incertum tamen, quo Anno? Si tamen bene Obſervationes *Proſperi Cardinalis de Lambertinis*, quoad Tranſlationem Præſepis Domini perpendantur, exiſtimarem Tranſlationem Corporis Sancti Hieronymi reponendam poſt A. C. 642. vel ex eo, quod & *Petrus de Natalibus*, de multis Sacris Sanctorum Reliquis ex Palæſtina abductis, ſolo corpore Sancti Hieronymi remanente, meminerit, idipſum *Inchoffero* confirmante, & *Cornelio à Lap.* Poſt migrationem Præſepis Domini, migraſſe & corpus Sancti Hieronymi ſcribente. Quamvis autem ex his patet, non utrumque ſimul tranſlatum fuiſſe, conjecturare tamen poſſe arbitror, non multo poſt tranſlationem Præſepis Domini, accidiſſe etiam Tranſlationem corporis Sancti Hieronymi. Circa A. C. 642. namque, plus minus ante, vel poſt circiter, Humaro Saracenorum Principe parte ex una, parte vero ex altera diverſis hæreticis Eccleſiam Orientalem divexantibus, *Theodorus*, patria Hieroſolymitanus, videndo Hieroſolymam captam, fugiens Romam, ibidem poſt obitum *Joannis IV.* Papæ Pontificatum adeptus, omnem conatum probabiliter adhibuit, ut Præſepe Domini tempore irruptionis barbarorum Hieroſolymis conſervatum, ne in eorum manus deveniens dishonore aliquo afficeretur, transferatur, prouti & ſub eodem Pontifice *Theodoro*, ut *Battellus loco ſupra citato* notavit, tranſlatum fuit.

XII. Ne porro Sanctus Hieronymus deliciarum ſuarum ſpiritualium, quarum contemplatione vivus fruebatur, particeps mortuus quoque non fieret, obtenta, meritis ſuis mediantibus, à Divina Providentia gratia, corpus ſuum Romam, ad idem Præſepe Domini condendum trans-

Digitized by Google

ferri fecit quo citius, ut ubi vivens diutiſſime ſpiritualiter deliciatus eſt, mortuus etiam non diu inde divelleretur. Quibus ſtantibus concludi poſſe ominarer Translationem hanc factam fuiſſe intra Annos Chriſti 640, & 650. plus minus, ut ſupra dixi, ante, vel poſt circiter, ab obitu S. Hieronymi Anno 220. uno pariter, vel altera plus minus circiter, cum impoſſibile quaſi ſit determinare annum genuinum. Idem accidit in determinanda concluſione Quæſtionis; *An Corpus S. Hieronymi integrum, ſeu incorruptum, vel reſolutum Romam aportatum fuerit?* Si tamen *Bonifacio Bagatta*, fides adhibenda eſt, Reſpondendum eſſet, quod omnino incorruptum. Hinc enim laude meritiſſimus Scriptor in ſuis Admirandis Orbis *Tom. 2. lib. 6. cap. 3. num. 7.* Ex *Manuſcriptis* Ejusdem Eccleſiæ, de qua loquitur, *Signaturis* aſſerit: *Bergomi* in Eccleſia *S. Leonardi* reperiri pedem Sancti Hieronymi integrum, & incorruptum. Habetur quoque ejusdem Sancti Doctoris authenticis Romanis ſcripturis comprobata Reliquiarum particula in noſtro *Stridone*, ejusdem *Sancti Viri* patria, in Eccleſia eidem dicata, curæque Patrum Ordinis S. Pauli primi Eremitæ per piæ memoriæ *Leopoldum I.* Imperatorem perpetua ſtabilitate concredita: quæ tamen nonniſi oſſea eſt; adeoque ex hoc ipſo motivo denuo dubium oritur idem: An videlicet idem Sacrum corpus incorruptum, vel reſolutum ex Bethlehem Romam translatum ſit? Sed de hoc diſputare vacaneum exiſtimo; Sufficit mihi, & ſufficiet, credo, cuilibet pio Catholico, quod hic Sanctus, quemadmodum glorioſus ſui corporis triumphator extitit vivus in terris, ita & mortuus in ſuis ſacris Exuviis exiſtat ſollicitus pro nobis apud DEUM exorator in cœlis. Adeoque ſicut ipſimet, ita & Sacris ejusdem Reliquiis, ſive eæ ſint incorruptæ, ſive reſolutæ, honor Duliæ impendendus eſt. Honor enim, qui Sanctis præſtatur, DEO exhibetur, ipſeque in illis mirabilis depredicatur; quia, qui Sanctis honorem impendit, illum ſingulariter honorat, qui eos ad tantum honorem evexit, atque ſublimavit.

CAPUT XXVIII.

Sanctus Hieronymus à Sancto Auguſtino Epiſcopo Hipponenſi encomiatus.

I. MAnifeſtum eſſe ſcio illud à *Petro Caniſio* in *Præfatione* ad *Divi Hieronymi Librum Epiſtolarum* productum Adagium: *Bonum vinum vendibile ſuſpenſa hedera non eget.* Ita neque Sancti Hieronymi Sanctitas, vel doctrina, aliunde notiſſima, encomiorum, laudumque paraſangis indiget. Attamen ſilentio præterire ea, quibus *Sanctus Aurelius Auguſtinus* Epiſcopus Hipponenſis Hieronymianæ doctrinæ, & Sanctitatis celebritatem decantavit, nefas eſſe exiſtimarem. Fateor hunc magnæ itidem Sanctitatis, & illuſtris doctrinæ virum ab Hieronymo æquali ſuo, ſibique coævo diſſenſiſſe; ſed priusquam hujus ingenium, & ſtudium probe cognitum, & exploratum haberet. Nam conſtat ambos poſtea ſingulari amicitiæ ſanctæ nexu manſiſſe conjunctos, neque ſolum fraterno, ſed etiam divino amore flagrantes eos, charitatis, ſimulque religionis aſſerendæ perfectum exemplar poſteris omnibus reliquiſſe. Illud dicam, quod *Petrus Caniſius loco cit.* inquit: *Non poſſe eum non honorifice ſentire,*

Digitized by Google

tire, ac loqui de Hieronymo, quiſque Auguſtinum cenſorem admittit, ejuſque graviſſima nititur authoritate. Encomia Hieronymi ſicut diverſa ſunt, ita diverſis in Libris ſuis conſcripſit *Auguſtinus*. Hæc ex his in unum collegit *Fr. Bartholomæus Urbinas, Epiſcopus*, ſuoque Operi *Millaloquiorum S. Auguſtini*, Brixiæ A. D. 1734. edito inſeruit, utens etiam Epiſtola *Auguſtini* ad *Cyrillum* ſcripta (conſequenter nullum quoad hanc habuiſſe eum ſcrupulum apparet) habenturque *Volumine 1. pag.* 918. ſub ly *Hieronymus*. Placuit ea huc ad laudem, & gloriam *Divi Hieronymi*, Lectorumque commoditatem, & utilitatem transferre.

II. *Primum.* De *Sancti Hieronymi* Statu, Doctrina, & loco. *Libro. 1. contra Julianum cap. 2. circa finem.* Hieronymus Presbyter, qui Græco, & Latino, inſuper & hebræo eruditus eloquio, ex occidentali ad orientalem tranſiens Eccleſiam, in locis ſanctis, atque in Litteris ſacris, usque ad decrepitam vixit ætatem. Huic ego addo ex eodem *Libro* contra *Julianum*, quod apud *Caniſium* in *Præfat.* ad Epiſtolas *S. Hieronymi* legi: Hic omnes, vel pene omnes, qui ante illum, ex utraque parte orbis de Doctrina Chriſtiana ſcripſerant, legit.

III. *Secundum.* Ex quibus poteſt, & debet commendari *S. Hieronymus*. *In Epiſt. ad Cyrillum.* Sanctum Domini *Hieronymum*, propter Dominum, cum quo regnat, ſecure magnificemus. Quoniam in vita ſua magnifice fecit, in morte ſua magnifica recepit. Quapropter magnus eſt in medio, & Sanctus, & excelſus in vitæ excellentiſſimæ ſanctitate: magnus, ſanctus, & excelſus in ſapientiæ ineffabilis profunditate: magnus, ſanctus, & præexcelſus in majoris nunc gloriæ quantitate: mirabilis, laudabilis, & glorioſus in prodigiis inviſis, inauditis, & inſuetis: metuendus, & colendus, & venerandus ob ſibi à Domino traditam poteſtatem, honorem, & gloriam ſempiternam.

IV. *Tertium.* De Sanctitate vitæ. In eadem *Epiſt. verſus finem.* Quam magnus itaque ſit iſte glorioſiſſimus *Hieronymus* in ſuæ vitæ excellentiſſimæ ſanctitate, quomodo patefaceret mea lingua, cum pene cunctorum mortalium non ſufficerent linguæ, ut ejus excellentiam explicarent? Liceat ergo dicere: Alter hic *Elias*, alter hic *Samuel*, alter hic *Joannes Baptiſta* vitæ excellentiſſimæ ſanctitate. *Elias*, & *Joannes* Eremitæ magnis ciborum, & veſtium aſperitatibus ſe macerarunt: non minoris vitæ *Hieronymus* glorioſus eremita idem per quadriennium in eremo ferarum tantum ſocius perſtitit. Quinquaginta annis, ut Venerabilis *Euſebii* ejusdem prædilectiſſimi diſcipuli litteris liquet, & ut me certius tu idem noſti, vinum, & ſiceram aliqualiter non guſtavit, ab omni carnium, & piſcium eſu ita ſe abſtinuit, quod vix ea nominare volebat. Coctum quidem, nonniſi in ultima ægritudine, vix comedit. Cilicino ſacco carnem velut Æthiopis macerans, deſuper panno viliſſimo ſe tegebat. Stratum aliud, niſi terram, nunquam ſcivit. Nonniſi ſemel fructibus, aut herbarum foliis, ſive radicibus paſtus in die, poſt veſperas ſe orationibus præbens, deinceps usque ad horam ſecundam noctis continue vigilabat: poſtmodum ſomno feſſus in terra dormiens, usque ad noctem mediam quieſcebat. Qua quidem hora continuo ſurgens, lectionibus, & orationibus ſanctiſſimis, quibus tota radiat Eccleſia, uti lapidibus pretioſis, intentus usque ad eſus horam perdurabat. Ita leviſſima flebat peccata venialia, ut quis eum exiſtimaſſet interemiſſe hominem. Ter in die continuo carnem diris verberibus flagellabat,

Digitized by Google

labat, ita ut ex ejus corpore rivuli ſanguinis effluerent; quin etiam verbum aliquot otioſum ut peſtem maximam fugiebat, illi denique otium nullum erat. Quid plura loquar? Si Sanctorum ſingulorum vitas perquirerem, eo majorem, ut puto, neminem invenirem. Et ideo

V. *Quartum.* In *Epiſt.* 19. ad *Hieronymum* data *circa finem.* Quamvis ſecundum honorum vocabula, quæ jam Eccleſiæ uſus obtinuit, Epiſcopatus Presbyterio major ſit: tamen in multis rebus Auguſtinus Hieronymo minor eſt.

VI. *Quintum.* De ejus Scientia. In prædicta *Epiſt.* ad *Cyrillum.* Hic certe ille *Samuel*, qui de vanis litterarum ſtudiis verberibus avocatus, Sacræ Scripturæ miniſterio deputatur: in cujus vultus lumine, Divina gratia inſtruente, utriusque Teſtamenti lumen vidimus: in cujus brachii fortitudine hæreticorum pars maxima eſt diſperſa. Hic certe gloria virtutis transferens utrumque Teſtamentum ex *Hebræorum* Lingua in *Græcam* pariter, & *Latinam*, diſponensque ipſum poſteris in æternum, declarans ænigmata, & obſcura dubia, & nodoſa: præparans Officiorum ſeriem cunctis Eccleſiæ Miniſtris, totam pene Eccleſiam ædificavit. Unde bene magnus apparet in ſapientiæ ineffabilis profunditate. Liberales autem ſcientias ita perfecte ſcivit, ut, relatione omnium, nullus adhuc illi ſimilis appareat. De ſcripturis vero ſacris, uti multarum ſuarum Epiſtolarum, quas ad me direxit, experientia didici, æqualem illi neminem unquam novi. *Hebraicorum, Græcorum, Chaldæorum, Perſarum, Medorum, Arabicorum*, & pene omnium nationum linguas, & litteras, tanquam ſi fuiſſet in eisdem natus, & educatus, ſcivit. Quid plura dicam? Quæ *Hieronymus* ignoravit, natura nulla hominum unquam ſcivit.

VII. *Sextum.* Ex ejusdem *S. Auguſtini* ad *Hieronymum Epiſt.* 29. *in fin.* Cum libentius debeam à quolibet diſcere, quod inutiliter ignoro, quam promptius quoslibet docere, quod ſcio, quanto juſtius abs te hoc charitatis debitum flagito, cujus doctrina in nomine, & adjutorio Domini, tantum in *Latina* lingua Eccleſiaſticæ Litteræ adjutæ ſunt, quantum nunquam antea potuerunt. Unde in *Libro* 3. de peccatorum meritis, & remiſſione, & parvulorum baptiſmo quandam ſolvens Quæſtionem, *cap.* 6. ſic ait: Quando enim diſputari hoc primitus cœperit, neſcio. Illud tamen ſcio, quod etiam *S. Hieronymus*, qui hodieque in Litteris Eccleſiaſticis tam excellentis doctrinæ fama, ac labore verſatur, ad quasdam ſolvendas in ſuis Libris Quæſtiones, etiam hoc certiſſimum adhibet ſine diſceptatione ulla documentum. Quipropter in *Epiſt.* 1. ad *Heſychium*, & *Epiſt.* 78. *ad initium* inquit: De Propheticis dictis, de quibus voluiſti, ut aliquid ſcriberem, melius mihi viſum eſt *S. Hieronymi* hominis doctiſſimi Expoſitiones eorundem verborum (ne illas forte non habeas) de opuſculis ejus excerptas dirigere Beatitudini tuæ.

VIII. *Septimum.* De Sancti *Hieronymi* gloria, & beatitudine. In ſupradicta *Epiſt.* ad *Cyrillum.* Hodie enim Rex Regum, & Dominus Dominantium Chriſtus Dominus, exeunti de hoc ſæculo nequam, animæ glorioſiſſimi *Hieronymi* Presbyteri in Bethlehem commorantis, totus feſtivus obviam venit, ut eam præ cæteris tanto honorificentius, tanto excellentius, & ſublimius ad ſua introduceret regna, quanto præ cæteris ſublimioris, & ſanctioris vitæ meritis præfulget. Hodie omnium Angelorum Ordines exultantes, & talibus vocibus alternatim concinentes ſuum ſociantur Dominum. Hodie omnes Patriarcharum cœtus, hodie Apo-

Digitized by Google

Apoſtolorum, & Diſcipulorum chorus, hodie omnes Sancti Martyres, hodie Confeſſores, hodie glorioſa DEI Genitrix Sanctis omnibus comitata Virginibus, hodie omnium Beatorum animæ lætabundæ, & feſtivæ ſuo occurrunt compatriotæ, & civi. Confitentur & mirabilia, & ſanctitatem ſuam etiam ipſi Cœli, in quibus magnus majoris gloriæ quantitate, quam multi habitant ſancti ſine fine. Nulli itaque dubium eſt, intra Patris manſiones ipſum unam ex majoribus, & ſublimioribus ſedibus obtinere. Cum enim homo ſecundum opera præmietur ibidem, & iſte perfectionis vitæ extiterit, clare patet, ipſum unum de majoribus, & ſublimioribus Cœleſtis Hieruſalem civibus fore. Quod ut nobis certius, & plenius credatur, in mundo præ cunctis, quorum noſtra recordatur ætas, valde mirabilis apparet prodigiis inſuetis, & miraculis infinitis.

IX. *Octavum.* Miraculorum cauſa in præcitata *Epiſt.* ſubdit: Quam mirabilis ergo iſte faciens tot, & tanta hominibus inſueta prodigia? Ad ipſum ergo ore noſtro clamemus, & exultemus, demusque gloriam laudi ejus, quoniam certe dignus eſt omni laude, nec ſumus ſufficientes eum laudare. Introivit enim in domum Domini candidus, & pulcherrimus, ubi ſine dubio de ſublimioribus, de præclarioribus gloriæ ſedem obtinet. Quamobrem *ibidem* exclamat: Utinam virorum eximie, tui mererer effici pediſſequus! Sed quæſo tui Servuli, quem dilexiſti in mundo nimia charitatis affectione, recorderis: ut tuis interventionibus à peccatis emunder, tua gubernatione recto calle, inoffenſo pede procedam, tuis defenſionibus aſſiduis ab inimicis quotidie inſidiantibus protegar, tuoque ſancto ductu ſalutis attingam portum.

X. *Nonum.* In ſæpe citata *Epiſt. ad finem.* Quoniam certo ſi omnium mortalium linguæ ſolum ejus laudes promerent, minus debito ſatis eſſet. Mei peccatoris Venerabilis Pater (hæc ad *Cyrillum*) memor eſto, ut dum in illo ſteteris loco, quo illud ſacrum eximii *Hieronymi* cadaver quieſcit, ejus me interventionibus commendes: quoniam nullum dubium, quod ea, quæ optat idem *Hieronymus*, poteſt continuo obtinere, non enim ſuo aliqualiter defraudatur deſiderio. Hæc ſunt *Auguſtini* de *S. Hieronymo* Encomia. An non præclara? quibus *Hieronymiana* fama à ſanctiſſimo viro, & doctiſſimo Præſule toti orbi luculentiſſime commendatur.

XI. His ſancti Auguſtini encomiis adnectere placuit etiam Præconia aliqua, ex *Beati Euſebii* Sancti *Hieronymi* diſcipuli *Epiſtola* ad *Damaſum* Epiſcopum Portuenſem, & *Theodoſium* Senatorem Romanum ſcripta, deprompta: qui poſt *Prologum* ejusdem Epiſtolæ ſanctum Magiſtrum ſuum dilaudat, his verbis:

Vere fuit ille *Iſraëlita*, in quo dolus non fuit, electus ſecundum cor Domini ad loquendum omnia, quæ ſibi mandaverat Dominus univerſis gentibus, & regnis, & Doctor datus in gentibus, ut ſentes evelleret, deſtrueret, diſperderet, & diſſiparet; & ſapientiam veram ſeminaret, ædificaret, atque plantaret. Hic eſt Fratrum amator, hic eſt, qui populo Chriſtiano tot Librorum volumina, ex linguis *hebraïca*, & *græca* in *Latinum* non parvo pondere tranſtulit. Eccleſiæ officium primitus ordinavit, & totius *ſacræ ſcripturæ* aſpera fecit plana. Certe in hujus lumine vidimus lumen, & ſanæ ſuæ, ſalutiferæque doctrinæ partu ambulamus uſque ad montem DEI *Horeb*. Hic eſt flumen aquæ vivæ, ſplendidum tanquam Cryſtallus, proce-

 dens

Digitized by Google

dens de ſede DEI in medio Eccleſiæ; & ex utraque parte ejus lignum vitæ afferens fructus tempore ſuo, cujus folia ligni ſunt ad gentium ſanitatem. Vir iſte in populo mitiſſimus apparuit, à Deo dilectus, & hominibus, orat nunc pro Eccleſia ſancta. Vas vere admirabile omni ornatum lapide petioſo, opus Excelſi. Verum tamen de hoc quid plura dicam, cujus enarrant Cœli gloriam, & opera ſcripturarum manuum ejus annuntiat firmamentum? Nec ſunt loquelæ, neque ſermones, cujus non audiant doctrinæ verba, cum in omnem terram exiit ſonus ejus. Hunc præ cæteris ornatum in ſignis dignitatum, in cantillenis, in proverbiis, in operationibus, & interpretationibus miratæ ſunt gentes. Cujus nota facta eſt in populis virtus, quoniam impletus fuit quaſi flumine ſapientiâ. Et ut vera dicam, juxta illud Reginæ *Sabæ*: Major eſt enim ſapientia, & opera ſua, quam rumor, quem auditis.

XII. In eadem *Epiſt.* paulo poſt adjungit ſequentia idem *Euſebius* ſequenti tenore: Ut breviter dicam; ſi vultis accipere: *Joannes Baptiſta* ipſe eſt, uterque Virgo, uterque Eremita. De *Joanne* dicitur: Erat *Joannes* veſtitus pilis camelorum in deſerto. De ſe idem *Hieronymus* dicit: Horrebant ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis obduxerat. De *Joanne* iterum: Locuſtas, & mel ſilveſtre edebat. De ſe iterum *Hieronymus* inquit: De cibis, & potu taceo, cum & languentes monachi aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepiſſe, luxuria ſit. Quid plura? Ille propter juſtitiam Martyr. Iſte vero, etſi ejus ſpiritum materiale ferrum non abſtulit, tamen martyrii præmii non eſt expers. Certè hic eſt vere Martyr, qui propter juſtitiam & manſuetudinem, & ſalutifera doctrinæ ſuæ verba in hujusmodi lachrymarum ſolo certamen forte à malorum cœtu viriliter ſupportavit, ſciens, quoniam omnium fortior eſt ſapientia, nec impie geſſit in conſpectu DEI, ſed in omnibus tribulationibus ſuis invocans Dominum non peccavit labiis ſuis, nec ſtultum aliquid contra Deum locutus eſt.

XIII. Plura ſunt immortalia laudum Prœconia, quibus *Beatus Euſebius* piiſſimus Sancti *Hieronymi* diſcipulus, mundo quidem denatum, ſed cœlo genitum Præceptorem ſuum devotiſſimo honore extulit, perennemque ejus ſanctæ vitæ famam celebravit, quibus hic omiſſis, illud unicum adjungere libuit, quod circa finem citatæ Epiſtolæ exclamando ſcripſit: *O Vir ineffabilis, virtutum vas admirabile, ô ſplendor patientiæ, ô lampas præfulgida, ô diadema honoris, & gloriæ, angularis lapis firmiſſimus, exemplar innocentiæ, columna aurea, & totius Eccleſiæ fundamentum!*

CAPUT XXIX.

Sanctus Hieronymus ab aliis Orthodoxis illuſtribus Viris Elogiorum laudibus accumulatus.

I. SOl, ut videatur, non habet opus lumine candelæ, ſed neque majeſtas *S. Hieronymi* indiget laude humanâ, quâ æſtimetur. Quis etenim eſt inter omnes in Eccleſia Catholica, qui majore eam claritate colluſtret, pluribus eam, copioſioribusque aquis irriget, ac fœcundet? Quis

Quis eſt, qui ſanctiſſimæ vitæ exemplis eam magis ædificet, Divinaque doctrina ſua magis illuſtret, inſtruat, ac defendat? Quis oppugnavit virtutes, qui non etiam glorioſum hunc Doctorem ſuis armis appeteret? quis ejus ævo fuit auſus Eccleſiam aſſilire, qui non ſubito ſit victus, dejectus, & ad ejus pedes proſtratus? quis ejus opera unquam legit, qui non fuerit admiratus, ſuorum delictorum pœnitudine ductus, novoque deſiderio accenſus DEO ſerviendi? quis eſt Philoſophorum non tantum Paganorum, ſed etiam Theologorum Chriſtianorum, qui omnium Authorum lectione, perfecta plurium idiomatum cognitione, Divinarum Litterarum peritia tanta, tamquam variarum rerum, atque verborum nitore, ordine, & elegantia, & emphaſi digeſtarum cum S. Hieronymo poſſit comparari? Cujus tanta, etiam dum viveret, fuit authoritas, ut ab eruditiſſimis, ſublimiſſimique ſtatus Viris (quamvis ab invidis quaſi poſtremum, viliſſimumque catharma deprimeretur, atque opprobriis afficeretur) conſultus fuerit veluti oraculum. Eapropter merito, jureque Magni Eccleſiæ Doctoris cognomentum, ob inſignem, omnibusque ſæculis admirandam eruditionem, non poſt mortem, ut alii Sancti Patres, ſed vivens adhuc eſt conſecutus. Hinc *Caſſianus lib.* 7. de Incarnatione Verbi, contra *Neſtorium* eum citans hæc ait: *Hieronymus Catholicorum Magiſter, cujus ſcripta per univerſum mundum, quaſi Divinæ lampades rutilant.* Huic accedit *Ennodius Ticinenſis Epiſt.* ad *Fauſtum* inquiens: *Hieronymus noſter, niſi Præceptorem ſuum Gregorium diceret, illo melior cenſeretur: ſed illi applicanda ſunt bona, à quo ſumpſiſſe viderentur originem.*

II. De hoc clariſſimo *Sancto Eccleſiæ Doctore S. Laurentius Juſtinianus Serm. de Eod.* ſic loquitur: *Erat profecto columna argentea erecta, fulgens, & ſolida.* Qui vix elegantiori typo (ut *Theophilus Spizelius* in Veteri Academia Chriſti *pag.* 152. aſſerit) inſignem ejus pietatem, zelum, conſtantiam, omnigenæque virtutis repræſentare potuiſſet exercitium. Etenim, ſi totam vitæ à S. Hieronymo laudabiliter transactæ conſideretur hiſtoria, ſi generoſus, & imperterritus illius animus, illuſtriaque in Eccleſiam Chriſtianam merita ob oculos ponantur, rectiſſime eum *Columnam* à Juſtiniano nuncupatum deprehendimus. *Argenteam* dignitate, & ſingulari ingenii, doctrinæque præſtantia: *Erectam* fortitudine, & chriſtiana conſtantia: *Fulgentem* virtutis omnigenæ claritate: *Solidam* denique pietate incomparabili. Quate ulterius progreditur citatus Juſtinianus in encomiando Sancto Viro his verbis: *Quis in Eccleſiæ gremio Hieronymi non eſt eruditus ſententia? quis vitæ illius non eſt ædificatus exemplo? quis non eſt ipſius imploratiobibus roboratus? Effectus eſt communis Pater, Lux mundi, Annuntiator regni, Sæculi interventor, Speculum ſanctitatis, virtutum forma, & fidelium robuſtiſſimus Propugnator. Nempe ſine ſanguinis effuſione glorioſum martyrii triumphum obtinuit, quod enim carnificis mucrone non pertulit, hoc in ſe ipſo caſtitatis amore complevit. Charitate præcipue decoratus tentationibus non ceſſit: non eſt laceſſitus injuriis, non æmulationibus fractus, non carnis proſtratus illecebris, non infatuatus honoribus, non elatus laudibus, neque laboribus fatigatus: ſed permanſit corde mundus, humilitate excelſus, puritate conſpicuus, caſtitate inſignis, fortitudine inſuperabilis, authoritate erectus, mente devotus, omniumque virtutum candore veſtitus, totus plane vitæ illius decurſus Chriſtianæ Religionis eſt ſpeculum.*

III. Peculiares Hieronymi Epiſtolas in unum Volumen colligens, & imprimi curans *Petrus Caniſius* in Præfatione Volumini præmiſſa ad Acade-

cademiæ Dilinganæ Primates ſic diſſerit: *Ac ſane Authorem commendare nec diſſertiſſimus queat ſatis. Tam ſpectata Hieronymi fuit, & eſt, eritque ſemper laus, ac dignitas in Eccleſia DEI: qui ſublimem, ac prope inimitabilem doctrinam ut nihil attingam, de admiranda vitæ Hieronymianæ ſanctimonia, cum pari eloquentia, ſacra ſtudia cum prophanis, variaque linguas, & artes ita conjunxit, ut veterum vix alius quiſquam fecit felicius, admirabiliusque. Loquor autem de Latinis Patribus, uti Cypriano, Hilario, Ambroſio, Auguſtino: in quorum monumentis Apoſtolicum quidem Spiritum, & vere piam doctrinam, doctamque juxta pietatem relucere nullus inficiatur: ſed parem illorum eloquentiam haud pauci deſiderarunt. Cæterum de Græcis Theologis, vel inviti fateri cogimur, ſi Baſilium, Nazianzenum, Chryſoſtomum, atque claſſis ejuſdem alios recte judicaverimus, eos longe præſtare Latinis dicendi, ſcribendique ſumma felicitate: eſt enim erudita certe, & eloquentiæ ſtudiis mirum in modum exculta Græcia, totius Orbis Magiſtra, ut idcirco vel ſola, vel præcipua omnium gentium litteratos ſoleat faſtidire. Quo magis admirari par eſt, quod hæc ipſa, Scriptorum alioqui Latinorum contemptrix, jam olim tanti noſtrum fecerit Hieronymum, ut ejus, quamvis hominis Dalmatæ, Commentarios non legerit modo, ſed ſuo approbarit calculo, verum etiam in ſuam linguam transferendos curarit.* Producit poſt hæc Caniſius Encomia à S. Auguſtino Sancto Hieronymo attributa, quorum aliqua *præc. cap.* producta ſunt, eaque his concludit: *Poſteriorum vero teſtimonia, & Elogia, qui clariſſimum hoc Eccleſiæ lumen, maximumque Doctorem miris ſæpe modis extulerunt, de conſilio prætermittimus.*

IV. Ad Librum deinde Epiſtolarum à Sancto Hieronymo conſcriptarum deſcendens memoratus Petrus Caniſius, inquit: *Quis autem pro dignitate ſatis explicet, quantum in his Epiſtolis omnibus ingenii, quid, quantumvis doctrinæ, prudentiæ, feſtivitatis ſimul, & pietatis inſit? quantum artis inſuper, tum nervorum, & aculeorum vehat ſecum ſtylus ut plurimum extemporaneus, ſed pulchre quidem, ac citra affectationem profluens? O Sanctum, & Apoſtolicum pectus: quod pro Chriſto, Chriſtique Eccleſia tam ſollicite vigilat, tanta contentione molitur, eoque ſubit diſcrimina, dum vir idem in eremo delitescit, ſimulque toto fere mundo diſcurrit. Neque ſine Apoſtolica ſollicitudine, & induſtria tot Chriſti Eccleſias inviſit, ſalutat, repurgat, confirmat, atque ſanat. O felix Bethlehemitica cellula! quæ nobis hujusmodi ſcripta, & reſponſa, ſive dixerim Oracula, edidit. Non Eremum, ſed Paradyſum vocari par eſt, unde ad irrigandum Eccleſiæ hortum tanta vi prorumpunt divinæ, humanæque ſcientiæ flumina, & ſalutares omnibus aquæ propinantur.*

V. Succedit *Petro Petrus*, *Caniſio*, *Ribadeneira*. Qui ſub initium Vitæ S. Hieronymi à ſe conſcriptæ Eundem Sanctum Doctorem ſequenti veneratur Elogio; *Sanctus Hieronymus vitam Sanctæ Paulæ ſcripturus hiſce verbis orditur: Si cuncta corporis mei membra verterentur in linguas, & omnes artus humana voce reſonarent, nihil dignum Sanctæ, ac Venerabilis Paulæ virtutibus dicerem. Multo magis hæ voces nobis uſurpandæ eſſent, quibus S. Hieronymus utitur, qui totius Eccleſiæ præconio Doctor maximus appellatur. Fuit namque revera ſuis omnibus in rebus maximus. Fuit nobilis, dives, magno præditus ingenio, & eloquio diverſarum linguarum peritus, ſcientiis, divinis humaniſque inſtructus, ſapientiſſimus vir, vitæ pœnitentis ſpeculum, ſanctitatis exemplum, lux Eccleſiæ, Divinæ Scripturæ ſingularis interpres, malleus hæreticorum, Clypeus catholicorum, magiſter omnium ordinum, univerſorum ſtatuum, ac perſonarum inſtructor, mundi lucerna.*

VI. Duobus Societatis JEſu celebribus Scriptoribus *Caniſio*, & *Ribadenei-*

mentio adjungo tertium non minus illuſtrem *Cornelium à Lap.* Qui Commentarium in *Prophetas* majores ſcribere parans, in *Proœmio* poſt plures Prophetiarum Interpretes, ſeu Expoſitores tam de ſanctis Patribus vetuſtioris ævi, quam de aliis quoque recentiorum ſæculorum citatos, de S. Hieronymo ſic effatur: *Unus hic nobis Lucifer tædam profert noſter S. Hieronymus, Phœnix ille ſui ævi, vir græce, hebraice, latine peritiſſimus, & Eccleſiæ calculo in exponendis Sacris Scripturis Doctor Maximus. Quippe qui in hiſce ad extremam canitiem conſenuerit, eſt teſte S. Auguſtino, veteres omnes græcos, & latinos Commentatores legerit. Qui ſane, niſi hic primus glaciem perfregiſſet, poſteris omnibus Prophetarum omnibus invia fuiſſet via: ſed benefica providentia in hoc toto opere ita labor, in doctrina Hieronymi conſtitit, ut hac laurea ipſius doctoralis, & ſcriptorum gemma, præ omnibus emicet; opus, dico, operum ejus præſtantiſſimum, in quo ipſe ſe ipſum vicit.* Et poſt paucum addit: *Audiemus hic ergo cygneam ejus vocem; de quo illud legimus: quod, licet variis morbis, doloribusque tentaretur, tamen corporis incommoda ſolitus ſit piis laboribus, & perpetua lectione, aut ſcriptione ſuperare.* His elogiis non ſe ſatisfeciſſe meritis S. Hieronymi exiſtimans laudatus *Cornel. à Lap.* iterum Commentario in Proverbia *Salomonis cap. 15. v. 2.* dum Sanctos Patres Latinæ Eccleſiæ declarans eorum eloquentiam enumerat, in laudes S. Hieronymi ſic excurrit: *Hieronymi quoque Sermo doctus, & antiquitatis exemplis abundans, multoque acumine. Deinde quod caput eſt, ad omnia exprimenda apprime factus, ſive ſcriptura ad verbum interpretanda, ſive præcepta omni vitæ præſcribenda, ſive quidpiam laudandum, aut vituperandum ſit, ſive denique aliquis ad virtutem cohortandus: in quibus omnibus ita valet, ut plane illa cæleſtis eloquentia videatur.* Sed neque hæc ſuffecerant memorato *Cornelio à Lap.* Nam & in *Prolegomenis* in *Threnos pag. 831.* de ejuſdem S. Doctoris Epiſtolis ſequentia ponit: *Sanctus Hieronymus, qui paſſim in Epiſtolis ſuis pœnitentiam, auſteritatem, mundi contemptum, vitam perfectam verbo, & exemplo docet, & inculcat: quo de cauſa Epiſtolæ ejus dicendi libertate, efficacia, acrimonia æque ac ſtyli elegantia, ſpiritu, & præceptis virtutum, ac perfectionis cuilibet ſtatui accommodatis, ſuperant omnes omnium Patrum, ac Doctorum Epiſtolas, utreque ſunt, & digniſſimæ, quæ ab omnibus aſſidue legantur, ac teneantur.* Ac tandem *Commentario in Ezechielem pag. 1120.* fatus *Cornelius à Lap.* de S. Hieronymo ſic fatur: *Eſt Jaſpis fidei, Smaragdus ſpei, Carbunculus charitatis, Adamas conſtantiæ.* Celebria certo, & laudabilia univerſa hæc ſunt Sancti Hieronymi Elogia, neque ſatis admiranda. Ideo hæc verbis *Philippi Brietii*, qui eundem Sanctiſſimum virum *Lib. 5. cap. 3. ad A. C. 420.* dicit fuiſſe: *Catholicorum Magiſtrum, & Lumen mundi*, ſubjectis concludo: *Magna nomina, ſed adhuc ejus meritis inferiora.*

VII. Quo laudum cumulo ſanctum hunc virum, ac Doctorem eximium *Severus Sulpitius* Monachus Primuliacenſis deprædicavit, expoſui *cap 19.* ad quod Lectorem benevolum humaniſſimè remitto. Quibus porro cantatiſſimis per orbem laudibus meritiſſimi, & clariſſimi de Republica Catholica viri præclariſſimum hunc Eccleſiæ, maximumque Doctorem eruditiſſimis ſæpe Elogiis extulerunt, Cornelius Schultingius in Diſputatione de Cardinalitia Hieronymi dignitate edita viginti ſex numerat, eaque per extenſum ſuo operi inſeruit, quæ conſulto prætereo, ſed inſinuare ſufficiat: quod huic ſanctiſſimo Doctori, ob inſignia ejus in univerſalem Eccleſiam merita *Fr. Baptiſta Mantuanus*, Ordinis Carmelitani Theologus *lib. 9. Faſtor.* Elogio acuminoſiſſimo centum viginti Carminibus Heroicis conſtante: Item *B. Dardanius* viginti tribus diſtychis ho-

noris, encomiique gratia parentaverint. *Petrus* quoque *Adrianus de Broëcke Flandro-Belga*, Artium Doctor, & publicus olim in Gymnaſio *Beyghemienſi* eloquentiæ Profeſſor tria & viginti Elogia, vitam S. Hieronymi, ſynoptico quidem, ſed ſubtiliſſimo calamo exprimentia, eidem Sancto Doctori inſcripſit, atque in Univerſitate Bononienſi typis vulgari fecit. Non contentus his clariſſimus vir, devotiſſimusque S. Hieronymo Cliens, verum uberioribus vitam ſancti viri deſcribere volens, elegantiſſima iterum ligata per viginti ſeptem quaſi capita *Heroicis*, *Elegiacis*, *Sapbicis*, aliiſque variorum generum verſibus carminicis, odiſque diſtincta iisdem Bononienſibus Typis publicæ luci expoſuit. Univerſa hæc pro majori incremento honoris Hieronymiani toto corde huc per extenſum referrem, niſi memor propoſiti brevitati ſtuderem, neque neceſſarium exiſtimem; Cum Petrus Vergerius Juſtinopolitanus, Oratione de Laudibus S. Hieronymi in anniverſario Natalis ejus habita, dum varias ſancti viri panegyrico ore expreſſiſſet virtutes, circa dictionis finem univerſas quaſi nucleo includens ſic exponat: *Quid ergo his debet æſtimari? qui omnium virtutum cunctarumque bonarum artium cumulum non perfunctoriè, ſed ad ſummum in ſe collegiſſet, cujus vita totius ſanctitatis exemplum, eloquentia ſtupor, doctrina miraculum. Itaque non tam ſanctum nomen habuit (quod quidem ipſum devotat Hieronymi vocabulum) quam ipſam in ſe habuit ſanctitatem.*

VIII. Non obſtante tamen hac *Petri Vergerii* plenaria omnium quaſi Elogiorum nucleo incluſorum declaratione, auſim Elogium ligatum Conterranei S. Hieronymi *Marci Maruli* Dalmatæ, Patritii Spalatenſis, recitare: quatenus veterum Patriotarum quoque erga Sanctum purpuratum Dalmatam devotio, reverentiaque exteris innoteſcat Nationibus, atque ad parem recentiorum ejusdem ſoli natorum cultum animi accendantur. Elogium porro *Marci Maruli* ſequens eſt.

Dalmatiæ lætis olim generatus in oris
Hieronymus, toto notus in orbe fuit.
Inter Catholicos unus facundior omnes
Judice me: magno non Cicerone minor.
Cecropia doctus lingua, doctusque Latina
Hebraicos didicit, Chaldaicosque ſonos.
Felix tam variæ donis donante loquellæ
Ingenio multum, nec minus arte valent:
Te ſcripturarum caſtigatore receſſit
Omnis ab utroque menda fugata libro.
Te monſtrante patent ſenſus, & ænigmata vatum,
Jam licet obſcuris nil titubare locis.
Sic ſole infuſo tenebras vaneſcere noctis
Cernimus, & nubes flantibus æthereis.
Te bellante piis verterunt terga prophani,
Perpetuus noſtris hoſtibus hoſtis eras.
Te duce proſtratis erroribus alma triumphat
Eccleſia, & laudes cecinit usque tuas.
Tu nobis conſulta, modos, monituſque dediſti,
Per quos alta poli ſcandere ad aſtra datur.
Nec tamen iſta magis verbis, calamoque docebas,
Quam vita, & factis, vir memorande tuis.
Nam Latium linquens Syriæ deſerta petiſti,

Saxo

Saxo membra tegens, eſurieque domans.
Illa anguſta ſpecus, muſcoque virentia ſaxa,
Nudaque paupertas, aſſiduusque labor.
Cur ſint Regna tuis tecta prælata ſuperbis,
Cur tot divitiis, deliciisque tuis?
Noſcere ſi cupis rerum metire ſuprema,
Et cauſam dicens finis ab indicio;
Ille enim potuit, qui talia ſpernere multa,
Contentus parvo, nunc bona ſumma capit.
Nunc fruitur cœlo, ſed quoquo tempore terras
Incoluit, mira dote beatus erat.
Mentis enim levibus tranſcendens æthera pennis
Non ſemel Angelicos fertur adiſſe choros,
Et ſanctos vidiſſe Patres, vidiſſe ſedentem,
Fulgentemque ſuper culmina ſumma DEUM;
Sæpe ſupernarum paſtus dulcedine rerum
Jejunas totas perſtitit hebdomadas.
Illi terribiles ſe ſubmisêre leones,
Nec dedignati ſunt ſua juſſa ſequi:
Nullus tunc domitor, vis nulla ſubegerat illos,
Et caput imperio ſuppoſuere ſuo.
Grande viri meritum, cui grex, & mutus honorem
Præſtitit, & ſævæ quem coluere feræ.
Grandius hoc tamen eſt, illius nomina diri
Dœmones horreſcunt, effigiemque cavent;
Illi vota homines perſolvunt, ſæpe periclis,
Sæpe gravi erepti protinus exitio.
Oſſa viri Solymis defuncti Roma recepit,
Illius meritis hoc quoque credo datum;
Chriſtus namque mori Solymis elegit, & idem
Eccleſiæ Romam præſtitit eſſe caput.

IX. Præter hæc præmiſſa Elogiorum nomine, & ſpecie veniunt etiam Officia Eccleſiaſtico-Divina de Sanctis, utpote honoris, & cultus titulo iisdem ab Eccleſia Catholica, ejusque Supremis capitibus attributa. Simili elogio, ſeu officio divino S. Hieronymum ab immemorabili tempore Summorum Pontificum pio beneplacito ſub ritu Duplicis majoris per univerſalem Eccleſiam ex communi Confeſſorum, & Eccleſiæ Doctorum honoratum fuiſſe nemo eſt, qui ſana mente negare poſſit, atteſtantibus vetuſtiſſimis Breviariis Romanis. Puſilla quoque noſtra Proto-Eremiticá Religio eximium hunc Eccleſiæ Doctorem ſemper de præcepto ſtatutorum coluit, hodieque colit non tantum ut Chronologum vitæ Sancti Patriarchæ ſui Pauli primi Eremitæ, verum etiam ut Sanctiſſimum Eremi Cultorem Officio Divino ſub præmemorato ritu ex Breviario Romano Pii Papæ V. A. C. 1568. vulgato, quod, abrogato veteri, ſub Generalatu Patris *Simonis Bratulich*, de conſenſu totius Capituli Generalis *Lepoglavæ* in *Croatia* A. C. 1606. celebrati, uſuandum aſſumpſit. Quod autem vetus Ordinis noſtri Breviarium concernit; illud ex vetuſtiſſimo manuſcripto editum fuit Typis Colonienſibus A. C. 1540. poſt laudatiſſimæ, ludoque litterario utiliſſimæ artis Typographicæ inventionem (quam *Philippus Bergomenſis* in Supplemento chronicorum notat ad A. C. 1460.) Anno 80. in hoc hodiedum habetur integrum Officium proprium de S. Hieronymo, in quo, quot Antiphonæ, & Reſponſoria, tot le-

guntur de hoc Sancto Doctore Elogia: quibus conſulto prætermiſſis, bina tantum, quæ ad primarum, & ſecundarum Veſperarum Canticum Magnificat, pro Antiphonis recitabantur hic producenda exiſtimavi, ſuntque ſequentia: *Primum* Laudatorium: *Hieronymus Lumen Eccleſiæ, Orbis decus, caſtitatis lilium, norma vitæ, religionis ſpeculum, felix Cœli ſortitur bravium.* Hunc ſuccedit *ſecundum* Deprecatorium: *O robur Eccleſiæ, jubar ſapientiæ, norma ſanctitatis, mundi lux Hieronyme! ſerva nos tuo juvamine, ut tecum poſſimus vivere collaudantes DEUM gloriæ.* His accedit, quod recentiſſime piæ mem. *Clemens* hujus nominis Papæ XII. Feſtum hujus purpurati Doctoris, & Dalmatæ die 30. Septembris occurrens, prævia Sacræ Congregationis Rituum approbatione, Officio integraliter proprio ſub ritu Duplici primæ claſſis cum octava vigore Decreti ſui A. D. 1735. die 17. Septembris ad inſtantiam Archi-Epiſcoporum Spalatenſis, & Jadrenſis, eorundemque Suffraganeorum Epiſcoporum emanati, per univerſam modernam Dalmatiam celebrari præceperit. In eodem quoque Officio, quot Antiphonis, Hymnis, & Reſponſoriis, tot Sanctus Hieronymus Dalmata laudum decantatur præconiis. Officii hujus extenſio merito à Sacra Sede Romana peti poſſet pro aliis quoque Diœceſibus, quæ olim, vivente adhuc *Divo Hieronymo*, latepatenti per hodiernam Croatiam, & Slavoniam, Serviamque Dalmatiæ includebantur: ſignanter autem pro Diœceſi Zagrabienſi, utpote cui memorati Sancti Doctoris Natale Solum, non tantum vulgi voce, ſed & probatiſſimorum Scriptorum authoritatibus *Parte 1.* hujus Operis productis remonſtratum, quod hodiedum vetuſtiſſimo ſuo nomine *Stridon* compellatur, in ſpiritualibus ſubjectum exiſteret, ibidemque tam à domeſticis, quam exteris Hungaris, & Styris huic Sacro loco vicinia junctis, ad devotionem ſæpius per Anni ſpatium concurrentibus, plurimasque in ſuis animæ, & corporis, facultatumque ſuarum neceſſitatibus impetratas gratias reportantibus idem Sanctus Doctor, ut genuinus ejusdem Oppidi Stridonis filius, Pater, & Patronus devotiſſime coleretur.

CAPUT XXX.

Sancti Hieronymi Ordo Religioſus.

I. REgularis Ordinis *S. Hieronymi Pr. Caſparus Mallecbich* quondam Ordinis noſtri meritiſſimus Prior Generalis, in ſuo Quadripartito Regularium, ternis in locis mentionem facit. Et primo quidem *Parte 3.* in qua agit: *De Privilegiis per viam communicationis cum Patribus Carthuſienſibus per Sedem Apoſtolicam Ordini S. Pauli primi Eremitæ conceſſis*: Exponens *Conſtitutionem Urbani VI. pag. 380. contentam.* Qua dicti Patres Carthuſiani eximuntur ab omni contributione, & exactione per quascunque Litteras Nuntiorum, vel Legatorum, niſi in eisdem Litteris exprimantur Nomina omnium, & ſingulorum Monaſteriorum Ordinis. Hic inquam meminit citatus *Mallecbich* dicti Ordinis *S. Hieronymi* §. 2. *num.* 2. his verbis: *Nihilominus ſunt plures Religiones, quæ ſimile Privilegium exemptionis habent: Nam Gregorius XI. Anno Pontificatûs ſui quarto, Idib. Octobr. Ordini Divi Hieronymi in Hiſpania idipſum conceſſit: Eugenius IV. Anno 1443. Pontificatûs ſui decimotertio, 16. Kalend. Decembr. Priori, & Fratribus B. Mariæ*

de

de Gudalupe. Secundo *Parte ead.* Explicans *Conſtitutionem Innocentii VIII. pag. 405. poſitam.* Qua Patribus Ordinis, ac Conventuum memoratorum Fratrum Carthuſianorum conceditur Privilegium benedicendi paramenta Altarium, ad Divinum cultum pertinentia, §. *1. num. 3.* Ejusdem Ordinis *Hieronymitani* meminit, ſequentibus: *Item ex Privilegio ejusdem Innocentii VIII. Prioribus Ordinis S. Hieronymi, & Vicariis in abſentia Priorum, & cuilibet habenti principale Regimen Monaſterii, ut poſſint benedicere corporalia, veſtimenta, cæteraque ornamenta Eccleſiaſtica, ad Divinum cultum pertinentia, tam ſui Monaſterii, quam undecunque ſint.* Ac tandem Tertio: *Parte ead.* explanans *Conſtitutionem Gregorii XIII. pag. 509. impreſſam.* Qua declaratur Præcedentia inter Ordines Mendicantium, & inter Confraternitates Laicorum in Proceſſionibus. *Num. 4.* ex *Lezana,* Verbo *Præcedentia*: enumerat binos S. Hieronymi Ordines, ſeu Religiones his tenoribus; Et quidem ſub Num. VI. *Sanctorum Joannis, & Pauli Ordinis Sancti Hieronymi.* Item ſub Num. VIII. *Sancti Hieronymi, Congregationis Beati Petri de Piſis.* Hæc habet Theologus noſter *Caſparus Mallechbich.*

II. Apud Patrem *Anacletum Reiffenſtuel,* Juris Canonici *Lib. 3. Tit. 31.* de Regularibus §. 2. de Diverſitate, ac Numero Religioſorum, *Num. 30.* hæc leguntur: *Item Ordo Jeſuatorum Sancti Hieronymi inſtitutus à Joanne Columbino Anno 1354. ſub Innocentio VI. approbatus à Martino V.* in Conſtitutione: *Pia Poſtulatio.* Sed cum neque *Caſparus Mallechbich,* neque *Anacletus Reiffenſtuel,* quidquam ulterius de his agant; Dubia oriuntur non exigua. *Primum*: An hi Ordines diverſi ſint, vel unus idemque? *Secundum*: An ab ipſo S. Hieronymo fundati, vel ab aliquo alio? Dubia hæc ſequentium Authorum lucubrationibus enucleantur.

III. *Thomas Franciſcus Rotarius,* Italice Rovero, Theologiæ Moralis *cap. 4.* de Religionibus in particulari, earumque Origine *Num. 22.* ſic diſſerit: „Anno 1370. circiter cœpit in Hiſpania Ordo Monaſticus Eremitarum S. Hieronymi: Nomen hoc à Divo Hieronymo deſumpſiſſe alii qui cenſent, quia Ordo à Divo Hieronymo prope Bethlehem fundatus, qui pro aliquo tempore poſt ejus mortem duravit, eo demum extincto, à piis hominibus in Monaſterio S. Bartholomæi de Lupiana revocatus fuit ad vitam. Verum licet conſtet, Divum Hieronymum ædificaſſe Monaſterium, non conſtat tamen fundatorem fuiſſe particularis Religionis, cui & proprium habitum, & regulas, & vivendi formam tradiderit, unde communiter inter Religionum Fundatores Divus Hieronymus non collocatur. Alii dixerunt, Divum Hieronymum apparuiſſe primis hujus Ordinis Eremitis cum habitu monachali, ad cujus ſimilitudinem deſumpſerunt proprium, quem geſtant, Hieronymini propterea appellati ſunt. Sed, ut notat *Suarez,* non ſatis probatur ex hiſtoria fide digna hujusmodi apparitio. Potius ergo, quia primi hujus Ordinis monachi eum elegerunt in Patronum multo affectu, & ſtudio curantes imitari exempla, & ſequi ejus doctrinam, Hieronymini ab electo ſibi Duce, Patrono, & Doctore dicti ſunt. Tempore *Martini V.* aliquis hujus Ordinis monachus Regulam ex Scriptis Divi Hieronymi compoſuit, quam *Martinum V.* approbaſſe refert *Marianus Victorius.* Hanc cum acceptare noluerint monachi, qui erant in Hiſpania fortiter primæ Regulæ inhærentes, Petrus de Olmedo adunatis ſociis,

„cœpit in Italia ædificare monaſteria, „in quibus illam ſequebantur. Et „hinc Hieronymiana Religio ſub „duplici capite, ſeu Generali, in Hi„ſpania altero, & altero in Italia mi„litare cœpit. „ Hæc *Rotarius*.

IV. Hujus eruditi viri diſcurſus de præattacto Ordine concordat cum Diſſertatione *Ludovici Gothofredi*, præterquam quod in Reformatoris nomine diſcordet. Hic igitur *Ludovicus* in ſua Archantologia Coſmica, *Diſſertatione* de Origine Ordinum Religioſorum *Lib.* 3. *pag.* 32. de Ordine Hieronymitano hæc ſcribit: *Ordo ipſius* (S. Hieronymi) *Hieronymitarum appellatur, quorum etiamnum multi ſunt in Hiſpania. Illi tunicam candidam interiorem gerunt, cui pallium bœtici coloris, ſuperius pellitum, quali Jeſuitæ utuntur, ſuperinduunt. Præcipuum Monaſterium hujus Ordinis vocatur S. Bartholomæi Lupienſis, quod ſitum eſt tribus ab Urbe Gardæa milliaribus: ſuntque in Hiſpania ut minimum triginta duo hujus Ordinis monaſteria. Vulgo dicuntur Monachi S. Hieronymi Gardalupii. Hierodul iam Sancti Auguſtini ſequuntur, & quaſdam ipſius conſtitutiones obſervant. Nulli ſunt Religioſi hujus ordinis in Italia, niſi quod illic Procuratorem* (probabiliter ad Curiam Romanam) *habeant.* Hucusque *Ludovic. Gothofredus* de Ordine Hieronymiano in Hiſpania.

V. De alio vero Ordine Monachorum Eremitarum Sancti Hieronymi, poſtquam Congregationem Fratrum S. Ambroſii explicuiſſet, *loc. cit. pag.* 43. ſequentia notavit: *Idem poteſt dici de Ordine Monachorum Eremitarum S. Hieronymi, de quo ſupra aliquid diximus. Sed is reformatus eſt à Lupo Solmeta Hiſpano, viro docto: qui cum Romam veniſſet, facultatem obtinuit hunc ordinem reformandi, & impetravit à Pontifice Templum S. Alexii Romani, ſitum in monte Aventino, cum locis circumjacentibus, & omnibus illius redditibus, ac proventibus. Is Monachis illis formam, & regulam vivendi præſcripſit, quam ex operibus S. Hieronymi excerpſit. Quidam ajunt, illos initium cœpiſſe à tempore Euſebii Cremonenſis, diſcipuli S. Hieronymi: & monachos Gardæ-Lupi in Hiſpania, qui regulam ipſorum ſequuntur, ab illo forte Lupo reformatos fuiſſe; cumque poſtea viderent ſuum Ordinem diſſolvi, eum denuò reformaſſe, & Lupum hos ab illis diſtinxiſſe, & novum ex his Ordinem inſtituiſſe. Tunicam candidam gerunt, cum Epomide coloris bœtici: quando per Urbem incedunt, cucullum gerunt à pectore clauſum, more monachorum, ejuſdem cum Epomide coloris. Lupus Olivetanus obiit Anno* 1433. *Papæ Eugenii Anno tertio. Hic ordo habet in Italia circiter viginti Monaſteria, quorum præcipuum eſt Xenodochium Ladejanum in Gallia Ciſalpina. Habebat in Hiſpania ſex monaſteria, quorum caput erat Monaſterium Iſidori diſtans milliari uno ab urbe Hiſpalenſi. Profitentur, & obſervant Regulam S. Auguſtini. De prima hujus Ordinis Congregatione in Hiſpania hodiedum vigent.* Sic ſcribit *Ludovic. Godofred.*

VI. Ex his itaque præmiſſis patet ſolutio propoſitorum ſub initium *Capitis hujus* dubiorum. Et quidem *primi:* Ex uno S. Hieronymi Ordine binos vigore Reformationis cónditos exiſtere; quorum unus in Hiſpania ſub Labaro Regulæ S. Auguſtini, alter in Italia ſub Vexillo Regulæ Lupi de Oliveto ex operibus Divi Hieronymi compactæ, Altiſſimo juge præſtat ſervitium. Hujus poſterioris Ordinis meminit etiam Collector Epiſtolarum S. Hieronymi editionis Baſileenſis in ſuo Argumento in *Epiſt.* 92. ſequentibus: *Sequitur Regula monachorum ex variis Epiſtolis, & Tractatibus Beati Hieronymi excerpta, & per quendam Lupum de Oliveto Hiſpanum monachum in certis capitulis, rubricisque diſtincta, quam Martinus V. Pontifex maximus approbavit, & ſua Bulla ſcripta ipſius Ordinis Profeſſoribus* ob-

Digitized by Google

obſervandam tradidit. Deinde ſubjungit ipſam Bullam mentionati Papæ ſub Tit. *Epiſt.* 92. quæ incipit: *Etſi pro cunctorum Chriſti Fidelium.* Quam Bullam mox ſequitur Regula à Lupo Olivetano compoſita, atque in 32. Capita diſtincta. Ordo hic à plerisque Scriptoribus nuncupatur: *Congregatio Monachorum Ordinis S. Hieronymi reformatorum.* Quorum etiam aliqua Monaſteria, quamvis pauca in Hiſpania ex ſuprarelatis *Ludovici Gothofredi* haberi dignoſcuntur. Quantum attinet *Dubium ſecundum*, id reſolutum etiam eſt Lucubrationibus citatorum Authorum, ex quorum relationibus patet S. Hieronymum nullum inſtituiſſe Ordinem: verum Religionem vel ab Euſebio Cremonenſi ejus diſcipulo, vel ab aliis piis viris fundatam tutelæ, & patrocinio S. Hieronymi dicatam, & commendatam extitiſſe, ſignanter Reformatorum, qui Regulam ex ſanctiſſimis S. Hieronymi ſcriptis, ab Eccleſia Catholica approbatis, compilatam profiterentur, ejusdemque ſanctæ, ac Paternæ doctrinæ pabulo ad conſequendum Religioſi ſtatus beatiſſimum finem, qui eſt vita æterna, educarentur.

VII. Religioſum hunc Ordinem in Hiſpania celebrem *Carolus V.* Imperator Romanorum ob pietatem, regularemque obſervantiam ſingulari veneratione, & amore proſequebatur, ita, ut ultimis duobus vitæ ſuæ Annis, abdicato Imperiali diademate, inque Fratrem ſuum *Ferdinandum I.* translatô, ſecedens ad *Extremaduræ* vallem amœniſſimam, in Cœnobio Sancti Juſti Hieronymitanorum, non procul à *Pallentia* urbe, militem exuerit, eremitam induerit, ut in ſolitudine, ſine ſollicitudine degeret, ſicque viveret, ut quotidie diſceret mori, ſanctéque moreretur. Quæ dum avidiſſimè, ſimul & punctualiſſimè præſtaret, conſpiciens Menſe Auguſto Cometam ſub coma *Berenices*, caudâ ad Hiſpaniam directâ, *His* (ait) *indiciis me mea fata vocant.* Dicta probavit eventu: Menſis namque Septembris die 21. A. C. 1558. cum vixiſſet annis duo de ſexaginta, præfuiſſet Imperio annis triginta ſeptem, pientiſſime obiit, atque in ejusdem Hieronymitani Ordinis Conventu, ac Eccleſia S. Juſti ſepultus generalem præſtollatur Anaſtaſin. Ita *Brietius* Annalium Mundi *Par.* 2. *Lib.* 16. *cap.* 6. Et *Spondanus* in Auctuario Chronologico ad A. C. 1558. Hinc nihil mirum, quod *Petrus Ribadeneira* in vita S. Hieronymi ſic proloquatur: *Sed neque Hieronymiarum laudum poſtrema eſt, quod ei Dominus tot, tamque præclaros donarit filios, qui in Religioſo Ordine Hieronymitano, tanto Duce, Patreque militant in Hiſpania, adeo religioſe, tantarumque virtutum exemplis inclyti, tamque in ſervanda ſua Regula accurati, ut & Reges, & Principes, Dynaſtas quoque, Viroſque nobiles, ac opulentos, oppidò ſibi demeruerint, ac devinxerint, à quibus eis & ampli redditus liberaliter impertirentur, & magnifica monaſteria ædificarentur.* Et poſt paucum concludit, dicens: *Quod ingens eſt argumentum pietatis, quâ glorioſum hunc Eccleſiæ Doctorem Regnum Hiſpaniæ proſequatur: neque ipſi Sancto tantummodo, ſed ipſius quoque filiis ejus cauſâ, incolæ Regni ejusdem quam plurima deferunt.* Si itaque glorioſo huic Sancto Doctori Regna, Regnorumque incolæ exteræ nationis tantæ pietatis, clientelarisque obſequii mnemnoſynon exhibent: quantam, quæſo, eidem devotionis ſubmiſſionem, & honoris exhibitionem, ſuorumque negotiorum, ac mediorum vitæ temporalis, ac ſpiritualis commendationem, Connationales ſui, & Patriotæ, non ſolum Oppidani *Stridonenſes*, vicinique eorum *Inſulani Muraközenſes*, verum etiam totum quantum modernum *Illyricum*, id eſt: *Croatia*, *Slavonia*, *Boſna*, & *Servia*, olim unico *Dalmatiæ* nomine comprehenſæ remonſtrare deberent? Quæſtionem præſentem ſolvat ſibi ſua reſponſione quisque benevolus Lector, ut melius eſſe in Domino judicaverit.

Digitized by Google

CAPUT XXXI.

Cum cultu Sanctorum communi ſuadetur etiam cultus particularis Sanctorum Patriæ.

I. NEminem exiſtimo mei cenſorem fore, ſi Capite præſenti pro coronide hujus Opuſculi, diſcurſum aliquem pro tenuitate ingenii mei de cultu Sanctorum in titulo Capitis præfixo, formavero: id facio ex pio affectu erga Sanctos Patriæ, quibus aliquem ſaltem, eſto exiguum, ferventioris tamen pietatis, & devotionis cultum à Patriæ filiis impenſum videre exoptarem. Pro hoc ergo perſuadendo ſequentem diſcurſum propono.

II. Certiſſimum omnino eſſe cuilibet conſtat, numerum earum animarum, quæ æterna beatitudine perfruuntur, omni prorſus, reſpectu noſtræ imbecillis numerum concipiendi capacitatis, numero carere, neque ideo pro quolibet Sancto diem quandam particularem aſſignari poſſe, in quo per officium divinum, alioſque ritus ſacros ſuam quiſque feſtivam venerationem haberet. Merito eapropter Sancta Mater Romano-Catholica Eccleſia unam in anno diem, eamque 1. Menſis Novembr. deputavit, in qua hoc benedictionis, laudis, & obſequii Spiritualis tributum omnibus, & ſingulis, ſine omni exceptione, perſolveretur. Quod porro omnes Sanctos DEI de maximo ad minimum colere quilibet, & honorare obligetur, etiam certum eſt: id enim inſinuat *S. Joannes Damaſcenus*, inquiens: *Nos tenemur venerari ſanctiſſimam Virginem Mariam, quia eſt Mater Domini, tenemur venerari S. Joannem Baptiſtam, quia fuit Propheta, Præcurſor, & Martyr Chriſti Domini; tenemur venerari Apoſtolos, tanquam Fratres Chriſti, ejuſque vitæ, mortis, ac glorioſæ Reſurrectionis teſtes; tenemur venerari Martyres, tanquam fortes Chriſti milites, & ſocios calicis paſſionis ejus; tenemur venerari Confeſſores, propter res adverſas, quas paſſi ſunt in ſe ipſis in aſſidua pænitentia, corporalique maceratione; tenemur venerari Virgines, tanquam electas Sponſas Chriſti; tenemur venerari omnes alios Sanctos, & omnes hierarchias Angelorum, qui coram DEO in æternum exultabunt, ut ſic venerando, ac imitando eos, participes efficiamur illorum bonorum, quæ illi poſſident.* Hæc citatus *S. Joan.*

III. Ne autem quorundam Sanctorum feſtivitates particulares non celebrentur, altiſſima Divina providentia inſpiravit Chriſti Domini in terris Vicariis, ſeu ſummis Romanæ Eccleſiæ Pontificibus, ut hi poteſtate ſibi à ſupremo totius Eccleſiæ Capite Chriſto JESU attributa, ſeligant quoſdam Sanctos pro univerſali Eccleſia, aſſignando eis dies, quibus eorum feſtivitates, celebriorum quidem ſolemniori ritu, aliorum minus celebrium, minus pariter ſolemni ritu ubique, & ab omnibus Chriſti fidelibus feſtiventur. Hinc factum, quod per univerſalem Eccleſiam Catholicam ſolemniſſime, præter Feſta Chriſti Domini, Feſta etiam Sanctorum, primo quidem, & principaliter *Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis Mariæ*, deinde *Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ*, & Sanctorum Apoſtolorum *Petri*, & *Pauli* Martyrii ſub ritu duplici primæ claſſis cum Octava: Feſta autem alia ejuſdem *Sanctiſſimæ DEI Genitricis Mariæ*; item Feſta *S. Joſephi* Sponſi B. Virginis Mariæ, *S. Stephani* Proto-Martyris, *SS. Innocen-*

omnium Martyrum; reſiduorum *SS. Apoſtolorum*, & *Evangeliſtarum*; *S. Laurentii* Levitæ, & Martyris, *S. Michaëlis* Archangeli ſub ritu duplici ſecundæ claſſis, atque ex his aliqua cum octava, aliqua ſine octava. Aliorum tandem Sanctorum *Martyrum*, *Confeſſorum*, & *Virginum* partim ſub ritu duplici majori, partim ſub ritu ſemiduplici, & quædam ſub ritu etiam ſimplici celebrari, atque feſtivari ordinata ſint.

IV. Quemadmodum autem Dominus DEUS, qua juſtiſſimus peccatorum vindex, ſolet quandoque diverſa, eaque terribilia immittere ſupra peccatores flagella, ut ſunt *fames, peſtis, bellum, incendium, egeſtas, infirmitas, infamia*, & ſimilia plura; ita etiam, qua infinite miſericors Dominus, & Pater ſemper aliquem Sanctorum conſtituit ad hunc finem, ut dum aliquo pœnarum genere peccatores flagellare intendit, aut flagellat, per interceſſionem illius, contineat girare brachium juſtitiæ ſuæ, ut flagellum aut amoveat, aut ſaltem mitiget, ne tam grave ſit, vel perniciosum, prout delinquentes merentur. Atque hac de cauſa principaliter, ac ſolemniſſime Aſſumptio Beatiſſimæ Virginis Mariæ per univerſalem Eccleſiam celebratur; idque fieri merito, quilibet fidelis aſſeret Catholicus: hac etenim die Majeſtatis divinæ unius, & trinæ electione, & declaratione conſtituta fuit cœli, terræque Regina, totiusque generis humani in univerſis neceſſitatibus, & tribulationibus *Mediatrix*, *Advocata*, *Conſolatrix* atque *Patrona*, cum aliis Sanctis nonniſi in particularibus anguſtiis ſibi devotis ſubveniendi poteſtas conceſſa ſit. Sanctus namque Paulus primus Eremita infantum, & parvulorum, Antonius Eremita animalium agit Patronum; S. Antonius Paduanus res perditas invenit: S. Thomas Aquinas Theologos, S. Catharina Virgo, & Martyr Philoſophos docent; S. Barbara pariter V. & M. Agonizantes confortat; S. Apollonia dentium dolores; S. Blaſius Epiſcopus, & M. gutturis ſanant; S. Quirinus Ep. & M. & S. Nicolaus E. & C. Naufragos ad portum educunt; S. Maria Magdalena pœnitentes ſolatur; S. Joannes Nepomucenus M. fama periclitantes tuetur: SS. Rochus, Sebaſtianus, & Roſalia peſtem ſedant; SS. Vitus, & Lucia oculis caligantibus medentur; S. Stapletonius podagricos ſublevat; & S. Florianus incendia extinguit: Et ſic alii diverſi Sancti, diverſis in periculis, atque neceſſitatibus opitulandi gratiam obtinuerunt, quorum quoque Feſta, paſſim per anni ſpatium, juxta ritum ab Eccleſia ordinatum celebrari conſueverunt.

V. Univerſalis Eccleſiæ uſum, pro celebratione Feſtorum aſſumptum, ſecuta ſunt quoque Regna, Provinciæ, Urbes, Religiones, aliæque Communitates, quæ pari ratione de annuentia Sacræ Sedis Apoſtolicæ aſſumpſerunt plura etiam feſta celebranda ſuorum Sanctorum Patronorum, ſignanter eorum, qui in aliquo Regno, Provincia, aut Urbe nati ſunt, vel eorum etiam, qui in Regno, aut Provincia fidem Catholicam prædicarunt, & implantarunt, vel etiam eorum, qui viventes Regnum, aut Provinciam aliquo claro actu pro gloria DEI, aut utili publici boni, verbo, vel exemplo illuſtrarunt. *Cornelius à Lap.* Commentar. in *Matth. cap. 25.* exponens *V. 21. Euge ſerve bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.* Dicit: Eſſe parabolam ſumptam à Rege, qui ſolet ſervos fideles remunerare gubernaculis plurium civitatum; ſignificare autem per Cathacreſim: Sanctos, qui ſtrenue uſi ſunt gratia ſibi à DEO data fore conſortes gloriæ, regni, & gaudii DEI,

Digitized by Google

ſed majoris, vel minoris pro labore, & meritis cujusque. Deinde refert *Salmeronem* opinari: Hic innui, taciteque appromitti: Quod Sancti certis locis, quibus in vita laborabant, in cœlo à DEO præficiantur, ut ibi plus boni operentur, v. g. ut morbis medeantur, aliaque miracula patrent, quia hoc ibi labore ſuo meruerunt. Ita (addit etiam exempla *Jacobus Apoſtolus* miracula patrat Compoſtellæ in Hiſpania, Ambroſius Mediolani in Italia, Bonifacius in Friſia, & Germania. Non immerito igitur à Regnis, & Provinciis particularium Sanctorum domeſticorum, vel, quaſi domeſticorum patrocinia, conſequenter eorum feſtivitates celebrandæ aſſummuntur: quia *Ribadeneira* in vita S. Sebaſtiani (de Natis in Regno, aut Provincia loquendo) inquit: *Quilibet Sanctorum valde poteſt illuſtrare patriam, eamque quam plurimis cœleſtibus favoribus, beneficiisque cumulare: quin & ipſum Regnum, aut Civitas tanti parens filii merito poteſt adeo inclyto cive gloriari.* Illis porro, qui Regnum aliquod, aut Provinciam Myſteriis fidei ſalutiferæ imbuerunt, atque directam ad vitam æternam conſequendam viam indigitarunt, quodlibet aliunde Regnum, aut Provincia obligata pietatis, ac venerationis officia, devotiſſimumque non ſolum Clientelaris, ſed & devinctiſſimæ ſervitutis cultum præſtare manent adſtrictiſſima.

VI. Atque hunc eundem ordinem ſervant hodiedum ſummi *Eccleſiæ Romano-Catholicæ* Pontifices. In alicujus namque Beati inter Sanctos declaratione, ſeu canonizatione, prouti & in conceſſione, reſpectu ſimilis noviter canonizati, ſacri officii. Quamvis namque Sanctum, quem recenter canonizant, Sanctorumque adſcribunt catalogo, tota Chriſtianitas ita eum pro Sancto recognoſcere obligetur, atque ita eum colere, ſicut quemlibet Sanctum teneatur, nullatenus tamen ad celebrationem ejus feſti, vel divini de eo recitationem Officii adſtringitur: ſiquidem ordinarie talis ſancti feſtivæ diei celebratio, & ſacri officii recitatio ad certum duntaxat Regnum, aut Provinciam, vel vero Religionem, aut Communitatem aliquam, cui Sanctus Canonizatus aliquo titulo adhærere dignoſcitur, determinatur. Ita Feſta Regni Hungariæ SS. Stephani, & Ladislai Regum, item S. Emerici Ducis, &c. non alibi, ſed in Hungaria, ejuſdemque Sacræ coronæ adnexis Provinciis duntaxat, & quidem ſolemniter celebrantur, non item aliorum Regnorum in Hungaria, uti ſunt e. g. SS. Iſidori, Ildephonſi, quæ Hiſpani duntaxat celebrant, & ſic intelligendum eſt de aliis Sanctis aliorum Regnorum, & Provinciarum. Pari modo Feſtum S. Pauli primi Eremitæ ſolemniter cum Octava celebratur in ſola Religione ejusdem S. Patriarchæ; SS. Ignatii de Lojola, & Franciſci Xaverii in ſola Religione Societatis JESU; SS. Franciſci Seraphici, & Antonii Paduani in ſola Ordine Seraphico, S. Catharinæ Senenſis in Religione S. Dominici, & Civitate Senenſi; S. Eugenii in Civitate Toletana, & ſic diſcurrendum eſt de reliquis plurium Regnorum, Provinciarum, Religionum, Civitatum, & Communitatum Sanctis Tutelaribus, atque Patronis, à quibus Vici etiam, Urbesque integræ, Provinciæ, & Regna illuſtrata fuere, immo in Anglia olim, Gallia, & Germania, atque in extrema nunc India, novoque Orbe ſua quoque accepere nomina, inque eorum honorem non modo Aræ, Altaria, & Oratoria, verum & integræ Baſilicæ, Collegia quoque ac Cœnobia, Caſtra, & Urbes DEO optimo maximo dicata fuere. Ex quibus concludere licet, quod cujuslibet quaſi Sancti per anni ſpatium feſtivitas ſolemniter etiam in particulari celebretur, quamvis non ubique locorum ejus memoria habeatur.

VII.

Digitized by Google

VII. Poſt communem, & univerſalem Sanctorum cultum, uti & poſt particularem alicujus Regni, aut Provinciæ, Religionis, Civitatis, vel Communitatis Sanctorum venerationem, paucos credo fuiſſe, & eſſe inter Chriſti fideles, qui non in aliquem Sanctorum ſpecialiori, quam alios pietatis affectu ferantur, ejusque implorent patrocinium. Sic olim *S. Joannes Chryſoſtomus* præcipua quadam veneratione afficiebatur erga *S. Paulum Apoſtolum*, atque ex eo ejus in muſæo ſuo Imaginem ſervabat. *S.* quoque *Thomas de Aquino* magno itidem ferebatur amore in eundem S. Apoſtolum; *S. Thereſia V.* fuit *S. Joſepho Nutritio Chriſti* devotiſſima; *S. Eduardus* Rex *S. Joannem Evangeliſtam* pro ſuo Patrono elegit; *S. Ivanus Goſiztumili* Croatiæ Regis filius pro Patrono ſuo habuit *S. Joannem Baptiſtam*; *S. Catharina Genuenſis s. Benedictum Abbatem* peculiari devotione coluit; altera *S. Catharina Senenſis s. Agneti V. & M.* ſe totam mancipavit; Vir ille Sanctæ vitæ ex Ordine *S. Franciſci Seraphici*, quem Cherubinum Spoletanum vocant, *S. Hieronymi* cultor eximius fuit. *S. Paulus Elcanus* in *SS. Nicolaum Ep. & Conf.* ac *Catharinam V. & M. S. Eliſabeth* in *S. Joannem Evangeliſtam* ſingulari devotionis affectu propendebant. Alii denique non ſolum Sancti, verum & plures cultui divino, ac ſanctorum addicti viri, alios, atque alios Sanctos DEI ſibi in Patronos, ac Tutelares ſelegêre, quibus ſe, ſuaque omnia, tam ſpiritualia, quam temporalia negotia confidebant, & commendabant. Neque ſine fructu: nam ſinguli hi præmemorati à ſuis Patronis in ſuis anguſtiis adjuti fuere: ut de reliquis ſileam, S. Thomas Aquinas, dum locum certum ex Iſaia Propheta explicare nequîſſet, à S. Paulo Apoſtolo edoctus fuit, & ſic alii in aliis ſuis neceſſitatibus à ſuis Tutelaribus evidentiſſimam ſenſere opem. Sic Theodoſius Imperator in inſigni illa contra Eugenium Tyrannum victoria (quam *S. Auguſt. lib. 5.* de Civit. DEI *cap. 26.* decantat) SS. Philippi Apoſtoli, & Joannis Baptiſtæ, quos eximie colebat, præſentiſſimum, certiſſimumque ſubſidium expertus eſt. Et, præter alios, quorum plurima produci poſſent exempla, Caſtellanus quoque nomine *Ladislaus* (de quo *Fr. Andreas Eggerer* Annalium Ordinis noſtri *cap. 15.* ad A. C. 1422. prolixiori diſſerit calamo) jamjam ob demetria ſua à ſtrictiſſimo judice ad inferos applicandus, ſuffragiis tamen S. Patriarchæ noſtri Pauli primi Eremitæ, cui ſemper devotiſſimus fuerat, vitæ ad agendam pro delictis pœnitentiam redditus, poſt triginta expiationis peccatorum dies pio fine quievit. Sanctum igitur, & pium eſt deligere ſibi poſt Beatiſſimam Virginem Mariam, tanquam cœli, terræque Reginam, alios quoque Sanctos, ſignanter Sanctum Baptismalem, & nobis aliquo titulo ſive Patriotali, ſive Religionis propinquiores pro Patronis, & Tutelaribus, in quos ferventiori pietatis affectu, ac propenſiori devotionis exercitio feramur, eisdemque neceſſitates noſtras ſpirituales, & temporales confidentius proponamus, atque commendemus.

VIII. Non poteſt non eximium fructum referre is, qui cultui Sanctorum deditus eſt, eosque pie, & humiliter veneratur, venerandoque in ſuis anguſtiis confidentur invocat: nam, ſicut Divinus ille *Dionyſius Areopagita Apoſtoli Pauli* diſcipulus, in Calce Libri *de Cœleſti Hierarchia* teſtatur, ajens: *DEI munera convenientiſſime petit, qui per Sanctos illa petit.* His etenim propter eorum excellentiam virtutis ſupra omnes homines Duliæ venerationem impendimus, eosque, ut pro nobis apud DEUM intercedant, rogamus, & invocamus. Et licet ſoli DEO ſervire debeamus, quando tamen etiam San-

ctis ſervire dicimur, dum eos invocamus, dum quædam pia opera in eorum honorem præſtamus, *Non ſervimus* (ut *Doctor Angelicus*, 3. *Diſt*. 9. *quæſt*. 2. *art*. 3, *ad* 7. inquit) *quaſi eis obnoxii, ſed ſervitute reverentiæ, quia ſunt noſtri Ductores, vel per doctrinam, vel per adminiſtrationem, vel per interceſſionem, & exemplum.* Eapropter tametſi ſolus DEUS videatur orandus, eo, quod *Oratio ſit elevatio mentis ad DEUM*, nihilominus & ad Sanctos, pro eorum impetrando ſuffragio, eam dirigi poſſe manifeſtum eſt, cum varios producat (ut *Didacus Stella Lib*. de Contemplatione mundi, *par*.3.*cap*.83. exponit) effectus. *Oratio* (inquit) *eſt præcipuum Chriſtianorum negotium: illud eſt nobile exercitium, quo homo per amorem ad DEUM aſcendens, videt in ipſo, tanquam in ſpeculo, proprias culpas, & miſerias, cognoſcens eſſe vanitatem, quidquid eſt in terra. Nam cum oratio ſit mentis in Deum elevatio, à DEO illuminatur, cujus luce cognoſcit omnia hæc mundana, eſſe vana.* Et paulo poſt: *Oratio eſt anima Paſcha, Divina quædam voluptas, & DEI amplexus: eſt oſculum pacis inter JESUM Chriſtum ſponſum, animamque ſponſam: eſt domus ſpaciamenti, & recreationis ſuper monte Libano, ubi verus Salomon cum filiis hominum obambulat: eſt ſalutifera quotidianorum defectuum reſtauratio: eſt continuum omnium virtutum exercitium, omnium appetituum ſenſualium mors, omnium propoſitorum, & deſideriorum fons: eſt infirmorum medicina, mæſtorum gaudium, fragilium robur, peccatorum remedium, juſtorum deliciæ, vivorum auxilium, mortuorum ſuffragium, & commune totius Eccleſiæ ſubſidium.* Ita eleganter *Didacus Stella*. Oratio igitur debet omnino dirigi primo ad ipſum DEUM, ut gratiam, & gloriam conſequamur, quæ ſolus DEUS tribuit, juxta illud *Pſalmi* 83. *Gratiam, & gloriam dabit Dominus.* Deinde oratio porrigitur Sanctis, non, ut per eos DEUS noſtras petitiones cognoſcat, ſed, ut eorum precibus & meritis orationes noſtræ ſortiantur effectum. Et ideo dicitur *Apocal. cap*. 8. *Quod aſcendit fumus incenſorum de orationibus Sanctorum in manu Angeli.* Et hoc etiam patet ex ipſo modo, quo Eccleſia utitur in orando: Nam à SSS. Trinitate petimus, ut *miſereatur noſtri*: à Sanctis autem petimus, ut *orent pro nobis*: Ita *Doctor Angelicus* 22. *qu*. 83. *Art*. 4. Ex quo Sanctos magis proprie dicimus deprecari, ſolum vero DEUM orare, juxta *Caſſianum Collat*. 9. dicentem: *Oratio proprie fit ad DEUM, ſed deprecatio, vel ſupplicatio ad Sanctos.* Sancti igitur in beata patria exiſtentes deprecandi ſunt, ut à DEO, quæ juſte, pieque petimus, ipſorum precatu, atque interventu obtineamus. Ad Sanctorum etenim gloriam pertinet, ut auxilium indigentibus præbeant ad ſalutem: taliter enim DEI cooperatores efficiuntur, quo nihil divinius, ut *Dionyſius Libro* de Hierarchia Eccl. *cap*. 3. diſſerit. Hac igitur prærogativa ornati Sancti, indigentiam noſtram intuentes, miſerentur noſtri, qui in hoc ſtatu miſeriæ vivimus, ac orant pro nobis DEUM, quia noſtram ſalutem ſitiunt. Hi etenim mortalibus ſibi devotis in die mortis opem ferunt ſingularem, hi in ſupremo judicio amicorum ſuorum cauſam agunt, hi mortis diem indicant, hi inſtruunt, & in rebus dubiis ſuos clientes erudiunt, hi in magnis perturbationibus, & anxietatibus illuminant, in adverſitatibus protegunt, in cunctis denique tribulationibus, & periculis ſuccurrunt, in omnibus neceſſitatibus, laboribus, & negotiis conſilium præbent, & auxilium ſuppeditant; neque crudelitatem, & ſcelera ſe pie colentium apud DEUM deferunt, vel accuſant, (ut habet *Cornelius à Lap*. Comment. *in Matth. cap*. 18. *℣*. 3.) ſed potius ea tegunt, & excuſant, proque delinquentibus ſupplicant, & ſuorum meritorum, precumque interpoſitione continent manus, & iram Dei, ne

eos

eos puniat, aut ſaltem pœnam mitiget, ac alleviet.

IX. His prædeclaratis bene perpenſis, juxta meum exiguum videri, liquere exiſtimo: Omnes Sanctos in communi habere gratiam ſibi à DEO conceſſam mortalibus cunctis patrocinandi; ſed & alios Sanctos in particulari, à particularibus perſonis in Patronos, & Tutelares electos ſuis clientibus ſubveniendi. Nullum ergo dubium ſupererit, quin Sancti quoque idem opitulandi donum haberent Regnis, Civitatibus, Communitatibusque ſuis, in quibus vel prognati, & educati, vel his aliquo nexûs titulo adunati ſunt, ſi tamen ab incolis talium Regnorum, Urbium, & Communitatum debito modo colantur, & in neceſſitatibus pro ſuffragio humiliter, ſimul & devotè invocentur. Certum namque eſt, quod Sancti in cœlis mediante lumine gloriæ videant DEUM, & omnia, quæ in DEO ſunt formaliter, & eminenter. Hinc *S. Gregorius Libro Moralium* de Beatis loquens, ait: *Quid eſt, quod non vident, qui habentem omnia vident?* Vident ergo Sancti in DEO, quæ formaliter ei inſunt, id eſt: *Divinam eſſentiam, Tres perſonas Patrem, Filium,* & *Spiritum Sanctum. Attributa Divina: potentiam, ſapientiam, bonitatem. Relationes ternas, productiones, Filii generationem, Spiritûs Sancti ſpirationem:* &, ut ſummatim dicam, vident *omnia, quæ in conclavi illo divino continentur ad intra.* Vident prætereà *omnia, quæ DEO eminenter, & in idæa inſunt, quod ad illorum eſſentiam, & quidditatem attinet; quod vero ad eorum exiſtentiam ſpectat, intuentur omnia particularia ad ſtatum ſuum pertinentia.* Sic vident genera, ſpecies, eſſentias, cauſas, principia omnium rerum, ſed exiſtentias, atque individua omnium tantummodo rerum ad ſtatum ſuum pertinentium. Alioqui ſi lateret aliquid Sanctorum aliquid eorum, quæ ad ſtatum ſuum ſpectaret, non eſſent perfectè Beati. Nam *Beatitudo* (ut eam *Boëtius* definit) *eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus.* Ex his præmiſſis *Gabriel Inchinus*, Sermone: *De Cœleſti gloria*, adjunctus *Thomæ Stapletonii Sermonibus Controverſiſticis*, communem Theologorum ſententiam ſequens, concludit: Sanctum Petrum Apoſtolum videre omnia ad Eccleſiam, cujus caput erat, & Rector, *pertinentia*, etiam *particularia*, & *individualia.* Sanctos Fundatores, & Reformatores ſingulorum Ordinum Religioſorum, uti *Auguſtinum*, *Baſilium*, *Benedictum*, *Bernardum*, *Dominicum* &c. contemplari *univerſalia*, & *particularia ſuæ Religionis, quarum Fundatores extiterant.* Sanctos quoque *Reges*, *Duces*, *Principes* ſuorum *Regnorum*, *Ducatuum*, *Principatuum intueri generalia*, & *ſpecialia.* Sanctos *Primores* ſuarum *familiarum*, & *proſapiarum*; *Parentes* ſuorum *filiorum*, ac *Nepotum* videre *bona*, & *mala*, & è contra *Filios* ſuorum *parentum.* Ex quibus exiſtimo me quoque poſſe aſſerere (quamvis forte & *Inchinus* ejusdem opinionis tacitæ extiterit) quod Sancti in aliqua Patria nati ſuarum Patriarum, & Patriotarum eô modô, quo alii ſancti, ut paulo ante expoſitum eſt, in DEO videant univerſa, etiam particularia ad ſuum ſtatum pertinentia; conſequenter inferre congruum erit: quod tales Sancti majorem quoque ſuorum apud DEUM curam agant, quam aliorum, qui ad ſtatum eorum nullatenus ſpectare recognoſcuntur. Neque fas eſſe puto non credere pie, Sanctos, qui dum hic in terris cum ſuis commorati fuerunt, inque cooperando profectui ſuorum animarum ſalvationis adeo extiterunt ardentes, & fervidi, eos multo magis eſſe eodem fine ferventiores in patria jam conſtitutos, ſiquidem ibidem charitas, & amor magis ferveat erga DEUM, quem omnis boni, & emolumenti noſtri cupidiſſimum eſſe norunt: ma-

 xime

Digitized by Google

xime cum neceſſitates, & miſerias ſuorum ab alto cœlorum palatio diſtinctius, ut dictum eſt, videant, majorique authoritate in ſupremo illo Tribunali polleant, coram quo tanquam defenſores, & advocati ſuorum continuo aſſiſtunt.

X. In talibus Sanctis, præ aliis, ſed & præ Spiritibus Angelicis, illud mortalibus valde proficuum exiſtimo: quod illi, utpote qui in hac lachrymarum valle cum ſuis (ſint illi in Eccleſia Catholica reſpectu S. Petri Apoſtoli; ſint Religioſi reſpectu ſuorum Sanctorum Fundatorum; ſint Reges reſpective ad ſuos regnicolas, vel Parentes ad filios, aut Patriotæ erga Conterraneos) vixerunt, infirmitatum eorum experientiam habeant, aliorum non item. Fuitque putarem hic ſtimulus unus ex præcipuis, quem *S. Ambroſius* Libro *de Viduis*, nobis admovit, ut nos exſtimularet ad non verecundandum interceſſiones ipſorum in auxilium noſtræ, ad transgreſſiones adeo pronæ, infirmitatis exponere. Dicit enim: *Non erubeſcamus eos interceſſores noſtræ infirmitatis agnoſcere, quia ipſi infirmitatem corporis, etiam dum viverent, agnoverunt.* Charitas quoque quæ ſicut in animabus omnium Sanctorum; ita & *Sanctorum particularium* alicujus *Regni*, aut *Communitatis* ſive *Religioſæ*, ſive *Secularis* DEO, *qui eſt charitas, & ignis conſumens*, conjunctiſſima continuo, & nunc magis, quam hactenus exardeſcit, eos, denique ſuis ad compatiendum, dum, & ſubveniendum exſtimulat; atque *ideo* (ut *S. Bernardus ſerm. 5. de OO. SS.* inquit) *ſperant, deſiderant, & orationibus procurant ſalutem ſuorum.* Huc videtur pertinere illud *S. Cypriani*, qui paternam in Sanctis ſuorum curam, & ſollicitudinem *Epiſt. 7.* recognoſcit; hisque exprimit verbis: *Magnus illic* (in cœlo) *nos charorum numerus expectat, patrum, parentum, filiorum* (licet mihi adjungere, & *Patriotarum*) *frequens nos, & copioſa turba deſiderat, jam de ſua immortalitate ſecura, & adhuc de noſtra ſalute ſollicita.* Ab his namque, juxta Apoſtolum Paulum derivatur in clientes *Gratia Domini noſtri JEſu Chriſti, & charitas Dei, & communicatio Spiritus ſancti.* Quia per interceſſiones Sanctorum, nec non ex ardenti amore, quem erga laudes, quibus venerantur, demonſtrant affectum, derivantur in clientes innumera bona, quæ iis ex ditiſſimis cœlorum ærariis impetrant: *Per eorum namque deſideria* (ait *Lyranus* Comment. in *citatum Pauli text.*) *communicantur nobis eorum merita.* Quot etenim ſunt, qui per devotiones, quas erga Sanctos *Regnorum*, aut *Religionum*, vel *Patriæ ſuæ Tutelares*, ac *Patronos* exhibuerunt, reducti ſunt ad ſeriam de peccatis ſuis pœnitentiam, in eademque jugiter perſeverarunt? quot, inquam, ſunt, qui in imminentibus urgentibus periculis maxima beneficia, & gratias ſingulariſſimas receperunt? Placet hic unum, alterumve exemplum ex infinitis, pro majori dictorum adſtruenda fide, referre, ita tamen, ut ea, quæ ab Authoribus citandis fuſiori calamo recenſentur, à me compendiario, ſervata tamen ſubſtantia, proponantur.

XI. *Saraceni* gens impia, & multis jam in *Aſia*, & *Africa* elata victoriis, *Europam* ingreſſa, *Romamque* Orbis *Dominam* pro ſua *Ancilla* habere cupiens, dum Suburbia ejusdem Urbis ſpoliat, ſuccendit, ipſamque Urbem oppugnare aggreditur, & totis viribus capere nititur. Quid in hoc Urbis miſero ſtatu ageret *Leo Romanus* hujus nominis III. Papa, quo ſe verteret, neſciens? conſilio tamen in arena capto, ad *Sanctos Tutelares* Urbis, & Orbis *Petrum*, ac *Paulum Apoſtolos* recurrit, orationeque ardenti ad eorum ſacras exuvias peracta, factoque ſigno crucis, pugnam cum fortibus hoſtibus fortiter init,

quos

Digitized by Google

quos & forti certamine, evidenti nihilominus *Sanctorum Urbis tutelarium* ſubſidio, fortior effectus hoſtes ſuperat, fudit, ac fugat. Ita *Joan. Naucler.* Chronologia *Vol.* 2. ad A. C. 848. Cum *Haſtingus*, Dux Regis *Northmannorum* Civitatem *Turonenſem* in *Gallia* obſidens expugnare conaretur, obſeſſi, improviſi ad reſiſtendum, Patrocinium à *S. Martino*, olim ejusdem Urbis Epiſcopo, ardentibus expoſtulant precibus, idque quod inſtantiſſime flagitabant, promptiſſime obtinuerunt, hoſtiumque cuneos proſtratos, fugatosque conſpexerunt. *Baronius Tomo* 10. *ad A. C.* 845. Ejusdem *S. Martini* Epiſcopi evidenti auxilio *Arvernum* in *Gallia* à *Gothis* obſeſſum, & acriter oppugnatum, fugatis, & trucidatis hoſtibus, *Arvernenſes* victores evaſere. *Sidonius lib.* 3. *Epiſt.* 3. Sed ne *S. Martinus* uni *Galliæ*, ubi Epiſcopum egerat, patrocinari videretur, ſuæ quoque nationi *Pannonicæ* (erat namque naſcita *Pannon* de *Sabaria*) ſuccurrere dignabatur, dum *S. Stephanus* primus Rex *Hungariæ Chriſtiano-Catholicus* de Duce Rebellium *Cupa*, ejusque aſſeclis feliciſſimum triumphum obtinuit, ipſo Sancto Rege victoriam hanc *S. Martino*, cujus ſe tutelæ devoverat, adſcribente, extructoque, & dotato in honorem ejusdem Sancti Præſulis celebri in *Monte Pannonio Benedictinorum* cum Eccleſia Monaſterio teſtimonium perhibente. *Bonfinius Dec.* 2. *lib.* 1. *S. Jacobus Apoſtolus* in Hiſpania, cui olim Evangelicam Chriſti doctrinam prædicabat, ſuasque ſacras Reliquias ibidem reconditas habere volebat, viſus eſt in albo equo cum vexillo contra *Saracenos* pugnare, & glorioſam de his gentilibus victoriam reportare. *Joan. Vaſæus*, in Chron. Hiſp. ad A. C. 825. *Ildephonſus* quoque Hiſpaniæ Rex contra *Saracenos* plurima bella gerens, & *Baëciam* Urbem obſidens, patrocinio *Beati Iſidori* Confeſſoris *Hiſpani*, *Saracenorum* ingentem multitudinem proſtravit, obſeſſamque urbem in ſuam poteſtatem redigit. *Lucas Tudenſis in Chron. Mundi. Lithuanis Polonia* Regno junctis exiguo numero ad potentiſſimi hoſtis inſperatam irruptionem trepidantibus *S. Caſimirus*, olim hæreditarius Dux Poloniæ, in aëre apparens, inſignem tribuit victoriam. *Breviar. Rom. S. Roſalia* Virgo Panormitana totam ſuam Patriam Siciliam, dum ejus Sacræ Reliquiæ levarentur, & in locum decentiorem conderentur, à peſte liberavit. *Breviar. Rom. S. Leopoldus*, olim *Marchio Auſtriæ*, hodiedum ſuis Auſtriacis variis in neceſſitatibus ad ſuum Sepulchrum *Clauſtro-Neoburgi* ſupra *Viennam* præſentiſſime opitulatur. *Officium propr. Auſtriæ & Hung. in Lectionib.* 2. *Noct. Neapoli* in Conventu Fratrum minorum, cum quidam Frater, *Robertus* nomine, cœcus pluribus annis extitiſſet (creverat namque in oculis ejus caro ſuperflua motum, & uſum palpebrarum impediens) ad mortem æger factus, omnibusque ad viam æternitatis neceſſariis præmunitus, nonniſi ſeparationem animæ à corpore præſtolabatur. Sed adſtitit ei *S. Franciſcus Seraphicus* cum *S. Antonio Paduano*, quibus nominatus Frater ſpecialiter devotus fuerat, accipiensque cultellum, carnem ſuperfluam in oculis reſecavit, Fratrique cœco lumen priſtinum cum integra corporis valetudine reſtituit, admonens ipſum, ut Patribus Miſſionariis, qui eo tum ad memoratum cœnobium ex diverſis ejusdem Ordinis Provinciis, in remota Regna pro converſione gentium profecturi, convenerant, denunciet, ſe eos præceſſurum, omnesque ipſorum greſſus directurum. *Beyerlinck* ſub verbo: *Sanctus, Sanctitas*. *pag.* 75. Experta quoque eſt puſilla Religio noſtra patrocinium ſui S. Patriarchæ Pauli primi Eremitæ, qui Perſecutori ſuorum filiorum *Emerico de Uvamos*, Caſtellano in *Diös-gyer* in *Hungaria*, ſtrato ſuo incubanti, &

Digitized by Google

multas machinationes contra Religioſos *Paulinos*, cum intentione eos in effectum deducendi, meditabunde ſtruenti apparens, ſcipionem in manu tenens, & torvo aſpiciens vultu, ſic eum allocutus eſt: *Dormis Tyranne? ah! tu dierum malorum, cur vexas filios meos? tu impie, non evades impunè.* Quo dicto, verberavit eum ſcipione uſque ad fecis egeſtionem, & diſparuit. Ille vero clamans excitavit famulos, quibus cuncta, quæ acciderant, enarravit, *Paulinosque* moleſtare ceſſavit. *P. Mathias Fuhrman* in vita *S. Pauli primi Eremitæ par. 2. cap. 21.* In Volumen excreſceret Opus præſens, ſi cuncta ſimilia exempla, admiratu digna, per Sanctos aliqua connexione alicui *Regno*, *Civitati*, *Religioni*, vel *Communitati* junctos patrata, vel compendiario memoranda forent. Si tamen quem ex benevolis Lectoribus ad hæc ſcienda cupido inſtigaverit, animus accedat Theatrum vitæ humanæ *Laurentii Beyerlinck*, & Admiranda Orbis *Joannis Bonifacii Bagatta*: conſulat deinde Annales, Hiſtorias, resque memorandas particularium *Regnorum*, *Rerum publicarum*, *Religionum*, *Urbium*, & *Civitatum*, invenietque quam plurima Sanctorum (ut inſinuatum ſæpius eſt) aliquo titulo alicui *N tioni*, aut *Regioni* junctorum veræ nationalis, & conjunctionalis charitatis, pietatisque præſtitæ miraculoſa certe beneficia, ut ſunt: Mortuorum ſuſcitatio, repentina viſus cœcis reſtitutio, fortuita pedum in claudis rectificatio, loquelæ in mutis apertio, auricularum in ſurdis ad audiendum reſeratio, vinculorum facta captivis ſolutio, incendiorum extinctio, naufragorum de ſubmerſione eductio, horridarum tempeſtatum ſedatio, & ſimilia, quam plurima plane prodigioſa.

XII. Quæ cum ita ſe haberi pie credenda ſunt, merito igitur *Sancti Patriæ*, vel *Communitatis* alicujus peculiari devotione colendi ſunt. Neque quis exiſtimet me per hoc derogare velle cultui *aliorum Sanctorum*, nam, & hos omnes pro poſſe colendos eſſe, vel ex eo, quod DEUS ipſe eosdem honoret, clariſſimum eſſe non nego, qui enim *Sanctos* colit, *DEUM* colit, qui *Sanctis* ſanctitatis honorem contulit. Parænesi itaque mea nihil aliud intelligo, quam, ne juxta cultum *Sanctorum omnium* in communi, & quorundam in ſpeciali, negligatur etiam cultus in particulari *Domeſticorum ſanctorum*. Si quis etenim ex Sanctorum ingenti numero pro ſuis ſpecialibus *Patronis*, & *Tutelaribus* ſeligere poteſt hos, vel illos pro ſuo libitu; cur non placeret etiam deſignare ſibi unum, vel alterum ex *Domeſticis Patriæ*, ſive *Regionis*, in qua quis naſcitur, & educatur, vel aliquo vinculo nexus *Patriæ*, aut *Regioni* eligentis adſtipulatur? Nunquid hic adagium illud uſurpari poſſet? *Stat pro ratione voluntas.* Si igitur datur proprium velle *ad unum*, cur non *ad alium?* Si *ad exterum*, quare non *ad domeſticum?* cum idem apud DEUM *domeſticus* poſſit, quod *exterus*, dummodo ita colatur *domeſticus*, quemadmodum *exterus*: immo *domeſticus* pronius (ut ex prævio diſcurſu apparet) infirmitatibus *ſuorum* compatitur, & favet, quam exterus habens ſimiliter ſuos, quibus compatiatur, & faveat. Huc ſpectare, meo videri, apparet formula illa, quæ ordinarie in Bulla Canonizationis alicujus Beati apponi, & pronuntiari ſolet, extatque apud *Cardinalem Proſperum de Lambertinis lib. 1. cap. 13.* Expoſita his verbis: *Confidentes per DEI miſericordiam, nos, & gregem nobis commiſſum ejus ſuffragiis adjuvari, &, quem familiarem habuimus in terris, habere Patronum in cœlis.* Vel vero alia ſimilis: *Nos cum commiſſo nobis grege Domini confidentes, ejus poſſe ſuffragiis per DEI miſericordiam adjuvari, ut cujus in terris ſolatium gratioſæ familiaritatis habere merui-*

Digitized by Google

ruimus, ejus in cœlis potenti patrocinio gaudeamus. Quod quilibet Sanctorum reſpectu univerſalis Eccleſiæ familiaris dici poſſit, & debeat, inexpugnabile eſt: ſed quod Sanctus alicujus Patriæ, aut Religionis, reſpectu ſuæ Patriæ, vel *ordinis familiaris* etiam, immo *familiarior*, & *familiariſſimus* dici nequeat, nullam, ex ſupra allatis opinionibus invenio cauſalem.

XIII. *Sanctus Ambroſius lib. 1.* de Abraham *cap. 6.* inquit: *Magnus murus patriæ vir juſtus, illius nos fides ſervat, juſtitia ab excidio defendit.* Hoc *S. Cyrillus Alexandrinus* confirmat, dum dicit: *Vehementer Sanctis opus eſt, ſervant enim urbes, & regiones, & à clade impendenda liberant: iram DEI quantumvis ferventem vitæ claritudine, & impetûs ejus iracundiæ invertentes.* In pari cauſa *Libro Numeror. cap. 16.* legitur: *Locutusque Dominus ad Moyſen, & Aaron, ait: Separamini de medio congregationis hujus, & eos repente diſperdam.* Ex quibus Sacri textus verbis colligitur: *Juſtitiam DEI* fulmine iræ ſuæ adverſus rebellantem congregationem, cui *Moyſes*, & *Aaron* præerant, in procinctu habuiſſe, & tamen propter innocentiam vitæ horum duorum Præſidum vindictam diſtuliſſe. Quod conſiderans *Oleaſter* exclamat: *Ecce quid valent juſti in populo, & congregationibus in quibus ſunt: videntur enim ligatum habere DEUM, ita, ut iis præſentibus ſævire nolit in malos.* Hinc *S. Hieronymus* reflectens ſe ad illa verba, quæ Deus olim ad *Moyſen* locutus eſt, inquiens: *Dimitte me, & delebo populum iſtum*, addit *Lib. 2. Epiſt. 26.* ſequentia: *Quando dicit dimitte me, oſtendit ſe teneri poſſe, ne faciat, quod minatus eſt, DEI enim potentiam Servi preces impediebant.* Si ergo linguæ *Servorum DEI*, quamdiu hic in terris ſuis in communitatibus vixerunt, non ſolum ad impetrandam divinam miſericordiam, verum etiam ad detinendam decretam DEI vindictam efficaces fuerunt; quanto magis modo Sanctorum aliquo titulo huic, vel illi Regno, aut Communitati conjunctorum, ſi debito modo colantur, linguæ efficaces erunt. Hi namque de ſua infallibili, & æterna amicitia, & gratia DEI ſecuriſſimi ſunt, nec jam amplius de ſua, ſed ſolum de mortalium, ſignanter ſibi aliqua neceſſitudine junctorum ſolliciti ſunt. Ipſis etenim in beata illa patria exiſtentibus manifeſtæ ſunt horum infirmitates, & neceſſitates, eoſque amor, & charitas, ſeu pronitas ipſorum, his ad ſubveniendum impellit, ſiquidem in cœlis *Charitas nunquam excidit*, ſed ſemper magis perficitur, magiſque inardeſcit.

XIV. Pro terminando præſenti vilis ingenii mei diſcurſu ad priora redeo, expectorans me ſincere, quod cultum communem Sanctorum nunquam diſuadere intenderim, neque diſuadeam, imo toto pectore exhortor, deſiderioque imo deſidero, ut quilibet Sanctorum etiam in particulari quovis die, à quovis mortalium ita colatur, ita veneretur, prouti quilibet Sanctorum meretur, & coli poteſt, ac debet. Sed quia id impoſſibile eſſe dignoſcitur, colatur à quolibet mortalium poſt DEUM, qui cultu Latriæ adorari debet, primo, & ante omnia *Sanctiſſima Virgo, & Mater Domini noſtri JESU Chriſti Maria*, in cunctis neceſſitatibus univerſorum hominum Advocata, Mediatrix, & Patrona ſingulariſſima, atque potentiſſima, quia cœli, terræque Regina. Poſt hanc omittendi non ſunt Sancti Angeli, ſignanter Cuſtodes noſtri, qui cuſtodiunt nos in omnibus viis noſtris, nihilque tam vile eſt, quod in noſtrum tum animæ, tum corporis bonum non exequantur. His adjungantur S. Joannes Baptiſta Præcurſor, & S. Joſephus Nutritius Chriſti, uterque de ejusdem ſanctiſſima familia optime meritus, potens adeoque apud eundem ſuorum clientum Protector.

Colantur deinde Sancti Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & Viduæ, utpote perpetui amici DEI, & cohæredes Regni Chriſti. Ex qualibet tamen horum Sanctorum Tribu ſeligi poſſunt pro beneplacita cujuslibet devotione certi in individuo Sancti, pro Patronis, & Tutelaribus ſpecialibus eligentis, ardentiori pietatis affectu colendi, & pro poſſibili imitandi. Sed dum quis è præmemoratis Tribubus Sanctorum pro particulari ſuæ pietatis erga aliquem Sanctorum affectu in ſuum Patronum eligere voluerit, quæſo, meminerit Sanctorum Patriæ ſuæ (nulla enim ſub cœlo Regio eſt, de qua non eſſent in patria illa beata plurimi corona Sanctitatis redimiti) unumque vel alium in ſimilem electum colat pro ſuo poſſe quivis, ipſum invocet, ipſi confidat, & commendet ſuas fragilitates, miſerias, infirmitates, tribulationes, atque anguſtias, experietur, credat mihi experto, pro ſuo contento ſæpe ſæpius evidens ſubſidium, atque levamen.

XV. Hos autem, ſive jam in communi, ſive in particulari colere, hos revereri, hos deprecari, his clientelare præſtare obſequium, ſicut varii ſunt modi, à pluribus *Aſceticis Viris* jam dudum præſcripti, ita ſibi diverſos cujuslibet erga quempiam Sanctum Clientis affectus pro ſuo ſtatu, & conditione deſignare poterit. Veteres Gentiles (ut habet *Cornelius à Lap.* Comment. in *Iſaiæ cap.* 57.) ſignanter Romani ponebant in ædibus ſuis Deos, quos Lares appellabant, ut hi tam ædes, quam incolas defenderent, & fortunarent. *Chriſtiani pii* pie multi vel ante ædes, vel in ipſis ædibus, & officinis, atque cubiculis, collocant imagines *Beatiſſimæ Virginis Mariæ*, aliorumque Sanctorum, vel maxime Patronorum, & Tutelarium ſuorum, ac Patriæ, atque veſpere ante illas cæreos, vel lampades accendunt, tum ut eos venerentur, tum ut jugem eorum memoriam, & imitationem refricent, tum etiam ut eos invocent, & benedictionem tam temporalem, quam ſpiritualem impetrent. Nec enim decet ab impia ſuperſtitione *Gentilium* vinci piam religionem fidelium; qui proinde ſibi, & aliis jugem DEI, & Sanctorum memoriam, ac præſentiam per *Cruces*, *imagines*, *altaria*, & *ſimilia* exhibere, ac repræſentare debent. Sed præter hæc, ſunt & alia quam plurima pietatis exercitia, quibus Sancti Patroni, & Tutelares coli poſſunt: ut ad honorem hujus, vel illius Sancti in Patronum, & Tutelarem electi certæ preces dietim recitandæ, aut eleemoſyna hebdomadatim eroganda, aut jejunium, vel ad minus abſtinentia à cibo, potu, vel maxime vitio aliquo, & peccato, præſertim ſi illud ſit familiare menſtruatim ſervanda, atque hujusmodi Sancti Eccleſia, ſi adeſt, annuatim viſitanda, ſin minus, in alia Eccleſia devotio erga eundem Sanctum peragenda, & plura ſimilia, inter quæ non ultimum illud eſſe cenſerem, ſi Parentes proles ſuas Sanctorum Patronorum Regni, & Patriæ nominibus in fonte baptismali vocitari, & appellari, facerent; eo tum namque Sancti in cœlis patriæ gloriam, & honorem ſibi à patriotis dari advertentes, & prolibus, & patriæ largam divinæ benedictionis meſſem ab Omnipotente tribui absque dubio deprecarentur, impetrarentque pro ſolatio patriæ, & patriotarum.

XVI. Præſcriptus colendi Sanctos modus bonus eſt, uberemque taliter colentibus fructum producens; attamen melior cenſetur ille, qui in imitatione vitæ, & virtutum hujus, vel alterius Sancti, in Patronum delecti, conſiſtit, ita tamen, ut imitando in aliquo virtutis genere Sanctum, eidem ſimul aliqua ex ſupradictis ſerven-

ventioris pietatis officia præſtentur. Verum in moderno rerum mundanarum ſtatu objiciet quis illud tritum de veterum Sanctorum auſteritate vitæ adagium: *Hæc ſunt admiranda, vix imitanda.* In laudem *Sancti Baſilii* Magni *S. Gregor. Nyſſen.* ſcribit: Quod ſicut ſi quispiam amicorum noſtrorum, quæ cælaturam ſigilli noſtri videndi cupidus eſt, hanc illi longe melius in cæra expreſſam demonſtramus, quam ſi voce eandem declaremus. Eodem quoque modo Sanctus aliquis efficacius commendatur, ſolidioribusque laudibus honorari cenſebitur, ſi illum virtuoſis operibus noſtris, & ſanctorum exemplorum imitatione honorificare ſtuduerimus, quam ſi multis verbis ejus laudes deprædicaverimus. Nam, ut *S. Chryſoſt. Serm. de Martyrib.* ait: *Aut imitari debet, ſi laudat: aut laudare non debet, ſi imitari detrectat.* Nec deſpondendum eſt animo, ex eo, quod actiones Sanctorum nimis ſint heroicæ, omnique humana debilitate ſuperiores. Audi *Euſebium Emiſſen.* qui *Serm. de Nativ. S. Geneſii* dicit: *Hos ergo chariſſimi ita imitemur, ut eos homines fuiſſe meminerimus.* Sumus etenim iisdem prorſus cœleſtium gratiarum auxiliis communiti, dummodo ei grata mente cooperemur, qui illa ſubminiſtravit. Quæ dum perpenderimus, certe ad nos corroborandos, & animandos ſufficient. *Omnia* etenim *poſſum in eo, qui me confortat*, inquit *Apoſtolus ad Philippen. cap.4.* Optimum deinde nos modum docet *citatus Euſebius*, quo ſanctos imitari poſſimus. Dicit enim: *Superaverunt illi corporum dolores, nos ſuperemus morum, & ſordium paſſiones: vicerunt illi tormenta; nos vitia: illi ſacrificia dæmoniis horruerunt, nos malitiam, invidiam, obtrectationem, contentiones tanquam prophana ſacrificia deteſtemur: ut inter hujus conflictionis vitia, perſecutores virtutis probent eſſe nos Martyres.* Pariformem modum colendi Sanctos nobis proponit *Berengoſus Abbas Serm. de Dedicat. Eccl.* in Bibliotheca veterum Patrum *Tom. 7. pag. 312.* dum ait: *Quoties feſtivis Sanctorum Natalitiis debito honore rite celebratis in Domino gloriamur, toties ipſorum meritis, & precibus adjuti larga benedictionis gratia Creatoris noſtri perfundimur. Quidquid enim laudis, & honoris militibus Regis impenditur, totum ad gloriam Regis, cujus ſceptro milites inſigniti ſunt, titulatur. Nec dubium, quin eos ſemper habeamus patrocinantes in cœlis, quorum celebritates pio devotionis ſtudio gerimus in terris.* Et mox, quomodo hæc omnia à nobis adimpleri queant, exponit. Quæ quia in longum producit, conſulto omittuntur: illa tamen, quæ ex Textu Sacrorum Codicum: *Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris*, adducit, prætermitti vix queunt, ſunt autem ſequentia: *Renuntiantes ergo peccatorum vitiis, circumcidamus præputium cordis noſtri, ut videlicet igne divini amoris attacti, emundatis labiis, gratanter hymnidicas laudes Domino Sabbaoth concinnamus cum Sanctis, & Angelis, quatenus ipſorum collegio tandem mereamur aſſociari in cœlo. Tergamus ergo oculum mentis à vitioſo pulvere peccaminis, & intueamur eos, quorum laudibus dicatur dies iſta celebris; ſequamurque eorum veſtigia. Quorum enim vitam imitati fuerimus, ipſorum quippe & adepturos nos gloriam credimus. Et quorum exemplari formæ imprimi renitimur, ab ipſorum etiam participatione ſecernemur. Quænam pars fideli cum infideli? aut quæ ſocietas luci cum tenebris? quid templo DEI cum idolis? Diligit namque omnis anima ſimilem ſibi, unde per quendam ſapientem dicitur: Omne animal diligit ſibi ſimile, ſic & omnis homo proximum ſibi. Omnis caro ad ſimile ſibi conjungetur, & omnis homo ad ſimile ſibi ſociabitur. Sicut communicabit lupus agno, ſic aliquando peccator juſto. Quæ communicatio homini Sancto ad canem? quam igitur rogo partem, vel ſocietatem habiturum creditis inceſtuoſum, cum caſto? ebrioſum, cum ſobrio? raptorem, vel iniquum.*

quum, cum juſto, vel ſancto? blaſphemum, vel detractorem, cum beniloquo? mendacem, cum veridico? obſtinatum, vel avarum, cum largo? flagitioſum, cum religioſo? Vos ergo fratres chariſſimi, qui Chriſtianitatis nomine appellamini fideles, recuſate paganiſticis moribus infideles cenſeri. Qui, vera lux in Domino charactere Apoſtolico titulamini, nolite vitiorum tenebroſa caligine principi tenebrarum aſſignari. Qui etiam in Sacri Eloquii pagina Templum DEI depingimini, ſtatuere in cordibus veſtris ſimulachra deorum viribus totis renitimini. Commonitione hac eruditiſſimus, ſimul & zeloſiſſimus *Berengoſus* non aliud inſinuat, niſi ut imitemur Sanctos in conſcientia pura, quam illi illibatam ſervare ſtuduerunt. Conſequenter cultui Sanctorum externo, cultus quoque internus conſcientiæ puræ, & mundæ aſſociari debet. *Nequit* enim *ſpecioſa laus referri* erga Sanctum *ex ore peccatoris.* Quemadmodum igitur per externa pia opera, aliaque devota exercitia colendi ſunt, & coli poſſunt Sancti, ita & per internam virtutum eorum ſequelam, ſignanter puræ, ac mundæ conſcientiæ imitandi ſunt, ut nobis propitii efficiantur. Diſcurſum tandem concludo cum Regio Propheta, qui *Pſalmo* 150. exhortatur nos ad laudandum Dominum in Sanctis ejus, in pſalterio, & cythara, in choro, chordis, & organo, in cymbalis benè ſonantibus, & jubilationis: Sed laudatio hæc non in jubilo prophano, ſed in jubilo ſacro exerceri debet; & quidem eo modo, quo S. Hieronymus Euſtochiam Virginem *Epiſt.* 35. inſtruit dicens: *Nobis ſollicitius providendum eſt, ut ſolemnem diem non tam ciborum abundantia, quam Spiritûs exultatione celebremus; quia valde abſurdum eſt nimia ſaturitate velle honorare Martyrem, quem ſcias DEO placuiſſe jejuniis.* Ad idem quoque propoſitum *S. Ephrem* ſalutare monitum in medium producere poſſum, dicentis: *Celebritas bona, & pulchra, & DEO grata, eſt pœnitentia.* In *Libro Judith. cap.* 16. ſcribitur: *Erat autem populus jucundus ſecundum faciem Sanctorum.* Ad quod *Lyranus* reſpondet: *Hoc additur ad oſtendendum, quod hæc jucunditas non erat diſſolutionis, ſed magis devotionis.* Ex his itaque hucusque dictis agnoſcamus animæ Chriſtianæ pretioſam Sanctorum, ſive in communi, ſive in particulari, virtutem, atque ad eos modo præſcripto in neceſſitatibus, infirmitatibusque noſtris recurramus, habituri indubie ſolatium, quod deſideramus.

CAPUT XXXII.

Catalogus Perſonarum Sanctitate illuſtrium ad modernum Illyricum, id eſt: Regna Dalmatiæ, Croatiæ, Slavoniæ, Boſniæ, Serviæ, & Bulgariæ, Iſtriæque pertinentium.

I. DIſcurſu prolixiori *cap. præc.* habito adhortatus ſum, & animavi Chriſti Fideles ad venerationem, & cultum Sanctorum, tum communem, tum particularem, ſignanter autem Patriæ cujusque: in quo diſcurſu memini me inſinuaſſe, nullam Regionem ſub cœlo eſſe, in qua hucusque non fuiſſent plures perſonæ *eximia ſanctitate* illuſtres. Quia autem præſenti in Opere per totum ageretur de vetuſto, & recentiori *Illyrico*, ejusque *Prognato* inſigni doctrina, & ſanctitate viro *Hieronymo*, volui pro calce hujus Operis benevolo Lectori proponere Catalogum Sanctorum Illyrii, qui quacunque ratione ad illud ſpectare videntur;

tur: quem Catalogum ex prolixiori Mœnologio Sanctorum Illyrii, ab *A. R. P. Nicolao Benger Ordinis noſtri Provinciæ Croaticæ emerito Provinciali* induſtrioſa ſedulitate, & ingenioſa eruditione collecto, recentique editioni præparatum, ſed compendiatum hic apponere placuit, tum ne quis Criticorum hodiernos *Illyros* in titulo *hujus cap.* denominatos vexare (quod cum dolore animi ipſemet non ſemel experiri coactus ſum) queat, dicendo: eos præter memoratum S. Hieronymum aut nullum, aut paucos habere Sanctos: tum etiam ut horum Nomina, dies quoque (quantum fieri poteſt) obitus ipſis *Illyris* innoteſcant, quatenus, ſicut ex aliis Sanctis DEI, ita ex his quoque ſibi aliquos in Patronos, & Tutelares ſeligere, eosque ferventiori pietatis exercitio venerari, ac colere valeant. Catalogum porro Sanctorum Illyrii hic exhibeo per modum breviſſimi Mœnologii per Menſes, & Dies Anni diſtinctorum, cum citatione Authorum, & Scriptorum, qui de his aliqua tractarunt, & connotarunt, nulli eorum majorem Sanctitatis, vel Beatitudinis ſtatum attribuendo, quam quem eisdem citandi Authores tribuerunt, tribuitque Sancta Romana Eccleſia, idque juxta Decretum Urbani hujus nominis VIII. Papæ, & Pontificis Romani.

II. JANUARIUS.

DIES

2 SAnctorum Maximiani, Acutii, Timothei, Heriſſi, Artaxi, Viti, Acuti, Tobiæ, & Eugendæ Martyrum. Paſſi ſunt *Syrmii*, Annus paſſionis ignoratur. De his *Bollandus* ex Martyrologio *S. Hieronymi*. Item *Pr. Szentivanii* in Diſſertatione Paralipomenica *Catalogo* 75.

4 S. Titi Ep. à *S. Paulo* in Dalmatiam miſſi. De quo Martyrologium Roman. *Petrus Equilinus*, ſeu *de Natalib. lib. 7. cap. 108. Joan. Lucius lib. 2. cap. 14.*

DIES

6 S. Anaſtaſii Mart. *Syrmii. Bollandus*, & ex eo Author Indiciorum Sanctitatis Hungaricæ.

7 S. Nicetæ Ep. in Nova Dacia, olim Mœſia, deinde Bulgaria dicta. Floruit circa A. C. 396. Martyrologium Rom. *Pagius ad An cit. Bombardius* in Topographia *Hung. pag.* 298.

8 SS. Anaſtaſii, Jucundi, Patitis, Petri, Flori, Tilis, Floriani, Tatiæ MM. *Syrmii.* A. C. 230. *Bollandus* ex Martyrologio S. Hieronymi, & *Pr. Szentivanii loco cit.*

13 SS. Hermylli, & Strotonici MM. Singiduni in Myſia, quæ nunc Szenderovia dicitur A. C. 315. Martyrol. Rom. *Surius Tom. 1. Szentivan. loc. cit.*

14 S. Sabbæ Ep. *Serviæ.* Obiit circa A. C. 1250. *Joannes Tomko* in Regia fœcunditate Illyricæ Sanctitatis, *Bombardius pag.* 211.

16 S. Danacis M. Illyri nati in loco Aulon dicto. *Bollandus ex Menæis Græcor. Szentivan. loc. cit.*

21 S. Anaſtaſiæ M. *Syrmii.* Author Indicior. Sanctitatis Hung. ex *Bollando.*

28 S. Caroli Magni Imperatoris Dalmatiam, Iſtriam, & Liburniam ad Chriſtum perducentis. *Thomas Bozius* de ſignis Eccleſiæ *lib. 4. cap. 1.* Ex *Rheginone.*

29 S. Petri Thomaſii Ordinis Carmelitarum, Epiſcopi Cretenſis, dein Patriarchæ Conſtantinopolitani, Nuntii Apoſtolici in Hungaria, multas Eccleſias Regni Raſciæ, à Schiſmate purgatas, reformantis. Obiit A. C. 1360. *Bollandus, Szentivanyus loco cit.*

III. FEBRUARIUS.

6 SS. Geminiani, & Moderatæ MM. *Syrmii. Bolland.* & *Szentivanii loc. cit.*

18 SS. Maximi, Claudi, ejusque uxoris

DIES

ris Præpedignæ, ac filiorum Alexandri, & Cutis, gente, & patria Dalmatarum, de familia, & genere Diocletiani Imperatoris MM. paſſi ſunt apud *Oſtia Tyberina* A. C. 295. *Martyrolog. Rom. hac die. Surius ad 11. Auguſti* in vita S. *Suſannæ. Petrus de Natalib. lib. 3. cap. 134.* Eadem die S. Conſtantiæ Virg. Filiæ Conſtantini Magni Imperatoris. Obiit Romæ A. C. 354. *Pr. Godefrid. Henſchen. Petr. de Natalib. lib. 3. cap. 24. Tomko de SS. Illyricis.*

19 S. Gabini Presbyteri, & M. Dalmatæ de Conſanguinitate Diocletiani Imp. *Romæ* A. C. 296. Martyrolog. Rom. *Petrus de Natalib. lib. 3. cap. 136. Surius* in vita S. Suſannæ.

21 S. Maximiani Ep. Ravennatis, Patriâ Polenſis ex Regione Iſtriæ. Martyrol. Rom. *Philippus Ferrarius* in Topographia, Verbo *Ravenna. Schönleben* ad A. C. 546. Ex *Hieronymo Rubeo.*

23 S. Sereni Monachi, & M. apud Civitatem Syrmienſem circa A. D. 302. *Martyrolog. Rom.* & *Martyrolog. V. Bedæ Presbyteri Bollandus. Petr. de Natal. lib. 3. cap. 147. Szentivan. loc. cit.* Eadem die, SS. Serenotis, Antigoni, Rutilli, Libii, Rogatiani MM. *Syrmii. Bolland.* Ex Martyrol. S. Hieron.

24 SS. 72. Martyrum ejusdem S. Sereni Sociorum, *Syrmii*, A. C. 302. *S. Hieron. in ſuo Martyrol. Petr. de Natal. lib. 3. cap. 15. Szentivan. loc. cit. Indicia ſanctitatis Hung.*

26 S. Porphyrii, Illyrici Theſſalonicenſis, Epiſcopi Gazæ in Palæſtina. Mortuus A. C. 421. *Martyrol. Rom. Menologium Græcor. Metaphraſtes. Surius Tomo 1. Godefrid. Henſchen.*

27 SS. Alexandri, Antigoni, Abundantii, Titiani, Macarii, Severiani, Calani, Fortunii, & Januarii MM. *Theſſalonicæ. S. Hieron. in ſuo Martyrol. Godefr. Henſchen in Actis Bollandiſtar.*

IV. MARTIUS.

4 S. Adriani M. Nicomediæ in Bithinia. Hic fuit filius Valerii Probi Imperatoris, qui fuit patria Illyrus Syrmienſis. *Martyrolog. Rom. ad diem 26. Aug. Nicephor. in Chron.* de Epiſcopis Conſtantinopolitanis. *Joann. Tomko* de SS. Illyricis. Eadem die S. Caſimiri Ducis Poloniæ, Conf. ex *Eliſabetha Alberti II. Imperatoris, Hungariæ, Illyriique Regis filia progeniti.* Obiit A. C. 1484. *Bolland. Illyes*, vita Sanctor. *part. 3. Andreas Eggerer* Annalium Ordinis noſtri *lib. 2. cap. 26.*

9 SS. Cyrilli, & Methodii Conf. Pont. Slavonicæ Nationis Apoſtolorum, qui primo Bulgaros, dein Serbios, Croatas, Dalmatas Narentanos, demum Moravos, & Bohemos, Slavosque Pannoniæ incolas ſacris myſteriis imbuerunt, fonteque luſtrico eluerunt. Romam evocatus Cyrillus circa A. C. 873. ibidem obiit. Poſt hunc vero Methodius Romam pariter ſecundo evocatus ibidem annis, meritisque plenus obiit A. C. 910. ut notant *Stredovius*, & *Joan. à S. Felice.* At *Auguſtinus Præpoſitus Olomucen.* in Catalogo *Epiſc. Olomuc.* adjuncto Hiſtoriæ *Dubravii*, ponit eum obiiſſe Romæ A. C. 907. Plurima per longum de iisdem Sanctis Germanis Fratribus, & Epiſcopis *Martyrol. Rom.* in Notis. *Baronius. Joan. Peſſina. Dalbertus. Maurus Orbinus* de Regno Slav. *Inchoffer ad A. C. 867. Bolland. Philipp. Ferrarius. Leo Oſtien.* in Chron. Caſſinen. *Petr. de Natal. lib. 10. cap. 98. Szentivan. loc. cit.*

14 S. Joſephi Nutritii JEſu Chriſti, Deiparæ Virginis Sponſi. Re-

gno-

DIES

gnorum Croatiæ, Dalmatiæ, & Slavoniæ Patroni ſpecialis in publicis Comitiis A. C. 1687. Omnium Ordinum, & ſtatuum voto aſſumpti. Obiit A. D. 26. ætatis ſuæ 66. nunc anima, & corpore regnat in cœlis. *Michaël Frie*, in vita S. Joſephi, ex *Joan. Carthagena*, & *P. Salmerone*. *S. Bernard.* Hom. ſuper Miſſus eſt. *Baron.* in Notis ad Martyrol. & *V. Beda. Bernardinus* Serm. de S. Joſ. *Gerſon* in ſua Joſephina. *Suarez Diſp.* 21. de Incarnatione. *Virgo Agredana par. 2. lib. 6. num.* 1468. *S. Joſephum, Joachimum*, & *Annam* in Reſurrectione Chriſti corpora reaſſumpſiſſe tradunt.

20 S. Demetrii Diaconi M. Syrmii pro Confeſſione Chriſti decolati A. C. 303. *Petr. de Natal. lib. 4. c. 94. Bolland. ad 20. Martii. Szentivan. loc. cit. Incboffer ad A. C. cit.*

23 S. Lupi Ep. & M. Sirmii. Ex Ephemeridibus Græco-Moreis, quas producit *Bolland. Tom. 1.* & Authore Indicior. *Sanctitatis Hung.*

25 S. Irenæi Epiſcopi Syrmienſis, apud eandem Urbem Martyrio coronati circa A. D. 280. *Martyrol. Rom. V. Beda. Ado. Petr. de Natal. lib. 3. cap.* 229. & Continuatores *Bolland. Szentivan. loc. cit. Timon* in Imag. Hung. antiquæ *lib. 1. c. 1.*

26 SS. Montani Presbyteri, & Maximæ conjugis ejus, cum aliis 40. Martyribus, Syrmii circa A. C. 303. *Bolland. Incboffer ad A. C. cit.*

27 SS. Philethi Senatoris, Lydiæ uxoris ejus, ac filiorum Macedonis, & Theoprepii: item, Amphilochii Ducis, & Cronidæ Commentarienſis MM. Syrmii. Ita Acta *Bolland. ad banc diem. Martyrolog. Rom.* ſed paſſionis loco prætermiſſo. In Illyrico paſſos habent *Menæa Græcor.* Eadem die, S. Alexandri Militis, & Martyris, Drizipatæ in Illyrico, A. C.

DIES

308. *Martyrol. Rom. Baronius in Annal. Eccleſiaſt.* ad *A. C. cit. Bolland. ad banc diem. Philip. Ferrar.* in Topographia. Eadem die, S. Ruperti Epiſcopi Salisburgenſis. qui zelo fidei in ipſos etiam Illyrii, & Slavoniæ fines penetrans, ibi Apoſtolicis laboribus Chriſtianam Religionem promovit. Obiit A. S. 623. *Martyrol. Rom. Joan. à Felice* in Supplemento ad vitas Sanctorum *Petri Ribadeneira. Joan. Widmanſtetter* in Catalogo Epiſcop. Salisburg.

V. APRILIS.

1 S. Venantii Dalmatæ, Ep. & M. *Martyr. Rom. hac die. V. Beda.* & *Uſuardus.* Sed nullus notat cujus Civitatis fuerit Epiſcopus, vel quò tempore paſſus. Videtur autem Epiſcopus fuiſſe Salonæ in Dalmatia, nam in *Catalog.* Epiſcop. *Salonitar.* apud *Joan. Lucium*, ex Hiſtoria *à Cutbeis* ordine ſextus Epiſcopus, ponitur *Venantius*. Conſule *Baron.* in Notis ad *Martyrol. Rom. hac die.* Dalmatam dicit *Szentivan. loc. cit.*

8 S. Hermæ Ep. Syrmienſis, Dalmatæ, & M. Ex *Bolland.* & *Szentiv. loc. cit.* Ambiguum eſt, an ſit? qui in *Martyrol. Rom. ad diem 9. Maji* ponitur.

9 SS. 7. Virginum, quæ dato ſimul pro confeſſione fidei pretio ſanguinis, meritæ ſunt vitam æternam, Syrmii. *Martyrol. Rom. V. Beda. Ado. Petr. de Natal. lib. 4. cap. 40.* Eadem die, SS. Deſignati, Marci, & Fortunati MM. Syrmii. *Bolland. Author.* Indicior. Sanctitatis Hung.

11 S. Domnionis Ep. Salonæ in Dalmatia, & M. natione Syri, Diſcipuli S. Petri Ap. à quo conſecratus Epiſcopus, & in Dalmatiam miſſus, primus conſtituit, rexitque Eccleſiam Salonitanam, qui & Verbum vitæ Dalmatis,

Digitized by Google

DIES

aliisque Illyris prædicavit, atque ideo Salonæ Martyrii coronam accepit. *Martyrol. Rom. Uſuard.* & *Vetera MS.* apud *Baron.* in Notis ad Martyrol. *Petr. de Natal. lib.* 11. in Appendice *num.* 116. *Szentivan. Catal.* 76. *num.* 4. Eadem die, SS. 8. Militum, & Martyrum Pauliniani, Telii, Aſterii, Anaſtaſiii, Mauri, Septimii, Antiochiani, & Cajani: qui Salonæ in Dalmatia martyrio cœlum promeruere. Hos S. Domnioni conjungit *Martyrol. Rom.* Nomina eorum recenſet *Baron.* in Notis ad hanc diem, ex monumentis Eccleſiæ Lateranenſis. *Tomko* in vindicatione *S. Felicis pag.* 30.

18 S. Eleutherii (ſive Liberalis) Ep. & M. qui à S. Anacleto Papa ordinatus, & in Illyricum miſſus cauſa Apoſtolicæ ſementis prædicandæ, *Martyrol. Rom. V. Beda. Petr. de Natal. lib.* 4. *cap.* 61. *Surius Tom.* 2. creditur fuiſſe Epiſcopus Regionarius. Eadem die, S. Anthiæ Matris ejusdem S. Eleutherii Ep. quæ cum eodem pro confeſſione Chriſti ſtrangulata Martyrii palmam conſecuta eſt. *Martyrol. Rom.* Eadem die, SS. Septimii, & Victorini MM. Salonæ in Dalmatia. *Florus in ſuo Martyrol. Szentivan. Catal.* 75. incertum tamen, an ſeptimius hic ſit, ex illis octo, de quibus agitur *11. hujus*? cum ibi cenſeatur pro milite, hic vero à *Szentivan.* habeatur pro Diacono.

20 S. Caji Papæ, & M. natione Dalmatæ, de conſanquinitate Diocletiani Imperatoris, gubernium Eccleſiæ Romano-Catholicæ ſuſcipiens A.C. 283. eam ſanctiſſime rexit uſque ad A.C. 296. quo cum Fratre Gabino martyrii palma honoratus eſt. *Breviar. Rom.* uti & *Martyrol.* ajunt

DIES

Dalmatam, & Diocletiani ex Fratre Nepotem fuiſſe; idipſum legitur in ſerie Pontificum *Turſellini aucti*, ac in Catalogo Pontificum *Buccellini*. De hoc agit etiam *Cherubin* in Bullario. *Marang.* in *Theſauro Parochorum lib.* 1. *cap.* 36. *num.* 25. & *Pr. Szentivanii Catal.* 75.

23 S. Adalberti Archi-Ep. Pragenſis in Bohemia. Martyrium conſummavit A. C. 997. Mater ejus fuit ex Dalmatia oriunda, ut refert *Petrus Ribadeneira* in *Flore Sanctor. Tom.* 2. *Beczkovſzky* in *ſua Hiſtoria*, cum *Mathia Boluleczkio* in *Roſa Bohemica*. Dicitur etiam fidem in Croatia circa Brnyam modernam, & Modruſſam prædicâſſe.

28 S. Euſebii Ep. Urbis Cibalenſis, quæ eſt inter Dravum, & Savum, (nunc Valpo dicitur) qui ibidem Martyrii lauream adeptus eſt. *Ex geſtis S. Pollionis* M. *Philipp. Ferrar.* Topograph. *in Martyrolog.* Verbo *Cibalis. Petrus de Natal. lib.* 4. *cap.* 94. item *Bolland.* Eadem die SS. Pollionis, & Tiburtii MM. *Cibali* in *Illyrico. Martyrol. Rom. Philip. Ferrar. loc. cit. Petr. de Natal. loc. cit.* refert ad diem præcedentem, ſed de utroque *Bolland. hac die.* & Author Indicior. Sanctitatis Hung. *Szentivan. loc. cit.* omnes tres conjungit quaſi uno anno (qui ignoratur) paſſi fuiſſent.

VI. MAJUS.

3 S. Urſii Conf. filii Regis Dalmatiæ, qui peregrinus veniens ad Sabſenam Civitatem Italiæ, ibidem plenus virtutum quievit in Domino. Hæc *Martyrol. Uſuardi* auctum per *Molanum.*

9 Translatio Sanctiſſimæ Domûs Nazarethanæ, Natalis Beatiſſimæ Virginis Mariæ, & in qua VERBUM CARO FACTUM EST,

DIES

EST, ex Palæſtina Terſactum in Illyricum Angelorum miniſterio facta, A. C. 1291. *Bucellinus* in Kalendario Hiſtorico, & *Paulus Vitezovich* ſeu *Ritter* in *Chron. Croatiæ*. At *Petr. Franzetich* 10. Maji factam ſcribit in *Hiſtoria Sanctuarii Terſactani par. 1. cap. 1.* & *Valvaſorius lib. 12. pag.* 105. In Dalmatiam Turſellinus, & Bucellinus. Alii dicunt in Liburniam, alii in Croatiam ut *Franzetich*. Unde placuit generali voce Illyricum nominare. Manſit autem eadem Sacratiſſima Domus in Illyrico fere per quatriennium, ut *Turſellinus* notavit, cui concordat *Spondanus* ſcribens in Italiam transportatam A. D. 1295. Eadem die, Translatio S. Hieronymi Eccleſiæ Doctoris ex Bethlehem Judæ ad Baſilicam S. Mariæ ad Præſepe. *Martyrol. Rom. Petr. de Natal. lib. 4. cap. 145. Baron.* in Notis ad Martyrol. Videtur autem translationem hanc accidiſſe circa A. D. 642. ut *cap. 27.* declaratum eſt, ex Operibus *Cardinalis de Lambertinis*, quo Paleſtinam ſubjugans *Haumar* Saracenorum Princeps Sanctam quoque Urbem Hieroſolymam cœpiſſe creditur: juxta *Baron.* Eadem die, S. Hermæ diſcipuli S. Pauli Ap. & Ep. Dalmatiæ, ac Conf. *Martyrol. Rom. V. Beda.* Fuiſſe eum Epiſcopum Dalmatiæ notat *Arnoldus Mermann.* in Theatro Converſionis gentium, & *Tomko* in vita S. Triphoniæ. Eadem die, SS. Quirilli, Quindei, ſeu Gindei, & Zenonis MM. in Bulgaria. *Szentivan. loc. cit.*

11 S. Montiniani M. Syrmii. *Bolland. Szentivan. loc. cit.* & *Indicia Hung. Sanctitatis.*

15 S. Timothei M. Syrmii. *Bolland. Szentivan.* & *Indicia Sanctit. Hung.* Ad hanc diem *Bolland.* ponit Paſſionem SS. 7. Virginum, de quibus ſupra ad diem 9. *Aprilis* actum eſt.

17 SS. Heraclii, Pauli, & Aquilini, cum duobus aliis innominatis MM. Novioduni urbe Myſiæ. *Martyrol. Rom.* & *Menologium Græcor. Antoninus Auguſtus* in Itinerario ſuo meminit Urbis Novioduni, quæ olim Nivoz dicebatur, ut ait *Philip. Ferrar.* in Topograph. Martyrologii.

18 S. Felicis Epiſcopi Spalatenſis in Dalmatia, & M. A. C. 308. *Martyrol. Rom. & Uſuardi. Ado. Petr. de Natal. lib. 5. cap. 13.*

20 S. Conſtantini Imperatoris cognomento Magni. Hic natione Illyrus Patre *Conſtantio Chloro* Cæſare, ex ſtemmate *Claudi* junioris Imperatoris, & genere Dalmatico, Nyſſæ progenitus, Imperium iniit A. C. 306. Obiit Nicomediæ in Bithynia 11. Kal. Junii A. D. 337. Imperii ſui 31. Inde Conſtantinopolim delatus in veſtibulo Baſilicæ Apoſtolorum ſummo honore tumulatus eſt. Idem Sanctus una cum ſua ſancta Matre Helena colitur in Eccleſia Græca hac die. De hoc *Tomko Libro* de SS. Illyricis. *Bolland. S. Joan. Chryſoſt. S. Hieron. Lib.* contra Vigilantium. *S. Athanaſius Orat. 1.* contra *Arianos. Nicephor. lib. 8. cap. 55. Baron.* in Annal. Eccl. ad *A. C. 336. Pagius* in ſuis Criticis *ad A. C. 320.*

25 SS. Poſicratis, Valentionis, & aliorum duorum Anonymorum ſimul coronatorum MM. Doroſtori in Myſia. *Martyrolog. Rom. V. Beda*, & alii ex Actis S. Julii M.

27 S. Julii M. Doroſtori in Myſia capitali ſententia puniti circa A. C. 235. *Martyrol. Rom. V. Beda. Petr. de Natal. lib. 5. cap. 56.*

29 S. Maximi Epiſc. Æmonenſis (hodie Labacenſis) & M. qui ad Urbem Aſſeſſiam (quæ nunc Bribi-

DIES

rium dicitur) ad confortandos Chriſtianos profectus, ibidem propterea lapidatus eſt circa A. C. 254. *Nicolaus Manzol.* Opuſculo de SS. Iſtriæ. *Schönleben* in Annalib. Carniol. ad A. C. 252. *Joan. Tabler* in Epitome Chron. Labacen. *Philip. Ferrar.*

31 Suſceptio Corporis S. Felicis M. in Conventu Ordinis noſtri Lepoglavenſi in Slavonia ſuperiori. Ex MS. ejusdem Cœnobii ad A. S. 1685. Porro Feſtum hujusmodi ſusceptionis Reliquiarum habetur ſæpius memoratum in *Martyrol. Uſuardi aucto.* Ut 27. Febr. 11. Auguſt. 3. Nov. & 3. Decembris.

VII. JUNIUS.

4 S. Quirini Ep. Siſciani, & M. qui in Savo fluvio, olim Noaro dicto (ut *Joan. de Jordan* in Apparatu Geograph. *pag.* 57. notat) alligato collo ejus lapide molari ſubmerſus eſt A. C. 308. *Martyrolog. Rom. V. Beda. Uſuard. Ado. Szentivan. loc. cit.* & alii plures. Meminit etiam ejusdem *Venantius Fortunatus lib. 7.* cum ait: *Africa Cyprianum dat, Siſcia clara Quirinum.* Savum fluvium *Jornandes cap.* 52. nominat Aquam nigram. Sed & Mura fluvius à *Ptolemæo lib.* 2. *cap.* 16. pro Savo habebatur, ut ſupracitatus *Joa. de Jordan*, in eodem Apparatu Geograph. *pag.* 57. & 95. advertit, atque ab hoc Savo vetuſtam Romanorum coloniam Savariam, quæ nunc Sabaria dicitur denominatam opinatur. Atque hinc eſt, quod plerique ſcriptores S. Quirinum dicant Sabariæ in Sibari fluvio qui nunc (Günß) ſeu Ginſium appellatur ſubmerſum fuiſſe, ſed hoc impoſſibile eſſe videtur ob exiguitatem fluvioli illius, qui hodiedum Sabariam præterfluit, illud

DIES

bene admiſerim *S. Quirinum* Sciſcia à *Maximo* Præfecto Sabariam miſſum fuiſſe (ut *P. Matth. Fuhrman*, Vet. & Nov. Auſtriæ *par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 4. *tradit*) atque ibidem in ſupremo Tribunali, cui *Amantius* præerat, judicatum, & condemnatum Siſciam remiſſum, inque Savo fluvio ſubmerſum extitiſſe: quantumvis & *Fuhrmanus* eum Sabariæ paſſum ſcribat. Eadem die, S. Metrophanis Ep. & Conf. genere *Illyrus Syrmienſis* ex *Domitio Probi Imperatoris fratre* progenitus. Hic fuit primus Patriarcha Conſtantinopolitanus, obdormivit in Domino A. C. 325. *Martyrol. Rom. Menæleg. Græcor. Tomko de SS. Illyr. Baron. Series Patriarch. Conſtantinopolit.*

15 S. Heſichii Militis Chriſtiani, qui capite plexus eſt *Doroſtoſi* in *Myſia* in *Martyrol. Rom. Petr. de Natal. lib.* 5. *cap.* 56. & 119.

19 S. Bonifacii Ep. Bosnenſis, & M. qui paſſus eſt in Ruſſia A. C. 1008. *S. Petrus Damiani* in vita S. Romualdi. *Surius. Petrus de Natalib. lib.* 5. *cap.* 88. *Ladiſlaus Radoſſanii* in Epit. *Antiquarii Camaldulen. cap.* 18. & 19.

24 S. Ivani Eremitæ, & Conf. *Goſtumili Dalm.* & *Croat.* Regis ac Eliſabethæ Reginæ filii; qui in baptiſmo Divi Joannis Chriſti Prodromi nomen ſuſcepit, indeque Slavo more *Ivan* dictus eſt. *Fr. Nicolaus Salius* in *Annalib. Bohemor. Surius, Tomko. Bollandiſtæ. Wenteslaus Hagek.* in Chron. Bohem. *Rathajus* in Memoria Regni Illyr. *Albertus Chanovsky.* Obiiſſe S. Ivanum circa A. C. 910. *Peſſina* ſcribit. *Dalbert* ex *Hagetio*, & *Pontano* univerſim eum vitam Eremiticam duxiſſe Annis 56. notat. Eadem die, S. Arnonis Archi-Ep. Salisburgenſis, & Conf. qui in Regionibus

bus

Digitized by Google

DIES

bus Slavonicis de rectæ fidei inſtitutione egregie proſpexit; Obiit A. C. 821. *Schönleben. Tomko, Pagius ad A. C. 803. ex Anonymo Scriptore* vitæ S. Ruperti. De eodem tractat etiam *Chronicon Chronicorum* ex *Joan. Alberto Widmanſtetter* & *Beyerling in Catalogo Epiſcopor. Salisburgenſ.*

27 S. Ladislai Regis, & Conf. qui primus ex Hungarico Sanguine Rex Dalmatiæ, Croatiæ, & Slavoniæ poſt obitum Regis *Demetrii Zvonimeri*, cui ſororem ſuam in Conjugem dederat, hac invitante Regna illa ſuſcepit, & Hungariæ adnexuit coronæ. Hic Rex obiit A. C. 1095. 27. Junii *Laurentius Surius. Tomko. Bonfin. Dec. 2. lib. 3. Szentivan. ſynopſi 8. Baron.* in Notis ad Martyrolog. *Timon. in Epit. Rerum Hung. Joan. à S. Felice.*

29 S. Petri Apoſtolorum Principis, Primique Chriſti in terris Vicarii, qui de Illyrico Regno bene meruit, apud quos Eccleſias inſtituit, Sanctosque Domnionem, & Hermagoram Epiſcopos conſtituit. Romæ Cruci affixus A. C. 69. ſui Pontificatus 25. *Bozius lib. 4. de ſignis Eccl. cap. 1. Baronius. Cornel. à Lap.* Eadem die, S. Pauli Apoſtoli, Doctoris Gentium, & nominatim *Illyriorum*, quos tum per ſe, tum per Diſcipulos ſuos Evangelicis erudivit doctrinis, demum Romæ eodem anno, & die, quo *S. Petrus* gladio cæſus eſt. *S. Cyrillus Hieroſolymit. Catecheſi* 17. de S. Paulo ait: *Ab Hieroſolymis uſque ad Illyricum diſſeminavit Evangelium.* Eadem die S. Hemæ Duciſſæ Carinthiæ, quæ Patre *Engelberto Cilienſis* Comitatus Præfecto, & *Tutta* Matre progenita, neptis fuit per lineam maternam *S. Henrici* Imperatoris, & in eodem Comitatu Cilienſi plurium Caſtrorum Domina. Obiit piiſſime A. D. 1045. hac die: ſepulta honorifice in Eccleſia à ſe extructa Gurcenſi. *Albert. Reiſchart, in Breviar. Hiſtoriæ Carinth. Valvaſor. in Annalib. Carn. P. Gregor. Kolb S. J.*

VIII. JULIUS.

3 S. Adalberti Ep. Comenſis 15^ti natione Illyrii Siſcienſis. Obiit A. C. 615. *Ferdinand Ughelus in Italia Sacra Tom. 5. Col. 242. Schönleben in Annal. Carniol.* ad *An. cit. Valvaſor. lib. 8. pag.* 497. Comum civitas *Italiæ*, eſt in regione Inſubror.

4 SS. Innocentii, & Sebaſtiæ, ac 30. Sociorum MM. *Syrmii. Martyrol. Rom. V. Beda. Roſweidus* in veteri Kalendario Rom. *Szentiv. Catal.* 75. Sed pro *Sebaſtia* nominat *Sabbatiam.*

12 S. Hermagoræ primi Ep. Aquilejenſis, & M. Hic fuit Civis ejusdem Urbis, & diſcipulus S. Marci Evang. à quo in fide eruditus, & Romam ductus, ibidem per S. Petrum Apoſt. conſecratus eſt Epiſcopus, & Aquilejam remiſſus. Hic etiam inter alios Dalmatis fidei lumen prædicavit, finaliter poſt ſuperata multa tormenta in ſuo Epiſcopatu in carcere decapitatus cœleſtem meruit coronam. *Martyr. Rom. Petrus de Natalib. lib. 6. cap. 86. Bozius* de ſignis Eccl. *lib. 4. cap. 1.*

13 S. Juſtinæ Virginis, & M. Chriſtianis parentibus ortæ, 14. annorum exiſtens Chriſtianiſmi accuſatæ, ac cum Zenone Satellitum Officiali Tergeſti decollatæ, A. C. 289 *Nicol. Manzolius* opuſculo de SS. Iſtriæ. *Schönleb. ad A. C.* 287. *Joan. Nadaſi in Anno Cœleſti.*

16 S. Domnionis M. qui Cubicularius Imperatoris Valeriani exiſtens, occultè Chriſtum coluit, at-

DIES

atque ideo decollatus; & in Dalmatiæ Urbis Salona ſepultus eſt. *Thomas Archidiaconus.* in *Hiſtoria Salonitana cap.* 3. *Martyrol. Rom.*

17 S. Benedicti Eremitæ, & M. qui è Dalmatia oriundus à Latronibus interfectus A. C. 1012. *Bollandiſtæ. Tomko. Bonfinius. Inchofer* & *Annal. Ord. noſtri.*

18 S. Æmiliani M. Doroſtori in Myſia, hodie Bulgaria dicitur. *Martyrol. Rom. Menolog. Græcor. Baron. ad A. C.* 362. & *Theodoretus.*

23 S. Apollinaris Ep. Ravennæ, & M. qui Evangelium prædicavit in *Myſia Illyrici Provinciæ. Breviar. Rom.* & *Surius.* Eadem die, Plurimorum SS. Martyrum, in *Bulgaria*, quos *Nicephorus* impius Imperator occidi fecit. *Martyrol. Rom. in Notis.* & in *Annalib. Baronii* ad A. C. 811.

24 S. Cunegundis, ſive Kingæ *Belæ IV.* Hungariæ, Dalm. Croat. & Slav. Regis filiæ, Illyricis etiam Principibus cognatione Sanguinis junctæ. Obiit hæc A. C. 1292. in Monaſterio Sandecenſi in Polonia à ſe conſtructo. *Joan. Longinus* (vulgo *Dugloſs*) *Canonicus Cracovien. Wadingus* in *Annalib. Minor. Ladisl. Turocsii* in *Hungariæ compendio.*

IX. AUGUSTUS.

1 S. Leonis Anachoretæ natione Dalmatæ Arbenſis, fuit arte Lapicida. De eo *Petr. de Natalib.* in vita S. Marini ad diem 4. Sept. *Philipp. Ferrar* in Topogr. Verbo Leopolis.

3 S. Iſaacii Anachoretæ Dalmatæ. De quo *Kalend. Græcor.* & *Martyr. Uſuardi* auctum per *Melan.*

11 S. Suſannæ V. & M. nobili genere Dalmatico natæ, fuit filia *Gabini* viri doctiſſimi, Neptis S. Caji Papæ, & Proneptis *Diocletiani* Imperatoris ex Fratre. Martyrium paſſæ, A. C. 295. hac die. *Mombritius*, & ex eo *Surius. Petr. de Nat. lib.* 7. *cap.* 49. & *P. Corneł. Graſius Sacntivan. loc. cit.*

14 S. Urſicii M. gladio cæſi in *Illyrico* Martyrol. Rom. & *Menol. Græcor.* paſſum vero ad A. C. 308. habet *Joan. Tabler.* ex *Baron.*

16 S. Serenæ Imperatricis uxoris *Diocletiani Auguſti* natione Dalmatæ, quæ in acerbis Chriſtianorum perſecutionibus fidem orthodoxam conſtanter tenuit; *S. Suſannam Virginem* martyrio coronatam honorificè ſepelivit, ac tandem poſt plurima pietatis opera in Domino conquievit Romæ. *Martyrol. Rom. V. Beda. Uſuard. Baron. in Notis* ad A. C. 294. Eadem die S. Arthemiæ V. & M. *Diocletiani*, & *Serenæ Auguſtorum filiæ*, quæ juſſu *Maximini Tyranni Romæ* Martyrii palmam accepit, A. C. 308. *Bollandiſtæ. Baron. Tomko.*

18 S. Helenæ Imperatricis *Conſtantii Chlori Imperatoris conjugis*, & *Conſtantini Magni Matris*, quæ eum Niſſæ in Illyrico ad ſummam Eccleſiæ Chriſtiano-Catholicæ felicitatem genuit. Obiit Romæ octuagenaria A. D. 326. *Martyrol. Rom.* & *Uſuardi. Tomko. S. Helenam* Illyram cenſet *pag.* 70. ejuſque Patriam urbem Bulgariæ Sophiam dicit *P. Piacbevich* in ſua Geographia. De ea *Baronius, Tomko loco cit.* & *pag.* 130. *Cornelius Graſius.* Eadem die, SS. Flori, & Lauri Lapicidarum MM. in Illyrico. *Martyrol. Rom. Menolog. Græcor.*

21 S. Anaſtaſii Cornicularii M. Salonæ in Dalmatia ob fidem orthodoxam decollati. *Martyrol. Rom.* & *Uſuardi. Petr. de Natal. lib.* 7. *cap.* 88. Cornicularii nomen ſignificat: *Nobilis ordinis Equitem in militia caſtrenſi, à corniculo, quod erat ornamentum militare, ſic di-*

Digitized by Google

DIES

dictum. Ut habet *Baron. in Notis* ad Martyrol. ex *Livio.* Eadem die, SS. Fratrum Donati, Eccleſiæ *Singidunenſis* in Myſia ſuperiore Diaconi, & Vetuſti, qui in perſecutione *Diocletiani* comprehenſi ſunt, & trucidati A. D. 303. Ita *Monumenta Forijulienſia. Ferrar.* in Catal. SS. Italiæ. *Joan. Maranus* in *Theſauro Parochor. lib. 2. cap. 1. num. 39.*

25 S. Baſillæ V. & Chriſti famulæ eximiæ, quæ apud *Syrmium* poſt vitam pie traductam, ſancto fine quievit. *Petr. de Natalib. lib. 11. cap. ult. num. 231. Szentivan. loc. cit.*

X. SEPTEMBER.

2 S. Martiniani Ep. Comenſis natione Illyri Siſciani, diſcipuli S. Adalberti itidem Ep. Comenſis. qui obiit A. C. 628. *Ferdinand. Ughellus* in Italia ſacra *Tomo 5. Schönleb.* in *Annal. Carniol. Valvaſor. lib. 8. pag. 523. Philip. Ferrar.* in *Topogr.* Verbo *Comum.*

4 S. Marini Diaconi, & Eremitæ, natione Dalmatæ ex civitate *Arbenſi.* Hic A. D. 257. obiit in ſua ſolitudine 10. millibus paſſuum ab *Arimino* diſſita. Martyrol. Rom. *Philipp. Ferrar. in Topograph.* Verbo *Ariminum, Petr. de Natal.* in ejus vita, ad quem Lectores dirigit *Baron. in Notis* ad Martyrolog. Meminit etiam ejus *Marulus lib. 4. cap. 5.*

10 S. Pulcheriæ Auguſtæ Virginis pietate, & religione inſignis, hæc, utpote munimen orthodoxorum, Illyricas etiam Regiones ab hæreticis Neſtorianis infectas, & preſſas, purgavit, & defendit. Obiit Sancte Conſtantinopoli A. C. 453. de ea Martyrol. Rom. *Baronius. Leo Papa Epiſt. 39. Sozomenus lib. 9. cap. 1. Nicephor. lib. 14. cap. 2. Marcellin. in Chron.*

DIES

12 S. Nicolai Ordinis S. Franciſci Seraphici M. *Vidini* in *Servia* A. C. 1396. *Martyrolog. Franciſcanum,* & ex eo, Indicia Sanctit. Hung. *Pr. Szentiv. loco cit.*

15 S. Nicetæ in Myſia, qui juſſu *Athanarici Gottborum* Regis ob fidem Chriſti igne concrematus eſt. Martyrol. Rom. & *Surius Tom. 5. Szentivan. loc. cit.* qui dicit eum paſſum eſſe A. C. 401.

17 SS. Valeriani, Macrini, & Gordiani MM. Novioduni in Myſia inferiori. Martyrol. Rom. & *Uſuardi. Philipp. Ferrar.* in Topogr. ex *Adone.*

20 S. Evilaſii M. qui variis Illyrici urbibus Præſidis officio præfuit, & adhuc Gentilis S. *Maximilianum Cilejæ* ſupplicio affecit: poſtea pro Præſide ad urbem Cyzicum miſſus, dum S. Fauſtam Virginem tormentis perſequitur, miraculo viſo commotus, inque Chriſtum credens baptizatur: tum ab alio Præſide comprehenſus poſt equuleum in ollam plumbo bullientem immiſſus, inter pſallendum mortuus eſt. Martyrol. Rom. *Metaphraſtes. Surius Tom. 1. ad diem 6. Febr. Petr. de Natal. Philipp. Ferrar.*

28 S. Salomonis Regis Hung. dein Eremitæ, qui in ſua ſolitudine obiit A. C. 1077. corpus ejus ſervatur Polæ in Iſtria. *Inchoffer. in Annal. Eccl. Hung. Andreas Illyes. Annal. Ord. noſtri lib. 2. c. 1. Manzol. in Deſcriptione Iſtriæ. Indicia Sanctitatis Hungaricæ.*

30 S. Hieronymi Presbyteri, & Eccl. Doctoris, qui è cellula ſua Bethlehemitica migravit ad Chriſtum A. C. 420. *Marian. Victor. Baronius, Franciſc. Haræus. Cornel. Graſius. Jacobus Cavacius &c.*

XI. OCTOBER.

4 S. Petronii Ep. Bononienſis, & Conf. qui ex ſtyrpe Illyrica, utpote

DIES

Conſtantii, & Conſtantini Imperatorum, natus, obiit ad A.C.425. *Petr. de Natalib. lib. 9. cap. 20.* & *Beyerling* in Theatro Verbo: *Epiſcopus. Martyrol. Rom. Genadius, Ado in Chron.*

8 S. Simeonis Juſti. qui, juxta *Evang. S. Lucæ cap. 2.* Infantem JEſum in ulnas ſuſcepit, Virginique Deiparæ incruentum prænuntiavit Martyrium. Corpus ejus integrum ſervatur Jadræ in Dalmatia argenteæ incluſum tumbæ, quam curavit *Eliſabeth* Conſors *Ludovici I.* Hungariæ, & Illyrici Regis. De hoc Sancto *Martyrol. Rom. Uſuard. Baron. ad A.C.1. Timon in Epit. rer. Hung.*

11 S. Placidiæ Virg. Filiæ Valentiniani Imperatoris hujus nominis III. & genere Illyrici. Hæc poſt funeſtam Patris cædem, & Romam à *Genſerico* Rege Vandalorum occupatam captiva cum Matre *Eudoxia*, & Sorore *Eudocia* in Africam abducta, virginalis inſtituti perpetuo tenax, ſpretisque initi matrimonii voluptatibus, aulæ, & ſæculi pompis Veronam ſe contulit, ubi jejuniis, eleemoſynis, orationique intenta obdormivit in Domino miraculis clara. *Martyrol. Rom. Tomko. Petr. de Natal. Ferrar.* in Topograph.

12 S. Maximiliani Ep. & M. Cileæ in Illyrico, & vicinis partibus per Annos 20. Evangelicum prædicavit: tandem *Evilaſii* Prætoris juſſu Cilejæ decolatus eſt A.C. 284. *Martyrol. Rom. Joan. Tabler. in Epit. Chron. Labacen.* ait: *Cilejæ* Epiſcopum conſtitutum A.C. 256. *Inchoffer* in Annalib. Eccleſ. Hung.

18 S. Lucæ Evangeliſtæ *S. Pauli Apoſt.* in Evangelicis laboribus Socii, hic præterquam quod in aliis Regionibus, etiam in Dalmatia, & Macedonia Evangelium prædicavit. Martyrium ſubiit A.C. 61. ſuſpenſus in Oleæ arbore, ut tradit *Niceph.* & *Michael Glicas lib. 3. Annal.* Eadem die, S. Triphoniæ uxoris quondam *Decii* Imperatoris, genere Illyrici. Hæc ſuſceptam Religionem Chriſtianam nil mota ſævis adverſus eam concitatis perſecutionibus, conſtanter tenens, ſancto fine quievit *Romæ. Martyrol. Rom. V. Beda.* Eam notam Bibali (vel forte Cibali) in Pannonia Savia prope Syrmium cenſet *Tomko de SS. Illyricis*: & oſtendit Conjugem fuiſſe *Decii*, non junioris, ſed ſenioris, & Imperatoris, ut in Actis *S. Laurentii M.* perhibetur. Ad Chriſtum vero converſam fuiſſe occaſione paſſionis S. Hypoliti M. ſcribit *Petr. de Natal. lib. 9. c. 70.*

21 S. Hilarionis excellentiſſimæ perfectionis Eremitæ, natione Palæſtini, *D. Antonii Magni* diſcipuli. Hic obiit A.C. 372. *Martyrolog. & Breviar. Rom.* Item *Martyrol. s. Hieron. Baronius* in Notis ad Martyrol. & Catena temporum. Idem Sanctus Illyricum etiam ſua præſentia, & prodigiis illuſtravit, nempe apud *Epidaurum.* Ita *S. Hieron. in ejusdem Vita.*

23 S. Joannis Capiſtrani, Ordinis S. Franciſci Seraphici Conf. qui à Summo Pontifice miſſus in Hungariam multos populos ſub Crucis Labarum collegit ad reprimendam Turcarum potentiam, quos etiam Bellgradum oppugnantes repelli, & profligari fortiter adjuvit: multos præterea, *hæreticos, Schiſmaticos,* & *Judæos* ad *fidem Catholicam* adduxit: Pie demum obiit *Villaci* in *Slavonia inferiore* A. C. 1456. De hoc *Martyrol. Franciſcan. Vadingus in Chron. Ord. minor. Indic. Sanctit. Hung.*

S. De-

DIES

26 S. Demetrii Militis, & M. qui ob militarem prudentiam, & fortitudinem Proconſul Græciæ conſtitutus, cum fidem Catholicam ſtrenue defenderet, incarceratus fuit, cui eo tum apparens cœleſtis genius, coronamque imponens dixit: *Pax tibi Athleta Chriſti, eſto fortis.* Atque talis perſeverans pro veritate fidei lanceis confoſſus glorioſum agonem Theſſalonicæ conſummavit, A. D. 304. Hunc Syrmii eſſe prognatum ſcribit *Joan. Duglosz* in *Legenda SS. Poloniæ*, & *Vetus Breviarium Ordin. noſtri.* Item *Petrus Rantzan* in *Epit. Rer. Hung. Metaphraſtes. Surius Tom. 5. Martyrolog. Rom. Baron.* in Annalib. ad An. Chr. cit. ex *Glica. Cedreno, & Zonara.*

28 S. Cyrillæ V. & M. filiæ *S. Triphoniæ* Imperatricis. Hæc mortua matre à Præſide urbis comprehenſa capite plexa eſt Romæ, A. C. 270. *Martyrol. Rom. Uſuard. Petr. de Natal. lib. 9. cap. 118. Baronius* in Annal. A. D. cit. *Tomko*, qui & eam Syrmii natam fuiſſe, antequam Pater ejus *Decius* Imperator crearetur, cenſet.

XII. NOVEMBER.

4 S. Emerici Regii Hungariæ Principis, & Ducis Slavoniæ, qui animam cœlo reddidit A. S. 1031. Albæ Regali in Hungaria. *Cartuitius Ep. Surius Tom. 6. Inchoffer in Annal. Eccl. Hung. Tomko de SS. Illyr. Orbinus lib. de Regno Slavor. Anton. Wramecz Serm. de S. Emeric. Bozius lib. 11. de ſignis Eccl. cap. 7.*

19 S. Eliſabethæ Viduæ, filiæ *Andreæ II.* Regis Hung. & Conjugis *Ludovici Landgraſſii Thuringiæ.* Hæc defuncto marito tertium Ordinem pœnitentium S. Franciſci ingreſſa, in eodem ſanctiſſime obiit Marpurgi Haſſiæ A. C. 1231. *S. Antonin. par. 3.* ſummæ, *tit. 9. cap. 11. Marcus Ulyſſiponen. in Chron. Surius Tom. 6. Tomko* ex *Matthæo Radero.* Sancta hæc vidua duplici ratione ad Illyricum pertinere videtur. *Primo:* Quia Soror fuit *Colomani* Ducis Slavoniæ, juxta Turoczium in Hungariæ Compendio *lib. 2. num. 19. Secundo:* Quia ſanguine juncta Regibus Serviæ: fuit namque Abneptis Uroſſi Serviæ Regis, *Bela* enim II. Rex Hung. Conjugem habuit *Helenam* filiam Uroſſi, ut tradit *Joan. Nidan* in *Genealogia Regum Hung.* & citatus *Turoczius num. 11.* Ex dicta autem *Helena* genitus eſt *Geiſa II.* Rex Hung. qui fuit Pater *Belæ III.* qui genuit *Andream II.* Patrem hujus *S. Eliſabethæ.*

20 S. Daſii Ep. & M. qui cum nollet Saturni immolationi conſentire gladio cæſus eſt Doroſtori in Myſia. *Martyrolog. Rom. Menolog. Græca. Ferrar.* in Topogr.

23 S. Clementis Papæ, & M. qui primo Epiſcopus Sardicæ in Illyrico fuit, ut *Petr. de Natal. lib. 6. cap. 100. Tomko in vita S. Triphon.* & *Beyerling* Verbo Epiſcopus notant, deinde Pontifex Romanus A. C. 93. creatus, propter fidem Chriſti *Trajani* Imperatoris juſſu in exilium miſſus ſolitudinis *Cherſonæ* urbis, ubi dum Chriſti fideles in fide confirmaret anchora collo alligata in mare demerſus fuit. Poſtea corpus ejus per *Cyrillum* Slavorum Apoſtolum Romam delatum. *Martyrol. Rom. Dorotheus Ab.* in *ſua Synopſi.*

26 S. Niconis Monachi Armeni, à continua pœnitentiæ prædicatione: *Pœnitentiam agite*, dicti. Hic Armenos ab hæreſibus purgavit, Græciam miraculis illuſtravit, peſtem precibus propulſavit, & in Bulgaria multos Chriſto genuit: floruit ad A. S. 981.

Digitized by Google

DIES

981. *Martyrol. Rom. Menol. Græc. Baron. in Annal. Incboffer* ad *A. C.* 982. *Szentivan. Synopſi* 7. *ad An. eund.* Eadem die S. Valeriani Ep. Aquilejen. & Conf. Eccleſiam illam ab *Ariana labe* expurgavit, & Eccleſiaſtica diſciplina illuſtravit, adeo, ut habita ſit quaſi chorus Sanctorum: floruit ad A. D. 381. quo Concilium Aquilejenſe contra Arianos, per Illyricum etiam ſuæ pſeudo doctrinæ venena fundentes celebratum fuit, ac demum clarus meritis quievit in pace. *Martyrol. Rom.* & *Officium propr. Diœceſis Aquilejenſ. S. Hieron. in plurib. ſuis Epiſt.* Eadem die. S. Virgilii Ep. Salisburgen. ordine VIII. Hic zelum Apoſtolicum extendit & ad finitimas Slavorum nationes, quas Chriſto aggregare laboravit. Poſtquam Eccleſiæ ſuæ præfuiſſet Annis 30. ad prœmia migravit meritorum A. C. 784. *Matthæus Raderus in Bavaria ſancta par.* 1. *Szentivan. Catal.* 75. *Schönleben ad A. D.* 758.

XIII. DECEMBER.

1 S. Natoliæ Uxoris S. Adriani M. patria Syrmienſis. *Martyrol. Rom. Petrus de Natal. lib.* 1. *cap.* 18.

6 S. Nicolai Ep. Myrenſis, etiam in Illyrico ſementem Evangelii diſſeminavit, ac Boſnenſes, & Valachos ad Chriſtum convertit. *P. Szentiv.* in Miſcellaneis *Synopſi* 8. §. 2. & *Author Libri* Ratio ſtatus animæ *pag.* 193. Obiit circa A. C. 326.

7 S. Ambroſii Ep. Mediolan. & Eccl. Doctoris. Hic Illyricas provincias iteratis vicibus ingreſſus Orthodoxa fidei negotia ibi fortiter egit. Obiit A. D. 397. *S. Paulinus Ep. Baron. in Annalib. Pagius. Martyr. Rom. Philip. Ferrar.* in Topographia.

10 S. Bubiani natione Siſcienſis. Hic ob eximiam pietatem, & ſapientiam factus fuit Epiſcopus Comenſis in Italia, ordine XIV. Obiit A. S. 591. *Ferdin. Ughellus Tom.* 5. *Italiæ Sacræ. Schönleben ad A. C. cit. Valvaſor lib.* 8. *pag.* 567. *Vitezovich* in *Chron. Croat.* ad A. D. 593. *Ferrar. in Topogr.* Verbo: *Comum.*

16 S. Euſebii Ep. Vercellen. & M. Adverſus hæreſim *Arianæ* impietatis invictâ fide, & conſtantia dimicavit, atque in Illyricum ſubinde digreſſus reparandis illic fidei jacturis incubuit: ut videre eſt in *Breviar. Rom.* Obiit *Vercellis* A. S. 371. Martyrem vocat. *S. Ambroſ. ſerm.* De ejusd. Laudibus, agunt de eodem *Maranus* in *Theſauro Parochor Lib.* 1. *cap.* 35. *num.* 109. *Baron.* & *S. Hieron.*

28 SS. Innocentium MM. qui pro Domino Neo-nato Salvatore mundi *Herodis* Regis ſævitia occiſi leguntur in Evangelio *Matth. cap.* 2. Horum corpus unum aſſervatur in Eccleſia Cathedrali Zagrabienſi, à Republica Veneta *Paulo* hujus nominis I. ejusdem Diœceſis Epicopo donatum, occaſione, qua Legatum *Ludovici I. Hungariæ Regis* pro impetrandis Reliquiis S. Pauli primi Eremitæ apud eandem Rempublicam egerat. Ita *Vetuſtum Breviar. Ordinis noſtri ad diem* 14. *Novembr.* Eadem die, S. Antonii Monachi *Lirinenſis*, qui natus in civitate Valeria ad ripam Danubii in Pannonia olim parte Illyrii, relicta ob Barbarorum frequentiores incurſiones patria, Chriſto Duce in Italiam venit, inque ſolitudinem ſecedens, altiſſimum, & præruptum montem conſcendit, vitamque auſteritatis plenam duxit abſconditus; tandem ad Lirinenſis inſulæ monachos tranſiens, ibi per biennium

vir-

Digitized by Google

DIES | DIES

virtibus micuit, carniſque ſarcinam deponens, lucem præſentis ſæculi perpetui Luminis adeptione mutavit. Ex *Ennodio Ep. Ticinen.* & *Bibliotheca Veterum Patr. Ferrar. in Topograph.* Verbo; *Lirinum.* & *Martyr. Rom.* Valeria olim dicta Regio inter Dravum, & Savum. Ita *Cluverius* in Introductione Geograph. *lib.* 4. *cap.* 1. *pag.* 379. Quo tempore hic Sanctus obierit, non reperitur. Floruit tamen circa A. C. 500.

31 S. Hermetis Exorciſtæ, qui Rhætiariæ in Illyrico piæ vitæ meritis claruit. *Martyrolog. Rom. Uſuard.* & *Ado.* Porro Rhætiaria eſt Urbs hodie dicta Nicopolis in Myſia ſuperiore, ſeu Bulgaria ad Danubium, ut *Philip. Ferrar.* in *Topograph.* ad *Martyrol.* ait, ſed pro Myſia ſuperiore dicendum inferiore.

APPENDIX I.

Catalogus Sanctorum Illyrii, quorum dies certus obitus, vel memoriæ haberi nequivit.

S. ANonymus Presbyter Syrmienſis, juſſu *Valentis Cæſaris* inquiſſime occiſus. *S. Hieron. in Chron.* ad A. C. 375. & *Baronius* ad A. 372.

S. Conſtantinus Philoſophus, Pater *SS. Cyrilli*, & *Methodii*, Slavorum Illyricorum Apoſtolus, floruit A. D. 758. ut *Schönleben* in Annal. Carniol. notat. De eo *Officia propria Eccleſiarum Poloniæ* de *SS. Cyrillo*, & *Methodio*. Item *Joannes Lucius* in Notis ad *Diocletem*, de eodem *Conſtantino* in Regno Slavorum *num.* 11. ſcribentem. *Marcus Marulus.*

SS. Manuel, Georgius, Petrus, & Leo Epiſcopi; Paroclus Presbyter; Joannes, & Leo Tribuni; Gabriel, Sionius & alii 377. MM. à *Crunno VIII. Bulgariæ Duce*, ob fidem Chriſti comprehenſi, in captivitatem abducti, & ad dirum ſupplicium reſervati fuere: qui quia non uno die paſſi ſunt, aliquorum ex eis nomina *P. Saentivanii* ad diverſos Menſis Januarii retulit dies, prout ſibi, ut ipſe *Catalogo* 75. fatetur, opportunum videbatur. Et quidem *S. Manueli* Archi-Epiſcopo Hadrianopolitano, per medium ſecto, diem 23. Januar. *SS. Georgio*, & *Petro* Epiſcopis inhumaniter laceratis, ac capite plexis, diem 24. *SS. Leoni* Epiſcopo Niceæ per ventrem diſſecto, *Paroclo* Presbytero, lapidibus obruto, ac *Gabrieli*, & *Sionio* enſe conciſis, diem 25. ac tandem *Leoni*, & *Joanni* Tribunis, reſiduiſque 377. quos idem *Tyrannus Crunnus* gladii ſupplicio ſubjecit, diem 30. conſecravit. Agit de his *Schönleb. in Annal. Carniol.* ad A. C. 813.

S. Gaudentius Ep. Abſarenſis, floruit A. C. 1050. Obitus dies, & annus incompertus. De eo *S. Petrus Damiani Libro de Abdicatione Epiſcopatus.* Meminit etiam *Lucius lib.* 2. *cap.* 11.

Hic eſt Catalogus celebrium ſanctitate perſonarum, quarum pleraſque Illyricum modernum vel progenuit, aut mundo per temporalem, aut cœlo per ſpiritualem nativitatem; vel nutrivit ut patriotas, vel ſuſcepit ut patriotarum in fide Chriſti Nutritios: & quarum pleræque Illyricorum zelantes, æternam ſalutem, ipſemet ſeſe ad implantandam, vel

vel fovendam vineæ Evangelicæ radicem ſtrenuos obtulerunt operarios, nihil formidantes ſanguinem quoque ſuum fundere, ut proximum Chriſto lucrentur, eumque præmiorum regni cœleſtis participem faciant: pleræque item domeſticæ, quæ agnitam ſemel, ſuſceptamque Orthodoxam Religionem firmiter confitentes, glorioſo eam Martyrio illuſtrarunt: denique quarum pleræque incrementa fidei Catholicæ in Illyrico ſæpius ſparſo ſemine Verbi DEI conſervarunt, vel detrimenta repararunt. Sed cum præſentem produxerim catalogum, jam etiam hic *Illyricos Populos omnes*, conterraneos, & fratres in Chriſto meos exhortatos, & animatos eſſe cuperem, ut cum illis ſub tot, & tantis *Tutelaribus* fiducialiter exclamare valerem: *Nos ergo populus veſter, nos hæreditas veſtra, ad vos clamamus, à fame nos liberate, in peſte innoxios ſervate, in bello protegite, nosque fortes, & generoſos efficite, ut inimicos fidei noſtræ Catholicæ è patria pellere, eosque profligare queamus, demuoque orthodoxi dogmatis populos in partibus iis, quæ ſub Mahometico jugo adhuc gemunt, pro gloria DEI omnipotentis, veſtroque honore implantare valeamus. Noxas quidem noſtras non negamus, ſed vos mediatores noſtros non ignoramus. Per vos ô Patres nobis placandus eſt DEUS, per vos exorandus omnipotens.* Denique cum *S. Ildephonſo* ſuadeo vobis *O Illyrici incolæ!* ut prærecenſitos in catalogo ſanctos omni pietatis, devotionisque affectu, humili cultu, fiducialique vultu deprecemini, quatenus tempore quovis, ſint noſtri protectores in proſperis, defenſores in adverſis, ſubmoveant noxia, ſuggerant profutura, admittant preces ſupplicantium intra Sacrarium Divinitatis, nobisque impetrent conſortium beatitatis.

APPENDIX II.

Catalogus Beatorum Illyricorum.

PRæter Sanctos, quos ubique locorum, & ſemper omni, publicæ etiam venerationis cultu proſequi licet, dantur & aliorum hominum in Cœleſti illa Hierarchia animæ, quæ quamvis in cœlis reſiduorum inſtar Sanctorum beatitudine fruantur æterna, nullum tamen eis in terris fas eſt publicum exhibere cultum, non obſtante, quod ipſorum corpora, vel inſignes reliquiæ in Eccleſiis aſſerventur, niſi Ordinarii locorum eas approbaverint, & eo tum ſimilibus Beatis, eorumque Reliquiis, prævia ſtricta de identitate earum inquiſitione, inquiſitionisque examine ponderoſo, ac tandem ſuper ſingulis gravi, ac maturo judicio, debitam fidelium venerationem (prout hactenus ſervatum fuit) exhibendam cenſuerint, ſed absque Officio, & Miſſa: vetantibus idipſum Conſtitutione Pii hujus nominis *Papæ V.* die 11. Auguſt. Anno Chriſti 1691. emanata, & Decretis S. Congregat. Rituum, quæ *Urbanus Papa VIII.* laudavit, & approbavit. Quemadmodum autem Alia Regna, & Provinciæ plurium de gremio ſuo Beatorum virorum, ac Mulierum animos cœleſti jam gloria perfruentes enumerant, ita & Illyricum noſtrum his non vacuum, eos ſequenti exhibet Catalogo.

B. Jacobus Pizenus Ord. S. Franciſci, rem Chriſtianam cum *S. Capiſtrano* in Illyrico ſtrenue promovebat ad A. C. 1453. obiit die 9. Januar. De quo *Saentivan. in Diſſert. paralip. Catal. 75. Vadingus* in Annal. Minor.

B. Ca-

B. Carolus Cſaky, Demetrii Bani Slavoniæ filius, Ord. S. Dominici. Obiit Jaurini A.C. 1337. die 17. Jan. *P. Sigism. Ferrar. in Hiſt. Prov. Hung. Ord. Prædicat. P. Timon in Synopſi Chronol.*

B. Margaritha V. Filia Belæ IV. Hung. Regis nata Cliſſæ in Dalmatia. Obiit A. D. 1270. die 18. Januar. De ea *Sigism. Ferrar. loc. cit. Joan. Tomko* in Fæcunditate Sanctitatis Illyricanæ, & *Petr. Ribadeneira.*

BB. Quinque Martyres Ord. S. Franc. Vidini in Bulgaria, paſſi ad A. C. 1369. die 12. Febr. *Vading.* in Annal. Minor. & *P. Timon.* in Imagine Hung. novæ *cap. 18.*

B. Antonius de Saxonia, Ord. S. Franc. Martyr. paſſus Vidini in Bulgaria A. S. 1396. *Ex Martyrol. Franciſci Arturi*, & *P. Szentiv. Catal.* 75.

B. Budimirus Patre Sacimiro natus, Dalmatiæ, & Croatiæ Rex, per S. Conſtantinum Philoſophum in lege Chriſtiana edoctus, & baptizatus, regnavit Annis 40, qui relicto in Throno filio ſuo Szvetolico Obiit 17. Martii, & ſepultus eſt in urbe Dioclea. Annus Obitus incompertus. *Diocleas Presbyter* in Hiſtoria Regni Slavorum, & *Joan. Lucius* in Notis ad Eandem.

B. Mauritius Cſaky, Ord. Prædicator. filius Demetrii Bani Slavoniæ. Triginta Religioſæ vitæ annis eſu carnium abſtinuit. Obiit Jaurini A.D. 1336. die 20. Martii. *Bollandiſtæ* ad diem eand. *Sigism. Ferrar. loc. cit. Fridericus Stiell* in Ephemer. Hung. Ord. Prædicator.

B. Vladimirus Rex Croatiæ, & Mart. Poſt obitum Petrizlavi Patris avitum Regnum in ea Croatiæ parte, quam Rubeam vocabant, ſuſcepit, ac tenuit, usque ad A. S. 981. Quo in captivitatem pro pace, & quiete ſuorum, Samuelis Regis Bulgarorum ſe ipſemet tradidit, unde tandem per ejusdem Regis Samuelis filiam nomine Coſſaram Matrimonio eliberatus, ſuisque reſtitutus, tandem poſt decurſum 36. Annorum ſpatium, mortuo Samuele Rege, per Vladislaum inhiantem Regno Vladimiri, dolo perfido evocatus in Prepſa urbe decollatus eſt, circa A. C. 1017. die 22. Maji. Vitam, & Martyrium ejus refert *Diocleas Presb. Lib. de Regno Slavor.* N. 33. *Caſimirus Freſchottus in Memoriis Hiſt. Dalm. Paul. Ritter. Orbinus Ab. Lucius. Szentiv. Cat.* 90.

B. Auguſtinus cognomento Gazottus Tragurii in Dalmatia genitus. Hic à Benedicto ejus nominis XII. Pontifice vacanti Eccleſiæ Zagrabienſi circa A. S. 1303. Antiſtes datus, migravit in cœlum A. C. 1332. *Joan. Tomko loc. cit. Sigism. Ferrar. loc. cit.* De hoc ſub titulo Beati de licentia Sacræ Sedis agitur in Diœceſi Zagrabienſi Officium & Miſſa die 3. Auguſti, qua & obiiſſe dicitur.

B. Raynerius Archi-Epiſc. Spalatenſis, & Martyr, ob defenſa jura Eccleſiæ à Slavis Caciclis lapidatus occubuit A. D. 1180. die 11. Auguſti. *Thom. Archi-Diac. Spalaten.* in *Hiſt. Salonitana cap. 22. Lucius lib. 3. cap.* 10. *Tomko in Vindiciis S. Felicis pag.* 20.

B. Joannes Theutonicus Ord. Prædic. Epiſc. Boſnenſis, poſtquam zelo fidei plura ſua in Diœceſi utiliſſima egiſſet, depoſito Præſulatu ad ſuos rediens Generalis electus, pientiſſimeque ſuam Religionem gubernans obiit Argentinæ A. S. 1253. die 4. Novemb. pluribus miraculis clarus. *Sigism. Ferrar. loc. cit. P. Tarnoczy* in Indiciis Sanctit. Hung.

B. Salomea Leſci Sandomiriæ Ducis filia, Conjux Colomani Ducis Slavoniæ, filii Andreæ II. Regis Hung. cum quo de mutuo conſenſu Virginitatem intaminate ſervavit. Vidua effecta Sancti Monialium cœtum ingreſſa pie obiit A. D. 1268. die 17. Novemb. *Vading.* in Annalib. Minor. *Tarnoczii* in Indiciis Sanctitat. Hung. *Timon* in Epitome Rer. Hung. ad A. C. 1237. & 1241. Qui Colomanum Cſasmæ ſepul-

ſepultum ponit, & Slavoniæ Ducem nominat, uti & *Ladisl Turoczii* in *Hung. Compendio lib.* 2. *num.* 19.

B. Joannes Dominici, patria Florentinus ex Ordine Prædicatorum, Archi-Epiſc. Eccleſiæ Raguſinæ in Dalmatia, & S. R. E. Cardinalis, obiit A. D. 1418. die 7. Decembr. Budæ in Hungaria, ac in Eccleſia Ord. S. Pauli pr. Erem. ſepultus. *Sigism. Ferrar. loc. cit. Plodio* in Chron. Ord. Prædicat. *Szentiwan. catal.* 75.

B. Buzadus Ord. Prædicator. ex familia *Banfi* (qui erant Comites *Veröcenſes* in Slavonia) à Tartaris Hungariam depopulantibus in Eccleſia ante aram in formam Crucis extenſus, orans, Chriſtoque ſe offerens Lanceis confoſſus obiit A. C. 1243. die 8. Decembr. *Sigiſmundus Ferrar. par.* 1. *cap.* 7. *Fridericus Stiell*, in *Ephemeridib. Dominicanor.* 8. *Decem. Ratkaji* in *memoriis Regum Croat. & Slav. pag.* 78. *Franc. Ladany* in MSS. *De geſtis Banorum Slavoniæ lib.* 2. ſcribit, hunc Buzadum fuiſſe Banum Slavoniæ A. D. 1226. ab Andrea Rege poſitum, & dein diviſo inter filios Patrimonio Religionem S. Dominici ingreſſum, poſtquam dignitatem Banalem quinquennio laudabiliter geſſiſſet.

B. Gertrudis V. filia Belæ II. Reg. Hung. genita ex Helena filia Uroſſi Regis Serviæ, Hujus obitus Annus, & dies incompertus. *Ladisl. Turoczii* in *compend. Hung. lib.* 2. *num.* 11.

B. Joannes Epiſcopus Traguricnſis in Dalmatia, Floruit A. C. 1105. ut ad eum Annum de eo habet *P. Timon.* in *Epit. Rer. Hung. Joan. Lucius pag.* 88. & 114. Diem obitus nullus notat.

B. Protogenes Epiſc. Sardicæ (quondam Thraciæ, dein Bulgariæ Urbis) clarus meritis, & nobilis ſanctitate floruit ad A. S. 325. *S. Anaſtaſius* Oratione 1. *contra Arianos. Baron. in Notis ad diem* 6. *Maji.*

APPENDIX III.

Catalogus Illyricorum Venerabilium Virorum Dei.

TErtii quoque Ordinis dantur in cœlis Animæ hominum, quæ æque ac aliorum Sanctorum & Beatorum viſione beatifica fruuntur, quamvis hæ in terris neque Sanctorum, neque Beatorum titulo honorentur, ſed *Venerabilium Virorum Dei* tantum vel etiam *Venerabilium Servorum Dei* nomine compellentur. His nullus omnino cultus publicus deferri valet, ſed neque imagines eorum radiis illuſtrari queunt, privatim tamen pro cujuslibet pietate honorari, eorumque icones in domibus ſervari poſſunt. Ex horum numero recenſentur quoque in noſtro Illyrico plures, ſuntque ſequentes, quorum nomina duntaxat adnotare libuit, & ubi compertum de Obitus Anno & die fuerit, id quoque non ſubticetur.

V. S. D. Domitius Epiſcopus Byzantinus Frater Probi Imperatoris, natione Syrmienſis. Obiit A. C. 308. *Tomko* in vita S. Metrophanis. & *Martyrol. Rom.* ad diem 26. *Aug.*

V. S. D. Probus Epiſcopus Byzantinus, Probi Imperatoris natione Syrmienſis ex fratre Nepos. Eccleſiam Byzantinam pie rexit arduis illis temporibus, quibus *Licinus* in Chriſtianos ſæviebat. Obiit A. D. 314. *Tomko* in vita S. Metrophanis. *Nicephor. lib.* 8. *Hiſtoriar.*

V. S. D. Petrus Illyricus, S. R. E. Cardinalis, pietate clarus floruit ad A. S. 423. *Joan. Maranus in Theſauro* Pa-

Parochor. lib. 1. pag. 35. Piampinus lib. de veterib. monument. Baron. ad A. C. 423.

V. S. D. Glycerius ex Imperatore Epiſcopus Salonitanus. Qui nobiliſſima Dalmatiæ Urbe progenitus, ſub Valentiniano Imperatore Militum Tribunus fuit. Imperium poſtea voluntate Romani Exercitus ſuſcepit A. C. 473. Vix autem Anno expleto à *Julio Marcellini* Patritii nepote ſolio deturbatus Salonæ in Dalmatia Epiſcopus creatus eſt A. D. 474. Annus, & dies obitus ejus incertus eſt. De eo *Tomko in Vindiciis S. Felicis pag.* 9. & in *Fœcunditate Sanctitatis Illyricanæ pag.* 175. Extat præclarum *Epigramma* de Glycerio *Ennodii Ticinenſis*, & ponitur apud *Szentivan.* & *Lucium* in Catal. Epiſcopor. Salonitarum ordine 12mus.

V. S. D. Michaël Rex Bulgariæ, ante Baptiſmum Bogoris dictus, abjectis Regni curis Monachus effectus in ſancta converſatione vitam pie traduxit. De quo plura *Inchoffer* in *Annal. Eccl. Hung.* ad A. C. 894. *Pagius in Critica ad Baronium* ad A. D. 868. *Graveſon in Hiſt. Eccl. Tom.* 3. *pag.* 121.

V. S. D. Lucas *Banffi* (ex Illyrica Banffiorum Veröczæ Comitum ſtirpe progenitus) Archi-Epiſcopus Strigonienſis, famâ ſanctitatis clarus, obiit A. S. 1179. Ex *P. Ladislao Turoczii* in *Compend. Hung. lib.* 1. *num.* 56. & 58. *P. Szentivan. Catal.* 12. *P. Timon in Epit. rerum Hung.* ad A. S. 1231.

V. S. D. Paulus Ordinis Prædicator. Cœnobiarcha in Dalmatia, à Paganis vivus concrematus circa A. D. 1243. *Sigiſmundus Ferrar. in Hiſt. Ordin. Prædicat. Prov. Hung.* qui plures pro eo citat ibid. Scriptores.

V. S. D. Isquirinus Ordinis S. Pauli pr. Erem. Religioſæ vitæ cultu clarus, condidit ſui Ord. Monaſterium Remetenſe ſupra Zagrabiam. Obiit A. D. 1270. *Ex Annalib. Ord. ejusd. Vol.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *Eggerer in Pharmacopæa cœleſti Præambulo* 1. ac *Monumenta Cœnobii Remeten.*

V. S. D. Paulus Draskövich Epiſcopus Scardonenſis ab impio Bano *Mladino* occiſus A. C. 1322. *Joan. Tomko* in *vita B. Auguſtini Ep. Zagrab. Ratkajus pag.* 672. *Franc. Ladanii* in MSS. *Hiſt. Familiæ Draskovichianæ.*

V. S. D. Angelus à Verboſa, Ord. S. Franciſci, incorruptus quieſcit Fojnizæ in Boſna. Ex *Chron. minor. Bagatta par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 220. Hujus obitus Annus, & dies incertus.

V. S. D. Monaldus Dalmata, Ord. S. Franciſci Martyrio coronatur A. S. 1332. *Spondanus* in *Auctarib ad Annal. Baronii. Arturus à Monſtier* in *Martyrol. Franciſc. ad diem* 15. *Martii. Bollandiſta* ad eandem diem.

V. S. D. Jacobus Illyricus Ord. S. Franc. cujus corpus incorruptum ſervatur *Biſcchi.* Ex *Chron. Minor. P. Bugatta* in *Admirandis Orbis par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 220. Obitus Annus, & dies incognitus. Cultus ejusdem immemorabilis approbatus eſt à *Clemente* hujus nom. Papa XI. A. D. 1700. ut refert *Benedictus XIV. Papa lib.* 2. de *Canonizatione Sanct. cap.* 24. §. 30.

V. S. D. Gregorius Tragurius Dalmata, Ord. S. Franc. ab hæreticis interemptus A. C. 1370. Ex *Annal. Franciſc. Thomas Bozius de ſignis Eccleſiæ lib.* 7. *cap.* 27.

V. S. D. Nicolaus Sibinicenſis Dalmata, Ord. S. Franc. à Mahometanis occiſus Hieroſolymis ad A. D. 1389. *Thomas Bozius de ſign. Eccl. lib.* 7. *c.* 27. Ex *Hiſtoria Franciſcana.*

VV. SS. D. Anonymi 32 Religioſi Ordinis Prædicat. in Boſna, & Dalmatia à Turcis ſubmerſi. *P. Sigismund. Ferrar.* in Hiſt. Ord. S. Domin. Prov. Hung. *par.* 1. *cap.* 9. *pag.* 64. Ex *aliis ibid. citatis.* Sed Annus ſubmerſionis incertus.

VV. SS. D. Anonymi complures Religio-

ligioſi Martyres Ordinis S. Pauli pr. Erem. in Monaſterio S. Petri de Zlath à Turcis jugulati A. S. 1393. Ex Annalib. Ord. ejusd. ad A. S. 1451. Meminit eorundem Nicolaus hujus nom. Papa V. in Bulla incorporationis dicti Monaſterii ad Clauſtrum Kamenſzkenſe.

V. S. D. Hedvigis filia minor Ludov. I. Regis Hung. progenita ex Eliſabetha filia Stephani Boſnæ Bani, Sanctiſſime obiit A. D. 1399. Ex *Ladislao Turoczy* in *Compend. Hung. l.* 1. *num.* 63. & *lib.* 2. *num.* 27. *Sanctam* nominat *Joan. Maranus lib.* 1. c. 37. *num.* 26. Ex *Oldoino*.

V. S. D. Petrus de Zalankemen, Ord. S. Pauli pr. Erem. Prior Generalis, propter ſuæ ſanctitatis claritudinem omnibus fuit venerandus. Floruit ad A. S. 1490. De quo Annales Ord. ejusd. *Vol.* 1. item *Vol.* 2. in *Catal. Generalium.* & *P. Gyögyeſſinus* in Chron. Ord. ejusd.

V. S. D. Thomas Bacocius (alias Bakacs) ab Erdöd S. R. E. Cardinalis, & Archi-Epiſcopus Strigonienſis, natus eſt in oppido Erdöd inferioris Slavoniæ, ejusque Comitatu Valponenſi. E vita deceſſit A. C. 1520. die 2. Junii, & Strigonii in Sacello Mariano à ſe extructo ſepultus. De eo *Purpura Pannonica.* Item *Vitezovius in Chron. Croat.* ad *A.* C. 1517. *Pr. Ladisl. Turoczii in Compendio Hung. num.* 65. *Timon in Epit. rerum Hung. Maranus* loc. cit. ex *Ciacconio.*

V. S. D. Georgius Draskovich, Epiſcopus olim Zagrabienſis, dein Archi-Epiſcopus Colocenſis, & S. R. E. Cardinalis, pietate, & zelo inclytus. Obiit A. S. 1588. Ex *P. Timon* in Purpura Pannon. Plura de eo habet *Georgius Eggs* in *Purpura docta lib.* 5.

V. S. D. Ludovicus Vilaky Epiſc. Veſprimienſis, antiqua ſtirpe Ducum Sirmienſium ortus, ab Hæreticis interfectus A. S. 1605. Ex *Nicolao Iſtvanffii* in *Hiſt. Hung. lib.* 34. *p.* 829. *P. Franc. Kazy* in *Hiſtor. Hung.* ad *A.* C. 1605.

V. S. D. Nicolaus Mikalius, natione Siſcienſis, Epiſcopus Zagrabienſis, poſtea Varasdinenſis, ab Hæreticis multa paſſus, & ærumnis in carcere confectus eſt, circa A. D. 1610. De quo *Author. Libri*, cui Tit: *Propugnaculum Reipublicæ Chriſtianæ in Hungaria.* Typis Academicis Tyrnaviæ editi A. D. 1725.

V. S. D. Marcus Criſinus in Slavoniæ ſuperioris (jam vulgo dictæ Croatiæ) Regia Urbe Criſienſi, unde & nomen duxit, in lucem editus, circa A. D. 1580. Caſſoviæ ab hæreticis Calviniſtis quater captus, & tandem poſt plura tormenta decollatus fuit A. S. 1619 die 7. Sept. & per Illuſtr. Domin. Catharinam Palfy, Sigism. Forgach Hungariæ Palatini Conjugem Tyrnaviam translatus, in Eccleſia Sanctimonialium Divæ Claræ debito honore ſepultus. Martyrem nominat Cardinalis Petrus Pazmanii Archi-Epiſcopus Strigonienſis in Epiſtola ſummo Pontifici ſcripta pro impetrando ejus publico cultu. *Ladisl. Turoczii* in Compendio Hung. *num.* 184. *Szentivan. Catal.* 75.

V. S. D. Petrus Domitrovich Epiſc. Zagrabienſis, pius, & innocens Præſul in foſſato Urbis Varasdinenſis ab impiis, quos ad frugem vitæ Chriſtiano-Catholicæ reducere conabatur, demerſus eſt A. D. 1628. Ex *Ratkajo. Georg. Patachich* in *Gloria Collegii Bononienſis*, ubi Eundem ut Martyrem laudat.

V. S. D. Joannes Keglevich Ordinis S. Pauli pr. Erem. Clericus, pietate dum vixit, & humilitate cum confuſione perſonarum inferioris conditionis excelluit; Sanus adhuc coram ſuperiore ſuo ſe brevi moriturum prædixit, quod & ad A. C. 1654. die 31. Octobris evenit. *Annal. Ord. ejusd. Vol.* 1. *pag.* 360. *Carolus Dufreſne* in *Illyrici vet. & nov. Hiſt. pag.* 229.

V. S.

Digitized by Google

V. S. D. Nicolaus Rattkaji, Croata, Societatis JEſu Indiarum Miſſionarius, ubi in zelo animarum conſumptis 36. Annis, ad extrema veniens, plenus meritis A. S. 1662. die 3. Martii, ætatis ſuæ annorum 69. obiit in Civitate *Tana Inſulæ Salſetianæ*. Hæc ex relatione *Patrum Luſitanorum Societatis JEſu*. Item ex Litteris *P. procuratoris* Collegii *Agrenſis Regni Mogor* (qui hujus *P. Rattkay* morti interfuit) ſcriptis ad Collegium Varasdinenſe A. C. 1664. *Viennâ* transmiſit *R. P. Grueber* ex *Sinis* veniens.

V. S. D. Joannes Rattkay, Soc. JEſu Miſſionarius Apoſtolicus in Inſula Tarahumaræ Americæ, veneno à quodam barbaro ſublatus eſt. A. S. 1680. De quo copioſius Liber ſub Tit. *Undeni Græcenſes Academici ſuo Sanguine purpurati*. A. D. 1727. typis Academicis Græcii editus.

V. S. D. Joannes Adamus Portenperger, Ord. S. Pauli pr. Erem. Sacerdos, *Capronczæ* in *Slavonia ſuperiore* progenitus: hic relicta pia ſuæ Sanctitatis opinione deceſſit Romæ A. C. 1684. die 2. Julii. *Annal. Ord. ejusd. Vol. 2. P. Adamus Kollecsányi* in *Manuali Fratrum converſorum*.

V. S. D. Martinus Borkovichius natione Croatus, Ord. S. Pauli prim. Erem. ter electus Generalis, tandem Epiſcopus Zagrabienſis, & Archi-Epiſcopus Colocenſis, nonagenarius eximia ſuæ Sanctitatis opinione relicta piiſſime obiit Zagrabiæ A. S. 1687. die 31. Octobr. Vitam ejus copioſe concinnavit Rmus Dom. Thomas Kovachevich, Cathedralis Eccleſiæ Zagrabienſis Cuſtos, & Canonicus in Opere ſuo MS. *de Epiſcopis Zagrabienſibus*. Meminit ejusdem *Carolus Peterfii par. 2. Conciliorum Hung. pag. 398.* Eumque nominat *Magnum virum*, qui ſui felicem memoriam exhauſtis pro Domo DEI laboribus, & exacta è Regno toto hæreſi reliquit. Scribunt quoque de eo Annales Ord. ejusd. *Vol.* 1. & 2.

V. S. D. Gregorius Jaksich, Ordinis S. Franciſci à Turcis in ditione Syrmienſi occiſus. A. D. 1693. *Maranus in Theſauro Paroch. pag. 478.*

V. S. D. Auguſtinus à Plumbo, Ord. S. Franciſci, Parochus in Illok, ditionis Syrmienſis, à Turcis multa paſſus, obiit circa A. C. 1694. *Joan. Marangoni Canonicus Anagnienſis* in Theſauro Parochorum.

V. S. D. Laurentius de Salinis, Ord. S. Franciſci, Parochus Ratczkæ in Syrmio, à Mahometanis crudeliter tormentatus obiit A. D. 1695. *Joan. Marangonius loc. cit.*

V. S. D. Nicolaus Olovenſis, Ord. S. Franciſci, Epiſcopus Boſnenſis à Schiſmaticis interfectus A. S. 1700. die 14. Auguſti. Sepultus honorifice in ſuorum Patrum Conventu Naſſicenſi in Slavonia. *Joan. Marangoni loc. cit.*

V. S. D. Nicolaus de Novi, Ordinis S. Franciſci, Parochus Goriani in Slavonia, à Schiſmaticis interemptus A. D. 1703. *Joan. Marangoni loc. cit.*

CONCLUSIO OPERIS,

ET SIMUL

PROTESTATIO AUTHORIS.

HÆc ſunt, quæ de *Natali Solo*, & de *Sanctiſſima vita* Magni Eccleſiæ Doctoris *Hieronymi* oculis Benevoli Lectoris ſubjicere volui, nihil aliud, niſi gloriam DEI, ejusdemque glorioſi Sancti honorem (cujus meritis hoc meum levidenſe opus crevit, cujus precibus ſtat, cujus tutela defenditur) auctum cupiens. Atque ideo concluſurus laborem meum, utor

verbis *Cornelii à Lap.* qui in *Proœmio* in Minores Prophetas *ad finem* hæc habet: „Hominum judicia, aut plauſus non moror, tibi enim ſoli placere cupio, & diſplicere timeo, dicoque cum Apoſtolo: *Mihi pro minimo eſt ut à vobis judicer, aut ab humano die. Sed neque me ipſum judico: qui autem judicat me, Dominus eſt.*„ Et cum S. *Hieronym. Præfat. lib.* 2. Comment. *in Oſeam* ſic diſſerente. „Optarem mihi illud contingere, quod *Titus Livius* ſcribit de *Catone*, cujus gloriæ neque profuit quiſquam laudando, neque vituperando quiſquam nocuit; cum utrumque ſummis præditi fecerint ingeniis.„ (Significat autem *M. Ciceronem*, & *C. Cæſarem*, quorum alter laudes, alter vituperationes ſupradicti ſcripſit viri) proſequitur dein in ſua diſſertatione *Hieronymus* ſequenti tenore: „Dum enim vivimus, & in vaſe fragili continemur, videntur amicorum prodeſſe ſtudia, & nocere æmulorum opprobria: poſtquam autem reverſa fuerit terra in terram ſuam, & tam nos qui ſcribimus, quam eos, qui de nobis judicant, pallida mors ſubtraxerit, & alia venerit generatio, primiſque cadentibus foliis virens ſilva ſuccreverit, tunc ſine nominum dignitate, ſola judicantur ingenia, non honorum diverſitate, ſed operum merito. Si quid in me, meiſque dictis, & ſcriptis eſt veritatis, virtutis, pulchritudinis, totum quantum quantum, tuum eſt O DEUS Une, & Trine, qui es prima, increata, & fontalis pulchritudo. Ergo non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam: Omnia enim noſtra bona, tua ſunt dona. Si quid vero in me, meiſque eſt erroris, vitii, deformitatis, uti plurimum omnino eſt, totum ex me eſt, totum mihi deputo, in me recipio, & ſupplex veniam poſco. Tibi itaque laus, tibi decus omnis boni, mihi dedecus omnis mali, & confuſio faciei meæ: Tibi benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio, & virtus DEO noſtro in ſæcula ſæculorum. Amen.„ Hæc *Hieronymus.* Hujus exemplo inſtructus, & ego viliſſimus quidem ſcriptor, tenaciſſimus attamen Sacræ Congregationis Cardinalium Decretorum A. D. 1625. & 1634. editorum, juxta declarationem SS. Domini noſtri *Urbani*, hujus nominis, *Papæ VIII.* A. S. 1631. factam, Sacræque Sedis Apoſtolicæ obedientiſſimus filius, omnia, & ſingula hoc in Libro contenta, ſive ea ex aliis deſumpta, ſive à me adjecta ſint, Catholicæ cenſuræ ſubjecta eſſe volo, atque ita intellecta cupio, ut quæ non tanquam à Sede Apoſtolica examinata, atque approbata ſint, ſed à ſola ſui Authoris fide, ſimplicique, & hiſtorica narratione pondus obtineant. Si quid porro impie, imperite, vel indecore inſertum pii Lectoris mentem ſollicitaverit, irritum, caſſum, nullumque, & præter voluntatem meam irrepſiſſe fateor, revoco, deleoque, ut tanto magis glorificetur DEUS, qui cunctorum hominum eſt Alpha, & Omega, id eſt: Principium, &

F I N I S.

AD-

ADJECTUM TRACTATUS DE DIGNITATE CARDINALITIA S. HIERONYMI DALMATÆ SRTIDONENSIS,

SACRÆ ROMANÆ ECCLESIÆ PRESBYTERI, ET EXIMII DOCTORIS.

AUTHORE

R. P. ALPHONSO CIACONIO, Natione Hiſpano, Ordinis Prædicatorum Sacro-Sanctæ Theologiæ Doctore, & Pœnitentiario Apoſtolico.

PROOEMIUM.

Qualiter Tractatum præinſinuatum pluribus in locis avidè inquiſiverim, & inquiri curaverim, & quidem etiam Romæ, *Par.* 2. hujus operis, *cap.* 10. *num.* 4. expoſui, & cum pro eo tempore, quo ea, quæ *loc. cit.* leguntur, ſcripſi, dictum Tractatum habere nequiverim, Argumenta Authoris pro dignitate Cardinalitia *S. Hieronymi* probanda omittere coactus fui: ſubmiſſa tamen, quæ fuerant, ex opere alio Ejusdem, ac aliorum quoque Scriptorum digeſtis in eodem merito producere *ibid.* non intermiſi. Quia vero ex poſt etiam *loc. cit.* nominatus A. R. P. noſter ad *Curiam Romanam* Procurator Generalis de inveniendo cupito *Ciaconii* Tractatu ſollicitus, nequivit quieſcere, usque dum ipſum in quadam Bibliotheca non reperiſſet, eundemque *Venetiis* apud *Dominicum Nicolinum* A. C. 1583. impreſſum de verbo ad verbum deſcribi curaſſet, mihique ad manuandum transmiſiſſet. Quem, quamvis tardius, ſummo tamen cum gaudio acceptum, cum attente legiſſem, ſolidaque in eo ad manutenendam *S. Hieronymi* Cardinalitiam dignitatem fundamenta perpendiſſem, non abs re facturum exiſtimabam, ſi integrum memoratum Tractatum huic meo Opuſculo adjectum reimprimi curavero: ut qui Lectorum deſideraverint *S. Hieronymi* Cardinalatum defendere, ſolidiora habere valeant ad manus argumenta: qui vero contrariæ potius adhærere opinioni ſtuduerint, neceſſum habeant, quatenus in anteceſſum ſingula *Ciaconii* monumenta, & munimenta appri-me diſcutiant, diluantque, atque eo tum contrariam ſuam ſententiam novis, firmisque conſolident argumentis. Sic igitur de Dignitate Cardinalitia *S. Hieronymi* ſicut eruditiſſime, ita ſolidiſſime diſſerit prætitulatus *Alphonſus Ciaconius*. I. Ve-

Digitized by Google

I. VEtus controverſia denuo ſuſcitatur; fuerit ne *B. Hieronymus ſimplex*, an *Cardinalis S. R. E. Presbyter?* partim enim conſentientibus, partim repugnantibus eruditiſſimorum virorum teſtimoniis, qui in ea re exploranda non nihil & laboris, & ſtudii adhibuere. Sunt enim, qui credunt ſimplicem tantum illum *Presbyterum* fuiſſe, à ſecretisque *Damaſi* Rmi.Pontificis, nullaque unquam *Cardinalitia* functum dignitate. Sunt rurſus, qui S. R. E. *Cardinalibus Presbyteris* adnumerent, & pro certo, ac indubitato hoc affirment.

II. Priores in eam ſententiam induxit, nihil hujusmodi in ſuis Scriptis *B. Hieronymum* meminiſſe, quum minoris longe momenti pleraque de ſe ipſo retulerit: quod nunquam ſubſcripſerit ſe *Cardinalem*, *Presbyterum* ſæpiſſime, quam utique rem neutiquam ſilentio præteriiſſet, ſed utcunque, ſi ita ſe res haberet ſignificaſſet. Auget vehementius eam opinionem, obſcuros, & ignotos eſſe Auctores, qui teſtes ad id comprobandum inducuntur; parum ſibi conſtare dum variant, & contraria ſentiunt, & hi *Hieronymum S. Laurentii M.* illi *S. Anaſtaſiæ Presbyterum Cardinalem* faciunt; Proinde nulla eis videtur adhibenda fides. Non deſunt præterea, qui ignorantiâ Hiſtoriæ decepti, ſæculo *D. Hieronymi* ortam, ſeu à quoquam Pontifice inſtitutam *Cardinalitiam* dignitatem negent; quare ceu figmentum quoddam illius *Cardinalatum* explodunt. His præcipue rationibus adducuntur, qui *Cardinalatui D. Hieronymi* adverſantur.

III. Poſteriores autem firmiora tum monumenta, tum antiquorum, longe aliter ſentientium, teſtimonia movent. Quorum profectò ſententia tanto præclarior, & veriſimilior videtur, quanto magis à pluribus probatur, & ab univerſa fere multitudine non ſine ingenti plauſu, & conſenſu ſuſcipitur. Qui profectò eo libentius homines docti, & pii ſubſcribere debuiſſent, quo intelligunt honeſtiorem, & acceptiorem ſingulis fore, veterumque teſtimoniis inniti. Quod ſi non perſuadere, ſaltem ſuadere aliquibus potero, paucos Authores in medium producendo, qui hujus rei valeant facere fidem; nihil ſubinde repugnans, aut minus bene cohærens deprehendent, qui huic denuo ſententiæ acquieverint. Quod ſi demum Objectiones à principio propoſitas diluere pergam, omnis prorſus concertationis materia dirimetur. Cumque ordine quodam cuncta præſtitero, finem ſuum mea hæc conſequetur Tractatio.

IV. Nemo erit tam inopis ingenii, qui neſciat diverſos fore de quæſtionibus diverſis Profeſſores conſulendos, neque unum cuncta præſtare poſſe. Concertationes de *DEO*, aut *Religione* ad *Theologos* examinandas deferimus: eas, quæ de *Senſu*, & *Interpretatione Legum*, ad *Juriſconſultos*: ſi morbi inſtant, adverſaque laboramus corporis valetudine, ad *Medicos* accurimus; ſi de *natura*, aut *motu* quæſtio agitatur, *Philoſophi* conveniendi: ſi de *Syderibus*, & *influxu corporum cæleſtium*, *Aſtronimi*: ſi de Terræ deſcriptione, *Geometræ* adeundi; ſicut de *Numeris*, *Arithmetici*. Stultus namque, & valde eſſet, qui gravi corporis morbo laboranti, *Theologos* adhiberet, aut ad *Medicos* res *Fidei* deferret: Quod *Medicorum* eſt, permittantur *Medicis*, tractent ſua *fabrilia Fabri*. Quisquis is eſſet, non minus incuſandus veniret, quam qui *diſtinctionem colorum à cæco*, *muſicarum à ſurdo* quæreret. Neque ſecus profectò faceret, qui negotium hoc, quod in præſentiarum tractamus, ab aliis, quam à propriis, & genuinis fontibus deducere curaret, *Hiſtoriographis* inquam, aut qui *Hiſtorias* ſuis Scri-

Scriptis miſcuerunt. Proinde ſi *D. Hieronymus Presbyter ſimplex*, an *Cardinalis* extiterit non eſt à *Theologis* ſciſcitandum, quaſi illud vel negare, vel aſſerere ſit Pietati, vel Religioni contrarium: Neque *Philoſophorum* ſententia expectanda, cum id neque à natura pendeat, neque neceſſitatem ita eſſe, aut unquam fuiſſe ullam inducat: Neque ad *Aſtronomos*, & *Geometras* hoc negotium deferendum, qui demonſtrationes *Mathematicas* non exigimus, quibus illud comprobemus. Finibus itaque propriis contenti, alienis limitibus abſtinebimus, *Hiſtoriis* namque dumtaxat juvari volumus, aut *Authoribus*, qui aliquid ſuis Scriptis hiſtoriarum inſeruerunt, *Conjecturis*, antiquiſque *Traditionibus*, ac communioribus etiam *opinionibus*. Quibus hæc non ſuffecerint, alia, quæ ultra ſufficiant, non habemus. *Primæ*, *Mediæ*, *Infimæ Claſſis Authores* anteriori loco proponam, dein ad reliqua ſuo ordine properabo.

V. Inter primæ claſſis Authores, qui conjuncti fuerunt Sæculo ipſius *D. Hieronymi* nobis occurrit *Cyrillus Hieroſolymitanus* Epiſcopus, qui vixit ſub *Theodoſio* Imperatore A. C. 400. Is ſcribens ad *S. Auguſtinum* de vita *B. Hieronymi* ſic inquit: *Hieronymus, dum in Romana adhuc eſſet Urbe, ot Damaſi Papæ, & Sacræ Bibliothecæ ſcrutator Divinorum Decretorum Voluminum, dum per triennium continuo chartus, acceptusque popularibus veneraretur, omniumque judicio Pontificatu dignus decerneretur, ordinatusque à præfato Papa Cardinalis fuiſſet: quidam ex clericorum, Monachorumque ordinibus pro petulantia, ingluvieque ſordentes, ad effugandum de Urbe eundem Hieronymum, qui utrorumque ſcribens vitia, eos reprehenderat, inſidias paraverunt.* Huc uſque *Cyrillus*. Eadem prorſus leguntur in *Sermone* de vita *B. Hieronymi*, qui *Sermo* additus fuit à *Cyrillo*, ut in antiquiſſimis manuſcriptis exemplaribus habetur: neque incerti eſt Authoris, ut quidam, ſed falſo probare nituntur. Conſentit huic *Euſebius Cremonenſis* diſcipulus *D. Hieronymi* ſcribens ad *Theodonium*, Senatorem Romanum, & ad *Damaſum* Epiſcopum Portuenſem. *S.* item *Petronius* Epiſcopus Bononienſis, qui floruit A. C. 440. in Tractatu *Apophtegmatum* Selectorum SS. Patrum. Qui manuſcriptus extat, hæc ait: *Hieronymus, vir in omni doctrinarum genere abſolutiſſimus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, quum ab æmulis ſuis accuſaretur, ex Voluminibus Origenis innumera in ſua tranſtuliſſe opera, dixit: Laus, quæ debet Origeni offerri, maxima eſt, & quod illum in meis operibus imitatus ſum, illum imitari propoſui, quem nobis, & omnibus prudentibus placere minime vereor.* Conſtat autem *S. Petronium* coævum *D. Hieronymo* fuiſſe, utpote qui ex hac vita migravit A. C. 422. & optime ſubinde callere hoc potuiſſe. *D.* etiam *Auguſtinus Serm.* 25. ad Heremitas: *Legimus* (inquit) *S. Patrem Hieronymum Cardinalem fuiſſe in Eccleſia S. Laurentii M.* Scio continuo quosdam reclamaturos: *Sermones illos non eſſe D. Auguſtini, neque à Poſſidio in Indiculo illius operum recenſeri: proinde tanquam ſpurios, & nothos rejiciendos fore.* Non deſunt tamen, qui illos *Sermones* ut *Auguſtini* legant, inter eos eſt *D. Thomas* in quibusdam locis ſuæ ſummæ Theologicæ, ſed non eſt nunc probandi locus. Faciamus illos *Sermones* non eſſe *Auguſtini*, ut iſti volunt, ſaltem alicujus Authoris eſſe fatebuntur, quantumvis proprium Nomen ignoretur: nam à nemine hominum conſcriptos fuiſſe, aut fieri, aut intelligi nequit. Erit igitur Author iſte vel *Recens*, vel *Vetus*: *Recens* eſſe non poteſt, cum in vetuſtiſſimis manuſcriptis exemplaribus *D. Auguſtini* operibus hi *Sermones* interſerantur: erit ergo *Vetus*, ex veteribus autem nemo, niſi vel ob ſingularem doctrinam, vel pietatem inter opera *Auguſtini* admiſſus eſt; quales fuerunt, ſi Hiſtoriam reſpiciamus, inter

Iii ſuos

ſuos Diſcipulos, & Coætaneos, *Fulgentius*, *Euſebius*, *Proſper*, *Primaſius*, aut *Oroſius*; & inter recentiores, ſi ad Diſputationes, & Tractatus referamus, *Beda*, *Gratianus*, *Lombardus*, aut *Lanfrancus*, qui ſummopere Doctrinæ hujus *S. Doctoris* fuerunt addicti. Quisquis horum *Author* illorum *Sermonum* dicatur; momentum aliquod, & pondus hujusmodi Teſtimonium habere poteſt, & debet: niſi velimus multa *Theologorum* Dogmata, multa præſentiſſima *Medicinæ* remedia, multa *Philoſophiæ*, & *Aſtronomiæ* documenta, multas demum egregias *Hiſtorias* refellere, quod earum Authores ignorentur. Porro illius ſæculi homines melius res geſtas, & noſſe, & tradere poſteris valuerunt, quam è recentioribus quispiam: imo unicus illius temporis teſtis plus firmitatis, & roboris habet, quam recentiorum ſimultanea caterva: nam hic, quod novit, iſti, quod neſciunt, edocebunt. Si igitur è veterum, & priorum numero eum Authorem merito exiſtimamus, nec fallere, aut decipere quemquam in ea re voluiſſe, credendus eſt; præſertim cum ex hujusmodi commento nihil ſibi utilitatis accreſceret, non favorem humanum aucuparetur, aut auram popularem captaret, nec aliud inde eſſet emolumenti reportaturus, quam mendacii argui, quod notior tunc, & manifeſtior ea res eſſet, quam nunc ſit. Aut certe, ſi hæc non ſatisfaciunt, proferant nobis ipſi ex antiquioribus aliquem, unum etiam ignotum, qui hoc neget, ſicut nos producimus, qui affirment: nam qui aſſerat quempiam, qui inficietur neminem, quod ſciam, reperimus.

VI. Et ut ſingula expendamus, *hiſtoria* de illo *Sermone* tradita, aut omnino *recipienda*, aut omnino *refellenda*? aut *partim recipienda*, *partim refellenda*? Si omnino *recipienda*? nulla erit poſt hac controverſia, cum idem omnes ſentiamus. Si omnino *refellenda*? ſtare utique nequit, cum multa ex his *B. Hieronymus* fateatur *Epiſt.* 99. ſcribens ad Aſellam, ubi ob ſevere vitia reprehenſa inſidias ſibi quasdam paraviſſe aſſerit, falſaque crimina imponere voluiſſe, &c. Si *partim* rurſus *recipienda*, *partim refellenda* hujusmodi *hiſtoria* venit? præter rationem utique fiet, admittere, quæ velis, recipere, quæ nolis: nam ſi fides adhibenda *paucis*, cur non *ſingulis*? cur non *omnibus*? quod ſi non *ſingulis*, neque *aliquibus* denique fides adhibenda erit: nam qui in paucis mendax deprehenditur, ubique ſuſpectus eſt, & fide omnino caret. At iſti facili confitentur omnia, & ſingula fere admittunt, ſolum factum *Presbyterum Cardinalem Hieronymum negant*, quod iſte Author inter cætera aſſeverat, verum, quam recte faciant, ipſi viderint. Oporteret enim cauſas aliquot producere, quare *hiſtoriam* rei geſtæ *partim rejiciant*, *partim admittant*: quod ſi firmas, & juſtas cauſas non proferunt, pro libitu, & temere agere videbuntur, incuſandique potius *depravati affectûs*, quam *recti judicii* venient. Refutatur enim hiſtoria aliqua, aut quia *res*, & *perſonæ non conveniunt*, *locus diſſentit*, aut *tempora non cohærent*: in hujusmodi autem hiſtoria neque *res*, aut *perſonæ diſſident*, neque *locus*, *aut tempora diſcordant*, conſequitur ergo, difficile à quoquam redargui poſſe. Nam ſi de *rebus* loquamur, conſtat, nihil repugnare, quo minus id fieri valuiſſet. *Romani* enim *Pontifices* erant, *Cardinales Presbyteros*, & *Diaconos* creabant, *novos titulos* erigebant aſſumebant *viros graves*, *maturos*, *literatos*, & *undique locorum quaſitos*, qui oblatum *Magiſtratum* probe adminiſtrarent, ſi *perſonas Damaſi*, & *Hieronymi* attendamus: fuerunt benevolentia, & amicitia conjunctiſſimæ. *Damaſus* diligebat *Hieronymum*; *Hieronymus* obſervabat, & reverebatur *Damaſum*; *Damaſus* res Fidei, & Religionis quæſtiones demandat *Hieronymo* ut do-

ctiſ-

ctiſſimo, & maxime orthodoxo; *Hieronymus* in gratiam *Damaſi* novum Teſtamentum partim correxit, partim è Græco tranſtulit in Latinum; *Damaſus* in gratiam *Hieronymi Hallelujach* ſecundum Hieroſolymitanæ: & Gloria Patri in fine Pſalmorum ſecundum Antiochenæ Eccleſiæ uſum cantari in Eccleſia Romana præcepit; officiis alter in alterum certat, ut uter utri gratiſſimum cedendum ſit, neſcias. Quis credat hoc unum *Damaſi* officium defuiſſe, Hieronymum dignitate Cardinalitia inſignire? Quod ſi ad locum deſcendas: unus fuit utrique communis, una urbs *Roma* ambos excepit, una, ut creditur, domus, habitatio fuit utriusque: In partem oneris Pontificii levandi Hieronymus à Damaſo aſſumitur. Si tempus ſpectes: triennium Hieronymus cum Damaſo tunc Romano Pontifice tranſegit ſumma cum familiaritate, & amicitia, multorum namque Pontificum Hieronymus jam adultus ſæcula vidit: *Liberii, Damaſi, Siricii, Anaſtaſii, Innocentii, Zozimi, & Bonifacii.* Conſentiunt igitur res, perſonæ, locus, & tempus, quid eſt, quod ultra deſiderari queat, ut fides hiſtoriæ adſtruatur? Si enim honor, & dignitas quædam, etiam illo tempore, Presbyteratus Cardinalis erat, quid eſt, quod Damaſum avertere potuit, ut conjunctiſſimum ſibi amicum, illo munere non impertiretur? Si enim potuit, & non voluit: non tantopere, ut dicitur, illum diligebat. Si voluit, & non potuit: valde authoritas Pontificia conſtricta, & exhauſta erat, cum liberum præſertim Pontificibus eſſet in novos Titulos Eccleſias erigere, & demortuis Cardinalibus alios viros egregios ſubrogare. *Occaſionem aliquam* (dices) *Damaſus expectabat, nulla tamen interim conveniens ſe obtulit, ut Hieronymum Cardinalitio titulo ornaret. Sæpiſſime namque prætermittunt facere Principes, quæ volunt, quia commode, & opportune facere non poſſunt.* At nulla potuit præclarior ſuccedere, ut Hieronymum Damaſus honeſtaret, quam quæ ſubſecuta eſt: nam per idem tempus non longe, à *Theatro Pompejano* ædem *D. Laurentio M.* Sacram Damaſus à fundamentis ædificaverat, in *Cardinalitiumque Titulum* erexerat, ut cuipiam viro celebri commendaret. Quid quæſo convenientius Damaſus facere poterat, quam Eccleſiæ denuo à ſe extructæ, & ſibi imprimis charæ Hieronymum præficere, cujus ſanctimonia, & Litteræ toto orbe celebres maximam novo Titulo gratiam apud omnes, & authoritatem conciliarent? Cui conjunctiori perſonæ poterat Templum ſibi conjunctiſſimum committere? Pulchre igitur quadrant, Damaſum ædificare Eccleſiam, in Titulum conſtructam erigere, Hieronymum ad illius miniſterium delegare. Si igitur recte, ut dicimus, conſentiunt omnia, *res, perſonæ, locus, tempus, occaſio, oblata opportunitas, & Titulus,* cur maligne hiſtoriam illo tempore ad Eremitas traditam, & fidem ſimul Authoris labefactabimus? nam ſi *conſentanea & rationi, & veritati* dicit, recipiendus procul dubio nobis eſſet, ſin minus, oporteret *diſſidium, & repugnantiam hiſtoriæ* demonſtrare, ut Author nobis ſuſpectus, relegandus longius foret, manifeſtique poſſit mendacii convinci. Damnare enim quempiam non convictum præter rationem fieret, cum Jura ipſa reclament. Iterum, ſi *Ethnicos Authores* tanto ſtudio à calumniis tuemur, cur Piorum ſimili cura monumenta non defendimus? cur famam illorum traducemus? cur illos, ceu mendaces, & impoſtores diffamabimus? Abſit hoc à Chriſtiana pietate crimen, ut falſitatis quempiam Authorem arguamus, ſi manifeſtiſſima nos mendacia non coëgerint. Sed de his tandem dixiſſe ſatis ſit.

VII. Ad alios *mediæ claſſis* Authores accedamus, qui inter vetuſtiſſimos,

Digitized by Google

& recentiores medii collocantur. Inter hos primus ſe offert *Joannes Kelde Pariſienſis Theologus*, qui vixit A.C. 1200. in eo Libro, quem *de Vitis Sanctorum* inſcripſit, *B. Hieronymi* meminit in hæc verba: *Hieronymus ſub ſex Pontificibus fuit Romæ, & Cardinalis S. Laurentii: unde cum Romanos reprehenderet de avaritia, deriſus ab eis, Roma egreſſus eſt cum Paula & Euſtochio, quas in fide Chriſti erudierat.* Item *Vincentius Beluacenſis* Ordinis Prædicatorum, Vir inſignis, qui floruit A. C. 1244. *lib. 16.* Speculi Hiſtorialis *cap. 18. D. Hieronymum* cum ætatis 39. annorum eſſet, *Presbyterum Cardinalem Romæ* aſſerit. Idem quoque affirmat *Joannes de Columna, Hiſtoricus Romanus*, Ordinis Prædicatorum, & Archi-Epiſcopus *Meſſanenſis*, qui vixit A. C. 1300. *Sub Theodoſii* (inquit) *Imperio multi viri claruerunt inſignes, & imprimis B. Hieronymus, qui ex Dalmatiæ partibus filius Euſebii fuit: qui Romam veniens, ibi baptizatus eſt, & paulo poſt anno 39. ætatis ſuæ Presbyter Cardinalis eſt creatus. Joannes* item *Andreas Bononienſis*, Juriſconſultus, qui vixit A. C. 1300. urgenti devotione, ut ipſe fatetur, edidit Librum, quem inſcripſit: *Hieronymi Opus*, qui Liber in *Bibliotheca* aſſervatur *Vaticana*: inibi namque legitur: *Hieronymus cum eſſet annorum 39. Cardinalis Presbyter ordinatus eſt ad Titulum S. Anaſtaſiæ, in quo faſtigio cum multa dignitate, &c. Joannes* etiam *Turre Cremata*, Ordinis Prædicatorum, *Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis*, qui floruit A. C. 1440. in Quæſtionibus, quas ſuper Evangelia totius anni diſputavit: & in ſumma Eccleſiæ *Lib. 7. cap. 83.* latiſſime probat S. Hieronymum Presbyterum Cardinalem S. Anaſtaſiæ à *Liberio* Papa fuiſſe creatum, diluitque ſingulas objectiones, quæ ab aliquibus in contrarium adferuntur. *Author* etiam ſequentiæ, quæ in Miſſa ipſius S. Doctoris in Eccleſia canitur (quam puto antiquiorem eſſe, quam debeat in numero Authorum *mediæ claſſis* adſcribi) eandem affert ſententiam, inquiens:

Cardinalis poſt effectus,
Ad Orientem profectus
Eſt, abjecto onere.

In Lectionibus item vitæ ipſius Hieronymi, quæ in Breviario *Ordinis S. Hieronymi* leguntur, & dicuntur decerptæ ex *SS. Auguſtino, Ambroſio, Liberio, Gregorio*, idem habetur: Hieronymum fuiſſe Romæ Presbyterum Cardinalem. Et ne pergamus moleſti eſſe, de Authoribus *mediæ claſſis* ſimus ſatis.

VIII. Veniamus ad *Recentiores*, quos in *extremæ claſſe* collocavimus. Quorum primus occurrit *Joannes Nauclerus* Præpoſitus Tubingenſis, qui vixit A. C. 1500. In *ſecundo* ſuæ Coſmographiæ *Libro Generat. 15.* Hieronymum Doctorem ſanctiſſimum Romanæ Eccleſiæ Presbyterum Cardinalem profitetur. *Philippus* item *Bergomenſis* Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, qui vixit A. C. 1493. in *lib. 9.* ſupplementi *Chronicorum*, ejusdem eſt cum ſuperioribus ſententiæ. Conſentit *M. Antonius Sabellicus lib. 9. Æneadis 7.* Romæ Presbyterum Cardinalem D. Hieronymum nominatum. *Andreas* item *Barbatia Syculus*, patria *Meſſanenſis*, inſignis Juris-Conſultus in *Tract.* de Præſtantia *Cardinalium Quæſt.* 1. ajens: *Communem fere opinionem eſſe, D. Hieronymum fuiſſe Presbyterum Cardinalem.* Scripſit autem illum *Tractatum* ad *Beſſarionem Nicenum* S. R. E. Epiſcopum Cardinalem Tuſculanum, tunc Bononiæ Legatum, A. C. 1470. *Philippus* præterea *Probus*, non ignobilis, nec contemnendus Author, *in 6. Decretalium:* Tractatu de Hæreticis *Cap. per hoc*, in ſententiam aliorum deſcendit. *Claudius à Rota Doctor Theologus*, Ordinis Prædicatorum in vita ipſius Hieronymi, ſubſcribit etiam ſententiæ ſuperiorum. *Laurentius* item *Maſſo-*

ril-

rillus Fulginas in Hymno *D. Hieronymo* dicato, ſi canit:

Hunc tantum aſpiciens generoſi Paſtor ovilis,
Fulgure Cardineo fecit honore virum.

Paulus ulterius *Morigia*, Ordinis Jeſuatorum, in eo Libro vulgari, quem *de Origine, & Progreſſu Cunctarum Religionum* inſcripſit, idipſum multis *cap. 16.* adductis argumentis confirmat. Superſedendum cenſeo à *Recentioribus* reliquis, qui, licet plurimi ſint, non eſt otium, nec conſilium ſingulos evolvere, tum quia ingens fatigatio eſſet, tum ne faſtidium, & moleſtiam legentibus afferamus. Si enim propoſiti non ſufficiunt, quantumque plures apponamus, non facient ſatis.

IX. Ad conjecturas ergo tranſeamus, quæ fortaſſis alicujus momenti erunt, ad hoc factum comprobandum. Conſtat *D. Hieronymum* ordinatum fuiſſe Presbyterum cum 30. ageret annum, à *Paulino* Epiſcopo Antiocheno, ut ipſemet teſtatur *Epiſt. 61.* ad *Pammachium*, & *Epiphanius Epiſt. 60.* ad *Joannem Hieroſolymitanum* Epiſcopum. Cum igitur omnes fere conveniant, *Hieronymum* factum Presbyterum Eccleſiæ Romanæ, peculiare aliquid ſignificare volunt. Nam citra conſuetudinem, & uſum Eccleſiæ Romanæ erat, alios, quam Cardinales Presbyteros, aut Diaconos Eccleſiæ Romanæ appellari. Nam ſi ideo quiſquam *Presbyter Eccleſiæ Romanæ* cenſebatur, quia ſecundum illius ritum, eſſet ordinatus: omnes pariter *Presbyteri*, & *Diaconi* totius orbis, Eccleſiæ Romanæ & Presbyteri, & Diaconi dicerentur. Si autem ideo *Hieronymus Presbyter Eccleſiæ Romanæ* dicatur, quia Romæ fuit ordinatus, fieri prorſus nequit, ut idemmet unus Antiochiæ, & Romæ ordinaretur, niſi velis fateri, bis illum in Presbyterum ordinatum, quod ſacrilegum eſſet cogitare. Supereſt igitur, ut Antiochiæ ordinem Sacrum ſuſceperit, Romæ Cardinalitius Titulus accedens ornamenta dederit Presbyteratus; Et cum 30. anno à Paulino Epiſcopo Antiochiæ, 39. Romæ creatus Presbyter dicatur, neceſſario colligimus, in altero de ſimplici Presbytero, in altero de Cardinalitio ſermonem factum. Sic enim conſuevit dici: *Aliquos Epiſcopos Presbyteros creari, qui antea Epiſcopi erant, & Presbyteri.* Sed creari, aut ordinari dicuntur excellentiori modo priſtinum gradum Presbyterii, aut Præſulatus obtinere. Quod autem *D. Hieronymus Presbyter Eccleſiæ Romanæ* ſpeciatim & diceretur, & eſſet, extat inter cætera teſtimonium Adonis, viri Sanctiſſimi, pariterque doctiſſimi, Archi-Epiſcopi Trevirenſis, qui ante annos extitit 500. tempore *Gregorii VII.* & ob vitæ ſummam integritatem, tantæ extitit authoritatis, ut ab eodem Pontifice ad componendas res inter *Henricum*, & *Rudolphum*, qui de Romano Imperio contendebant, una cum duobus collegis de Latere Sedis Apoſtolicæ Legatus deſtinatus fuerit: Hic in Libro, quem edidit *de Vitis Sanctorum*, ubi de *Hieronymo* Sermonem facit, *Hieronymus* (ait) *veſtem Chriſti puer Romæ ſuſcepit, ibique litteris Græcis, ac Latinis apprime eruditus eſt. Poſtquam autem omnium mundanarum ſtudium litterarum adeptus eſt, probatiſſimorum quoque Monachorum habitum, factumque imitatus eſt, R. E. poſtmodum Presbyter ordinatus.* Hæc *Ado.* Quæ etiam eodem tenore leguntur in *Tomo 4. Aloyſii Lippomani fol. 212.* & in Lectionibus *Breviarii Dominicanorum*, quæ leguntur in Natalitiis *D. Hieronymi*, cum Decreto *Julii III. Romani Pontificis*, judicio, ſtudio, & diligentia Virorum doctiſſimorum, quibus illud negotium fuit in Comitiis Generalibus Salmanticæ celebratis commendatum, ut amputarentur ab illo

Digitized by Google

Breviario omnia, quæ videbantur *Apocrypha*, & minus cohærentia, in quo de B. Hieronymo legimus: *Hieronymus ingenti doctrina, & ſanctitate celebris Romam revocatur, ac Presbyter efficitur.* Presbyterum autem R. E. inſtitui, aliter intelligi nequit, quam novo Titulo inſigniri, ut quia antea ſimplex, ſpeciatim deinde *Presbyter Romanæ Eccleſiæ primarius* diceretur. Primarii autem Presbyteri idem prorſus ſunt, qui Cardinales, ut colligitur *ex cap.* Conſtantinus. *Diſtinct.* 96. Ubi hæc verba referuntur: *Viris etiam diverſi Ordinis Reverendiſſimis Clericis S. R. E. Servientibus, illud culmen ſingularis potentiæ, & præcellentiæ habere ſancimus, cujus ampliſſimus noſter ſenatus videtur gloria adornari.* Neque ambigendum eſt, nomine Reverendiſſimorum intelligendos Cardinales venire, cum adeo honorificum nomen nonniſi perſonis in magna dignitate conſtitutis conveniat, juxta ea, quæ habentur *cap.* in nomine Domini. 24. *Diſt.* Trahitur rurſus & aliud Argumentum ex Verbis ipſius *D. Hieronymi* in explicatione *cap.* 3. *Iſaiæ*, quamvis perperam à *Gratiano* referatur 16. *cap.* 1. ex *Epiſtola* ad *Ruſticum*: *Eccleſia habet Senatum, cœtum Presbyterorum, ſine quorum conſilio nihil Monachis agere licet: Senatum quoque Romani habebant, cujus conſilio cuncta agebant, & nos habemus Senatum noſtrum cœtum Presbyterorum.* Quam ſententiam cum Archi-Diaconus explicuiſſet, dicebat: *Nomine Senatus Presbyterorum, quosdam Romanam Eccleſiam intelligere, qua dicitur habere Senatum, id eſt, Collegium Cardinalium, quibus Conſtantinus authoritatem Senatorum conceſſit.* Ut habetur in ſuperius citato *cap.* Conſtantinus 96. *Diſt.* erumpens in illa verba, ut idem bis repetamus: *Viris etiam diverſi Ordinis Reverendiſſimis Clericis S. R. E. ſervientibus illud culmen ſingularis potentiæ, & præcellentiæ habere ſancimus, cujus ampliſſima videtur noſter ſenatus adornari gloria.* Id eſt: *Patritios, & Conſules* fieri, nec non & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari. Cum ergo dicat ipſemet *Hieronymus*: *Nos Senatum habemus.* Videtur Cardinalium Collegium inſinuare, & ſeipſum, ut Collegam connumerare. Quam quidem ſententiam probat Innocentius de re judicata.

X. Eſt & alia conjectura deducta ex verbis ipſius B. Hieronymi, ſcribentis ad *Ageruntiam*, & *Monogamiam* laudantis; quæ ſic ſe habent: *Ante annos plurimos, cum in Chartis Eccleſiaſticis juvarem Damaſum Romanæ Urbis Epiſcopum, & Orientis, atque Occidentis Synodicis conſultationibus reſponderem*, &c. Ex qua ſententia facile colligere licebit, Hieronymum ex Primariis Urbis Romæ Presbyteris extitiſſe. Munus namque adeo præclarum, reſpondere conſultationibus, quæ ad Pontificem ex Orientis, & Occidentis Synodis deferebantur, ut illius ſententia aut probarentur, aut improbarentur, vero haud ſimile apparet, alteri Presbyterorum, quam Cardinali demandari debuiſſe, neque Provincia hæc ingens, & ardua ad alios honeſtius, quam ad Cardinales Presbyteros ſpectabat. Quod certo clarius probat *Damaſum* miniſterio Cardinalium in ſimilibus muniis uſum, non autem ſimplicium Presbyterorum, aut Diaconorum. Extat enim antiquiſſima Membrana manuſcripta in Eccleſia Cathedrali Aretina, Donationem referens, quam quidam *Zenobius* Senator *Romanus* eidem Eccleſiæ tempore ipſius *Damaſi* Pontificis fecerat, in qua eſt hujusmodi ſubſcriptio: *Et ego Joannes S. R. E. Diaconus Card. ex parte Damaſi Pontificis laudo, & confirmo.* Suboleo ſugillaturos quosdam vim hujus rationis, reſpondentes: *Hieronymum à ſecretis Damaſi Pontificis fuiſſe, juviſſeque eum in Eccleſiaſticis chartis, conſultationibusque Synodicis reſpondiſſe: nihil præter miniſterium Hieronymi, in eo mune-*

re,

re, in quo inſerviebat Damaſo ſignificare. Qui ut Magiſter Epiſtolarum oracula ipſius Damaſi ſcribebat, dictabat, transmittebat ubique locorum, ſicut de more habent, qui à ſecretis Principum Miniſtri aſſumuntur. Verum hac occaſione tam facile elabi nequeunt. Hieronymus namque, ſi hujusmodi Miniſterium ſignificare vellet, voce non uteretur arrogantiori, & inſolentiori, juvare inquam, ſed potius diceret: *inſervire*, aut *miniſtrare Damaſo in chartis ſcribendis*; neque adderet: *reſpondere Synodicis conſultationibus*, ſed mitius loqueretur: *Scripſiſſe, reſponſa dediſſe, transmiſiſſe, ordinaſſe*, aut *expediviſſe*, non *reſpondere*, veluti authoritatem uſurpans, quam ex ſolo miniſterio non habebat. Miniſtris namque non convenit juvare Principes, ſed illis obſequi, & inſervire. Hæc ad eos præcipue ſpectant, quibus Principes arbitrium negotiorum committunt, ſe ab hujusmodi cura ſubtrahentes. In hunc morem Romanus Pontifex facit, qui in partem Eccleſiaſticæ gubernationis Cardinales aſſumit, quorum opera, & conſilio ardua, & graviſſima negotia diſponit. Hi utique juvare Pontificem proprie dicerentur, unde Fratres eos, & Coadjutores Papa vocat, non Miniſtros, aut Servos, ſicut illos, qui à Secretis, à Cubiculo, à Calicibus, à Triclinio miniſtrantes aſſiſtunt. Aliud igitur longe eſt Miniſtrum agere, aliud Coadjutorem, & Collegam, & diſſimilibus vocibus Miniſtro utendum, quibus non utitur Conſors. Nec credibile eſt *D. Hieronymum*, qui tanta ubique modeſtia, & ſubmiſſione utitur, tumidioribus ſolito verbis ſuum miniſterium expreſſiſſe. Quare cogatur nemo aſſentire, *Hieronymum Damaſo* à Secretis fuiſſe hoc unico teſtimonio propoſito, quod in eam rem ſatis eſt ambiguum, & obſcurum. Cum aliqui nolint tot teſtimoniis adhibitis, tot conjecturis deductis *Hieronymum Presbyterum Cardinalem* agnoſcere. Quod ſi libere plerique agere volunt, plurium teſtimonia contemnendo, quare etiam alius liber non erit, ut unicum teſtimonium ob ſummam imbecillitatem refellat? Quidam ex hoc loco arguunt *Hieronymum à Secretis Damaſi*, alii ex eodem fonte Presbyterum Cardinalem deducunt. In quem ſenſum, quibus potior adhibenda fides? aliorum eſto judicium. Quamquam, ſi Magiſtrum Epiſtolarum *Damaſi*, & Cardinalem Presbyterum poſt pauca creatum *Hieronymum* fateamur, nihil piaculi admittemus, cum utrumque poſſet ſucceſſive obtinere, & ambo Cardinalis, & à Secretis munia obire: Sicut & hodie videmus *Ptolomæum Gallium* Ampliſſimum *Cardinalem Novocomienſem Magiſtrum* Epiſtolarum Gregorii XIII. Pont. Max. Et *Hieronymum Ruſticucium*, Illuſtriſſimum Cardinalem Fanenſem apud S. mem. Pium V. idem munus præſtitiſſe. Accedit denuo alia conjectura ex ſententia *S. Auguſtini*, quæ à Gratiano in Decretis recitatur *Cap.* Quamquam 2. *quæſt.* 7. in hæc verba: *Quamquam ſecundum vocabula, quæ uſus obtinuit, Epiſcopatus ſit Presbyterio major, Auguſtinus tamen Hieronymo minor eſt.* Ubi dicit *Gloſſa: Quod Hieronymus fuerit Presbyter Cardinalis.* Idem dicit *Author Gloſſæ finalis* in *cap.* Placet 16. *quæſt.* 1. Quibus conſentit Cardinalis *Turre Cremata* in Summa Eccleſiæ *Lib.* 7. *cap.* 83. exponens idem *cap.* Quamquam *ſupra citatum*, & inquiens: *Quamquam Epiſcopatus ſit Presbyterio major, ſcilicet Ordine, Auguſtinus tamen Hieronymo minor eſt, adminiſtratione ſcilicet, & dignitate, quoniam Hieronymus Presbyter Cardinalis fuit, & omnis Presbyter Cardinalis major eſt quolibet Epiſcopo non Cardinali, ut quidam dicunt, & refert Hugo in Gloſſa.* Hæc ſunt verba *Joannis* de *Turre Cremata Epiſcopi Cardinalis Sabini.* Ex quibus, & ex textu *S. Auguſtini*, & *Hugonis* interpretatione alicujus ponderis Argumentum ſumitur. Et ut lucis his

nonnihil addamus, nomen Epiſcopatus potius eſt Ordinis, & Officii, quam Dignitatis, licet utrumque concernat. Cardinalatus autem Dignitatis eſt Inſigne, non Ordinis. Hinc Pontifex Romanus, cum Ordinem exprimere vult, Epiſcopum ſe nominat, cum autem Dignitatem, Papam, vel Pontificem Maximum: quod ea Dignitate cunctis emineat, & univerſa ei ſubſit *Eccleſiaſtica poteſtas*.

XI. Addamus poſtremam conjecturam, quaſi coronidem quandam, quæ reliquis ſuperioribus adjumento ſit, ex Verbis ipſius *Hieronymi Ep.* 99. ad *Aſellam*: *Antequam domum* (inquit) *S. Paulæ noſſem, totius in me Urbis ſtudia conſonabant, omnium pœne judicio dignus ſummo Sacerdotio decernebar*. Unde colligere licet, tam *Clerum*, quam *Plebem Romanam* propenſiſſimam in *Hieronymum* fuiſſe, digniſſimum Pontificatu acclamaſſe, ſtudiaque illorum eo maxime inclinaſſe, ut mortuo *Damaſo Hieronymum* ſubrogarent. Avertit eorum animos ſevera vitiorum reprehenſio, quam *Hieronymus* adverſus *plebem*, & *Clerum* rigidus intonabat. Si igitur *Clerus*, & *Plebs Romana* oculos in *Hieronymum* conjecerant, ut in *Damaſi* locum ſubſtituerent, conſequens eſt, Presbyterum illum Cardinalem fuiſſe: cum ſæculo *D. Hieronymi*, & multis retro annis nullus ad dignitatem Pontificiam, niſi Cardinalis aſſumeretur; quod clarius exempla Pontificum manifeſtant. Sanctiſſimi namque re & nomine *Pontifices Marcellus*, *Melchiades*, *Magnus Sylveſter*, ex *Presbyteris Cardinalibus*: *Marcus*, *Julius*, *Liberius*, *Damaſus*, & Succeſſores ejusdem *Siricius*, *Innocentius*, *Cæleſtinus*, *Leo Magnus*, *Hilarius* ex *Diaconibus Cardinalibus* in *Romanos Pontifices* aſſumpti fuerunt, ſex ſucceſſive Pontifices ante *Damaſum*, octo poſt *Damaſum* Cathedram Petri *Cardinales* aſcenderunt. Nam Superioribus poſt *Damaſum* tres alii *Cardinales Presbyteri* adnumerandi *Zozimus* ſcilicet, *Boniſacius*, & *Sixtus III.* Si igitur nullus, qui eſſet extra Collegium Cardinalium eâ aſſumebatur ætate adminiſtrando illi Summo Magiſtratui, miraculi loco eſſet, oculos conjicere in *Hieronymum*, ut *Pontifici non Cardinalis* ſubſtitueretur. Multa hujusmodi poſſent in confirmationem hujus ſententiæ adduci, & replicari; ſed ne diutius moleſti ſimus, ad Traditiones veniamus, quæ maximum habent, & ſemper habuerunt momentum ad veritatem aliquam roborandam.

XII. Ante annos 300. conſuevit D. Hieronymus in muris Templorum, & in Tabulis tum publicis, tum privatis depingi cum *Cardinalitiis Inſignibus*, *Paludamento* ſcilicet, *pileo*, & *galero Purpuratis*. Extant enim, & durant ad hunc uſque diem picturæ antiquiſſimæ, quæ hodie in Templis, etiam vetuſtiſſimis, viſuntur quæ deprehenduntur 300. annos vel attigiſſe, vel ſuperare, teſtimonium ſubinde reddentes tanquam taciti, & muti teſtes D. Hieronymum Presbyterum fuiſſe Cardinalem, quadam veluti *Traditione* per tot tempora deducta, & à majoribus ſuſcepta, & probata res procul dubio confirmatur. Non aliter certiores reddimur D. Chriſtophorum proceræ, & giganteæ cujusdam magnitudinis extitiſſe, quam picturarum atteſtatione, quæ ſolent in Templis, & ubique locorum eſſe frequentiſſimæ. Et licet Sæculo *D. Hieronymi Purpura* non induerentur Cardinales, nec Galero, aut Rubro pileo uterentur, cum Pileus ruber primum ab Innocentio IV. ad honeſtandum Magiſtratum excogitatus ſit A. C. 1244. Purpureæ autem Veſtes à Paulo II. Pont. Max. *Veneto* A. C. 1466. plurimum, minimumve tamen viri pii eo modo depingere conſueverunt ornamenta, & inſignia Cardinalium Antiquorum, qua-

qualia nunc in uſu Recentioribus exiſtunt. Sic *D. Petrus*, & illius in Pontificatu ſucceſſores, usque ad *Sylveſtrum* Magnum *Mitratos*, & *Pluviatos* depingimus, quamquam nondum usque ad ætatem *Conſtantini Cæſaris* ea ornamenta à Pontificibus geſtari ſunt ſolita. Sic *SS. Virgines* habitu, quo nunc puellæ incedunt: *SS. Apoſtolos*, & *SS. Martyres* veſtibus depingimus nobis familiaribus. In eundem ferme modum *Antiquos Cardinales* purpuratos, *Pileo*, & *Rubro galero* inſignitos exprimimus, quod *habitum*, *ornamenta*, & *inſignia*, quæ ſua ætate geſtaverunt, ignoramus. Accedit ad hæc conſenſus multis retro ſæculis non ſolum *Popularium*, ſed etiam *Virorum eruditorum*, qui in ea communiter perſiſtunt ſententia, ita autumant, ita ſcribunt, ita docent in publicis, & privatis colloquiis, ut nullus cuipiam dubitandi locus relinquatur. Quotus enim quisquam eſt, qui ſe audeat opponere multitudini? Eruditi favent, ineruditi affirmant, viri, & fœminæ, ſenes, & juvenes, puellæ, & pueri in eandem conjurant ſententiam. Quid eſt, quod nos etiam non concordare debeamus? Non eſt profecto contemnenda concors, & unanimis multorum ſententia, quæ ſi non efficax argumentum, maximam ſaltem rei, in cujus confirmationem adducitur, vim, & opinionem facit. Deſcendamus tandem ad *Objectiones propoſitas* diluendas, quod ultimo nos loco facturos polliciti ſumus.

XIII. Nemini admirationem moveat *D. Hieronymum* à plerisque Presbyterum ſolum dici, nec ipſum aliter, quam Presbyterum ſe ſubſcribere; id nomen ſemper in *Eccleſia Romana Honoris* fuit: Legimus enim duos Presbyteros ab uno, vel altero Pontifice ad Concilia miſſos, ut in eis loco ipſorum Pontificum præſiderent. Quod neutiquam fieret, niſi illi, qui ſimpliciter Presbyteri dicuntur eſſent Cardinales. Alii enim Simplices Presbyteri in Conciliis nec loquendi quidem, tantum abeſt, ut cæteris præſidendi locum unquam conſecuti fuerint. Abſurdum namque eſſet ſentire Summos Pontifices, adeo illis excellens Miniſterium demandaſſe, quo univerſis Epiſcopis in Generalibus Synodis congregatis ſuperiores conſtituerentur. Multoque minus admirandum erit, ſi ipſe *Hieronymus* eo titulo non utatur, cum hoc ætate Hieronymi commune fuerit, ſemper eam excellentiam in ſubſcriptionibus ſupprimere, nec ſe, niſi rariſſime, Cardinales appellare. Quum enim in Conciliis à *Beatiſſimis Pontificibus Simacho I.* & mox *Gregorio Magno* celebratis, quamplures tum Presbyterorum S. R. E. tum Diaconorum ſubſcriptiones inveniantur, nemo tamen illorum ſe Cardinalem appellat, ſed ſic ſubſcribunt: *Ego Ludovicus S. R. E. Presbyter Tit. S. Laurentii me ſubſcripſi.* Inibique nusquam (quod certo animadverſione dignum) Cardinalis eſt mentio. Cum tamen nemini ambiguum ſit ea tempeſtate & Presbyteros, & Diaconos Cardinales plures extitiſſe. Ideo vero ab ea appellatione veteres illos abſtinuiſſe crediderim, tum quia per illam in ullo peculiari ordine reponerentur, quos Eccleſia Sacros vocat, tum verò ſubmiſſionis cauſa, cum ſublime aliquid ſaperet Cardinalis nomen, quo *Primarius*, & *Præcipuus* inter cæteros *Presbyteros*, aut *Diaconos* notabatur. Accedit ad hæc, quod id nomen, illis temporibus, erat quidem Titulus additus Officio *Presbyterorum Parochorum*, qui ob excellentius Miniſterium potiori nomine vocabantur, & ferè, ut nunc, diceremus: *Reverendiſſimus & Illuſtriſſimus*, ſic tum Cardinalis Presbyter dicebatur. At nunc, qui quæſo *Cardinalium* ſe *Illuſtriſſimum*, *&* *Reverendiſſimum* ſubſcriberet? Ita SS. Martyres Laurentium, & Vincentium Diaconos Cardinales à Xiſto Papa creatos conſtat, quos

Digitized by Google

quos tamen nonniſi *Levitas* veteres appellavere. Quod autem eſſent Diaconi Cardinales liquet, tum quod Xiſto Sacris miniſtrabant, quod munus nemini, præterquam *Cardinalibus* conceſſum: tum quia illorum alter *Laurentius* ſcilicet, Theſauros Eccleſiæ ſub cuſtodia ſua aſſervabat, qui ſemper alicui Cardinalium, quem hodie Camerarium vocant, diſpenſandi, & aſſervandi committuntur.

XIV. Tranſeamus ad alteram objectionem, qua opponitur: *Authores*, qui hanc hiſtoriam memoriæ tradidêre, varios inter ſeſe eſſe; parum ſibi conſtare, dum hi *S. Anaſtaſiæ*, illi *S. Laurentii M. Hieronymum Presbyterum Cardinalem* faciunt. Quibus facile eſſet reſpondere, utrumque ſucceſſive potuiſſe fieri, & quod primo ad *Titulum S. Anaſtaſiæ* ſit nominatus, deinde à *Titulo S. Anaſtaſiæ*, ad *Titulum S. Laurentii* ſit translatus. Nam quotidie videmus hujusmodi mutationes fieri, & de uno *Titulo*, in alium quempiam *Cardinalem* à Pontificibus transferri: aut quia Tituli ſunt honoratiores, vel opulentiores. Sic olim factum ſatis compertum eſt, ut in antiquiſſimis Diplomatibus videre licet, & quod hodie in uſu ſit, ab antiqua mutandi *Titulos* conſuetudine emanavit. Colligitur ergo duos ſucceſſive *Titulos* ab eodem *Pontifice Damaſo* collatos *Hieronymo*, ita, ut uno relicto, alterum obtineret. Intellexi enim intra paucos dies Pontificatu Sanctiſſimi Pii V. *Cardinalem* quendam quatuor *Titulos* mutaſſe. Quare mirandum non erit, ſi *D. Hieronymus* unum intra annos aliquot ſolum mutaverit. Quod autem *Joannes* à *Turre Cremata* Cardinalis Sabinenſis, à Liberio *Hieronymum Cardinalem* factum cum 39. ageret annum *Tituli S. Anaſtaſiæ*, præter aliorum opinionem tradat, ingenue fateor, me intelligere non potuiſſe, nec veriſimile apparere, cum ratio temporum ſatis diſſentiat: conſtat enim *D. Hieronymum* ex hac luce migraſſe Nonagenario majorem A. C. 422. unde ſi retrocedamus per tempora *Romanorum Pontificum*, reperiemus natum illum 16. Pontificatus *Magni Sylveſtri* anno, à 16. autem *Sylveſtri* Pontificatus anno usque ad obitum *Liberii Papæ* 36. tantundem anni fluxerunt. Quare ſi à Liberio Papa *Cardinalis* factus eſt *S. Anaſtaſiæ Hieronymus*, non potuit 39. annorum ætatem attingere, ut iſte *Authot* affirmat, vir alioquin doctiſſimus, & de *Chriſtiana Religione* meritiſſimus. Condonandus eſt Lapſus, ſi pro *Damaſo Liberium* repoſuit. A *Damaſo* igitur, & non à *Liberio Hieronymus Presbyter Cardinalis* creatus *S. Anaſtaſiæ* primum, deinde *S. Laurentii M.* Nec obeſt hæc parva offenſiuncula, ſi uno Authore nonnihil ceſpitante, cæteri concordes ſcopum attigerint, & *D. Hieronymi Cardinalatum* citra calumniam, & impoſturas defenderint.

XV. Sed jam tandem ultimum, quod nobis objiciebatur, diluamus. Ætate, inquam, illa Cardinalis nomen inauditum, & inconſuetum fuiſſe: Quare errare eos, qui in illorum Magiſtratus ordinem *D. Hieronymum* reponunt. Sed procul dubio decipiuntur ipſi, totoque cœlo à veritate deviant. Nam initium & Titulorum, & Cardinalium antiquiſſimum in Eccleſia Romana fuiſſe ambigit nemo, qui ſaltem in hiſtoriis mediocriter eſt verſatus. Nam *Damaſus* in Libro, quem inſcripſit de *Vitis Summorum Pontificum*, conſtitutionem *Titulorum* tribuit *Clero*: quod etiam ex *Damaſo* refert *Anaſtaſius Bibliothecarius*, & ex utroque *Ptolomæus* à *Luca* probatæ fidei *Author*, qui vixit A. C. 1200. in eorundem Pontificum hiſtoria, quæ in *Bibliotheca Vaticana* aſſervatur. Hic *Clerus*, ut *Damaſus* ſcribit, & ex *Damaſo* refert *Bibliothecarius*, viginti quinque *Titulos* in Urbe ordinavit. Deinde *Hyginus*, octavus poſt *S. Petrum Apoſtolum* Pontifex, circa A. C. 190. in

in unoquoque *Titulo*, ſeu *Paræcia* plures eſſe Presbyteros ordinavit, cum unus, ut antea erat, creſcente *Christianorum* numero, non ſufficeret. Quod, ut diximus, ex Verbis *Damaſi* repetit *Anaſtaſius* in hæc verba: *Hic Clerum compoſuit, & diſtribuit gradus; hinc prodiit prima Cardinalium inſtitutio, ut is Presbyter Cardinalis, ſeu Principalis diceretur, qui cæteris in eodem Titulo ſuperior exiſtebat.* Satis enim conſtat aliquot annis poſt *Hyginum*, etiam ante *B. Sylveſtri* tempora *Cardinalis* nomen in Romana Eccleſia uſurpari cœptum fuiſſe, quod non niſi ex *Hygini Papæ* inſtituto oriri potuit, cum ante eo nomine opus non eſſet, quod ſinguli Presbyteri, ſingulis Titulis ſine aliorum conſortio præſiderent. Quod autem *D. Hieronymus* ex his Presbyteris unus eſſe potuerit, qui Cardinales ſunt appellati, neque temporum ratio, nec inſtitutio Titulorum, aut ipſorum origo Cardinalium repugnat, quo minus id credere debeamus: cum ante ætatem *Hieronymi* 100. annos, vel circiter, non ſolum nomen, ſed & dignitas *Cardinalitia* in Eccleſia Romana viguerit. Siquidem in *Synodo Romana* ſub *S. Sylveſtro I.* cui interfuit *Conſtantinus Imperator*, A. C. 324. *cap. 3.* ſic legitur: *Presbyter autem Cardinalis, niſi 44. teſtibus: Diaconus autem Cardinalis, alias Cardinarius conſtitutus Urbi Romæ niſi 36. non condemnabitur.* Quod *Gratianus* in Decreta tranſtulit 2. *quæſt.* 5. in hæc verba: *Præſul non damnetur, niſi 72. teſtibus, Presbyter autem Cardinalis, niſi 44. non deponatur, Diaconus autem Cardinalis Urbis Romæ, niſi 28. non condemnabitur.* Quod Decretum citatur à *D. Thoma* 2. 2. *quæſt. 7. art. 2. in 3.* Argumento, & *cap. 6.* ſtatuitur, *ut Diaconi non eſſent plures per Paræciarum examen, quam duo: Cardinales autem Urbis Romæ 7. ita tamen, ut Dalmaticis uterentur, & palla linoſtina eorum læva tegeretur.* Et in 7. *capitib.* ejusdem Synodi ſunt hæc verba: *Ita quoque Sylveſter clara voce dicebat ad Epiſcopos, qui 284. in in ea Synodo præſentes erant, ut à Subdiacono, usque ad Lectorem omnes ſubditi eſſent Diacono Cardinali Urbis Romæ, in Eccleſia honorem repræſentantes eidem.* Priſca igitur *Cardinalitia dignitas*, & ampliſſimus iſte *Senatorum Pontificiorum* ordo ante Hieronymi ætatem inſtitutus, & propagatus eſt, ut nemini hinc liceat dubitare Hieronymum in illum Senatum à quovis ſui temporis Pontifice cooptari potuiſſe. Nec movere quemquam debet, quod in *cap.* Sacræ Romanæ Eccleſiæ, 15. *Diſt.* dum *Authorum piorum* Opera recenſentur, & eorum lectio fidelibus commendatur: Opuſculum etiam *B. Hieronymi Presbyteri* interſeratur, non tamen addatur Presbyteri S.R.E. vel: Cardinalis, ſicut factum eſt, cum opuſcula *S. Joannis Chryſoſtomi* referuntur, dum dicitur: *Opuſcula B. Joannis Chryſoſtomi Epiſcopi.* Quod ſi *D. Hieronymus Cardinalis* fuiſſet, non eſſet ea commendatione deſtitutus, ſicut non prætermiſſus eſt *S. Joannes Chryſoſtomus*, quin Epiſcopus ſimul Conſtantinopolitanus inſinuaretur. Non inficior in illo *Gelaſii Papæ* Decreto Hieronymum non Cardinalem, ſed Presbyterum duntaxat vocari; à contrario *Cyprianum*, *Athanaſium*, *Baſilium*, *Hilarium*, *Auguſtinum Epiſcopos*: Verum non fuit adeo curioſus, & ſollicitus Pontifex in hujusmodi Titulis congregandis, contentus docuiſſe, quos Authores legere, vel fugere Chriſtiana plebs debuiſſet: præſertim cum nomen Presbyteri ſæpiſſime cum *Presbytero Urbis Romæ*, aut *Presbytero Cardinali* apud priſcos coincidat. Quod inter alia egregie probat contextus accuſationis, & purgationis *Polychronii Hieroſolymitani* Epiſcopi, Pontificatus Xiſti III. quæ refertur *Tom. 1.* Conciliorum ab *Archidamo* Presbytero *cap. 7.* in hæc verba, *Xiſtus Epiſcopus Urbis Romæ convocavit univerſam Synodum Epiſcoporum, & Presbyterorum Romanorum, Clericosque in Baſilicam Conſtantinianam, & ibi ſedens cum Epiſco-*

piſcopis, Cleroque de omni Urbe Romana adſtante. Sedentibus itaque 81. Epiſcopis, & 48. Presbyteris, & 6. Diaconibus &c. Presbyteros vocat, & Diaconos eosdem, qui & Cardinales erant. Nam paulo poſt ſubjungitur: *Ordinavit autem univerſa Synodus, & elegit de ſuo ordine 3. Epiſcopos, Caſtum, Felicem, & Abundium, & 3. Presbyteros Urbis Romæ, Archidamum, Petrum, & Demetrium, & Diaconos cives Romanos Lallionum, & Leonem, & miſit eos Hieroſolymam.* Et *cap. 8.* hæc habentur: *Et ſubſcripſerunt omnes in ejus damnationem Epiſcopi numero 76. & 2. Diaconi Cardinales Romani, & 3. Presbyteri, & 3. Epiſcopi, qui directi fuerant, concluſerunt ſubſcribentes in ejus damnationem.* Qui antea ſimplices Diaconi referebantur, poſt pauca Cardinales dicuntur: idemque prorſus de Presbyteris concipio. In *Epiſtola* item, quæ à Concilio Africano ad *Bonifacium I.* Urbis Romæ Epiſcopum mittitur, hæc referuntur: *Quoniam Domino placuit, ut de his, quæ nobiſcum egerint Sanctificatus noſter, Coëpiſcopus Fauſtinus, & Compresbyteri Philippus, & Aſellus, &c.* Quos Compresbyteros appellat, conſtat Cardinales extitiſſe: Et pro *Bonifacio Pontifice Romano* legentes præſediſſe in eodem Concilio. Quo etiam loquendi modo utitur *Damaſus Hieronymo* ſcribens: *Damaſus* (inquit) *Fratri, & Compresbytero Hieronymo in Domino Salutem.* Et ibidem in fine ſubjungit: *Peto ergo per Fratrem, & Compresbyterum noſtrum Bonifacium, ut lubeat fraternitas tua rei hujus nobis aperire veſtigia.* Liquet autem *Bonifacium* hic à *Damaſo* Compresbyterum appellatum, Cardinalem fuiſſe, & ex Cardinali Pontificem Romanum creatum poſt *Damaſi, Siricii, Anaſtaſii, Innocentii, & Zoſimi* Pontificatus. Quare eosdem Presbyteros tantum, & Presbyteros R. E. item R. E. Presbyteros Cardinales aliquando appellatos deprehendo. Quare non abs re mihi colligere videor, & à *Gelaſio Hieronymum* antonomaſtice Presbyterum appellatum, quod cum poſt pauca *ibidem Oroſium, & Sedulium* recenſeret, non illos Presbyteros dixit, qui tamen procul dubio erant, ut aliquid in *Hieronymi* Presbyterio peculiare inſinuaret. Unde ordinem quendam ſecutus, primo loco Epiſcopos numerat, mox Hieronymum adjungit, poſtremo *Sedulium, & Oroſium* commemorat. Sed *Hieronymum* Presbyterum inducit, reliquos autem ſupprimit, cum ſoli *Hieronymo honorem* attribuens, qui non ſimplex, ſed S.R.E. Presbyter habebatur. Accedit ad hæc, Tempore Sanctiſſimi Papæ *Gelaſii*, qui vixit in Pontificatu A. C. 492. minorem multo rationem Cardinalium habitam, atque nunc proceſſu temporis factum eſt, electione Pontificum ad Cardinales devoluta, abrogato etiam abuſu Cæſarum deſignandi Epiſcopos Romanos, aut confirmandi Clero item, & Populo Romano à ferendis ſuffragiis, ut ſolebat, excluſo, ut ampliſſimus hic *Ordo & Senatus*, clariſſimusque, ſicut hodie videmus, evaderet. Qui plurimis deinde Titulis, & Favoribus à diverſis Pontificibus honeſtatus, *Innocentio IV.* præſertim, & *Paulo II. Veneto*, in ſplendorem, ac gloriam præſentem erupit. Cum parum ante *Gelaſium* Cardinales longe Epiſcopis inferiores haberentur. In Synodo namque *Nicæna Oſius* Epiſcopus Cordubenſis duos Presbyteros Cardinales præceſſit, qui ſimul cum ipſo Legationis vices pro Beatiſſimo Papa *Sylveſtro* fungebantur. Primus *Oſius* ſedit, propoſuit, & Decretis Concilii in hunc modum ſubſcripſit: *Oſius Epiſcopus Civitatis Cordubenſis, Provinciæ Hiſpaniæ, dixit, ita credo, ſicut ſuperius ſcriptum eſt.* Demum Cardinales Presbyteri ſubſequuntur: *Victor, & Vincentius Presbyteri Urbis Romæ, pro Venerabili Viro Papa, & Epiſcopo noſtro Sylveſtro ſubſcripſimus, ita credentes, ſicut ſupra ſcriptum eſt.* Et poſt *Gelaſium* identidem in Concilio

Ro-

Digitized by Google

Romano, ſub *Gregorio I.* tempore *Mauritii, Tiberii, & Theodoſii Auguſtorum*, Pontificatus ejusdem *Gregorii* anno 5. qui incidit in A. C. 594. prius cuncti Epiſcopi ſubſcripſerunt, poſterius 35. Cardinales Presbyteri, qui in illa Synodo interfuere: Nullus etiam illorum Cardinalis enuntiatur. Unde non eſt difficile colligere, Cardinales, qui ea ætate vivebant, Presbyteros duntaxat, aut certe Presbyteros Romanæ Eccleſiæ de more vocitatos, eſſe, quam dici Cardinales, utique malebant. Quam conſuetudinem ſui temporis ſecutus Beatiſſimus Papa *Gelaſius*, ſolum Presbyterum vocavit Hieronymum, non ſimplicem, ſed R. E. Cardinalem, aut Primarium innuendo. Et de objectionibus propoſitis tandem ſatis, quibus pro tenuitate ingenii mei videor abunde reſpondiſſe.

XVI. Nihil igitur reſiduum nobis eſt, quod ultra præſtare debeamus; ad id, quod à principio polliciti ſumus, ſatis, ſuperque abſolvimus. Si ergo, quæ diximus, tot illuſtrium virorum teſtimoniis conſtantia, & firma ſunt, quid nitemur *Sanctiſſimum Hieronymum* quantulacunque gloriola deturbare? ſi adeptus, ſi prudenter eum *Magiſtratum* adminiſtravit, cur nolumus illum habuiſſe? Repeti non poſſunt, quæ 30. annis pacifice poſſidentur; & poſt mille ab Hieronymo quæ cunctarum gentium conſenſu, & pace obtinuit, auferemus? Paucorum temporum ſpatium ſufficiens eſt, ut res etiam aliena in Dominium tranſeat bona fide occupantis, & tot, quæ præteriêre ſæcula non ſufficiunt, rem ſibi propriam Hieronymo vendicare. Reclamet, & litiget quantum velit *Eraſmus*, debacchetur in *Patres Purpuratos*, & *S. Hieronymum* à Collegio, & ſocietate Cardinalium nitatur deturbare, nusquam tamen proficiet, quod tentavit. Retrahere enim homines ab ea opinione non poterit, quam ſemel imbiberunt; imo eo tenacius inſidebit animis piorum, quo ipſe acrius labefactare conatur. Neque valde curandum eſt, ſi unus nobis *Eraſmus* adverſetur, homo ad calumnias, & irriſiones natus, qui nihil ſibi antiquius duxit, quam *Traditiones* impugnare, *Cæremonias* ſingulas evertere, & demum demoliri, quæ *Pietatem* ſapiunt, *cuncta*. Atque is præterea fide caret, cujus monumenta omnia, Religioni infenſa, Romana cenſura, ut ſuſpecta abrogantur. Quod ſi paucorum teſtimonia rem ambiguam, cur multorum non facient certam? Si paucorum ſententiæ ſat ſunt ad refellendum, cur tantorum non ſufficient prorſus ad probandum? Monumenta pleraque periere *Priſcorum Authorum*, ſi extarent, forſitan non laboraremus: nunc quia reparari interciſa nequeunt, ſelectorum virorum lectione deſtituimur; fidem paucis, qui ſuperfuerunt, neceſſe eſt, tribuamus. Et quando cætera præſidia defuiſſent, communis conſenſus, & antiqua traditio adſtruendam fidem præſtitiſſent. Si enim *Gentilitia Inſignia* marmoribus vetuſtis, aut ſepulchris inſculpta antiquitatem, atque nobilitatem alicujus familiæ teſtantur, cur non picturæ, & ſculpturæ tam longa ætate in Templis aſſervatæ, & à majoribus quadam approbatione ſuſceptæ, longe firmius teſtimonium reddent *Cardinalatus Hieronymi*? Cur igitur *Collegium* Illuſtriſſimum *Cardinalium* tanto *Collegâ* privabimus? Cur illis tantum *Lumen* eripimus? cur ab ampliſſimo *Ordine* Sanctiſſimum *Doctorem* invidentes ſubtrahimus? Quid incommodi ex hujusmodi fide alicui inferimus? Quid injuriæ irrogamus? Quid gloriæ cuique adimimus? Si in cœlis aliqua gloria pro eo *Magiſtratu* probe adminiſtrato reſpondet, in terris par eſt, humana etiam conferatur. Si juſta, conſentanea, ſi veriſimilia ſuademus, quid ob-

obſtat, quo minus ea recipiatur ſententia, quæ pietati concors, honori & gloriæ *Sanctiſſimi Hieronymi* ſuffragetur? Si demum teſtimonia *primæ*, & *mediæ*, & *infimæ claſſis Authorum* conſentiant, ſi *conjecturæ* docent, ſi *traditiones* eandem nobis veritatem inſinuant, non eſt profecto, quod de *Presbyteratu* Hieronymi Cardinalitio dubitemus.

Hæc de dignitate *Cardinalitia D. Hieronymi*, à *Proſpero* Cardinali *de Lambertinis*, nunc Romano-Catholicam Eccleſiam feliciter gubernante *Benedicto XIV.* laudatus (ut *par.* 2. *cap.* 10. *num.* 3. inſinuavi) *Alphonſus Ciacconius*, quemadmodum eruditiſſime, ita (ſi mihi pro vili perſona mea, imbellique ingenio meo judicare liceat) victorioſiſſime ſcripſit, typisque vulgari fecit, *Venetiis* apud *Dominicum Nicolinum* Anno reparatæ Salutis 1583.

A. M. D. G.

ET

S. H. H.

IN-

Digitized by Google

INDEX SECUNDÆ PARTIS.

A.

Abdiam Prophetam interpretatur Hieronymus in Eremo. *Pagina* 23.
S. *Abundantius* Martyr. Theſſal. 196.
S. *Acutius* Mart. Syrm. 195.
S. *Acutus* Mart. Syrm. *ibid.*
S. *Adalbertus* Ep. Comenſ. 201.
S. *Adalbertus* Archi-Ep. Prag. M. 198.
Adeodatus præſtantiſſimi ingenii juvenis. 91.
S. *Adrianus* Mart. Nicom. 196.
Adverſarii S. Hieronymi, quanta tentaverint. 51. *ſeq.* 85. 95.
Ægypti Monachos inviſit Hieronymus. 59.
S. *Æmilianus* Mart. 202.
Africa Epiſcopi damnant Pelagium & Cœleſtium. 107.
Patefaciunt fraudes horum hæreticorum. 108.
Alani cum Vandalis Gallias devaſtant. 105. *ſeq.*
Univerſum Occidentem concutiunt. 114.
Alaricus Gothorum Rex Italiam armis infeſtat. 86.
Capit Romam. 114. *ſeq.*
Albina Matrona Romana audit S. Hieronymum. 33. 51.
Alleluja ſuaſu Hieronymi in Officiis Divinis additum. 35.
S. *Alexander* Mart. Theſſal. 196.
S. *Alexander* Mart. Dalmat. *ibid.*
S. *Alexander* Miles & Mart. Illyr. 197.
Alipius S. Auguſtini itineris Socius. 91.
Hieroſolymam peregrinans viſitat Hieronymum. 33. 51.
Mittitur ab Auguſtino ad Hieronymum. 118.
Alphabetum Slavonicum tribuitur S. Cyrillo & Hieronymo. 126.
S. *Ambroſius* Lætitia perfunditur, videns Auguſtinum ad Chriſtum Converſum. 91.
Fidei negotia fortiter egit in Illyrico. 206.
S. *Amphilochius* Dux & Mart. Syrm. 197.
Anachoretarum vitæ ratio. 60.
Illorum Princeps Paulus Thebæus. 61.
Illuſtrator Antonius. *ibid.*
S. *Anaſtaſia* Mart. Syrm. 195.
S. *Anaſtaſius* Mart. Syrm. *ibid.*
S. *Anaſtaſius* Mart. Dalm. 198.
S. *Anaſtaſius* Cornicularius Mart. Salonæ. 202.
Anaſtaſius Papa acerrimus Origeniſtarum Oppugnator. 83.
Rufinum Romam citat. *ibid.*
Origenis hæreſim condemnat. 85.
Librum Origenis Periarchon proſcribit. *ibid.*
Angelus à Verboſa Ord. S. Franciſci incorruptus quieſcit. 211.
Anima S. Hieronymi apparuit Auguſtino. 138.
Anonymi 32. Religioſi Ord. Prædicat. à Turcis ſubmerſi. 211.
Anonymi complures Religioſi Ord. S. Pauli primi Er. à Turcis jugulati. 212.
Anthia Mart. 198.
S. *Antigonus* M. Syrm. 196.
S. *Antigonus* M. Theſſal. *ibid.*
S. *Antiochianus* M. Salonæ. 198.
Antiochia fit S. Hieronymus Presbyter. 30.
S. *Antonius* Abbas Vitæ Eremiticæ Illuſtrator. 61.
An fuerit Ordinis Carmelitici. 67.
S. *Antonius* Monachus Lirinenſis. 206.
B. *Antonius* de Saxonia Ord. S. Franciſci M. Vidini. 209.
Apollinarem Laodicenſem audit S. Hieronymus. 11.
S. *Apollinaris* Ep. Ravennæ & M. 202.
Aquileja ſubſiſtit S. Hieronymus. 8.
S. *Aquilinus* M. Noviodumi. 199.
S. *Arno* Ep. Salisburg. 200.
S. *Artaxus* M. Syrm. 195.
S. *Arthemia* V. & M. 202.
Aſella S. Hieronymi ſtudioſa fœmina. 34. 51.
S. *Aſterius* Mart. Salonæ. 198.
S. *Auguſtinus* Tagaſtæ natus 89. ruit in vanos amores. *ibid.*

Digitized by Google

Hæreſi Manichæorum depravatur. 90.
Magiſter Rhetorices Mediolanum ſe confert. *ibid.*
Frequentat S. Ambroſium. *ibid.*
Baptizatus in Africam remeat. 91.
Ordinatur in Presbyterum. *ibid.*
Fit Epiſcopus. 92.
Ejus Encomia. *ibid.*
Monaſterium Monachorum inſtituit. *ibid.*
Literas acriores Hieronymo ſcribit. 93.
Ejus Diſſenſio cum Hieronymo. *ibid. ſeq. per tot.*
Poſt longiorem altercationem Sanctus Amor & conſtans familiaritas cum Hieronymo. 103. 168.
Cognovit, quid Pelagius hominis ſit? 106.
Oppugnavit ejus errores. *ibid.*
Ejus judicium de Origene. 73. *ſeq.*
Libros ſuos ſubmittit cenſuræ Hieronymi. 118.
Difficillimas quæſtiones ei ſolvendas proponit. *ibid.*
Miſit Oroſium & Alipium ad eum. *ibid.*
Miro fulgore radians anima Hieronymi ei apparuit. 138.
Multis Encomiis Hieronymum proſequitur. 169.
B. Auguſtinus Gazottus Ep. Zagrabienſis. 209.
Auguſtinus à Plumbo Ord. S. Franciſci à Turcis multa paſſus. 213.

B.

S. Baſilla V. Syrm. 203.
Barabanus Judæus S. Hieronymi Magiſter in Idiomate Hebraico. 26
Barbanina Hebræus erudit Hieronymum. 62.
Benedictus XIV. Pont. Max. ſuſcipit defenſionem Hieronymi. 54 *ſeq.*
Siricium Papam vindicat. 81. *ſeq.*
S. Benedictus Eremita & M. Dalmata. 202.
Bethlehemi ad Præſepe Domini elegit Hieronymus perennem ſuam habitationem. 64.
Quantum diſtat à Jeruſalem. 77.
Bleſilla vidua Romana, Paulæ filia Literis exculta. 33. 51.
Ejus obitus. 111. *ſeq.*
Bonaſus Aquilejenſis. 8.
S. Bonifacius Ep. Boſnenſis & M. 200.
Bonoſus compatriota & collactaneus S. Hier. 5. 7. *ſeq.* 17.
B. Budimirus Dalmatiæ & Croatiæ Rex. 209.
B. Buzadus Ord. Prædicat. à Tartaris Lanceis confoſſus. 210.

C.

S. Cajanus M. Salonæ. 198.
S. Cajus Papa & M. Dalmata. *ibid.*
S. Calanus M. Theſſal. 196.
Calix & *Caſula*, quibus Hieronymus uſus fuerat, Romæ aſſervantur. 36.
S. Carolus Magnus Imperator. 195.
B. Carolus Cſaky Ord. S. Dominici. 209.
S. Caſimirus Confeſſor. 196.
Caſtorina Matertera S. Hieronymi. 9. 18.
Centurio Monachorum. 61.
Cerinthus Anthor hæreſis Millenariorum. 109.
S. Claudius M. 195.
S. Clemens Papa & M. 205.
Cœleſtius Pelagii Collega didicit à Rufino negare peccatum Originale. 86.
Condemnatur una cum Pelagio. 107.
Ex condicto cum Pelagio ſe Romam confert, quærellas depoſiturus. *ibid.*
Verus Catholicus à Zoſimo Papa dolis circumvento declaratur. *ibid.*
Fraude detecta una cum Pelagio denuo damnatur. *ibid.*
S. Columbinus Ordinis Jeſuatarum S. Hieronymi Inſtitutor. 179.
S. Conſtantia Virgo. 196.
S. Conſtantinus M. Imperator. 199.
S. Conſtantinus Philoſophus. 207.
Putatur Inventor Literarum Slavonicarum. 124.
S. Coronida M. Comentarienſis. 197.
Cultus particularis Sanctorum Patriæ ſuadetur. 182. *ſeq.*
Cultus publicus Sanctorum Generalis à Summo Pontifice decernitur. 160.
S. Cunigundis. 202.
S. Cutes M. 196.
S. Cyrilla V. & M. 205.
Cyrillus Ep. Hieroſol. vidit animam S. Hieronymi ab Angelicis manibus in cœlum geſtatam. 138.
Ejus Epiſtolæ ſpuriæ dicuntur. 141. *ſeq.*
Vindicantur. *ibid.*
SS. Cyrillus & Methodius Conf. Pont. 196.

D.

Dæmones ad Corpus S. Hier. ab obſeſſis exeunt. 141.
S. Danaces M. Illyr. 195.
Damaſus Papa conſulatur à S. Hieronymo. 22.
Conſulit Hieronymum. 25.
Graves Hieronymo injungit functiones. 35.
Hieronymi Opera & conſilio utitur. 50.
Ejus judicium de Libris Lactantii. 24.
S. Daſius Ep. & M. 205.
S. Demetrius Diaconus M. Syrm. 197.
S. Demetrius Miles & M. 205.
S. Deſignatus M. Syrm. 197.
DEUS vult honorari in Sanctis ſuis. 163.
Dia-

Digitized by Google

Diabolus Silvanum Epiſc. Nazarethanum dehoneſtans confunditur. 145.
Didymus Alexandrinus à parva ætate cœcus. 58. Scientiarum peritiſſimus. *ibid.*
Huic ſe concredidit Hieronymus in diſcipulum. *ibid.*
Erroribus Origenis inquinatus. 59.
Ejus ſcripta. 58.
Judicium Hieronymi de eo. 59.
Diem ſupremum timuit Hieronymus. 66.
Domitius Ep. Bizant. 210.
S. Domnio Ep. & M. Salonæ. 197.
S. Domnio Cubicularius Valeriani Imp. M. 201.
Donatus Grammaticus S. Hieronymi Romæ Magiſter. 6.
S. Donatus Diaconus M. 203.
Dormitantius appellatur Vigilantius ab Hieronymo. 105.

E.

Eccleſia B. M. Majoris. 165.
Ibi reconditum eſt Præſepe Domini. *ibid.*
Item corpus S. Hieronymi. *ibid.*
Varia ejus nomina. 167.
Electa à S. Joanne Evang. in fide confirmata. 34.
S. Eleutherius Ep. & M. 198.
S. Eliſabetha Vidua. 205.
S. Emericus Dux Slavoniæ. *ibid.*
Emericus de Uvamos Hungarus à S. Paulo primo Eremita caſtigatus. 189.
S. Epiphanii contentio cum Joanne Ep. Hierolymitano. 76.
Suſcipit S. Hieronymum. 57.
Epiſtola Euſebii Cremonenſis, Auguſtini & Cyrilli de Apparitionibus & Miraculis S. Hieronymi dicuntur ſpuriæ. 141. *ſeq.*
Vindicantur. *ibid.*
Epiſtola Auguſtini ad Hieronymum ſcripta dolo Rufini & Melaniæ intercepta. 93.
Epitaphium Paulæ S. Mulieris. 112.
Evagrius S. Hieronymi Socius itineris. 10.
Suſtentat Hieronymum & ejus Socios in ſolitudine. 12.
S. Evilaſius Cilejæ Præſes Mart. 203.
Evodius S. Auguſtini itineris Socius. 91.
S. Eugenda M. Syrm. 195.
Euſebius Pater S. Hieronymi. 5.
Euſebius Cremonenſis S. Hieronymi diſcipulus. 143.
Ejus Epiſtolæ dicuntur ſpuriæ. 141.
Sanctè obit. 147.
S. Euſebius Ep. Cibalenſis M. 198.
S. Euſebius Ep. Vercellenſis & M. 206.
Euſtochium filia Paulæ virginitatem Deo conſecrat. 33. 51.
Sequitur Hieronymum in Bethlehem. 65.
Obiit. 112.

F.

Fabiola Romana Amica Hieronymi. 111.
S. Felicis corporis ſuſceptio in Conventu Lepoglavenſi. 200.
Felicitas S. Hieronymi ſtudioſa Fœmina. 34.
S. Felix Ep. Spalatenſis. 199.
Florentius Pater Pauperum. 8.
S. Florianus Mart. Syrm. 195.
S. Florus Mart. Syrm. *ibid.*
S. Florus Mart. Illyr. 202.
S. Fortunatus Mart. Syrm. 197.
S. Fortunius Mart. Theſſal. 196.

G.

S. Gabinius Presbyter & M. Dalmata. 196.
S. Gabriel Mart. 207.
S. Gaudentius Ep. Abſatenſis. 207.
Georgius Comes à Zrinio Lutheranam hæreſim in Inſulam Muro-Dravanam diffundit. 148.
S. Georgius Ep. & Mart. 207.
Georgius Draskovich Card. & Archi-Ep. Colocenſis. 212.
Geraſimo Eremitæ adſcribitur Miraculum cum Leone. 69.
B. Gertrudis V. filia Belæ II. Reg. Hung. 210.
Glagola, quid? 127.
Glagolitæ utuntur in Divinis Idiomate Slavonico. *ibid.*
Glycerius ex Imperatore Ep. Salon. 211.
S. Gordianus Mart. Novioduni. 203.
Gothi Europam cladibus afficiunt. 113.
Romam obſident & capiunt. *ibid. ſeq.*
Gregorius Nazianzenus amice agit cum S. Hieronymo. 31.
Gregorius Niſſenus. *ibid.*
Gregorius Tragurius, Ord. S. Franciſci Dalmata. 211.
Gregorius Jakſich, Ord. S Franciſci occiſus. 213.

H.

Hæreſis Origenis condemnatur. 78.
Hæreſis Vigilantii jugulatur ab Hieronymo. 105.
Hæreſis Manichæorum. 39. *ſeq.*
Hæreſis Millenariorum. 108.
Hæreſis Montaniſtarum. 109.
Hæreſis Pelagiana damnatur. 107. *ſeq.*
Hæreſis nova poſt obitum S. Hieronymi. 146.

Digitized by Google

Hæreticorum aliorumque objecta contra S. Hieronymum ſolvuntur. 130. *ſeq.*
Hæreticus blaſpheme de corpore S. Hieronymi loquens, igne cœlitus delapſo abſumitur. 141.
Hedwigis filia Ludovici I. Reg. Hung. 212.
S. Helena Conſtantini M. Mater. 202.
S. Hema Duciſſa Carinthiæ. 201.
Helvidiani hæretici. 37.
Helvidius Hæreticus ab Hieronymo confutatur. 36. *ſeq.*
S. Heradius Mart. Novioduni. 199.
S. Heriſſus Mart. Syrm. 195.
S. Hermagoras Ep. Aquil. & M. 201.
S. Hermas diſcipulus S. Pauli Ep. 199.
S. Hermas Ep. Syrm. & Mart. 197.
S. Hermes Exorciſta. 207.
S. Hermyllus Mart. 195.
S. Heſichius Miles. 200.
Hexapla Origenis. 73. 120.
S. Hieronymus, Patre Euſebio, Stridone naſcitur. 5.
Datur Magiſtro Orbilio ad erudiendum. *ibid.*
Mittitur ſtudiorum cauſa Romam. 6.
Audit Donatum Grammaticum. *ibid.*
Studiis incumbit altioribus. *ibid.* 7.
Paulò ſolutiorem vitam, accepto baptiſmate, emendat. *ibid.*
Totus piis officiis deditus. 7.
Abit in Galliam. *ibid.*
Redit in Italiam. 8.
Aquilejæ amicitiam contrahit cum viris præſtantibus. *ibid.*
Venit in Patriam Stridonem. *ibid. ſeq.*
Ejus de ſorore pia ſollicitudo. *ibid.*
Lis cum Matertera. *ibid.* condonatio. 18.
Accingit ſe itineri longiori & venit Antiochiam. 9. *ſeq.*
Inviſit Eremi Patres. 11. 59.
Secedit in ſolitudinem Syriæ. 12.
Ejus vitæ ratio & auſteritas in Eremo. 13.
Diſcit Idioma hebraicum. 20. *ſeq.*
Tentatur à Semiarianis. *ibid. ſeq.* 25.
In Eremo cœpit ingenii ſui vela pandere. 23.
Quot Annis vixit in Eremo. 26.
Peregrinatur Jeroſolymam. *ibid.*
Caſtigatur ſeverius ob Ciceronis Lectionem. 28.
Ordinatur in Presbyterum Antiochiæ. 30.
Audit Conſtantinopoli S. Gregorium Nazianzenum. *ibid.*
Contrahit amicitiam cum S. Gregorio Nyſſeno. 31.
Cum Epiſcopis Paulino & Epiphanio pergit Romam ad Concilium. 32.
Functiones à Damaſo Papa ei impoſitæ. 35.
Ejus pia vitæ ratio & Sacrarum Literarum ſtudia Romæ. *ibid. ſeq.*
Quæ tunc ſcripſit, interpretatus & emendatus eſt. *ibid.*
Quos hæreticos & Schiſmaticos confutavit. 36. 37. *ſeq.*
An tunc factus fuerit S. R. E. Cardinalis. 40. *ſeq. per totum.*
Ejus dignitas Cardinalitia propugnatur. 44. *ſeq.* 216. *ſeq. per totum.*
Reprehendit pravos Romanorum mores. 51.
Contumeliis appetitur. *ibid. ſeq.*
Ejus quærimoniæ adverſus Romanos. 53.
Ceſſit Roma. *ibid.*
Redit Jeroſolymam. 57.
Proficiſcitur in Ægyptum & Didymum Alexandriæ audit. 58.
Revertitur Jeroſolymam & incumbit ſtudio Linguæ hebraicæ. 62.
Univerſam Palæſtinæ terram propriis collustrat oculis. *ibid.*
Bethlehemi ad Præſepe Domini perennem deligit habitationem. 64.
Ædificat Monaſterium, ſibi ſuisque pernecesſarium. 65.
Ejus vitæ ratio in Monaſterio, & virtutum exercitatio. *ibid. ſeq.*
An fuerit Ordinis Carmelitici? 67.
Leoni quaſi hoſpiti adventanti obviat. 68.
Origenem hæreſeos redarguit. 77.
Ejus Librum Periarchon refutat. *ibid.*
Certamen ejus cum Joanne Ep. Hieroſolymitano. 71. 77. *ſeq.*
Diſſidium & diſputatio cum Rufino Aquilienſi. 79. *ſeq.*
Librum Periarchon à Rufino non bona fide ex Græco in Latinum converſum Romam mittit. 80. *ſeq.*
Per Marcellam Viduam Romanam Rufinum confundit. 81.
Iniquiis à Rufino laceratur calumniis. 83.
Ternas adverſus Rufinum conſcripſit Apologias. *ibid.*
Omnia in ſe jactata jacula retorquet in Adverſarium. 84.
Quanta paſſus ſit ab Adverſariis. 51. *ſeq.* 85. 95.
Ab illatis ſibi calumniis ſe purgat. 85.
Ejus innocentia triumphat. 86.
Innoteſcit S. Auguſtino per Alipium. 93.
Diſſenſio cum Auguſtino. *ibid.* 97.
Ejus & Auguſtini animorum conjunctio. 103. 168.

Hære-

Digitized by Google

Hæreſin Vigilantii jugulat. 105.
Pelagii errores confutat. 107.
Contra Millenariorum hæreſim ſcribenti caute incedendum erat. 109.
Horum inſanias ſapientiſſime refutat. *ibid.*
Refutat Montani mendacia. 110.
Amicorum ſuorum mortem deplorat. 111.
Ejus adverſitates. 113.
Humanitas & miſerationis affectus erga Romanos fugitivos. 115.
Ex toto Chriſtiano orbe ad eum veluti ad Oraculum cœleſte omnes confugiunt. 116.
Innumeris quaſi reſpondet Epiſtolis. *ibid.*
Sex alebat Amanuenſes. 118.
Vetus Teſtamentum ex hebræo in Latinum convertit. 121.
Novum Teſtamentum juſſu Damaſi Papæ diligenter ab erroribus correxit. 122.
Humilis ejus ſtylus. *ibid.*
Ejus verſio recepta eſt ab univerſali Ecclesia. 123.
In exponendis Sacris Scripturis Doctoris Maximi titulo condecoratus. *ibid.*
Sacram Scripturam in Illyricum ſeu Dalmaticum idioma traducit. 124.
Eſt Inventor Characterum Slavonicorum. 126. *ſeq.*
Corporis ejus ægritudines. 128.
In ſcribendo alacritas & in dictando promptitudo. *ibid.*
Nobilium parvulos erudire dignatur. *ibid.*
Scripta ejus nonniſi gloriam & amorem Dei ſpirant. 130.
Objecta contra ejus ſcripta & perſonam reſolvuntur. *ibid.* & *ſeq.*
Ejus Opera & Lucubrationes. 131. *ſeq.*
Opera genuina & indubitata. 134. *ſeq.*
Opera dubia & ſuppoſititia. 135. *ſeq.*
Pius obitus. 138.
Corpus ejus cilicino ſacco involutum ſepelitur in Sacello ad Præſepe Domini in Bethlehem. *ibid.*
Quot annos vixerit. *ibid.* *ſeq.*
Animam ejus Angelicis manibus in cœlum geſtatam vidit Cyrillus Hieroſol. *ibid.*
Apparet S. Auguſtino & aliis. *ibid.* 144.
Sancta vita & pius ejus obitus miraculis comprobantur. 140. *ſeq.* 145.
Apparet Euſebio Cremonenſi ſuo diſcipulo. 146.
In Horâ extremâ eidem adeſt. 147.
Quô ritu fuerit canonizatus? 158. 160.
Compendioſa totius ejus vitæ deſcriptio. 158. *ſeq.*
Ejus corporis Levatio. 163.
Secunda ejuſdem corporis ex Bethlehem Romam Translatio. *ibid.* *ſeq.* 199.
Reconditur ad S. Mariam Majorem. 167. 199.
Multis Encomiis celebratur ab Auguſtino. 169. *ſeq.*
Ab aliis Orthodoxis Elogiorum laudibus accumulatur. 173. *ſeq. per tot.*
Ordo ejus Religioſus. 178.
Quando migravit in cœlum. 138. *ſeq.* 203.
Ejus ſuaſu Glorificationis verſus: *Gloria Patri &c.* cuilibet Pſalmo adjunctus. 27. 35.
Item *Alleluja* in Officiis Divinis additum. 35.
Conſuevit depingi cum inſignibus Cardinalitiis. 224.
S. Hilarion Caput Monachorum in Syria. 60. Illyricum illuſtrat. 204.
Hyllas, Hieronymi ſocius. 9. 12. 17.
Hoſpitalitas S. Hieronymi. 71.
Hunnorum irruptio. 113.
Ad Adriaticum Mare perveniunt. *ibid.*

I.

S. Jacobus Ap. in albo equo, contra Saracenos pugnans viſus. 189.
B. Jacobus Picenus Ord. S. Franciſci. 208.
Jacobus Illyricus Ord. S. Franciſci. 211.
S. Januarius M. Theſſal. 196.
SS. Innocentes MM. 206.
Innocentius S. Hier. itinerum & Eremi Socius. 9. 18. 17.
S. Innocentius Mart. Syrm. 201.
Joannes Ep. Hieroſolymitanus Origenis defenſor. 72.
Ejus certamen cum Epiphanio Epiſcopo Salaminæ. 76.
Cum S. Hieronymo. 77. *ſeq.*
In ruborem agitur ob condemnatam hæreſim Origeniſtarum. 86.
Ab erroribus Origenis probabiliter reſipuit. 87.
S. Joannes Eremita. 200.
S. Joannes Capiſtranus. 204.
S. Joannes Tribunus M. 207.
B. Joannes Theutonicus Ord. Præd. Epiſc. Boſnen. 209.
B. Joannes Dominici Ord. Præd. Archi-Ep. Raguſ. & Card. 210.
B. Joannes Ep. Traguríenſis. *ibid.*
Joannes Keglevich Ord. S. Pauli pr. Eremitæ Clericus. 212.
Joannes Rattkay, Soc. JEſu Miſſionarius in America. 213.
Joannes Adamus Portenperger Ord. S. Pauli pr. Eremitæ. *ibid.*

Digitized by Google

S. Joſephus Nutritius J. C. Dalmatiæ, Croatiæ, Slavoniæ Patronus. 196. *ſeq.*
In Reſurrectione Chriſti cum SS. Joachim & Annæ corpus reaſſumpſiſſe traditur. 197.
Joviniana hæreſis deformes libidines invexit in Urbem. 39.
Jovinianus Pſeudo-Monachus à S. Hieronymo frangitur. 36. 37.
S. Irenæus Ep. Syrm. M. 197.
S. Iſacius Anachoreta Dalmata. 202.
B. Iſidorus Hiſpanus Saracenos proſternit. 189.
Iſidorus Presbyter occultus Origeniſta. 78.
Iſquirinus Ord. S. Pauli pr. Eremitæ. 211.
S. Jucundus Mart. Syrm. 195.
S. Julius Mart. in Myſia. 199.
S. Juſtina V. & M. 201
Juvenis ſurdus ad corpus S. Hieronymi auditum recipit. 141.

L.

Lactantii Opera nonnulla erronea. 24.
S. Ladislaus Rex Hungariæ. 201.
Laurentius de Salinis, Ord. S. Franc. 213.
S. Laurus M. Illyr. 202.
Lea S. Hier. ſtudioſa fœmina. 34.
Lectio Operum Origenis non eſt penitus improbata. 87.
Leo quaſi hoſpes à S. Hieronymo ad Monaſterium ſuſcipitur. 68.
Leo III. Pont. Max. Oratione ad SS. Ap. Petrum & Paulum hoſtes Saracenos fundit ac fugat. 189.
S. Leo Anachoreta Dalmata. 202.
S. Leo Ep. & Mart. 207.
S. Leo Tribunus & Mart. *ibid.*
S. Leopoldus opitulatur Auſtriacis. 189.
Liber Apogryphus, quis? 142.
Liber Periarchon Origenis refutatur ab Hieronymo. 77.
Mala fide à Rufino Latine redditus. 80.
Magno detrimento à Rufino Romæ vulgatus, proſcribitur ab Anaſtaſio Papa. 88.
S. Libius Mart. Syrm. 196.
Lingua Hebraica Matrix. 26.
S. Lucas Evang. Evangelium in Dalmatia prædicavit. 204.
Lucas Banffi, Archi-Ep. Strigon. 211.
Lucifer Calaguritanus Schiſmaticus. 37. Palinodiam canit. 38.
Luciferiani hæretici. *ibid.* & 36.
Ludovicus Vilaky Ep. Veſprim. 212.
Lupus de Oliveto Ord. S. Hieronymi Reformator. 180.
S. Lupus Ep. & M. Syrm.

M.

S. Macarius Mart. Theſſal. 196.
S. Macrinus M. Novioduni. 203.
Malchus Sanctiſſimus Monachus. 10.
S. Manuel Ep. & M. 207.
Marcella vidua Romana diſcipula Hieronymi. 33. 51.
Notificat Hieronymo quid rei Rufinus Romæ gereret. 80.
Accipit à Magiſtro Reſponſum. 81.
Fuit Origo damnationis hæreticorum Origeniſtarum. *ibid.*
Errores Montani ad Hieronymum defert. 110.
Confundit Rufinum. 81.
Ejus obitum deplorat Hieronymus. 111.
S. Marcus Mart. Syrm. 197.
Marcus Criſinus Caſſoviæ à Calviniſtis decollatus. 212.
B. Margaritha V. 209.
S. Marinus Diaconus & Eremita. 203.
Martinianus Ep. Comenſis. *ibid.*
S. Martinus Ep. ſuis Turonenſibus & Pannoniis auxilio ſuo adeſt. 189.
Martinus Borkovichius Ord. S. Pauli pr. Erem. Generalis, dein Epiſcopus Zagrab. 213.
BB. quinque Martyres Ord. S. Franciſci. 209.
Matronas Romanas erudit Hieronymus. 33. 51.
B. Mauritius Cſaky, Ord. Prædicat. 209.
S. Maurus Mart. Salonæ. 198.
S. Maxima Mart. 197.
S. Maximianus Mart. Syrm. 195.
S. Maximianus Ep. Raven. 196.
Maximilla Montani Pſeudo-Propheciſſa. 109.
S. Maximilianus Ep. & M. 204.
S. Maximus M. 195.
S. Maximus Ep. Labacenſis. 199.
Melania Matrona Romana cum Rufino in Ægyptum & Jeroſolymam proficiſcitur. 79.
Hæreſeos Origenis Patronam agit. *ibid.*
Repatriare ſtatuit. 80.
Româ cum ſuis recedens ſe iterum Jeroſolymam confert. 87.
Errorum Origenis Maculas diluit, & pie moritur. *ibid.*
S. Metrophanes Ep. Syrm. 200.
Michael Rex Bulgariæ Monachus efficitur. 211.
Millenariorum vetus error plurium mentes invadit. 108.
Author hujus hæreſis Cerinthus. 109.
Mira fiunt ad Sepulchra Sanctorum. 57.
Miracula S. Hironymi. 141. 154. *ſeq.* 147. 163.
S. Moderata Mart. Syrm. 195.

Digitized by Google

Monachi olim non erant certi Ordinis. 60.
Monachi duo Turonenſes vident animam S. Hieronymi in cœlum ferri. 138.
Monachorum Ægypti & aliarum ſolitudinum ingens numerus. *ibid.*
Monaldus Dalmata Ord. S. Franciſci M. 211.
Monaſterium, quid? 61.
Monaſterium à S. Hieronymo in Bethlehem ædificatur. 65.
Monaſterium Lupienſe, Ord. S. Hieronymi præcipuum. 180.
S. *Monica* plangit Auguſtini filii vitam vitioſam. 89.
Mediolanum veniens filium commendat S. Ambroſio. 90.
Obit in Domino ad OſtiaTiberina. 91.
S. *Montanus* Presbyter & Maxima Conjux cum aliis 40. MM. Syrm. 197.
Montanus hæreticus. 109.
Laqueo ſe ſuſpendit. 110.
S. *Montinianus* M. Syrm. 199.
Mutus ad Corpus S. Hieronymi loquelam recipit. 141.

N.

S. *Natolia* Uxor S. Adriani M. 206.
S. *Nicetas* Ep. Bulgariæ. 195.
S. *Nicetas* igne concrematus. 203.
S. *Nicolaus* Ord. S. Franciſci M. Vidini. 203.
S. *Nicolaus* Ep. Myrenſis. 206.
Nicolaus Sibinicenſis Ord. S. Franc. 211.
Nicolaus Mikelius Epiſc. Zagrab. 212.
Nicolaus Rattkay Soc. JEſu, Indiarum Miſſionarius. 213.
Nicolaus Olovenſis, Ord. S. Franc. Ep. Boſnen. *ibid.*
Nicolaus de Novi, Ord. S. Franc. 213.

O.

Octapla Origenis. 73. 120.
Orbilius, rigidus S. Hieronymi Magiſter. 5.
Ordo Jeſuatarum S. Hieronymi. 179. *ſeq.*
Ordo S. Pauli primi Eremitæ patrocinium ejusdem S. Patris experta. 189.
Origenes, Patre Leonida, Alexandriæ natus. 72.
Ardens deſiderio Martyrium ſubeundi, Patrem in Carcere detentum per Litteras ad fortiter ſubeundum Martyrium cohortatur. *ibid.*
Caſtitatis cuſtos adeo, ut ſe ſe eviraverit. *ibid.*
Ejus præclara ſtudia circa interpretationem Sacrarum literarum. 73.
Ingenio plus indulgens Librum Periarchon denſioribus refertum erroribus divulgat. *ibid.*
Errores ejus Auguſtinus & Hieronymus exponunt. *ibid.* 74.
Evocatur Romam. *ibid.*
Poſt mortem hæreſis infamatur. 76.
Hæreticus declaratur. 78. 88.
Ejus hæreſi infectus Didymus Alexandrinus. 59.
Item Rufinus & Melania. 79.
Origo Dignitatis Cardinalitiæ. 45. *ſeq.*
Oroſius mittitur à S. Auguſtino ad S. Hieronymum. 118.

P.

S. *Paroclus* Presbyter & M. 207.
Paſſio SS. ſeptem Virginum Syrm. 197. 199.
Paula Vidua Romana. 33. 51.
Hieronymo devota Matrona. *ibid.*
Propter Hieronymum infamiæ periculo liberatur. 52.
Decernit Romam deſerere atque Jeroſolymam pergere. 51.
Venit poſt Hieronymum in Palæſtinam. 65.
Divitiis inclyta Monaſterium ab Hieronymo in Bethlehem inchoatum, ſuis ſumptibus ampliat. *ibid.*
Sacrum Bethlehemiticum locum adamat, in eodemque conſidet. *ibid.*
Duo Virginum Cœnobia erigit, iisdemque qua Mater præeſt. *ibid.*
Obit. 111. *ſeq.*
Ejus Epitaphium ab Hieronymo confectum. 112.
Paulina Euſtochii ſoror. 34. 51.
Paulinianus frater S. Hieronymi. 5. 9. 30.
Evocatur Romam ab Hieronymo. 32. *ſeq.*
Cum Fratre ſe Roma abſtrahit. 57.
Mittitur à Fratre in Patriam. 65.
Ordinatur in Diaconum & Presbyterum. 76.
Diſſidium propter hanc ordinationem. 30. 76.
S. *Paulinianus* Mart. Salon. 198.
Paulinus Nolanus Pelagium Litteris commendat Auguſtino. 106.
Præconiis celebrat Rufinum & Melaniam. 80.
Paulinus Ep. Antiochenus ordinat Hieronymum in Presbyterum. 30.
Aſſumpſit Hieronymum ſecum Romam. 32.
Hieronymum denuo hoſpitio ſuſcipit. 57.
S. *Paulus* Ap. per ſe ac per Diſcipulos ſuos Illyros erudit. 201.
S. *Paulus* primus Eremita Perſecutorem filiorum ſuorum caſtigat. 189.

Ejus vitam ſcripſit Hieronymus. 14. *ſeq.* 61.
Vitæ Eremiticæ Author. *ibid.*
Paulus Concordienſis. 7.
S. *Paulus* Mart. Novioduni. 199.
Paulus Draskovich Ep. Scardonenſ. 211.
Pelagius hæreſiarcha innoteſcit. 106.
Hæreſi ſua à ſe damnata abſolvitur. 107.
Redit hæreticorum more, ac ideo rurſus cum ſuis condemnatur. *ibid.*
Dat literas ad Zoſimum Papam, & ab eodem Catholicus declaratur. 108.
Fraudibus demum patefactis, Papæ ſententiâ cum ſuis damnatur. *ibid.*
Peregrinatio Jeroſolymam primis Eccleſiæ temporibus uſitata. 63. *ſeq.*
Periarchon Liber Origenis erroribus refertus. 73.
Mala fide à Rufino in Latinum translatus. 80.
S. *Petronius* Ep. Bonon. 203.
S. *Petrus* Ap. Epiſcopos in Illyrico conſtituit. 201.
S. *Petrus* M. Syrm. 195.
S. *Petrus* Thomaſius, Ord. Carmelit. Ep. Cret. dein Patriarch. Conſtant. *ibid.*
S. *Petrus* Ep. & M. 207.
Petrus Illyricus S. R. E. Card. 210.
Petrus de Zalankamen, Ord. S. Pauli pr. Er. Generalis. 212.
Petrus Domitrovich Ep. Zagrab. *ibid*
SS. *Philetus* Senator, Lydia Uxor ejus & filii MM. 197.
S. *Placidia* V. 204.
SS. *Polion* & *Tiburtius* MM. Cibali. 198.
S. *Porphyrius* Ep. Gazæ. 196.
S. *Poſicrates* & Socii MM. in Myſia. 199.
Poſthumianus Jeroſolymam peregrinans apud Hieronymum in Bethlehem divertit. 117.
S. *Præpedigna* Mart. 196.
Præſepe Domini Romam transfertur. 165. *ſeq.*
Theca argentea includitur. 166.
Principia Marcellæ filia. 33.
Priſca Montani Pſeudo-Prophetiſſa. 109.
Probus Ep. Byzantin. 210.
Profuturus accipit literas ab Auguſtino ad Hieronymum ſcriptas. 93.
Promovetur in Epiſcopalem dignitatem. *ibid.*
B. *Protogenes* Epiſc. Sardicæ. 210.
Pſeudo-Prophetiſſa Montani hæretici. 109.
Pſeudo-teſtis adverſus Hieronymum conductus in vincula conjicitur. 52.
Ptolomæus Philadelphus ope 70. Interpretum Hebræorum vetus Teſtamentum ex Hebræo in Græcum ſermonem transferri curat. 120.
S. *Pulcheria* Auguſta V. 203.
Purgatorium miraculo comprobatur. 146.

Q.

S. *Quindeus* Mart. in Bulgar. 199.
SS. *Quirillus* & Socii MM. *ibid.*
S. *Quirinus* Ep. & Mart. 200.

R.

B. *Reynerius* Archi-Ep. Spalat. & M. 209.
Reliquiæ Sanctorum vetuſtiſſimis temporibus jam cultæ. 161. *ſeq.*
Ritus Canonizandi Sanctos. 149. *ſeq.* 157. *ſeq.*
Robertus frater Minorum à S. Franciſco Seraph. lumen oculorum & corporis valetudinem recipit. 189.
S. *Rogatianus* Mart. Syrm. 196.
Roma à Gothis capta. 114. *ſeq.*
Romana ſuburbia à Saracenis ſpoliantur & ſuccenduntur. 188.
Romani fugientes Jeroſolymam perveniunt, & apud S. Hieronymum in Bethlehem divertunt. 114.
S. *Roſalia* Siciliam à peſte liberat. 189.
Rufina Euſtochii ſoror. 34. 51.
Rufinus Aquilejenſis. 8.
Inviſit Romam. 19.
Sigulari amicitia, Aquilejæ contracta, jungitur Hieronymo. *ibid.*
Petit cum Melania Jeroſolymam. *ibid.*
Carpit Hieronymum. 62.
Plura præſumit in Hieronymum. 79.
Didymum Alexandrinum audiens evadit Patronus hæreſis Origeniſtarum. *ibid.*
Redit Romam cum Melania. *ibid.* 80.
Gravis contentio illum inter & Hieronymum. *ibid. ſeq.*
Mala fide transfert Periarchon Origenis in Latinum. *ibid.*
Fraudulentis ſuis mercibus permultos in Origenis errores inducit. *ibid.*
Confunditur à Marcella. 81.
Confuſus repetere ſtatuit Aquilejam. *ibid.*
Ab Anaſtaſio Papa Romam citatus venire neglexit. 83.
Duos invectivorum Libros adverſus Hieronymum elucubravit. *ibid.*
Mortem minitatur Hieronymo. 85.
In deterius prolabitur. *ibid.*
In ruborem agitur ob condemnatam Origeniſtarum hæreſim. 86.
Profugus in Sicilia ex hac vita decedit. *ibid.*
Fuit Pelagii hæreſiarchæ Præcurſor. *ibid.*
S. *Rupertus* Ep. Saliſb. Slav. fines penetrat.
S. *Rutillus* Mart. Syrm.

S.

S.

S. Sabba Ep. Serviæ. 195.
Sabinianus hæreſiarcha poſt obitum S. Hieronymi opuſculum execrandi dogmatis Hieronymi nomine edit. 145.
Convincitur à Silvano Epiſc. *ibid.*
Mirabilis ejus exitus. *ibid.*
Sacerdotes Slavonicæ gentis Divina Officia idiomate Slavonico peragunt. 126.
B. Salomea Leſci, Colomani Ducis Slavoniæ conjux V. 209.
S. Salomon Rex Hungariæ. 203.
Sanctæ 7. Virgines & MM. 197.
Sancti, qualiter canonizari ſoleant. 149. *ſeq.*
Qui præcipue colendi. 191.
Sanctorum Patriæ cultus particularis ſuadetur. 182.
Saraceni Romana ſuburbia ſpoliant & ſuccendunt. 188.
S. Sebaſtia M. Syrm. 201.
S. Serena Diocletiani Imp. Uxor. 202.
S. Severianus M. Theſſalon. 196.
Silvanus Ep. Nazarethanus Sabinianum hæreticum falſitatis palam arguit. 145.
Ejus formam & habitum diabolus aſſimulans confunditur. *ibid.*
S. Simon Juſtus Jadræ in Dalmatia quieſcit. 204.
S. Sionius & Socii MM. 207.
Siricius Papa Hieronymi adverſariis favere videtur. 56.
Ejus credulitatem Benedictus XIV. Pont. Max. excuſat. 81. *ſeq.*
Solitudinis laus & prærogativa. 13. *ſeq.*
Soror S. Hieronymi Religioſæ vitæ ſtatum amplectitur. 9.
Stiliconis ſuaſu Vandali, Suevi aliique Barbari Occidentem univerſum concutiunt. 114.
Stridone in Dalmatia naſcitur S. Hieronymus. 5.
Huc iterum venit idem S. Pater. 8.
S. Strotonicus cum Socio M. Singiduni. 195.
S. Suſanna V. & M. 202.

T.

Tagaſta naſcitur S. Auguſtinus. 89.
S. Tatia M. Syrm. 195.
S. Telius M. 198.
Tertullianus, judicium Hieronymi de eo. 59.
Tetrapla Origenis. 73. 120.
Theodorus Jeroſolymitanus Romam fugiens tranſtulit ſecum Præſepe Domini. 167.
Theodoſii Senatoris animam vidit ſolitarius ad purgatorii tormenta deſtinari. 147.
Theodoſius Anachoreta. 10.
Theophilus Ep. Alexandrinus favet Hieronymo contra Origeniſtas. 78.
Significat aliis Epiſcopis hæreſim Origenis eſſe condemnatam. *ibid. ſeq.*
Thomas Bacocius Card. 212.
S. Tiburtius M. Cibali. 198.
S. Tiles M. Syrm. 195.
S. Timotheus M. Syrm. *ibid.*
S. Timotheus M. Syrm. 199.
S. Titianus M. Theſſalon. 196.
Tituli Cardinalium. 47. *ſeq.*
S. Titus Ep. à S. Paulo in Dalmatiam miſſus. 195.
S. Tobias M. Syrm. *ibid.*
Translatio SS. Domus Nazarethanæ. 198.
Translatio Præſepis Domini Romam. 167.
Translatio Corporis S. Hieronymi Romam. 163. 199.
S. Triphonia Decii Imp. Uxor. 204.
Turonenſes Patrocinio S. Martini hoſtes fugant. 189.

U.

S. Valentio cum Sociis M. in Myſia. 199.
S. Valerianus M. Novioduni. 203.
S. Valerianus Ep. Aquil. 206.
Valerius Ep. Hippon. ordinat Auguſtinum in Presbyterum. 91.
Declarat Auguſtinum in vivis ſuum Coadjutorem & poſt obitum ſucceſſorem. 92.
Vandali cum Suevis & Alanis Gallias & Hiſpanias occupant. 105. 114.
S. Venantius Dalmata Ep. & M. 197.
Vetus Teſtamentum ex hebraico in Græcum ſermonem translatum. 120.
Ab Hieronymo in Latinum converſum. 121.
S. Vetuſtus M. 203.
S. Victorinus M. Salonæ. 198.
Vigilantius hæreſiarcha commendatur S. Hieronymo. 104.
Ob inconditos ſermones diſplicuit Hieronymo. *ibid.*
Impugnat cultum SS. Reliquiarum & alia. *ibid.*
Vitam Monachorum vituperabat. 105.
Ejus hæreſis jugulatur ab Hieronymo *ibid.*
Vincentius Presbyter comitatur Hieronymum Roma Jeroſolymam. 57.
S. Virgilius Ep. Salisburg. 206.
Vita Hieronymi ſuccincta deſcriptio. 158.
S. Vitus M. Syrm. 195.
B. Uladimirus Rex Croatiæ & M. 209.

Digitized by Google

S. Urſicii M. Illyr. 202.
S. Urſus M. Regis Dalmatiæ filius. 198.

Z.

S. Zeno Mart. in Bulgaria. 199.

Zoſimus Papa lenius agit cum Pelagio Sociisque ejus. 108.
Dolo circumventus Accuſatores Pelagii Calumniatores declarat. *ibid.*
Poſt fraudes Pelagii deteƈtas eum una cum Sociis damnat & anathematizat. *ibid.*

ER-

Digitized by Google

PARTIS PRIMÆ

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Corrige.*
Vicinam	10	2	23	viciniam
vicinis	16	2	34	vicinos
vacant	17	1	26	vocant
Ariſiam	18	2	2	Arſiam
Mare	19	1	45	*Mari*
Caraunniis	20	2	17	Cerauniis
Authorem	21	1	3	Authorum
partem	21	1	4	partim
Gracam	22	2	41	Græcam
loquentem	22	1	7	loquens
Et	23	1	17	Ex
Rarſcianicam	23	1	22	Raſcianicam
Flandicam	23	1	28	Flandricam
incolarum	26	2	51	incolatum
S Krapinam	27	1	9	Krapinam
certum	27	1	10	Caſtrum
Kallokovich	27	1	13	*Kallakovich*
auxilia	29	2	38	auxilio
cumque	30	2	18	cumque
præda	30	2	25	prædæ
Duce	31	1	10	Ducem
invictis	35	2	9	invictus
qua	40	2	17	quæ
Baſſarabiam	41	1	27	*Beſſarabiam*
Batthanianam	51	2	8	*Battyanianam*
quam	55	2	30	quamvis
magnum	60	1	8	magnam
Plures	62	1	41	Plura
Vaticinium	64	2	23	*Vatinium*
dictorum	66	2	48	dictarum
expugnandum	68	2	29	expugnandam
do da nasnii ega	71	1	20	*do danásnyega*
in	73	1	10	intra
providebat	73	2	29	prævidebat
expoſitiobus	76	1	23	expoſitionibus
ipſinuavi	80	1	32	inſinuavi
Joſos	83	1	23	*Jaſos*
vicinam	85	2	14	viciniam
veſtavit	89	1	25	vaſtavit
Panaonia	90	1	15	Pannonia
Italiam	99	1	44	*Iſtriam*
nimis	100	1	23	minus
earumque	100	1	37	eorumque
decantare	101	2	39	decantari
Barkovich	102	1	5	*Borkovich*
nominabatar	104	2	39	nominabatur
qua	104	2	39	quia
celeberrimo	105	2	6	celeberrima
qua	105	2	8	quia
nihilominibus	108	1	32	nihilominus
unius	110	1	46	unus
Majeſſe	111	1	16	*Majerje*
quos	112	1	38	quas
Hertos	114	2	26	Herulos
terminati	116	2	12	terminari
Ariatica	122	2	51	*Aſiatica*
Herelos	124	2	7	*Hevelos*
Murriano	125	2	25	*Murſiano*

Digitized by Google

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Corrige.*
cum	128	1	35	eam
vixerit	129	1	4	fixerit
redeamur	133	1	38	redeamus
hoc	136	1	31	hos
præficiſcitur	138	1	18	proficiſcitur
Firmii	139	2	9	*Sirmii*
Romam	143	2	5	*Ramam*
hinc	143	2	11	huic
muneris	145	1	21	muneribus
Viſarienſis	145	2	38	*Visvarienſis*
hinc	145	2	48	hunc
repudiendam	146	2	4	repudiandam
inventivis	149	2	23	invectivis
acculis	149	2	44	accolis
verò	150	1	32	verè
metiovem	150	1	49	mentionem
occupatam	156	2	15	occupatum
additi	157	2	16	addidi
filius	159	2	12	filiis
adjudicare	168	2	12	abjudicare
uterque	163	1	11	utriusque
primum	163	1	40	primus
de *Slavonia*	165	1	5	de *Slavonia*
Regnum	166	1	24	Regum
genti	169	1	20	gente
Regas	171	2	22	Regia
probatum	174	1	41	probatorum
navenchitel	174	2	49	*navuchitel*
porodiſze ii	175	2	1	*porodiſze vu*
appoſitum	180	2	11	appoſitam
collicula	181	1	21	colliculo
antique	183	1	44	antiquæ
Lanſanam	185	2	26	*Lauranam*
hallucinanter	189	2	36	hallucinantur
Ludbrino	191	2	5	*Ludbring*
Hunni	192	2	19	*Hunnis*
Illyricus	192	1	38	*Illyricum*
Majesje	193	1	19	*Majerje*
Caloniarum	193	1	36	*Coloniarum*
diducere	194	1	25	deducere
&	194	2	25	ut
vetuſtiſſimus	194	2	39	vetuſtiſſimis
&	197	1	9	ex
nuncupatas	197	1	10	nuncupatus
Sclaunam	197	2	29	Szlavnam
privigiles	198	1	47	pervigiles
ipſum	201	2	47	ipſam
Graca	202	1	33	Græca
hanc	205	1	23	hunc
extraxiſſet	206	1	36	retraxiſſet
propur	207	2	31	prout
Szasztichius	211	1	44	*Szvastichius*
vita	216	2	48	vitæ
Lakffy	217	2	33	Laczkffy
conthorali	219	1	9	conthoralis
valebat	223	2	48	volebat
Nadaſtio	225	1	44	*Nadasdio*
Stirici	226	1	44	Stiriaci
Muro-Dravanæ	227	*in Titulo.*	2	Muro-Dravana
infra	227	1	5	intra

Pabeo-

Digitized by Google

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Corrige.*
Petheono	227	1	23	*Petheana*
roborata	227	2	24	roborato
lega	228	2	39	legam
Conventu	232	1	13	Conventus
Henetis	234	1	1	Heneticis
celerrima	234	1	26	celeberrima
aureos	235	1	19	*aureus*
Oratorio	237	2	23	aratorio
ſeſ	237	2	3	&
modulabantur	239	1	8	modulabatur
tractas	240	2	45	tractos
ſuſceptorum	241	1	4	ſuſceptarum
Aniqv.	242	2	27	*Antiqu.*
Croatia	244	1	4	*Croatia*
Kamarenſem	246	2	16	*Kamarcenſem*
Szentecenſem	246	2	26	*Szentcenſem*
obtemperantiæ	248	2	17	obtemperantia
Sarloſtadienſe	248	2	34	*Caroloſtadienſe*
indolis	252	2	16	indoles
Nutrito	252	1	28	Nutritio
Patriæ	252	2	29	Patria
Satholica	252	1	33	*Catholica*
virtutusque	253	1	2	virtutesque
Doctura	253	1	11	Docturæ
Zagrobia	253	1	13	*Zagrabia*
Societates	253	2	16	Societatis
Matthia	253	1	29	*Mathia*
idhoc	253	2	36	iſthoc
Dianesevich	253	1	40	*Dianeſevich*
remotionibus	253	2	47	remotioribus
liberaliter	254	1	14	liberalitate
Banalis	255	2	50	*Banali*
comparatio	255	1	37	comparati
Binæ	257	1	28	Beatiſſimæ
vocantiam	258	1	13	vacantiam
quandam	259	2	20	quondam
mulibri	260	1	14	muliebri
Regnum	263	2	9	Regni
Epiſcopi *Neoſtadien.*	264	1	38	Epiſcopo *Neoſtadien.*
exultos	264	2	27	excultus
Lepavienſi	264	2	29	*Lepavinenſi*
Epiſcqum	264	2	36	Epiſcopum
incumbatat	265	2	5	incumbebat
animo	265	2	24	omnino
demantata	265	1	40	demandata
deſideramus	265	1	50	deſieramus
ſupramemorato	266	1	14	ſupramemorata
hæ	266	2	33	hæc
e	267	1	46	à
Peſcennis	268	2	49	*Peſcennius*
antiquam	270	2	11	antiquum
Eccleſiæ	270	2	48	Eccleſia
Zaſcad	271	2	29	*Zazad*
Berda	272	1	9	*Buda*
Stranilovichiana	272	1	24	*Hranilovichiana*
forte	273	1	50	fortè
cauſatis	276	2	4	cauſantibus
parietis	277	2	6	parieti
ſi	279	2	13	ſive
pſuveribus	283	2	6	pulveribus

Ppp 2 cen-

Digitized by Google

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Corrige.*
centiſſimum	283	1	24	certiſſimum
ſuprerfluentibus	283	2	32	ſupereſtluentibus
e	283	1	49	à
eximiam	284	2	9	eximiarum
Luctuoſiorum	286	1	4	Luctuoſiorem
Cura	286	1	21	Curia
dicebantur	287	1	11	dicebantur
Lugbreginum	287	2	4	*Ludbreginum*
Sztratka	287	2	7	*Szratka*
Sztraka	287	2	45	*Szratka*
Deorum	288	1	8	Deam
admomonita	288	2	18	admonita
æduculam	288	2	33	ædiculam
deſignendum	288	2	48	deſignandum
quo	289	1	2	quia
verbisque	290	1	21	verbique
temposibus	292	1	16	temporis
ipſo	292	1	45	ipſa
Promontorii	293	1	30	Promontoriis
Zabanecz	293	1	32	*Zebanecz*
circumjectis	296	1	3	circumjecti
Sacra	303	1	39	Sacro
aſſent	306	1	19	eſſent
judicio	310	2	16	judico

Omiſſa.

107	2	2

Poſt ly: *Pannonia Inferior*, deeſt ly: *Pannonia Superior.*

173	2	22

Poſt ly: quàm, deeſt ly: in

209	1	26

Poſt ly: *Theodorum Capuanum*, deeſt ly: non

256	2	15

Poſt ly: *Zagrabienſis*, deeſt ly: *Segnienſis*

291	1	31

Poſt ly: tranſeundum eſt, deeſt ly: ad

Bannus, Banni, Bannorum &c. pluribus in locis legendum per ſimplex n.

PARTIS SECUNDÆ

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Legantur.*
cum	6	2	4	eum
tenebrarem	7	1	29	*tenebrarum*
quoque	7	2	2	quosque
dijiciendo	7	2	34	*dejiciendo*
&	11	1	33	ex
monchorum	13	1	2	Monachorum
generoſiſſio	13	1	22	generoſiſſimo
Papæ	15	2	9	Papa;
ut quæ	16	1	20	utquè
eſt	16	1	33	*es*
totus eſt	17	2	11	*lotus eſt*
tum	20	1	25	*cum*
aliter	24	2	26	*alitur*
Hieroſymo	30	2	36	*Geraſymo*
quoquo	33	1	15	quoquè
liberavit	33	1	48	*libravit*

Errata

Digitized by Google

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Legantur.*
Sacra	34	2	41	*Sara*
unum	35	1	3	uſum
teſtatus	35	1	8	teſtatur
voci	35	2	22	vocis
ſupprebantquè	36	1	32	ſtupebantque
cum	36	2	44	eum
ſed	38	1	31	ſe
hanc	48	2	15	hunc
maximæ	51	2	31	maximè
furva	52	2	34	*fulva*
navigatus	52	2	50	navigans
eredere	53	1	10	*credere*
jactatæ	53	2	26	jactata
Vicarium	54	1	25	Vicariam
Pamchium	55	1	35	*Pammachium*
Prophyrii	62	1	38	*Porphyrii*
Palaſtina	64	1	8	*Paleſtina*
terræ	68	2	28	tetræ
&	71	1	12	*et*
ac	74	1	24	ab
legatam	78	1	45	legatum
Joanniſque	79	1	8	Joannique
ſubmiſſo	79	1	19	ſubmiſſa
clerius	82	2	13	celerius
Florentius	82	2	17	*Florentinius*
cum	83	2	23	eum
Libro	86	2	47	Libero
veni	90	1	24	vini
quopiam	92	1	12	quapiam
excitata	94	1	26	excitatæ
deſudens	98	2	8	*deſudans*
metuo	101	1	6	mutuo
implicaret	101	1	41	*implicarer*
capiam	101	2	24	copiam
nullo	102	1	27	*nulla*
Quicamquam	102	2	49	*Quicunque*
cinerario	104	2	13	*Cinerarios*
nefando	106	1	14	nefanda
dilatata	114	1	22	dilata
Urbs	114	1	42	Urbis
quos	124	1	39	quo
quoque	124	1	40	quosque
uno	128	2	13	una
& quæ	129	2	1	ex quo
connotabant	130	1	9	connotabat
in	131	1	18	qui
Calaritano	135	1	14	*Calagaritano*
grævi	141	1	48	gravi
pius	143	2	48	prius
propereret	144	2	43	properaret
procraſtinat	148	2	35	procraſtinantur
efficiebantur	150	2	26	afficiebantur
Africanæ	151	2	21	Africana
quorum	153	1	24	quarum
Miſſa	158	1	9	Miſſæ
Levatione	161	2	5	Levationes
profers	162	2	45	*proferas*
tum	165	1	19	dum
aliosque	166	1	8	aliasque
cubili	166	2	21	*cubilis*

Digitized by Google

Errata.	*Pagina.*	*Columna.*	*Linea.*	*Legantur.*
aliquot	170	1	3	aliquod
Hieronymi	179	2	31	Hieronymitani
Hieronymi	179	2	39	Hieronymitani
ſola	184	2	28	ſolo
confidentur	185	2	38	confidenter
conflictionis	193	1	48	conflictationis
quo	197	2	32	quia
Goſetumili	200	2	33	Goſztumili
virtibus	207	1	1	virtutibus
ipſemet	207	2	29	ipſæmet
animos	208	2	10	animas
Varasdinenſis	212	2	5	Varadinenſis
facili	218	2	17	facile
extremæ	220	2	17	extrema

ORDO COLLOCANDARUM TABULARUM.

PARTE I.

Ad Titulum Tabula Frontiſpitii cum Angelo & Effigie S. Hier.
Ad Dedicationem Inſigne Batthyanianum.
Ad pag. 199. *Tabula Inſulæ Muro-Dravanæ.*
Ad pag. 266. *Arx Chaktornia.*
Ad pag. 271. *Monaſterium S. Helenæ.*
Ad pag. 296. *Oppidum Stridon.*
Ad pag. 305. *Ara S. Hieronymi.*

PARTE II.

Ad. pag. 3. *Effigies S. Hieronymi.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google